

913.

8032.

HASONSZENVI GYÓGYMÓD ÉS GYÓGYSZERTAN

KEZDŐ H. ORVOSOK

ÉS MŰVELT NEMORVOSOK HASZNÁLATÁRA.

DR ARGENTI DÖME

PESTMEGYEI T. FŐORVOS, A MAGYAR HASONSZENVI ORVOSÉGYLET ELNÖKE.

KÉT KÖTETBEN.

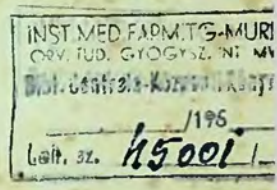
I. KÖTET.

HATODIK BŐVÍTETT KIADÁS.

PESTEN.

GRILL KÁROLY, EZELŐTT GEIBEL A. BIZOMÁNYA.

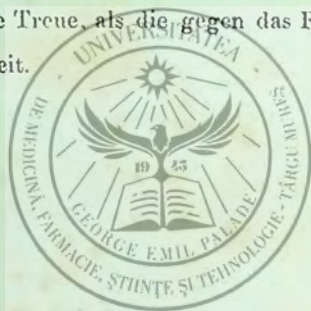
MDCCCLXVIII.

10 JUN 2006

376

Es gibt keine höhere Treue, als die gegen das Recht und kein höheres
Recht, als das der Wahrheit.

R. Virchow.

NAGYMÉLTÓSÁGU

SZÉKHELYI GRÓF

MAILÁTH ANTAL

URNAK,

Ő CS. KIR. APOSTOLI FELSÉGE ARANY KULCSOS HIVE,

ÉS VAL. BELSŐ TITKOS TANÁCSOSA,

AZ ARANY GYAPJAS REND, ÉS SZ. ISTVÁN KIR. JELES RENDJE

NAGYKERESZTES VITÉZE,

MAGYARORSZÁG FŐASZTALNOKA,

Ő EXCELLENTIÁJÁNAK

LEGMÉLYEBB
TISZTELETE S HÓDOLATA

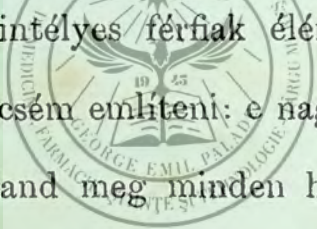
A SZERZŐ.

Nagyméltóságu Gróf Ur,

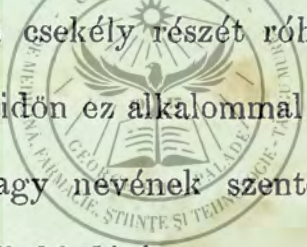
Uj eszmék, uj rendszerek, melyek kiváltságos elmék szüleményei, rendszerint szellemdús férfiak keblében ébresztenek eleinte figyelmet, később érdem szerinti rokonszenvet.

A halhatatlan Hahnemann magasztos eszméje is csak ily lelkes férfiak által karoltatott fel mindenütt

és midőn e tekintélyes férfiak élén EXCELLENTIÁD nevét van szerencsém említeni: e nagy név előtt mély tisztelettel hajoland meg minden hazafi, ki EXCELLENTIÁD számos egyéb országos érdemei mellett a szenvedő emberiség ügyében nyilvánított emberbaráti meleg szeretetét közelebből ismeri.

Nemes sziveért a szenvedők ezrei áldják EXCELLENTIÁDAT, kik magas kegyeiben évek során át részesülnek. A homoeopathia iránti lelkes buzgalmaért nem kevésbbé: mint igénytelen személyem kegyes

pártolásaért igen csekély részét róhatom le tartozásomnak én is, midőn ez alkalommal szerencsém van EXCELLENTIÁD nagy nevének szentelni hasonszenvi munkám e hatodik kiadását.

Méltóztassék EXCELLENTIÁD! legforróbb hálám, legmélyebb tiszteletem e csekély zálogát szokott kegyességével elfogadni és engemet magas kegyeiben továbbra is megtartani. Ki is, midőn szívem belsejéből kívánom, hogy a Mindenható EXCELLENTIÁDAT, mint szent ügyünk legbuzgóbb, legkegyesebb apo-

stolát, legjobb testi s lelki erőben még számos évekig
éltesse, legmélyebb tisztelettel vagyok

EXCELLENTIÁDNAK

Váczott, martius 30-dikán 1868

alázatos szolgája

DR ARGENTI DÖME.

HAHNEMANN ÉLETRAJZA.

Hahnemann életrajza *).

HAHNEMANN SÁMUEL született april 10-én 1755-ben Németföld igen kies tájékán, Szászhon „Meiszen“ városában, atyjának az uj-piacz szögletén létező 459. szám alatti tulajdon házában, mely csekély és nem lényeges változással még mindig a régi formájában áll. Szerencsés szellemi és anyagi fejlődése nem keveset köszönhetett e nyájas vidéknek, hol a mosolygó természet ölében neveltetvén, már zsenge gyermekkorában kezdé meg barátkozását a dúsgazdag természettel, melynek későbbi éveiben valódi tisztelő barátjává lön. Első fejlődése idejében szülei tanitgatók az olvasás- és írásra minden erőltetés nélkül; később a meiszeni elemi tanodában meglepő értelmességet, fáradhatlan szorgalmat fejtett ki; és midőn pár év múlva a hercegi főtanodába jutott, gyermekkori kitünő hajlama mindenre, mi szép s jó, nagy s nemes, — e mellett példás szülei által nyert erényes első nevelése, — eleve hirdették szellemének azon nagyságát, mely az értelmi kifejlődés haladásával századok múlva is egész tisztelettel fog elismertetni.

Atyja Hahnemann Keresztély és anyja szül. Spiesz Johanna kezét fogva törekedének a célra, hogy fiokból hasznos polgárt neveljenek. Atyja nem tartozott ugyan a tudósok osztályába (ő ügyes festész vala a mei-

*) Többször ismételve adom H. életrajzát; de azért remélem, hogy annak olvasása nem okozand unalmat: miután minden újabb kiadásomban bővített kiadást találand a kegyes olvasó.

szeni porcellan-gyárban, és irt is egy alkalommal a vizfestésről), de utazásaiban szerzett gyakorlati tapintattal, alapos felfogással bírt, a művészetet pártolá és mint ilyen, gyermekét a vallásosságra, kötelességeinek pontos teljesítésére, rajzolásra, és egyéb hasznos művészetre tanítá. Kimondott életelveivel tényei soha sem ellenkeztek; és mivel tettei által valósította mindenkor szavainak értelmét, atyai oktatása sikerteljes volt, amint ezt érdemdús fiának egész élete bizonyítja; ki gyermekkorától végleglegéig minden munkáját „Istennel“ kezdé „Istennel“ végzé. Értelmi tehetségének kiképeztetésére különös figyelmet fordított édes atya, de semmikép sem akará fiát tudományos téren neveltetni; az olvasás- és tanulásba merültet minden módon igyekezett e folytonos foglalatosságától, sőt az iskolákbai járástól is elvonni, más, jövedelmével megegyezőbb pályát tűzvén ki életének. Kereskedőt ohajtván belőle képezni, fűszerkereskedésbe adá Lúpsében; de ezen borzasztónak tetszett életmódot ki nem állhatván az elmés fiu, minden könnyelműség nélkül, egyedül belső ellenállhatlan ösztönétől kényszerítette, rövid idő alatt elhagyá gazdáját, remegve indulván hazatérle, szigorú atyjának haragjától tartván.

Édes anyja pártolása, tanárai közbenjárásának és szilárd kérésének, kik az utolsó nyolcz év lefolyta alatt a tanpénzt egészen elengedék, sikerült végre, hogy atya is beleegyezett ritka szülöttjének tudományos neveletésébe; de ehez, csekély jövedelm mellett több nevelendő gyermek által terheltetve, egyébbel nem járulhatott. A főtanodában tanulótársai közt közvéleménnyel legjelesbnek tartatott Hahnemann. Szerették őt általában tanárai; de ezek közül igazgatója, az érdemtelmes és fáradhatlan szorgalmu Müller szíves vonzalmával, atyai szeretetével kiünteté a jeles gyermeket, ki valamint a komoly tudományokban, úgy a classikai latin, görög írók ismeretében és idegen nyelvek tanulásában szintannyi képességet mint szorgalmat mutatott*). Kedvenczére nem

*) Erre nézve egy hiteles adatot hozhatok fel. Ugyanis atyjának parancsa szerint, ki neki az éji tanulást szigoruan megtiltá,

egyszer bizá a régi classikusok magyarázatát nem csak privát, hanem nyilvános tanóráiban is, és mindenkor tökéletes megelégedést aratott a tüzes fiu, kinek méltó érdemeit elismerék társai, kivétel nélkül kedvelték őt mindnyájan. A tanulásban atyja tanítását híven követvén, nem haladt tovább az olvasásban mindaddig, míg egészen föl nem fogta az olvasottak értelmét.

A hercegi tanodában dicsően végezvén be pályáját, az 1775-dik évnök tavaszán életének 20-dik évében elbucszott szülei házától, 20 tallért kapván atyjától. Ennyi vala az utolsó pénz, melyet segédclmére kaphatott. Elmenetele előtt jeles értekezést irt latin nyelven „az Isten bölcseségéről általában, különösen pedig a kéznek bámulatos alkotásában“, melyet tanárai és tanulótársai előtt dicsően el is szavalt. Lipcsébe érvén, fáradhatlan szorgalma által keresé mindennapi kenyerét. Nappal tanult mint orvosnövendék, s tanított, különösen egy gazdag görög fiut német s francia nyelvre; éjszakáinak nagyobb idejét pedig angol és francia munkák fordításával tölté, melyeket jutányosan adott el a könyvkereskedőknek*). Így dolgozott a tüzvéri ifju éjjel nappal, míg végre túlfeszített lelki erejének következményeit gyengülő testén tapasztalván, átlátá Cato böles tanácsának és azon mondatának valóságát, melynek értelme szerint „gond és munka közben szükséges a szórakozás és nyugalom.“ Ennélfogva bár nehezen távozott könyvekkel megrakott asztalától: hanyatló egészségének helyreállítása kedvéért megkezdé sétáját a szabadban, azt naponkint folytatá és jó hatását érezvén, majd élte végeig el nem mulasztá.

Sorvasztó betegsége, de méginkább a természet-tudományokon csüggő szeretete által ösztönöztetett H. az orvosi pályára, melyet Lipcsében bevégezvén, szorgalma által szerzett néhány forintjával Bécsbe a tudományok

nem birván magát fékezni, elvonulva mécs mellett dolgozott, hogy a gyertyatartók számából édes atyja észre ne vegye, miként ellenállhatlan ösztönétől legyőzötve, e részben nem engedelmeskedhetik.

*) H. apró betűkkel és csinosan irt; gondolatainak helyes kifejezésére megválasztá a szavakat; azért kézírataiban többször ugyanegy eszmére vonatkozó, két, három javítást is láthatni.

forrásához zarándokolt, miután Lipcsében ekkor még clinicum nem létezett. Lipcsében a tanárok különös figyelmébe Börner tanácsos által volt igen ajánlva; Bécsben ismét a lángeszű Quarin orvosi celebritás figyelmét egészen magára vonta. E tekintélyes férfiú közelebbről ismervén meg H.-t, kitüntette őt, egész élvvel tanította, mintha tanítványai közt ő lett volna az egyetlen növendék; sőt privát orvosi gyakorlata alkalmával is betegeihez szíveskedett őt vinni, barátilag bánván ritka tüneményével. Az itteni irgalmasok kórházát fáradhatlanul látogatta H. De csakhamar elfogyott kevés pénze; azért szívesen engedett B. Bruckenthal erdélyi kormányzó hízegő felszólításának, ki őt Quarin ajánlatára tisztességes föltételek mellett Szebenbe hívta rendes házi orvosának, egyszerűsmind nagyszerű könyvtára felügyelőjének. Itt működött H. hét negyedévig, a báró könyvtárát, régi pénzgyűjteményét rendbe hozta, gyógyított a városban is, és annyit szerzett magának, mennyi kívántatott azon ohajtott céljára, hogy Erlangenbe utazhasson, orvosdoctori oklevelet nyerendő. Tudományának gyarapítására Erlangenben is Delius, Isenflam, Schreiber, Wendt előadásai által több szép, orvosi szakához tartozó ismerethez jutott; augusztus 10-kén 1779-ben értekezett: „*Conspectus adfectuum spasmodicorum aethiologicus et therapeuticus. Erlangae*“ volt inauguralis dissertatioja, és orvosdoctorrá graduáltatott életének 24-ik évében.

A meredek havasok nem vonzák annyira a helvetát honához, mennyire húzza egy megfejthetlen, csaknem varázserő a szászt kedves szülőföldre. Ide tért vissza H., egy kis városban — Hettstadt — kezdvén orvosi pályáját; hol azonban meg nem elégedhetvén, $\frac{3}{4}$ év múlva elhagyá e vidéket és lakhelyül Dessaut választá. Itt ugyan jobb körre talált és tökéletesítheté magát, szabad óráiban különösen chemiával és mineralogiával foglalkozkodván; de sokkal kecsgetőbb tér nyílt számára Magdeburg mellett Gommernben, hol 1781-ben mint *physicus* hirre kapott, és nyert hivatalára támaszkodván: Büchler Janka dessauai gyógyszerész leányát megkérvén, meg is nősült.

Három év múlva új körülmények Gommernből Drezdába hívák H-t, hol az igen derék Wagner ottani főorvos szíves barátsággal viseltetvén iránta, betegsége miatt rá bízta a kórházat és physicusi hivatalának egyéb ellátását. A rá bízottak pontos teljesítése nagy érdemet szerzett H.-nak. Sokat élvezett czenkívül a híres Adelung tanácsos és Dassdorf szellemdús társaságában. E közben fáradozhatlanul dolgozott H. mint író; Lavoisie, Trommsdorf, Hufeland, Blumenbach és egyéb notabilitásokkal szoros összeköttetésben állott; Crell vegytani évlapjában kitünő értekezéseket közlött; ide tartozik az ő becses monographiája „az arsenicummal mérgezésről, 1786“ és több kisebb irata, melyeket Stapf 1829-ki munkájának két kötetében elősorol. Dolgozott mint chemicus és a chemia terén feltalált „mercurius probatorius“, nemkülönben a „mercurius solubilis“ életének ezen időszakába esik. Ekkép folyt le négy éve Drezdában és Drezda vidékén, növekedő családja körében legkellemesebben; mert ekkor már négy leánya, egy fia, velök néje fűszerezék életét. 1789-ben Lipszébe rendelé őt a gondviselés. 1791-ben a lipcsei gazdaszázi egylet, ugyanazon évi május 2-kán a mainzi tud. académiá neveze ki tagjának.

Ezen idő alatt elég alkalma volt H.-nak meggyőződni az eddigi orvostudomány nagy bizonytalanságáról és tökéletlenségéről. Már Gommernben átlátá, miszerint a régi gyógymód nem szolgál segédeszközüil az emberiség annyi szenvedésének enyhítésére, eltörlésére, és illetén ki nem elégtő tapasztalati adatok után szerzett meggyőződése következtében, noha hírneve mindinkább terjedt, melyet jeles írói tehetsége legfőkép nevelt: atyjától öröklött rendkívüli gyöngéd érzékenysége nem engedé többé a már megpróbált, ingadozó uton pályáját folytatni. Lemondott az orvosi tudomány gyakorlatáról, mely, midőn őt elméletileg annyiszor oly édesdeden csalogatá, — tapasztalatilag a betegek ágyainál minduntalan a tévedés keserű érzetével kinzá. Megújított erővel egyedül a chemiára és az írói térre szorítkozott; angol, francia, olasz munkákat fordított; ezekhez többnyire elmés észrevételeit csatolván. Lemondott 1789. évtől végkép orvosi praxisáról mindad-

dig, míg másnak, vagy neki nem sikerülend egy új gyógyelv alapítása, mely szerint gyógyítani lehessen a gyógyítás szoros értelmében.

Valamint az öseröt, mely a természet belsejében sokszor századokig rejtve van, úgy ezen erőnek legczélszerűbb alkalmazás-módját csüggedetlen igyekezet vagy kedvező alkalomadás által végre kifürkészi az emberész. Így H. ernyedetlen buzgalmát egy biztosb gyógyelv teremthetésében elősegíté azon alkalom, midőn 1790-ben Cullen angol orvos gyógyszer-tanát (Cullen's materia medica 1790. 2-dik köt. 109. lap) németre fordítá. Itt a chinahéj láz elleni gyógyerejének elméleti csavart magyarázatán fennakadván, mindenben világos értelmet kereső elméje nem nyugodott mindaddig, míg e china fölötti Cullen eszméivel ki nem békül. Azért nagyobb mennyiségű chinát vett be H., ennek hatását egészséges testében tapasztalandó. A bevétel napján azonnal lázas állapotot érzett, e mellett orvosok által eddig nem tapasztalt különféle más symptómák is jelentkeztek festében; és e szerencsés tapasztalás ébreszté föl H.-ban azon eszmét, mely neki Ariadne fonalaként szolgált a gyűlölt tömkeleghóli kivergődésre, — a már rég kutatott, rég ohajtott új gyógyelv-felfedezésre, mint Prometheus tüszke, új világot gyújtott az orvosi világban.

E feltalált új uton folytatá kísérleteit azonnal több orvosszerrel, melyeknek eredményei mindenkor egyaránt sikerteljesek valának. Annyi elvitázhatlan tapasztalati tény által bátorítatva, kimondá végre H., miszerint „a nyavalyák oly szerek által gyógyíttatnak hamar, bizton és gyökeresen, melyek egészségesebben hasonló változásokat okoznak azon változásokhoz, kórjelekhez, melyek gyógyítása czéloztatik;“ — kimondá e szavakban a „*similia similibus*“ gyógyelvet.

Számtalan betegségek fényes győzelmével még meg nem elégedvén, kimondott gyógyelvét minél több kórcsetben próbaköre teendő, 1792-ben Gothától három órányira fekvő helységben Georgenthálban az Ernő herczeg által alapított tébolyda szerencsétlencit kezdé gyógyítani. Ez

alkalommal sem csalatk. zott reményében, az eredmények kielégíték H-t*).

Egy időig szintén Gotha mellett Walsleben volt lakhelye, hol elvonulva leginkább tudománya kimívelésének élt. 1794-ben Pyrmontha költözött; e várost Braunschweiggal, később Königsutterrel cserélvén fel: részint mivel nagy lelke kisebb körrel állandóan meg nem elégedhetett, másutt ismét legyőzhetlen akadályokra talált, végre mivel többször elvonulva a magányba, egész idejét tudományának akará szentelni. Ezalatt a legnagyobb szorgalommal és pontossággal folytató megkezdett kísérleteit, leginkább magán, hozzátartozóin, nemkülönben másokon vizsgálván a gyógyszerek erejét; melyekkel betegait elve szerint gyógyítván, szerencsés gyógyításai szépen jutalmazták emberbaráti szorgalmát. 1796-ban új fölfedezését Hufeland folyóiratában közlé (II. köt. 36. l.), külön levelezésben állott azonfölül Hufelanddal az Enchi-

*) Minden évben olvashatni a hírlapokban e sorokat: „Aligha volt sajtáságosabb bál a lefolyt farsang alkalmával, mint mely Bécsben a tébolydában tartatott. A hivatalnokokon és az orvosi személyzetten kívül 400 elmebeteg közül 200 vett részt a bál-ünnepélyben. A zenét az énekégyet tagjai vezették. Lehet mondani, hogy bámulandó rendben táncolták polkát, keringőt, négyest stb. Az asztal tele volt borral, serrel, peccenyével, cukorsüteményekkel s más étel- s italokkal. A tébolyodás legkisebb nyoma sem volt egyikén is észrevehető; mindenki a legjobb kedvben volt s vígan mulatott. A mulatság reggeli három óráig tartott.“ Ime — mennyire hat az elmebetegekre a psychikai erő! mit midőn nem lehet tagadni, higycék el, áll az is, hogy amennyire az organismus ezen abnormis állapotára physicaillag is szükséges hatni, e physikai eszközök között (egyenileg alkalmazott különönmű, szigorubb, gyöngédebb bánásmód mellett) kétségkívül leghasznosabbak azon szerek, melyek elvünk szerint qualitatív hatnak az organismusra, melyeknek többi közt: a belladonna, veratrum, stramonium, mely utóbbiról már rég tett említést a híres Stöerck, Hahnemann előtt. E tekintetben magamnak is volt esetem, melyet „belladonnával“ néhány hét alatt szerencsésen győztem le. Velem összeköttetésben levő elvbarátok szintén, könyvem után majd stramoniumot, majd hyosciamust sat. adván, örömmel tudósítottak a szerencsés eredményről örültségi esetekben.

ridion és Makrobiotik stb. tekintélyes szerzőjével, az ezen idő körül igen híres jénai, később pedig berlini tanárral és a porosz király rendes orvosával, — ki mindenkor szívesen olvasta H. sorait, ki az 1831-ben kiadott e című iratában „Die Homoeopathie“ világosan így fejezte ki magát a homoeopathia ügyében: „Az első ok, minélfogva a homoeopathiát nem ignorálhattam, az vala, mikép méltatlan dolognak tartám, hogy egy új gyógymód iránt megvetéssel viseltessem; ehhez járulának több tiszteletre méltó, előítéleteknek éppen nem hódoló férfiak nevei, kik elismerék a tény igazságát; minek következtében magamnak is volt alkalmam több esetet látni, melyekben a homoeopathiának sikerét nem tagadhattam és így meg kellett győződnöm arról, hogy ezen új gyógymódot félrevetni nem lehet, hogy az pontos vizsgálatra csakugyan érdemes.“ Ki halála ágyán is ekkép szólott H. gyógymódjáról: „A hasonszenv gyakorlatára már nem volt időm; ismét egészen újra kellett volna kezdenem; e gyógymód csakugyan a legnagyobb tünnemények közé tartozik az orvosi tanban; kifejlődése kiszámíthatlan jó következményeket szülend; de perczeim innmár számítvák; én ezen időt el nem érhetem.“ Hahnemann igen érdekes levelei közül ime kettőt közlök kivonatban t. cz. olvasóimmal:

1) Kedves Barátom! Ön iránti vonzalmamnak engedve, ime ezennel közlöm önnel, kinek jeles szívét ismerem, egész gondolkodásmódomat és meggyőződésemet a legnagyobb örömmel.

Több éve, hogy a gyógyászatban a közönséges úttól eltértem. Szentségtörésnek tartám a szerint tapogatózni a sötétségben, oly szereket rendelve, melyek csak vélemény alapján nyertek helyet a gyógyszer-tanban. Nem vehettem lelkemre, hogy szenvedő embertársaim kétes kórállapotaiban ily ismeretlen gyógyszereket alkalmazzak, melyek a bajt könnyen halállá változtathatják, vagy újabb és oly bajokat szülhetnek, melyeket aztán nehezebb eltávolítani, mint az eredeti betegséget.

Ily módon embertársaim gyilkosává lenni, vagy azok életét megkeseríteni a legborzasztóbb gondolat lón előttem, oly rettentő és nyugalomháborító, hogy házasságom első éveiben praxisommal egészen fölhagytam és többé egy beteget sem vállaltam el, hogy gyógyítással több kárt ne okozzak; s mint ön is tudja, onnantól csupán a vegytannal, s mint író foglalkozám!

Azonban gyermekeim születtek, — ezek egymás után súlyos betegségekre estek, melyek minthogy gyermekeimet — az én testemet és véretem — sanyargatták s veszélyeztették, fájt lelkemnek, hogy nekik csak némileg is biztos segílyt nem nyújthaték.

De honnan vettem volna a segílyt, biztos segílyt az annyira bizonytalan tapasztalásokon, gyakran csupán gyanításokon s véleményeken alapuló tan mellett?! azon tömkelegben, melyben csak az találhatja fel nyugalmát, ki a gyógyszerek állítólagos hatásainak csak azért tud hitelt adni, mert száz meg száz könyvben ismételtetnek; ki gyógyításának halálos következéseit nem művészete bizonytalanságának, semmisségének, — hanem a súlyosbult betegséget egyedül ennek gyógyíthatlansága rovására, a beteg szófogatlan-ságának és egyéb apró okoknak tulajdonítja; ki ily vakító mentegetésekkel képes folytonosan gyógyítani betegségeket rendszeres művegeken át oly gyógyszerekkel, melyek, mint ismeretlenek, könnyen halált okozhatnak.

Hol vegyem a segílyt, biztos segílyt? így sohajtozék a viggasztalan atya, kedves, mindenek fölött legdrágább beteg gyermekei nyögése fölött! És e kétségbeesés perczeiben éji sötétség, pusztaság környezett, — minden kilátás nélkül atyai szivszorongásim enyhülésére!

Ismertem, — nyolcz éves lelkiismeretes figyelemmel folytatott tapasztalásból ismertem a közönséges gyógy mód csalékonyságát; és szomorú tapasztalásokból vajmi jól tudtam, mit lehet gyógyítani Sydenham és Hoffmann Fr., mit Boerhave és Gaubins, mit Stoll, Quarin, Cullen és Haen szerint.

De tán e művészet, mint nagy férfiak állítják, már természeténél fogva sem képes nagyobb biztosságra jutni? — Gyalázatos, istenkáromló gondolat! így felelek rögtön magamnak. Tehát a véghetlen Isten, kinek kegyeire érdemetlenek vagyunk, — ki nemesak az ember, hanem a porban láthatlan állatoeskák szükségéről is gondoskodik, — ki egész teremtésének egyetemébe életet és jólé-
tet lehelt, — képes lett volna zsarnokilag elhatározni, hogy rokona, az ember, égből nyert isteni szellemével, legmegfeszítettebb törekvés daczára se birjon eljutni azon utra, mely testvérei szenvedéseinek eltávolításul kellő eszközökhöz vezet? Ő, a köz édes atya, hidegen tudná nézni azon legkedvesb teremtményeinek korgyötrelmeit és a mindenre képesített emberi teremtoészek nem jelölt volna ki utat, könnyű biztos utat, mint kelljen a betegségeket helyes szempontból nézlelni, miként a gyógyszereket kikémleni, melyik mi ellen nyujt valódi segílyt?

Nem — ez nem lehet; mert a mily bizonyos, hogy van egy Isten, ki maga a véghetlen jóság és bölcsesség, épen oly bizonyosnak kell lenni, hogy ugyanő teremtet légyen módot és utat, mely szerint a betegségek, helyes szempontból tekintetve, bizonyosan

kigyógyíthatók; és pedig oly utat, melyet nem szükséges a képzelődés agyrémeinek országában keresni.

De hát miért nem találtatott fel ezen ut harmadfél évezreden át, mióta az emberek orvosoknak tarták magukat? Csak azért, mivel igen közel fekiüdt, — a legegyszerűbb vala — nem szorulván sem mesterkéltségek, sem csillámló hypothesisok pillangós diszziperéjére.

Jó, — gondolám magamban, ha tehát kell biztos gyógyutnak lenni, miután létezik egy legbölcsebb és legjótékonyabb Isten: azt ne keresd távolabb az anthologia (virágbeszéd) tükresövényeiben, önkényes, bár pompás rendszerbe szerkeszthető vélemények- és álkövetkeztetésekben, — ne az ünnepektől képzelődők tekintélyében, — hanem azon helyen, melyet eddig mindnyájan csak azért mellőztek, mert nem látszott eléggé mesterkéltnak, nem eléggé tudósoknak, nem vala teliaggatva azon érdemkoszorúkkal, melyek után a rendszertalentumok, iskolai por és magasan repülő abstractiók hősei sovárognak. Csak én leheték vele megelégedve, ki semmi rendszer, semmi pártvezér kedvéért nem akarám életveszélyben volt gyermekeimet a halálnak szokott gyakorlatos lelkiismerettel átengedni. Azért nem is ütöttem zajt az említett utat kinyeső egyszerű könyvecskémmel, melynek címe: „A tapasztalás gyógyászata“, megelégedvén annak föltalálásával, — megelégedvén, hogy azt magam találtam fel és egyszerű köntösekben embertársaim előtt is föltárhattam.

De miként lehetne ellesned (így kezdém utamat föllelni) a gyógyszerek hatását, — melyike mily betegségek ellen van alkotva? (Tán temető-népesítési gyógykísérletek által egyes kör esetekben? Ezen úton számtalan, megfajthetetlen csalódásokra, de bizonyosságra soha sem jutandsz! ezt tanúsítja ama harmadfél évezred, mely kizárólag csak ez úton tévelygett!)

Tehát a gyógyszereket fogod kémlelni, — így gondolám magamban — miként fognak az emberi testre akkor hatni, midőn ez egészségének csöndes színvonalán leszen. Ama változatok, melyeket a gyógyszerek egészséges emberben eszközölnek, mégsem léteznek ok nélkül! Hátha ezen változatok sokat, tán rendkívül sokat jelentenek! Tán épen ez a természetnek azon egyetlen intése, melyet követve, sikerül a gyógyítás. Vigasztalódjál sínlődő emberiség! Ugy van. A gyógyszerek csupán oly betegségeket gyógyíthatnak, melyeneket egészséges emberben előidéznek, és ennél csupán oly symptómákat hozhatnak elő, melyenek jelenlétében a beteget gyógyítani képesek.

Mert, hogyan is volna különben lehetséges, hogy ama dühös harmadnapi, és mindennapi váltóláz, — melyeket négy és illetőleg hat hét előtt, a nélkül hogy tudtam volna mikép történt legyen, pár chinacseppel minden utóbaj nélkül kigyógyítottam, — ugyan-

azon kórjelekkel mutatkozott, melyeket tegnap és ma enmagamon tapasztalék, midőn egészséges állapotomban négy nehezék (Quentchen) jó chinahéjat kísérletkép egymásután bevettem!

Ez időtől feladatommá tűztem ki többféle gyógyszert egészséges emberi testen megkísérteni; és ime — a pontosan észlelt kórjelek, melyeket azok előidéztek, csudálatosan egyeztek azon kórjelenségekkel, melyeket könnyen és visszaesés nélkül kigyógyítottak.

Ekkor már lehetetlen vala megdönthetlennel el nem fogadnom azon állítmányt, hogy a nyavalyát nem lehet mint valami talányszerű lényt anthologic és ábrándok után kipuhatolni, — hanem hogy minden betegséget csak úgy kell a gyógyásznak tekinteni, mint összegét azon jelenlevő symptómáknak, melyekkel bennünket egyes kóresetek megkínálnak. Beláttam, hogy a betegségeknek csupán e nézlete az igazi és egyedül alkalmas a gyógyításra *). Beláttam, hogy e szerint pathológiánk sem fog csupán merész hypothesiseken alapulni, melyek kóralakjai nem egyebek, mint különmemű betegségek töredékeiből összeférczelt mesterképek; nem fogják többé a therapiák önkényesen kigondolt indicatiói, bizonytalan gyógytervei sem továbbra vezethetni a lelkiismeretes gyógyművészt; és ez nem lesz kényszerítve metaphysicai nézelődésével a betegségeknek emberi ész által soha ki nem kémlelhető belső természetére nézve oly eszmézavaros gyógyeljárást kinyögni, milyent a csafékony rationalismus legkedvesb bábjaként szokásból ölelget. Beláttam, hogy az egyedül üdvös út, minden emberi ségely — tudós fennhajzás nélkül fel vagy on leve.

De a meglelt út még járhatlan volt! Nekem kellett azon saját erőmmel, saját eszközeim segélyével megindulnom! Elindultam vigasztalódva és szerencsésen haladva. A természet törvényét követem már sok év óta, a nélkül hogy kénytelen lettem volna valaha a közönséges gyógyásztattól valamit segélyül használni. Nem szorultam inmentül 12 éven át sem hánytatóra, sem hashajtóra, nem hűsítő italra, nem az ugynevezett feloldozó, szétozlató szerekre, semmi általános göres- vagy fájdalom-csillapító, álomhozó, semmi általános ingerlő, erősítő, semmi általános vizelethajtó, vagy izasztó, semmi hólyagghuzó szerekre, semmi nadályra, köpölyre, vagy érvágásra, semmi ugynevezett fontanellára, semmi oly intézkedé-

*) E tekintetben mi már nem osztozunk H. véleményében; mert a symptómák összegének egyedüli tekintetbe vétele csakugyan nem elegendő a valódi orvoslásra; és mivel erre nézve elkerülhetlenül szükséges, hogy a betegnél jelenlevő symptómákat orvosi szempontból fogja fel az orvos: azért helyes therapiája nálunk is csak annak leendő, ki pathologiai és egyéb orvosi ismeretekkel bír, melyek nélkül a homoeopathia, mely valódi tudomány, egyszerű műveletlen empyryává fajulna.

sekre, melyeket az általános gyógytan bármelyik rendszere vaktában rendel.

Én egyedül a fentebb érintett természet törvénye szerint gyógyítottam, és attól egyetlenegy esetben sem tértem el. — És az eredmény? mily természetes! Azon elégtételt, melyet imez eljárástól nyertem, a világ legdicsőbb javaival sem cserélném fel.

Ezen sok évi tapasztalatás közben azon új s fontos fölfedezést tettem, hogy a gyógyszerek az egészséges emberi testre hatva, kétféle eredményt nyilvánítanak: egyiket elindítja a bevétel után, s a másik egészen ellenkezőt, az iméntiek eltűntével; — továbbá, hogy midőn a legyőzendő kórjelek legnagyobb részben hasonló azonos kórjelekhez, melyeket a választandó gyógyszer, hatásának első óráiban az egészséges emberi testben szok előidézni (oly módon, hogy a betegség és gyógyszer okozta első rendű kórjelek a lehető legnagyobb mértékben hasonlítsanak egymáshoz): hogy, mondom, ily egyetlen esetekben egyedül segítetik tartósan a bajon, — miszerint t. i. a beteg testben létező kóringert más igen hasonló által, melyet a gyógyszer idézett elő, — áthangoltatik, — eltávolíttatik és kioltatik, és pedig a hihetelenségig rövid idő alatt. Ezt nevezem én gyökeres gyógyításnak.

Más oldalról azt is észleltem, — mit különben anélkül is előre lehet látni, — hogy midőn „*contraria contrariis*“ régi gyógymód szerint, a gyógyszernek első rendű hatása által egészen ellenkező kórjeleket (például álmatlanságot mákonynyal, gyöngeséget borral, dugulást hashajtóval) támadunk meg, — csak palástoló segélyt eredményezünk; mert rövid idő múlva a gyógyszer hatásának második stádiuma bekövetkezvén, ez által a betegség méginkább kimérgesítettetik, — a gyógyszer nagyobb adagai által ellankad az életerő, — ezek következtében új bajok támadnak, melyek gyakran súlyosbak az eredeti bajnál és vajmi gyakran halállal is végződnek.

Találmányom oly nyomatékos, hogy ha azt ismernék és gyakorolnák, egész világ tapasztalásai tanúsítanak, mikép csak a „*similia similibus*“ gyógymód idézhet elő tartós segélyt és pedig csak a legcsekélyebb adagok által. Ezt huzamosb betegségekben leginkább észrevehetni, melyekben az eddigi orvoslásmódok közül egyik sem nyújt czélszerű segédeszközt; és hacsak hosszabb idő alatt a természet öntörekvése, vagy épen esetleg alkalmas ásványos fürdő, vagy más szerencsés körülmények által ki nem irtatik a betegség, ez holtig kinozza a szárandó szenvedőt. E mellett a régi gyógymód tömérdek és méregdrága szereket rendel, melyeket a betegnek föl kell használnia, hogy némi látszatos eredményt előidézhessen, elannyira, hogy például John orvos Londonban évenként 300 font chinahéjat, s más orvosok egyenkint több fontnyi mákonyt használnak föl; midőn a gyógymódomat követő orvosnak a legcsekélyebb mennyiségű, de őszhangzó ingerü gyógy-

szerre van szüksége a célra, hogy hasonhangulatu kóringert sebesen és gyökeresen kiirtson, — oly kevés mennyiségre, hogy a legkisebbet sem irhatom ide számokban, mennyi Europa hadizárlatának e részbeni tartós ellátására elegendő lenne.

Ha tehát az orvosnak legfőbb és egyetlen hivatása, mint hinni kellene — a betegségek gyógyítása, embertársainak azon névtelen kínoktól megszabadítása, melyek az élet nyugalmas élvezését háborgatják, a lételt gyakran elviselhetlenné teszik, vagy veszélyeztetik, sőt néha a szellem tevékenységét zsidbasztják, — képes-e, ha még tud érezni szive, ha még csak egy szikra is él keblében azon szent lángból, mely a valódi embert az emberiség java iránt hevíti, — képes-e csak egy perczig is azon kételkedni, hogy ezen jobb, hasonlíthatlanul sikerdúsabb utat válaszsza s az eddigi iskolák ábrándjait, habár ezek háromezer évesek, szemetre dobja? Hiszen ez nem is azt tanítja, miként kell az embernek egészségét nyugodt lelkiismerettel helyreállítani, — hanem csak azt, mikép nyerhet valaki az emberek előtt bölcseségi és mély belátási áltekinélyt. Az ártalmas ábrándot és balítéleteket csak gyöngge szívüek képesek némi pietással mintegy nyenyuljhozzámot pártolni csak azért, mert azok a világban szokásba jöttek, — mert azokat a régiség bemohosította. A valódi böles ellenben örömmel tiporja szét az ábrándot és balítéleteket, hogy tért csinálhasson az örök igazság oltárának, mely valódiságának igazolásaul nem szorul sem az ódonság rozsdájára, sem a divat és ujdonság ingeire, sem valami sallangos badar rendszerre, hogy azt értelmezni bírja, vagy divatozó tekintélyekre, hogy azt szentesítsék, — hanem teljeskorúságának öntudatában, az Istenőség hangjával erőteljesen szól az elfogulatlanok szivéhez, s szava kitörölhetlen benyomást teend.

Végre, egyszer mégis meg kelle valakinek az utat törni s én megtörtem azt. Az ut most nyitva van. Minden figyelmes, buzgó és lelkiismeretes orvos követheti. Hogy ezen a természet csöndes vizsgálatában feltalált, biztos gyógyításhoz egyedül vezető ut az eddigi gyógytudományunk iskolarendszereinek ellentmond, — arról az én tanom igazsága nem tehet.

Czáfóljátok! — magam szólítom föl kortársaimat — czáfóljátok meg ezen igazságokat, ha tudjátok, valamely sikeresb, biztosb s kellemesb gyógymód kijelölésével, — s ne hadonázzatok pusztá szavakkal, melyekkel előzőnlöttetek bennünket.*)

*) Ugy van. Ha az allop. gyógyszerek hatásáról (p. o. az ipecacuanha hánytató erejéről) mindenki csak akkor győződhetett meg, midön azok működését látta: az ész postulatuma, hogy az elvünk következtében parányi adagban adandó orvosságok fölötti itéletét is csak akkor mondja ki az orvos, midön azokkal betegek ágyánál tett hiv kísérleteket. Előbb véleményezni, — csakugyan nem logikai véleményezés.

Ha pedig az enyémet legjobbnak találjátok, — használjátok az emberiség javára, és adjatok érette Istennek hálát!

Ön pedig, legbecsesb Barátom! mindenellenvéleményt egyeztetni törekvő szíves szellemétől ihletve, tűrje legalább a tisztaszívű, egyenes, meggyőződésében hajthatatlan, csalódások iránt megvesztegethetlen igazságbuvárt, ha mindjárt nem is méltányolhatná; és ne sajnáljon egy szívélyes pillantást a hasadó hajnalba, mely feltartóztatlanul meg fogja számunkra hozni az esdve ohajtott napot.

2) Sürgetve kérdi ön tőlem, mint volna képes a „belladonna“ oly parányi adaga hatni? E kérdés csak az „ubi, quomodo, quando, quibus auxiliis“ által lesz határozottabb s megoldhatandó. Eddig egy orvos sem kémlelte ki a gyógyszerek specificus hatását; legtöbben megelégedtek avval, ha azoknak közönséges, néha álmodott czélját megtanulták, például: „a szépnőnye segít (és nem segít) a viziszony ellen, — segít (és nem segít) az arczrák ellen stb.“ Többet szerintök nem szükséges tudnunk. Melyik szerveket akadályozza munkálódásukban, melyeknek működését módosítja, melyik idegeket izgatja leginkább, mily hangulatot ad a vérkeringésnek, az emésztésnek, mikép hat a gondolkozási tehetségre, mikép a kedélyre, mily befolyást gyakorol némely elválasztásokra, mily módosításokat nyerne tőle az izomrostok, meddig tart hatása, mi által szüntetik ez meg: — mindezt nem is akarja tudni a közönséges orvos és — így nem is tudja mindezt. Ily tudatlanságban a „szépnőnye“ sajátzerü nyilvánulatait, gyakran természetszerű kórváltozatoknak tekinti, miután általában nem tudja, mily hatást gyakorol specifice a „szépnőnye“, sőt azt tudni sem kívánja.

Hallatlan dolog a közönséges orvos előtt, midőn valaki tudatni akarja vele, hogy bizonyos személy ugyanazon gyógyszernek, melyet egészséges állapotában minden különös hatás nélkül lenyelt, — beteges helyzetében csak milliomad részecskéjétől erős változást érzend, — s mégis tagadhatlan. Tény ugyanis, hogy betegségekben az önfentartási ösztön, minden ennek alárendelt erőivel végtelenül ébresztékenyebb, mint egészséges állapotban, midőn az értelem s erőtelj a csorbátlan gépezetben ily aggályos örökre nem szorul*). Mily finoman megkülönbözteti a beteg azon italokat, melyek neki jót tesznek, az ártalmasoktól! A forróházban szenvedő beteg már messziről érzi a husleves közeledését, mely iránt most résen álló — ámbár még ismeretlen — önfentartási ösztöne a legélénkebb undort nyilvánítja. Hányini fog tőle, ha közelebb viendik hozzá.

*) Figyeljenek erre azok, kik gyógyelvünkre nem figyelve, azt állítják, hogy nem hathat a betegre oly szer, mely az egészségesre érzékenyen nem hatott.

Hát a citromsavanyt jobban fogja túrni? Ime — már nevének hallatára is örömet s esdeklését árulják el arczvonásai; — pedig mily közönyös volt mind az egyik, mind a másikiránt egészséges állapotában! Szóval, — sokkal gerjedtebbek a betegségben minden, még név szerint nem is ismert, az élet fentartására vonatkozó erők. Mily roppant adag kell huslevésből a végre, hogy attól egészséges ember hányásra gerjedjen! S ime — a forrolázban szenvedőnek elég annak megszagolása, — tán a csöppnek milliomad része — mely a szagideget megérinti.

Am fogják-e most már látni, mily csekélynek, mily végetlenülül parányinak kell valamely gyógyszernek lenni, hogy a beteg testet meghatolja? Igenis — meghatja azt erősen, és ha elvem szerint jól választott, ekkor a legnagyobb acutus betegség többnyire pár óra alatt engedend vagy szelídülend, és ez minél gyorsabb lefolyásu, annál hamarabb nyer érezhető segílyt a parányi de hasoningerü gyógyszeről. Az idült — chronicus — betegségek sem igényelnek nagyobb adagot; itt azonban ennek jótékony hatása hosszabb idő alatt tapasztalható.

Kinek ezen néhány általános íntelem elég, az át fogja látni, el fogja nekem hinni, ha bizonyítandóm, hogy különféle szélhűdésben segítettem a „szépnőnyoc“ igen finom higitának több heti beadásával, — el fogja hinni, hogy nem egy idült idegkört, vérdaganatrai hajlamot gyógyítottam ki ugyanannak egy milliomad részével. Midőn így az alkalmas gyógyszer kis adaga használ, miként valóban használ, — mily fontos ellenkező oldalról azon körülmeny, hogy ha netán helytelenül választott volna, ily csekély adag ritkán okozhat oly súlyosbodási változásokat, melyek maguktól el nem mulnának, vagy melyek valamely ellenszer csekélységétől meg nem szünnének*).

Mindezen fáradozásai mellett a nagy férfiak közönséges sorsát H. sem kerülheté ki: bokros érdemeiért az elfogult gyarló emberek rágalját, kik minden kimélet nélkül az irigység kigyófogaival kezdék rágni megérdemlett jó nevét. Nevezetesb ellenei jótékony gyógmódjának gátolására más gyengébbeket tüzeltek fel, kik aztán minden további megfontolás nélkül, mint gépek, mestereik által vezetttve, H. szent ügyének romokba döntésére mindent

*) Valóban kár, hogy az e részbeni folytonos tárgyalásokat Hufeland halála megszakasztá! (Hufeland 1762-ben született, meghalt 1836-ban; így hét évvel volt fiatalabb, és hét évvel halt meg hamarább, mint Hahnemann.) Ha Hufeland még néhány évig élt volna, most Berlinben hasonszenvi tan-szék már léteznék. Hiszem azonban, hogy az igazság napfénye a sötétséget el fogja idővel egészen oszlatni.

elkövettek *). Königslytterben az orvosok és ezek kedves barátai, a gyógyszerészek, H. ellen egy kérvényt intéztek a kormányhoz, melynek folytán eltiltatott a gyógyszerek adásától. Ez által szükséges eszközétől fosztatván meg a nagy művész, kényszerülve lön innét máshova tenni lakását. 1799-ben Altona-, rövid idő múlva ismét Hamburgban orvosolt, hol a skarlát elleni praeservativumával ismerteté meg a közönséget, mit már Königslytterben talált föl a skarlát uralgása alatt **).

Hamburgban megszokni semmikép sem tudván H. — visszatért hazájába, Eilenburgban telepedvén le; hol ismét a helybeli physicus gördített eléje oly akadályokat, melyek miatt 1806. Torgauba, több év múlva Lipsébe költözött ***).

*) Így vagyunk majd minden új találmánnyal! Az 1809-ben építetett első gőzhajót az angol sajtó és a művelt közönség kigúnyolá, úgy, hogy őt kelle rothadnia a vízben. Midőn e gőzhajó már csaknem egészen elrothadt állapotban volt: amerikai polgár érkezék a hajó színhelyére; tanulmányozá azt és Uj-Yorkban más gőzhajót építetett, melyen 1811-ben — általános gúnyolódás közt — indult utnak, de kísérletét siker követé, és most már senki sem csodálkozik rajta.

***) Hufeland, ki H. törekvéseit mindenben, és így e tekintetben is tudá méltányolni, figyelmeztette az orvosokat H. óvszerére, melynek fényes resultatumait a részrajjatlan kísérlet igazolá. És H., noha e szerét senkivel sem akará közleni mindaddig, míg e tárgyra vonatkozó munkájára 300 előfizetöt nem nyerend egy Friedrichsdor díjjal, — emberbaráti szeretete ezt tenni nem engedé, és május 12-től 1800. mindenkinek adott könyvet és ezzel egy adag gyógyszert az említett díj kifizetése mellett. Ekkor ismét a kapható óvszer iránti bizalmat a töprenkedő szüléknél azon gyanúsítgatással akarák gyengíteni az orvosok, miként e gyógyszer veszélyteljes méreg; — mire azonban az aggodalmas szülék megnyugtatóására dec. 1-én 1800. a „Reichs Anzeiger“ben nyilván felelt H., megmutatván, miszerint orvossága nem ártalmas és nem egyéb, mint „belladonna“ növényből kifacsart és diluált nedv.

***) Ezen években e következő munkái jelentek meg: „Der Kaffee in seinen Wirkungen 1803“, melyet dr. Balogh Pál 1829-ben magyarra fordított; „Aesculap auf der Wagschale 1805“; „Heilung und Verhütung des Scharlachfiebers 1801“; „Heilkunde der Erfahrung 1805, két kötet“; „Fragmenta de viribus medica-

Itt működött ő lelkének minden erejével; itt adta ki 1810. fő munkáját „Organon“-ját; itt tölté hosszabb időig minden óráját a szenvedők üdvére; itt szenvedett, sokszor inséggel is küzdve, az orvosi forradalom leghevesebb zivatari között; és igazságának érzetében el tudta tűrni szégyenségét, e mellett ellenségei rágalmát, sokszor a legaljasabb kitöréseket: mint természetbuvár számított arra, mit jeles költőnk Kisfaludynk az életből vett e szavakban mondott ki: „Magasb elmék, mélyebb szivek, jaj tinektek e földön!: az ily tökély, bár nagy érdem, boldog itt még ritkán lőn“; de ő nagyobb volt, mint szerencséje; nagy volt ő azért, mert nem tudott kicsi lenni *).

Bizván nagy eszmájének kivitelében, e diühöngő viharok közepette sem veszté el öntudatát; dolgozott folytonosan kettőztetett erővel kitűzött céljára, jól tudván, hogy az egészséges fa lelkes ápolója oltalma alatt folytonosan virágzik; és ha itt-ott ágai erőszakosan meg is sértetnek, újra kihajt, virágzik ismét, és a legszebb gyümölcsessel kínálkozik: mert a fa egészséges gyökétől nyeri életét. Mindennek az eleje nehéz. Az emberek kevés kivétellel, a már beléjük csöpögtetett régi ferde eszmékhez szokva és e szokás bilincseihez erősen kötve, nem oly hamar birnak önállóságra vergődni; és még ekkor is, noha elismerik a felkarolt új jobb eszmének csatlafatlan igazságát, kis körükből gyakran tekintgetnek vissza az elhagyott sokkal na-

mentorum etc. 1805“; „Rüge eines ungegründeten Gerichts. Reichs-Anzeiger 191. sz.“; ugyanitt 1808-ban 343. sz. és 1809-ben 227. sz. alatt megjelent genialis értekezései nagy figyelmet gerjesztettek a közönségben.

*) Az ez évben és következő időkben megjelent több röpirat közt emlékeztetek: Hecker berlini tanár átka a homoeopathiára (Annalen der Medicin 2 köt.). Hamburgban dr. Simon kifakadása (H. pseudomessias medicus etc.). Dr. Th.^{***} (Werke der Finsterniss) bal ítéléte. Hazánkban szintén dr. K. éretlen röpirata stb. Ezek mellett a gyógyszerészi csaták folytonosak valának, melyeket bővebben leírni nem kevésbbé unalmas, mint gyűlöletes; azért is ezalatt inkább pihentetem tollamat, noha szeretném itt „a farkas és báránról“ szóló Phaedrus tanulságos meséjét leírni; — de fölöslegesnek találom, mert ezt anélkül is tudják t. olvasóim.

gyobb embertömegre a sok méltatlanság miatt; sőt megtörténik az is, hogy a gyengék, megúnva a szünni nem akaró kellemetlenségeket, meggyőződésük ellenére ismét a nagyobb párttal szövetkeznek, ennek legfényesbnek vélt elégtételére; noha az emelkedés és hanyatlás, a növekedés és fogyatkozás csak a tagok számát mutatja, és a tömeg túlnyomó creje mellett nem veszi el belső tulajdonát az obiectiv igazság! csak kinek lelke erős, az nem tud tágitani. Nem tagadhatni, miként e szövevényes életben sok függ a viszonyoktól is, melyekben élünk. A körülmények elősegítik, vagy hátráltatják a legszentebb ügy fejlődését. Brown ellenkező irányu tana, mely inkább megfért a régi gyógymóddal, Angolhonból Némethonba terjedvén, itt Pfaff, Girtanner, Röschlaub és egyéb orvosi notabilitások által ez időben hevesen pártoltatott. E körülmény még inkább nehezíté H. tövises pályáját.

Mindemellett H. „Organon“-ja hihetlen gyorsasággal terjedt el a világ minden részében, és biztosítá a szerző halhatatlanságát. Francia nyelvre Jordan, olaszra Guaranta, angolra Aehner, magyarra Horváth és Bugát által fordítottatott. E híres munkájában először használta e szavat „homoeopathia“ és e szó két rettentő pártra osztá fel az orvosi közönséget. „Contraria contrariis“ régi gyógymód zászlójával szemközt állott Hahnemann, rendületlen „similia similibus“ lobogójával, csak néhány ujoncz elvbarátot számítván egy roppant sereg ellen. A vakbuzgó kitéréseket intrepide egész lelkesedéssel fogadá; küzdött mint óriás legyőzhetlen nemes fegyverével, és a neki irányzott mérges nyilak le nem sujthaták őt, az önzetlen emberbarátot; ki a szenvedő emberiségért, nem pedig gladiator nyeremény vagy más anyagi jutalom miatt szállott a sikra: nyilvános iratai által szívesen tanítván mindenkit általában, — barátságosan tárván ki egész tudományát különösen azoknak, kik tőle tanulni akartak, szívélyesen ölelkezvén azokkal, kik vele kezét fogtak. Ő férfiasan küzdött és győzött; mert az előre sejdített akadályoktól nem remegvén, — bizván az igazságos Istenben és jótékony tudományában, — erélyes kitartás által győznie kellett. (És én e nemes példát csekély tehetségem szerint ne kövessem? Ha

vérem végkép kihül ekkor majd elnémulok ...) Aljas szóbeli rágalmakra sohasem felelt, loyális eszközöket választván mindenkor magas céljára; ily esetekben családja, bizalmas barátai meghitt körében tárá ki zúzott szívének belsejét; a rágalmak feledésére ezeknek kedves társaságában kerese szórakozást, és a sok küzdésben megfeszített, sokszor ellankadt lelke itt nyert ideiglenes nyugalmat, itt pihent meg édesdeden, itt lelt ismét friss új erőt. De nem engedett senkinek, ki őt írásban támadá meg, ritka tudományos ügyességgel küzdvén le elleneit, néha azon stylt használván, minővel megtámadtatott.

Erkölcsei és hazafiúi szent kötelességem parancsolá nekem is, hogy nyilvánosan lépjek fel a hasonszenv ügyében, melynek áldását számtalan esetben már évek óta tapasztaltam. Az emberiség ügyében léptem fel szerény munkámmal 1847 ben; fel kellett lépnem akkor már tizenkét évi szigorú kisérleteim után, noha eleve tudtam, miként akadályokra találandók, miután a legjobb ujnak sorsa, az ellenszegülés, megvettetés. De a küzdést nem tekintém bajnak: a küzdés mozgás, a mozgás élet. Tiszta érzetemben nem retteghettem a küzdéstől; mert kitűzött célom nemes levén, ellenszegülés esetében csak nemes ellenségre, nemes fegyverre számítottam, annál inkább, mivel az alapján ingadozó régi gyógy mód mellett harcizolni, azt még sokáig fentartani akarni, hasztalan törekvés, épen úgy, mint nem használ a házat külsőleg kiékesíteni, hogy szinleg lakhatónak látszassék, midőn annak belsejét már régóta kárhóztatják a leghíresebb szaktudós mesterek, mely miatt előbb-utóbb romokba kell dőnie. E szavaim erősítésére szolgáljanak a „gyógyászat“ 1862. évi 27. sz. 546. l. megjelent e sorok: *az emberi nemet és a társadalmat leginkább érdeklő része gyógytudományunknak, a gyógykezelés, vagyis a betegség biztos gyógyszereinek feltalálása és azoknak kellő megválasztása, vajmi keveset haladott — hogy így fejezzem ki magamat — előre, ha nem akarok azon pessimistákkal tartani, kik szerint a gyógytan egy lépéssel nem előre, hanem hátra ment.*

Elleneimben azonban csalatkoztam; de szívesen megbocsátok, sőt köszönettel tartozom nekik; mert közfigyelmet gerjesztvén a homoeopathia iránt, a t. közönség látja immár a homoeopathia, ismeri az allopathia műveit és — ezek után ítél. A személyes rágalmak csak a rágalmazót sujtják. Ekkép — ha mindjárt az orvosok legnagyobb száma nem barátja a homoeopathiának, — ennek virágzatát már most bizton remélem édes hazámban: mert a haladásra törekvő magyar, nemes hevével felkarol mindent, mi nemes és az emberiségre nézve üdvös. Tudománya fonalán az orvos csak

vélekedik a beteg sorsáról; a beteg, jobb, vagy rosszabb sorsa szerént, érzi a tudománynak éltető, vagy öldöklő hatalmát, akármiképp okoskodik az orvos.

Nagyobb tisztelettel, őszinte elismeréssel léptek fel H. ellen dr. Jörg, Heinroth, Wedekind, Lichtenstädt, Sachs, Puchelt, Kopp. Különösen a híres Kopp ekkép ír: „Ki H. minden munkálatát kritikai szemmel kíséré, őt, első föllépésétől kezdve, mint író, tanítót, új iskolájának mesterét jól ismeri, genialis nézeteit és hatalmas lelki erejét ezen férfinak el nem tagadhatja. Örökösök az ő érdemei a tekintetben, hogy a gyógyszerek specificus hatását az organismusra, és ennek nagy receptivitását azok iránt, kétségen túl tette. Bizonyos, miszerint H. gyógy módjának legengesztelhetlenebb ellenei közé azon orvosok tartoznak, kik azt nem tanulták és nem gyakorlották.“ A most említett jeles orvostudorok tollaiból sem maradtak ki azonban itt-ott néhány élcezes kifejezések, H. tanát alaptalanul sértegetők; de ezek sem maradtak czáfolat nélkül. — Ily súlyos körülmények, habár haborgaták a fáradhatlan nap-számost bámulatos épülete készítésében; de erős lelkét, vas-türelmét meg nem törheték. Ő dolgozott — és hiszem, miszerint a fölötté omladozó égboltozat riasztó robogása alatt sem esett volna ki kezéből a toll, tiszta önérzetében; hiszem, mert tényei után felfogom H. szellemét, ismerem az önérzet, öntudatnak azon szilárd, csüggedetlen tulajdonát is, melynél fogva az igaz, jó és nemes ügyért az utódok javára küzdő, büszkén tűr s szenved, célja felé erélyesen haladva.

H. 1811. Lipcsében mint egyetemi tanár kivánt föllépni, hasonszenvi gyógy módjáról nyilvánosan értekezendő, elvének valóságáról egyszersmind betegek ágyainál akarván meggyőzni a kétkedöket*).

*) Ekkor kezdé meg nagyszerü munkáját „Reine Arzneimit-tellehre“, melyen több évig ritka szorgalommal dolgozván, halhatatlan nevet vivott ki magának. E munkája hat nagy kötetben jelent meg, melyben hatvan gyógyszert ismertetett meg H. — Azóta folytonos kísérletek tétettek tanítványai által sok más ércz- és növény-gyógyszerekkel, és az eddig megvizsgált-tak száma háromszáz körül megy. A számos munkák közt különö-

Uj gyógyrendszerének ügyét Lipsében akará kivívni a nagy férfiú; itt óhajtott gyógytanának oly állást szerezni, minőt élvez az álladalom részéről az allopathia: független tanszéket az egyetemben, szabad gyakorlatot a hasonszenv terén, hogy innét terjedjen jótékony tana világszerte, maga-nevelte tanítványai által. E nyilvános törekvése egyedül (nem is bocsátkozván mélyebben a dolog érdemébe), — nyilvános föllépése, mondom, egy tapasztalati tárgyban, nem bizonyítja-e elegendőkép H. tanának valóságát?! Ki tollal és tudományyal eddig is nemesen harczolt, — most pedig tanítani, nyilvánosan gyógyítani kívánt, mindenki mély tiszteletét, szives elismerését megérdemlette volna. Hiszen hamis (!) tanának megbuktatására épen az szolgált volna logikai eszközül, mit H. maga ellen (!) sürgetett: a nyilvános gyógyítás! Őt kellett volna azonnal első föllépése alkalmával teendő próbákra kényszeríteni, a logicának azon axiomája szerint, miként „tapasztalati tárgyban nem döntheti el az igazságot semmiféle egyedül elméleti argumentum“, ha tana a priori nem tetszett; ellenei azonban félre vetvén minden tapasztalati adatot, éretlen élczeteket használtak fel — H. eszméjének kiküszöbölésére, utánzásra méltó gyögmódjának elnyomatására.

Ily méltatlan bánásmód mellett elsovradnának, elvesznének tán örökre, vagy legalább is hosszabb időre a legszentebb eszmék, ha más részről lelkiismeretesen nem ápolatnának! És ki nyögné meg e kiszámíthatlan veszte-

sen kitűnnek Jahr, Noak és Trinks terjedelmes és fáradságos dolgozatai. H.-nak ezen gyögszertana legszükségesebb egy h. orvosra nézve; e nélkül, daczára jeles physiol. és pathol. stb. tudományának, senki sem lehet ügyes h. orvos. Igen helyesen jegyzi meg dr. Fleischmann Bécsben 1856-ban a homoeopathia történelme tárgyában mondott beszédében: miként H. idejében több chronicus betegség gyógyítása sikerült, mint jelen időnkben; mivel most inkább arra törekszenek a h. orvosok, hogy a természettudományokban haladjanak, mint arra, hogy minden gyögszer specificus erejével lehető legnagyobb pontossággal megbarátkozzanak. Rendén van, hogy a homoeopathiának tudományos kiképezésén dolgozzunk, de úgy, hogy az annál szebb és nemesb gyümölcsessel kínálkozzék.

séget? fájdalom! a szenvedő emberiség; miután e veszteség pótlására, különösen a homoeopathiát illetőleg, Galen barátai nem adhatnak egyebet mint régi eszközöket, melyek ellen számtalan esetben ök is keservesen kikelnek!!! Ó! te 19-ik század! Te majd mindenben szeretsz kételkedni és büszkeségedben fel nem fogod, hogy a kételkedés vagyis a scepticismus még nem tudomány! hogy e szerint néha positiv tudatlanságodban, felvilágosodottnak képzeled magadat! Ó! te felvilágosodott 19-dik század! Ha én veled komolyan így okoskodom: „a gyógymódok közül az érdemli meg az elsőséget, mely legbiztosb; a biztosságnak pedig legészszerűbb criteriuma: a kísérletek és észlelések útján nyert eredmény“, ekkor te fejet hajtva azt mondandod, hogy tökéletesen igazam van; de ezen okoskodásom fonálán, gyógymódunk elsőségének realizálására mondjam csak neked: „hogy azzal az ugy nevezett (!) homoeopathiával is tegyünk egyszer részrehajlatlan kísérleteket, privát praxisunkban előjövő bármiféle köresetben, annál inkább, mivel e nihilismus (!) nem veszélyeztetheti az emberéletet“, — te e szóra „homoeopathia“ azonnal forró lázat kapsz, — veled többé okosan nem szólandhatok . . . te rémítő 19-dik század!!! Száz és ezer ellenével a homoeopathiának, magam is egyedül tapasztalati adatok után lettem és lehettem rendíthetetlen híve a hasonszenvnek, és buzgó híve maradok mindaddig, míg ennél is tökéletesb gyógymód nem fog létezni. Azért — sajnos, hogy annyi hiteles adat után még mindig léteznek tudós férfiak közt is olyanok, kik hidegen megvetik, vagy könnyelműen nevetik, sőt némelyek méltatlanul gúnyolják H. gyógymódját, — mi legkényelmesb módja a czáfolásnak!

Tisztelt tudós férfiak! Az emberiség okos osztálya nem gúnyolva, nem nevetve minden alap nélkül, hanem mindent hígadt vérrel jól megfontolva működik a tudományok terén annak rende szerint; így — tapasztalati tények után képes aztán megítélni: mit tehet a természet egyedül (mert csak ennek tulajdonítják a scepticusok a sikerült h. gyógyítást), mit művel hom. orvosság segédmével. Ne rettentse el önöket e tértől azon szomorú tapasztalás, hogy már annyi gyönyörűnek látszó orvosi

eszme, elméletileg syren-hangon ámítgatva, tapasztalati-
lag minduntalan ugyanegy örvénybe vezetve, leverőleg
esalt! mert ekkép, a homocopathiára vonatkozólag, hason-
lók leendenek önök azon munkás kincs-keresőhöz, ki hosz-
szabb idő alatt már kifáradván a hasztalan ásásban, elke-
serevedve dobja el kapáját épen akkor, midőn, még csak pár
óráig folytatván munkáját, örömtelve lenné fel azt, miért
annyi idő óta véres verejtékkel fáradozott. Az idő int; az
emberiség nagy része már a homocopathiának hódol; ne-
küink orvosoknak nem szabad elmaradnunk: szoros köteles-
ségünkben áll mindent megkísérni, hogy nemes hivatá-
sunknak tökéletesen megfeleljünk.

Ne sajnálják önök illetően egyszerű fáradságukat már
csak azért is, hogy a homoeopathia ügyében mint tudós
és okos férfiak nyilatkozhassanak; — és ezt önök iránti
tiszteletből ajánlom; mert nemde? bámulná vagy tán ne-
vetné mindenki a kaczer arszlánt, ha legdivatosb, legtisz-
tább ruhákat öltvén magára, rongyos, tisztítatlan csizmák-
ban lépne föl díszes termekben, miután ily ellentét szem-
betünőbb: pedig ekkép áll a dolog, midőn elbizott szoba-
tudósaink különben legszebb, de — engedjenek meg —
csak egyoldalú ismereteik mellett vakmerően oly tárgy-
ról is ítélnék, mihez nem értenek és azt hiszik, hogy a nap
is az ő órájuk szerint jár! Legyünk igazságosak, — ez a
loyalitás törvénye; ne ítéljünk és ne fogunk megítéltetni,
— ez a szentírás mondata; tanuljunk és ne tanítsunk,
tanuljunk mondom akkor, midőn valamit még nem tudunk
— ez az okosság általános szabálya. Ó! miért tenyészik az
„okosság“, ez isteni növény mellett oly buján azon növény,
melynek neve „elfogultság“!

Midőn így a lipcei orvostan-iskola tanítását, gya-
korlati kiképzését legsürgetőbb teendői közé sorolá H.,
ekkor az orvosi facultás dékánja, Rosenmüller, mondá
ki vetoját; ötven tallér letétele mellett jogosan azt köve-
telvén, hogy H. újra ismét értekezék, miután más egye-
temben nyéré orvosi oklevelét. 1812. jan. 26-án ez is meg-
történt. H. értekezett (dissertatio historico-medica de hel-
leborismo veterum), velős értekezése dr. Ludvig ezen
évi dékán által nyilvánosan dicsőítettett, — egészen elra-

gada hallgatóit. „Meglepő élvezet volt (igy ir többek közt dr. H—k egyik barátjának) hallani a merész természetbuvárt, az emberésznek e ritka tüneményét, Hahnemannt. Mintegy elbájolva mentem ki a teremből haza felé (Lutzenbe. Lipcse mellett); utamban egyedül H. magas lelke lebegett fölöttem, kinek eddig ellensége valék, holott most magamba szállva, őszintén meg kell vallanom, miként nem vagyok méltó saruinak földoldására. Ugy hallom, sz. Mihály körül magán-tanítást adand a nagy mester; ekkor ott leszek; újra tanulni akarok; tanulni fogok, hacsak rendkívüli körülmények nem gátolandnak föltett erős akaratomban. A dicsőség egész özöne jutalmazá H. ezen szükségesnek mondott nyilvános föllépését; bánulák őt az orvosok úgy, mint a jelenlevő tudós nemorvosok; ő több, mint földi lény.“

Már 1811-ben nyilvános felszólítást bocsátott közre, mely által figyelmezteté az orvosokat, „mikép april elején megkezdendi előadásait; az „Organon“ minden pontját világosan megfejtendi, de különös tekintettel leend egyszersmind gyakorlatilag igazolni theoriájának magyarázatát. Hat hónapi szorgalmas tanulás mellett reményli, miként gymódmójának élvezet az orvos megbarátkozhatván, folytonos igyekezete mellett szerencsésen gyógyíthat. Bérmentes levelek által mindenki megtudhatja a közelebbi föltételeket.“ E felszólítása után minden szerdán és vasárnap tartott előadást a legnagyobb enthusiasnussal*).

Vezetése mellett Hartmann, Gross, Hornburg,

*) Ki H. „Organon“-ját és egyéb munkáját figyelemmel olvasta, meggyőződhetett arról, miként H. tanát valódi tiszta természetphilosophia lengi át. Fölséges különösen H. eszméje a betegségről; méltánylandó azon ideája is, mely szerint több acutus bajnak és a chronicus betegségek egész seregének lényeges okát onnét magyarázza, hogy a psorának (Krätze) gyógyítása csak Móses idejétől számítva már 3400 év előtt, — a syphilisnek, mely 1493-ban üté fel először iszonyu sátorát — és a sycosisnek (Feigwarzen) orvoslása többnyire egyedül csak fürdők, kenőcsök és egyéb külszerek által történt; és így az említett nyavalyák czélszerű belső szerek nélkül leginkább csak külsőleg elmázoltattak stb.: noha a psora oly általánosságban, mint azt H. állítá, a gyógygyakorlat és pontosabb kóroktani kutatások után el nem fogadható.

Franz és több tanítványa kísérletet tévének néhány szerrel és ezekkel gazdagíták H. gyógyszerтанát. Esti nyolcz óra tájban pedig sör és pipa mellett mulatának vele nemcsak tanítványai, hanem kedvelt tudós elvbarátai is. Monoton életének némi változtatására, egyszer-kétszer egy évben fényesb estvélyre is meghívá tanítványait; de ezek közül csak azokat, kik ész, szorgalom, erény által kiüntették magukat.

Reggel 9—10 óráig, délután 2—4-ig rendelt betegeknek, kikkel közönségesen tele volt szobája mindenkor. Az ősz Aesculáp, kinck tudós feje, egész külseje tiszteletet és bizalmat gerjesztének mindenkiben, egy az ablakhoz közel álló négyszögletü asztal mellett irományai közt ült; így hallgatá ki betegeit, minden legkisebb körülményt pontosan jegyezvén föl könyvébe, mit mindannyiszor betett, a mennyiszor másik szobájába ment, orvosságot adandó. Néha a gyógyszerek biztosb választása miatt, kihallgatás után kisebb asztaltól fölkelvén, a szoba közepén álló nagy asztalához lépett, melyen két vastag ivnagyságu könyv feküdt; ezt felütvén, rövid idő mulva rendelt orvosságot^{*)}.

Ekkép részint betegek, részint közrebocsátott jeles értekezései által H. ideje egészen el vala foglalva. 1816-ban a többi közt heves vitatkozásra nyújtott alkalmat az „Allg. Anzeig. 156. számában“ prof. Dzondi ellen irt értekezése, ki égetés ellen a hideg vizet legbiztosb szeryanánt ajánlá, midőn H. ismét okszerű észleletei által bebizonyítá, hogy ily esetben az olaj, borszesz a valódi gyógyszer, mit John Anderson és többen H. után erő-

*) Minden tanácskozás- és az ezzel járó szerért több szegénytől semmit, másoktól keveset, gazdagabbaktól 1—2 tallért követelt; elvállalta bizonyos idő mulva is a jutalmat, és ekkor időközben 10—12 Louisdorral jutalmaztatta fáradságát. E követelése jó nevének nem keveset ártott; de ha figyelembe vesszük nagy családját, e mellett a sok hálaadatlan számát, kik őt, daczára visszanyert egészségüknek, minden jutalom nélkül hagyák, H. e tekintetben is fölmentendő, annál inkább, miután őszinte vallomása szerint egyedül e napról napra növekedő hálaadatlanság bírá őt ezen, neki sem kellemes lépésre.

sítének; – és ezen jeles értekezései, szerencsés gyógyításai által Lipszében kitünteté magát Hahnemann.

Ez idő alatt a legtekintélyesb férfiak, orvos-doctorok s növendékek látogatók öt szünet nélkül; ki a legnagyobb szivességgel osztogató gyógyszereit betegeinek; örömtelven oktató fiatal tanítványait, és elméleti előadását, betegek ágyaihoz vezetvén ujonczait, gyakorlatilag ügyekezett kétségen túltenni. Fényesen sikerült gyógyításai, mint rendkívüliek, minél meglepőbbek valának, annál kitoróbb szenvedélylyel hirdettettek szemtanúi által; kik nem győzék egyszersmind eléggé dicsérni nagyratörő mesterük tiszteletre méltó ritka tulajdonait. Így terjedt napról napra mindig jobban a hasonszenv dicsősége, a régi gyógy mód fölötti diadala, és ezzel H. hirneve, melyet kedvezően nevelt azon körülmény, melynél fogva annyi szép gyógyítás hallatára Schwarzenberg herceg, híres austriai tábornagy is, H. ügyességére bízva elhatalmazott, megelőző gutaütés-okozta nyavalyájának gyógyítását.

Ezen kitüntetés által csordultig telt meg az irigység pohara. Szólani ugyan ez esetben nem mertek ellenei nyilván; de alattomban annál borzasztóbb ármányt forraltak keblökben. Tagadhatlan, miszerint e fényes összeköttetése a legelőkelőbb családokkal ismerteté meg H.-t; minden esetre ezen alkalom, gyógy módjának terjesztésére a legkecségtetőbbnek mondható, de nemkülönben ugyanezen szerencsés alkalom, az ellenségeskedés legnagyobb fokozatára nyújtott dühös anyagot.

A herceg baja, mely előbb minden allop. orvoslással daczolt, noha eleinte egyes symptómáira nézve engedett, általában legyőzhetlenül látszott ellenszegülni H. gyógy módjának is, ki már előre kimondá, mikép a herceget földi erő ki nem ragadhatja a halál hideg kezéből. — Orvosi tanácskozás miatt legfelsőbb parancs következtében Bécsből dr. Marenzeller is megjelent Lipszében, ki egész életében el nem feledheté azon jelenetet, midőn H.-nal a magas beteg látogatására sietvén, mindketten épen akkor érkezének hozzá, midőn ismét az érvágási készület kezdődött, H. legnagyobb meglepetésére, miután erről eleve nem volt tudósítva. Az őszbeborult H. nyugodt

lélekkel, helyéből nem is mozdulva szemlélé e véghezvitt műtételt; ezután egy szót sem szólva távozott a herceg szobájából, hová, igen természetesen, többé nem lépett. A herceg nem sokára, oct. 15-én 1820-ban meghalt. E perczen merészebben léptek fel H. ellenei; és azonnal a holttest bonczolásánál megkezdék indulat-szülte romboló szerepiüket, később pedig Hufeland folyóiratában folytatták. Dr. Sacks tanácsos ismét azt akará bizonyítani, hogy a herceg drága életét csak azon uton lehetett volna még egy időig fentartani legczélszerűbben, melyet ő tüzött ki. Őt követék elvbarátai; kik ismét a régi szokás súlyos szavaival sokszorozott viszhangra találtak — kitünőleg a gyógyszerészeknél. Ezeknek alázatos kérelmükre törvényes eljárásnak tartá a szász kormány, az orvosi facultás határozatát helybenhagyni, — és így (természetesen egészen annak rende szerint) Hahnemannt eltiltani a gyógyszerek magán-rendelésétől.

Most tehát — kezökben a tilalommal, szájokban pedig a képzelt nagyszerű győzelem örvendetes hirdetésével (!), világszerte agitáltak H. igaz és hasznos tanának gyökeres kiirtására: csalfa elméleti föltevésekkel, rögeszmékkal rohanván a tények lerombolhatlan falának! Hogy még biztosabban juthassanak kitűzött céljokhoz, összeszedvén a hazugság s rágalom minden eszközét, nem iszonyodtak H. személyét, családját is sértegetni, gyalázni, a szenvedélyek émelygős mixturájával akarván altatni az ébredő közönséget; és már az erőre kapott, de az említett haláleset által lealázottnak vélt új tan fölött gúnyos élczek közt örvendének az ellenzék elfogult emberei. Szerintök, ekkor már el vala temetve a homoeopathia. Így temetik azt az ellenségek mai napig minduntalan; de — temessétek bár mily mélyen a homoeopathiát: szelleme ki fog a mélységből emelkedni és mint legyőzhetlen igazság kivivandja magának az emberiségre áldást hozó győzelmet. Valamint a tavaszi vetés melyet, hosszú szárazság visszatart a földben, bekövetkező áldásos esőre kibúvik: úgy győznie kell annak, a mi jobb.

Mint csalatkoznak azok, kik azt vélik, miként egy gyászos ugyan, de ki nem kerülhető esemény elegendő az igazság megsemmisítésére! Ha itt-ott a jégeső némely tájékat el is ver, azért még az évet nem mondhatni átalá-

ban terméketlennek! más boldogabb vidéken minden a legnagyobb bőségben teremhet; teremhet jövőre ott, hol mult évben a termés silány volt!! H.-nak annyi szerencsés esete mellett, megfeszített szorgalommal éjjel nappal gyűjtögetett minden eddigi munkáját egyszerre el nem nyelheté egészen egy le nem küzdhető kóreset. Minden időben találkoztak oly felfuvalkodott tudós hősök, kik megvetvén a legjobb intéseket, az életerős igazság helyett alaptalan rögeszmék, csalékony vélemények után kapkodtak, melyek terjesztésére ügyesen kerestek ki mindent, mi a szokásos emberek inyének közönségesen szok tetszeni, és ily módon gyakran a legundokabb vétkekre vetemedtek. Elborzad csakugyan az ember az emberi gyarlóságok áttekintése mellett! Mindazok közt, kiket a jövő bámul, hol van egy ki élteben nem rágalmaztatott, nem üldözött? Üldözés az első jel, hogy midőn meghalsz, ünneplésen megtiszteltetve, Walhallába jutandasz; de mig élsz, szenvedned kell! mert e földön legnagyobb véték: az embertömeg fölött állani. Kísérjük eber figyelemmel bármelyik korszaknak mozgalmait, a történelem tanúsítása szerint így volt, így fog ez lenni mindenkor: a gonosz irigység, a zsarnok hitetlenség, az uzsoráskodó részrehajlás pusztító hatalmát csak hosszú küzdes után törheti meg az, mi jó, mi igaz és hasznos. De ezen időnek bármikor el kell jönnie! — és az igazság védelmezésében fáradozó emberbarát bátran biztathatja magát Bajza ezen szavaival: „Tünek évek, jönnek évek, — köd- s homályra fény terül“.

Örök forró hála és ezer buzgó köszönet a magas austriai kormánynak, mely e nemes ügyet legnagyobb kegyeletével felkarolá és a hasonszenv haladásának minden akadályát megsemmisíté 1837. febr. 6-án kelt azon legkegyelmesebb rendelete által, melynél fogva a homoeopathiának korlátlan gyakorlata nálunk megengedett*).

*) 1852-ben hazánk kilencz megyéjéből folyamodtak a gyógyszerészek a miniszteriumhoz az iránt, hogy a hom. gyógyszerek szabad kezelésétől tiltassanak el a homoeopathák; miután, folyamodásuk e szavai szerint „a gyógyszerész jövedelme csökken az által, hogy a hom. orvosok Hahnemann systemáját már több-

A lipcsei cselszövényeket nem türhetvén már többé, a mint e várostól bucsút készült venni H., az Anhalt-Kötheni uralkodó herceg Ferdinand ritka kitiintések mellett hívá meg őt, magas személye rendes orvosának; tanácsosnak nevezvén ki Hahnemannt, szabad orvosi gyakorlatot engedvén birodalmában. Ide költözött tehát 1821-ben, hol a kegyes herceg engedelmé következtében senki sem tilthatá már el a gyógyszerek szükséges kezelésétől; hol minden akadály nélkül szabadon működhetett gyógymódja ügyében; hol tisztelve szerettetett mind a herceg, mind számtalan magas pártolói által. Orvosok közül első legbuzgóbb tanítványai sorába tartoztak: DD Baudis, Bernhardi, Bettmann, Böninghausen, Diehl, Forgó, Franz, Gross, Hartlaub, Hartmann, Haubold, Hauptmann, Hering, Hermann, Hornburg, Junghänel, Lehmann, Lichtenfels, Maly, Marenzeller, Mühlenbein, Müller, Rau, Röhl, Rummel, Rückert, Schönke, Schrön, Schüler, Schweikert, Sonnenberg, Spöhr, Stapf, (kinek szerkesztése alatt 1822-ben jelent meg az első hom. folyóirat) „Archiv für die hom. Heilkunst“ czim alatt, — Trinks, kik H. tanát figyelemmel kísérvén, végkép lemondottak a régi gyógymódról. De midőn itt a legbuzgóbbakat nevezem, nem lehet nem említenem a leghalaadatlanabbat, Robbit; ki eleinte egész szerénységgel szilárd akarattal csatlakozván H. ujonczaihoz, és e dicséretes tulajdonok által nemes

nyire elhagyván, hom. orvosságok helyett heroicus alcaloidokkal, mercur. praeparatumokkal, vesicatoriumokkal gyógyítanak, miket azonban nem gyógyszertárból rendelnek, hanem kereskedőktől vesznek“ stb. (Dr. Wittelshöfer Wien. Med. Zeit. No. 23. September 16-ról.) E vád egy valódi hom. orvost sem sujt! A charlatánságot magam sem tudnám pártolni; sőt lelkemből gyűlölöm. A valódi homoeopatha soha sem követel egy fillért sem orvosságaért, sohasem használ orvosságot oly adagban, hogy azzal valakinek tetemesen árthatna tévedés esetében is: sőt azt állítják a gyógyszerész urak, hogy a h. adag annyi, mint semmi!; miért sürgetik tehát e semmi fölötti örködést?! Ugyan miért nem kívánják már azt is, hogy a hydropathák gyógyszertárból vegyék akószámra a vizet?! — Ki pedig lelkiismeretét vesztvé, embergyilkos akar lenni, az nem szorul egy nyilvános helyre: a gyógyszerész tárra!

tanítójának vonzalmát, barátságát megnyerni törekedvén, — később (speculativ esze a régi tört utat anyagilag biztosabbnak tartván a göröngyös új utnál, nevének hirt szerzendő, nyilvános lapokban (Leipz. Tageblatt) lépett föl H. tana ellen; ekkép számítván előbbi collegái kitörőbb tapsaira! Ezen jellemének bírálatát a t. közönség ítéletére hagyom, fájdalommal jegyezvén meg, miként illy Robbifélék itt-ott még most is szerepelnek! — Köthenben tanulni akaró orvosokon kívül a nemorvosok egész serege környezé Hahnemannt, kik közül tanácskozás kedvéért többen érkeztek hozzá különösen Lipséből és mondhatni a világ majd minden oldaláról; és ő, mint Grisselich írja, fiatal tüzzel működött tágas körében, külseje sem árulá el öregségét, sőt ősz fürtjei, kopasz homloka, mely közönségesen bársony sipkája által vala fedve, magasb kort hazudva, többi testi lelki tulajdonával ellentétben valának.

H. élete hasonló volt itt egy nagylelkű triumphator életéhez, mert szelíd, sikerteljes győgmódja annyira el vala már terjedve mindenütt, hogy annak elnyomatásáról szó többé nem lehetett: főleg, miután „Ő herczegsége (mint később a Staats- und gel. Zeitsch. des Hamb. Corresp. 1824. 44. sz. közlé), veszélyes idegbetegségben sokáig sínlödvén, a híres tanácsos és doctor H. által reményen fölül szerencsésen kigyógyított.“ — Évről évre annyira szaporodott már a hozzá folyamodó bizalmas betegek száma, miszerint szerencsésnek tarthatta magát az, ki vele értekezhetett, egypár szót válthatott, vagy ki csak láthatta a XIX. század ezen legnevezeteseb tudorát. Betegeit ellátni nem győzvén, nehogy minden vigasztalás, tanácsadás nélkül kényszerüljenek elmenni azok, kik hozzá zarándokoltak, dr. Lehmannt, később tanácsost választá oldala mellé; ki iránt egész bizalommal viseltetett, általa csináltatta gyógyszerit, ki H. körében ennek legnagyobb megelégedésére három éven át gyógyított *).

*) E közben H. szüntelen folytatá megkezdett nagy munkáját. 1828—1830. jelent meg „Die chronischen Krankheiten etc.“ a hasonszenvi győgmód történetében halhatatlan műve, négy erős

1829. augusztus 10-én ülé H. orvosdoctori félszázados ünnepét. E végből elvbarátai nagy számmal gyűltek össze Köthenben legforróbb ohajtásaikkal, melyekhez lelkes kívánataikat írásban küldék a távoliak, az erlangi orvosi kar sem késvén üdvözlétével. A szó- és írásbeli számos köszöntésekhez járultak: Hahnemann élethü arczképe, melyet Berlinben Schoppe ügyes ecsetével remekül dolgozott ki. E nagyszerü olajfestvény meglepé H.-t, kielégíté a tervezőket, tetszett mindenkinek, és ennek következtében, ugyanezen eredeti arczkép után, több száz példány lithographiroztatott. — Nagy nevének örökítésére ez alkalomra emlékpénz is veretett, melyet Dresdában Krüger készített; egyik oldalának közepén Hahnemann arczképe díszlik, körülvéve e szavakkal: „Samuel Hahnemann natus Misenae die 10. aprilis 1755, doctor creatus Erlangae die 10. augusti 1779;“ másik oldalának közepét „similia similibus“, körét pedig „Medicinae homoeopathicae auctori discipuli et amici 1829.“ szavak foglalják el. Az ünnepély méltóságára fényt árasztott még többi közt a herceg és hercegnő kegyes leveleikben nyilvánított nyájas üdvözlét mellett azon két emlék, melyekkel szintén ő hercegségeik tisztelék meg az ősz orvost: egy gyönyörű serleg, mely a régiség ritka példánya, — egy arany szelence, drága gyémántokkal díszesen ékesítve, melynek közepén a herceg neve tündöklött. Dr. Stapf ismét „Hahnemann kisebb iratait“ két díszkötetben kézbesíté halhatatlan mesterének. Ezen kisebb munkái e következők:

1) Sind die Hindernisse der Gewisshoit und Einfachheit der pract. Arzneikunde unübersteiglich? 2) Eine Vorrede. 3) Fragmentarische Bemerkungen zu „Brown's Elements of medicine“. 4) Gedanken bei Gelogenheit des in R. A. (1803. No. 7. u. 49.) empfohlenen Mittels gegen die Folgen des Bisses toller Hunde 5) Aesculap auf der Wagschale. 6) Bedenklichkeiten über das (R. A. No. 3. 12.) angebotene China-Surrogat, und Surrogate überhaupt. 7) Ueber den jetzigen Mangel aussereuropäischer Arz-

kötetben, melyekhez 1839. az ötödik járult. — Köthenből azonfölül több érdekes értekezést közlött H. az Allg. Anz. 1825. évi 194. és 227. — szintén az 1829-ki 51. és 104. számában.

neien. 8) Ueber die Surrogate ausländ. Arzneien und über die jüngst von der medic Facultät in Wien angegebenen Ueberflüssigkeits-Grade der letztern. 9) Ueber den Werth der speculativen Arzneisysteme, besonders im Gegentheile der mit ihnen gepaarten gewöhnlichen Praxis. 10) Auszug eines Briefes an einen Arzt von hohem Range, über die höchst nöthige Wiedergeburt der Heilkunde. 11) Monita über die drei gängbaren Kurarten. 12) An einen Doctorant der Medicin. 13) Zeichen der Zeit in der gewöhnlichen Arzneikunst. 14) Versuch über ein neues Princip zur Auffindung der Heilkräfte der Arzneisubstanzen, nebst einigen Blicken auf die bisherigen. 15) Eine plötzlich geheilte Kolikodynie. 16) Gegenmittel einiger heroischen Gewächssubstanzen. 17) Ansicht der ärztlich-collegialischen Humanität am Anfange des neuen Jahrhunderts. 18) Heilung und Verhütung des Scharlachfiebers. 19) Ueber die Kraft kleiner Gaben der Arzneien überhaupt, und der Belladonna insbesondere. 20) Bemerkungen über das Scharlachfieber. 21) Heilkunde der Erfahrung. 22) Der Kaffee in seinen Wirkungen. 23) Belehrung über das herrschende Fieber. 24) Dissertatio hist.-medica de Helleborismo veterum. 25) Heilart des jetzt herrschenden Nerven- oder Spital-Fiebers. 26) Belehrung über die venerische Krankheit und ihre gewöhnlich unrechte Behandlung. 27) Ueber Heilung gegen Verbrennungen. 28) Ueber die Lieblosigkeit der Selbstmörder. 29) Ärztlicher Rath in rothem Friesel. 30) Ueber das Selbstbereiten und Selbstdarreichen der Arzneien von Seiten der hom. Aerzte. A) Vorstellung an eine hohe Behörde. B) Der hom. Arzt wird von keinem bisherigen Medicinal-Gesetze gehindert, seine arzneiliche Hilfe den Kranken selbst zu reichen. C) Wie liesse sich wohl die Homoeopathie am gewissensten wieder ausrotten? 31) Belehrung für den Wahrheits-sucher in No. 165 des allgemeinen Anzeigers der Deutschen. 32) Ueber die Befriedigung unserer thierischen Bedürfnisse — in einer andern alt-medizinischen Rücksicht. 33) Socrates u. Physon. Ein Gespräch. 34) Eine Kinderstube. 35) Ueber die Wahl eines Hausarztes. 36) Striche zur Schilderung Klockenbrings während seines Trübsinns. 37) Aesculap auf der Wagschale. — E két kötetben foglalt iratokon kívül több értekezés, francia és angol munkák fordítása, Hahnemann müveivel tartoznak.

A 74 éves orvostudor félszázados örömnappján (igy ír Stapf Archiv 8. köt. 2. füz.) kertében jövének össze a vendégek, itt barátságos, tudományos beszélgetések közt töltvén néhány boldog, elfelejthetlen órát. Déli egy óra tájban mindannyian a terembe menének, itt többi közt a homoeopathiának terjesztésére ajánlott, és önkéntes ada-

kozásból összejött 1200 tallérnak czélszerű kezeltetéséről értekezendők. El is határozottatott, mikép dr. Müllenbeim és dr Rummel felügyelése alatt az említett somma kamatra adassék, mindaddig, míg ezen összeg részint a járandó kamat, részint új emberbaráti gyűjtemények által annyira szaporodnék, mennyi egy hasonszenvi kóroda alakítására szükséges. E szent célra azonnal több gyűjtő ajánlkozott és 1833. létre is jött ezen első hom. gyógyintézet. Ez alkalommal alakult egy hom. társulat is, melynek tagjai elhatározzák, hogy minden évben aug. 10-én egybegyűljenek, Lipsét tűzvéni ki a legközelebbi év gyűlésére, igazgatónak dr. Müller-t, titkárnak dr. Albrecht-et választván. A megalakult h. társulat minden tagja oklevelet nyert, Hahnemann, mint örökös praeses lithographirozott neve aláírásával. Tanácskozmány végeztével élvezetdús asztalhoz ülének a vendégek; ebéd után pedig esti hat órakor H-nál jövének össze, tudományos, barátságos, élczes beszélgetések, szivélyes enyelgések közt töltvén hosszabb időt; míg végre ütött az óra, melyben a 74 éves de erőteljes mesterüktől búcsút vevének, meleg kézzorítását oly érzéssel viszonzóván, melynek jelszava: mindent a hasonszenvért!

Ennyire terjedvén gyógymódja, ennyire növekedvén tanítványai száma, hinni kezdé immár H., miként az általa feltalált, jeles pártolói által ápolit gyógymódja élni fog, élni és fenmaradni a szenvedő emberiség javára. De mélyen érzé egyszersmind, miszerint gyógymódja csak úgy kaphat erős gyökeret, ha tanítványai által az ő értelmében kezelteik: méltán félté annak elfajulását, sőt vesztét azok kezeiben, kik őt nem híven követik. Érzé a nagy férfiu, hogy győzni fog, győznie kell; de csak erélyes, kitartó, áldozni tudó hiveitől remélheté egyedül a győzelmet mint ő vala; ki meg nem elégedvén a régi gyógyászattal, kész volt arról lemondani, szegényebb állással is megelégedvén. Azért ily lelkesedése mellett nem vehetni rosz néven, midön néha keményebb szavakra fakadt H. azok ellen, kik mint árulók, személye s tudománya rovására önhaszonlesésből szentségtelen kezekkel avatkozának Isten-sugallotta s más gyógyrendszerre nem szoruló gyógymódjába: most homoeopa-

thice, máskor ismét allopathice gyógyítván. Nem boszankodnék-e a művész, ha nagy szorgalommal s remek ügyességgel készített művét durva ecsetével mázolniá be más kontár kéz?! Igenis, — a művészet csak ugy érdemli meg e nevet és e név iránti tiszteletet, ha tárgya tiszteletre érdemes. E szempontból nyeré meg a homoeopathia a hom. orvosok és nemorvosok méltó pártolását. Ha tehát gyógymódunk csakugyan minden tekintetben tökéletesb a réginél, miről nem kétkedik az, ki a homoeopathiát híven gyakorolja: meg nem foghatom, mikép lehet valakinek itt így, ott amugy gyógyítani! Igaz, e tekintetben a még tapasztalhatlan orvosoknál sokat tehet a féltékenység vagy az ügyetlenség, melyeknek szüleménye: a kapkodás; másoknak ismét a változtathatlan körülmények parancsolhatnak, melyekben legtisztább meggyőződésüket nem követelik mindenkor; nem szívesen mondom ki, miszerint ezen elvtelenségnek megbocsáthatlan oka némelykor: a haszonlesés, mely kinevetvén az élet magasb céljait, így is, úgy is, és mindenkép csak anyagi nyereségre törekszik, ezt tartván egyedül a világ azon kulcsának, melylyel minden tárva áll előtte.

Tisztelem általában collegáimat; tisztelem különösen azon munkás ügyfeleimet, kik az orvosi tudomány kivételésében szakadatlanul fáradoznak, ha mindjárt nem is követik H. gyógyelvét, mert bennök tisztelni kell a jó akaratot, sajnálva, miként elfeszegetéssel kidolgozott, a papiroson tetszőleg ajánlkozó gyógyterveik, a gyakorlati téren minduntalan hajótörést szenvednek és szenvedni fognak mindaddig, mig kaczér gyógyelvüket meg nem változtatják, alaptalan gyógyelvüket alapos gyógyelvünkkel fel nem cserélik e jeles férfiak; — átlátom, miként a homoeopathiának helyes vagy helytelen felfogásától, de ezenfölül mindenkinek egyéni körülményétől is függ, hogy így vagy amugy gyógyítson; azért egy szót sem emelek azon allopath. orvos urak ellen, kik a homoeopathiát tapasztalatilag nem ismervén, de azt nem is kárhoztatván, szorososan ragaszkodnak a régi szokáshoz; az előítéletek véleményeit majd eltörli az idő, a tapasztalás ítéleteit pedig megerősítendi; — de kedvem lenne stentor-

hangon kikelni azon homoeopathák ellen, kik a hason-
szenvi mint legbiztosb téren minden akadály nélkül tisztán
működhetvén, anyagi érdekből — ha tetszik, így, ha
tetszik, ismét amugy készek mindenkor orvosolni; mert
ez által áldott gyógymódunk hitelét némelyeknél könny-
elműen gyengítik, — alkalmat adnak elleneinknek a lo-
vagiatlan gyanúsítgatásra. Azonban, — bocsásson meg
ezeknek H. szelleme! — felvilágosodott lelkes elvbará-
tink védpaizsa alatt biztosítva látjuk immár gyógymó-
dunkat; nem árthatnak már ügyünknek, csalfa számítá-
suk által inkább árthatnak önnaguknak az elvtelenek!
Nehezebb volt ugyan eleinte, az emberek ezreit mellőzve,
egy kis körre szorítkoznunk; de ekkor is voltak veterán
collegáim közt nem kevesen, kik dicsőségnek vagyis in-
kább kötelességnek tarták: feláldozni a magán-érdeket
akkor, midőn a kinlódók nyögései irgalomért esdenek. *)
Az anyagilag, vagy szellemileg gazdagnak kincse csak úgy
kamatol üdvére, ha azt némes önmegtágadással, emberba-
ráti szeretettel az emberiség fölségelésére szenteli: akár
legyen e jótékony cselekedete a világ által elismerve,
akár nem.

Az 1830, és következő években aug. 10-én tartatott
gyűlés nem volt már oly barátságos, bizalmas, mint a
mult évi. Jelesen értékeztek ugyan ez alkalommal is töb-
ben; a gyakorlati téren szerencsés gyógyításaikkal léptek
föl mások: de az előbbi szép egyetértés, közremunkálás
lánczolatát különmemű fondorlatok, haszonleső cselzövé-
nyek, könnyelmű hálaadatlanságok bonták fel, melyek H.
drága életének számtalan óráit keseríték.

Kétszeresen levert kedélyét ez évben leginkább csak
gyermekének szeretete és azon tisztelet éleszté föl, mely-
nek minden kitelhető nemében oly gazdagon részesült a
herczeg udvarában; mert nem élt már az, ki, bár ural-
gása miatt többek által vádoltatott, — mi azonban legin-

*) Részemről harminczkét év óta sohasem használtam
allop. gyógyszert, még csak szikfü- vagy más theát sem; és a
figyelemmel választott h. szerek hatásával relativ megelégedtem,
meg vagyok elégedve.

kább a házi rend fentartásában állott, — Hahnemann sebzett szívét hű szeretetével, szelid bánásmódjával mindenkor oly gyöngéden gyógyítá; nem várta már szokott esti órákban az, ki őt, midőn tollát letéve családjába szobájába lépett, nyílt karokkal oly szívesen fogadá; nem ült már zongorája mellett az, ki ügyes játékával szívét föléleszté, lelkét egészen földeríté;... neje 1830. mart. 31-én megszűnt élni!! Legboldogabb házasságának gyümölcsei: Henrika, Frigyes, Vilma, Amália, Sarolta, Friederika és ezzel egy halva született, Ernő, Elconora, Sarolta, Luiza — gyermekei*).

*) Gyermekei közül kitűnt Frigyes genialis fia, ki deakul, görögül, angolul, francziául, olaszul tökéletesen beszélt, az arabiai nyelvet jól érté; kinek zeneszeti műveltsége, különösen zongora-játéka művészi vala; szóval, ki a „művelt fiatal ember“ nevet megérdemlé. Orvosi pályáját dicsően végezvén be, 1812. nyert orvosi oklevelet, mint Medicinæ és Chirurgiæ doctor; de már egy év előtt az írók sorában állott atyjának vedelmére e czimű röpiratával „Friedrich H. des Sohnes Wiederlegung der Anfälle Heckers auf das Organon der nat. Heilkunde, Dresden 1811.“ Mint gyakorló orvos, atyjának gyógyrendszerét követvén, a gyógyszerek szabad kiszolgáltatása miatti kollektivitásokat elkerülendő, Wolkensteinban gyógyszer-tárt vett, itt kezdvén meg orvosi gyakorlatát. Megnyerő modora, műveltsége, tudománya, de még inkább atyjának világhíre által csakhamar oly bizalmat gerjesztett az itteni közönségben, hogy nem csak közellekő, hanem távolról érkező betegek is felkeresék tanácskozás kedvéért. A környéken létező uri családok szintén hozzá folyamodának, kiknél négyfogatu diszes equipagen szokott megjelenni. (E hiúságát könnyelműségnek tartom; miután a jelen jövedelmező praxisa által még nem volt biztosítva családjának egész jövője.) Ritka szerencséjét irigyelvén a helybeli allop. orvosok, eleinte szokásszerű gyanúsítgatások, személyeskedések által törekedének felizgatni a fiatal orvost mindaddig, míg mostani lakhelyét más helylyel fel nem cserélendi. Ez nem sikerülvén, az egészségügyi collégiumhoz folyamodtak, az általa kezelt gyógyszerek kiszolgáltatására hivatkozva és... győztek! Ekkor H., további elkerülhetlen üldöztetésének véget vetendő, nem sokára elhagyá hazáját, elhagyá nejét és gyermekeit a viszontlátás azon idejéig, míg praxisának megfelelő más helyet találand. (Közbenvetőleg, nem lehet itt elhallgatnom, miként hazánkban is ellencink nagy része oda törekszik, hogy a hom. szereknek szabad kiszolgáltatása betiltassék. Tiltás meg uraim! a betegeknek és pedig legszigorubb büntetés alatt, hogy

Életének 75-dik évében legdrágább kincsét veszíté el H. lelkes nevében; egy gondos, szíves, csak felingereltetve néha heves háziasszonyt, szeretet- s tiszteletre méltó nőt, valódi anyát, ki lemondván minden zajos élvéről, egyedül övéinek élt, férjét a legnagyobb készséggel követvén mindenfelé ritka hűséggel. Örangyalát veszíté el H. kipótolhatlan nevében; kihez elkeseredett állapotában nem egyszer fordult e szavakkal: „Anyjok! neked köszönhetem, hogy annyi üldözést elviselhetvén, erős s bátor lélekkel nézek jövőm elé.“ Elveszté azt, kinek művészi zongorajátéka által igen gyakori komolyságából kellemesen felrázatva, fiatal tüzzel nyújtá jobbját e nyilatkozattal: „ha te oldalam mellett maradsz, új rendszerem tökéletes győzelmét kívíandom; nélküled nem törhettem volna keresztül annyi keserves akadályon szerencsésen; el nem lankadt testi lelki tevékenységemet neked köszönhetem.“ Hiányzott özvegyiségében azon gyöngéd női kéz, mely a rideg életbe melegséget önt, — hiányzott a női szeretét!

Mivel már H. családja szobájába léptem, tárgyvaltoztatás kedvéért leírom itt H. személyét, házi szokását, családja, barátai körébeni jellemét, napi foglalatosságát és egyéb tulajdonait.

H. középtermetű, erős testalkatú volt. Reggel nyáron mindenkor hat, télen hét órakor kelt föl. Ház körül közönségesen fekete bársony sapkát, fekete selyemkendőt, fekete mellényt, rövid nadrágot, pamutharisnyát, bőrpapucsot és pongyola-köntöst viselt; az utczán czipókben, hosszú kabát- és kerek kalapban jelent meg; csak ünnepély alkalmával

hom. orvos által gyógyíttassák magukat, — ez leend a legczélszerűbb eljárás (!); mert az orvos hasztalan keres betegeket, ha őt a betegek nem keresik! De egyébiránt is, egészen nyugodtak lehetnének azon hitőkben, hogy a hom. szer szerintők annyi, mint „semmi“! Bezárja boltját előbb utóbb azon kereskedő, kitől sonki sem vesz semmit: meg kell buknia hasonló módon, az ellenek által ugynevezett orvosi speculátiónak, — a homoeopathiának — ha ez csakugyan nem más, mint aljas kereset mód az emberiség kárára.) Wolkensteinből egyenest Angolhonba utazott H. Frigyes. Londonból irt néhányszor édes atyjának; de ennek legmélyebb fájdalmára később megszűnt minden levelezése;... utólagos sorsa mai napig nem tudatik.

hordott frakkot, hoszu nadrágot. Fölkelvén, meleg tehéntejet reggelizett, pipára gyujtott, és kertében sétált, hol részint betegeivel találkozott, részint leveleket irt külföldi barátainak. (Levelei száma végtelen lehet, miután dr. Stapf egyedül 200 levelének birtokában volt.) Tíz óra tájban gyümölcsöt evett, 12 órakor ebédelt: jó levest, bármiféle sültet, a borju- és sertéshust azonban legkevésbbé szereté; zöldbab-, spinát-, kartifiolon kívül semmiféle főzeléknek sem volt barátja; a compot is csak igen édesen izlett H-nak; kenyér helyett zsemlyét evett; bort leginkább csak vendégei koszorujában ivott. Ebéd után pamlagán nyugodott körülbelül egy óráig; ezután betegeit nézé meg, de csak első éveiben, később otthon fogadá őket, egyedül herczegét látogatván. Este télen meleg tej, nyáron egy pohár sör volt vacsorája; vacsora után télen nyáron egyaránt sétálni ment kertébe, kedves kutyájakiséretében; ehivfarkesóváló ebéd fölött is tisztelgett úra körül. Esti 9—10 óra közt családja szobájába ment, hol mint szenvedélyes zenekarát, neje zongorajátékában gyönyörködött, vele és gyermekeivel mulatott egy időig; ezután ismét szobájába tért vissza, itt 11—12, néha 1 óráig éjféli után dolgozván. E napi-rendet nem könnyen változtata H. és csak igen ritkán rándult ki barátai, rokonai látogatására. Lámpát sohasem égetett, hanem mindig gyertyát, már azért is, mivel ennél szereté gyujtogatni szüntelen égő pipáját. Megjegyzésre méltó, miszerint H. sohasem aludt fűtött szobában.

Mint férj, neje iránt teljes bizalommal párosult szeretettel viseltetett; és mivel a nőnevek közt különösen tetszett neki az „Elise“ név, nejét általában „Elisének“ nevezé. Mint atya, rendkívül szerette gyermekeit; jókedvében első szülöttjének altató dalt is költött, mit, ideje engedvén dajkálás közken neki el is dalolt. (H. derült óráiban többször lépé meg barátait alkalmi versekkel; ő költő is tudott lenni annak idején.) Szabad perceiben gyermekeivel édesden enyelgett, oktató őket az erényre, kitartásra, kötelességeik pontos teljesítésére korszerű példák elbeszélésével serkenté. Nagyszerű könyvtárában létező könyvei egyikéből gyakran olvasott nekik mulattató, egyszersmind tanulságos czikkeket: de valamint ő, ugy neje sem volt barátja a regény-ol-

vasásnak. Gyermekének szükséges nevelésére sokat áldozott és azok illendő kiképzésére nem kimélte a költséget; kedves Frigyes fia beszélt németül, olaszul, francziául, angolul, görögül, érté az arabs nyelvet is, jártas volt a zenesztetben, különösen a gitár- és zongorajátékban kitünteté magát. Nemkülönbén neveltette leányait, nyelvekre, zongorára taníttatta; midön derék neje, ismét gyakorlati szempontból fogván fel az életet, a nőigazdálkodás azon részébe, mely már Homér korában nagy tiszteletben álla: az ügyes tüförgatás-, a szükséges női munkák- és egyéb gazdálkodásba vezeté be kedveltjeit.

Mindenki iránt egész tisztelettel viseltetett H.; szerették őt barátai, tisztelik a szenvedők, becsülik a szegények, kik iránt mindenkor adakozó volt. Átalában a vallásosság, szívjóóság, lélektisztaság, őszinteség — H. jellemző tulajdonai valának. Ezek mellett tevékeny volt e nagy férfiú, és e tevékenységét a köz életben is alkalmi tettekkel bebizonyítja. Így, midön Erdélybe utazott, egy kis város vendéglőjében, hol a postalovak váltattak, hirtelen tűz támadván, senki sem figyelt a vele utazó és e veszedelem alatt az első emeletben szállásoló idegen nőre; midön H. keresztültörvén a lángon, nemcsak a kétségbeesett nőt, hanem nehéz utazóládáját is megszabadítja. Hasonló esete volt, midön Drezda mellett Lobkowitz nyári lakában tartózkodott. Itt szintén egész elszántsággal bátorítá az elcsüggedt embereket, miként példáját követve, a tűzoltáshoz fogjanak; mi ügyes rendelkezése által csakugyan sikerült. Ritka nemes elszántság, miután ekkor már négy gyermeknek atyja volt!

Természeténél fogva víg kedvvel bírt H. és ha ellenségei többször komolylyá tevék is őt, komolyságának fagyaszeretett családja, barátai meleg társalgása által azonnal fölengedezvén, ismét vidor kedvű lön. Barátai közt igen szívélyes volt, kedvelte a tréfát és némelykor oly jó ízűen tudott nevetni, hogy szeméből a könnyek zápor gyanánt hullának. De örömeiben sohasem volt kicsapongó; csak bizonyos határig szeretett enyelegni. Legnagyobb mulatságai közé tartozott a sakk-játék; a sakkot H. egész szenvedélylyel játszá, de tetemes foglalatosságai miatt csak igen ritkán juthatott hozzá.

Idejének legnagyobb részét az orvosi tudomány-
nak szentelé ugyan H., de azért a tudományok más ágai-
ban is alapos ismeretekkel birt. — (Jean Paul *), ki csak
H. organonját olvasta, tudós philosophnak nevezé H-t.). —
Igy kellemes szórakozást lelt a természettanban, különösen
a csillagászatban; szobájában függött a planéták rendszere
és néha esténként Schwa be tanácsossal szívesen beszélge-
tett e tárgyról. Mulatságához tartozott az időjárást előre
megjövendölni; szobájában és kertében nézegeté időközben
a hygrometer, barometer, thermometereit; ő jeles meteorolo-
gus vala. Számtalan földkép ékesíté szobáját; ő híres geo-
graphnak is tartatott. Több nyelven beszélt; e tekintetben
Beyer lipesei tanárt szívesen látá házánál, kivel ismét a
philológiáról örömet elmélkedett; kedvencz tárgya volt
különösen a latin nyelv, azért Beyer munkája „Officia
Ciceronis“ tisztes helyet foglalt válogatott könyvekből
álló könyvtárában. A magnetismus haladását vizsga-
szemmel tartá H., és e tan buzgó természetbúvárunkat igen
érdeklé

De látni kellett a mint szemtanu barátai írják, az ér-
tekező H-t leírni nem lehet, midőn új gyógymódja került
szőnyegre. Beszéd közben is mindig dohányzott és nemes
hevétől mindinkább elragadtatva oly erősen ereszté a bo-
dor dohányfüstöt, mikép égő pipájának elpattanásától le-
hete tartani. Ezen tüzet készakarva ápolák tanítványai kü-
lönféle kérdések által, részint mivel gyönyörködének H.
elragadtatásában, részint mivel ilyenkor mindig hallottak
valami érdekes újat a hasonszenv ügyében, és ily perczek-
ben bámulák mesterükben az emberi ész méltóságát. Föl-
hevülésében, a vér feje felé tolulván, levevé bársony sip-
káját, fejének melegét mérséklendő. Pezsgő vérének e szö-
kését látni — valami magasztos vala: tiszteletre méltó
ezüst fürtjei közt elpirosodott magas homloka, ennek duz-
zadt erci, tüzes arcza, szikrázó szemei, testének minden
mozdulata, szóval egész külseje, mely ekkor egy magasb
lénynek hü képét adá, — ellenállhatlanul, föltétlen hódol-
latra gerjeszték lelkesedett, felvilágosult tanítványait. Ki

*) Zerstreute Blätter 2. köt. 292. 1.

ily személyes viszonyban állott H-nal, elragadó alapos értekezése, ernyedetlen tevékenysége, nyájas magaviselete által valódi tisztelője lön. Egyedül ellenségei vádolják őt a miatt, hogy ingerültségében ezek irányában nem tudá magát kellőleg mérsékelni: — csak tegyük magunkat H. helyzetébe az ő temperamentumával — és fölmentendjük őt e tekintetben is tökéletesen.

Mint orvos, betegeit barátságosan fogadá; kihallgatá őket a legnagyobb türelemmel és sohasem segíté bajaik elsorolásában, hanem mindig azon volt, hogy a beteg maga szavaival írja le tulajdon érzéseit. Az első kihallgatás leg-hosszabb időig tartott, mert ekkor mindent körülményesen kikérdezett H. betegétől; lakását, életmódját, házi viszonyait stb., és ezek iránt rendes naplót vitt, melyben minden betegének állapota tulajdon kezével pontosan volt leírva *).

Betegeinek igen szoros életrenden — diaetán — kívül, melynek pontos megtartását az idült bajokban még inkább sürgeté, különösen ajánlá: naponkint egy-két óráig a szabad légbeni testmozgást, a szobák többszöri szellőztetését, a fehér ruhák gyakori változtatását; figyelmezteté őket az evés és alvás megszokott idejének rendes megtartására, általában a rendre, tisztaságra, morális életmódra, mindenek fölött pedig az Istenben helyezendő bizalomra.

*) H. közönségesen egy szert rendelt betegének bizonyos időre; midőn azonban 1833-ban dr. Aegidi 233 köresetet terjesztett eléje, melyekben két összekevert gyógyszer jótékony hatásáról szól, H. e tényt helybenhagyá, annál inkább, mivel dr. Böninghausen is Aegidi véleményéhez járult, és megigéré, miként az „Organon“ ötödik kiadásában erről említést teend; mi azonban meg nem történt. Részemről daczára dr. Lutze hasonló véleményének, semmiféle keveréknek sem vagyok barátja; egyes, kivételes esetekben használok két gyógyszert, de felváltva és nem összekeverve; általában csak egyet rendelék betegemnek bizonyos időre, melylyel ha czélt nem érck, a helyet mást, de ismét csak egyet adok. Szerintem csak egyes orvossszer beadása után lehet határozottan itélni annak pozitív erejéről, — így lehet tökéletesíteni H. gyógymódját, — így lehet lehető legnagyobb valószínűséget nyerni minden betegség specificus gyógyításában.

Ennyit közbevetve, — menjünk át most ismét H. homoeopathiájának további fejlődésére és különösen életének későbbi viszonyaira.

1831-ben, cholera alkalmával mint valódi emberbarát tünteté ki magát H. Elvbarátainak mindenfelé küldött utasításokat e dühöngő nyavalya szerencsés legyőzésére. Hatalmas gyógymódja által fölbuzdítatva, nov. 7-én 1831. az „Allg. Anzeig. 309-ik számában“ Frigyes Vilmos porosz királyhoz is intézett néhány sort, melyek által fölkéré a fejedelmet az emberiség nevében, tudományának méltó pártolására ily sürgös körülményekben *).

Az epemirigy kezdetétől tanítványai közül kitüntették magukat: Bécsben: DD. Glücker, Lichtenfels, Marenzeller, Menz, Recher, Schäfer, Schmidt, Wrecha, kik közt a bécsi székesegyház jeles szónoka: dr. Veith méltó helyet érdemel; hazánkban: DD. Bakody, Balogh, Braun, Forgó, Hanelli, Mayer, Müller, Sztaroveszky stb. H. e betegség ellen a *kámfort* ajánlá, mely a kór kezdetén legnagyobb valószínűséggel használtatott általában; további terjedésében is kielégítő vala ugyan annak sikere több vidéken; ekkor azonban a *kámfort* megsemmisítvén, a már kifejlesztett kór symptómaival meggyezőbb szerekek működének azonnal tanítványai, H. elve szerint választván a specifiens orvosságokat. Így dr. Gerstelenek H.-hoz intézett egyik leveléből láthatni, mikép ő a choleraanak rögtön kifejlődésekor *kámfort* helyett azonnal *veratrum, carbo v. jó eredménynyel* használt; typhosus láz

*) De mivel ugyanezen kérelmében figyelmezteté egyszersmind a királyt, miként nem mind homoeopathák azok, kik e nevet bitórolják, nem tanítványai különösen azok, kik gyógymódja mellett érvágást, nadályozást, vagy más nem hom. szert használnak, — ez által felingerlé a lipcei hom. orvosok legnagyobb részét. Podig igazá volt H.-nak, midőn hasonzenvének ügyében szigoruan lépett föl; e tekintetben nem mondhatnám őt túlságosnak, mint némelyek hirdették; mert csakugyan nem áll a többi közt dr. Kretschmar-nak a „Hom. Zeitung 1833-iki 22. szám.“ közlött azon igazolása az érvágásra nézve, mikép „acutus esetekben rögtöni veszély elhárítására szükséges az érvágás stb.“ miután érvágás stb. nélkül rögtön működnek szereink ott, hol rögtön veszedelem fenyeget.

beköszöntésével pedig *ac. phosph.*; *rhust*-t stb. Ugyanezen veszélyes kór gyógyítása alkalmával tett tapasztalások igen fontos következtetésekre bírák a hom. orvosokat: gyógyszerük ismétlése tekintetéből. Átláták ugyanis ekkor, miként az *acutus* nyavalyák minélelőbbi megszüntetésére csakugyan szükséges a szerek gyakortabbi ismétlése, mit egyébiránt az ész és szükség eddig is javaslának; átláták, miként csak *chronicus* esetekben lehet és kell bevárni a gyógyszerek működését több napig, nem pedig *acutus* kórok rapid lefolyása idején. H. maga 1833. „Böninghausen-repertoriumának“ vezércikkében decisiv kimondá a gyógyszereknek körülmények szerinti szükségése ismétlését.

Az ez ügyben H-hoz érkezett tudósítások egészen megnyugtatók valának; miért is fénysugáros nevét egekig magasztalák ügyfelei. Ezen hálás elismerés újra kecsgette H-t azon édes reménnyel, miszerint gyógymódjának győzelmét jeles tanítványainak, s ily lelkesedése mellett csakugyan nemsokára kivívandja . . . Csalatkozott! Voltak ugyan már többen, kiket ész s szívrokonság erősen kötött H-hoz, de már ezek közt nem tetszének neki azok, kik a homoeopathiát lelkesen pártolák ugyan, de nem egészen az ő értelmében. Első levében kikelt dr. Rau, Brunnow és társai ellen, noha ezek közül többen a homoeopathiának tudományos kiképzésén erőteljesen dolgoznak. De tulajdon művének csak némi csekély átalakíttatását sem kedveli a művész! H. szintén, noha gyógyelve szerint működtek barátai, és ez mostanig sértetlenül áll és állni fog, — féltvén tanának elfajulását, a legkisebb változást sem szereté; habár általa, őszintén megvallva, inkább tökéletesbült tana, mint szenvedett lényegében.

Veszedelemesek voltak valóban mások, kik szív nélküil, csak az ész hideg számítását tekintve, amnyiban követék gyógymódját, mennyire őket a nyereség kecsgette. Nemkülönbön ártanak gyógymódjának azok is, kik a még járatlan új uton könnyen eltévedvén, béketűrésüket veszelve, a már megszokott régi törött utba térének minduntalan vissza. E keserü tapasztalás boszantá H-t, és 1832. novemb. 4-én ily tartalmu levél írására ingerlé: „Ujabb s több tapasztalás után látom mennyire növekszik azok száma, kik „hom.

orvos“ név alatt csak kontárok, és mint ilyenek, jótékony gyógymódom terjedését gátolják. Komoly megfontolásom után elhatározám, miszerint lithographirozott nevemet ezután csak annak adandom, kinek lelkületét közelebről megismerni leend alkalman.“

Nem tagadom, — igen nehéz általában kilépni a körből, melyben születünk és rendszeresen elfogadott százados szokás szerint neveltünk; de nem lehetetlen; s kit a tudományok terén szenvedélylyel működő lelke a mindennapiság örömtelen aljából magasbra hí, szét fogja törni lánczait és mint önálló azon uton haladand, melyre nem pedánt neveltetése, hanem lelkének haladásra törekvő természete vezérli: átlátván, hogy a régi útban még nincs fölfedezve azon út, mely az ember szükséges vágyait kielégítené. (Tisztelettel fog azért emlékezni mindenki első neveltetésére, melynél jobb nevelésben csak azért nem részesült, mivel e jobb, mint ilyen, még ismeretlen volt.) — Így nehéz volt eleinte H. tanával megbarátkozni, mivel ez egészen különbözött a régi tantól. Azelőtt nagyobb adagokhoz szokott tanítványi közöl többen föl nem foghaták különösen a homoeopathiában használandó kis adagot.

Kis adag!!! Hiszen a hom. gyógyelv, azaz a mód, vagyis a törvény, mely szerint alkalmaztatnak a gyógyszerek a homoeopathiában, magában foglalja tágasb értelemben az erő-hatalmat majd úgy, mint a gépnek szerkezete magában foglalja a gépnek erejét; miután a természettan szabályai szerint, az erők qualitativ applicatiója határozza a bizonyos célra szükséges erő-quantitást, és ennél fogva az okszerűen alkalmazott parányi erő nagyobb hatást szül, mint a nem annak módja szerint használt sokkal nagyobb erő. Az egész természetben az anyaghoz van ugyan kötve az erők működése; mindazáltal a természet legnagyobb és legnagyszerűbb működéseiben, nem az anyag, melyhez az erő kötve van, hanem annak alkalmazás módja azon lényeges faktor, mi e nagyszerű működéseket teremti. (Azért, ámbár erről maga helyén többet mondandok: itt mégis röviden meg kell érintenem, mi-kép a hom. szerek erejéről itélni akarván, sohase feledkez-zünk meg egyszersmind a hom. gyógyelvről; meg kell

ezt érintenem azért, mert többnyire annak elmellőzéséből keletkezik a hibás ítélet; amint ezt többek munkáiban láthatni.)

A gépnek „művészi szerkezetében“ lappang a theoria, mely szerint a gép csekély külerővel működésbe tétetvén, roppant erőt fejt ki: így a „simila similibus“ gyógyelvben rejlik azon theoria, mely szerint parányi adagaink kielégítőleg hatnak a beteg testre. A gépnek használata mellett senki sem használ annyi ember- vagy ló-erőt, mennyi más-kép szükséges lenne: így a valódi homoeopatha elve mellett sohasem szorul durva anyagokra; ezeknek dilutióival mindenkor legyőzi a legyőzhető nyavalyát; és pedig aránylagos sebességgel töri meg a sebesen lefolyó kórt, például: a gutaütést, gyermekeknél a hártvás torokgyíkot; — meg-rövidíti azon betegségek lefolyását, melyeknek természete nem engedi a rögtön megsemmisítést, és a betegeket legnagyobb valószínűséggel veszedelmesen túlteszi *).

E célra azonban csak az eltalált, jól választott szer-zolgálhat; azért ujonez tanítványai helytelenül vádolák egyes nem sikerült kóresetekben a homoeopathiát, mely éle-tet oszt, ha ügyesen kezeltetik; nem sikerült gyógyítások alkalmával szentelenül kárhoztatják jelenleg is a homoeo-pathiát azok, kik csak az acónitot és még néhány szert (eze-ket is csak fölületesen) ismervén, nem meggyőződésből, ha-nem leginkább a művelt betegek kívánságára kuru zsol-nak homoeopathice, a tudomány és szenvedő emberiség rovására, a la pos tudomány nélkül: csupán haszonlesésből. Üssük föl könyvemet bármelyik betegségnél, nem találunk egyet sem, hol a symptómák és egyéb körülményekhez képest több szer nem volna kijelölve; ha ezek közül a „leg-hasonlóbbat“ nem választandjuk, mitsem eszközlendünk betegeink javára; homoeopathice fogunk kuru zsolni, de nem gyógyítani: mint az ügyetlen kéz Ráfael ecsetével is csak mázolni fog, de — a festészet szabályai szerint nem festend!

*) H. tapasztalása szerint a hom. golyócskák húsz évig tart-ják meg erejüket, csak meleg helyen ne tartassanak és napnak ne legyenek kitéve.

Azért jól különböztessük meg mindenkor a homoeopathiát a homoeopathiától, melyet már I-ső Napoleon is az eddigi találmányok legüdvösbikének mondott, midőn 1814. Elba szigetén makacs kütegetől általa szabadult meg tökéletesen, dr. Maragnot gyógyítása alatt; és visszatérvén Francziáhozba, itt behozta volna mindenütt a homoeopathiát, ha a körülmények vele máskép nem parancsolnak. Ugy van; H. gyógymódja az emberiségre nézve eddig legnevezetesebb; magasztosb minden újabb találmánynál és mivel ezek közül most épen a távirat jut eszembe, H. találmánya bámulatosabb az electromagneticus telegraphnál, melynek működésével a hom. gyógyszereknek az életerőre ható működése némi tekintetben csakugyan összehasonlítható. Ugyanis az electromagnetismus theoriája szerint alkalmazott parányi villanyosság által a telegraphista messze levő társának gépezetét tetszése szerint mozgatja és így vele azt tudatja, a mit akar; hasonló módon működik a homoeopatha H. elve szerint ugyesen választott parányi gyógyszereivel, melyeknek az egész testben telegraphi gyanánt elágazó idegrendszerre és így az életerőre való hatása által nevrodinamice útba igazítatik a törekvő életerő: a beteg organismusban felbomlott harmonicus öszhangzás helyreállítására, a mi aztán physico-chemice történik. Hogyan? mikép? — ezt úgy nem tudjuk, mint az electricitás erejét elméletileg mindeddig föl nem fogják világosan a legjelesb physicusok; de látjuk az effectust, melyről mindenki meggyőződhetik, ki látni tud és akar; és ezen effectusból tudjuk, mikép a természet „similia similibus“ törvénye szerint adott gyógyszerek hatása által az életerőre — idéztetik elő ezen üdvös tünetény. Számtalan ilyenét gordiusi csomóra találunk az életben, melyek feloldása tán örök titok! Így, számtalan természet-törvény létezését nem tagadhatjuk, noha az ok és okozat közti belső összefüggést magyarázni nem bírjuk: csak bizonyos tünetények tanúsítják kétségtelenül a bizonyos természet-törvény existentiáját.

A régi speculativ gyógymód számítása, mely szerint erőszakos hánytató, hashajtó, érvágás stb. által akarja kilökní a nyavalyák képzelt okait, máshol ismét általános

erősítő, vagy ingerlő, vagy csillapító, álomhozó stb. szereket használ, hogy gyógyuljon a beteg, — inkább csábító a priori, mint helyes a posteriori, és általa inkább elesigáztatik az életerő, mint segítetik működésében. Így például, ha chronicus álmatlanság (agrypnia) ellen opiumot adunk, erre a beteg aludni fog; de e gyógyítás csak palliativ leendő! mert ha közbejött más, nagyobbveszélyvel fenyegető symptomák miatt pár napig megszüntetjük az opium beadását, ekkor az álmatlanságban szenvedő épen semmit sem fog aludni. Ilyenek a purgans szerek, melyek ideiglenes széklet csinálnak ugyan, de azok bevételét megszüntetvén, ismét s pedig makacsabb szorulás áll be, és így chronicus szorulást gyökeresen nem gyógyítanak. Továbbá, nem tarták-e a typhus abdominális idegbetegségnek századok óta a lejelesb gyakorlati orvosok, melyet kámfor, moschus által akarának legyőzni?! sat. — A természet „similia similibus“ törvénye, melyet H. hozottélethez összehasonlíthatlanul biztosabb és általa kedvezően, azaz oly módon segítetik az életerő, minőt kíván. E szerint az említt álmatlanság ellen mi nem adunk opiumot, hanem oly szereket, melyek álmatlanságot okoznak nagy adagban, például kávé és kis adagban; a szorulást szintén nagy adagban szorulást okozó orvosságokkal gyógyítjuk, ezeknek parányi adagát használván stb. Nem akarok itt panegyricus beszédet tartani gyógymódunk fölött, de nem sűtöm le szememmet, midőn röviden azt mondom: szóljanak e tekintetben e két különböző gyógymód igen különböző eredményei *).

Az 1833-ik aug. 10-ik napját legünnepélyesebben tartá meg a hom. társulat. Nagy számmal jelentek meg e napra

*) H. a betegségek legközelebbi okait nem keresi a nedvekben, nem más anyagokban, hanem az organismus életerejében, melynek rendetlensége által az organismus egyes organumainak működései is rendellenesek lesznek. Tehát az életerő rendetlensége és az életművek működéseinek innen eredő megbomlása képezi a nyavalya eszméjét Hahnemann szerint; ki a beteg testben levő változásokat ismét úgy tekinti, mint a nyavalyáknak vagyis az életerő rendetlenségének productumait, melyeket önereje által is kitzáshat, megsemmisíthet az életerő, — hamarabb és biztosabban: ezélszerű hom. gyógyszer segédelmével. (Organon.)

nemcsak a közellévő elvbarátok, hanem távolról is érkeztek nem kevesen tisztelői közül Köthenbe, és a „Porosz herceg“ czimü vendéglőben gyülenek össze mindnyájan. Diszes kocsin indult ki lakából H., és szünni nem akaró örömmel s lelkesedéssel fogadtatott az összegyültek körében. Dr. Schweickert, a lipesei h. intézet igazgatója, nyitá meg az ülést; ki után H. a lelkes öszbeborult férfiú köszönté föl a gyülekezetet, fölkéré egyszermind a jelenlevőket: közölnék vele a hasonszenv állását minden hizelgés nélkül, ugy, a mint tapasztalják. Hosszabb értekezések, gyakorlati előadások után a társulat diszes koszorujában tartá az ebédet, mely alkalommal mindenek előtt a herceg és H. egészségeért üritének poharakat és az öszintekebelböl eredő felköszöntéseket egyhangulag harsogó éljenzések kísérik. Aug. 11-én a még jelenlevő orvosok tudományos értekezés kedvéért ismét egybegyülenek; köztük volt H. is, kinek öszfürtjei, kedves s tiszteletteljes külsője, fiatal tüzzel és erővel tartott igen érdekes, mind elméleti mind tapasztalati előadásai elragadák tanítványait. E napon a fönnemlített vendéglőben vendéglé meg társait, kik öt egész idő alatt a mély tisztelet csalhatatlan jeleivel halmozak. Méltán! Ekkor már 43 év óta folytonosan dolgozott H. mint író, működött mint hom. orvos, és új gyógyrendszere mindenféle szép foglalásokat tön, mely mindeddig dicsően terjed. Közbevetve, vessünk csak egy futó pillantást a homoeopathiának történelmére.

Németország, mint a h. gyógymód hazája, legtöbb érdemmel bír kimivelésére nézve. Itt jelentek meg a vezérmunkák és első folyóiratok; itt keletkezett e gyógymód barátinak adakozásából 1833-ban az első gyógyintézet Lipsében; itt képződtek annak legtöbb tanítványai, ugy hogy jelenleg alig van valamire való város Németonban, hol h. orvosok ne működnének; végre itt alakult az első h. egylet 1829-ben Köthenben, mely után több h. társulat támadt Németországban, melyek rendszerint aug. 10-én tartják évi gyüleseit. 1822. jelent meg itt az első h. folyóirat, „Archiv für die h. Heilkunst“, mely több év mulva a szerkesztők halála miatt megszűnt. — 1833 óta folytatattik az „Allg. hom. Zeitung“; ez után keletkezett a „Neue Zeit. für hom. Klinik“, szintén a „Klin. Erfahr. in der Homoeopathie“ és a „Hom. Vierteljahrschrift“; — a „Populäre hom. Zeitschr.“ — melyek mindeddig lé-

teznek. Hazánkban a „hasonszenvi lap“ ismeretes. Ezek mellett több jeles hom. munka jött létre Némethonban, és a szakértő derék írók száma évről évre szaporodik.

Legnagyobb méltányilást tanúsított az új gyógyiskolára nézve a magas osztrák kormány, mely 1828-ban nyilvános kísérleteket parancsolt tételni Marenzeller törzsorvos által Bécsben. Ezeknek eredménye azonban a közönség tudomására elferdítve jutott; de mindemellett az igazságos kormány 1837-ben az új gyógymód szabad gyakorlatát megengedé. Azóta Bécs minden európai város közt a h. gyógymódnak legtöbb követőivel dicsekedhetik; neki hódol a nemesség és értelmiségnek legnagyobb része, és leginkább csak azok közönyösek iránta, kik más tárgyakkal elfoglalva, a homoeopathiára különös figyelmet nem fordíthattak. Fő hatással volt a homoeopathiának gyakorlására és terjesztésére nézve az irgalmas nők kórháza Gumpendorffban, mely rend-, tisztaság-, betegápolásra nézve a legszebb s legjelesb gyógyintézetekhez tartozik. Az első, ki itt a hasonszenvi uton gyógyított, dr. Mayerhoffer volt 1832-ben. Később, 1835-ben e kórház vezetését tisztán h. gyógymód szerint dr. Fleischmann, a bécsi legjelesb h. orvosok egyike, vette át. Ez időtől az austriai tartományokban új korszak derült az új iskolára. Számos orvos nemcsak a monarchiából, hanem Német-, Francia és Angolföldről is a gumpendorfi intézetben nyerte kivívvelését. Később Linczen is h. kórház alapított az irgalmas nőtestvéreknél, harmincz ágyra. A kremsieri, szintén alattok levő kóroda követte a linczét. Nehaniczban Harrach grófnő 1846-ban h. szegény-kórházat építtetett. Egyébiránt Bécsben még fényesebb pálya nyílt a hasonszenvészetnek az által, hogy 1848-ban új klinikum táruult föl a Lipót-külvárosban. A bécsi két hom. kórházhoz 1857-ben a harmadik járult; mely 160 ágyból álló kóroda a mariahilfi vonalon kívül „Sechshaus“ban több község költségén épült és október 1-én nyitott meg. Szintén kedvező állásban van a homoeopathia Prágában. Nevezetes még, hogy Ö cs. k. Ap. Fölsége 1847. elején a bécsi hom. orvosok egyesületét megerősítvén, annak elnökévé gr. Hohenwart cs. kir. tanácsost kinevezni legkegyelmesebben méltóztatott. Az egylet tagjai 1844. egy jeles folyóiratot kezdének kiadni: „Oest. Zeit für Hom.“, melynek Fleischmann, Hampe, Waczke, Wurm valának szerkesztői, és mely helyett 1857. kezdődött a „Zeitschrift des Oest. Vereins der h. Aerzte“, tudós Müller J. szerkesztése alatt, ki fáradságaért méltó köszönet érdemel. Ezen egylet 1856. évi dec. 20-án tartá tíz évi fennállásának ünnepét; mely alkalommal a homoeopathiának hív barátja, a nemrég megboldogult gróf Radetzky tábornagy ily tartamu levele olvastatott fel, melyet orvosához intézett: „Kedves Würzsián! Miután tapasztalom, hogy sokan a homoeopathiának hatását

roszlelküleg vonják kétségbe, — ezennel bizonyítom, hogy szem-
betegségen 1841-ben egyedül hom. szerek segédelmével, megbol-
dogult dr. Hartung törzsorvos által gyógyított meg Veroná-
ban, dcc. 13-án 1856. Radetzky mp.“ Dicsőségére több austriai
hom. orvosnak meg kell még itt említenem, mikép több jeles hom.
munka jelenik meg Austriában évenként, melyek által H. tana
tetemesen gazdagított.

Első, ki hazánkban a hom. gyógymódot megismertette és
gyakorolta, dr. Müller ezred-orvos volt, kit 1820-ban Forgó
pest-megyei főorvos követett; Balogh Pál 1826 óta a megbol-
dogult Bakody, Braun, Hanelli, Mayer szintén az elsők
közé számítandók, kikhez 1856-ban meghalt lelkes barátomat dr.
Attomyr t csatolom. A nemorvosi közönséget illetőleg kimond-
hatom bátran, miként főrangú aristokratáink és az értelmiség na-
gyobb része lelkes barátja a homoeopathiának és kivált nekik kö-
szönhetni a h. gyógymód terjedését hazánkban, mely az ország
minden részében ismeretes, és majdnem általános a vágy h. orvosok
után, kiknek hiányában lelkes nemorvosok emberbaráti vonzalom-
ból általános meglegegedéssel foglalkoznak sok helyen e gyógymód
alkalmazásával, szükség esetében. Gyöngyösön néhány nagylelkű
emberbarát adományából h. kórház alapítottatott, mely 1838. nyílt
meg ünnepélyesen. Életbe lépett és fentartását főleg dr. Horner-
nek kell köszönni. E kórház most már nyilvános, az irtalmas nők
ápolása alatt. 1842-ben hom. társulat is alakult hazánkban, mely
a következő évben Pesten aug. 10-én tartotta első gyűlését; sajnos,
hogy e társulat nyelvviszály miatt megszűnt, — hiszem azonban
miként a most újra (1866) alakult hom. egyesület, erélyes kitartása
által dicsően lerovandja hazafüti és emberbaráti kötelességét. Az
1844-ki országgyűlésen mindkét ház egyhangulag h. tanszék és
klinikum felállítására szavazott, mi még egy országban sem történt.
Hiszem és remélem, miként az ezen ügyben felterjesztett alázatos
folyamodásunkat a jelen országgyűlés is méltányolandja. Hazánk-
ban a hom. orvosok száma csekély ugyan mindeddig, — de azért
annyi tények után a szent ügynek győzelme hazánkban is már biz-
tosítva van.

A hely nem engedi, hogy a homoeopathiának történelmébe
mélyebben ereszkezzem; nehogy lapokat töltsék be oly tárgygyal,
mely mindenkit nem érdekel. Ki a homoeopathiának jelen állását
akarja tudni, az szerezzze meg magának dr. V. Meyer „Kalauzát“
(Hom. Führer für Deutschland und das gesammte Ausland),
melyben az austriai és német birodalomban létező 465, Olaszhon-
ban 141, Francia, 398, Angolhonban 242, Amerikában gyakorló
1500 hom. orvos sat. neve, lakhelye, — most majd minden nyelven
megjelenő h. folyóiratok, h. kórházak — és a homoeopathiának
lényes terjedését bizonyító egyéb adatok közöltetnek; vagy dr.

Kleinert munkáját (Geschichte der H. 1862); — vagy nézzen körül széles e világban és látni fogja majd mindenütt a h gyógy-mód terjedését, főleg művelt körökben.

1834-ben tartatott az utolsó gyűlés Némethonban H. elnöklete alatt; mert már jövő évben életének más, új időszakába lépett ismét H., kinek házi szükségéről, özvegy-ségének öt éve alatt, leányai gondoskodtak valódi gyermek-i ragaszkodással. 1835-ben tudniillik egy 35 éves, előkelő családból származott s művelt francia nő, d'Herbilly Gohier Melánia, látogatá meg H-t, betegsége miatt vele értekezendő. Ezen nőnek kellemes külseje, kedves gyöngéd társalgása, szép műveltsége, H. iránt mutatott nyájas és hizelgő vonzalma gyözedelmeskedtek azon figyelemzetéseken, melyekkel gondos barátai s szerető gyermekei egész tisztelettel és ovatossággal iparkodának föllépni. Híjába! Nem függ talán semmi annyira a véletlentől, mint épen érzeményeink, melyek önként jönnek és ismét önként hagynak el bennünket. Gyakran azon pillanat, melyben szívünk egy rokonkebel után vágyódik, fölbontatlan kötelékkel fonhat körül, és kik talán örökké távol állottak volna egymástól, egy véletlen körülmény-varázsolta pillanat hatalma által elválaszthatlan barátokká válnak; midőn máskor ismét ellenkező körülmény miatt két oly rokonkeblűnek kell egymástól elválnia, kik egymásra szintén bizton számítottak; szerencse! hogy az idő elfelejteti velünk azon érzést, melyet a szerelmesek kiirt-hatlannak gondolának. Melánia tulajdonai újra fölébreszték a még akkor is erőteljes ősz bajnokban azon érzést, mely őt ugyanezen évi január 28-án ünnepelt második nő-ségre határozá, életének 80-ik évében.

De nejének Köthen nem tetszett. Páris — így gondolkodott a francia nő — leend a hely, honnét férjének hírve világszerte terjedend; Páris fogja méltányolni tudni férjének buzgó fáradaimait; Páris és Francziában jutalmazandja egyedül ritka érdemeit. A nő, kivált pedig a kedves, csinos nő, csodálatos fegyverével ügyesen kivivhat mindent H. fiatal nejének kérésére, rábeszélésére el tudott válni Némethon, családja, barátai, tisztelői, tanítványai megszokott körétől, és Köthenből, hová annyi em-

lékek csatolák 14 év alatt, Párisba tette át lakhelyét, hol Rue de Milan 1. sz. alatt lakott, később pedig tulajdon diszes házában.

És Páris... csakugyan megfélelt neje várakozásának, ki mostanig Párisban lakik és édes örömmel emlékezik azon szép napjaira, melyeket szeretve tisztelt férjével élt. H. neve biztosítá itt is jövődjét, hol legkitünőbb tisztelettel fogadtatott. Mindemellett az emberi természetet közelebről vizsgálva, méltán kételkedhetni, vajjon H. nem sovárgott-e magán óráiban édes honába?! szenvedései, örömeinek színhelyére, hol leányai, barátai annyi szivességgel, figyelemmel viseltettek iránta:

Mert boldogságra még nem elég a szép jelen —

A multban épül az, s az emlékezeten.

Örömeinkre színt, derűt titkon ez ad,

Mint a gyök adja a virág színét, szagát.

T. M.

Elmenetele előtt nejével és leányaival Lipszbe utazott, hol tanítványáival értekezvén, szíve belsejéből kéré őket a hasonszenv szent ügyének hív. kezelésére; azután a „Lengyelhez“ czimzett vendéglőben búcsu-ebédet adott; végre érzékeny szavakkal vált el itteni barátaitól. Pütkösd első napján indult el végkép Párisba második nejével. Köthenből külön postakocsin kísérék öt gyermekei és unokái Halleig. Itt a „Koronaherczeg“ vendéglőben ebédelt, ebéd után folytatván utazását. Az elbúcsuzás perczei szívrehatók valának, megrázák még a jelenlevő idegenek idegzetét is. Leányai könyzárpor közt tértek vissza Köthenbe; és a nyugtalanság kínos érzete feszíté keblöket vigasztalhatlanul, körükben nem látván azt, kin gyermeki szeretettel csüggtek *). H., mint tudjuk, 14 évet töltött Köthenben, hol tulajdon szép háza, mellette csinos kertje kényelmes lakhelyt képezének. Magával vitte el mindazon irományokat.

*) H. leányai közül dr. Süssné 1857-ben december 7-én halt meg, kinek egyetlen fia Süss Leopold Londonban hom. gyakorlati orvos; — jelenleg tehát dr. Mohsdorf-Hahnemann Luiza asszonyság lakik még Köthenben, miután Sarolta H. hajakon leánya 1862. april 13-án meghalt.

melyeket Köthenben készített és végrendeletileg legfiatalabb leányának hagyott, oly föltétel alatt, hogy azok csak néhány év lefolytával nyomassanak ki. E határidő már elmulván, 1856-ban a „Presse“ szerint H.-né Párisból Némethoubautazott dr. Böninghausen-hez, kire e munkának kiadását bizá, melynek megjelenését mindenki közölnök feszült figyelemmel várja. Nem rég (1857) olvasám, hogy a fiatal dr. Böninghausen Párisba tette át lakását, nőül vevén el H.-nak fogadott leányát Bohrer Zsófia kisasszonyt; — így annál többet reméltünk; e munka azonban mai napig meg nem jelent.

Voltak ugyan Párisban az orvosok közöl többen, kik H. tanát pártolák, mielőtt mesterök ide érkezett volna; de mint mindenütt, úgy Párisban is nagyobb számmal létezőnek szokásos emberek, kik eleinte szintén csak a közönséges modorban játsák ellenséges szerepüket. Ezek közöl itt is némelyek azt koholák, hogy „a homoeopathiában csak a diaeta használ;“ mások ismét, hogy „itt a képzelődés vagy a hit boldogít, mert szerintök a homoeopathia semmi, vagy hogy kedvencz szójárásukat használjam: nihilismus;“ míg többen egész nyugalommal azt hirdetik, miként „e gyógymódról, mint elsorvadt eszméről, már senki sem beszél“ sat. Ily értelmü röpiratok, hasonló czikkek jelentek meg a hírlapokban is és egy szerkesztő sem merészelt ez ügyben máskép nyilatkozni, nehogy a közvélemény, divatozó orvosi tekintélyek ellen nyilatkozván, előfizetőinek nagyobb számát maga ellen izgassa.

Mindezen kellemetlen viszonyok meg nem zavarák H.-nét. Az öreg Aeskuláp pedig, ki egyedül szeretett neje-nek kivánságát teljesítendő, fáradt lelkének nyugalmat keresendő, tette át lakását a nagy városba és itt egészen visszavonulva akará tölteni végnapjait; ilyenén viszonyok által megedzve, most már egész nyugodtsággal az isteni gondviselésre bizá szent ügyét: nem sejdítve, miként elmés neje máskép tervez alattomban. H.-né Párist ismerte; tiszteletteljes külsejü, még mindig élénk férjének alapos tudományában bizott; ezeknél fogva nem kételkedett azon, hogy a párisi magas aristokratiának nagy része felkarolandja a

világhírű reformátort, mihelyt ittléte tudva leend; meg volt győződve, hogy ez által ő is mind anyagilag, mind szellemileg azon fényes polczra jutand, mely francia vérenek egészen megfelelő. — Köthenben csak a szükséges testi lelki nyugalom kedvéért sürgette Hahnemanné Párist, igen okosan; itt már azonban meg kellett lassankint változtatnia e szerepét kitűzött fő céljának elérésére, nem mondom önérdékében egyedül, hanem inkább hiszem: tisztelt férjének megérdemelt dicsőítésére. És kedves modora, hízogó nyájassága, az életből vett helyes okoskodása győztek. Megnyervén H-nt, ügyes közbenjárásával Guizot miniszter erélyes intézkedése által kivivta később azt, mit H-ntől a párisi fakultás megtagadott, a szabad orvosi gyakorlatot. Páris különféle utcáiban látjuk immár azt, ki nyugodni jött Párisba; reggeltől majd estig betegek által elfoglalva tapasztaljuk azt, ki Némethonban már évek óta lemondott az orvosi praxisról, leginkább Iróasztalánál foglalkozott, betegeket csak házában fogadott. Homo proponit, Deus disponit. Párisi lelkes tanítványaink körében fellobbant H. keblében világszerte hirdetett gyógyelveért lángoló előbbi tüze; szívében hordván egyszersmind nejeinek boldogságát, rövid ittléte alatt is átlátta, mikép neje, az egykori francia igazságügy-miniszternek adoptív leánya, nem élhet Párisban rangjához illőleg, Köthenből hozott pénzüsszeg kamatjából; ezeknél fogva erkölcsi kötelességének tartá, felhasználni mind e két célra oly kedvezően ajánlkozó alkalmat. Ki Isten nevében tett mindent mindenkor, azt az Isten megsegíté életének utolsó éveiben reményén fölül. Párisban annyira gyarapodott anyagi jóléte, hogy luxembourgi szerény lakát Rue Milan nagyszerű hôtellel válthatta fel; e mellett kilencz év alatt négy millió frankot szerzett magának. Mit nyert H. által a homoeopathia, — lássuk.

H. föllépésével a „Temps“ kivonatban ily módon szólalt fel: „Hahnemann Párisban Guizot közbenjárása által felsőbb rendelet mellett engedelmet kapott gyógytanának szabad, korlátlan gyakorlatára.“ Lelkes ügybarátai nemesak a körüllevő tartományokból, hanem Angolhonból is érkezének a nagy Aesculap tiszteletére. H. elnökléte alatt azonnal tartatott nyilvános gyűlés és az összegyűltek nagy

száma, ezeknek kitörő lelkesedése reményen fölül elégiték ki az érdemdús elnököt. Csakhamar egy hom. társulat is alakult, melyhez kitünő jeles férfiak járulának, kik közül legkitünőbbeknek tartattak: dr. Croserio, már azért is, mivel ez a német nyelvet egészen bírván, H. német munkáit alaposan érté; dr. Jahr, kinek érdemei a hom. irodalomban halhatatlanok; és dr. Mure, ki a homoeopathiának köszönhetően megrögzött bajának gyökeres kiirtását, annak terjesztésére mindent elkövetett; Siciliába utazott, hol nagy részét az orvosoknak H. zászlója alá nyéré. Általános hírre jutván H. Párisban, betegei száma is napról napra növekedett. A francia hom. orvosok részint öszinte köszönetük kifejezésére, hogy honukban telepedett le H., részint hódoló tiszteletük nyilvánítására, H. arczképét örök emlékül érezbe öntették és ezt 1836 közepén egy fényes kiküldetés által neki kézbesítették.

A hasonszenv barátai Párisban sem mulaszták el az augustus 10-iki ünnepélyt; — 83-ik születés-napját pedig tulajdon lakában tartá meg H. legünnepélyesben. E napra Amerika-, Angol-, Olasz- s Némethonból jövének tisztelgő lelkes vendégek, kik között a francia orvosokon kívül Páris legmiveltebb osztályainak néhány tagjai is megjelenének. Esti órákban H. lakása utcájában jobbra balra a legdiszegebb uri fogatok és bérkocsik hosszú sora álla, mint ez a legfényesebb estvélyek alkalmával szokott történni. Egy tágas udvaron keresztül, kertészi ültetvények közt jutának vendégei az épületbe, melyben H. maga lakott; virágbokrokkal szegélyezett lépcsőzetten menének föl első emeletébe és ennek fényes tereinében gyültek össze; hol a ragyogó világosság, szembetünő izléssel válogatott divat s kényelem szerinti butorzat, az arany borostyánkoszorúval ékesített H. szobra, — melynek két oldalán függő szárnyaiba a legnevezetesebb amerikai és európai férfiak nevei fonattak — és mindenek fölött a jelenlevő diszes társaság, — mindezek bájló tekintetet adának az egésznek. A szobor az európai híri David készítménye vala; ki midőn Némethonnak nagy részét bejárva, itt több jeles férfikkal megismerkedett és két nagy német szobrárt mint tulajdon művét szerencsés volt átadni az utóvilágnak, — lelkéből örvendett, hogy sze-

mélyesen részt vehetett ezen ünnepélyen, mint lelkes barátja a homocopathiának.

Mialatt a vendégek közül többen szívesen mulatának a híres művészzel, és vele Börne-ről édesdeden beszélgetnek; kit ő egész tisztelettel, hízlgő érzéssel barátjának nevezett; mások ismét egymás közt társalgának: — Hahnemann lépett be a terembe, ama viruló ősz, kit inkább 63 mint 83 évesnek lehet mondani, karöltve vezetvén szelendús nejét. Mosolygó arcán ártatlan öröm sugárzék, midőn e díszes társaságban annyi ismert kedves arczczal találkozott és vendégeit szívélyes üdvözllet mellett meleg kézzorítással fogadá. Barátságos társalgás közben a jelenlevő párisi hom. orvosok egyike H. elé lépett, — őt a koszorúzott szoborhoz vezeté, — mialatt az élénk beszélgetést meglepő hallgatás váltá fel, — melyet H. vezetőjének lelkes szavai szakítának félbe, ki jeles beszédet tartott H. halhatatlan érdemeiről. Ezt követék fránzia és olasz költők remek műveikkel; a zene sem hiányzott, Kalkbrenner, Panofka stb. igazgatása alatt.

Ki Hahnemann képét keblében hordja, fölfoghatja ezen ünnepély mély méltóságát; — ezt körülményesen leírni, inkább regényírók műköréhez tartozik: egyszerű tollam a szépirodalom mezején versenyt nem futhat. Tisztelői által többször rendeztetek hasonló ünnepélyek H. tiszteletére, mely alkalommal a tudomány, művészet, s az elegans világ szép számmal voltak mindenkor képviselve, és rendszeren a leghiresebb zeneművészek — kik közül nem lehet nem említenem a híres Bohrer gordonka-virtuózt (violoncellistát) és az ismeretes Wieck Klárát, — mulattaták a válogatott társaságot. A főrangú férfiak, sőt a közönségnek figyelmét sem kerülé ki H. Igy az 1841-ki születésnapján a szász kir követ adá át Párisban H.-nak azon oklevelet, melylyel Meiszen városa tisztelé meg híres honfiát.

Ennyi és ezekhez járuló még többnemü tisztelet jeli, nejének magyarázhatlan valódi szeretete, megelőző készsége H. öreg napjait herczegi jövedelme mellett egész édenne varázsolák, hol csak régi jó baráti hiányzának. Ifjúkori erejének teljes épségében s érzékeinek egész birtokában volt ő még akkor is, midőn több mint nyolcz tized tünt le feje

fölött. „Fris ő és piros, — így irt róla derék élettársnője 1837-ben, — mint a rózsa és vidám mint az ifju madár.“ S e ritka épség testi és értelmi tekintetben mindvégig tulajdona maradt a nagy férfiúnak, örök bizonyosságaul annak hogy a test czélszerű ápolása és a lélek szakadatlan foglalkodtatása az élet épségben fentartásának csallhatlan eszközei. Politikai, vagy más őt nem érdeklő viszonyokba nem avatkozván, egyedül tudományának élt és annak terjesztése kedveért egy alkalmat sem mulasztott el. Tanítványaival mindig szívesen értekezett, felakadás esetében őket utba vezeté, külföldi levelezéseit pontosan és fáradhatlanul folytatá, legkedvesebb leányaival, szintén dr. Lehmann bizalmas barátjával is végnapjáig szoros összeköttetésben állott.

Az elírádtt vándor, midőn a nap keltével kezdvén meg utját, kitüzött czélja felé haladott mindaddig, míg a nap végsugárai a láthatáron egészen el nem tűntek, végre kifogy minden erejéből, pihenni megy, pihenni kénytelen. Ilyen az emberélet. Hahnemann is érte már, miként életének 88-ik évében ereje csökken; azért, midőn szokott tavaszi betegsége, tüdőkatarrhusa apríl 15-én beköszöntött, előre kimondá, miszerint ez leend utolsó betegsége. Eleinte önmagát gyógyítá H₂ sőt halálához közeledve is, beleegyez-tével választá szereit dr. Chatrian. Hat heti fekvése alatt naponkint szemlátomást fogyó anyagi ereje, végre 1843. július 2-dik napján reggeli 5 órakor végkép kimerült; életének a tüdőhiúds — Lungenlähmung — véget vetett. Nejeének kérésére azonnal e reggel jelent meg látogatására dr. Jahr párisi orvos, ki terjedelmes praxisa miatt régóta nem látta H—t. Ez alkalommal nem jött eléje szokása szerint a mosolygó, szivélyes ősz barát. Szobájába lépve — zokogó nejét pillantá meg férje hideg fejére borulva. E nem sejdített keserű meglepetésében elnémult, — csak könyei fejezek ki fájdalmát.

A kegyes Istenség mindenkinek kiszabta határát! — H. dicsően végzé be napszámát; — ő pihenni ment! Lelki erejét el nem veszté utolsó leheleteig; és noha hangja mindig gyengébb s érthetlenebb lön, tört szavai mutaták lelkének tisztaságát, nyugalmit, melylyel életének közelgő

vége felé nézett. Így halt meg az erényes munkás, ki 1839-ben kérkedés nélkül kimondhatá a „non inutilis vixi“ szavakat. A Gondviselés mindent akkor ad, midőn leginkább szükséges; a 19-ik század fiainak nagy szükségök volt már Hahnemannra — és ő lelkesen felelt meg nemes hivatásának. Végórái nyugodtak és fájdalomnélküliek valának. Elkeseredett nejének, ki látván végszorongó állapotát férjének, kérte a Gondviselést, „könyörülne azon, ki ezeket szabadított meg kínjaiktól és mentett meg a haláltól“ — az elaggott hős e szavakat sutoggá: „mindenkinék kötelessége e földön, kitelhető ereje szerint működni; — a Gondviselés nekem semmivel sem tartozik, — én tartozom neki igen sokkal, — mindennel.“ Betegsége alatt nagy örömet okozott neki özvegy dr. Süssné, kedves leányának megérkezése, kit szokott modorával legszivesebben fogadott, fájdalom! most már utoljára.

Hideg teteme Ganal által bebalzsamoztatott, egy czin, s fölötté fia, kettős koporsóba tetetett és a rendőség engedélye mellett csak több nap mulva temettetett el. Temetése napján, július 11-én, az ég is gyászba borult; nagy cseppekben hullott az eső, midőn H. „Montmartre“ temetőbe vitetett, hol a beemenetnél mindjárt balra nyugszik. Midőn most a temetést kellene körülményesen leírnom: érzékeny szívemnek szorongó állapotát csak az foghatja fel, ki bizonyos elvért lelkének egész erejével küzd! Az általam haláломig védendő „similia similibus“ gyógyelv terem-tőjének holt teteme fekszik előttem e perczben!!! Kebl-rázó jelenet! . . . Kezem remeg; ujjaim közt megáll a toll, . . de a temetést le nem írhatom! — és H. életrajzának végso-rai-t is csak holnap irandom

Atyám, anyám után — Hahnemannban vesztém el legnagyobb jótevőmet e földön! — béke e három jóte-vőm hamvainak!!! Szüleimnek köszönhetem első neveltetésemet a tudományos pályán, H-nak köszönhetem biztossz szerencsém az orvosi téren. Szeretett szüleim emléke szívembe vésvé marad életem utolsó perczéig, — H. emlékének nagyobb dicsőítésére elkövetek mindent: mint rendit-

hetlen hasonszenvi orvos. Ezzel tartozom Hahnemannnak, — de tartozom a szenvedő emberiségnek is; és midőn e kettős tartozásomat elismerem: szivet kellene cserélnem, hogy szót ne emeljek a hasonszenv ügyében, azon szilárd meggyőződésem mellett, hogy a homoeopathia terjesztésénél hathatósab szolgálatot nem tehetek az emberiségnek. Az orvosi tudomány kimivelésében fáradozók: Galen, Paracelsus, Sydenham, Stahl, Boerhave, Brown, Hufeland sat. neveit mai napig tisztelettel emlegeti az orvosi világ; Hahnemann az értelmi kifejlődés haladásával évezredek múlva is csodálatot és magasztaltatni fog, — fényes emléke fennmaradand az emberiség szívében.

Lipese tágas piacán diszlik a nagy férfiú emlékszobra, mely hálás tisztelői által emeltetett 1851-ben, és többé került tízezer pengő forintnál. Háta mögött egy csinos nagy épület jól veszi ki magát; midőn az oldalvást ültetett berek ismét nyájas tekintetet kölcsönöz e szép térnek. Az öntött vasból készült rácsozat oszlopait aconit és arnica növényeket képző ezirádák ékesítik. A lépcsők gránitkőből faragvák, ezek fölött a talapzat simított márványból izletes alakban díszleg. A szobor¹⁰ Steinhäuser mintája szerint készítettet és Rómában dr. Braun galvanoplasticai intézetében rézzel lön beüttatva. A fényesen sikerült emlék Hahnemannt köpenyben, széken ülve és írva ábrázolja. — H. dicsőségére 1846-ban többek által egy alapítvány indítványoztatott dr. Kurtz fölügyelése alatt, melynek tőkége évenként növekszik, — kamatja kitünő meiszeni fiúk jutalmaztatására fordítandó. 1858-ki mart. 28-án először osztattak ki jutalmak, melyekben a városi tanodákban tanuló hat meiszeni fiú részesült.

Emlékére több nyelven irt versezetek közöl, hazánk jeles költőinek műveivel zárom be végre a halhatatlan Hahnemann életrajzát; kiről, ha időm engedné, sokkal több ívet írhatnék, miután ez alkalommal itt-ott alig érintem a homoeopathiának terjedelmes történelmét, mely H. életével szoros kapcsolatban áll.

H a h n e m a n n.

1.

Eddig anyag harczott anyag ellen a bús beteg ágyán,
 S durva csatájok közt kín vala élni tovább.
 De te jövéél, s a parányokból felidézted az alvó
 Szellemeket, s küldéd mesteri bűvöd alatt.
 S újra szelid nemtők kísérik az emberiséget,
 És a halál retteg gyötreni áldozatit.

2.

Meghaltál, hogy kötve ne légy egy testhez örökké:
 S lelked az ős elemek gyógyerejébe vegyült.

VÖRÖSMARTY.

Az ész diadala.

Fölreszkedett a század-óriás,
 S mit keble, válla régtől hordozának,
 A szörnysötétnek — átkos magzatának —
 Megúnva terhét: fényért küzd, csatáz.

Vitt; s ime ajkán leng örömfohász.
 Feltűn mosolygva bére a csatának:
 A fény sugarok szerte áradának,
 Nem holt betű már — él a jósírás!

• Az ész szabad, lát! Győztesen bejárja
 Nap- s csillagoknak pályatéreit,
 A földkebelt, a tenger mélyeit.

Fa, szirt, növény, ércz, mind önkényt kitárja
 Az ős erőt, mi benne rejtve él. —
 Tiéd, oh ész! az égi szép babér!

II.

H a h n e m a n n.

Az éjcsatában ott küzd lángeszed,
 Nagy HAHNEMANN! S míg lélekszolgaságról,
 Polgár-bilincsről fennen száz ajak szól:
 A gyógyerőket hősként rendezed.

Örangyalúl lesz ápoló kezed:
 A kóri kínpad eltűn a világról;
 S ez illetődve hall az új csodákról,
 A kór hatalmát mikkel átszeged.

Jó a sötét még egyszer — végtusára.
 De karja gyöngye: ész lángfegyvered.
 S védül csodáid ezre áll veled.

Te győzsz! s tanod szentlelke, fénysugára
 Dicső füzérbe gyűl sírod felett,
 És millői sziv zeng üdvönetet.

CsászáR.

H a h n e m a n n.

Ha halhatatlan
 Nagy istenektől
 Vevé eredtét
 Ősz Aeskulap:
 Mit van csodálni,
 Hogy a természet
 Nagy műhelyének
 Titkaiba hatván,
 A benne rejltő
 Csodás erőket
 Az embereknél
 Jobban tudá?
 Ő istenektől

Istenfi nyerte
 Az égi tannak
 Varázshatalmu
 Szent kulcsait,
 Isten-kezeketől
 A bútalismánt,
 Melylyel füvekből,
 Fák- és kövekből
 A gyógyításnak
 Csodás erőit
 Kibűvölé.
 Téged, halandó
 Törékeny ember

Nemzet halandót,
 Nagy HAHNEMANN!
 A természetnek
 Szent rejtekeihez
 Sem bútalismánt,
 Sem égi kulcsot
 Neked nem adtak
 Az istenek.
 Magad haladtál
 Mutatlan úton,
 Keresni lelked
 Sejtelmeit;
 A lenni hitt,
 A megtalálni
 Remélt igazság
 Új kútfejét.
 S nyomába jutván
 A keresettnék,
 Merész kezekkel
 Magad nyitád meg,
 Nem égi kulccsal,
 Nem talismánnal,
 De ember-észnek
 Önerejével —
 Magad nyitád meg
 Zsilipjeit.

Amannak oltárt

Emelt az ó kor,
 Zarándok-utat
 Járt tudománya
 Szent templomához,
 S megisteníté
 Érdemiért.
 Tenéked oltárt
 Nem kell emelnünk:
 Embert ma ember
 Nem istenít meg,
 Sem Epidaurus
 Tisztelt nevednek
 Dicstemplomúl.
 Neked s tanodnak
 Szebb és dicsőbb bér
 Jutott vala:

Téged s az új tant,

Melyet merészen,

Emberhüvelyben,

De isten-észszel

Kivívsz vala —

Téged s az új tant

Megistenített,

Mely főtökön leng

A martyr-dicsőség

Zöld myrtusa!

GARAY JÁNOS.

Hahnemann végrendelete.

Szilárd akaratonnál fogva, végnapjaimat nyugalom és háboríthatlan békességben töltendő, -- hátrahagyott vagyonom miatt gyermekeim közt felmerülhet minden vizályt elkerülendő, — már 1834-dik évi szeptember 16-án íram és aláírom végrendeletemet. Ennek értelmében minden vagyonomat gyermekeim és unokáimnak hagyományoztam. Azonbau, érettebb megfontolás után néhány pontra találván, melyek félreértésre adhatnának alkalmat, — de

még inkább azért, mivel rövid idő múlva Párisba menendő, nem tudom, mikor térendek onnét vissza, — meg lehet soha; — ezennel megsemmisítem előbbi végrendeletemet és azt kívánom határozottan, hogy halálom esetére mostani végrendeletem hajtassék végre, úgy, amint ebben gyermekeim, unokáim iránt, de egyébiránt is rendelkezem.

1) Mindenekelőtt halhatatlan lelkeket Isten kegyelmébe ajánlom, azon biztos reményben, hogy földi sorsomnak ezen legfőbb vezetője, egykor örök üdvösségben részesítendi lelkeimet. Halandó testemet szeretve tisztelt nőmre bízom teljhatalommal. Temetessen el ott és oly módon, amint neki tetszik: szigorúan hagyván meg, hogy temetésém iránt senki, még gyermekeim sem legyenek legkisebb befolyással. Ki gyermekeim közül ez ügyben avatkozni merészelve: — az, az örökségnek köteles részére szorítassék, — világosan rendelem.

2) Minden vagyonomat, mely Köthenben létező két házamon kívül 60,000 tallér, néhány igen értékes drágaság, és egyéb butoraimból áll, gyermekeim, unokáim és a mostani házasságból reménylendő gyermekeknek hagyományozom. E vagyonom egyenlően osztassék fel az alább közlendő feltételek alatt.

3) Atyai szívemen visolvén gyermekeim sorsát, már előbbi végrendeletemben, bizonyos feltételek alatt, minden gyermekemnek 6000 tallért ajándékoztam. Kijelentem azonban ünnepélyesen, hogy ezen ajándék-okmányokat nem tartom visszavonhatlanoknak és azokat tetszésem szerint mindenkor megváltoztathatom.

4) Ha még éltemben bebizonyulna Frigyes fiam halála; ekkor leánya legyen örökösöm. Ha pedig éltemben ez is gyermek nélkül halna meg; ekkor ezen osztályrészt az örökségi tömeghez csatoltassék; valamint utód nélkül elhunyt bármelyik gyermekem vagyona.

5) Köthenben 270 sz. alatt levő házamat, hozzá tartozó kertemmel Louise és Charlotte legfiatalabb leányaimnak hagyom közös birtok gyanánt. Halálom után e birtokot teljes joggal az említett leányaimra átruházom. A 296 sz. alatti házamat és kertemet, minden idetartozóval együtt Amália leányomnak hagyományozom, ki mindenkor különös vonzalommal viseltetett irántam; meghagyom egyszerűs mind, hogy osztály alkalmával e birtok be ne számítassék örökségi illetékébe. Ha azonban Eleonora leányom Wolff férjének halálával Köthenben akarna lakni; ennek vagy egy szobát engedjen át, vagy lakhér fejében fizessen neki 20 tallért.

6) Megholdogult Ferdinand herczeg ajándékozta gyémántokkal kirakott, „F“ betűvel ékesített arany szelenczémet Frigyes fiamnak hagyom, ha él; különben pedig leánya vegye át. Megjegyzem itt, mikép testamentomomhoz van még csatolva: több értékes holmimat illető és egyéb ingó, A. B. C. D. E. F. G. H. betűk szerint felosztandó vagyonom jegyzéke.

7) Azon tárgyak, melyekről jelen végrendeletemben nem tesz enklítést, melyeket betürend szerint fel nem jegyeztem és magammal nem viszem Párisba, — az örökségi tömeghez tartoznak: örökösöm közt barátságosan felosztandók.

8) Osztály alkalmával, örökösöm valamelyikének be ne számításék azon ajándok, melyet tőlem kapott különösen.

9) Ha tán halálom előtt halna meg Louise, vagy Charlotte leányom, kiknek közösen bírandó házamat hagyományoztam; akkor a még élő bírja egész házamat. Ha pedig mindketten élnek; ekkor halálom után szabad rendelkezésükre hagyom e nekik szánt vagyonomat.

10) Mindazon jegyzékeim, melyeket magam irtam és aláírtam és melyekben ennek, vagy amannak pénzben, vagy más ajándékban utólagosan hagyok valamit: codicillus gyanánt tekintendők és örökösöm által végrehajtandók.

11) Remélem, miként valódi atyai szeretetemet, elegendőleg bizonyítja e végrendeletem — és e reményem nagy megnyugtatósomra szolgál. Ki tehát ezen végrendeletem bizonyos pontjával meg nem elégedve, pert akarna indítani: az, az örökség köteles részére szoritassék.

12) Végre — elutazásom végpercei közelednek... én Párisba utazom; hol elszigetelve azon világrésztől, hol annyit szenvedtem minden részről, igen szeretett nőm körében szerencsés és nyugalmas órákat remélek: miért is főkeletesen boldog házasságom kezdekedik. De mielőtt elutaznám, ezennel ímmepélyesen kijeleltem, miszerint leginkább nemes nőmnek loyális kívánságát teljesítem, midőn majd minden vagyonomat gyermekeimnek hagyományozom. Példátlan önzetlenség nemes lelkű nőm részéről. Neki köszönhetik gyermekeim, hogy majd mindent, mit oly keservesen, megfeszített szorgalommal kerestem, nekik hagyok. Én csak 12,000 tallérral utazom Párisba és nőmnek határozott kívánsága szerint ezen fölül nem viszek oda semmi egyebet, mint fehér ruhaimat, orvosságimat és néhány okvetlen szükséges értékes holmimat.

81 éves vagyok; orvosi praxisomról lemondani, . . . pihenni kívánok; . . . vagyonom gyarapítására nem gondolok. — Azonban mélyen áthatva imádott nőm iránt tartozó háláérzettől, ki engemet megbecsülhetlen boldogságban részesít, nem csak azért, mivel vele élnem valódi élvezet, hanem egyszersmind azért, mivel gyermekeimről is gondoskodott: szoros kötelességemnek tartandom, ezután nőmet is szerény tehetségem szerint boldogítani. Ennél fogva, minden nálam levő ékszeremet, minden vagyonomat, miket magammal Párisba viendek, nőmnek hagyományozom. Halálom esetében házamban történendő pecsételés iránt szigoru óvást teszek; hogy nőm semmiről se számoljon, határozottan akarom; szóval világosan meghagyom, hogy családomban köréből senki se bátorkodjék nőmet meg-

támadni. Ki tehát nőmet legkevesebbet is háborítaná, az — az örökségnek köteles részére szoritassék; a büntetésül levont részlet pedig jótékony célra fordítandó. Ha gyermekeim közül többen lépnének fel nőm ellen, ezek szintén az örökség köteles részére szorítatván, — az uralkodó hercegi kormány kéri fel ez esetben, az ellenmondók, vagy perlekedők illető részét, belátása szerint, jótékony célokra fordítani.

13) Ha mostani házasságomból gyermekek, vagy gyermekeim születnének, ekkor e gyermek, vagy gyermekek, mint magában értetődik, a hagyományozott tőkéből egyiránt osztozkodjanak az első házasságomból eredő gyermekeimmel.

E végrendeletem minden pontjának lelkiismeretes megtartására kérve a hatóságot, — jelen végrendeletet nevem aláírásával és pecséttemmel erősítem.

HAHNEMANN KERESZTÉLY SAMU.

Az adatokat e kútfőből merítém: 1) Dr. Balogh H. emlékezésé 1844. 2) Ujk. ism. tára 1852. A. B. P. 3) Uj Plutarch, Bajza 4-ik füzet. 4) Hahnemann, Organon. 5) Hahn, Reine Arzneimittell-Lehre. 6) Hahn, Chronisch. Krankh. 7) Lutzé, Hahn. Todtenfeier 1852. 8) Lutze, Lehrbuch d. Hom. 9) Böninghausen Repertor. 1833. 10) Rau, Ueber den Werth hom. Heilf. 1824. 11) Stapf, Kleine med. Schriften des H. 1829. 12) Stapf, Die Homoeopathie 1846. 13) Hahnemanns Denkmal 1851. 14) Brunnow, Ein Blick auf H. und Hom. 1844. 15) Brunnow dr. Quin után, Hom. Behandlung der Cholera 1848. 16) Clotar Müller, Die Hom. 1854. 17) Buchner, Heil und Verhütung der Cholera 1844. 18) Rosenberg, Fortschritte und Leistungen der Hom. 1843. 19) Schweickert, Die Homocop. 1843. 20) Bauer, Hom. Allopathie 1843. 21) Welsemeyer, Die Hom. 1840. 22) Jahr, Die Lehren und Grunds. der hom. Klinik. 1857. 23) Altschul, Die Homoeopathie. 1858. Dr. Verwey franczia kiadása után. 24) Richter, Therapie 10-ik köt. 25) Hartlaub et Trinks, Annalen der hom. Klinik. 26) Praktische Mittheilungen d. corresp. Gesellschaft h. Aerzte 1826. 27) Stapf. Archiv für hom. Heilkunst. 28) Allg. hom. Zeit. 29) Hom. Zeitschr. 30) Oest. Zeitschr. 31) Hufeland Journal 1801. sat. 32) Wittelshöfer, Wiener med. Zeitung. 1851. 33) Wanderer 1855. Nr. 362. 34) V. Meyer, Hom. Führer 1860. Kleinert (Geschichte der Hom. 1862).

Elméleti homoeopathia.

Az emberi testben támadt ezerféle rendetlenségek vagyis betegségek megsemmisítésére a jótékony életerő lép föl s működik a természet örök törvényei szerint. E törekvését az életerőnek elősegítheti az orvos, — de csak úgy, ha gyógytani véleménye és működése a természet ítéletével s működésével megegyez. Századok után Hahnemannnak sikerült, számtalan csábító, tekervényes utak közt feltalálni végtére azon utat, mely a küzdő életerő segédméré egyenesen vezet; — ki őt híven követi, az gyógyít; mert tagadhatlan immár: „*similia similibus*“ a természet törvénye; az e szerint alkalmazott gyógyszer által segítetik az életerő működéseiben, győzhetnek le a nyavalyák hamar, bizton és gyökeresen *)

H-nak ezen elve szerint, mint tudjuk, ugyanazon orvosság, mely egészségesek által nagy adagban bevéve azoknál bizonyos változásokat hoz elő, — hasonló változások jelenlétében használandó a betegeknek kis adagban. Így p. o. az *ipecacuanha* egészséges ember által nagy adag-

*) Ha az orvosi tudomány haladását napjainkban figyelemmel kísérvük, tagadhatlan tény, miszerint a physikának igénybevétele óta a diagnosis készítése az orvosi tudományban igen előre haladott. Az egyszerű physikai eszköz czélszerűen alkalmazva definitív megdönti sokszor azon lángeszűek véleményét, kik csak elméleti okoskodás után készítik a diagnosist. Azonban a szenvedő emberiséget nem annyira érdekli a szerencsés diagnosis, mint a gyógytudománynak azon része, mely a gyógyszereknek lehetőleg biztos alkalmazását tárgyalja: a gyógytan — és e tekintetben az allop. orvosok közül senki sem tagadhatja, miképp gyógytanuk semmitsem haladott előre. Az orvosi tudományban e hézagot kielégítőleg pótolja H. tana . . . melynek valósága a betegségek minden nemében számtalan tapasztalati adatok által van bebizonyítva!

ban bevéve, hányást sat. okoz — tehát hányás ellen adandó kis adagban, — ha egyébiránt a betegnek egyéb symptomái is hasonlóak a nagyobb adagban bevett ipecacuanhasymptomákhoz minden tekintetben. Tudjuk, miszerint Hahnemann maga nagyobb mennyiségű *chinát* vett be, ennek munkálatát az egészséges testben vizsga szemmel tartandó; és tagadhatlanul érzé, önmagán tapasztalá, hogy a china sok más, eddig nem gyanított kórjeleken (symptomák) kívül bizonyos váltólázhoz hasonló változást okoz a testben.

Ezen szerencsés tapasztalás vezérlé őt azon új s nagy fontosságú fölfedezésre, melynek szüleménye az üdvös homeopathia. Gyanítá ugyanis ebből, hogy a china azért gyógyít némely váltólázakat, mivel maga is hasonló nyavalyát nemz az egészséges testben; és hogy az eddigi gyógyászat azon okból oly tökéletlen, mivel a gyógyszerek valódi ereje nem ismertetik. A nagy férfiú állítása szerint egyedül egészséges embereken teendő kísérletek által lehetséges kipuhatolni bizonyos gyógyszer pozitív erejét. Szerinte ama változatok által, melyeket bizonyos szer az egészségesekben eszközölt, szinte imitetik az orvos ugyanazon szer választására akkor, midőn betegénél hasonló változásokat tapasztal, hogy annak kis adaga által gyógyuljon a beteg.

És igaza van Hahnemannnak: egészséges embereken teendő kísérletek által lehetséges tudni bizonyos gyógyszer pozitív hatását; mert valamint tagadhatatlan azon physiologiai állítás, hogy egy életműnek (Organ) például a szívnék és az egész életművezetnek (Organismus) beteges állapotát föl nem foghatja az orvos, ha előbb ugyanazoknak egészséges állapotáról nincs fogalma: ugy igaz azon homeopathiai állítás is, hogy egy gyógyszernek valódi, a beteg életműre és életművezetre sajátlagosan — specificce — ható erejét nem lehet tudnunk, ha előbb ugyanannak hatását az egészséges életműre s életművezetere ki nem puhatoltuk *).

*) A gyógyszer valódi erejének megismerésére dr. Pereira londoni orvostanár szintén szükségesnek látja, hogy az orvosok

Eszméjének ügyét eldöntendő, nem késett H. a gyógyszeresek vizsgálatával: egészségeseeknek adván be orvosságokat, híven jegyezvén föl több mint 170 szer hatáskörét (jelenleg sokkal többel birunk), melyek eszméje szerint kis adagban hasonló kórban adatva, csakugyan gyógyulást szülnek. Így alkotá e hasonszenvi gyógyelvet: **hasonlók hasonlókkal gyógyíttatnak** — (similia similibus curantur.)*).

E tan által a gyógyművészség lényeges változáson ment által; különösen Hahnemann gyógyszer- s gyógytana új alakot öltött magára. Csak Ő, e század legjelesbike, érté meg a természet intését, ennek örök törvényei szerint alkotott gyógyelve után rendezvén a gyógyszereket, a rendetlenségbe jött életerő segedelmére. Eszméjének és ezen épült elvének valóságát betegek ágyainál igazolja a tapasztalás, mely szerint így lehet csakugyan az életerőt segíteni; segítvén az életerőt, így lehet a beteg testben létező változásokat, mint a rendetlen életerő (vagyis nyavalyák) termékeit, az életművezetből kitaszítani, vagy megsemmisíteni; így lehet az életművek rendes működésé helyreállítani; így lehet az elvesztett egészséget hamar, bizton, kínzás nélkül visszaadni; midőn a régi gyógyimódnál, a természet ítéletével ellenkező egyéni véleményeknek erőszakos hatalma alatt nyög mindekkorig a sínlődő életerő.

A természet titkos törvényeit kifürkészheti alkaloma-

physiologiai uton fürkészszerék ki a gyógyszerek hatásait; miután más tanulmányok e czélhoz csakugyan nem vezetnek. (Lehrbuch der physiol. Pharm. Dr. Altschul. Prag 1852. 9. füz. 7. lap.) Ily értelemben nyilatkozik Wirchow.

*) Ezen elvet már több híres orvos is sejdíté. Így Paracelsus-Stahl — (Hummel comment. de Arthrid. p. 40.), — Basilius Valentinus (de microcosmo) nyilván kimondák, hogy hasonlóval hasonlóval kellene gyógyítani. Így Stoerk (Libell. de Stramonio p. 8.) gyanítá, hogy *maszlagos redőnyével* több lolki betegséget lehetne gyógyítani, mivel ez, egészségesek által bevéve, hasonló bajokat okoz. Dr. Ringseis müncheni tanár méltányolván a homocopathiát, annak igazságát elismeri. (Vorwort über allgemeine Pathologie, und Therapie. Erlangen 1853.) stb. — Ezen természetben alapult gyógyelvnek életbehozása s a gyógyszereknek ezen elv szerinti alkalmazás-módja halhatatlan Hahnemannnak örök dicsősége.

dások által az ész, — ez az emberi észnek diadala; de a változhatlan természet törvényei sohasem lesznek alárendelve az észnek, daczára a tizenkilencedik és jövő századoknak. Az orvos jó szándéka szerint nem fog működni a beadott orvosság: ha ez a természet törvénye szerint nincs alkalmazva — és számtalan tények által igazoltatott már, miszerint a gyakorlat igen sokszor csuffá teszi az ehnéleti tanokat. A nagynevű Schönlein berlini, a híres Oppolzer, Rokitanszky, Skoda bécsi tanár uraknak és több jeles férfiaknak előhaladásai a kórboneztudományban (pathologische Anatomie), diagnosticai, általánosan orvosi ismereteik valóban nevezetesek; de fáradhatlan szorgalmukat nem jutalmazza a hálaadatlan „*contraria contrariis*“ elv szerinti gyógytan (Therapie), a mint ezt a cholera és több más betegség gyógyításánál a legműveltebbek nyíltan megvallani kénytelenek *).

Már pedig nem anatómiai vagy physiologiai, nem chemiai vagy botanikai sat. értekezés kedvéért kíván a beteg ember orvost (kifejezve azonban e tudományok nélkülözhetlenségét); — ő gyógyulni akar; észszerűen alkalmazott gyógytan segédelmé által! Azért is idővel meg kell szünniök az oly ingatag elveken nyugvó gyógyszervegyületeknek; meg kell szünnie a természet törvényével nem egyező, sőt ellenkező és így csak az egyéni vélemények önkényének alárendelt régi gyógymódnak. És ekkor, — az oly borzasztó pusztításokat tevő gyógyszernyavalyák nem teendnek többé oly sok szép reményt nyújtó életet semmivé; nem bénítják meg az életerőt működéseiben; mert Hahnemann a természet nagy könyvéből írta ki a „*similia similibus*“ gyógyelvet, mely által az óhajtott emberi segély

*) Mily fényes elméleti dissertációk jelennek meg különféle betegségekről minden gyakorlati haszon nélkül! miután az oktan (Actiologie) szegénysége miatt okszerű, e szerint alapos gyógyjavaslatot nem adhat az allopatha igen gyakran! A homoeopathát ily esetben is kiségiti a természet szabta „*similia similibus*“ gyógyelve, mint láttuk a cholera-ban. Mennyi különböző, egymással ellenkező szerek használtattak e nyavalya ellen az allopathiában!!! Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas.

föl van lelve, a mint azt a szerencsés gyógyítások tanúsítják, melyek H. principiumának valódiságát kétségen túlteszik.

Ennél erősb argumentumot nem hozhatok a homoeopathia részére; és ki nem elégszik meg ezzel? Ime — a megfagyott vagy meghült tagok, ha melegre vitetnek, betegségbe esnek vagy élni is megszünnnek; ellenben hideg vagy jeges vízbe mártva, vagy hóba téve, hátramaradt baj nélkül élednek föl. A fölhevült ember, ha hideg vizet iszik, tüdőgyulladásba vagy más bajokba esik; meleg shevítőkávét, bor által valamint a hőségtől, úgy a szomjtól is minden rossz következmény nélkül megszabadul. A szakács nem mártja megégetett kezét hideg vízbe: félvén a rossz következménytől; hanem betakarja azt pamuttal, megáztatja égett borral, olajjal, vagy egyenesen a tűzhez közel tartja, és ezáltal javulást, gyógyulást tapasztal. *Veratrum* a cholérát, *belladonna* a viziszönyt, *china* a váltólázatot, *mercur* a bujasenyvet, *sulphur* a tühet orvosolja, — és ki nem tudja? hogy az imént említett szerek, bizonyos adagban egészségnek adatva, azokban a fönt idézett bajokhoz hasonlókat okoznak. Nem különben tapasztalhatni kivétel nélkül minden betegségben, próbálják meg elleneink bármelyikben, a többi hasonszenvi szer gyógyító tehetségét is; azért kik, mielőtt megvizsgálják a dolgot, ítélnék; kik egy tapasztalati tárgyban megvetik a tapasztalást, holott egyedül csak ez hozhat erről és így a hasonszenvről is ítéletet, meghallgatást sem érdemelnek.

A homoeopathia tehát az allopathiától nem abban különbözik egyedül, hogy itt nagyobb, ott pedig parányi adagban adatnak a gyógyszerek; hanem e két gyógy mód közti lényeges különbséget a különböző gyógyelv teszi. De a homoeopathiának gyógyelvéről soha vagy igen ritkán hallani szót! Kisebb nagyobb körökben, midőn e gyógy mód kerül szőnyegre, sokszor a legélénkebb vitatkozás tárgya egyedül „a megfoghatlan kis adag;“ holott lelke a dolognak a „hom. gyógyelv;“ mert bánulatos erejét csak ennek köszönheti a parányi gyógyszer. Ugyan kérem mondják meg, ki tudná mostanig, hogy oly nagy ereje van a gőznek, ha ennek alkalmazási módja föl nem találtatik?! Hiszen a gőz,

abstract véve, alig foglal magában erőt!; roppant erejét az alkalmazásmódtól nyeri!; így parányi gyógyszereink abstract véve, csakugyan erőtleneek *), — hom. gyógyelv szerint betegeknél alkalmazva, a legerősebbek. A hom. gyógyelvnek ezen elmellőzéséből keletkezik a hibás fogalom és ebből aztán a tévedésnek, eszmezavarnak egész halmaza. — Azért figyeljünk kevésbé e két gyógyelvre, melyekről szólani akarok. Elvünk: **„hasonlók hasonlókkal gyógyíthatnak,“** similia similibus; régi elv: **„ellenkezők ellenkezőkkel orvosoltatnak,“** contraria contrariis curantur.

Ezen két különböző gyógyelv következtében világos, hogy mi nem gyógyítjuk a betegségeket ugyanazon szerekek kis adagban, melyekkel nagyobb adagban orvosolja ugyanazokat a régi gyógymód; világos különösen, hogy midőn a homoeopathia „hasonlót hasonlóval“ (például, gyuladásokat gyulasztó szerekekkel) gyógyít, — akkor az allopathia „ellenkezőt ellenkezővel“ (gyuladásokat hűtő szerekekkel) orvosol; világos tehát az is, hogy midőn az allopathiában bizonyos cél elérésére nagyobb adagokat kell adni, a homoeopathiában azokat veszedelem nélkül használni nem lehet, s hogy itt csak kis adagot lehet nyújtani. A kis adag csak a betegséget támadja meg és ezt győzi le szerencsésen: holott a nagyobb adag mellékes, sokszor káros tüneteményeket is hozhat elő.

Hogy jobban értsük egymást, hasonlatosság gyanánt egy közönséges példát hozok elő. A megégetett kezét „contraria contrariis“ elv szerint vízbe tartja a beteg, hogy ennek hidege által szabaduljon meg a gyuladástól; — „similia similibus“ elvünk szerint tűz mellé teszi, hogy ennek melege által gyógyuljon. Ime, itt a régi gyógymód szerint hideg vízben kell tartani a kezét (nagyobb adag); de mi elvünk szerint nem javasoljuk, hogy ugyanazon hideg víz mellé (allopath. gyógyszer és kis adag) tegye kezét a szenvedő, hanem egy különböző módot ajánlunk: t. i. tűz mellé (hom. gyógyszer, és így szükségkép kis adag) tenni a kezét. Milyen gyógyul biztosabban s gyorsabban? kik mindkettőt próbálták, megmondandják.

*) Ámbár több egészséges sensitiv egyénnél a diluált szerek is észrevehető változásokat idéznek elő.

Ily módon minden belső gyuladások nagyobb sikerrel gyógyíttatnak hevítő szerek által, minden érvágás nélkül — hasonszenv. gyógyelv szerint. — Égetés okozta külső gyuladásokat, elvök ellen, pamuttal, szeszes hevítő szerekkel gyógyítják többnyire az allop. orvosok, igen helyesen; kísértsék meg a hevítő szereket belső gyuladásokban is elvünk szerint kis adagban! fogadom, — kellemesen meg lesznek lepetve.

Tagadhatlan, — az első nevelés, a szokás majd legyőzhetetlen hatalmat gyakorol az emberek munkálataiban. Orvosi gyakorlatom kezdetén, noha jól fölfogtam Hahnemann tanítmányát a gyuladásokról; — noha tudtam azt is, hogy gyuladásokban minden vérbocsátás mellett halnak a betegek, — mindemellett el nem felejthetvén Hufeland rettentő átkát azokra, kik gyuladásokat véreeresztés nélkül akarnak gyógyítani, — nehogy elmulasztván az érvágást, az embergyilkolás mardosó érzete kinozza lelkemet, magam is érvágót tarték mindig sebeimben, eret nyitandó azon esetre, ha a beadott hasonszenvi szerek után rövid idő alatt bő izzadást, néhány óra alatt némi könnyebbülést nem tapasztalnának betegeim; — de mind magam, mind pedig mások tapasztalásai után csakugyan meggyőződtem arról, hogy a vérbocsátás a nedvek legnehezebbikének szükség nélküli pazarlása *) (másképp mi is eret nyitnánk! miután gyógyszereink hatását nem gátolná az érmetszés: ha ez már magában káros nem lenne); meggyőződtem arról, hogy valamint a víz, míg tüznél van, forr, és a forrás megsziin-

*) Hasonszenvi orvosokon kívül elismerték már többen az érvágás veszedelmét. Helmont a véreresztésről ekkép ír: „Egy gyilkoló ördög foglalt helyet az orvosi tanszékben; mert a vérbocsátást mint szükséges eszközt ajánlani az orvosoknak, egyedül ördög műve vala.“ Krüger Hansen szerint tüdőgyuladás- és minden gyulasztó betegségben a vérbocsátás szükségtelen. Dr. Oppolzer bécsi kórodájában 1849. 15 beteg közül csak háromnak vágatott eret tüdőgyuladásban, és ezeknek is nem legjobb sikerrel (Tenzler, Diss. de pneum. 1849). Dr. Pfrang (Österr. med. Wochensch. 1845. Nro 3.) közöl több gyuladást, melyeket dr. Skoda szerencsésen gyógyított érvágás nélkül hányborkövel. Ellenben Párisban 1808. dr. Broussais kedvelt érvágásával 219 tüdőgyu-

tetésére nem szükség a vizet kimeríteni, hanem a tüzet elmozdítani: úgy a gyuladásnál is nem szükséges vért eresztetni, hanem illő hasonszenvi orvosságokkal kell a vért lecsillapítani; mit érvágás által eszközölni nem lehet, *) — nem lehet ez által a vérnek tüzességét elvenni, a mint ezt a kórboncztudomány is bizonyítja.

Több hirneves természetbuvár közt Bichat, Andral Párisban, Lobstein Strassburgban, az érdemtelmes Rokitsanszky Bécsben, fölbonczolván azokat, kik tüdőgyuladásban érvágás daczára haltak el, a megtánadt életműnek gyuladás-jeleit világosan szemlélték. Nem segít tehát az érvágás positiv, hanem csak palliativ enyhít; mert nem hat a gyuladt vére qualitativ, hanem csak quantitativ tesz a vérben változást, mire enyhülést érez ugyan a beteg, de rövid időig tartót, mely után ismét, érvágás által le nem győzhető, roszzabulás következik, hacsak az életerő önmagától meg nem kezdi működését leginkább jó-tékony izzadás által, melynek következtében föllábad a halállal küzdő. Azonban így minden érvágás nélkül is föllábbadna a beteg! és pedig könnyebben! mert nem gyógyul az alkalmazott orvoslásra (míttán gyuladás alkalmával nem mennyiségére, hanem minőségére nézve van megváltoztatva a vér), — mint gyógyul hom. szereinkre, melyek qualitativ működven, és igyszembetünöleg segítvén az

ladásban fekvő közöl 137., dr. Louis, szintén Párisban, 78 közöl 28-at veszített!! (Hygea Bd. 15. H. 6. S. 512.) Érdekes e tekintetben dr. Karsay értekezése: a tüdőlobnak érvágás nélkül eszközölhető gyógyításáról több esetben (Orvosi hetilap 17. sz. 1857). Higye el a t. értekező, legnagyobb valószínűséggel gyógyítatik általában a tüdőlob érvágás nélkül hom. gyógyszereink által.

*) Nyilvános adatok szerint, elvünk mellett a 23-ik, régi elv mellett a 8-dik beteg hal meg gyuladásokban. Érvágás által tehát sokkal több vesz el, mint midőn egyedül a természetre hagyatik az orvoslás; a mint látni fogjuk a „tüdőgyuladásnál.“ És mégis! haljon meg (ha mindjárt a beteg gondatlansága miatt is) csak egy betegünk gyuladásban, — érvágás daczára bármennyi, — „ezeknél minden elkövettetett! amannál elmulasztatott az érvágás! (?)“ jóváhagyólag, kárhozhatólag, ekként vélekedik és ítél az elfogult ellenpárt!!

életertőt, legtöbb esetben azonnal bő izzadásba hozzák a szenvedőt, mely által gyulasztó tüzeit vesztvén a vér, a beteg veszedelmen túl tétetik *). Ez tény, ismét egy elvitázhatatlan tény annak bizonyítására, hogy az érvágás nemcsak nem szükséges, sőt következményeire nézve sokszor nyilvánosan ártalmas. — De térjünk most már vissza a „kis adagra“.

Ismétlem: gyógyelvünk „hasonlót hasonlóval.“ Kik erre nem figyelvén szereink adását a régi mód szerint képzelik, parányi adagaink működését bizonyosan nem tapasztalandják; **) nem tűz mellé, hanem víz mellé tevén megégett kezünket, óhajtott sikert nem látandunk; — és ily értelemben elleneinknek tökéletes igazuk van, hogy „a homoeopathia sem mi;“ mert csakugyan allopathicus elv szerint hánytatót, hashajtót, vagy bármi más szert hason-

*) E kifejezésemet: „gyuladásokban a vér tüzességgel bír“ ne kárhóztassa az orvos, hanem figyeljen arra, mikép én „nemorvosoknak“ szántam leginkább jelen munkámat és így szükségkép azok nyelvén kellett írnom. Egyébiránt tudományos alakban irt gyógytanokban is megtartatott e nevezet „gyuladás“ könnyebb megérthetés végett, nem pedig azért, mintha ez által a vér tüzességét akarnák érteni a tudós szerzők, kikről rágalom nélkül nem mondhatjuk, hogy nem tudják, mikép a gyuladásnak nevezett betegségek a vérben rövid idő alatt képződött rostany (fibrina) túlbősége által jönnek létre.

**) Így, nem látnók váltólázban a *china*, bujasenyvben a *mercur* kis adagának jó hatását, ha azokat elvünk szerint nem adnók; és mivel elvünk következtében szükségkép kell kis adagot adnunk: épen ezért káros a *china*, a *higany* elvünk szerint, de következtelenül allop. adagban adatva. A *china* nagy adagának következményei általánosán ismeretesek. — A *mercurra* nézve Paracelsus (a bujasenyvről szóló iratában 2. kötet 181, és következő lapjain) egész sereg higany-okoza betegséget; — Sachs (Handwörterbuch der pract. Arzneim. II. k. 79. 80. lap.) veszélyes szájfekélyeket; — Travers, Jäger, Dieterich (Hufeland's Journ. 1838.) a higanykenőes bedörzsölésétől szemgyuladásokat; — Schönlein (Spec. Pathol. und Therap. 3. k. 22. lap.) tüdő- és szívbetegséget; — Richter (Arzneim. 4. köt.) vérhányást, tüdővérszt; Romberg (Lehrbuch der Nervenkr. 450. lap.) vitustánczhoz hasonló esetet tapasztaltak. — Hogy a csontokat s a test más részeit is megtámadja, Louvrier és Delpech orvosok hitelesen bizonyítják stb.

szenvi adagban nyújtani — (hogy elleneink szokott kedves kifejezésekkel éljek) valódi agyrém; miután bizonyos, hogy midőn az allopatha elve szerint hánytatni akarja a beteget, neki a hánytatót meghatározott nagyobb adagban kell adnia, mint a hasonszenvi adag. Azonban nem akarunk mi hánytatni ott, hol a régi gyógymód hánytatót ad! Parányi szereink gyógyelvünk szerint alkalmazva más útakon üzik ki a nyavalyák productumait minden undor s utóbaj félelme nélkül, az életerőt oly módon segítvén, a miőt ez akar, — nem pedig a miőt a rosszul számító ész a priori gondolt ki inkább, mint a posteriori. (Igy sok látszik állani elméletileg, a mi nem áll tapasztalatilag! Azért nem szenvedhetem a csupán elméleti okoskodást tapasztalati tárgyokban.)

De valamint nevetséges, régi gyógyelv szerint használni gyógyszereinket, úgy nemcsak káros, hanem több esetben halálos is lenne, azokat elvünk szerint oly adagban adni, mily adagban elve szerint használja ugyanazokat az allopathia különféle más betegségekben. Igy — elvünk szerint gyuladásokat oly szerekekkel gyógyítunk, melyek, nagyobb adagban adatva, az egészségeseknél is gyuladáshoz hasonló kórokat hoznak elő. Már most ezen gyógyelv szerint nem borzasztó gondolat-e, gyuladásban gyulasztó orvosságokat oly adagban adni, mily adagban ezek „*contraria contrariis*“ elv szerint, persze más nemü betegségekben használtatnak az allopathiában? nem rémítő-e majd általánosan, szemmel tartván mindig gyógyelvünket, e szerint nagyobb adagban nyújtani a gyógyszereket? Ugyebár? tudjuk, hogy a megégetett kezét *contraria contrariis* elv szerint vízbe tartja a beteg, — *similia similibus* elvünk szerint tüz mellé teszi; gyógyítsunk már most elvünk szerint meleggel, de azért a régi elv szerint alkalmazott gyógyszernek (hidegviz) nagyobb adagát tartsuk meg, — azaz: tanácsoljuk a betegnek, hogy tartsa kezét a tüzbe úgy, mint ellenkező elv szerint hideg vízbe tartani javasoltatik, mi történendik a szerencsétlennel?! Az illetén felforgatott gyógymód, nemde? sokszor kiszámított gyilkolás lenne, több esetben rögtön keserves halál!

Tehát „*conditio, sine qua non*“ a homoeopathiában: az

elv, mely szerint orvosoljuk a nyavalyákat; mivel pedig hasonlókkal gyógyítunk és mivel mindennemű ingerek közt a hasonlók legnagyobb hatással bírnak *) — ezen gyógyelv és az adagok kicsinysége elválaszthatlanul függnek össze; a hasonlósági elv megkívánja a kis adagokat, de ezek is hasonlatossági elvet. — Ezen elvnek a rokonsági elv (lex affinitatis) felel meg. Bárminő tűzhalom, homokra hintve, eredmény nélkül alszik el; de ennek milliomadrésze is, löporos hordóba jutva, ezt borzasztó robajjal veti szét. Így képzeljük magunknak két beteget. Az egyik szemgyulladásban, a másik fülgyulladásban szenved. A szembeteg nem tűrheti a világosságot, de elszenvedi a taraczkok durrogtatását is, a nélkül hogy gyuladt szemére nagyobb fájdalmat érezne. Épen ellenkezőleg áll a dolog a fülgyulladásban szenvedővel. A legnagyobb világosság sem hat fájdalmasan beteg fülére, míg nagyobb zörej, vagy csak mások beszéde is, azt rendkívül izgatja. Ime, valamint e felhozott példában a rokonszenvű inger, — úgy a hasonszenvű szer beteges állapotban roppant hatást gyakorol és azért a homoeopathiában mindenkor elég a kis adag, — a kis adag az ész postulatuma **).

*) Az egészséges emberbőrre legkisebb kellemetlenséggel sem hat Reaun. 28ⁿ meleg, de elegendő nagy fájdalmat okoz.

***) „A mi nem hat az egészségesre, hathat a betegekre,“ jól figyelmezzenek erre — különben egy közönséges mindennapi tényre — mindazok, kik annak megmutatására: „hogy a homoeopathia sem nem árt, sem nem használ,“ egész készséggel ragadnák gyógyszerünket, ezeket rendre bevedők. — Nemcsak az egészségesre, tisztelt urak! de a betegre sem hatandnak gyógyszerünk, ha a betegség ellen adott gyógyszer nincs jól eltalálva, azaz: ha az adott h. szer nem minden tekintetben rokonszenvű, nem hasonló a gyógyítandó betegséghez; azért önök ergo-ja nem logikai következtetés! mert habár az egészséges szemre nem hat fájdalmasan a világosság; habár a gyuladt szemre sem hat a legnagyobb zörej (mivel ez heterogen): fájdalmasan hat azért a gyuladt szemre a világosság (mivel homogen), — erőteljesen hatnak épen így gyógyszerünk, a betegséghez célszerűleg alkalmazva. Így a sáfrános levest megeheti az egészséges, sőt néha a beteg is minden érezhető következés nélkül: ugyanazon sáfránnak — *crocus* — legkisebb adaga gyógyít mindemellett több

Mindezeket jól felfogván, a gyógyyerők más, a régítől különböző alkalmazása következtében, természetes a homoeopathiában a kis adag. Kis adag alatt azonban az orvosságok dilutióit, különösen inkább a felső- mint alsó dilutiókat értem, nem pedig a homoeopathiának szellemével meg nem férő, elvileg a vastag materialismushoz tartozó: első trituriációkat, essenciákat. A gyógyszerek felsőbb dilutióival gyógyított H. és szerencsés gyógyításai által így hozta életbe a homoeopathiát; azért a most divatozni kezdő, előbb említett relatív nagy adagok, ha tán nem is ártanának szembe-tűnőleg, valóban fölöslegeseek, sőt helytelenek, mondhatnám károsak, mert az áldott homoeopathiának elfajulására adhatnak alkalmat. A finom művész, például az órás, mester-ségének megfelelő, tulajdon eszközeivel dolgozik és nem vesz kölcsön kalapácsot a kovácstól: így működik minden művész, művészetének természete szabta sajátos törvények szerint *).

Mennyi függ általában minden erőnek alkalmazás-

betegséget; hatalmas különösen a vérfolyás ellen. De még többet mondok. Legtöbb étel készítésénél nélkülözhetlen a só; és ki érzi annak orvosi erejét? Pedig figyeljék el: a *natrum mur.* legkisebb hom. adaga több betegségben jó sikerrel használtatik, stb.

*) Annyi évi elfogulatlan tapasztalásom után ki merem imár mondani: „mikép nagyobb adagolás által senki sem fogja előmozdítani a homoeopathiának progressiv haladását, — senki sem fogja tökéletesíteni a homoeopathiát“; — de annak káros degenerációját (ezt fontos oknál fogva többször ismétlem) vajnai könnyen előidézheti a materialista!

Hahnemann, több évi kísérletei után, a gyógyszereknek legkisebb adagát, a 30-dik dilutiót, ajánlja. Jahr szintén azt állítja, hogy ő a gyógyszerek 24–30 dilutiójával szerencsésen orvosolt: 2–3 golyócskát olvasztván fel pohárnyi vízben, és ebből adván be betegeinek, körülmények szerint minden 1–3 órában egy kanállal, akut betegségekben. Így orvosoltak Hahnemann első követői: Gross, Rummel, Hering, Wahle sat. és legfényeseb győzelmet arattak. Így gyógyít jelenleg is több jeles homoeopatha legszebb sikerrel. Emmélfogva, fel nem fogta lelkét a dolognak, a homoeopathiának tudományos voltát az, ki a kis adagot kárhóztatja. Valóban! — ha gyógyszereink nagy adagban betegségeket produkálnak; ekkor természetes consequentia: hasonló betegségekben ugyanazon szerekből legkisebb adagot adni.

módjától, tudjuk a természettanból. Télen közelebb állunk a naphoz, mint nyáron és a meleg nagyobb télen, mint nyáron? Bizonyosan nem; mert az egész természetben az anyaghoz van ugyan kötve az erő, — mindazáltal a természet legnagyobb működéseiben, nem az anyag, melyhez az erő kötve van, hanem annak alkalmazás módja azon lényeges faktor, mely e nagyszerű működéseket teremti. Nemde? czélszerű alkalmazás által nyertek a gőzerőművek lényeges javítást; nemde? haszonvehetlenekké válnának a szélmalmok, ha a szél függélyesen (perpendiculariter) hatna a szárnylapokra; nemde? ki az emeltyűnél erőben vágy nyerni, az erő távultát lehetőségig nagyítja a támaszponttól. Így, különösen gyógyszerünk alkalmazás-módjában lappang azon theoria, mely szerint kis adagaink erőteljesen működnek; és mi főleg a gyógyerők ezen alkalmazás módjában különbözünk a régi orvoslás módtól (mit, mint földolgot, többször kell ismételnem); azért ne csodálják elleneink, midőn gyógyelvünk szerint kis adagaink meglepőleg kielégítő hatást okoznak, holott ezek, régi elv szerint alkalmazva, igen természetesen mit sem működnek. Hiszen nem csodálják már, hogy a gőzhajó Pestről Pozsonyba néhány óra alatt büszkén fut föl a széke Duna hátán, midőn ezelőtt a gőznek ily célra szolgáló alkalmazását nem ismervén, lovak ereje által sokkal hosszabb idő alatt, számtalan akadályok közt jutának kitüzött helyökre a közönséges hajók. Hiszen, hiszik már a vaspályai mozdony bámulatra gerjesztő erejét! Hiszik nemde? mert látják. Látni fogják a hasonszenvi szerek meg nem fogható erejét is, csak méltassák ezeket hív s el nem fogult tapasztalásukra. De egyébiránt is, ki érdemel tapasztalati tárgyban nagyobb hitelt: az-e, ki tulajdon hív tapasztalását adja elő, vagy az, kinek még ebbeli tapasztalása nem volt?

Nem kívánom ügyfeleimmel, hogy vakon higyen valaki a hasonszenvnek, de nem titkolhatom el méltó fájdalommat, midőn igazságosan pártolt gyógymódunk ellen olyanok emelnek szót, kik róla csak annyit tudnak, hogy itt parányi adagok használtatnak; hogyan? s mikép? erről fogalmuk sincsen! — Uraim, mint mondám, egyenes az út, mely a dolog férfiakhöz illő bírálatához vezet; orvosnak, nem orvos-

nak egyaránt áll hatalmában, sőt (ha ez ügyben szólani akar) erkölcsi kötelességében: megkísérteni, közlebbről megismerni azon tant, mely ezek jobblétét, életét czélozza. Kérem önöket: tegyenek előbb kísérleteket és azután okoskodjanak. Hahnemann nyilvánosan tanított, nyilvánosan működött; és az őt követő ügybarátai hosszú sorának dicsősége szintén: a nyilvános működés. Szolgálhatunk akár mennyi jeles h. könyvekkel, hom. folyóiratokkal majd minden nyelven; tapasztalati téren mutathatunk a betegségek minden nemében fényes példákat, melyek a hasonszenv érdemét méltán kiemelik; tanulhatunk, tapasztalhatunk, csak akarjunk; akarnunk pedig kell: mert a homoeopathiának ügye az emberiség ügye. Számptalan szenvedő halás emlékekkel áldja, sok kételkedő orvos elismeri már ezen újabb gyógymód jóságát; hiszem is tökéletesen, hogy eljő az idő, — el kell jönni az időnek, midőn majd mindenki, tapasztalati adatok által legyőzve, gyógymódunk elsőségének hódoland — és a midőn nem lesz már vita tárgya azon új tan, mely végett évek óta annyi tonta folyt.

Kérdem csakugyan a hitetleneket, miként alapított meg az allopathiában az orvosságok azon adaga, mely elvök szerint bizonyos hatást — p. o. hányást — képes okozni; nemde? tapasztalás által, tapasztalás alapítá a homoeopathiában is a gyógyszerek azon adagát, mely elvünk szerint óhajtott hatást képes előhozni. És valóban, — mi tartóztatna vissza bennünket a gyógyszerek nagyobb adagbani adásától, ha a kis adagok nem működnének?! Mesterünk szavaira előlegesen nem esküdt közölünk bizonyosan senki; de esküdt arra minden orvos, hogy betegeit lelkiismeretesen gyógyítandja; ennél fogva, ha allop. ügyfeleink nyugodt lélekkel működnek a szenvedő emberiség ügyében: kimondhatjuk bátran, miszerint mi nyugodt lélekkel gyógyítunk kis adagainkkal, s pedig a szenvedők nagyobb megelégedésére *). Tagadni a homoeopathiában használandó kis

*) Hahnemann eleinte szokott nagyobb adagban adá elve szerint is a gyógyszereket; de látván ezeknek káros hatását, mindaddig kisebbité szükségkép az adagot, míg végre a 30-dik dilutiót ajánlá, mint legcélszerűbbet.

adagok erejét, csakugyan annyit tesz, mint tagadni a priori az allopathiában az orvosságok határozott adagának bizonyos munkálatát; mert valamint itt, úgy ott is tapasztalás határozó meg az adagok mennyiségét. Nem különben, nagyobb adagot adni akarni a homocopathiában, midőn elve szerint tagadhatlan a kis adagok ereje, ismét annyit tesz, mint az allopathiában bizonyos orvosságot határozott adagán fölül adni a végből, hogy annál inkább működhessék; adni például *strichninből* (*nux vom. extr.*) egy szemer tizenhatod része helyett (hiszem, mi még egy szemer tizenhatod része) öt szemert (gran), hogy kinosan érezze és csodálja a beteg (ha még sok ideje lesz) e gyógyszer nagy erejét, melyet ezen tapasztalás nélkül alig sejdített volna és melyből öt szemer Esquiról sat. tapasztalása után halálos gyomor s bélgyuladást okoz; melynek $\frac{1}{2}$ gránjától Christison és Pelletier szerint két kutya pár perez alatt döglött meg; — sőt melynek parányi adagától, egy gran $\frac{1}{12}$ részétől göresöket látott egy esetben Andral. Turinban Pr. Guilio tudományos kísérletei tanúsítják, miként azon víz is, mely a *phosphort* föl nem olvasztja, veszélyes, sőt halálos tünetményeket idéz elő.

A hasonszenvi gyógytudomány időtermő mezején annyi vitakozásra, annyi különböző, egymástól eltérő véleményre, nem adott annyi alkalmat a h. gyógyelv, mint az adagolás (Dosirung). Vannak a hom. orvosok közül nem kevesen, kik Hahnemann bölcs tanácsát követve, csak a dilutiókat és ezek közül az alsóbb, vagy felsőbb higitásokat használják minden esetben. Vannak mások, kik a legfőbb potentiákat (hohe Potenzen) jó sikerrel veszik igénybe. Midőn ellenkezőleg néhányan az orvosságok essentiáiban helyezik bizodalalmukat.

Nem gyanúsítom azokat, kik a legfőbb potentiákat használják; mert szemmel tartván mindenkor h. gyógyelviünket, ennek a képzelhető legkisebb adag csakugyan megfelelő; sőt hogy valóban meg is felel, azon eredmények bizonyítják, melyekkel elfogulatlan, müvelt orvosok lépnek fel a tapasztalás terén. — Kezet fogok azokkal, kik az előbb említett alsóbb, vagy felsőbb dilutiókkal gyógyítanak, kik sorába magam is tartozom, részint azért, mivel az efféle dilutiók készítése nagyobb pontossággal történhetik; részint mivel az illetén higitásoktól csak rendkívüli esetekben és itt is csak ideiglenesen láttam tulszúrnyalt hatást, azaz exacerbatiót, a nélkül, hogy ez veszélyes, vagy a gyógyításra nézve hátrányos következményeket szült volna.

Hahneman ugyan a dilutiók közül a 30-kat mondá legczélszerűbbnek; nem is lehet tagadni, miként evvel a legügyesebb h. orvosok feltűnő gyógyításokat eszközöltek, amint ezt az „Archiv für hom. Heilkunst“ egykori folyóiratunk eléggé igazolja; ezen adagot használta dr. Meyer a lipesei polyklinikumban kitűnő eredménnyel; Prágában az elhunyt dr. Schaller legtágasb orvosi gyakorlatában 40 évig többnyire az orvosságok 30 higitásával vívta ki magának a közönség legnagyobb bizalmát (l. Altschul. Lehrbuch der Homoeopathie 1858. 117. lap) sat; — mindamellett az alsóbb higitások is megteendik a hatást *Hahnemann tágasb értelmében*, — csak az essentiák *nem*; mert gyógyelvünkre vonatkozólag, e dilutiók között nincs oly tetemes differentia, mint a dilutiók és essentiák között. Ezek mint praxisom kezdetén egyes esetekben láttam, rohammal támadják meg az idegrendszert: midőn a dilutiók szeliden érintik az idegeket, iusta modalitate hatnak az életerőre, és így a szükséghez aránylag segítik az életerőt működésében. Ezt bizonyítják az organismusban fellépő azon abnormis változások, melyek a valódi hasonszenvi gyógyítás alatt nem szoknak előfordulni, nyilvános jeléül annak: hogy az említett essentiák által nagyobb erő használtatott az életerő ségedelmére, mint a mennyit az életerő kívánt; „*mi által gyakran gátoltatik néha megsemmisítettik a gyógyítás*“ (l. Hahnemann Organon 285. lap és Hahn. chron. Krankh. 1. rész, Vorwort). Igen helyesen jegyzi meg *Gravvogel* (Grundsätze der Physiologie, Path. und hom. Therapie) jeles munkájában, miszerint „a természeti tudományokban a *subiectiv* hit és meggyőződés mitsem nyom. Az ilyen hit és meggyőződés csak *egyéni* fogalom, melynek *semmi tudományos értéke nincs* míg *obiectiv* nem realisáltatik;“ ha tehát a dilutiók elegendő gyógyerővel bírnak *obiectiv*, ekkor az essentiákról való *egyéni* nézet nem helyes fogalom már azért sem, mivel az egész természetben uralgó „*lex parsimoniae*“ szerint a legkisebb erő használata, ha legkedvezőbben vezet célhoz, mindenkor legczélszerűbb és ennek alkalmazása az ész postulatuma.

Az adagolásra nézve halljuk csak a homoeopathiának notabilitásait, mikép nyilatkoznak:

Hahnemann a tudvalevő 50 dilutiót ajánlja és a hom. *golyócskákat* (l. Organon 293. l.).

Bönninghausen így szól: Ueber die schickliche Grösse der Gabe glaube ich schweigen zu dürfen, indem die Homoeopathie in den letzten Jahren naamentlich in dieser Beziehung Erfahrungen gemacht hat, welche entschieden den kleinsten Gaben das Wort reden. Daher bedienen sich bessere Homoeopathen in der neuesten Zeit nur des kleinsten Theiles (ein bis zwei damit befeuchteter Streukügelchen) eines Tropfens der *höchsten Potenzirung* und keiner von ihnen hat bisher Veranlassung gefunden zu stärkeren

Gaben zurück zu kehren (l. Bönninghausen: Repertorium der. hom. Arzneien XIX. lap).

Jahr ekkép ir: „Ich habe genügende Gelegenheit gehabt, mich immer mehr in der Ueberzeugung zu bestärken, das 2—3 Kügelchen der Verdünnungen nicht minder kräftig einwirken als die Tropfen der Verdünnungen. Ich habe mit Verdünnungen von 24. 30. in *allen Fällen* ausgereicht (l. Jahr: Symptomen Codex XXII. lap).

Hering munkijában ezeket olvashatjuk: „Man kann die Arzneien anwenden durch Riechen, durch Einnehmen von Kügelchen, durch Nehmen in Wasser. Es werden mit der Arznei geschwängerte Kügelchen in das Glas gethan, reines Wasser dazu gegossen, davon 1 Esslöffel voll, oder 1 Schluckchen gegeben (l. Hering: Hom. Hausarzt 6. lap.).

Bähr ekként érez: Hahnemann hatte sich schliesslich für 30 Potenz entschieden, als der *Für alle Fälle* hinreichenden Dosis. Unter seinen Nachfolgern hat sich jedenfalls die grösste Partei für die niedrigen Potenzen erklärt und wendet die 30 gelegentlich an. Eine andere, jedenfalls nicht ganz unbedeutende Partei hat aber das „Potenziren“ noch weit höher getrieben als Hahnemann. Bleiben wir nur bei der von Hahnemann angegebenen Dosenscala bis zur 30 Potenz und halten diese als massgebend fest, so müssen wir für inconsequent und für unwissenschaftlich halten, wenn Jemand nur die ersten Nummern dieser Scala practisch verwerthet, die höheren aber ohne Weiteres für unvernünftig erklärt. Hier mag es genug sein, wenn wir als völlig bewiesen hinstellen, dass die 30 Potenz noch entschieden heilkräftig zu wirken im Stande ist (l. Bernhard Bähr: Therapie nach den Grundsätzen der Homoeopathie 1862. 1. kötet. 53. lap).

Lutze szerint így történik a gyógyszerek bevételé: „Ich lasse seit längerer Zeit 3—4 Körner der 30 Potenz in einem Trinkglase mit etwa einem Tassenkopf voll frischen Wasser auflösen, und davon gebe ich 1 Schluck, oder 1 Löffel voll öfters oder seltener nach der Natur der Krankheit“ (l. Lutze Lehrbuch d. Hom. 1860. Einleitung).

Grauvogel így nyilatkozik: Zur Anwendung des „Simile“ am Kranken ist es nothwendig, die Heilmittel auch in solcher minimalen *unwägbar*en Quantität oder Dosis zu verabreichen, wie die Quantitäten der Krankheitsursachen. Oder hätte Jemand die Quantität des Stoffes schon gewogen, welcher Scharlach, Masern, Wechselfieber etc. erzeugt? Und warum bedient sich die physiologische Schule nur zur Impfung unwägbarer Quantitäten, um die Bewegungen des Blatterstoffes in seiner Verbindung mit dem Organismus zu sistiren, und nicht auch solcher unwägbarer Quantitäten zur Heilung der übrigen Erkrankungen? Weil sie auch darin kein Gesetz der Natur zu erblicken vermag, also nur eine zufällige Empyrie. Die Empyrie begreift sie, das Gesetz ist ihr unverstän-

dig. (l. Grauvogel: Das hom. Aehnlichkeitsgesets 1861. 76. lap.) — Hahnemann szellemében irtak ezeken kívül mások is; de legyen elég itt még azon legnevezetesebb orvosokra hivatkoznom, kik hazánkban, mint első alapítói a hasonszenyvek, elfelejthetlenné maradtak; mindezek rendíthetlen hívei valának Hahnemannnak! Ezek sorában méltó helyet foglalnak jelenleg is többen.

Vagy tán Hahnemann és hiv követői nem auctoritások az adagolásra nézve?! Mások másképp nyilatkoznak?! Fájdalom! ezt jól tudom. De uraim engedjenek meg; ha acceptálják önök Hahnemann „*similia similibus*“ gyógyelvét, ekkor fogadják el a *dosist* is, — ez a dolog logikája. Hahnemann eszének diadala nem egyedül az általa feltalált gyógyelv, hanem az adagolás is, mire nézve a nagy férfiú csak akkor mondá ki a törvényt, midőn nagyobb, kisebb adagokkal tevén számtalan kísérleteket, a diluált szereket tapasztalta legcélszerűbbeknek. Így tehát a nagyobb adagolás *nem progressiv haladás* (amint a t. nemorvosi közönség egy része véli), — hanem inkább *retrograd menés* a hom. tudományban, ne mondjam: az allopathiától (hol elvileg szükségkép kell nagy adagot adni) megfontolatlanul kölesönözött rögeszme; miután nem egyedül Hahnemann, hanem évek során már annyi h. orvos is elfogulatlanul tapasztalta, kezelésök alatt létezett ezer meg ezer beteg érezte a dilutiók jótékony, tökéletesen kielégítő hatását.

Nevezetes! miként nem rég *Lutze* ellen minden részről kikelték h. ügyfeleink a miatt hogy ő *Hahnemann értelme ellen* merészelt gyógyszerkeveréket ajánlani! Nincs-e Hahnemann esze ellen a nagy adagolás, — kérdem sine ira et odio? miután itt csak a tudomány érdekében akarok szólni, különben pedig, sérteni valakit a világért sem szándékozom. Nem lenne-e époly jogos a nagy adagolás barátai ellen intézendő ilyféle protestatio, mint a *Lutze* ellen tett óvás?! óvás azok ellen, kik az adagolást illetőleg, többnyire essentialakkal orvosolván, — a hom. golyócskákát mint csekélységeket (bocsásson meg nekik Hahnemann szelleme) ignorálják, vagy éppen könnyelműen kárhoztatják; miután e tekintetben Hahnemann tana elvitázhatlan tény. Uraim! találják el csak az obiectiv, subiectiv illő *specificus szert*, (ez a lényeges *conditio*, ebben van a tudomány) és az evvel *impraegnált golyócskák* megteendik a hatást; noha a folyadékok ellen, ha ezek mint dilutiók használtatnak, nincs lényeges kifogásom; egyes körülményekben ezeket én is használom; de általában legszívesebben gyógyítok golyócskákkal; obiectiv ezeket tartván legcélszerűbbeknek. Temperamentumomnál fogva nem oly könnyen esküszöm valaki szavaira; de annyi elvitázhatlan tények után hódolnom kell H-nak mind gyógyelvi, mind adagolási tekintetben, az adagolást illető csekély eltéréssel. A homoeopathiának további haladását soha senki sem fogja előmozdítani nagyobb adagolás, — hanem leginkább gyógyszeratanunk

tökéletesítése által. Hom. elv szerint nagy adaggal gyógyítani annyit tesz, mint — magyarán szólva — elsózni a legjobb eleddel és ezt az által élvezhetlenné tenni. — Forma dat esse rebus. Dixi, et salvavi animam meam.

Kis adagaink erejének könnyebb felfogása kedvéért nem akarom még előhozni, hogy a beteg test hajlandóbb minden kül benyomást elfogadni és pedig annyira, hogy midőn ezek az egészségesre éppen nem hatottak, p. o. zörej, mások léptei vagy beszéde, szokott étkek látása vagy szaga a beteget rendkívül izgatják; nem akarom e tárgy fölvilágosítása tekintetéből előhozni az electricitás, magnetismus végtelen erejét; nem akarom említeni a hold- és időváltozásoknak hatását az emberi testre; nem akarom tudatni, hogy sokaknál némely állatoknak jelenléte is legkinosb göresöket okoz (idiosyncrasia); a tudós Verwey 1858. évi munkájában közölt physikai, chemiai, pathologiai argumentumai közül is csak a szagidegre, különösen kutyák szaglására vonatkozó physiologiai argumentumát hozom fel, mely szerint „a kutyák sötét éjjel is feltalálják elhagyott urokat szaglás által ezek nyomdokaik követve; Verwey szerint a chinaiak ismét szaglás által észreveszik az aranyba kis mennyiségben vegyített rézét;“ — (és ezen argumentumot is csak azért csatolom a többihez, hogy lássák olvasóim, mily csekély adag kívántatik az idegrendszer (Nervensystem) érintésére és hogy ekkép újra figyelmeztessem egyszer s mindenkorra arra, miként parányi adagaink egyenest az idegrendszer czélszerű érintése által sajáttságosan hatva az életerőre, segítik az életerőt); azt pedig mindenki tudja, mikép magában az életerőben is van már ösztön: elhárítani a betegséget, — a mely ösztönnek előmozdítására és így a törekvő életerő elősegítésére, a czélszerűleg alkalmazott homogen gyógyszer kis adagánál nagyobb adag csakugyan nem kívántatik; — — mindezeket, mondom, mellőzve, csupán egy mindenki által igaznak ismert physikai elvvel élek: nincs okozat ok nélkül.

E szerint bármi parányi legyen bizonyos szer, míg az változásokat képes okozni a betegnél, kell orvosi erővel bírnia; már pedig tagadhatatlan, hogy a czélszerűleg adott kis adagok bevétele után heveny (akut) nyavalyák-

ban rövid idő alatt változás p. o. **izzadás**, ez után javulás s egészség áll be: fog-e tehát így kétkedni valaki a kis adagok erejéről?! Mondám: a célszerűleg adott kis adagok bevétele után történik e változás, javulás, egészség; mert ne gondolja senki, hogy beadván a hason-szenvi szert, már jól gyógyít! A betegségnek ügyes felfo-gása, a gyógyszereknek helyes választása esetében várhatja csak az orvos azt, hogy izzadni fog betege (mi mindenkor jó jel) és pedig izzadni fog különösen acutus be-tegségekben mindaddig, míg a betegségek productumai ki nem taszítottak. Ekkor e dicső munkálatát bevégezvén a jól talált szer, miután nem szükséges már a további izzadás, nem izzadand a beteg, ha mindjárt folytatjuk is ugyanazon gyógyszer beadását, — valamint akkor sem, ha az orvosság helyesen nem volt választva. De ilyenkor is nagy jótét be-tegeinkre nézve, hogy gyógyszerünkkel tévedés esetében tetteleg nem árthatunk.

Már pedig a heveny betegségek gyógyítása főleg a bőrnek azon munkálata által történik, melyet **izzadásnak** mondunk *) és éna hom. szereknek izzasztó erejökre figyelmeztetem t. olvasóimat: nem értven az izzadás által azon izzadást, melyet nagyobb adagban bevett izzasztó szerek erőszakolnak, hanem mint mondám, a minőt vagy hom. gyógyszereink eszközölnek, vagy sokszor az életerő önereje által hoz elő a beteg javára; mit jól különböztes-sünk meg, mivel ez nem mindegy. Ezen állításom igazo-lására, hogy tudniillik nem mindegy, akár így, akár amugy izzadásba hozni a beteget, hogy az által gyógyuljon, — szolgálhatnak a régi iskolához tartozó orvosok észlelései, melyek következtében ők nem gyógyíthatnak izzasztó sze-rekkel minden betegséget: noha senki sem tagadhatja, hogy főleg acutus betegségekben leginkább jótékony izzadás által (mert nem érthettem itt a rossz izzadást, milyen a sor-vadók izzadása) gyógyulnak a természetre hagyott betegek, amiért is azt kellene csakugyan az orvosnak célszerűleg

*) Gyakran tapasztaltam, hogy sokan a forróságot nem kü-lönböztetik meg az izzadástól. Ezekre nézve meg kell itt jegyez-nem, miként a forróságban levő betegnek bőre száraz, az izzadás-ban levőnek pedig nedves.

előmozdítania. Hahnemann volt szerencsés feltalálni azon valódi módot, a természetnek azon törvényét, mely szerint kedvezően segítetik az életerő az említett működésre oly gyógyszer által, mely ha „similia similibus“ gyógyelve után ügyesen alkalmaztatik: gyuladások, gastricus, biliosus, typhosus sat. lázak, cholera, guta, vérfolyás, pokolvar és a többi főkép acutus nyavalyákban izzadást okoz, mely után a betegség természetéhez képest igen rövid vagy hosszabb idő múlva javulás, gyógyulás következnek legnagyobb probabilitással *).

Ez az én tapasztalásom több mint harmincz év lefolyása alatt; mely figyelemmel kísért tapasztalásomat sophismák által senki el nem döntendi. Örüljenek a betegek, midőn acutus betegségekben egy-két bevételre azonnal izzadnak; mert gondos ápolás mellett ily izzadás után a betegségek természetéhez képest előbb-utóbb javulást is tapasztaltam legtöbb esetben; de azért el ne bizzák magukat a reconvalescensek; mivel meghülesi vagy más oknál fogva visszaesvén az előbbi nyavalyába súlyosan, méltán tarthatnak ennek halálos kimenetelétől, azért: mert elgyengülvén már az első betegség által az életerő, daczára az ismét bekövetkezett izzadásnak, ezen megújított törekvés alatt sokszor egészen kimerül a már ellankadt életerő. Ilyenkor aztán nem segíthet többé az orvos, ki csak addig és csak akkor nyújthat segédkezet általában, míg és midőn az életerő még nincs kimerülve; így különösen a h. szerek előidézte-izzadás következtében csak ekkor remélhetünk minden jót. — Félreérték a természet e kegyes intését azok, kik látván a jótékony izzadás hatalmát, ezen krízis előidézésére izzasztó szerekkel akarának járulni! mert csak a természet ős törvénye szerint illőleg alkalmazott gyógyszer által segítetik az életerő illetén iz-

*) Midőn azt állítom, hogy legtöbb akut betegség izzadás által gyógyítatik hasonszenvileg: akkor nem mondom, hogy gyógyelvünk szerint minden akut betegség egyedül csak izzadás által gyógyítható; miután tények bizonyítják, miszerint a chronicus bántalmak gyógyítása majd általában és több akut betegség orvoslása izzadás nélkül is sikerülhet: midőn tudniillik nem erre törekszik az életerő, hanem — hom. szereink által előmozdítandó különféle más módon igyekszik legyőzni a nyavalyákat.

zadásra általában. Félremagyarázzák a többi krisist is azok, kik ezen krisiseket utánozni akarván, érvágást, hánytatót, hashajtót használnak; mert mindenki által tapasztalható tény: mikép érvágás, hánytató, hashajtó nélkül ugyanazon nyavalyák sokkal hamarabb és biztosabban gyözetnek le H. elve szerint, ugy, mint általában minden betegségek! *)

*) E szavaknál eszembe jutnak a homoeopathiának azon el-
lenségei, kik sokszor tréfát űznek velünk, mint ártatlan, elfogult,
tapasztalatlan gyermekekkel és barátságosan veregetvén meg vál-
lunkat, büszkén fordulnak el tőlünk, mint a jelen század felvilá-
gosodott hősei; — eszembe jutnak azok, kik a homoeopathák előtt
kaczér udvariasságból egekig magasztalák a homoeopathiát, közön-
ségesen e következő argumentumokkal lépven fel: 1-szor, mily
könnyű itt a bevétel! 2-szor, ha nem használ, nem árt a homoeopa-
thia!! 3-or, némely chronicus betegségekben csakugyan nem tagad-
hatni annak sikerét!!!

Őszintén megvallom, én ily cosmopoliták előtt mélyen
hajtom meg magamat, szólanivalók nem szeretek, mert jól tudom,
miként nyilatkoznak az ember háta mögött; de annak megmuta-
tására, hogy amál többet gondolok, a fönemlített pontokat illető-
leg meg kell nekik ezeket sügnöni.

1-ör, igaz, — a könnyű beavetés, kivált gyermekekre nézve,
nagy boldogság, de csak *caeteris paribus* méltánylandó; mert

2-or, a könnyű beavétést meg nem fogja köszönni a beteg, ha
az nem használ, — valamint egy becsületes orvos sem fog megelé-
gedni azzal, ha szere nem árt ugyan, de nem is használ akkor,
midőn betegének élete forog veszélyben, midőn az orvosi segély
sürgetősen szükséges.

3-or, arra nézve, hogy a homoeopathia nemcsak egyes chro-
nicus kórok ellen, hanem a betegségek minden nemében kivétel
nélkül hasznos, ime — üssük fel könyvemet, melyben a legveszé-
lyesb nyavalyák gyógyítása tárgyaltatik, elősoroltatnak a szerek,
melyek helyesen alkalmaztatva, hamarabb, biztosabban gyözik le a
betegséget, mint a régi gyógymód. Ugy van-e? ... feleljenek
azon elvarátók, kik könyvemet évek óta használják.

Végre 4-szer. Alkalmi vitatás közben számtalanszor azt is
hallám egyes elleneinktől „mikép minden orvos saját meg-
győződése szerint működik“. Ez igaz; csakhogy az alapos
és alaptalan meggyőződés, — a helyes és helytelen működés közt
a következményekre nézve nagy a különbség! Mi az allopathiát
rendszeresen tanulmányozván, később tapasztalati adatok után
győződünk meg a homoeopathiának előnyeiről; — elleneink a
priori győződven meg (!) a homoeopathiának semmiségéről,

Telát szembetünő változást is, például izzadást okoznak a jól eltalált hasonszenvi gyógyszerek? Igen ám! — mondják elleneink — a jótékony természet önereje által hozza elő az illetén változást. — Valóban csodálatos, hogy épen bevétel után kezd mindig működni a jótékony életerő — midőn gyógyszereink bevétele előtt sem criticus változást, sem javulást nem tapasztalt a beteg; csodálatos mondom: hogy több száz betegnél a szunyadozó életerő épen akkor ébred fel azon dicső munkálatának véghezvitelére, melyet az orvosok jó crisisnek neveznek, midőn orvosságunk beadatott! Így, ha a kis adagok gyógyerővel nem bírnak, varázserővel kell bírnia a hasonszenvi orvosszemélyének! (?)

És ugyan mi gyógyít nálunk — ha kis adagaink gyógyerővel nem bírnak — oly betegségekben, melyek egyedül a természetre hagyatva, gyógyulást nem várhatnak, hanem gyógyszerek segédelme nélkül mindig tovább terjednek, míg végre czen/kinok közt előlik a szárandó embert? Ohajtott sikerrel orvosoljuk mi ezeket is, valamint a forró *) nyavalyákat (melyek gyógyítását elleneink egyedül a természet gyógyító erejének akarják tulajdonítani) nagyobb valószínűséggel gyógyítjuk: segítvén az életerőt és így hamarabb szüntetvén meg ez utóbbi betegségeket, mintsem ez önként történt volna, legyőzvé minden utóbajt;... s én úgy hiszem, hogy csak ennyit, — többet nem tehet az orvos és hogy ekkor csakugyan gyógyít. De ha a gyorsabb lefolyásu — acutus — bajoknál több hétig dühöng a beteg-

hallani sem akarnak a homoeopathiáról; — — kinek van már most alapos meggyőződése, — ki működik helyesen, — kérdem őszintén a szigorú logikát. Igen helyesen jegyzi meg dr. Grauvogel „Grundsätze der Physiologie, Pathologie und hom. Therapie“ jeles munkájában: miszerint a természeti tudományokban a subiectiv hit és meggyőződés mitsem nyom. Az illetén hit és meggyőződés, csak egyéni fogalom, melynek semmi tudományos értéke nincsen, mindaddig, míg obiectiv nem realisáltatik.

*) Forró, heveny — acutus — betegségeknek nevezték a régi orvosok azokat, melyek 4—7—21 nap alatt folynak le, vagy legfőlebb 40 napig tartanak; ezen időhatáron túl idülteknek — chronicusoknak mondották.

ség, míg végre önként, sokszor rossz orvoslás daczára is, szerencsésen foly le, — ez nem gyógyítás; mert nem a gyógytan műve! Hiszen a jótékony életerő minden orvosi segély nélkül is képes sokszor gyógyítani betegségeket bizonyos idő alatt!; hogy tehát gyógytan művének lehessen méltán tulajdonítani bizonyos gyógyítást: szükséges, hogy ez által ugyanegy esetben, például torokgyulladásban, sokkal rövidebb idő alatt érezzen a beteg enyhülést, javulást, egészséget; máskép bármiféle gyógytan fölösleges, sőt ártalmas, miután gyakran szembetűnőleg akadályozza inkább, mint segíti az életerőt működésében, a mint fájdalom! ezt nem ritkán tapasztalhatni! *)

Gyógyítunk tehát mi, hála Halnemannnak! és gyógy módunk nem várakozó modor (methodus expectativa), — mint némelyek szeretik állítani, — midőn hamarabb szüntetjük meg az ilyetén betegségeket, midőn egyszersem mind legyőzünk minden utóbajt, segítvén az életerőt, mely máskép vagy későbben, vagy tán sohasem érhetne czélt **). Ki a betegség rendes stadiumait nem képes megrövidíteni; — ki több napig csak vállat vonítva lesi azon jótékony változásokat — crisiseket, — melyek a betegség lefolyása alatt önként szoknak előjönni, a beteg nagy könnyebbülésére és melyek közül az izzadást mint fő crisiset el nem hallgathatom; — ki csak ezek beköszöntével tud a beteg jövő sorsáról határozni, — az nem gyógyít; — a beteg fellábadhat, de nem gyógyul orvosszer által. Mindemellett

*) Mindezeket mélyen érzi Boerhave, midőn szerencsésnek állítja azon orvost, ki gyógyításával positiv nem árt; midőn nyíltan megvallja, hogy jobb lett volna, ha orvosok a világon nem is léteznének. — Ily értelemben szól többi közt Pr. Boeck is „Das Buch von gesunden und kranken Menschen“ 1855. munkájának 510. lapján. Igaz, hogy ő a homoeopathiának sem barátja, — de mivel homoeopathice sohasem gyógyított, csak az allopathiáról állhat semmisítő itélete.

***) Beadott gyógyszereink szemlátomást segítik elő az életerőt, rövid idő alatt oly critical változást — például bő izzadást — hozván elő, melyre nem sokára javulást is érez a beteg — és mely változás s ezzel összekötött javulás máskép vagy későbben, vagy tán sohasem jött volna elő.

— midőn torokgyuladást (angina) három nap alatt gyógyít a homoeopatha, a beteg alig hiszi, hogy élete veszélyben volt! — ellenben midőn más gyógymód mellett sokszor három hétig tart a gyógyítás; visszagondolva kiállott szenvedéseire, egész életében emlékezik azon évre, sőt azon hónapra, melyben a halálhoz közel állott: hálás érzéssel ismerve el, „miként csak orvosa rendkívüli ügyessége által szabadult meg a legnagyobb veszedelemtől!“

Sokan ismét azt állítják, hogy a homoeopathiában nem az orvosság, hanem egyedül a szoros életrend — diaeta — használ. — Tiltatnak ugyan általunk: a fűszeres, illatos, csipős és igen savanyu eledelek, így az erős eczet, bors, paprika, erős torma, sáfrán; tiltatnak minden hagyma- és fokhagyma-neműek nyers állapotukban; továbbá a bor, ásvány-vizek, kávé, thea és a nehéz emésztésű füstölt, igen sós és kövér húsok, hová tartoznak a lúd-, kácsa- és sertés-hús is (természetesen csak addig, míg a beteg föl nem gyógyul). — Ha pedig egyébiránt megengedtetnek: mindennemű húsé és tej, minden előbb nem említett hús-nemek, különféle tésztás és sült eledelek, és pedig megengedhető mennyiségben. — ez szoros diaeta? — Célirányos életrend nélkül egy orvos sem gyógyíthat szerencsésen; az orvosnak minden igyekezete siker nélkül maradand, ha célirányos (néha leghigorubb) diaeta által nem támogatatik, miről még a „tartalomban“ keresendő más helyen is szólandok; sőt többnyire minden betegségnél különösen is teendek említést.

Gyógyít bizony a képzelődés (hallom ismét elleneinket) a homoeopathiában, — melynek nagyobb hatása van, mint egész üvegecske hom. gyógyszernek! — Szegény képzelődés! korunkban, a sok anyagi és szellemi találmány száradában, neked is új s szélesebb mezőt fürkészett ki a buvár emberész; és ezt a homoeopathiának köszönheted! Kant, Krug, Carus, C. G. Eschenmayer, Fries, Herbart, Hegel psychologok után eddig magam is azt kívém, hogy teljes értelmi képzelődéssel csak ember bír; de mióta gyógyrendszerem fennáll, e hitmről is le kell mondanom; mert midőn a barmot kigyógyítom, ezt nem parányi adagimnak, hanem a barom képzelődésének kell tulajdoníta-

nom! (?) *). Egyébiránt ha a képzelődésnek oly általános s hatalmas ereje van a betegségek elűzésére, vessenek meg minden eddigi gyógymódot az ekkép okozók, és betegségekben csak azt képzeljék maguknak, hogy egészségesek, hiszen hitők szerint meggyógyulanduk! Mily könnyű és egyszerű mód, egy perc alatt megszabadulni minden bajtól!

Nem a képzelődés, — nem a szoros diaeta egyedül, — nem a természet csak önereje által, gyógyíta homocopathiában; hanem gyógyítanak beadott gyógyszereink, segítvén az életerőt, mely gyógyművészi segély nélkül későn, vagy több esetben sohasem juthatna célhoz. — Ki nem hiszi, — kísértse meg ezen gyógymódot és mint a vak, ki orvosának ügyes keze által most szabadult meg szemhályogától, az első tárgyat pillantván meg, örömeben feljajdul: úgy látni fogja örömtelven a hitetlen is e gyógyszerek új világát, melyet nem sejdített, észszel föl nem fogott. Egyébiránt is sok van a természetben, mit mi határok közé szorított elménkkel föl nem fogunk; de ha azoknak hitelt nem adunk, miket a hív tapasztalás bizonyít, hasonlók leendünk ahhoz, ki a nap létét tagadná, midőn ez felhőkbe burkolva fényét tőlünk megvonja. Jó azon elmélet, melyet a tapasztalás igazol: már pedig a homocopathia elméletet igazolja a tapasztalás; azért a homocopathia, üdvös gyümölcseinél fogva, méltánylandó gyógyrendszer, mely sokszor más gyógymód sikertelen használata után is segít **), és így minden tekintetben tökéletesb amannál. Áll és állni fog a homocopathia, mint objectiv valóság; áll és állni fog mint subiectiv igazság elfogulatlan birái előtt.

Ezen kérdések: hogyan, mikép történik ez, vagy amaz? — gyakran felelet nélkül maradnak; de nem úgy vagyunk-e

*) Bámulandó a h. szerek hatása az állatoknál is; e tekintetben igen ajánlom Náray Imrének dr. Günther után fordított e című jeles munkáját: „Hasonszenvi állatorvos“ Aradon 57.

***) Ezt őszintén megvallá Hufeland is ezen szavaival: „nemcsak más tiszteletre méltó férfiak, hanem entapasztalásim is meggyőztek engem a felől, hogy a homocopathia többször s pedig igen szembetűnőkép más gyógymód sikertelen használata után segített. (Lássuk az 1830. Tud. gyűjtemény III. köt. I. 69.)

legtöbb természetű tüneményekkel? A nap világít — mikép? a mágnes asztalon túl is hat a vasra — hogyan? a magból idővel viharokkal ezredekkig küzdő fa fejlődik ki — mikép? s hogyan? mennyi anyagot szítt magába az, ki typhusban szenvedők körében, nem érintvén a beteget, de éppen disponálva levén, ugyanazon betegségtől lepetik meg? Mennyi anyag hat az emberi test belsejébe más ragályos, pestises betegségekből? Ha száz gyermeken átment is már a védhímlő, még akkor sem szűnt meg az első tehénhímlővel beloltottéhoz hasonló küteget támasztani! — Nincs a természet az emberi ész határai közé szorítva; „egy teremtménynek sincs megadva a természet belsejébe hatni“, hogy Haller szavaival éljek; a legmerészebb okoskodó hasztalan törekvését kineveti sok esetben a tapasztalás.

Igen bölcsen mondja Kölcsey: „részegnek mondasék a józan, ha magát a világosodást mérték fölött kívánja“; már pedig mérték fölött kívánja a világosodást az, ki tapasztalati tárgyban nem elégszik meg tapasztalati adatokkal; minthát a természet törvényei önmagukat védik.

Igaz — egy régi és tökéletesb gyógymódot egy újabb s tökéletlenebb gyógymód iránti vak szeretetből megvetni, nem fér meg a logicával; de hátha biztosb, tökéletesb azon gyógyelv, melyet Hahnemann alapított, a régi gyógyelvnél; . . . még akkor sem érdemel-e nagyobb méltánylást a homoeopathia? . . .

Miként vélekednek, nem mondom a homoeopathák, hanem az allopathák az allopathiáról, nem titok; ezek közül csak néhány híres orvost fogok említeni, elősorolván ezeknek tulajdon szavait, melyeket átolvasni nem leend érdektelen.

Stoll: „Plures remediorum usus necat, quam vis et impetus morbi.“

Ily értelemben nyilatkozik legújabb időben is dr. Reich allopathorvos, 1867-iki művében, melyből e kivont néhány sor érdekes. „Határozottan lehet állítani, hogy végtelen nagy száma a naponta előforduló, különösen idült betegségeknek, a legnagyobb részben csak mesterségesen, helytelen gyógykezelés által okozott betegségek és hogy az orvosszerek sokkal nagyobb mérvben sorolandók a kórokok közé, mint azt az orvosoknak és a közönségnek legnagyobb része csak álmodná is. — Az orvostannak tanárai belemérülve gör-

csövi (microscop) és kórbonczani vizsgálódásaikba keveset törődnek az orvostannak mint gyógytannak lényegével. A gyakorlati tέρre lépő orvos mármost átlag semmi tudományos alappal sem bír. A közönséggel van dolga, melynek betegségeiből életét akarja fentartani; tehát a közönség és annak nyomorult előítéleteihez alkalmazkodik; gépiés vényfirkász (Recept-Scribler), kuruzsoló lesz és így az emberi nem elfajzását nagyban előmozdítja a gyógyszerekkel való visszaélés által. Nem csodálkozhatunk így, hogy jelenleg a betegségek gyógyítása általában oly ügyetlenül, fejjetlenül és mesteremberes gépiességgel üzetik s hogy a nép halandósága oly könnyelműen fokoztatik.“

Rademacher (Erfahrungs-Heillehre etc.): „Ihr bringt die Krankheit unter eine krankheitslehrige Kategorie, macht nach dieser Eure Indication, und sucht dann in der materia medica die Mittel aus einer solchen heilmittellehrigen Kategorie, welche auf die krankheitslehrige Kategorie passt, unter welche Ihr die Krankheit gereihet. Ist Eure Rechnung richtig, so muss Eure Arznei nothwendig helfen: aber siehe! die Arznei versagt die festerwartete Hilfe, ja die Krankheit wird wohl gar schlimmer darauf. — Irren ist menschlich; Ihr habt Euch verrechnet; — fangt nur geduldig die Rechnung noch einmal von vorne an. Neue Indicationen werden gemacht, neue Mittel aus dem Arzneischatze gewählt: aber, ach Jammer! das Ding will noch nicht rutschen; — Ihr müsst wohl wieder die Rechnung ohne den Wirth gemacht haben. — Nur frischen Muth! und noch einmal die Rechnung gemustert! vielleicht wird es dann besser gehen. So bleibt Ihr am Grübeln, und am Spähen, am Wählen, und am Verwerfen, bis Ihr entweder das wahre Heilmittel trifft, oder bis der Kranke von selbst geneset, oder bis er stirbt. — Könnt Ihr es nun leugnen, dass Ihr in beständigen Täuschungen lebt, und unaufhörlich gescheiterte Pläne zu beklagen habt! mir scheint aber, werthe Herren und Freunde! ein Leben, das unter beständigen Täuschungen hingeht, ist ein schlechtes, ein wahrhaft erbärmliches Leben.“

Reil (Fieberlehre 1811.): „Ich bin jetzt vollkommen überzeugt, nachdem ich lange genug von dem Strudel grundloser Hypothesen hin- und hergeworfen bin, dass es Regionen in der Medizin gibt, wo es noch stockfinstere Nacht ist, und welche nicht durch Hypothesen, sondern nur durch Versuche und Erfahrungen aufgeklärt werden können.“

Chaulant (Zeitschrift für Natur und Heilkunde 1. Bd. 2. Heft, S. 313.): „Wir wollen vom Dunkelsten das Licht verbreiten, aber es will nicht hell werden: wir haben auf den Sand des Meinens gebaut, und das Gebäude schwankt wie das Rohr im Winde.“

Girtanner: „Da die Heilkunde keine festen Principien hat; da nichts in derselben ausgemacht ist; da es nur wenig sichere,

zuverlässige Erfahrungen in derselben gibt: so hat ein jeder Arzt das Recht, bloß seiner eigenen Meinung zu folgen. Wo von keinem Wissen die Rede ist; wo alle nur meinen; da ist eine Meinung so viel werth, als die andere.“ Más helyen: „Wer mag seine Zeit darauf verwenden, aus dem ungeheuern Misthauf, den die Aerzte seit 2000 Jahren zusammengeschleppt haben, die wenigen Goldkörner hervorzusuchen.“

Dr. Haller (Zeitschr. der k. k. Gesellschaft der Aerzte in Wien): „Die masslose Willkür, welche in neuester Zeit im Gebiete der Therapie herrscht; die Vorliebe, mit welcher gewisse Heilmittel bei oft nur schwankenden Indicationen gereicht, und meist nur zufällige oder geträumte Erfolge auf deren Rechnung gebracht werden; die leidige Sucht, etwas ganz Besonderes durch ein bisher unbekanntes oder nicht angewandtes Heilmittel erzielen zu wollen, etc.: macht eine Uebersicht der therapeutischen Leistungen zu einem ebenso mühsamen, als undankbaren Geschäft!“

Dr. Garms (Eröffnung eines neuen Weges, Leipzig 1853. 89. lap.): „Kommen nun die Herren Collegen zur Consultation zusammen, so wird die Sache noch interessanter, und wäre sie für den Patienten nicht so ernst, man wäre versucht, sie herzlich lächerlich zu nennen. Da reiten sie nun ihre verschiedenen Steckenpferde; der eine reitet auf den Nerven; der andere schwimmt im Blute; der dritte kämpft mit der *Materia peccans*, wie Don Quixotte mit den Windmühlen; dieser klagt die Leber; jener die Milz; der das Herz etc. an. Dieser will laxiren, jener will Diuretica, ein anderer Diaphoretica reichen! einer hat hier, — der andere dort in seiner Praxis Ausgezeichnetes davon gesehen. Man vereinigt sich endlich zum Laxiren; aber womit? Senna? Jalappe? Calomel? Mittelsalze? Rheum? Und das nennt man dann noch **rationell!**“ (Ugy van. Szerintem csak olyféle működés nevezhető „rationalis“ működésnek, mely elvitázhatlan tényeken és nem csalfa hypothesisseken alapszik: ha mindjárt e tények sokszor nem is magyarázhatók. Ugyan mit érnek a sallagos magyarázatok, ha ezek, nagyszerű temetések által megczáfolt, puszta ábrándok!)

Ennyi öszinte vallomás; ennyi és ezekhez hasonló még ezer annyi kitörő panasz hangzik mai napig minden részről a régi gyógymód ellen; és mégis — mi gyanusítottunk! (elég szerénytelenül), kik mindezeket előbb szintén mélyen érezvén, egy biztosb gyógymódhoz ragaszkodunk — a homeopathiához; igen — biztosb gyógymódhoz, a mint ezt kórházi adatokból nyilván láthatni. Már pedig, hogy két tárgyról józan ítéletet hozhassunk, nemde? szükséges, hogy mind a kettőt jól ismerjük; — különösen, hogy két tapaszt-

talati tárgyról mondhassuk ki logikai véleményünket, nemde? elkerülhetlenül szükséges, hogy mind az egyik mind a másik részről nem koholt, hanem hiteles tapasztalati adatokkal lépjünk föl; — és ime! — vannak mégis többen, kik minden kórházi adatot meg tudván hidegen vetni, kik tulajdon tapasztalásukra sem akarván méltatni a homoeopathiát, — „sic volo, sic iubeo“ hatalommal fölötte pálczáat törni nem áttallanak!

Századunk jelszava: „haladjunk“; és hogy az anyagiakban és szellemiekben egyaránt a régi jó helyett a jobb újat elfogadni készek vagyunk, fémhangon és büszkélkedve hirdetjük: csupán a hasonszenv, mely legfőbb kincsünket, egészségünket, életünket tárgyalja, maradjon az anyagi érdekek mögött anuyira, hogy azok szava, kik ezzel legfényesebb hívtapasztalásuk után jó lelkiismerettel kínálnak bennünket, viszhangra ne találjon, hanem elveszzen a pusztában kiáltó vándorként?! Ime — az electro-magnetismus magasztos theoriája szerint parányi villanyosság által, (szebben nem tudván magamat kifejezni, itt dr. Balogh ékes szavait használom) „pár perc alatt villámsebességgel tudatja már gondolatait az ember a távoli földek lakóival. Néhány óra alatt ezer meg ezer példányokban osztja szét eszméinek másolatát. Pár nap alatt országokat fut által s az oceán hullámain repülve, messze tartományok partjaira száll. A tartományok országában a legmeglepőbb, legnagyobb fölfedezések egymást érik. Az előítéletek s elfogultságok homályát a valónak mennyei sugárai háttérbe szorítják. A régi nehézkes, mély álomra szenderítő s tévutakra vezető rendszerek ideje lejárt“; és a gyógyművészség!? — — —!!! de szóljanak erről a szenvedők! *)

*) De hát, kérdik sokan, miért nem gyógyítanak h. gyógy-mód szerint az orvosi notabilitások. Erre a kérdésre Seneca szavaival felelek: „ki mit tanult, azt mivelte“. A leghiresebb zongorász nem játszhatik hegedűn, noha a hegedű is a zenészethez tartozik, ha abban nem mivelte, nem gyakorolta magát: így a gyógyszerek alkalmazása (therapie) más levén az allopathia-, más a homoeopathiában, a homoeopathiát tanulni kell, mire némelyeknél kedvező körülmény, másoknál kedv, idő, és még fiatal kor kívántatnak; mert hiába! mit e tekintetben Hufeland nyíltan

Nem czélom itt ismét előhozni gyógyszereink gyorsabb s biztosabb hatását a heves (acutus) bajokban úgy, mint az idült (chronicus) betegségekben; de nem lehet nem említenem ugyanazoknak könnyü bevételét s olcsóságát is; mert egy keserü érzés rezgi át keblemet, ha fölemelem fátyolát azon időnek, melyben alkalmam vala gyermekek gyógyítását (régi gyógymód szerint) szemlélni, — és sok szegény gyermeknek szánandó állapotát látni. A multra visszatekintve, összevéve egyszersmind a homoeopathiának minden előnyét, Hahnemann gyógymódját Galen gyógymódjával legfényesb érzék csábítása mellett sem tudnám fölcserélni.

Szinte most is látom, mikép rettegének a gyermekek orvosuk jelenlétében; mikép beszélék el bajaikat félelemszülte akadozással; mikép rimánkodának összetett kézzel, tőlök kitelhető ékesszólással irgalmat gerjesztendők, látván a veendő gyógyszert; mikép függészték pillanataikat szerelmök kedves zálogaira a belső gyötrelennel telt szülék; mikép nyomák vérző szívvel oszlokaikat a fájdalom vagy inkább félelem miatt sikoltókra, kérvén, mindenféle ígéretekkel kecségtetvén őket az orvosság bevételére; midőn végtére mindez nem használván, sok belső küzdés után, a halál hideg karjaiból menteni kívánók, lefogák szeretett gyermeküket, szájakat erőszakkal felnyiták s így önték be az általok és gyermekeik által ezerszer megátkozott gyógyszert.

Szánandó szülék! ártatlan gyermekek! mily szívesen s minden undor nélkül vehetnék be az újabb gyógymód szerint adandó szereket, és pedig nagyobb sikerrel! Sok szegény ember, megbetegedvén szerette neje vagy gyermeke, mindennapi keresetét áldozza fel egészségük helyreállítása kedvéért; de sokszor a még szükségesnek mondott gyógy-

kimondott, azt valljuk meg más szavakkal „mit a Janika meg nem tanult, azt a János ur megtanulni nem bírja.“ Ha orvosi oklevelem elnyerése után, azonnal nem kezdek a homoeopathiának tanulásához, őszintén megvallom, 30 évi allop. praxisom után alkalmazni magam is csak abban gyakoroltam volna magamat, mit tanultam és ujat tanulni vagy időm, vagy kedvem alig lett volna.

szer-halmaznak megszerzésére mindezen keresete elegendő nem levén, főleg huzamosb nyavalyákban, a kétségbeesés kínos érzelmei szaggatják keblét, midőn hosszabb idő alatt már minden pénz elfogyván, nem tudja szegény, hová forduljon! E helyzetében kész volna szivéből pénzt verni, hogy megmentse a veszélytől családját, melynek életébe tulajdon élete van fonva! Szánandó ember! Ő még nem ismeri az áldott homoeopathiát, mely igen csekély költség mellett biztosabban segítene minden aggodalmán! Mily boldogok s örök hálával magasztalandók ily esetben a földesurak és lelkészek, kik hasonszenvi szereket tartván házuknál, ezeket használják a szegény betegeknek is, anélkül hogy a nagy költség terhét éreznék, anélkül hogy tetemesen árthatnának tévedés esetében, mint árthatnak hánytató, hashajtó stb. szerek által gyakran óhajtott sikerrel orvosolván.

Ezen emberbarátok és gyógymódunkat közelebből megismerni kívánó azon orvosok, kik minél rövidebb, minél könnyebb útmutatást akarnak, leginkább **heveny** vagyis **forró** — acutus — *) betegségek gyógyításában, fogadják szívesen munkámnak ezen hatását; tökéletesb kiadását és használják azt a szenvedő emberiség javára és Hahnemann dicsőségére. Részemről, — miután szerencsés tapasztalati adatok által lelkesítve fogtam tollat és nem annyira fáradtam, mint élveztem inkább, midőn e csekély munkámat írom, — egy meleg kézzorítással tökéletesen megelégszem azon esetre, ha szív- s észhez szóló soraimért azt csakugyan megérdemleném.

*) Milyen betegségek tartoznak a heveny, vagyis forró — acutus — betegségekhez, előbb már említém.

Szép, bár nehéz a pálya, melyet mi orvosok futunk; — egészséget, életet adhatni embertársainknak, vajmi dicső hivatás! Azért is szoros kötelességünkben állana mindent elkövetni, mindent, a mi üdvös, kizsákmányolni a szenvedő emberiség javára, jól tudván, hogy semmi sincs oly csekély a széles föld kerekiségén, mit hidegen lehetne megvetni. Newton lehullott almája nagy következményeket szült e földön; így Hahnemann *chinája*, mely által elve alapítására jutott, nagy változásoknak lön kútfeje az orvosi tanban. Hogy a tapasztalati tárgyban fő győz-ok a tapasztalás, tudják elleneink; rajta tehát, — tegyenek kísérleteket, hogy lássák, mikép nem phantasia gőzéből van alkotva azon alap, melyen Hahnemann tanítása épül, hanem erős alapon áll ez: a tapasztaláson; mely ha azt mutatná, hogy hason- szenvi úton gyógyítani nem lehet, minérdekiünk-parancsolta tekintetből is már rég meg kellett volna azt vetniük; meg kellett volna vetniük a homeopathiát, vagy rettegnünk kellene a nyilvánosságtól. — De mi magunk keressük a nyilvánosságot; emberbaráti kötelességből ügyfeleinket mi kínáljuk gyógyszereinkkel, melyek életet osztanak, ha ügyesen kezeltetnek; és mégis mi gyanusítatunk gyógymódunkért, melynek megismeréséhez oly egyenes út vezet!

Azonban, ez vala sorsa minden új találmány- és tudománynak. Az indifferentismus, scepticismus legyőzésére néha századok szükségesek! De a tudományok mezején minden új elmeszüleményre érző ilyetén nyílak dőfészeit Pallas erősebb paizsa fel fogja tartóztatni, el fogja hártani mindenkor, s végre ki fogja vívni magának a megérdemlett dicsőséget. Így H.-n tana is kivíandja magának a közmegelégedést; mert évek óta harczolva: meg nem törve, — sőt növekedő terjedése által mindinkább megerősödve, teljes tiszteletben él azoknál, kik azt közelebbről ismerik; élete — halhatatlanságra alkotott épsége által van biztosítva. Akadályok állanak minden pályán, főkép mely a mindennapitól eltért; minden új igazságnak sorsa: a bizalmatlankodás — ellenszegülés — megvettetés; minden új keletkezetnek egy időig küzdenie kelle az ős idő

sűrű moha alatt buján tenyésző előítéletekkel; míg végre a sors boszujának napja feltünvén s az előítéletek vastag köde széledvén, a győző igazságnak örömtelven hódol az ezt kereső emberiség. És valóban, — ki részrehajlatlan figyelemmel kíséri az allopathák és homocopathák közt létező küzdelmet: látván ezeknek buzgalmát és feláldozását, ellenben az allopathák nagy részének ingerültségét, ezek közül némelyek dühét, okszerű ítéletet hozhat e két párt fölött; melyek egyikében alapos szeretetet, — másikában alaptalan gyűlöletet gerjeszt a homocopathia.

A szenvedők javára szentelt fáradalminnk már is szépen érő és minden viharok daczára el nem maradható gyümölcse, egykor szép jutalma leendő lefutott röggös pályánknak.

Azt mondja Seneca: „a miért szenvedni nehéz volt, arra visszaemlékezni édes.“

HASONSZENVI GYÓGYSZERTAN.

Hasonszenvi gyógyszer-tan.

(H. Arzneimittellehre.)

Hahnemann után a h. orvosok egészséges embereken, állatokon tettek kísérleteket az orvosságok nagyobb adagaival, hogy lássák azok működéseit az egészségeseknél. Följegyezték minden körülményt, minden symptómát, melyeket a beadott orvosságok után észleltek; e symptómákat orvosi szempontból combinálván, igénybe vevén egyszersemind a betegek ágyainál tett tapasztalatokat: minden egyes gyógyszer-nél elősorolták részint a symptómákat egyedül, részint azon betegségeket, melyek categoriájába tartoznak az észlelt symptómák — és így szerkesztették a h. gyógyszer-tant.

A h. gyógyszer-tan — Arzneimittellehre — egyik fő alapja (tehát ide értem szükségkép a többi orvosi tudományt) a h. gyógytannak (Therapie). A gyógytanban ugyanis — körülményesen leirt betegségek ellen, (ezeknek különféle természete, symptómái és egyéb körülmények szerint) specificce vannak kijelelve: a gyógyszer-tanból orvosi combinatio után kiszemelt, vagy logikai inductio, analogia által a betegek ágyainál specificumoknak talált gyógyszerek.

Munkám 2-ik kötetében leírom én is a heveny (acut) betegségeket; de mindenütt csak röviden: miután munkám fő czélja a betegségek ellen leginkább hom. orvosságokat ajánlani, nem pedig tudományos értekezletet tartani a nyavalyákról. Az orvos olvashat illetén értekezéseket más munkákban; a betegségek ellen szolgálendő szereket pedig munkámban feltalálандja; — hogy a nemorvos szükség esetében csak a rövid és könnyen felfogható utasítást szereti, jól tudom; — e szerint röviden kellett írnom, kiváltkép a „therapiára“ különösen figyelve.

Veszélyteljes, sürgős esetekben tehát munkám 2-ik kötetében találандunk gyógyszereket; de hogy ezeken kívül egyéb,

különösen chronicus bajokat is gyógyíthassunk, olvassuk szorgalom- és figyelemmel a jelen gyógyszertant, hol, a symptómák és egyéb körülmények ügyes felfogása mellett, találhatunk specificus szereket minden baj ellen.

Gyógyszertanunk megtanulására fáradhatlan szorgalom szükséges. Harminczkét év óta tanulmányozom e tant, hogy a gyógyszereknek jellemző tulajdonait kifürkészszen. Hahnemann, Jahr, Noak és Trinks, Possart sat. gyógyszer-tanait, a h. folyóiratokat e célra naponként forgatom; ezek után szemeltem ki egyenkint minden orvosságnál az essentiális symptómákat, (kihagyván azokat, melyek kétesek); éjeimet áldozám fel, nem sajnálván ebbeli ropant fáradozásomat, minden sorirásnál áldván Hahnemannt, ki gyógyszer-tana által megismertette a gyógyszerek valódi erejét és ekép biztos alapot készített hasonszenvi gyógytanunknak, mely szerint a biztos gyógyelyre támaszkodva működhetünk a szenvedő emberiség üdvére. Megkezdett, évek során folytatott, de be nem végzett nagyszerű művét lelkes tanítványai folytatják mai napig; kiknek sorában egész erőmet megtesziem és nagy hivatásom terén „az önzetlen hazafi“ nevet megérdemlélem: . . ügybarátink érdekében ki is tárom minden tudományomat. A nevezetesebb szereket bővebben írom le; rövidebben azokat, melyek egyes esetekben specificumok; néhány ilyféle specificus szerről pedig csak a „gyógytanban“ teszek említést. Átlátván egyszer-smind, miként gyógyszer-tanunk tanulmányozására hosszú idő, ernyedetlen szorgalom kívánatik: nemorvosoknak kedvezendő, a mostani kiadásban minden orvosságnak legkitünőbb gyógyerejét **jegyzék** gyanánt különösen közlöm kivonatban.

A h. gyógyszer-tant illetőleg, ezekre figyelmeztetem olvasóimat:

1) A gyógyszerek választásánál kövessék: munkám 2-dik kötetének harmadik lapján adott „utasításomat“; mert ha csak egyes symptómákra figyelendnek, azokat igen sok orvosságnál feltalálván, ezek közül az illendő specificum választásában felakadandnak.

2) Ne jöjenek zavarba az által, ha ugyanegy orvosság symptómái közt egymással ellenkező symptómákra talál-

landnak; mert itt az orvosságoknak elsőd (primär) és másod (secundär) hatásaira, — néha pedig egyéniség tekintetében is különböző, sőt ellenkező működéseire kell figyelmeztetnem olvasóimat, oly értelemben, miszerint ugyanazon egyszer mindkét esetben használand, ha a többi symptomák és körülmények arra utalnak. Így — a *nux vom.* szorulás ellen, de vérhas ellen is hathatós lehet.

3) Több gyógyszernél lelki bánatalmakat említek és meg vagyok győződve, miként lelki bánatalmak, elnebetegségek ellen, megfelelő morális bánásmód mellett, physicaileg csak a h. gyógyszer használhat. Élcz gyanánt hozzák fel sokan, mikép szerelemföltés ellen *ignatia*, *lachesis* sat. adandók; de ha már a mértékfölötti borivástól is az egyik részeg sir, szótalan; a másik vig, fecsegő; a harmadik dühös; a negyedik szerelemföltő sat. *): a tapasztalás tanúsítása szerint bizonyos gyógyszerek, mint erős tényezők (factorok), bevétele után még inkább észlelhetni illetén, lélekre ható körjeleket, melyek H. elve következtében azon szerek legkisebb adagaival gyógyíthatók, melyek nagy adagban hasonló symptomákat hoznak elő; — természetesen ide értvén, ha az ilyen betegségeknek morális, vagy physikai okai eltávolíthatók; mit tán mondanom sem kellene, miután általában a testi betegségek gyógyítása is csak ily föltétel mellett eszközölhető.

4) De néha a természet tagadja meg a gyógyításra szükséges föltételeket. Ily esetekben szintén nem működhetnek a gyógyszerek. A kopaszodásnál például h. orvosságok által nem lehet előmozdítani a hajnövést (de másképp sem), ha a természet a szükséges föltételeket megtagadta. Ily értelemben gyógyíthatatlan a fekete hályog (Amaurosis), a siketség; gyógyíthatatlan az impotentia sat.

*) Remélem — ezt csak mindenki tudja; különben hasonlatosság gyanánt fel sem hoztam volna a bort, ami nálunk nem orvosság, — miután cseppenkiint többször diluáltatva, semmi gyógyereje sincsen — és így nem szolgálhat döntő, hanem csak illusztráló argumentum gyanánt. H. szereink nagy adagaival, például „belladonnával“ tegyenek kísérleteket a kételkedők és látni fogják borzasztó symptomáit; valamint a „lachesis“ és egyéb gyógyszereknek lélekre ható tünetényeit.

oly esetekben, hol physikai lehetetlenség forog fen. Ezt csak azért említem, hogy természetfölötti tüneteményeket a homoeopathiától se várjon az olvasó. A homoeopathia is csak ott gyógyíthat hasonlíthatlanul fényes eredménnyel, hol legyőzhetlen akadályokra nem talál.

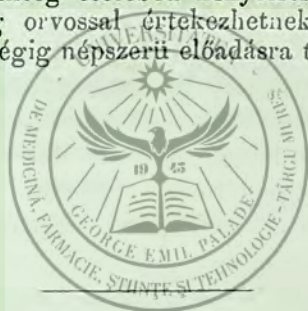
5) Midőn különféle organicus bajok ellen használandó gyógyszerekről is teszek említést: ezek által csak palliativ orvoslást remélek, nem pedig gyökeres gyógyítást. Így például organicus szívbántalmakban nem lehet gyökeres gyógyítást eszközölni e szerek által; de lehet e bajokat: aconit, cactus, spigelia, phosphor, arsenic sat. által enyhíteni — és így rendes életmód mellett, kerülvén különösen a meghülést, lelkiindulatokat, füszeres eledeleket, szeszes italokat sat. az életet is lehet hosszabbítani.

6) A gyógyszerertanban találandunk szintén oly szereket, melyek segedelmével a sebészeti műtétet (operatiót) elkerülhetőnek állítom. Igen is, — a h. orvos kés nélkül s legszebb sikerrel orvosol többször oly betegségeket, melyek a sebészet köréhez tartoznak; de nem mindenkor! vannak akármennyi köresetek, hol egyedül csak az ügyes műtét mentheti meg a szenvedőt. Így a szürke hályog gyógyítása h. szereink által operatio nélkül is már sokszor meglepőleg sikerült; de nem mindenkinél! Ez utóbbi, valamint hasonló körülményekben (például a húgyhólyag-kőben) az elkerülhetlen műtét igénybe veendő: midőn más esetekben szintén: a gyógyítást elősegítő egyéb sebészi kezelés, segéd eszközüil szolgálанд a betegségek legyőzésére. Ekkép tehát, nem állítom a chirurgiát nélkülözhetőnek; — és így: a hom. gyógyszerek hatáskörét bizonyos föltételekhez kötöm, chirurgicus köresetekben.

Ennyit a gyógyszerertanra nézve. — Mielőtt azonban a gyógyszerek leírásához kezdenék, kezdő hom. orvosoknak ezennel egész őszinteséggel kijelentem, miszerint a gyógyszerertannak kimerített (nem mondom: „fölületes“) tanulmányozása nélkül senki sem lehet értelmes gyakorlati hom. orvos: ha mindjárt az orvosi tudomány minden egyéb ágában tanári képzettséggel bírna is. Gyógyíthat ugyan néha szerencsésen, de csak esetlegesen és nem ok-szerűen. Gyógyíthat néhány betegséget néhány szereivel ki-

tünő sikerrel; de komplikált kóresetekben e néhány betanult szereivel nem boldogulván, a többit nem ismerve, idestova kapkodand, míg végre a homoeopathia elégtelenségének (!) tulajdonítandónak vélendi a nem sikerült orvoslást: midőn inkább e részbeni gyengeségét kellene őszintén bevallania. — Nemorvosoknak munkám második kötetének harmadik lapján adok népszerű utasítást *). Ezt követvén, — e mellett a gyógyszerzertant combinálva olvasván, — jó sikerrel gyógyíthatunk és oly kóresetekre is találhatunk szereket a gyógyszerzertanban, melyek ritkábban fordulván elő, munkánkban nincsenek leírva körülményesen.

*) Fő törekvésem, hogy leginkább azon nemorvosok értsenek, kik teljes bizalommal viseltetvén a homoeopathia iránt, h. orvos hiányában, szükség esetében kénytelenek könyvemet használni, addig is, míg orvossal értekezhetnek. Ennélfogva egész munkámban a lehetőségig népszerű előadásra törekedtem.

Acidum muriaticum.

A **lélekre** nézve. Szomoruság. Mély gondolatokba való merülés. Szótalanság. Rosz előérzet. Belszorongás, hideg arczizzadással. Kedvetlenség kivált szellemi munkára; munka közben a nem rég történt dolog körül egyik eszme a másikat váltja fel szüntelenül. Ingerlékenység.

A **testre** nézve általában. Húzó szaggatás, metszés a tagokban, nyugalomban; mozgásban enyhülés. Összevetés érzelme, fájdalmak a csontokban, mint váltólázban. Lomhaság; csak mindig filni szeretne. Nagy gyengeség; mihelyt leül, azonnal bezárja szemeit. Nagy érzékenység a nedves lég iránt. Görvélyes bántalmak. Vízköros da-ganatok.

Bőr-viszketeg csiklándozással, vakarásra ingerlő. Varas kütegek, az ágyban viszketők. Fájdalmas, rothadásnak indult fekélyek, melyek környezete égetőleg fáj. Fekete hólyagok.

Nappali **álmosság**, mozgásban elmuló. Éjjél előtt nyugtalanság, nyögés, lecsúszás az ágyban. Kora fölébredés az ágyban érzett hidegtől.

Láz, leginkább fázásból álló. Borzadozás, fázás, ásítózással, szomj és forróság nélkül. Forróság szomj nélkül, nagy nyugtalansággal. Torpid jellemű, rothasztó láz; kimaradó ütérverés. Éji-izzadások.

Fej-szédülés, tántorgással. Fejfájás, a szabadban való járástól, kivált szeles időben. Fejnehézség, főleg a fej hátsó részében. Oly érzés a fejben, mintha az agy szét-tépetett, összezuzatott volna. Lökő és szaggató, szúró fejfájás. Üresség vagy égetés érzelme a fejben.

Szem-szúrás, kifelé tartó. Viszkető csipdesés a szem-szögletekben. Szemégetés. Vörös, dagadt szempillák. Félig-látás.

Fül-fájás, szorító. Érzéketlenség a belső fülben. Külsőleg, varas fül. Nehézhallás; az emberek szavait különösen igen nehezen hallja; siketség. Fül-csengés, zúgás, füttyülés.

Varas **orr-likak**. Orr-dugulás.

Arcz-forróság, pirosság, szomj nélkül: midőn szabadban jár. Varas arcz-küteg, ajkak. Szeplők.

Fog-fájás, kopogó fájdalommal; hideg ital után hevesebb; meleg által enyhülő. Szétpréselő fogfájás. Hemzsegés a fogakban. Sülyös foghus.

Száj-szárazság, nyelv-bénulattal. Nyelv-nehézség a beszélésben. Mély fekélyek, hólyagok a nyelven. Süly (Skorbut), rothasztó lázzal. Nyálfolyás. — Torokfájás; sebhedt szájpadat és nyeldekő.

Olyféle **szájiz**, mint avas zsír után. Rothadt szájiz; vagy, minden étel édesnek tetszik, kivált a sör, mely undort okoz. Nagy szomjuság és éhség. Keserű, rothadt izü felbőföges. Étél-, epe-hányás.

Gyomor-fájás, oly érzéssel, mintha befelé húzódnék. Üresség érzelme a gyomorban. Szorító, feszítő f. a résztekben (Hypochondern).

Has-puffadás, teliség érzetével. Alhas görcsök, metsző, csipdeső fájdalommal a köldök tájától kezdve a has oldalaiban, haskorgás mellett. Üresség érzete a hasban. Szúrás az ölben.

Nehéz **szék**, mint a belek lomhaságától. Hasmenés, égető fájdalommal a végbélben. Akaratelleni székletétel, vizeléskor. Véres szék. Végbél-szakadás (Vorfall des Mastdarms) vizelésnél. Dagadt, kékes aranyeres csomók, égető, sebféle fájdalommal. Folyó aranyér.

Gyakori, bő **vizelés**; mértékfölötti, vizenyős vizelés. Vizelésre való erőltetés, gyakran, de kevés vizeléssel. Lassan menő vizelés, mintha nem lenne elegendő erő a hólyagban a vizelet kiürítésére. Zavaros, fehéres, tejforma vizelet.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Sebhedt előbőr. Im-

potentia. A nőknél — lehúzó f. a nemzőrészekben, mint tisztulás előtt.

Állandó rekedtség. Erős köhögés, rá következő mellhörgéssel. Vérvökögés. Mély légzés, nyögdecseléssel.

Mell-szúrás, légzés, erősb mozgás alatt. Feszítő f. a mellcsontban. Metsző lökések a mellben, mellszorongással. Szúró f. a szív táján. Éjjel erős szívdobogás, melyet arczában is érez.

Íát-fájás, mint gyakori hajolás, emelés után. Szúró f. a váll-lapoczkában. A vállakban bénulási, ficzamosdási érzet.

Nehézség érzete a **karokban**. Nyomó, szaggató húzás a felső karban. Húzó feszültség a könyökben. Szorító f. az előkarban. Metsző szaggatás az előkarok, kezek és ujjakban. Csiklándozó viszketés a tenyereken. Varas kütteg a kezek és ujjak hátán. Dagadt ujj-hegyek, égetéssel. Zsibbadás, elhalás az ujjakban, éjjel.

A felső **lábszáron** görcsös húzás, szaggatás. Viszkető sömörféle foltok a felső lábszáron. Térd-daganat. Húzó feszülés a lábikrában, menésben. Alsó lábszár-fekélyek, rothadással. Nagy lábujj-daganat, égető fájdalommal.

Jegyzék. E gyógyszer által gyógyítandók, mindazon heveny betegségek, melyek az életerőnek hirtelen kimerülésével lépnek fel és rothasztó jellemmel bírnak. Azon fekélyek, melyek büdös, ev-elválasztással, égető fájdalommal mutatkoznak. Rothasztó láz. Fenébe átmenő torok-gyuladás. Dagadt, égető, kékes aranyeres csomók; aranyér égető sebfájdalommal. Gyengítő hasmenések.

Acidum nitricum.

A lélekre nézve. Levertség; szomoruság. Aggodalom a betegség miatt, a haláltóli félelemmel. Izgatottság. Hevesség. Kétségbe-esés; düh-rohamok káromkodás-, átkozódással.

A testre nézve általában. Szurkáló fájdalomnak, mint a szálkától, kivált érintésre. Szaggatás a tagokban, főleg meghülés után. Csontfájdalmak, gyuladás, csontszu; angolkór. Mirigy-dag, gyuladás, gyengedés. Méhkóros (hysteriai) bántalmak. Nehézkór, oly érzéssel kezdő, mintha

testén egér mászna fel s alá; később jelenlétét veszve, nyelvét harapja a szenvedő. Sápkor; sárgaság. Idiült syphilis. Mercur-bántalmak. Függyöly (Feigwarzen). Fájdalmak időváltozásra. A bántalmak általában este, éjjel megnagyobbodnak. Az álomban érezhető fájdalmak.

A **bőr** és ez alatt fekvő részek bántalmaira nézve. Bőrszárazság. Viszkető csalánküteg, szabad légben. Barnavörös foltok; sötét szeplők. Viszkető sömör. Anyajegy (Muttermal). Fájdalmas fagydaganatok. Kelések. Erősen vérző sebek, fekélyek szurkáló fájdalommal. Eves fekélyek; mercurialis, syphiliticus fekélyek. Időváltozásokkor a fájdalom a behegedt testrészekben. Tömlős dagاناتok. Vértapló (Blutschwamm). — Köröm-bántalmak.

Nappali **álmosság**, gyengeség miatt. Nyugtalan álom, melyből gyakran feljedsz. Mell-fójtás, vagyis közönségesen mondva: boszorkány-nyomás.

Láz délutánként, fázás, forrósággal. Állandó fázékonyság; vagy — forróság szomj nélkül; néha pedig egyes rohamokban. Száraz éji forróság nagy szomjúsággal. Büdös, savanyú szagú izzadás éjjel; nappal pedig lóhúgszagú izzadás.

Fej-szédülés, lefekvésre késztető. Zörejre, erős lépdelésre igen érzékeny fej. Fejköszvény, émelygés és hányással. Fejszaggasztás a homlok, fejtető, vagy a fej hátsó részében. Fejszúrás a fej majd minden részében. Kopogó fejf. Vértolulás a fejbe, forrósággal. Húzó, nyomó f. a fejsontokban. Külsőleg, — érzékeny fejbőr. Szivárgó fejküteg. Kopaszodás, kivált mercur által.

Szem-szúrás, nyomás. Szemgyuladás, kivált elnyomott syphilis, vagy sok mercur következtében. Szarufoltok. Felső pilla-bénulat. Rövidlátás; duplalátás. Szálongó fekete foltok a szem előtt. Szikrák a szem előtt.

Fül-szúrás. Sebhedt külső fül Fülcsont-szu. Nehéz hallás, kivált mercur után. Fülropogás, rágásban. Fültömírigy-dag.

Vörös orr, kivált orrhegy; hólyagcsákkal. Viszkető sömör az orrszárnyon. Szurkáló f. mint a szálkától, kivált érintésre. Sebhedt, varas belső orr, égető fájdalommal. Rosz szag az orrból. Fekete vérfolyás az orrból, reggel.

Árcz-daganat; sömörféle küteg. Fekete izzlikak (Mittesser, acne punctata). Szorító, szaggató arczf., vagy a járom-csontban. Ajk-dag; fölrepedezett ajk; fekélyes ajk a szájszögleteken. Fájdalmas alsó állmirigy-daganat.

Fog-fájás az odvas fogakban, szúrás, húzás, kopogás érzetével, kivált éjjel az ágyban. Inogó fogak. Fehéres, dagadt foghús, vérzéssel.

Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen). Sebhedt nyelv, száypadlat, foghús; heves szurkáló fájdalommal. Nyál-folyás; láz-rohamokban is. Mercurialis, bujakóros szájfekélyek, szurkáló fájdalommal. Süly (Scorbut).

Torok-gyuladás, szurkáló fájdalommal, ha mercurialis szerek következménye is. Sebféle, égető torokf. Nehéz nyelés, mint valami daganat miatt. Torokfekélyek. Hörg-lob (Bronchitis).

Keserü **szájiz;** savanyu, torokégetéssel; édeses szájjiz. Undor a hústól; a kenyér sem izlik, vagy savanyuságot okoz. Különös vágy a föld, kréta, mészre. A tejet meg nem emésztheti. A vajás étel émelygést okoz. Evés alatt vagy után izzadás; ebéd után teliség; lankadtság, izzadás, szivdobogás. — Savanyu felbőfögés; gelisztahugyozás; felfelé toluló forróság és inger a hányásra; hányás.

Gyomor-f. a gyomorszájban, ételnyelésben. Összehúzó gyomorgöres. Szúró f. — Feszítő nyomás, szúrás a bal rászban (Hypochonder); kivált ha lép; lép-daganat.

Máj-szúrás, minden lépésre.

Has-f. meghülestől. Puffadt has reggel. Gyakori has-csipkedés, metszés. Fekélyféle f. az alhasban. Szúró f. a hasban, érintésre. Lágycsér a gyermekeknél is. Mirigy-dag és gyengedés. Korgás, morgás a szelektől; felakadt szelek.

Szék-bántalmak. Kemény szék; vagy — nyákos, rothadt szagu nyákos hasmenés; emésztetlen székürülések. Véres, cröltetéssel járó ürülések. Viszketés, égetés a végbélben. Dagadt aranyeres csomók, — minden székelés alatt vérzők.

Fájdalmas **vizelés;** hidegen menő vizelet; nyákfolyás, véres, genyürülés a vizelő-csőből. Takár (Tripper); utólagos takár. Fel nem tartható vizelet; bűdös vizelet.

A férfi-nemző részekre nézve. Gyuladt, dagadt, szorult előbőr; bujafekély (Schanker)-féle fekély az előbőrön. Függlők. Gyulasztó tökdaganat. Hiányzó nemi ösztön és erectiók; vagy — fájdalmas, majd görcsös éji erectiók. A nőknél szúrás a méhüvelyben. Égető viszketés. Sebhedt szemérentest. Elnyomott hószám; — vagy kora hószám. Hószám alatt görcsök az alhasban. Roszszagu, nyákos, felevő fehérfolyás. Barnás, rothadtszagu kifolyás a méhüvelyből.

Rekedtség, nátha, szűrő torokfájással. Szúrás, kaparás a légsőben, kivált sok beszélés után. **Légsővész.** Köhögés, sebféle fájdalommal a torok és mellben. Száraz, csaholó köhögés, kivált éjjel lefekvéskor. Megrázkódtató köhögés, felakadozó légzéssel. Rövid köhögés, fekete, aludt vér-kiköpéssel. Fekélyes tüdővész. — Sziszegő légzés kézi munka alatt. Hiányzó légzés szivdobogással, lépcsőkön felmenésben, járásban. Rövid légzés.

Mell-sziükület. Mell-görcs. Mell-szúrás. Sebféle f. a mellben. Vértolulás a mellbe; belszorongás, forróság, szivdobogással. — Csomós keményedés a női emlőkben; emlő-enyészet.

Kereszt- és hát-fájás, meghülés után. Szúrás a vállapoczkák közt. Nyak-fesz. Hónalymirigy-daganat.

Húzó f. a **karokban.** Összeveretés érzelme a felső karban. Húzó, szaggató f. az alsó kar és kezekben. Alsó kar és kézremegés. Durva bőr a kezeken. Ujj-daganat, szűrő fájdalommal. Hideg légben az ujjak elzsibbadnak, elhalnak. Fagydag az ujjakon és kezeken. Sömör az ujjak közt. Hideg kezek.

Csíp-f. mint ficzomodásban. Hideg lábszárak és lábak. Húzó, szaggató f. a lábszárak és lábokban. Nyugtalanság az alsó végtagokban, éjjel. Fájdalom a felső lábszárban, midőn az ülésből kel fel. Fájdalom a térdben, mely miatt nem léphet; térd-feszülés, szúrás. Térdcsuklás; gyengeség. Erős lábikra-görcs éjjel, vagy reggel felé, vagy midőn ülés után járni kezd; lábikra-rángás. Szúrás a sarkban, lépdeléskor. Büdös lábizzadás. Fagydaganat a nagy ujjon.

Jegyzék. Hathatós e szer: nagy adagban bevett merkur következményei, innét eredő eszús, köszvényes sat. bántalmak ellen

Azonfölül e szer által gyógyítandó betegségek, kivonában ezek. Bujakór, ha a merkur nem használt; ha a bujafekélyek taplósak, vérzők. Függyöl (Feigwarzen). Csontbántalmak. Gonosz indulatu genyedések. Nagy vérzéssel, hasmenés és szájhólyagesákkal fellépő typhus. Bujakóros takár, szemtakár. Bujakóros, vagy merkurialis chronicus torok-, mondola-, szájjadlat-gyuladás. Nyálfolyás; merkurial fogfájás nyálfolyással kivált éjjel. Chronicus máj-lob, májtultengés és sárgaság. Fájdalmas aranyeres vérzés. Méh-rák. Gonosz indulatu fehérfolyás. Fagyás, fagy daganatot.

Acidum phosphoricum.

A **lélekre** nézve. Siránkozás, mint honvágy andalgó érzetében. Aggodalom a jövő miatt. Nyugtalan fejtörés betegsége természete miatt. Csendes boszankodás; kevés beszéd; nagy közönbösség. Gondolathiány; képtelenség a szellemi munkákra.

A **testre** nézve általában. Rángó, szaggató, húzó fájdalmak a tagokban. Köszvényes bántalmak. Olyféle fájdalmak, mintha késsel vakarnák a csontot. Égető szaggatás a csontokban, éjjel. Csontgyuladás; csont-dag; csontszu. Csont-görbülés; hátgerincz-görbülés. Angolkór. Rásztkóros (hypochondrische) bántalmak. Gond, aggodalom epekedés, (szerekesetlen szerelem miatt is) okozatai ellen. Gyengeség; jó nedvek vesztése, önfertőztetés után fejlődött bajok. Mirigy-daganatok. — Ideges elgyengülés. Elsoványodás. Nagy nyugtalansággal összekötött vérpezsgés. — A fájdalmak általában nagyobbak nyugalomban; enyhülnek mozgásban; az éji fájdalmak pedig nyomás által szelidülnek.

Bőr-érzéketlenség. Hemzsegés a bőr alatt, mint a hangyáktól. Vörös, égető foltok a tagokon. Skarlát-küteg. Orbáncz. Egymásbafolyó köleshimlőféle küteg. Rüh-hólyagesák. Sömör. Kelés. Lapos, fájdalom nélküli fekélyek, piszkos genyszivárgással. Vérző sebek, fekélyek. Régi, viszkető fekélyek.

Kábáalom. Mély álmok. Álomban hadarázás, rángás a kezekben, nyöszörgés, beszélés, nevetés, sirás, éneklés, félignyitott, elforgatott szemek. Szorongó álmok a holtakról.

Láz, borzadozás, fázással, szomj nélkül, többnyire este;

vagy — forróság este, szomj nélkül, belszorongással; vagy forróság, fázás felváltva. Lappangó idegláz; idegláz, öntudat nélkül. Rothasztó láz. Éji vagy reggeli izzadás.

Fej-kábulás, mint részegség után. Fejfájás, reggel. Legkisebb zörejre kiállhatlan fejfájás. Nehézség a fejben, mintha vízzel lenne tele. Összeszorító, nyomó fejfájás, kivált midőn gondolatokba merül, vagy lépcsőkön jár, vagy midőn fejét forgatja. Összepréselő f. az agyban. Szaggató fejf. Fejszúrás a szemek fölött, vagy a halántékokban. Lökő, rángó f. a fejben. — Külsőleg, húzó f. a hátsó fejsontban. Kopaszodás.

Bágyadt, fény nélküli **szemek**. Nyomó f. a szemben, oly érzéssel, mintha a szengolyó nagyobb lenne. Hidegség érzete a pilla széleiben; vagy — égetés a szempillákban kivált világosságban. Szemgyuladás. Szemárpa. Sárga folt a küirthártyán. Könyezés. Homályos látás, mint ködös időben; rögtön támadt homály. Fekete hályog. Üveg-hályog. Rövid látás. Fekete csík a szem előtt. A világosság sérti a szemeket.

Fül-szúrás, csak harangozás, zene, sőt tulajdon éneklése alatt. Húzó f. a jobb fülben; göresf. A zenét, zörejt, beszélést nem tűrheti. Minden szó visszhangzik füleiben. Nehéz hallás, messziről. Fül-csengés, zúgás, fülbúgás.

Orr-daganat, vörös foltokkal. Külsőleg varras orr. Orrpiszkálásra való hajlam. Genyefolyás az orrból. Rosz szag az orrból. Orrvérfolyás.

Sápadt **arcz**; kék karikák a szem körül. Arcz-forróság; feszítő f., mintha a tojás fehérre száradt volna meg arczán. Arczviszketeg; kütteg; sömör. Száraz ajkak; felrepedezett alsó ajk. Varas ajkak. Állmirigy-dag. Olyféle f. az alsó állban, mintha az izületből kiszaggatnák.

Fog-fájás, szaggatással. Égető f. éjjel a metsző fogakban. Elvászott fogak. Sárga fogak; az egyik odvas fogból erős vérzés. Fájdalmas, dagadt foghús; vérző foghús csekély érintésre; csomócskák a foghúson.

Sebhedt **száj**-fájdalom. Nyulós nyák a szájbán és nyelvén. Égető, szűrő nyelv. Éjjel akarata ellen nyelvét harapja. Nyelv-dag, fájdalmas beszéléssel; mint mondani szokás: az orrán beszél. Sebhedt, fekélyes szájpadtlat. —

Sebféle torokfájás, szúrással, különösen étel-nyelésben. Összehúzó f. a torokgödörben. Torok-kaparás; harácsolás. — Rothadt, savanyú **szájiz.** Evés után sokáig érzi az étkek, különösen a kenyér ízét. A kenyértől undorodik; izekeserü. Hideg tej, sörre van nagy vágya. Evés után gyomor-nyomás, teliség, fejfájás, kellenetlen általános érzés. Böfögés; émelygés; hányás.

Gyomor-nyomás, mint valami tehertől, már evés előtt is; mozgásban szintén érintésre nagyobb, vagy kenyérevés után. Szűrő f. a gyomorban, húzó fájdalommal, mely a keresztig hat. Gyomor-égetés, vagy — hidegség érzete. Gyomorrák.

A **máj** táján szorító nyomás; nehézség, vagy égetés érzete.

Puffadt, feszes **has.** Szorító hús f. Nyomó f. a köldök táján. Összehúzó f. a belekben. Metsző f. menésben. Égető f. az alhasban. Bugyogás a hasban, kivált tapintásra, vagy hajolásban. Haskorgás. Szelek. Külsőleg, szúrás a bal hasizmokban; túrás, ki és belégzés alatt. A bal ölben szintén szúrás; a jobb ölben pedig bugyogás érzete, mintha ott sérv támadna. Lágylek-dag.

Csomós, kemény **szék**; vagy — méginkább gyakori, gyengítő hasmenés. Nyakos, fehéres hamuszínű hasmenés. Fekete vérürülések és hányás (fekete kór, morbus niger Hypocratis, melaena). Akarat elleni hasmenés akkor, midőn csak szeleket akart eresztetni. Székletét alatt az aranyeres csomók kidudorodnak. Szaggató, csipdeső, viszkető f. a végbélben. Székelés után, erőltetés.

Vizelésre való erőltetés, csekély ürüléssel. Vagy — erőltetés a húgyeső és végbélben, bő, vizenyős vizeléssel. Tej-színű vizelés. Vizelés előtt nyugtalanság, belszorongás, hasztalan erőltetéssel. Vizelés alatt égetés és erre nagyobb ondófolys. A húgyesőben szúrás égetés. Görcsös összehuzatás a hólyagban, vizeletre való erőltetés nélkül (hólyag-görcs).

A **férfi-nemző-részekre** nézve. Viszketés, hemzsegés a férfitagban; nehézség érzete, szúrás a makkban; hólyagcsák a féken. Fügölyök. Kúteg a férfitag- és tökzsacsón. Gyulasztó daganat a tökzsacsón. Tökf. érin-

tésre. Vájó tökf. Tök-dag és feszes, vastag, kemény ondósinór. — Hiányzó nemi ösztön; erectiók, elhálásra való inger nélkül. Gyakori pollutiók, kivált önfertőztetés után. Magömlés, kemény székletétel alatt. A nőknél méhpuffadás. Tisztulás alatt májf. Fehérfolyás, hős szám után, visketéssel.

Mell. Rövid légzés; folytonosan nem beszélhet, mellgyengeség miatt. Mellszorongás. Mellnyomás; metsző f. Szűrő f. a mell oldalaiban. Tüdőgyulladás; ideges is. Tüdő-vész. A szív táján égetés. Szívdobogás; álmában följedd szívdobogása miatt.

Köhögés a **légesőben** levő ingertől. Köhögés hányással. Köhögés, genyféle kiköpéssel, mellfájással. Rekedtség nagy mérvben; gége-érdesség.

Hemzsegés a **hát- és keresztben**, mint a hangyamaszástól. Gerinczvelő-sorvadás. Kütég a nyakon, háton, válllapoczkán, mellen, érintésre fájdalmas. Mirigy-dag.

Szorító nyomás a **karok**, kezek és ujjakban. Rángó szagatás a karok és ujjakban. Húzó metszés a könyök és ujjakban. Remegő gyengeség. Durva, ráncos bőr a kezeken. Az ujjak elhulása. Csont-dag a kéz-háton.

Szorító nyomás a **lábszáron**, a lábak és ujjakban. Égető szagatás éjjel az alsó lábszáron. Viszkető régi fekélyek az alsó lábszáron. Láb- és talp-égetés. Láb-dag. Fagy-dag a nagy ujjon. Csont-daganat a lábszáron.

Jegyzék. E körülmények és betegségekben hasznos különösen ezen gyógyszer. Jó nedvek vesztegetése, hosszas bő izzadás, idült hasmenések által előidézett gyengeség. Leverő lelki indulatok által okozott bántalmak. Hirtelen növés okozta betegségek. Görvélykór; angolkór. Kószvény. Mercurial bántalmak. Csontlob, — lágyulás, — görbülés, — daganat, — szu. Nedves rüh, sömörféle kütég a test különféle részein. Fekélyek, büdös genyszivárgással. Torpid jellemű typhus: gyengítő hasmenéssel (arsenicummal felváltandó azon esetben, ha egyedül nem használna). Szempilla-lob, bő nyákelválasztással. Orr-bűz. Nehéz hallás, idegláz után. Ajk-szárazság; nyúlós, tapadozó nyálgyülem a szájbán, ennek nagy szárazsága mellett; nyákos szájjiz. Gastricus, biliosus gyomorbántalmak: nyákos, keserű szájjiz, vastagon fedett fehér nyelv, hasmenésre való hajlam mellett. Kidudorodott aranyeres csomók, kiállhatlan fájdalommal; igen bő aranyeres vérzés székelés alkalmával. Tejszerű vizelet; nyers hús szagu vizelet, gerincz-, vese-fájdalom, elsován-

nyodás mellett. Gyakori pollutiók, ideggyengeséggel. Passiv méhvérfolyás. Gerinczagy-sorvadás, lehangoló szellemi okok, vagy pollutiók, kicsapongások következtében. Mellgyengeség: rövid légzés mellett, alig bír beszélni a szenvedő. Bénulati gyengeség a lábakban. Átalában különféle gyengeségben erősítő szer gyanánt tekintendő a phosphor. acidum.

Acidum sulphuricum.

Átalában: leginkább a test bal oldala van szenvedő állapotban. Szabadban roszabbul érzi magát; valamint délelőtt és este kezdődnek leginkább a bántalmak. Egy időig növekedő, aztán egyszerre megszűnő fájdalmak. Külerőszak: esés, ütés, nyomás sat. után fejlődött bajokban hathatós.

Viszkető, vörös foltok a **bőrön**; vagy vérfoltokhoz hasonlók. Szemölcsök. Fagydagاناتok. Anyajegy (Muttermal). Vérércsomók.

Késő **álom** és kora fölébredés. Tag-rángások álomban. Ijesztő álmok.

Láz; melynél a forróság túlyomó. Nyák-láz (Schleimfieber). Könnyen izzadás; reggeli izzadás.

Fej-szedülés ülésben; szabadban elmuló. Oly érzés, mintha füst lenne a fejben. Fejnehézség, oly érzéssel, mintha az agy ki akarna esni. Álmoszággal járó fejfájás, oly érzéssel, mintha a fej szétrepedne. Összenyomó f. a fej hátsó részében, mintha csavarnák. Mindkét halántékban bepréselő f. Fejszaggatás. Hirtelen elmuló lökések a homlokban. Egyidőig növekedő, aztán egyszerre elmuló fájás oly érzéssel, mintha czöveket vertek volna a szengődör, vagy halántékokba. Ilyféle lefolyásu szúrás a fejben. Kábító kopogás a fej jobb felében, hajolás, vagy felegyenesedésben. Üresség érzete a fejüregben. Olyféle fejfájás, mint ütés után. — Külsőleg, oly érzés, mintha a fej fékelyes lenne. Kopaszodás.

Égető nyomás a **szemekben**, midőn szabadban jár, vagy a szobában erősen néz valamire. Csipdeső, égető f., könnyezéssel, olvasásnál. Vörös szemek, a világosságot nem szeretik. Hosszadalmas szemgyuladás. Rángás a jobb, belső szemszögletben. Homályos látás, reggel. Rövidlátás.

Fül-szaggas. Heves viszketeg a külső fülben. Nehézhallás, mintha valami lenne a fül előtt. Harangozás a fülben. Zúgás, este.

Orr-vérfolyás, este, ülés vagy állásban. Nagy nátha, melynél nincs szaglása; folyó nátha.

Sápadt **arcz;** pirosság, forróság az arcz jobb oldalában. Oly érzés, mintha az arcz feszes lenne. Összeveretés érzete a járomcsontban; szaggas az arcz-csontokban, az alsó állban. Sebféle f. a szájszögletekben. Bőrhámlás az ajkakról. Allmirigy-daganat, gyuladás.

Fog-fájás, leghevesebb éjjel; hideg által nagyobbodó, melegre enyhülő. Vásott fogak. Foghús-dag és vérzés; fekély.

Száj-szárazság. Édeses izü nyál nagy mennyiségben. Szájrothadás; zsebre (Schwämmchen). Száj-hólyagsák. Süly. Torok-fájás, szúrás nyelésben. Torokérdesség; harácsolás. Oly érzés, mintha a torok lenne dagadva.

Rothadt **szájiz.** A kenyér keserü és gyomrát nyomja. Fris gyümölcsöt kíván. A kávészagot nem szenved. A tej szeleket, gyengeséget okoz. Minden ital meghüti gyomrát, ha bele nem kever szeszes italt, mely nélkül a csak tiszta vizet nem ihatja. Meleg étel után azonnal hideg izadás, kivált homlok- és arcz-izadás. Ebéd után nagy nyugtalanság; vajú, metsző f. a hasban; szorongó f. a gyomorban. — Savanyú, keserü felbőfögés. Savanyu, keserü, sós izü, vagy édeses ökrödés. Gyomorégés. Csuklás. Émelygés, fázással; vagy nyákérdéssel a torokban. Hányás; eleinte vízfélét hány ki, később pedig ételeket.

Igen érzékeny **gyomor.** Nyomás, teliség a gyomorban. Vajú f. mint meghülés után. Összehúzó, vagy metsző gyomorf.; szúró f. Kellemes melegség a gyomorban; néha rögtön megjelenő égetés oly nagy mérvben, hogy megijed. Vagy — gyomorhidegség, petyhüdtség, oly fájdalommal, mint ütés után.

Égetés, mindkét résztben (Hypochondern), ülésben. Szúrás a májban, kivált belégzés alatt; bugyogás érzelme. Szúrás a lép táján, midőn jobb oldalra hajlik; nyomás által elenyészik e fájdalom; kopogó bugyogás e részben.

Has-rágás, csipkedés, este, éjjel, szorongó izzadáással.

Metsző f. a köldök körül, inkább a szabadban, mint a szobában. Szülfájdalomhoz hasonló f., keresztfájással. Mellegség vagy égetés a köldök táján. Puffadt has. Sok szél a hasban; haskorgás; morgás. Szélkólika. Rángás, inkább a has fölületén. Kopogó, szűrő, szagगतó f. az ölben. Kinyomulás a jobb lágyék táján, mint a sérvtől. Erősen kinyomuló lágyék-sérv.

Kéztetés a **székre**, eredmény nélkül. Vizenyős, zöld, kásás, hasürülések. Habos nyákból álló hasmenés, végbélégetéssel; véresikkal ellátott nyák-ürülések. Fekete vériürülés és hányás (fekete kór, morbus niger Hypocratis, melaena). Összeaprított tojáshoz hasonló szék a gyermekeknél. Igen büdös, rothadt szagu hasmenések. Aranyeres csomók, szurással, égetéssel.

Csekély **vizelés**, égetéssel. Állandó kéztetés a vizelésre és mindenkor az utolsó cseppürítéskor heves metsző f. a csöben. Vizenyős vizelés, vékony nyák-ülepzetten. Hólyag f., ha azonnal nem vizel. Nyomó f. a hólyag-nyakban, mintha minden kitölnék; mi miatt czombjait összeszorítja.

A **nemzőrészei**re nézve. Közösülésben minden élvezet nélkül megyen el a mag; közösülés után égetés a csöben. — A nőknél nagy inger az elhálásra. Kora, bő hősám. Tisztulás előtt, mellfojtogatás; hősám alatt szúrás a has és méhhüvelyben. Magtalanság. Égető, csipő fehérfolyás; vagy mint a tej; vagy véres nyákfolyás a méhhüvelyből. Vérfolyás.

Légső. Rekedtség; szárazság, érdesség érzetével a torok és légesőben. Fájdalom a gégeben, nehezen beszélhetéssel. Köhögés a szabad légtől. Rövid, száraz köhögés. Köhögés, nyák-kiköpéssel. Régi vérköpés; vérhányás.

Mell-szüikület. Nyomó, feszítő f. a ball mellben. Szúrás a jobb mellben. Gyakori mell-égetés. Szivdobogás, belszorongás nélkül. Gyakori, heves szúrás a szivben. Külsőleg, mellesontf., mint ütés után; mellesont-égetés.

Kereszt és hát-fájás, mint összeveretés után, vagy mintha sebhedt lenne. Metsző f. a vállak közt, égetéssel. Hát-fesz. A hónalymirigyben fekélyféle f.

A jobb **karban**, húzó, görcsösen összehúzó f. irás alatt. Nehéz karok. Rángó szagगतás a jobb karban. Feszítő f.

a könyökben. Kékes foltok az előkaron. Szorító f. a kezekben; lökö f. a kézcsontokban, irás alatt. Szúrás az ujjak izületeiben. Fagydagاناتok az ujjakon.

Hajlam a **lábszárak** elzsibbadására. Lábszár-nehézség. Metsző f. a felső lábszárban. Fájdalmas térd-gyengeség, tompa szúrással; lökö f. a térdben. Vörös, viszkető foltok, az alsó lábszáron. Feszesség a bokában. Összeveretés érzehne a talpban, lassankint növekedő, aztán hirtelen elmuló. Láb-daganat. Szagató, szúró f. a tyukszemben.

Jegyzék. E szer külerőszak: esés, ütés, nyomás sat. bajokban hasznos, úgy, mint az *arnica*. Azonfölül e körülmények intenek az acid. sulphuricum választására. Égetések (Verbrennungen). Éji és reggeli tulságos izzadások. Apró, kékes bőr-foltok. Werlhofféle foltok. A test több helyén támadó tompa fájdalom, mely lassankint növekedvén, hirtelen elenyészik. Gyengeséggel fellépő, rothasztó lázhoz közeledő lázak; typhosus, rothasztó láz. Süly. Savanyu felbőfögés, savanyu folyadék-hányás, gyomor-égetés; nyálfolyás; gyomorgöres; lép-fájdalom; szülfájdalomhoz hasonló fájdalom a hasban keresztfájással; melegség érzete a köldök körül; puffadt has; szélkólika; büdös, fekete hasmenés; csekély vizezés; havitisztulás nagy mérvben; tejszerű fehér-folyás, néha égető csipő fájdalommal. Közösülés minden élvezet nélkül; a nőknél nagy inger az elhálásra. Rekedtség, érdesség érzete mellett; rövid, száraz köhögés; chronicus vérköpés, vérhanyás. Szívdobogás belszorongás nélkül; gyakori heves szurás a szívben. Mellcsontfájdalom, mint ütés után, mellcsont-égetés. Mell-szűkület (Engbrüstigkeit).

Aconitum.

A **lélekre** nézve. Nagy izgatottság, nagy nyugtalan-ság; sehol se talál nyugtot, kerüli az embereket. Halál-félelem bekövetkezendő bizonyos képzelt szerencsétlenség-től, melyet ő előre érez, de azért szüükségkép be nem követezik.

A **testre** nézve általában. Az aconit kizárólagosan csak a vérre hat; ennek izgatottságát lecsillapítja, lehangolja. Azért meglepő eredményt mutat a lobos lázak kezdetén, localisatiók (például tüdőlob) kezdetén; meggátolja néha a kezdő legveszélyesb betegségnek további fejlődését; különben pedig annak szerencsés lefolyására nagy hatalmat gyakorol.

E szerint általában lobos (gyulasztó) lázak, — a test bármelyik organumában (tüdőkben, belekben sat.) mutatkozó lobosállapot kezdetén kitünőleg működik az aconit; aconit után oly szert választván, mely a jelenlevő, kifejlődött betegség symptomáinak és egyéb körülményeknek specificce megfelel.

Hasznos, meghülés, harag után azonnal. Vérmes egyéneknél különösen működik.

Az aconit feltünőbb kórjelei általában ezek: nagy nyugtalanság, szivszorulással; haragosság; ijedezés; különösen pedig: száraz, forró bőr; forróság főleg a fej és arcban; duzzadt vörös, forró arc; nagy szomjuság.

Ezen kórjelek jelenlétében adjunk mindenkor azonnal aconitumot, bármiféle betegség kezdetén — és ennek további fejlődését gyakran meggátolandjuk; vagy a már kifejlődött nyavalya szerencsés lefolyását eszközölnünk, aconit után adandó más specificus szerek által. Acutus kóresetek kezdetén, az előbb különösen említett symptomák jelenlétében, csakugyan nélkülözhetlen szer az aconit.

A test egyes részeit illetőleg, az aconit kórjelei e következők.

A bőrre nézve: csúszos, közhvényes bántalmakban támadt vörös, forró, fényes daganat, a test különféle részein. A megsértett részeknek forró daganata. Orbáncz (belladonna előtt). Heveny (acut) kitégek kezdetén.

Gyulasztó láz: erős, száraz forróság; égető, száraz bőr; nagy szomjuság.

Fej-fájás, vértolulással. Nagy vértorlás a fej felé, arcforróság és pirossággal. A homlok táján teliség, nehézség érzete, mintha valami a homlokra ki akarna tolni. Szúró, kopogó fejfájás. Szédelgés, szemelsötétedés, émelygéssel. Agygyuladás, heveny agyvizkór elején.

Szem-gyuladások kezdetén, nemkülönben kezdő szem-pilla-gyuladásokban.

Fül-zugás az oda toluló vértől.

Orr-vérzés, különösen vérmes egyéneknél.

Duzzadt, piros, forró arc.

Fog-fájás, vértolulással a fej felé. Congestiv fogfájás, kivált fiatal, vérmes, élénk egyéneknél.

Szaj-szárazság. Nyelv-égetés, szúrás.

Torok-gyuladás, erős lázzal.

Keserű **szájiz.** Semmi étvágy. Undor. Égető, oltatlan szomj.

Ókrödés, mely által édeses víz tolul fel szájába. Üres felbőfögések. Csuklás, kivált reggel. Hányásra való készítés (zsiros, vagy édes étel után is), általános forróság mellett. Nyák-, epe-, vér-hányás.

Feszítő, vagy nyomó f. a **gyomorban**; mintha kő nyomná. Heves gyomorfájdalmak, étel, ital után. Gyomorgyuladás kezdetén.

Nyomó f. a **májban**, szorongó, kimaradó légzéssel. Máj-lob.

Bél-gyuladás kezdetén. Vértolulás a hasban. Kidurodott, gyuladt aranyeres csomók.

Szék-szorulás, heveny-betegségekben; vagy fehér székürülések. Vérhas kezdetén.

Vörös, forró **vizelet.** Hólyag-aranyér!

Igen bő **havitisztulás,** kivált vérmes nőknél. Elnyomott hősám, bővérü, élénk, fiatal, ülő életet viselő leányoknál. Terhesség alatti bántalmak, különösen félelem a haláltól. Tej-láz; gyermekágyi-láz.

Légső. Rövid, száraz köhögés a légsőben levő inger-től, különösen éjjel; meghűlés után. Grippe, gyulasztó kórjelek mellett. Alhártyás torokgyík kezdetén. Vérköhögés; vércöpés; vérhányásban eleinte azonnal adandó.

Mell-szúrás, vagy szúrás a mell oldalában, nagy forróság, szomjuság, száraz köhögés mellett: tüdő-lob, oldalnyilalás kezdetén. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion). Szivgyuladás. Szivdobogás, nagy belszorongás, általános forrósággal. Szivdobogás, fiatal, vérmes egyéneknek, kivált ülő életet viselőknél.

Szűrő f. a **hátgerinczben**, mély légzés alatt nagyobbodó. Fájdalmas fesz a keresztben. Fájdalmas nyak-fesz.

Jegyzék. Az aconit leghatalmasb lobellenes gyógyszer; azért minden gyuladás első stadiumában azonnal adandó. Így — a külső gyuladásokban, melyek jelei: a vörösség, daganat, melegség, fájdalom; — szintén a belső gyuladások kezdetén, melyekről mindenütt különösen teszek említést munkám második kötetében. Hasz-

nos a test különféle részeiben előforduló *activ congestiókban* ide tartoznak: az illetén *congestionalis* fejfájás, fogfájás, nehéz fogzás, szívdobogás, haemorrhoidál *congestiók* a végbél, fej sat. felé, rögtön (például ijedés által) elnyomott hőszám következtében fejlődött *congestiók*. Hasznos az *activ*, erőtelji, vérfolyásokban, milyenek: az illetén orr, tüdő, méh, végbél-vérfolyás. Hasznos a forró lázokban. Általában: száraz forróság, vérpezsgés eseteiben, mindenkor helyén leend az *aconit*. Nemkülönb. meghülés után bevévén azonnal *aconitot* óránként, ez által számtalan nyavalyának veszélyes fejlődését szerencsésen meggátolhatjuk több esetben.

Agaricus.

A **lélekre** nézve. Kedvetlenség a beszélésre. Nagy ingerlékenység; haragosság; semmi kedv a munkára, kivált szellemire, mely után vértolulást, forróságot érez. Feledékenység. Elmebetegség, vakmerőséggel. Buja gondolatok. Különös szenvedély a jóslás, költésben.

A **testre** nézve általában. Fájdalmas érzékenység az egész testben. Húzó, szaggató f. kivált nyugalomban, ülés, vagy állásban; mozgásban elmúlik. A fájdalomnak vagy bántalmnak keresztben jelennek meg, azaz: a jobb karban (például) és a bálálátszárbán mutatkoznak. Fagyás. Nagy lankadság; gyengeség. Nehézkör. Rángások; göresök; melyek elmúlnak, mielőtt elalszik. Vit-táncz. Rezgőrij (delirium tremens). Összeveretés érzelme a csontok és ízületekben.

Bőr-égetés, viszketés, vörösség, mint fagyás után. Köleskásaféle, fehér, viszkető kütteg. Fagydagاناتok.

Nappali, ellenállhatlan **álom**; éji álmatlanság álomzavaró különféle eszmék miatt.

Láz. Nagy fázékonyság. Általános, vagy részletes fázás, a végtagok hidegsége, arczelelegség mellett. Forróság, rohamonkint meglepő.

Fej-szédülés, kivált reggel, vagy szabadban; gondolkodás után, fejsóválás által enyhülő. Fejfájás, fejhidegség érzete mellett. Fejnehézség, szaggatás, nyomás kivált a homlok, a halántékban. — Külsőleg, igen érzékeny fejbőr; viszketeg; jéghidegség érzete.

Szem-fájás, nyomó, vagy égető, viszkető. Összehúzott szempillák. Szünetnélküli nyák-elválasztás a szögletekben.

Szembrángás. Duplalátás. Fekete, barna foltok látása. Kezdő fekete hályog.

Fül-viszketés, égetés, mint fagyás után.

Arcc-égetés, viszketés, -vörösség, mint fagyás után. Fájdalmas foghús-daganat.

Szaj-büz. Sebféle száj-f. Nagy éhség. Nyomó f. a **gyomorban**, a bal rásztban. Szúró f. a lép és májban, kivált mély légzésben.

Has-csipkedés; korgás. **Vizelés** alatt oly érzés, mintha a folyó vizelet hideg lenne. A férfi **nemző részekre** nézve, folytonos erectiók; nagy ösztön az elhálásra, vagy ellenkezőleg. Elhálás után nagy gyengeség, izzadás. Önfertőztetés (onanie) okozta bántalmak. Gerinczagy-izgatottság (spinal-irritation).

Légcső. Gyakori késztetés a köhögésre, mely által nyákot golyócska formában köp ki.

Mell-szorongás; nehezség. Szívdobogás, állásban, Mell-vizkór.

Összeveretés érzélné a **kereszt** és végtagokban. Csúzos fájdalmak. Csontfájdalmak a **karok** és lábszárakban. Égetés, viszketés, vörösség a lábujjakon, mint fagyás után.

Jegyzék. Azon különösen jellemző körülmények, melyekben e gyógyszer indikálva van, kivonatban e következők. Rángások és göresők. Szaggatás a kezek és lábak csontjaiban, kivált nyugalomban, mozgásban elmulók. Fájdalom a fejben, mintha szöget vertek volna bele. Látzavar. Kellemetlen rángások a szemgolyóban; gyenge látás. Gerincz-fájdalom; kezdő gerinczcsont-lágyulás és innét eredő végtag-bénulatok. Fékezhetlen vágy az elhálásra; közöslés után nagy gyengeség; nagy inger a közöslésre, hiányzó tehetség mellett.

Aloc.

A test egyes részeire nézve ezek itt a fő symptómák: **Vértolulás** a fej, mell és kivált az alhasban.

A **máj** táján kellemetlen érzés, forróság, feszítés, nyomás, egyes szúrások. Máj- és lép-dag, keményedés; epekövek. Epés, nyákos állapot. Sárgaság.

Has-puffadás, főkép ebéd után. Vérpangás és innét eredő aranyeres mozgalmak. Szöllőfürtkép apró csomócs-

kákban kidudorodó aranyér. Forróság az aranyeres csomókban.

Epés **szék**, de nem vizenyős; rothadtféle, sajátos szagu. Nyákos székiürülések. Fehéres hamuszínű szék. Székszorulás a belek zsongtalanságától. Állásban oly érzés, mintha széke akarna lenni.

Vizelés alatt egyszersmind késztetés a székre; sáfrányszínű vizelet.

Mell-fájás oly érzéssel, mintha a f. a csont és hús közt fészkelne. Mély légzés alatt is fáj elől a mell. Mellszorongás. Vértolulás a mellben.

Kereszt-fájás, a medenczéig vonuló, este növekedő és komolyságot okozó. Nyomás, nehézség érzete a keresztben, ülés alkalmával, — mozgás által enyhülő; e nehézség érzete a keresztől a medenczéig, innét a végbél felé vonul.

Jegyzék. Azon jellemző körülmények, melyekben e gyógyszer indikálva van, kivonatban ezek. Vértolulás a fej, mell és hasban. Máj- és lép-bántalmak; epekövek; epés, vizenyes, rothadt szagu hasmenés; has-vértelj (plethora abd.). Megrekedt aranyeres, havi vérfolyás. Elnyomott vizelés; sáfrányszínű vizelet.

A **lőlekre** nézve: szomorú, leverő gondokkal való foglalkozás. Nyugtalanság, belszorongás, félelmisség. Változó kedély. Unottság, semmi kedv a foglalatosságra. Nagy szórakozottság.

A **testre** nézve általában: összehúzás érzelme a belszervekben. Nyák-hártya bántalmak. Evés után sulyosbulnak a kórjelek. A szabadban való járás után leverettségek, elfáradás. A beszélés erőltetésbe kerül, bágyaszt. Akaratelleni mozgások, rángások, görcsös nevetés. Görvély. Fázékonyság.

Bőr-bántalmak: holdváltozáskor gonoszabbak.

Nyomó fájdalom a homlok táján; szúrások az agyban, hányással; **fej**-forróság.

Szem-égetés felébredéskor; könyezés; gyakori nyákelválasztás; homályos látás, mely miatt szemét minduntalan törülgeti; bandgyalság.

Legérzékenyebb **fogfájás** rágás alkalmával; oly érzés, mintha a fog inogna, vagy hosszabb lenne. Foghús vérzés.

Sok nedv a **szájban**; nagyobb nyák-elválasztás. Sós izü nyál.

Nehéz nyelés, mintha a **nyeleső** szük lenne. Toroklob. Sok nyák, mely harácsolásra késztet, nehéz felszakadás mellett.

Épen semmi éhség, semmi étvágy; a húst különösen utálja.

Nyomó vagy sebféle fájdalom a **gyomorban**; szurás a májban, szintén a lépben. — Bélgörcs csipkedés, szaggatás, testborzongással: meleg borogotás által enyhülő.

Felfuvott **has**, kivált evés után. Morgás, dörömbölés a hasban. Kitoluló, szintén kiszorult sérvek.

Végbél-tétlenség, mely miatt a puha szék is csak nehezen ürítettetik ki. Székszorulás, kivált mesterségesen táplált gyermekeknél. Végbél-viszketés, vakarás által növekedő.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve. Gyakori erectiók fekvés vagy ülés alkalmával. Magömlés buja álmakkal. Tökeményedés takár után. Idült takár. Nőknél igen csekély, rövid tisztulás. Fehérfolyás, mint az átlátszó nyák, vagy a húsviz.

Mell-összeszorítás, kivált hajolt helyzetben; felegyenesedés által elmuló, vagy ha szabadban jár. Szivdobogás, rendetlen, majd gyengébb, majd erősb veréssel.

Keresztfájás nyugodt helyzetben. Hátfájás, mintha összeveretett volna. Gerinczvelő - sorvadás. Hát-fájás, szúró, metsző fájdalommal; vagy mintha forró vasat szúrának a gerincz alsó részébe.

Fájdalom a **karokban**, ha függnek, vagy kinyujtatnak; nagy gyengeség, bénulás érzete. Hideg, gubanczos, fölrepedezett, könnyen vérző kezek. Szaggatás, vagy hemzsegség az ujjakban.

Fájdalom a **csipben** innét, erősb légzés alatt, a keresztig terjedő. Szaggatás a **lábokban** kivált fekvés, ülésben és éjjel. Térdfájás, a sarkig terjedő. Lábikra-fájás; menésben összehúzó; gyakori összeszorítás a lábikrában; fájdalmas

érzékenység a talpban, ha reá lép; a vastag lábujj viszketése, vörössége, mint fagyás után.

Jegyzék. Kivonatban, e jellemző körülményeknek felel meg az alumina. Női idegesség; ideges fejfájás. Bandgyalság. Fogfájás a terheseknél. Orr-bűz. Grippe. Ólomkólika. Székszorulás szopós kisdetek, vagy szoptató nőknél, de kivált azon csecsemőknél, kik mesterségesen tápláltatnak. Hányás, hasmenés a kisdeteknél. Gerinczagy-sorvadás.

Ammonium carbonicum.

A **lőlekre** nézve. Nagy belszorongás, mint elkövetett bűn után délután (5, 6 óraker). Nyugtalanlás, mely miatt sehol sincs maradása. Életuntság. Haragosság. Félelmisség. Feledékenység. Szórakozottság.

A **testre** nézve általában. Oly fájdalom, mint a fekélytől vagy ficzomodástól. Csontgörbülés és egyéb görvéllyes, angolkóros bántalmak. Mirigy dagasztatok. Inkább a jobb, mint a bal oldalon léteznek a bántalmak. Szabad légben mutatkoznak és nagyobbodnak a bajok.

A **bőrre** nézve. A test felső része skarlátvörös. Vörös színű sömör, égető és viszkető szemölcs.

Fejfájás émelygéssel. Teliség érzete a homlok táján. Fejfájáskor oly érzés, mintha a homlokot ki akarna jönni vagy mintha a homlokot szétakarná repeszteni. Petyhüdtség érzete az agyban, mintha víz lenne a koponyában.

Égető fájdalom a **szemekben**. Könyezés, kivált a jobb szem gyakori könyezése. Szürke hályog.

Hibás hallás, mintha messziről lövést hallana. **Fülbűgás**, vagy oly érzés, mintha valami a fül előtt állana.

Gyakori **orr-vérzés**, kivált ebéd után. Orr-dugulás, főkép éjjel. Erős, hosszadalmas nátha.

Heves **arcz-fájás** jobb oldalon. Viszkető arcz-küteg. Fölrepedezett ajkak.

Fogfájás tisztulás alatt. Elvászott fogak. Könnyen mozgó fogak.

Hólyagok a nyelven. Sok sósvizféle nedv a szájon; minduntalani köpködés.

Nehéz nyelés, mintha idegen test által lenne gátolva.

Sebféle fájdalom, kaparás a **torokban**. Szárazság a torokban.

Ellenszenv a tej iránt; fékezhetlen kivánság a czukorra. Azonnali jóllakás, de nem sokára nagyobb éhség. Felbőfögés, néha pusztá szelek, máskor étel-izü. Émelygés; hányás; vérhányás. Fölfelé toluló gyomorégetés. **Gyomor**fájás csekély érintésre, ruha nyomás által. Ebéd fölött, vagy után arczforróság. Gyenge emésztő tehetség. Égető, fúró, és szúró **máj**-fájdalom.

Végbél-viszketeg; végbél-szakadás. Aranyeres csomók. Székletétel alatt, vagy azonkívül vér-ürülés.

Vizelésre való késztetés, kevés vizelettel; éjjeli vizelés; a gyermekeknél akarat elleni vizelés.

Gyakori magömlés majd minden éjjel.

Tisztulás alatt nagy keresztfájás, fázékonyság, fogfájás. Csipős, égető, vizenyös fehérfolyás.

Rekedt **torok**, alig tud egy szót szólani. Köhögés sok nyák-kiköpéssel; véres nyák-kiköpés. Kezdő tüdővész. **Mell**-szorulás. Rövid légzés kivált fölfelé menésben. Mell-égetés, szúrás. Szívdobogás, nyugalomban hallható.

Hátfájás mozgás alatt. **Kereszt**fájás, húzó fájd. Nyakmirigy-daganat; golyva.

Megmerevedett, hideg **karok** és kézujjak. Göres a karokban, hátrafelé húzó.

Nyugtalanság a **lábak**ban. Fájdalom a czombokban, mintha ott a velő rázattatnék ülés, fekvésben. Szaggató, fúró térd-fájdalom. Szorító fájdalom a lábikrában, mely miatt járás közben meg kell állania. Hideg lábak kivált lefekvés előtt. A vastag láb-ujban oly fájás, mint fagyás után.

Jegyzék. E szer általában torpid egyéniség, torpid jellemű betegségeknek, praeferenter nőknek és ülő életet viselőknél, felel meg leginkább. Azon betegségek, azon körülmények, melyekben indikálva van, kivonatban ezek. Gyengeségből származott hysteria, hypochondria. Ideges gyengeség. Éberszunnyadozó állapot. Éláléltóság. Torpid jellemű kütegek; illetén indulatu köszvényes, csúzos letételek. Gonosz indulatu váltóláz, hosszas hideggel; rothasztóláz. Rezgőj (delirium tremens). Igen bő vizelés; húgy-ár. Havitisztulási rendetlenségek. Fehérfolyás. Hasdobbkór. Haspuffadás a szelektől.

Fenés toroklob. Folyó nátha. Tüdő és légső bántalmak: idült catarrhus; tüdő-, légső-vész, sorvaszó izzadással. Görcs-fulladozás (Asthma). Különösen tehát a légzésbántalmakban helyén leendő gyógyszer; azonfölül rákféle, fenés (gangraenös) fekélyek; havi-tisztulási rendetlenségek ellen. Hasznosnak találtatott egyszersmind gombák által történt mérgezés esetében.

Ammonium muriaticum.

A **lélekre** nézve. Hajlam a sírásra. Ingerlékenység: haragosság. Akaratelleni ellenszenv bizonyos személyek iránt.

A **testre** nézve általában. Állandó vérpezsgés. Hirtelen támadó gyengeség ebéd, vagy sétálás után.

Lázás rohamok több forróság mint hideggel. Éji izzadások.

Fejfájás, mintha tele volna a fej, napjában többször; néha bel-forrósággal. Nyomó f. a homlok táján, itteni forrósággal.

Égető f. kivált a szem-szögletekben. Homályos látás, mint ködös időben. Szállógató pontok és foltok a szem előtt.

Orr-dugulás. Nátha; duzzadt, vörös orral; erős orrfújás után üríttethetik ki a vastag, sárga anyag csak az egyik orrlyukból.

Semmi étvágy, semmi éhség az eledetek természetes izök mellett. Keserü, savanyu szájiz. Nagy szomj. Gelisztahugyozás.

Szúrás a **lép** táján.

Csipkedés a **hasban** kivált a köldök körül, rákövetkező hasmenéssel. Felfuvott has.

Sebféle fájdalom a végbélben.

A **légsőre** nézve. Gyakori harácsolás, mely által nyák-darabocskát köp ki. Erős, száraz köhögés.

Mellszorulás kézi munkák alatt. Mell-nehézség, mely miatt meg kell állania, midőn jár. Melszorongás. Mell-szúrás, légzés- vagy előrehajolásban.

Jéghidegség a **hátban**. Megmerevedett nyak, vagy kereszt. Honaly-mirigy-daganatok.

Szaggatás, pezsgés a **kéz-** vagy láb-ujjakban. Lábfej-hidegség. Szaggató vagy sebféle f. a sarkban.

Jegyzék. Testileg tunya, vékony csontu, ritka haju, görvélyes, — lelkileg lomha egyének gyógyításánál különös figyelemre méltó e szer: ha egyéb tekintetekben is indikálva van. Azon indikációk, melyeknél fogva e szer alkalmazandó, kivonatban ezek. Nyákos állapot: tüdő-, gyomor-, bél-catarrhus. Görvélyes daganatok. Máj-méh-dag. Sárgaság. Skorbut. Móros lát-tompulás.

Anacardium.

A **lélekre** nézve. Szorongó aggódás a jövő miatt; félelem a veszélytől. Bizalmatlanság tulajdon erejében, csüggedés. Embergylölet. Érzéketlenség, közönbösség. Semmire sincs kedve. Komoly tárgyak fölötti nevetés.

A **testre** nézve általában. Czövek gyanánt nyomó fájdalom. Időszakonkint megjelenő bántalmak. Sokféle bántalom evés alatt elmulik, de néhány óramulva ismét visszatér. Ülésben jól érzi magát, de állásban nyugtalanságot érez tagjaiban, belszorongást.

Nyomó **fej-fájás**, mint a czövektől. Szaggatás a fej hátsó részétől a halánték és homlokig, kivált eröltetett munka után. A halántékokban átható hasítás az agyvelőig. Mozgás alatt növekedő fejbántalmak.

A **szem** és szemhéjak közt oly érzés, mint valami idegen testtől. Nyomó f. a szemgolyóban. Oly érzés, mintha dörzsölné valami a szemtekét. Szem-homályosság és gyengeség.

Görcsös, összehuzó, összeszorító **fül-fájdalom**. Fekélyféle f. a nyelésnél észlelhető, szintén a fogak összeszorításánál. Majd tompa, majd igen élénk hallás.

Száj-büz, néha anélkül, hogy az illető észlelné. Nyelvehézség oly érzéssel, mintha a nyelv dagadt lenne, innét nehéz beszélés, néhány szavak nehezen ejthetők. Viz-gyülem a szájban.

Keserű **száj-iz**. Evés után arczforróság. Gyomorterheltetés érzete, felfuvott has mellett. Emelygés kivált reggel. Szúrás a szivgödörben leginkább belégzés alatt.

Nyomás a **máj** táján kivált evés után. Szúrás belégzés alatt a **has** jobb, vagy bal oldalában. Tompa f. a köl-

dök körül, mint a czövektől. **Hasfájás** a szelektől. Szüntelen haskorgás. Gyakori **vizelés**, mindenkor csekély mennyiségben és oly tiszta mint a víz.

Közösülés alatt semmi élvezet; közösülés után végbél-viszketeg. Éji magömlés buja álmak nélkül.

Nyomó f. a **mellben** mint a czövektől. Szúrás a mell bal oldalában, mely az ülésből való fölkelést gátolja.

Szűrő f. a **vállakban**. Nyak-feszesség; nyak-nyomás, mint valami nehéz tehertől. Kéz-remegés. Éji viszketés a tenyeren, az ujjakban.

A jobb **temporban** mozgás alatt roppanás; mintha ki lenne ficzomodva. Nyomó f. a czombokban, mint a czövektől. Nyugtalanóság ülésben. Nyugtalanóság a térdben feszesség érzelmével, mintha körül lenne pólyázva, ülésben. Összeszorító f. a lábikrában. Összehúzó f. a sarktól a lábikráig. Talp-égetés.

Jegyzék. E szer általában ideges, epés, cholericus egyéneknél figyelembe veendő. A körülmények, melyeknél fogva indikálva van, kivonatban specificice ezek. Gyenge emlékező tehetség; elme-gyengeség; elme-zavar szomorúság következtében. Gyomor-gyengeség, felfuvodás a szelektől hypochondriacus egyéneknél. Máj-bántalmak. Mell-göres; hystericus mell-göres, sirással végződő.

Angustura.

A **lélekre** nézve. A tréfa érzékenyen hat rá; a megbántás könnyen elkiseríti. Kislelkűség. Nagy elevenség kivált délután.

A **testre** nézve általában. Roppanás a tagokban. Az izmok feszessége, mint görcsmerevedésben. Langyos víz által megújulnak a görcsök.

Fej-fájás és forróság a szabadban. Fej-fúrás; oly érzés, mintha az agyban valami mozogna.

Kidülledt, mozdulatlan, merev **szemek**. Görcsök alatt nyílt, görcsök után zárt szemek.

Arcz-forróság külső melegség nélkül. Kék arcz és ajkak görcsök után; az arcz-izmok feszessége. Állgörcs.

Olyféle **száj-iz**, mint a mandolamagok ize. Nagy vágy a kávéra.

Émelygés evés után; séta közben aléltság gyanánt; tartakkor is, ha leül; később oly érzés, mintha az émelygés a fej felé tolulna, mire éhség következik. Meleg tej után metsző f., korgás az alhasban.

Sok nyák a gög és **légsőben**. Zörömbölés a mellben levő sok nyáktól. **Mell-szorongás**. Remegés érzelme a mellben és innét olyféle légzés, mint csuklás alatt. Mell-göres, mint erős hidegtől. Erős szivdobogás, ha bal oldalán nyugszik.

Fájdalmas feszesség a **nyak** és vállak közt. Keresztfájás, mintha össze lenne verve kivált korán reggel az ágyban, felkeléskor elmulik. Húzó összeszorító f. a **kéz** és ujjakban. Hideg ujjak. Összeszorító, ficzomodáshoz hasonló fájdalom a tomporában. Nyomólag húzó f. az alsó végtagokban.

Jegyzék. Az idegrendszer bántalmaiban használandó szerek közt méltó helyet foglal. Így áll-göresben; gerinczagi izgatottság (spinal-irritation), gerinczideg-bántalmakban igénybe veendő. Csúzos bénulati állapotban is használ.

Antimonium crudum.

A **lélekre** nézve. **Leverettség**. Fájdalmasság. Lehangolt kedély. A haranghang és minden, ami környezi, érzékenyen hat rá a sirásig. Andalgó szerelem és felhevült hajlam bizonyos ideális lény iránt. Szorongó nézetek tulajdon személye és sorsa fölött. Hajlam az agyba-lövésre vagy vízbe-ugrásra. A gyermek nem hagy magához nyulni, vagy magára nézetni. Elmetébolyodás; butaság; nem kíván enni, inni, nem beszél, hanem csak fekszik az ágyban.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak, csomók. Húzó fájdalmak. Meleg légben, borital, étel után nagyobbodnak a bántalmak; enyhülnek hives időben, nyugalomban.

Bőr-küteg viszkető, midőn a test az ágyban átmelegszik. Csomók, hólyagok mint rovar szurás után, főleg az arczon és ízületeken. VÉRÉR-csomók. Iztapló (Gliedschwamm). Barna foltok, mint a májfoltok. Szeplő. Vas-

tag, kemény bőr, szarvforma kinövések. Tyukszem. Csúz, köszvény következtében támadt vörös meleg daganatok. Sipolyos fekélyek. Köröm bántalmak.

Váltóláz gastricus tünetenyekkel: étvágyhiány, undor, émelygés, hányás, tisztátalan nyelv.

Fejfájás; a folyóban való fürdés után is észlelhető, étvágytalansággal. Szétrepesztő f. a homlok táján. Ilyenkor nincs kedve beszélni, keresi a magányt.

A **szem**-pillák gyuladtak és éjjel összeragadnak. Reggel felkeléskor nyákos szemszögletek. Köszvényes szem-bántalmak.

Sebes, fölrepedezett, fájdalmas **orr**-lyukak. Orrvérzés esténként. Orr-dugulás.

Arcz-törroság, viszketés. Arcz-küteg, sárgás varral, szúnyog-csipéshez hasonló érzéssel. Ajk-szárazság; a szájszögletek fel vannak repedezve.

Fájdalom az odvas **fogak**ban; azonnal evés után, hideg viz által növekszik; enyhül a szabadban.

Tetemes nyálfolyás **száj**ból.

Gyomor-romlat. Felbűfögés, mire az eledelek izét érzi. Undor, émelygés, erős hányás, mely által emésztetlen eledelek, nyák, epe ürítettnek ki, belsezorongás, rángás közt; néha hasmenés is. Oly érzés, mintha a gyomor túlterhelve lenne. Görcsös gyomorbántalom, mintegy fél óráig tartó rohamokban, időszakonként kétségbeesésig kinzó.

Felfuvott **has** főleg evés után. Metsző f. a hasban, émelygés, szorúlással. Bugyogás a hasban, mint a víztől. Haskorgás mint az ürességtől. Evés után kóborló szelek; csak később indulnak meg, néha igen büdösek.

Vizenyös hasmenés metsző fájással. Szorulás és hasmenés felváltva, különösen az idősbeknél. Nyákfolyás a végbélből. Aranyér.

A **vizelet** által sok nyák ürítettnek ki; égető f. a vizelőcsőben. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

Reggeli erős **köhögés**, mintha a hasból jönne. Száraz köhögés nagy eröltetés és akarat elleni vizeléssel.

Oly érzés a **mell**-bőrön, mint a hólyaghúzó tapasz után; viszketés. Fulasztó **mell**-szorongás. Gyenge hang. Felhevülésben elveszti egészen a hangját.

Csúzos, köszvényes fájdalmak a **végtagok**-ban és kéz-ujjakban. Térd-tapló. Fehér térd- vagy czomb-dag (tumor albus). Talp érzékenység menés alkalmával. Sark-daganat és vörösség. Tyukszem a talpon; szarvforma kinövések.

Jegyzék. Azon betegségek, — azon jellemző körülmények, melyekben e gyógyszer indikálva van, kivonatban ezek. Zsir-kór (Fettsucht). Böven táplált, kivált izmos, phlegmaticus egyéneknél előforduló köszvény. Bőr-kütegek, gyomorromlat mellett; elnyomott küteg után támadt fejezvizkór. Barna foltok. Vastag, kemény bőr; kemény kinövések. Sipolyok. Kezdő fekete hályog, mercurialis szerek következtében. Kül- és bel-fülgyulladás; eustachféle kürt- (füldob-üri csatorna) catarrhus. Gyomorromlat, gyomortelhletés által, ételizü böfögéssel. Csorvás (gastricus) láz. Székszorulás, hasmenéssel felváltva, különösen öregeknél. Aranyeres bántalom, folytonos de csekély, fehéres, sárgás nyák-ürüléssel; hólyag-aranyér, gyakori erőltetéssel a vizeletre, bő nyákfolyással, égető fájdalommal a csőben. Nyákos görcsfuladás (asthma pituitosum). Térd-tapló. Körömbántalmak.

A **lélekre** nézve. Közönbösség. Leverettség. Ideges nyugtalanság. Vagy túlságos vidámság; tulajdon ügyetlensége fölött való nevetés. Heves deliriumok. Betegség gyanánt gyötrő szerelémfeltés; dühösséggel, a nőknél. Képtelenség a szellemi munkákra.

A **testre** nézve általában. Délután rendkívüli nyugtalanság támadja meg, mely általannyira kimerül, mint valami igen nehéz testi munka után. Elfáradás; nagy gyengeség, egyes rohamokban; gyengesség, leverettség a gyermeknél. Rángások, ájulás nagy fájdalmak alatt. Aranyér következtében nagy izgatottság. A tagok hidegsége, elhalása, kékes színe. Összeveretés érzelme, vagy sebféle f. az egész testben.

Bőr-viszketeg, néha égető, csipdeső. Szurkálás a test egyes, korlátolt, különféle részein. Kelés, szúró fájdalommal. Fehéres, igen viszkető küteg a fejen és nyakon. Nagyobb, kemény emelkedések a bőrön, mint rovar-csipés után. Bubor (küteg): pemphigus. Kemény, vörös, vagy kékes-vörös daganatok fájdalommal. Elnyomott kütegek,

után fejlődött bántalmak. Bőrfofoltok. Sömörféle küteg. Vízkór; általános vízkór skarlát után. Vizenyes láb-daganatok.

Hajlam az álomra; nappali álmoság; nyugtalan éji álom. Álmában morog, cseveg. Hosszu álom.

Láz. Eleinte borzadozás, azután száraz forróság köhögéssel, arczpirossággal, szomj nélkül. Forróság érzete, külsőleg tapasztalható melegség nélkül; néha izzadás. Majd száraz bőr, majd izzadás, felváltva.

Heves, nyomó fejfájás a homlok és halánték táján; ezen fájdalom enyhül, ha két kezével összeszorítja fejét. Fejfájás a homlokon túl, a szemgolyóban. Nyomó f. a szem fölött. Jobb oldali fejfájás, a szemig terjedő. Egy oldali fejfájás, duzzadt, vörös arc mellett. Élesen szűrő f. a homlok és halántékban. Fejfájás alkalmával, fejét kezével szereti tartani. Chronicus fejfájás, ideges egyéneknél, néha a szemben is fájdalmat okozó, szédelés, émelygéssel, hányással. Dühös fejfájás egyes rohamokban, melyek alatt nem tűri a világosságot, a legkisebb zörejt sem és gyomra is szenvedő állapotban van. Agylob. Agyvízkór. Külsőkép. — **Bejvizketeg;** feszítő f., égető szúrás a fejbőrön.

Szem-rángás. Vörös, sebhedt szempillák; szempillagyuladás. Vízkóros pilladaganat. Szem-gyuladás visszaütődött skarlát után. Szaru hártya-gyuladás. Hurutos, orbánczos szemgyuladás. Szaruhomály. Szemárpa. Szem-daganat reggelenkint.

Fül-fájás belől a jobb fülben. Vörös fül-dag, égető fájdalommal és esténkint megjelenő arczpirossággal. A bal fül alatt szúrás.

Orr-dag. A bal orr-szárny vörös, viszket, fáj.

Arcz-sápadtság. Vagy — égető, szűrő forróság az arcban, mely kékes vörös és duzzadt. Oly érzés, mintha dagadna az arc. Arcz-orbáncz. Feszítő f. az ajkban és oly érzés, mint ütés után, egyszersmind mintha dagadt lenne főleg a felső. Az ajkon támadt küteg, rózsaszínű daganatra emelkedik, mely az állig sőt a nyakmirigyig terjed és az állmozgást is gátolja.

Fog-fájás este, borzadozással. Egyes lökés a fogakban. Heves f. a foghúsban; foghús vérzés.

Száj-szárazság. Égető szúrás a szájban. Nyelv-dag; a nyelv fényes, száraz, sárgás. Nyelv-gyuladás. Nyelv-fájdalom; nyelv-hólyagcsák; a nyelv hegyén, kissé balra több apró hólyagcsa és sebhelyek. Nyelv-égetés, lefelé a gyomorig ható. Nyák-gyülem a szájban.

Torok-szárazság. Reggelenként alkalmatlan harácsolás. Nyelésnél égető torokfájás. Torok-gyuladás fázással, aztán forrósággal (mercurral felváltva). Diphtheritis. Egy csepp, vizet nem bír lenyelni, nyelv-daganat mellett.

Étvágy-hiány. Szájégetés mellett szomj, torok-szárazságban nem iszik. Émelygés, hányásra való ingerrel; émelygés, hányással, hasmenéssel; epe-hányás.

Nyomó f. a **gyomorban**; égetés, szúrás mintha tüvel szúrnák; nagy fájdalom és érzékenység a gyomor táján, hányással, e mellett tisztátalan nyelv, szájbüz.

Has-puffadás, teliség érzete, égető f. Has-vizkór (mercurral felváltva). **Szék-szorulás;** vagy gyakori, sárga, vizenyős hasmenés. Állandó, fájdalmas hasmenés, elsoványodással. A végbélben fókó érzés; aranyeres csomók, égető, szúró fájdalommal; aranyeres bántalmak székszorulással, testi lelki izgatottsággal. Verhas (aconit után).

Nehéz **vizelés;** vizeletrekedés. Vizelés csekély mérvben; — vagy szokottnál nagyobb mennyiségben. A vizelés közben égetés, vizelés előtt és után.

A női **nemző-részekre** nézve. A petefészek tája igen érzékeny és fájdalmas; petefészek-daganat, szúró, metsző fájdalommal, csekély vizeléssel, lomha székletétellel. Petefészek gyuladás; keményedés; petefészek-vizkór. Kimaradó hős szám; e miatt elmezavar. Görcsös fájdalmak tisztulás alatt; rendetlen, elmaradó havitisztulás a fiatal leányoknál. Megdagadt szeméremajkak, fájdalommal.

Gége és légső. Rekedtség, szárazság a torokban, szomj nélkül, vagy ha iszik is, erre nem érez enyhülést. Köhögés leginkább nyugalomban, melegben, éjjel az álmat zavaró, a légsőben létező csiklándozás által előidézett. Köhögés nehéz légzéssel, mint hártás torokgyík alkalmával. Torok-lob (aconit után).

Mell-fájás oly érzéssel, mintha tele volna; vagy mint esés, ütés után. Szűrő f. a mell bal oldalában; mell-fájás általában csak a bal oldalon. Mell-vizkór. Szív-fájdalom egyes rohamokban, mely által a légzés majd egészen gátoltatik.

Kereszt-feszesség; égető szúrás. Szűrő f. a hátban; hirtelen átfutó forróság a háton. Feszítő nyakfájdalom, fölfelé a bal fültre, innét a fejre terjedő; nyak-dag, mely által a fej a mell felé nyomatik; gyűrűforma sömör a nyakon.

A vállakban kezdő, innét a **karokra** terjedő és az ujjak hegyeiben is érezhető húzó f. Fehér és vörös foltok a karokon; kar-daganat. Hideg, kékes kezek; vagy égető f. mint a tüz a kéznek korlátolt kis helyén; a kéz hátán viszketés, égetés; az ujjak hegyeiben égetés, mint a tüztől, égető finom szúrás; a bal mutató ujjon támadt hólyag, melyből, ha felfakad, véres cv szivárog.

Jéghideg alsó lábszárak; czomb-dag; fájdalmas térd-daganat; láb-dag; vízenyos láb-dag. Elnyomott láb-izzadás.

Jegyzék. Azon betegségek — azon jellemző körülmények, melyekben e szer használandó; kivonatban ezek. Orbáncz. Vizkór; kivált skarlát után. Gyakran megújuló kelés. Orbánczos, hurutos szemgyulladás. Bőrkes torokgyulladás (angina diphteritica); mandolagyulladás, áll-mirigydaganattal. Gyomorlágylás: hús-daganat, elsoványodott végtagok, duzzadt arcz, vizkóros lábdag, hasmenés kíséretében. Váltóláz: paroxysmus alatt álomosság, undor, néha csalánküteg; lázon kívül, álmatlanság. Gyomor és bél-catarrhus. Vérhas. Hólyag-gyulladás következtében fejlődött vizeletrekedés. Havitisztulási bántalmak, véres nyákfolyással; szeméremajk-dag; petefészeknek szenvedő állapota; hajlam az abortus-ra.

Argentum foliatum.

A lélekre nézve; csintalan vigság; e mellett azonban csekélység miatt is könnyen sir.

A **testre** nézve általában. Ficzamodási fájdalmak. Nyomó szaggatás, kivált a csontokban. A bel-szervekben nyersség, sebhedtség érzete. A bántalmak leginkább a test bal oldalát támadják meg; nyugalomban hevesebbek. Mercur következményei ellen hasznos. Nehézkór ellen használható.

Bőr-viszketeg, alig kiállható; az egész test viszket.

Nyugtalan **álm**; álomban erős lökések a tagokban villám-lökésekhez hasonlók.

Nyomó szaggatás a **fejben**. Nyomó fejfájás a szemöldök fölött. Fejkábultság, mint részegség után.

A bal **fülben** oly érzés, mintha féreg mászna be a fülbe. Szüntelen folyó nátha, gyakori tiüsszentéssel, vagy e nélkül. Nyomó f. az **orr**-csontban.

Száj-, nyelv-szárazság. Délutáni álomban nagy nyál-folyás. Nyálfolyás borzadozással.

Olyféle **torok**-fájás, mintha a torok nyers, vagy sebes lenne. Torok-bántalom, gyulladás, nagy adagban bevett mercur után. Oly érzés, mintha a torok belől dagadt lenne, nehéz nyelés mellett; állmirigy-daganat.

Nagy **étvágy**. Nagy éhség, reggel felébredéskor. Éhség, émelygéssel. Lefekvéskor éhség émelygéssel, egyszersmind a nyelcsőnek fájdalom nélküli összehuzatásával.

Has-korgás. Puffadt has, mint hasdob-kórban. Puhá, kásás **széklet**étel, néha oly érzéssel, mintha székelés után, vékony apró féreg csiggné ki a végbélből. **Vizelés** alatt csekély égetés; néha pedig egyes hirtelen szúrás a csőben.

Zúzatás érzelme a **bal tőkben**. Szaggató f. az ondózinórtól lefelé a tökig vonuló; kivált nyugalomban. Magömlés, majd minden éjjel.

Gége-bántalmak, kivált azoknál, kik hivatásuknál fogva sokat beszélni kénytelenek. Evés alatt oly érzés, mintha például egy harapásnyi alma a gégeben akadt volna fel. Nyákgyülem a **mellben**.

Éjjel az ágyban nyugalmas légzés közben egykét mély hang, hasonló a fagott-hanghoz; álomban néha különös módon rengő hang. Szorító nyomás a mellben, kivált nyugalomban; szúró, metsző, vagy tompa mellfájás. Nyomó f. a mellsontban vagy a mell oldalaiban.

Nyomó f. a **váll**-lapoczkában, néha szaggatással is. Szorító, egyszersmind nyomó, szaggató f. a felső **karekban**. Zúzatás érzelme a karok és kezekben, főképp nyugalomban.

Az **alsó végtagokra** nézve. Kopogó szúrás, a bal tomportól a felső lábszárcsontig vonuló. Ficzamodás érzete a

tomporban. Zúzatás érzelme a térdben. Az alsó lábszár-csont-velőben érezhető bénulási fájdalom, nem folytonos ugyan, de többször ismételt, kivált este. Szorító f. a lábikrában. Szaggató f. a bokában, a lábokban, idestova vándorló, egyik részről a másikra átmenő. Ficzanodás érzete a bal bokában.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. Nagy adagban használt mercur okozta bántalmak; különösen chronicus légső-baj; syphiliticus torok-fekélyek. Tök-keményedes. Húgyár (Diabetes). Rheumaticus bénulatok a végtagokban. Lehangolt kedély-állapot.

Argentum nitricum.

Átalában: leverettségek, lankadtság, lankadtság egész délelőtt, mint hosszabb gyalogolás, vagy nagy betegség után; rosz kinézés, álmoság mellett. Remegés a tagokban. Oly érzés, mintha a test ki lenne nyújtva, tágítva, kivált a fej. Nehézkór. Egyoldali bénulatok. Viziszony.

Sajátságos **bőr-szín** (ezüst kór — argyriasis), mely a bronz-színből, sötét-fekete színbe megyen át.

Fej-szédülés. Szúró, vajú f. a homlok bal felében. Nyomó szaggatás a halántékokban, különösen a csontokban, érintésre növekedő. Hirtelen növekedő és épen így alább hagyó metsző f. az agy bal felében, többször ismétlődő, a fej hátsó részétől a homlok felé vonuló irányban. Rendkívüli vértolulás a fej felé, a nyakerek erős verésével; összefüggésben nem beszélhet, sőt ki sem fejezheti gondolatait. Többnyire fázással, ritkán vannak forrósággal összekötve a fejbántalmak. Erős bekötés által enyhülnek a fejbántalmak. — Külsőleg: szüntelen vakarásra késztető viszketés, hemzsegek, mint a tetüktől.

Nyomó **szem-f.**, forrósággal, mozgásra növekedő. Bövebb nyákelválasztás, mely miatt szemeit gyakran törülgeti. Vad szemforgatás. Olvasás, írás alatt a betűk összezavarodnak. Szemei elhomályosodnak, mintha megvakulna; szemeit meg kell erőltetni, hogy kivehesse a körüllevő tárgyakat. Sötétben villám-szikrák látása.

Fül-dugulás; a bal fülre nehezen hall. — **Orr-viszketés**, szüntelen piszkálásra ingerlő. Gonosz nátha, állandó fá-

zással, könyezés, tüszentéssel, kábító fejtájással, mely miatt le kell feküdni, igen beteges kinézés mellett.

Fog-fájás, kivált rágás alatt, vagy hidegre, vagy ha savanyút eszik, oly érzéssel, mintha gyöngéden vájnak; kivált az alsó baloldali fogakban. — Sok nyák a torok és szájban.

Torok-fájás, oly érzés mellett, mintha szálka lenne a torokban, vagy mintha fekélyes lenne. Sötétvörös torok és nyelcsap. Nyúlós, kocsonyás, szürkészinü nyák a torokban, harácsolás által könnyen kiköphető. — Külsőleg, dagadt mirigyek és innét nehéz nyelés.

Gyomor. Legtöbb gyomorbántalom szelekkel van összeköttetésben. Szuró fekélyféle fájdalom a gyomor bal oldalában; mély légzés, vagy érintésre növekedő. Émelygés, ólomszinü kinézés mellett; vagy ájulással, erős szívdobogással. Nyák-hányás. Éhgyomorra gyomorgörcs, bel fázással, rossz kinézés mellett. Gyomorgyulladás.

Szűrő f. a máj és lépben. Teliség érzete a májban néha szúrással, kivált menésben. Időszakonként megjelenő tompa szúrás a májban.

A hasban szorongó teliség érzete. Az alhas bal oldalán villám gyanánt sebesen átfutó lökdösés, kivált midőn nyugalomból hirtelen fölkel és mozogni kezd.

Szék-szorulás; vagy — hasmenés; hasrágás és sok széllel бүdös nyák-ürülések. Vakarásra késztető viszketés a végbélben.

Vizelés alatt égetés, szükülés érzete elől a vizelecsőben. Vizelecső-gyulladás, heves f., bő ondófolyás (Tripper-ausfluss), monymerevedés, nehéz vizelés, vérvizelés, láz. Nyákfolyás a vizelecsőből. Vizelecső-szükület. A cső közepén oly érzés, mintha szálkát vertek volna bele; fekélyfájdalom.

A férfi-nemző-részekre nézve: fekély az előbőrön, eleinte csak annak hegyén, később tovább terjedő, genyedő. Olyféle f. a bal tökben, mint ütés után; a jobb tök dagadt és kemény. A nőknél: congestiók a méhben.

Légső. Sziszegés, füttyülés a gégeben. Hajolás, föl felé menésben nyák toródik a légsőbe, mely köhögés által

könnyen kiköphető. Katarrhus. Száraz köhögés; görcs-köhögés.

Mell-nehézség. Elnyákosodott mell. Szúrás a mell bal oldalában. Mellszorongás, nedves időben. Itt-ott nyomó feszülés a mellben. Szivdobogás; némelyeknél erős; vagy aléltsággal járó émelygéssel.

Kereszt-fájás éjjel, feszítő, szorító fájdalommal. Heves keresztf. kivált ülésben, melyből alig kelhet fel és eleinte csak meghajolva tehet pár lépést. Gerincz-sorvadás.

Szaggatás a bal felső **karban**; nyomó f., érintésre nagyobb. Összeszorító f. a felső kar közepén, midőn karját fölemeli. Bénulati érzés a karokban, mozgásban. Éjjel heves fájdalomra ébred fel, melyet a bal kézizületben érez, az egész test forrósága mellett. Nyomó szaggatás a kézcsontokban. Görcs-mozgások a felső és alsó végtagokban. Görcs által meggörbült ujjak.

A bal **csipben** heves f., mint ütés után. Bénulati gyengeség az alsó végtagokban. A bal térd fölött szorító, metsző f. Térd csuklás, menésben. Oly fájdalom a térdben, mint ütés után, leginkább ülésben. A térdtől a lábszárakig lehúzódo szaggatás. Szorító, feszítő f. a lábrikrában; nagy lankadtság, mint hosszabb járás után. Lábszaggatás, majd a sark, majd a talpban. A bal láb izületében oly érzés, mintha a többi résztől elvált volna. Szúró metszés a bütyköben, csak ülésben. Zsibbadás érzete a jobb láb sarkában.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben e szer különösen indikálva van, kivonatban ezek. Nehézkór. Viziszony. Vértolulás a fej felé, szédeléggel. Taplós, könnyen vérző foghús. Chronicus gyomorbántalmak, leginkább a szelektől; ideges, vagy gyulasztó indultauak. Görcsfuladás. Szemgyuladás, különösen az ujszülötteknél; kezdő fekete hályog. Typhus abdominalis. Bujasenyvi húgycsőtakár. Gerinczagy-sorvadás.

Arnica montana.

A **lélekre** nézve. Rázkóros (hypochondricus) belszorongás. Közönbösség mindenek iránt. Kedvetlenség a munkára. Veszekedő haragosság. Makacs ellenszegülés. Daczolás.

A **testre** nézve általában. Erömiüvi sérelmek (mechanische Verletzungen) után támadt bántalmakban; minők az esés, ütés, nyomás, emelés, zúzatás, kisikamlás, ficzamosítás után fejlődött bajok. Csúzos, köszvényes bajok, a szenvedő részeknek gyuladt, vöröses daganatával. Nyugtalan-ság a szenvedő részekben, mely miatt kénytelen e részeket szüntelen mozgatni.

A **bőrt** illetőleg: itt finom szurás. Sok, de kisebb kelés. Forró, kemény, fényes daganatok. Vörös, kék, sárga foltok, mint vérömlények. VÉRÉR-csomók. Hara-pás, szúrás, lövés okozta sebek. Fölfekvés hosszabb beteg-ség alatt. Tyúkszem; ennek kivágatása után, külsőleg használandó.

Láz. A test alsó része hideg, a felső, kivált a fej, me-leg forró. Harmadnapos, negyednapos láz: előbb hideg, azután forróság, már hideg előtt szomj, mely a forróságig nagy, később kevesebb; szintén már hideg előtt húzó fáj-dalom a csontokban; ezek mellett és után fejfájás, sárga arcz, étvágytalanság, keserű szájj. Typhus saporös ál-lapottal.

Fejfájás. Nyomó, göresösen feszítő f. a homlok táján. Szúró fejfájás, köhögés alatt növekedő. Metsző f., mintha a fej bal oldalától a jobb oldalig kést húznának, utána kö-vetkező fejhidegség érzetével. Oly érzés, mintha a halán-tékba szöget szúrtak volna. Fejforróság, anélkül hogy a fej forró lenne. Agyvízkór a gyermekeknél kivált skar-lát után.

Szemgyuladás külerőszak után. A felső szempillában sebféle fájdalom; mintha száraz lenne. A vér elfutotta, da-gadt szempillák.

Forró, vörös, fényes feszes **arcz**-daganat. Égető-meleg, száraz, dagadt ajkak. Állmirigy-daganat, fejmozgás, érin-tés által fájdalmas. **Fogfájás** arcz-daganattal.

Szájszárazság, szomjjal. Jó étvágy mellett is a nyelv fehér mocsokkal van bevonva. Keserű szájj-iz. Undorodás a hústól, levestől, a dohány és tejtől.

Csorvás (gastrische) bántalmak. Gyakori üres, vagy keserű, vagy rothadt izü (mint bűdös tojás utáni) felbőfő-

gések. Hányásra való késztetés; erőszakos, de hasztalan törekvés mellett. Aludt vér-hányás, barna színű.

Gyomor-teliség; a jóllakás érzetével összekötött undor érzet. Gyomor-nyomás szelekkel, mint a kötél; vagy oly érzéssel, mintha a szív össze lenne nyomva. Gyomor-görcs, mintha a gyomor össze lenne gomolyodva.

Metsző f. a hasban, kivált belégzés, lépdelés alatt érezhető. Felfuvott has. Kolikaféle bántalmak a szelektől. Üresség érzelme a hasban, bugyogással. Hasfájás emeléstől.

Székszorulás. Gyakori, csekély szék, egyedül nyákürüléssel. Emésztetlen, de kompakt szék.

Gyakori **vizelés**, az utolsó cseppek nehezen ürítettnek ki. Akaratelleni vizelés éjjel az álomban.

A **nemző-részek** gyuladása, daganata kül-sérelmek után. A női nemző részekben hosszas és nagy fájdalmak azonnal szülés után. Szülés által történt sérelmek a nemző részekben. Vörnyeges emlők, sebzett csecsbimbók.

Köhögés a gyermekeknekül sírás után; kiabálás és hánkolódás közt köhög a mégis gyermek. Sírással kezdő köhögés. A **léges**ben létező inger miatt száraz köhögés. Vér-köhögés, világos xeres, habos vér-kiköpéssel, melyben aludt vér-darabok, nyák vegyül. Köhögés nélkül is fekete vér-darabokat köp ki erőltetett testi munka után. Le kell nyelnie és ki nem köpheti a már felszakadt nyákot.

Mell-szorongás. Igen nehéz légzés. Rövid légzés; zihálás. Mell-szúrás, a mell-csonton keresztül, mell-szorongással, rövid köhögéssel, mely által a fájdalom növekszik. Nyomó f. a szív táján, mintha a szív össze lenne nyomva. Összezuzatás érzelme a mell-csontok és porcogókban. Oly fájdalom, mint ficzomodás után.

Oly érzés a **hátban**, mintha összeveretett volna. Hemzsegés a gerinczen. A nyakizmok gyengesége miatt a fej, mely nehéznek tetszik, oldalt függ.

A **végtagokban** oly érzés, mint verés, zúzatás után. A térd-csuklók erőtlenek, állásban megcsuklanak. Fájdalmas podagra.

Jegyzék. Hogy esés, ütés, nyomás, szóval, külerőszak okozta bántalmakban főszere az *arnica* (melylyel versenyeznek az *acid. sul-*

phuricum, rhus, ruta, conium, symphitum, calendula, ledum, ferrum muriat.) tudjuk. Ezenfölül ezen betegségek, — ezen jellemző körülmények utalnak e szer választására. Agyrázódás, erőszak következtében. Agy-vizkór. Soporosus állapot. Gutaités. Typhus: soporosus állapotban fekvő illetén betegnél. Erőszak következtében fejlődött szemgyulladás, ideiglenes vakság, siketség, vérhányás, méhvérfolyás, nehéz szülés utáni méhbántalmak, tökgyulladás és egyéb hasonló okból származott betegségek. Ide járulnak még: gyakran visszatérő kelés. Vértelzés; hólyagbénulathoz eredő vizeletrekedés. Gyakori magömlés szülte gerinczsorvadás, hemzsegés érzetével. Köszvényes fájdalmak az ízületekben, hol vagy hemzsegést, vagy lökö fájdalmat érez a beteg. A tüdőgyulladás azon neme, melyet áltüdőlobnak (pneumonia nota) nevezünk.

Arsenicum album.

A lélekre nézve. Bel-nyugtalanóság, szorongás a leghevesb mérvben. E miatt el nem aludhatik, az ágyban hanykolódik, itt nem nyughatván, kénytelen felkelni, mintha lelkiismerete furdalná, halálos félelmesség mellett. Félelem a nem létező kísértetektől éjjel nappal; a tolvajoktól, kiket lát és éjjel keres. Kétségbeesés; félelem a haláltól. Nagy ingerültség. Pálinka, szeszes italok visszaéléséből támadt kedély-bántalmak.

A testre nézve általában: Nyákhártya-betegségek. Vízkóros, görvélyes bántalmak. Nagyobb mennyiségben bevett *china, jod* következményei ellen. Szaggató fájdalmak a tagokban; a test szenvedő részén nem feketik; ezen résznek mozgatása alatt, enyhülés. Kiállhatlan fájdalmak. Égető f. A fájdalmakat álmában is érzi; ezek a kétségbeesésig gyötrik. Periodicus, typicus bántalmak. Rendkívüli erőcsökkenés. Ülés, fekvésben nagyobbak a fájdalmak; állásban, vagy a szenvedő részek mozgatása által enyhülnek, így szintén meleg borogatás által. Elsoványodás, sorvasztó lázzal. Elsoványodás a gyermekeknél, nagy has és mirigy-daganatok mellett. Vízkóros daganatok. Görcsök. Merevedés. Elaléltság. Nehéznyavalya, melynek kezdetén felemelt kezeit összecsapja, a roham végével pedig egész testét megrántja. Bénulatok főleg a végtagokban. Összeszugarodások.

A bőrt és az alatti részeket illetőleg. Bőr-vizkór.

Égető f., égető viszketeg. Patécs. Rosz indulatu kiitegek. Eves, rákféle, égető fekélyek. Pokolvar. Sömör, színre nézve vörös, apró hólyagcsákkal, igen égető fájdalommal. Fene (Brand). Fekélyek bűdös ev-elvásztással. Vadhús. Vérércsomók. Vértapló (Blutschwamm). Iztapló (Gliedschwamm).

Láz. Hideg végtagok; az egész bőr pergamentforma, száraz. Borzadozás minden ivás után. Égető forróság. Különösen jellemző: szomj-hiány, vagy igen nagy szomj forróság alatt, de csak keveset iszik egyszerre a lázas egyén. Nagy gyengeség. Sárga, földszinü arc; keserü szájj; undor; heves f., égetés a gyomorban; lép, vagy májdag; felfuvott, feszes has; forróság alatt félrebeszélés; belszorongás; a láz vége felé izzadás; izzadás alatt nagy szomj minduntalan való ivással; nagy gyengeség ájulásig; gyenge, gyors, félbenhagyó, majd egészen kimaradó érverés.

Periodicus, igen heves fejfájás, hideg vízzel való borogatás által enyhülő, de mihelyt ez eltávolittatik, azonnal nagyobb. Fejnehézség, főleg a homlok táján, állás, ülés alatt, fülzúgással. Kopogó fejfájás, emelygéssel, ha az ágyban fölemelkedik; kivált a homlokot és az orrgyököt ostromolja. A külső fejbőr tapintás alatt úgy fáj, mintha sebes lenne. A hajak is fáznak. Fejdag. Felevő, genyedző fekélyek; gonosz fejvar.

Szem-gyuladások. Szemégetés, mint tüzes tükkel. Szempilla-gyuladás. Szemfájás mélyen a szemgolyóban; oly érzés, mintha homok esett volna a szembe; kidüledt, mereven szemek. Könyezés, a könyek csipősek. A szemek éjjel összeragadnak. Fényiszony.

Fül-fájdalom, külsőleg szorító, belsőleg szaggató. Fül-dugulás érzete, mintha kiyülről be lenne dugva; fülzúgás; suttogás, mint a víztől; harangozás; csengetés kivált ülésben.

Orr-égetés. Orr-rák. Réz-orr. Orr-vérzés haragban. Szurok, vagy kén-szag. Nátha igen gyakori tüsszenéssel, csipős, vizenyős nyákfolyással, mely feleszi, égeti, kisebesíti az orrot.

Halálsápadt, beesett arc. Kékes, sárgás, eltorzított, kiaszott arc. Arczdag, néha ruganyos, a szem alatt külö-

nösen; felduzzadt vörös, rezes arcz. Arczrák. Kékes, fekete ajkak; száraz fölrepedezett ajkak; ajk-küteg, égető; rákféle fekélyek az ajkakon. Áll-daganat, nyomó, zúzó f. érzetével.

Majd kiállhatlan fogfájás, mely dühössé teszi a szenvedőt; a fogak inognak és rágás alatt fájnak; szaggató fogfájás, mely a kályhameleg által enyhül; éji fogfájás, ha a szenvedő részre fekszik; szurás a foghúsban; könnyen vérző foghús.

Kékes nyelv vagy fehér; barna, feketés, felrepedezett, remegő; nyelvszárazság nagy szomjjal, de egyszerre csak keveset iszik. Száj-hólyagocskák. Szájrothadás. Süly (Scorbut), nagy forróság, gyengeség mellett. Zsebre (Schwämmchen).

Torok-fájás, kaparás, égetés különösen. Torokgyuladás, midőn fenébe (Brand) megyen át. Bőrkés toroklob (Diphtheritis) későbbi stádiumában. Hörglob (Bronchitis) későbbi stádiumában. A nyeldek és nyeléső összefüzo fájdalma. Minden lenyelt anyag nyomja a nyelésőt, mintha itt felakadna. Harácsolás által, zöldség, hamuszínü, sós, keserü nyákot vet ki.

Keserü száj-iz, kivált evés után. Iszonyu, olthatlan szomj, de egyszerre keveset iszik; savanyu, szeszes italt, hideg vizet kíván; vagy a tiszta vizet (bor nélkül) nem ihatja. Étvágytalanság nagy szomj mellett. Undor az ételektől. Gyomor-romlat jeges, igen hideg ital, gyümölcs, savanyuk után, vajas ételtől. Gyenge emésztőtehetség; étel után azonnal hányás. Nyomó f. a gyomorban, üres fölböfögéssel. Gelisztahugyozás. Hányásra való készítés; hányás minden étel, ital után. Hányás alatt iszonyu gyomorf., belső égetéssel. A kihányt anyag: nyák, epe, italok, barna fekete anyag; a hányás nagy erőltetéssel történik; hányás és hasmenés a haláltól való félelemmel. Tengeri betegség. Az iszákosoknál mutatkozó hányás; szintén terhes állapotban.

Legkinzőbb gyomor-fájdalmak. Érintés alatt nagy f. Nyomó f. néha égetéssel, mint a kötől, vagy egyéb tehertől; a gyomorgödörben oly érzéssel, mintha a szívet lenyomná; evés után, kivált a gyomor száján, a nyelésőben oly érzés-

sel, mintha az eledelek ott felakadtak volna. Gyomorforróság, égetés. Gyomor-keményedés; rák. Heveny és idült gyomor-gyuladások. Bel-szorongás, félelmesség érzete a szivgödörben, panaszolkodás és jajgatás közt. Görcsös, fűró, nyomó szaggatás.

Máj-keményedés; nyomó f. a járásban; fájdalmas máj-dag (lázban szenvedőknél). Lép-dag fájdalommal. Lép-gyuladás.

Legkinzőbb f. az egész **hasban**, éjjel, étel, ital után, hányás és hasmenéssel; fájdalmak közt nagy nyugtalanság, hánykolódás, jajgatás, kétségbeesés. Időről időre visszatérő kólika, este lefekvéskor, reggel felkeléskor; a fájdalmak a hasgyűrű, ondózsineg és középhús felé húzódnak, korgás-morgással végződven. Szelek. Égetés a hasban. Bélgyuladás. Has-dag. Has-mirigy daganat a gyermekeknél. Vízkór. A jobb ölben ficzamosodás érzete hajolás alatt.

Eröltetés, égetés, viszketés a **végbélben**. Fájdalmas aranyeres csomók. Nagyon égető f. az aranyeres csomókban, mely miatt nem alhatik; nappal járás közben szuró f. Székletételkor erőltetés, égetés a végbélben. Hasmenés éjjel, vagy étel, ital után; **iszonyú hasfájdalmakkal**; hányással és nagy gyengeséggel; nyákos, vizenyös, sötétzöldes, sárgás, fehéres, véres, bűdös, rothadt szagu, emésztetlen hasürülések. Fekete székletétel és hányás (fekete kór. Melæna). A végbél görcsösen tolul ki nagy fájdalommal és így marad.

Vizelet-hólyag-bénulat; elnyomatott vizelés. Vagy, gyakori készítés a vizelésre, égetéssel és bő ürüléssel, éjjel gyakori fölkelésre készítő. Akarat elleni vizelés, álomban is; nehéz, fájdalmas vizelés; vérvizelés; vizeléskor, vagy csak eleinte égetés.

A férfi **nemző-részek** gyuladása, kékes daganata, mint midőn fenébe (Brand) megyen át a gyuladás. — A nőknél: méh-keményedés, rák. Bő, kora tisztulás; tisztuláskor szúrás a végbél és szeméremtestben; csipdesőleg metsző f. az alhasban, mely miatt hasát összehúzza nyögés, sírás, jajgatás közt csipős, felevő fehér folyás.

A **gög** (gége) és **légcsőre** nézve: rekedtség nagy nátha

és álmatlanság mellett; szárazság, égetés a gögben; grippe különösen szemgyuladással, fényiszonynyal. Hörg-lob (Bronchitis). Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Köhögés mint kén-gőz után; inger a légcsőben; köhögés ital után, a hives légben, reggel vagy éjjel fölülésre kényszerítő; nehéz kiköpés, mely által sós, húzós, vagy vérrel vegyes nyákot köp ki, az egész test égető forrósága mellett. Tüdő-hurut (Schleimanhäufung; Lungenkatarrh). Tüdővész. Elnyomott légzés, fuldoklás, mely alatt a nyak feldagad; rövid légzés, mintha a mell össze lenne húzva; mellszorongás; köhögés után összehúzó f. a gyomorban.

Mell-bántalmak. Nehéz légzés szeles időben; a szobában, ha melegen van öltözve; ha nevet, vagy mozog; és ilyenkor teste hideg, izzad, izzadása hideg. Szorongó rövid légzés, ha régi is, és gyakran visszatér. Mellszorongás, nehéz légzés járásban, főleg pedig lépcsőkön fölmenésben. Fulással fenyegető mellszorongás; elmaradó légzés; lankadtság, nagy gyengeség mellett; este vagy éjjel az ágyban. Mell-görés. Mell-vizkór. Belső fázás, kivált evés után; vagy égetés, a mellsonthban is érezhető. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenlähmung).

A keresztben erőtlenség, fájdalmas feszesség. Hát-f. nyugtalanság, bel-szorongással. Feszés nyak. Mirigy-dag a hónalyban.

Kar-dag fekete küteggel. Feszés, érzéketlen kezek. Húzó, szaggató f. kivált éjjel a könyöktől a hónalyig; éji fájdalom a karban, ha ráfekszik.

Heves f. az **alsó végtagokban**; szaggató szúrás; fájdalomokban nagy nyugtalanság, mely miatt szüntelen változtatja helyét, idestova jár, szenvedő részét mindig mozgatja; leginkább éjjel. Csip-köszvény. A térd mintha erősen lenne körülkötve; térdhajtás alatt feszesség, mintha rövid lenne csak állás és ülésben. Fehér térd-, vagy czombdag (tumor albus). Összezúzó f. a végtagokban, mintha a hús elvált volna. Összeszorító f. a lábikrában járás alkalmával, vagy az ágyban, a lábikra keménységével és felkiáltással járó fájdalommal; e mellett a czomb hideg, feszes, bénult. Égető fekélyek a czombon, ha régiek is. Forró, fé-

nyes, égető vörös foltokkal, vagy fekete hólyagokkal ellátott lábfej-daganat.

Jegyzék. Azon betegségek, azon jellemző körülmények, melyekben a gyógyszer indikálva van, kivonatban ezek. Belsőrongás, leírhatlan félelem a haláltól. Kimerülő életerő, nagy gyengeség. Zsongos, rángó görcsök; nehézkór. Veszett kutya, mérges állatok harapása, bonczolás alatt történt sebesülés következményei. China-, jod-, mercur-bántalmak. Égetés. Szeszkes italokkal való visszaélésből származott bajok. Görvély. Mell-, has-vizkór. Sáp-kór. Sárgaság. Werlhofféle foltok. Syphilis. Lépfene. Pokolvar. Rák. Bujakóros kütegek; gonosz indulatu egyéb heveny kütegek nagy nyugtalanság, belsőrongással. Sömör. Petécsék. Genyedő kütegek. Fénés fekélyek. Gyuladt fagyás égető fájdalommal. Kórszuny (coma). Ideges, rothasztó lázak nagy nyugtalansággal. Váltóláz, gyomor-bántalmakkal, nagy nyugtalanság, belsőrongás, égető forróság mellett; láz után nagy gyengeség. Sorvasztó láz. Köszvényes szívárvány lob, görvélyes szemlob. Orr-, nyelv-, ajk-, gyomor-, méh-rák. Gyomor-bántalmak égető fájdalommal, fejlődő rákra figyelemztetők. Bélgyulladás; hasmenés égető, iszonyu fájdalom közt. Cholera. Tudta nélkül történt hasmenése a typhosus betegnek. Fekete hasmenés. Vérhas. Vizelet rekedés, különösen az iszákosoknál. Fehérfolyás csipő, égető fájdalommal. Májasodással (hepatisation) fenyegető veszélyteljes tüdőlob. Görcs-fuladás. Tüdővész, sorvasztó lázzal. Szív-gyulladás, chronicus szív-bántalmakban fő (palliativ) orvosság. Chronicus gerinczagy-bántalmak és innét eredő bénulat a végtagokban. Csipe-zsába (coxalgia).

Artemisia vulgaris.

Nehéznyavalya ellen hathatós kivált gyermekágyasoknál, ijedés után; nem különben ránggörcsök, nehézkór ellen a gyermekeknél.

Asa foetida.

Átalában: rásztkóros (hypochondriai), méhkóros (hysteriai) bántalmak. Görvélyes bántalmak. Csontszu; éji, bujakóros, mercuriál csontfájdalmak. Az ágymelegget nem tűrő csontfájdalmak. Kopogó, nyomó, szűrő, szaggató, belőlről kifelé vonuló fájdalmak, melyek érintés által másféle fájdalmakká változnak, vagy enyhülnek; ülésben érezhetők leginkább, enyhülnek a szabad légben való mozgás-

ban. A csonthártyában oly érzés, mintha fúrnák, vagy mintha valamivel vakarnák. Vértfolyások. Egyes izmok rángásai. Rángások, nehézkór a gyermekeknél geliszták miatt. Vit-táncz.

A **bőrt** illetőleg: mirigy-daganatok; nyirk-daganatok (lymphatische G.); a csontokat megtámadó fekélyek; eves, büdös geny; magas, kékes környezettel ellátott fekélyek; fájdalmak a csontokban érintés által.

Fej-nehézség és elfogultság. Oly érzés, mintha a velő meg lenne feszítve, vagy mintha azon keresztül zsinórlenne húzva. Vértolulás, arcz-melegséggel. Nyomó fej-f. kivált a homlokon, a szem fölött; préselő f., mintha a velőt bevonó posztó által préseltetnék a velő; szúrás a bal halántékban; a homlokcsont alatt lotyogás-érzete. Szédülés, préselő nyomással, a szemek elhomályosodásával, sebes érveréssel.

Nehézebb **hallás**, geny-kifolyással; nagy adagban bevett mercur után is.

Orr-fekély (ozoena nasum), orr-bűz, zöldes, büdös genyfolyással.

Torok-, de leginkább nyelcső-égetés, szárazság, vagy oly érzés, mintha valami fölfelé tolna, gyakori nyelésre készítető. Nyelcső-gyulladás.

Rosz **száj**-iz, mint a foghagymától, vagy mint avas vaj után.

Nyomó f. a **gyomorban**, oly érzéssel, mintha idegen test nyomulna a nyelcsőn fölfelé. Teliség érzete. Feszítő f. a máj, de még inkább a lép felé. Gyomor-égetés. A szivgödörben látható, érezhető kopogás.

Chronicus **máj**-gyulladás. Mélyen a májban nyomás, kivált étel után, a mell felé vonuló, nehéz légzéssel, kopogással.

Nehézség a **hasban** felfuvással. Metsző f. a hasban, a köldök körül, ülésben, midőn összehúzza hasát. Has-csikarás. Szúrás, kivált a bal oldalon. Korgás, morgás, felfuvatás a szelektől, teliség, nehézség érzetével. Nagy has a gyermekeknél, mirigy-daganattól. Oly érzés, mintha a peristalticus mozgás ellenkező irányban történnék, azaz, mintha a belek mozgása nem lefelé, hanem fölfelé lenne irányozva.

Nehéz **szókelés**, de sok szél. Gyakori késztetés a székletételre, de hasztalan. Kemény, lomha, nehéz szék; büdös székürülések.

Erős szagu **vizelet**. Hólyag-görcs.

Szülfájdalmakhoz hasonló érzés a **méhben**, alábbhagyó, de ismét visszatérő.

Sebes légzés, gyenge, összehúzott érveréssel. **Mell-szorongás** sebes légzéssel. Mell-görcs erős munka, mértéktelen közösülés, több evés után. Légrekedés a gyermekeknél. A szív táján nyomás, mintha a véredények tul-telve, kifeszítve lennének.

Szúrás a **vállakban**. Rángatódzás a felső karban, nagy nyugtalanossággal, mely miatt karját minduntalan mozgatni kénytelen. A kéz-ujjak töveiben nyomás, kivált nyugalomban, fekvésben.

A jobb **tomporban** húzó szúrás egészen a hasig; a bal **czombban** rángó húzódás, ülésben; rángások a czombokban. A bal lábikrában feszítő égetés; a jobb lábikrában nyomás, járás közben elmúló. Merevedés érzete a bal lábfejen. Hideg lábfej-dagana. A láb nagy ujjában viskető hemzsegés; a közep ujjban rángás; égető szúrás a kis ujjban.

Jegyzék. Főleg ideges, görvélyes, bujakóros, mercurial, csontbántalmakban hathatós e gyógyszer; ide tartozik a zsirkór (Fettsucht) is.

Asarum europaeum.

A **lélekre** nézve: vig kedély; tulságoskodás.

A **testre** nézve általában: az egész idegrendszernek tulságos érzékenysége. Sok bántalom elenyészik az által, ha arcát hideg vízzel mossa meg.

Fej-fájás, hányásra való késztetéssel; gondolkodás által előidézett, vagy ez által nagyobb fokra emelkedett ilyen fejfájás. Kábultság ülésben és nyomó f. a szemekben. Szédülés, midőn az ülésben fölegyen esedik, vagy járásban. Fájdalom az agyban, előre, vagy kifelé nyomó; a homlokban, az orrtövére, vagy a szemekre ereszkedő, könnyezést okozó. Fej-nehézség, kábultsággal; feszítő f. a fej felső

részén, szaggató a homlokon. Kopogó f., a fej hátsó részén kezdő. Fejgörcs délutánként.

Feszítő f. a **kul-bőrön** és haj-fájdalmak. Hideg érzete, mely a fej bal részében a fül fölött, bizonyos kis helyet foglal el.

A **szemekben** szárazság érzelme. Égetés a szemekben este a szobában mint a pálinkától. Gyuladt, könnyező szemek. A világosság, a szél eltűrhetlen, a hideg jól esik a szemnek. Merevedett, lankadt, fénytelen szemek.

Forróság érzelme a külső **fülekben**. Oly érzés, mintha a fülek be lennének dugva, vagy zárva; nehezebb hallás a jobb fülre.

Borzadás után **arcz**-forróság; az alsó **ajkak** belső részének hidegsége; hidegség érzete a felső elöllevő **fogakban**, mint a hideg légtől.

Nyál-gyülem a szájban; édeses nyál; kellemetlen izü. Gyakori fölböfögés, rothadt izü, éles, a fogakat elvásító. Undor, hányásra való késztetéssel, mely alatt sok víz gyűl össze a szájban. Nagy erőltetéssel járó hányás, hasmenéssel, csak vizet hány ki.

Gyomer-nyomás, kivált belégzés alkalmával. Nyomó, préselő f. a hasban, kivált menésben, a bal oldalon. A bélcsatorna elnyákosodása.

Nyákos **hasmenés**. Étszékelés (Lienterie). Végbélszakadás. Fehér, huzós, véres ürülés nagy erőltetéssel; hasmenések nagy gyengeséggel.

Inger a **köhögésre** a torokban összegyűlt sok nyáktól, nehéz légzéssel; köhögés által sok nyák-ürülés; nyákos tüdővész.

Szúrások a **tüdőkben**, főleg belégzés alkalmával, mellszorongással. Rövid légzés. A jobb tüdőben összefüző f., égetéssel. Chronicus tüdő-gyuladás.

Összeveretés érzelme a **hátban**, ugy a nyakban; a **nyak**-izmokban összeszorító f., mely által oldalt huzatik a fej. A hónalyban ficzamosodás érzete, ha karját mozgatja; összehúzó feszülés a nyak-izmokban, midőn könyököl.

Elfáradás érzete a **végtagokban**, nyugtalansággal, mely miatt e részt mozgatnia kell; a térdben is oly érzés, mint a lábfejen fáradozás, vagy váltóláz után. A lábfejen szúrás, a

talpba menő; a nagy ujjban húzó f. fekvéskor; a kis ujjban oly érzés, mintha meg lenne fagyva.

Jegyzék. A gyomor, mell, fül nyákos állapotában; a fülnek ezen bántalma miatt támadt nehézhallás, nem különben nyákos mell-szorongás, illetén görcsfulladásban (asthma pituitosum) alkalmazandó. Hasznos szintén a kukaczkisértelet ellen.

Aurum foliatum.

A **lélekre** nézve. Leverettség, fájdalmasság; keresi a magányt; azt véli, hogy mások szeretetét elveszté és e miatt epeští magát sirásig. Elégedetlenség minden viszonyokkal és epeštés a fölött, hogy balsorsának ő az oka. Nehézkedvűség a halál után való belső vágygyal; hibás lépés után lelkipurdalás szűlte vallási nehézkedvűség; nagy belszorongás a szív körül nyugtalansággal, mely által idestova üzetik; nagy gyengeséggel. Öngyilkossággig fokozott belszorongás. Bátortalanság, kétségbeesés minden miatt. Haragosság legcsekélyebb ellenvetésre. Változó kedély; most nevet, most sir. Bizonyos személyek iránti ellenszenv. Honvágy. Szerencsétlen szerelem okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában rászt és méhkóros bántalmak. Görvélyes bajok. Csontgyulladás, genyedés főleg mercurialis szerek következtében. Csontbántalmak. Összevetési fájdalmak a tagokban, kivált nyugalomban, az ágyban. Üresség érzete és gyöngeség a testben. Vérforrongás, mintha forna a vér; úgy tetszik, mintha minden vér a fejből azonnal a végtagokba menne le.

A **bőrt** és ez alatt levő részeket illetőleg: köszvényes csomók. Vízkóros daganatok. Rákféle fekélyek. Csontdaganatok.

Láz. A hideg iránt nagy érzékenység. Testhidegség, de főleg a kezek és lábokban. Borzongás este lefekvéskor; teste nem tud megmelegedni az ágyban.

Fej-fájás oly érzéssel, mintha az agy össze lenne verve; olvasás, irás, beszélés, gondolkodás által növekedő. Vértolulás. Fejzúgás. — Külsőleg: fejcsontdaganat fúró fájdalommal; érintés által nagyobb.

Nyomás a **szemekben**, gyengeséggel. Feszülés a szemekben, gyenge látással. A szemhéj vörös daganata, árpával, a görvélyeseknél. Szaru-foltok. Láng, szikrák a szem előtt. Fekete foltok látása. Kezdő fekete hályog (amaurosis).

Fül-bántalnak sok mercur után. Csont-szu. Büdös fülfolyás, genyedés.

Orr-daganat a görvélyeseknél, vörösséggel, gyuladással. Fekélyes, varas orr-lyukak. Csontszu az orrcsontban. Orr-rák.

Feszülés-érzete az **arcz**-csontokban. Gyulasztó arcz-fájdalom a csontokban. Arcz-dag reggel ajk- és orr-dagattal. Dagadt, fekélyes ajkak. Homlokcsont-daganat.

Fogfájás a vértolulástól, fejforrósággal. Foghús-dag; geny-hólyagesák, fekélyek a foghúson.

Szaj-büz, mint az ó sajtól, a serdülő leányoknál. Csontszu a szájpád-csontban. Dagadt fekélyes mandolák. Fájdalmas, nehéz nyelés. Az ital az orron jön vissza. Édeses nyál-gyülem a száj-üregben.

Gyomor-fájás, olyforma, mint mikor éheznek. Étél, ital után oly fájás, mint a szelektől.

Sok szél a **hasban** és innét különféle bántalmak. Kólika a szelektől. Hajlam a sérv-kitolulásra. Lágyék-mirigy-dag és genyedés. Lágyék-sérv a gyermekeknél is. (A sérvkötő használata elkerülhetlenül szükséges.)

A **tökökben** összezúzatási érzet. Viszketeg a tökszacskóban. Tök-dag. Régi tök-keményedés. — **Méh**-szakadás. Méhkeményedés.

A **légesöhöz** tapadt, nagy erőltetés által kiköphető nyák.

Mell-szorultság kivált járás közben a szabadban; éjjel bármiféle helyzetben, szünet nélkül mély légzésre kényszerítő. Nehéz légzés, éjjel is. Ásítózás alatt borzadozás a mellben. Vértorlódás a mellben. Mell-nyomás, szúrás. Szív-rázás, mintha a szív helyéből kimozdulna, járás alatt. Erős szívdobogás, beszorongással. Organicus szív-bajok. Mell-vizkór. Kezdő tüdő-bénulat.

Szaggatás, összeszorító f. a **kezek** csontjaiban. A **tomporban** bénulás érzete felkelésben. A **térdben** oly fájdá-

lom, mintha le lenne kötve. Az **ai-lábszár** csontjait fedő bőr alatt csomók.

Jegyzék. Azon betegségek, azon körülmények, melyeknél fogva e gyógyszer indikálva van, kivonatban ezek. (Melancholicus, phlegmaticus, scrophulosus egyének kiválólag kívánják e szert, kedvező körülményekben.) Gyenge emlékezőtehetség; elme-gyengeség; melancholia; életuntság; öngyilkossági eszmékkel való foglalkozás. Csont-lob, daganatok, csontszu; fájdalmak a csontokban kivált éjjel és különösen mercurial szerek következtében. Másodrendű syphilis; mercur-bántalmak. Köszvény, főleg feslett életmód, nagy adagban bevett mercurnak tulajdonítható. Fejfájás, emeeröltetés miatt; chronicus vértolulás a fej felé. Görvélyes szemgyulladás. Fülesont-szu. Scrophulosus, syphiliticus orr-fekély; orrcsont-szu. Tök-lob, kemény-dag. Lágycék-sérv. Vértolulás a mellben és innét eredő fuladozás. Mellszorongással összekötött fuladozás. A szív felé toluló vér, köszvényes letételek következtében fejlődött erős szivdobogás. Chronicus szivbántalmak és innét eredő vízkór.

Aurum muriaticum.

Különösen jellemző hatás körét, mellőzvéen egyéb symptomáit, csak ezekre szorítom: általában rosszabbulás, nyugaltságban. Furó fájdalmak a csontokban és ízületekben.

Vörös, gyuladt orr, viszketéssel, később, lehámlással. Orr-fekély (Ozoena). Sárga-zöld nyak-folyás az orrból.

Fekélyes, dagadt, felpattant **ajkak**, kivált görvélyeseknél.

Nyak-gyülem a **száj**ban. Nyálfolyás, mérsékelt szájtüreg-gyuladással. Torok-vörösség.

Felpuffadt **has**. Összehúzó, feszítő f. az alhasban.

Gége-bántalmak, bujakórban szenvedőknél, vagy sok mercur bevétele után; csiklándozás, vakarás a gégeben; száraz, görcsös köhögés. Rövid nehéz, fulasztó légzés. Mell-szorongás; szúrás az oldalbordák alatt; mellvízkór.

Sziv-dobogás; szúrás a szíven át. Sajátságos érzés, mintha a szív keménységétől, nehézségétől eredne, rögtön meggátolt légzés mellett. Szabálytalan szivverések.

Baryta carbonica.

A **lélek**re nézve: szomorúság, siránkozás. Féleltnesség. Kislelkűség. Az idegen emberektől visszahúzódik; kerüli

a társaságot. Minden csekélységre felindul. Feledékenységg; beszéd közben csakhamar elfeledi a szavat, a mely már száján volt.

A **testre** nézve általában: görvélyes bántalmak. Rángások. A bántalmak leginkább a bal oldalt támadják meg; közönségesen ülésben jelennek meg, járásban elmúlnak. Könnyű meghülés és innét torokfájás. Általános elgyengülés. Agg-kor, de nem különben a gyermek-kor bántalmaiban. Agg-korhadás (marasmus senilis). Elsoványodás a kisdedeknél, nagy has, görvélyes daganat mellett. Nagy hajlam mindig fekiüdni, vagy ülni, mivel fáradtnak érzi magát.

Bőr-viszketeg kivált éjjel az ágyban; különösen fej, hát, kézviszketeg, vakarás által nagy fájdalmat okozó. Bőr-égetés, szúrás vakarásra kényszerítő, de ez által el nem muló. Mirigy-daganat, keményedés. Tömlős, szalonnadag. Körömméreg.

Fejfájás este, mely mellett minden zaj, főleg férfi-hang igen fájdalmasan csik. Préselő f. a homlokban, kivált az orr és szem fölött. Összeszűrő f. mindket oldalról. Fejszűrés kivált a meleg kályha mellett. Lazultság (Lockerheit) érzelme az agyban fejmozgás alatt. Vértolulás a fejben oly érzéssel, mintha aludt vér volna a fejüregben. A fejfájdalom fő székhelye a homlok, vagy a fej hátsó része. — Külsőleg: fájdalmas fejbőr, érintés alatt; fejviszketeg; kopaszodás (a mennyire a physical lehetőség engedi). Száraz küteg, varas fej.

Szem-gyulladás görvélyeseknél. Szem és szemhéj-dag; genyes nyák a szempillákból; éjjel a szempillák összeragadnak. Homályos látás, mint a ködben, vagy fátyolon át. Szállongó fekete foltok a szem előtt; szikra-látás sötétben; a gyertya körül udvart lát; szem kápráztatás a világosságtól.

Fül-szaggatás a csontokban; szűrés; fúrás; kopogás. Fül-viszketeg. Fül-ropogás nyelés alatt. Fül-csengés; zúgás, bűgás. Nehéz hallás. Küteg a fülön, vagy a fül mögött.

Gyakori **orr-vérzés**, majd minden szuszogás alatt. Alkalmatlan orr-szárazság. Varas orr. Gyakori nyák-elválasztás; folyó nátha.

Feszülés érzelme az **arczon**. Hidegség érzete; oly érzés, mintha pókhálóval lenne behúzva az arcz. Forróság érzete, pirosság nélkül. Arcz-küteg. **Ajk**-szárazság; ajkdaganat égetéssel. Alsó áll-daganat, fájdalommal vagy keménységgel.

Fogfájás éjjel az ágyban. Löktető fogfájás, a fülig, halántékig terjedő. Égető f. a fogakban nyálfollyással, emellett hanyat nem feketik. Fogfájás az odvas fogakban, meghülés után, vagy tisztulás előtt. Könnyen vérző foghús, sápadt vörös színű, fogfájással hideg ital után.

Száj-szárazság reggel felkeléskor. Szüntelen köpködés. Durva nyelv reggel felkeléskor. Nyelv-keményedés, közepe táján égető fájdalommal. Nyelv-hólyagesák, fölrepedezés.

Torok-érdesség (Rauheit) főleg nyelésben. Cserepedzés érzete üres nyelés alatt. Szúrás, nagyobb akkor, midőn nyel; torok szárazság, nyomás, mint valami daganattól, nyelés alkalmával. Ebéd után oly érzés, mintha fojtogatnák. Daganat érzet a nyeldeklőben; mintha czövek léteznék a nyelésőben; vagy mintha sok nyák lepte volna meg a nyelésőt, vagy mintha egy falat-étel felakadt volna. Nagy hajlam a torokgyulladásra és a mandolák daganatára.

Állandó szomjuság. Semmi étvágy. Keserű, savanyú, sós **szájiz**. Éhség étvágy nélkül. Évés után gyomorbántalmak, lomhaság. Gyenge emésztő tehetség. — Gyakori, majd szüntelen üres fölbőfögés. Csuklás. Emelygés; hányásra való késztetés.

Gyomor-fájdalom éhgyomorra, vagy étel, különösen kenyér után. Oly érzés, mintha gyomra terhelve volna; gyomor-nyomás, mint ködarabtól, csekély étel után is. Sebféle f., mintha az étel sebes részeken menne keresztül. Gyomor-gyulladás; kökeményedés.

Máj-fájdalom; e mellett a kezek és lábak hidegek, az arcz meleg, piros; nyomó f. kivált mozgásban, vagy tapintás alatt, leginkább pedig mély légzéskor.

Osszehúzó f. a **hasban**; nyomás; csipkedés; szúrás. Fájdalmas hasfelfuvottság; feszült has. Hásbántalmak a szelektől.

Gyakori késztetés a székletételre; vérhas-féle ürülések, a lágyék táján érezhető nagy fájdalommal. Nehéz, kemény szék végbél-fájdalommal, égetéssel, véres nyák ürüléssel. Aranyeres csomók, végbél-égetés, viszketés, hemzsegéssel. Geliszták.

Vizeléskor égetés a vizező-csőben, vagy csipkedés a hasban; vizelés után megújul a vizelésre való inger.

A **nemző-részekre** vonatkozólag: elgyengült férfi-tethetség. A nőknél csekély, csak egy napig tartó tisztulás.

Szűrés a **légsőben**. Rekedtség; nem ejthet egy szót sem hangosan. Éji köhögés. Inger a köhögésre, sós, keményítőféle nyák-kiköpéssel.

Mell-bántalmak. Fulasztó katarrhus, fenyegető tüdőhüdéssel: főleg *tartarus emet.* után, az öregeknél. Teliségi érzete a mellben, nehéz légzéssel és szűréssel légzés alatt. — Szívdobogás, ha a bal oldalra fekszik, belszorongással, ha csak rá gondol.

Feszítő f. a **keresztben**; fájdalmas feszültség. Feszés nyak; a fejig terjedő dagamat, sebféle fájdalommal, vörösséggel.

A felső **karban** fekélyféle fáj; csontfájdalmak; ficzomodás érzete a kéz hátán. A kezek bőre pergamentféle száraz, durva foszló. A kezujjak elzsibbadnak.

A **csipben** f. menés alkalmával. Húzó, szaggató f. a czomb és alszár-csontban. A lábikrában összeszorító f. Nyugtalanóság a lábokban. Fájdalom a láb-talpban. Büdös lábizzadás.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban czek. (Kisdéd-, de méginkább aggkorban előforduló bántalmakban helyes orvosság kiválólag, ha egyébiránt is specificum). Testi, vagy szellemi gyöngeség. Aszkór a gyermekeknel (hol a calcareával vetélkedik). Nagy hajlam a meghülésre és innét eredő bántalmak. Görvélykór: mirigy-dag, keményedés. Fejótvar. Gutaütés főleg az idősbek, vagy iszákosoknál. Görvélyes szemlob; fülbántalmak. Aranyér. Göresfuladás (asthma); idült katarrhus. Torok-, mondolalob. Büdös lábizzadás.

Belladonna.

A **lélekre** nézve: mélaság; fel s alá járás gondolatok közt, éjjel. Levertség; életuntság. Siránkozás félelem

közt. Belső nyugtalanság, szüntelen testmozgás; el akar futni. Elmetébolyodás képzelt okok miatt. Kiabálás, böges csekélységek miatt is. Haragosság. Düh. Nagy vidámság, csintalanság. Zavart csevegés; nevetés; éneklés; füttyülés. Változó kedély. Eszméletlenség; sem nem hall, sem nem lát. Félelmes visiók; fekete kutyákat, rovarokat, ördögöket, kísérteteket és több efélét lát. Elmezavar a sok italtól.

A **testre** nézve általában: rángások, görcsök, kivált harag után. Görcs-nevetés. Görcsök kiabálással. Me-revedés. Nehézkór. Ájulás. Legkisebb érintésre meg-ujulnak, nagyobbodnak a bántalmak. Elsoványodás a gyermekeknél; aszkór.

A **bőrre** nézve. Orbáncz. Bubor (küteg): pemphi-gus. Vörös foltok, mint a vérfoltok; skarlátféle küteg; vörös, forró daganat; vízhólyagcsákból álló küteg. Mirígy-daganatok. Nyirk-daganatok (limphatische Geschwülste). Kemény daganat (kökén). Rákféle bántalmak. Velős rák (fungus medullaris). Égető f. a fekélyekben érintés alatt. Sárgáság.

Láz állapot. Az egész test hideg, az arcz sápadt, néha duzzadt és vörös. Mindennapos láz; először rázó hideg, ez után forróság következő izzadással, vagy a nélkül; vagy a hideg és forróság felváltva mutatkoznak. Száraz, égető, külső, belső forróság; főleg pedig a fej forró, az arcz piros. Láz alatt félrebeszélés, nagy szomj. Gyulasztó, ideg-láz.

Fej-fájás. Fej-nehézség, mint részegség után. Nyomó f. kivált a homlok táján, a szemek fölött. Mozgás által nagyobb a fejfájás. Oly érzés, mintha a fej szét akarna repedni, hajolásban mintha minden ki akarna tolódni. Oly érzés, mintha víz lotyogna az agyban. Metsző f., mintha késsel metsznék, az egész fejben, vagy annak hátsó részében. Lépdeléskor oly fájás, mintha valami teher által húzatnék a fej hátsó része lefelé. Szúró, vagy kopogó, vagy löktető f. Vértolulás, forróság a fejben. Gutaütés. — Külsőleg, fájdalmas érzés legkisebb érintésre. Fejdaganat. Fej-rángás és a fejnek hátrafelé húzatása.

Szemfájás oly érzéssel, mintha a szemek benyomatná-

nak, vagy kitépetnének. Szemnyomás, mint a beesett homoktól. Szúrás. Csipkedő fájdalom. Szem-forróság, égetés. Szárazság érzelme. A szem fehér részének vörössége. Könyezés, a lehulló könnyek sósak. Szemhéjdaganat, gyuladás. Szemgyuladások. Szemvérzés. Vértokok. Szemhéj-görcs. Kidülledt, mereven szemek. Fényiszony. Homályos látás. Dupla látás. Vakság este és éjjel. Szemgyengesség, finom munkák miatt. Fekete hályog.

Fül-szagatás, mintha kiszagatnák a fület. Heveny (acut) fülgyuladás. Suttogás, bömbölés, csengés a fülekben. Nehézhallás fejmegehülés után. Siketség. Fültömirigy-daganat.

Vörös orr, égetéssel. Fájdalmas, varas orrlyukak. Orr-vérfolyás, vér-ömlés az orr- és szájból. Igen érzékeny szaglás.

Az **arcz** nyugtalanságot fejez ki. Zavart tekintet. Forróság érzete pirosság nélkül. Forró és piros arcz, hideg végtagok. Vörös arcz-dag, mereven szemek. Csak az egyik pofa dagadt, vörös, fáj. Kemény arcz-dag. Arcz-orbáncz. Ideges arcz-fájdalom. Görbe száj. Száraz, sötétvörös ajkak. Ajk-kökeményedés, rák. Áll-mirigy-daganat. Áll-görcs. Száj-csukódás.

Csúzos **fogfájás** légvonaltól, azonnal evés után. Húzó fogf. a felső zápfogakban, a fülre terjedő. Rángató, fúró f. kávé után. Sebféle f., ha szabad lég éri a fogat. Fogfájás arcz-pirosság, forróság és fejkopogással. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne. Foghús-dag égető forrósággal és torokfájdalommal.

Száj-szárazság érzelme, noha a száj elég nedves. Valódi száj-szárazság, torok és orr-szárazsággal. Habzó száj; véres hab. Nyálfolyás; nyulós nyál-folyás; (mercur után is). Száraz, forró, vörös, fölrepedezett nyelv. Csipkedő, égető nyelvfi., mintha a nyelv hólyagos lenne. Nyelv-remegés. Nehéz nyelv, hebegő beszéles; nyelv-bénulat.

Torok-fájás oly érzéssel, mintha sebes lenne, kivált nyelésben. Szúrás, égetés a torokban, kivált nyelésben. Torokgyuladás; (mercurialis angina). A folyadékot sem nyelheti le, hanem az orrán jö vissza. Viz-izony (hydro-

phobie). Összehúzó, görcsös fájdalom a nyeldeklőben; semmit sem bir lenyelni.

Rothadt **száj-iz.** Elvesztett étvágy. A kenyér íze, szaga savanyu. Utálja a húst, savanyu ételt, sert, kávé, tejet. Szomjtalanság, vagy iszonyu szomj, de egy cseppet sem bir lenyelni. Étél után összehúzó f. a gyomorban.

Inger a bőfőgésre eredmény nélkül; keserü felbőfőgés. Csuklás. Émelygés; hányásra való késztetés. Hányás, szédelgés, átfutó forrósággal; epe, nyák, vízféle savanyu hányás. Nyomó f. a **gyomorban** kivált evés után. Gyomor-göres minden ebédnél.

Nyomó f. a **hasban**, mint a kötől, járás, állásban; ülésben nem. Bélgörcs (kólíka); összehúzó, összeszorító f. kivált a köldök körül, a has bizonyos táján oly érzés, mintha körömmel kaparnák; a fájdalom miatt összehúzza hasát. Metsző f., mintha késsel metsznék. Forróság, égetés a hasban, nagy belszorongatás, arczizzadáással. Has-felfúvás, kidüldörödő belek; szél-kólíka. Idült **máj-gyuladás**.

Székszorulás, **fejforróság** vagy izzadáással. Gyakori késztetés a székre eredmény nélkül. Székeröltetés. — Vagy, hasmenés, fejforrósággal felváltva; nyákos hasmenés, izzadáással; ily hasmenés mellett összehúzó f. a végbélben, hasmenés alatt borzadozás. Akaratelleni székle-tétel; a végbélben visketés, szúrás, összefüző fájdalom.

Elnyomatott **vizelés**, néha székszorulás és izzadáással; hólyag-bénulat. Vagy — akaratelleni vizelés, álomban is. Szúrás a vizelő-csőben; a hólyagban oly érzés, mintha benne féreg fészkelődnék

A női **nemzőrészekben** oly préselő f., mintha a méh le akarna szakadni, bekövetkező vérfolyással. Vérfolyás, világos vérürüléssel. Tisztulás előtt hasfájás, hiányzó étvágy, nehéz kedv; tisztulás alatt ásítózás, borzadozás, nagy szomj. El nem menő szülep (Nachgebur) vértolulás, száraz forróság mellett. Gyermeakági láz, kivált szenvedélyek, vagy elnyomatott tejelválasztás után. Rózsaszínű **emlé-gyuladás**, daganat; keményedés.

Éji köhögés egy óranegyedig tartó rohammal, időszakonként. Száraz köhögés, torok-csiklándozással, a mellben oly érzéssel, mintha itt száraz katarrihus gyanánt foglalna

székhelyet. Üres, csaholó köhögés. Görcs-köhögés. Sírás (a gyermekeknél), gyomorfájás a köhögéstől. Nagy fájdalom a gégében, fuladás-veszedelemmel, érintés, nyakmozgatás alatt; görcsös összehúzatás. Nyákos kiköpés köhögés által, mint a belégzett por után. Genyes, véres nyák-kiköpés.

Rövid, sebes, rendetlen, nehéz, szorongó **légzés**. Mell-szorongás nyomó fájdalommal a szivgödörben. Görcsös szorongás a szivgödörben járás alkalmával, mely által mély légzésre kényszerítettik. Mell-szúrás, köhögés, járás alatt. Metsző f., mintha késsel metsznék. Kopogás a mellben nagy nyugtalansággal. Szivdobogás, nehéz, lassu légzéssel.

Kereszt-fájás és feszesség, ülés után; az ülésből alig bír felegyenesedni. Gerinczagy-lob. Nyak-feszesség. Mirigy-daganat. Figyelmet gerjesztő itér-verés.

A **vállakban** nyomó szaggatás, mozgás által érezhető, nyomás által enyhülő. Nehéz, elhaló **karok**. Csúzos fájdalomnak hemzsegéssel. Görcs a karokban, rángások, befelé csavarások, görcsös kifeszítés. Vörös kardaganat. Fájdalom a csontokban. A kéz-csontokban szűrő, nyomó szaggatás; kéz-daganat; kéz-feszesség. A kéz-ujjakban húzó f.; feszesség az ízületekben, hajolásban fájdalom. Az ujjak hegye úgy fáj, mintha be lenne szorítva; fájdalmas szúrás, mintha az ujjhegyen jönne kifelé. Oly érzés, mintha szálla lenne a közép-ujj hegyén.

Csip-fájás, égető szúrással, kivált éjjel, érintés által növekedő. Csip-köszvény. A felső lábszárban nehézség, feszesség. Térd-fájás; feszesség, kivált menésben; szúrás a hajlásban. Az al-lábszárban élénk fájdalom, mely miatt lábát kinyújtani kénytelen. Az alszár, különösen a cip-csontban nyomó f. állásban. A lábikrában szúrás, alólról fölfelé; az ágyban összeszorító f. Hemzsegés a lábfejen; feszítő, vajúó, fúró f. a talpban; ficzamosodás érzete a láb középtáján. Láb-forróság, izzadás ülésben, talp-égetés.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. (Vérmes egyéneknek kiválólag választható). Elme-zavarok; dühös örültség. Ideges betegségek. Ijedés, epekedés, harag után fejlődött bántalmak. Mindazon lázak.

hol az agy izgatott állapotba szembetűnő. Különbféle görcsök: Vidtáncz, nehéz kór, viziszony sat. Vértorlások a fej, mell, has felé. (Lázak, gyuladások, vértorlásokban a conit után adandó). Vértolulás okozta fejfájás, szédülés, szélütés (apoplexia). Arcz-orbáncz: sima. Agy-gyuladás. Különbféle szemgyuladás; szemvelős rák; alkonyi és éji vakság (farkas sötétség); fekete hályog. Kül- és bel-fülgyuladás. Orr-lob; orrfekély; orrvérzés. Arczsába. Szájsüly. Nyelv-lob; idült keményedés. Torok-gyuladás. Nehéznyelés, fuldoklással. Görcsesuklás. Gyomor-, máj-, lép-, vese-, méh- vizelethólyag. Hashártya-gyuladás. Kólika, kivált a szelektől. Lágyék sérvg. Vese-görcs; húgyhólyag-görcs, bénulat; görcsös összehuzatása a végbélnek (ez utóbbi esetben a hyosciamus is indikált szer). Méhiszam (prolapsus uteri); rák; görcs tisztulás előtt; igen bő hószám, világos vérfolyás; abortus, a méhbe toltult vértől. Emlő-orbáncz; tej-ár; emlőrák. A szoptatás ros következményei. Hanghiány (aphonia) különösen ijedés, görcsrohamok, agybántalmak következtében, nem különben terhes nőknél vagy szülés után. Katarrhális állapot. Száraz köhögés a mellbe toltult vértől, kivált éjjel, szünet nélküli ingerrel, mely erőltetésre arca szinte kigyulad. — Fuldózás a mellbe toltult vértől, vagy görcsfuladás. Vérhányás, főleg elnyomott hószám után. Ideges tüdőlob. Nyak csúz, feszes nyak. Gerinczagy-lob. Gyermekágyi fehér czomblob (pneumonia alba dolens). Görvélykór. Átalában sima orbáncz; heveny kútegek: skarlát, vöröshimlő sat.; visszaverődött kútegek következtében fejlődött letételes agy-bántalmak. — Mindezekből kitetszik, miként a belladonna oly betegségekben van leginkább indikálva, hol az izgékonyság (irritabilität), érzékenység (sensibilität) abnormis állapota rendbe hozandó.

Berberis vulgaris.

A lélekre nézve: Közönbösség; leverett kedély; apathia.

A testre nézve, átalában: elbágyadás csekély munka után is; az izmokban oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Csúzos, köszvényes bántalmak, kivált ha ezek vizelet-, aranyér-, havitisztulás-bántalmakkal vannak összeköttetésben. Mozgás által előidézett, vagy nagyobbodó bajok.

Bőr-viszketés, égetés, vakarásra ingerlő; vakarás után vagy ismét azon, vagy más helyen visszatérő. Oly érzés, mintha fölrepedezett volna a bőr, égetéssel. Vörnyeges foltok, mintha a bőr márványozott lenne. Hideg fut vagy mászkál a bőr alatt.

Feszítő **fej-fájás**; nyomó f., szúrás a halánték és homlok táján. Oly érzés, mintha a fej fel lenne duzzadva, mintha a fej nagyobb volna. Szaggatás kivált a szemüreg és homlokban. Fejforróság leginkább ebéd- vagy erőltetés, hajolás sat. után. — Fej- és arcz bőr-feszítés, mint daganattól.

Szemhéj-égetés, viszketés, csipkedés, sokszor csak bizonyos kis helyen. Szem-héj-remegés, ha gyertyavilágnál olvas. Hidegség érzete a szemekben, mint hideg széltől; ha bezárja szemeit, ekkor könyeznek és a könyvek hidegek. Vörös köthártya; homályos látás, mint fátyolon keresztül. Szemszárazság oly érzéssel, mintha homok esett volna a szembe. Gyuladt köny-húsesa; a belső szemzugban nagy szárazság oly érzéssel, mintha itt idegen test lenne.

Fül-szúrás és szaggatás, néha fejszaggatással felváltva. Élénk szúrás a dobhártyán keresztül, mintha szöget, vagy tüskét szúrtak volna be.

Orr-szárazság.

Fog-szaggatás; szúrás kivált az odvas fogakban, oly érzéssel, mintha a fog hosszabb lenne, vagy el volna vásva. Oly érzés, mintha a foghús elválna a fogtól; vérző foghús. Fekély.

Száj-szárazság. A nyelv mintha feszes, vastag lenne. Érintés, mozgás által nyelv-fájdalom. A **torokban** kaparás, szárazság, oly érzés, mintha a toroknak egyik oldalában czövek lenne.

Gyomor-égetés. **Máj-szúrás**, nyomás. A **lép** táján légzés alatt oly érzés, mintha valami leszakadt volna.

A **hasban** oly érzés, mintha itt valami eleven mozogna. A **lányék** táján oly érzés, mintha sérés támadna, kivált állás, vagy menésben.

Állandó késztetés a **székletételre**, mely aztán kemény, hasonló a juh-ganéhoz. Hemzsegés a végbélben. Sebféle f. égetéssel; végbél-f. érintés által; ülésben nagy érzékenység. Aranyeres csomók, viszkető, kivált pedig égető fájdalommal.

Metsző, égető, összeszorító, szúró f. a **vizelőcsőben**, vagy oly érzés, mintha fel lenne repedezve. Az eféle fájdalmak

kivált mozgásban nagyobbak. Összehúzó f. a **tökökben** az ondózsínórig.

Sebféle **mell-fájdalom**. Szűrő f. kivált a mell bal oldalában. Hidegség érzete a mellben. Mellszúrás, kivált a bal oldalon, mint villanyozás után. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Keresztfájás, ülés-, fekvésben nagyobb. A lágyék, vesék táján nyomó, feszítő f., oly érzéssel is, mintha e részek fel lennének fúva, vagy oly fájdalom, minőt a fekély szok okozni.

A **vállakban** oly érzés, mintha ott valami eleven mozgogna; bugyogás érzete. A felső **karban**, nyomó, vajú f., néha mélyen a csontokban is. Bugyogás érzete a kar-iz-mokban. Égető f. a bőrön, oly érzéssel is, mintha fölrepedezett volna, egyszersmind elzsibbadással; vakarás után vörös foltok. Nyirk-dag. Oly érzés, mintha hideg cseppek hullanának a kézre. **Viszketeg**, hemzsegés, vörösség, mint fagyás után.

Az alsó **végtagokban** elfáradás, összeveretés érzelme. Zsibbadás, nehezen kelhet fel üléséből. Oly érzés, mintha a végtagokban valami eleven járna. Bugyogás, hidegség érzete. Vérérdaganatok. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha a csont feldagadt volna. Talp-szúrás, égetés, szaggatás, kivált éjjel. A lábban **viszketés** (mint fagyás után), égetés, hemzsegés, sebféle f., hidegség, vagy oly érzés, mintha a bőr föl lenne repedezve.

Jegyzék. Hathatós: a nyákhártya-bántalmakban; azért a szem, gyomor, vizelethólyag, nemző részek nyákhártyáját megtámadó betegségekben helyén leend ezen orvosság; valamint oly betegségekben is, melyek epés jelleme kitünő. A csomós köszvényben szintén hasznos.

Borax veneta.

A **lélekre** nézve: hevesesség; csekélységek miatt is felindul. A gyermek indulatos; sír, kiabál; ezután pedig néha jó kedvű, nevet.

A **testre** nézve általában: nedves időben meghülés okozta bántalmak; kocsizás, gyümölcs-evés után következő bajok. Nyugtalanság a testben. Remegés, kivált a ke-

zekben. Nagy gyengeség. A gyermek sápadt, sovány, fonyadt, sokat sír, szopni nem akar, álmából sirással riad fel.

A **bőrre** nézve: orbáncz (az alsó lábszáron). Sömör. Fagydag.

Fej-fájás; e mellett szúrás a bal fülben és az egyik fogban; vagy hányással és az egész test remegésével. Nyomó f. a homlok és halántékok táján, kivált pedig a szemek fölött. Kopogás. Rángás a homlokban, émelygéssel, a szemek szagztatásával. — Külsőleg: érzékeny fejbőr, a hideg és időváltozás iránt. A gyermeknél forró fej, forró száj, forró tenyerek. Összetapadozó, összebonyolított hajak, mint a lengyel-fürtnél.

A **szemekben** oly érzés, mintha valami befelé akarna menni; a jobb pillában pedig mintha kifelé tolnának. Szemvörösség a gyermekeknél, kivált sírás után. Szem, vagy inkább szempilla-gyulladás, vagy a szem-szögletekben, a pilláknak éji összeragadásával, könnyezéssel. Este a szemeket nehezen hunyja be, reggel nehezen nyitja fel.

Fül-gyulladás és daganat, Genyefolyás. Fül-dugulás; nehéz hallás a jobb fülre, a gyermeknél; fül-csengés, füttyülés, harangozás, dobolás, suttogás.

Orr-vörösség és feszes, fényes dag. Az orr belső része varas, fekélyes.

Arcz-orbáncz. A csecsemőknél arcvörösség, daganat, kütég. Az ajkakban oly érzés, mintha azokon valami mászkálna; ajk-égetés.

Fog-fájás az odvas fogakban, nedves időben; az egészségesekben nyomólag vajú f. minden reggeli és vacsora után, dohányzás által enyhülő. Csiklandozás a metsző fogakban, nyálfollyással. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak lennének. Foghús vérzés, daganat, gyulladás.

Száj-fekélyek. Nyelv-feszesség, mintha el lenne zsihadva. Zsebre (Schwämmchen). Szájrothadás. Hólyagsák a nyelven. A torokban sok nyák, melyet igen nehezen bir kiköpní.

Keserű **szájiz**. Gyümölcs után nyomás a szivgödörben. Csuklás a gyermekeknél is; émelygés, hányásra való késztetés; nyák-hányás, savanyu izü, kivált reggeli után.

Nyomó f. a **gyomorban**; összehúzó f. reggeltől délig. Nyomás a lépben, kocsizás, tánczolás alatt.

Csipkedő f. a **hasban**, a köldök körül, mely miatt összehúzza hasát, minden reggel. Has-korgás a sok széltől. A vesék táján szúrás nyomás, kivált reggel menésben, enyhül ülésben. Gyakori **hasmenés**, sárga nyák-ürüléssel. Székelés alatt, után, vagy a nélkül is sok nyák-ürülés. Végbél-dag, viszketeg, mint a takony-aranyértől. E szernek utó-hatása a székszorulás, kemény, juhganéhoz hasonló szék.

Gyakori **vizelés**, minden negyedórán; a gyermekek-nél sírás közt. Erős, büdös szagu vizelet. Vízelésre való késztetés, anélkül hogy csak egy cseppet is üríthetne ki.

A női **nemző-részekre** nézve: fehér-folyás havitisztulás után; színre nézve fehér, mint a tojás fehéré, oly érzéssel, mintha meleg víz folya lefelé.

Csiklándozás, kaparás a **torokban**; a gyermeknél száraz köhécseléssel. Erős köhögés, penész-izü kiköpéssel és hasonló szájjal; nehezen szakadozó nyák, vér-csíkokkal.

Mell-bántalmak. Nehéz légzés, amely légzésre kényszerítő. Rövid légzés; elfojtott légzés fekvésben, e miatt ágyából felugrik. Mély légzés, ásítózás, köhögés alatt mellszúrás. Húzó f. az oldalbordák izmaiban. A mell-fájdalmak enyhülnek nyugalmas, vízirányos helyzetben, lassu menésben, vagy ha kezét nyomja mellére. Oly érzés, mintha a **szív** jobb oldalon lenne.

A **kéz-tenyeren** szúrás, kézzsibbadással. Kéz-ujjak viszketege.

Szűrő f. a **talpban**; vörösség, égetés a vastag ujjban, csekély hidegben is észlelhető, olyformán, mint fagyás után. Szúrás a tyukszemben nedves időben. Fúró f. a tyukszemben, mely nyomás által enyhül.

Jegyzék. A légzés, emésztés organumainak, szintén a női nemző részeknek nyák-hártyáira hat különösen a borax. Leginkább gyermek- és nőbántalmak ellen hasznos; melyek közül kivált e betegségek említendők: catarrhalis szem- és pilla-lob; szájhólyagesák; szájsüly; nyálfolyás nehéz fogzás alkalmával; émelygés a terheseknél kocsizáskor; nyák-hányás; nyák-hasmenés; nyák-aranyér; fehérfolyás; catarrhalis mell-bántalmak; catarrhalis an-gina; mell-hártya-gyulladás.

B o v i s t a.

A **lélekre** nézve: szomorúság, leverettség kivált magányban. Változó kedély; reggel jó, este, vagy ebéd után lehangolt kedv és haragosság.

A **testre** nézve általában: nagy gyengeség kivált a kezek és lábokban.

A **bőrre** nézve: viszketeg kivált este a karokban. Nedves sömör. Kölesforma himlő az egész testen.

Kopogás a **fejben**, mint a fekélytől, meghülés, hideg levegő által. Nyomó f. a homlok táján a szemekig. Fejnehézség, rossz kedv és nehéz gondolkodás mellett, a homlok táján; az orr fölött; fekvésben és felébredéskor nagyobb. Szaggatás, szúrás, fúrás szintén a homlokban a szemekre terjedő. Összeszorító f. a fej mindkét részében. — Viszketeg a fej külbőrén, vakarására sem enyhülő.

Viszketeg a **szemekben**. Éji összeragadása és nehéz felnyitása a szemeknek.

Viszketeg a **fülökben**; a jobb fülben fekély, mely miatt a nyelés gátoltatik; hosszadalmas, bűdös fülfolyás. Nehézhallás fülviszketeg és zúgással.

Orr-viszketeg; varas orr-likak. Orr-dugulás.

Küteg a **száj-szögleteken**; fölrepedezett ajkak; megdagadt ajkak.

Húzó, vajúó, fúró f. a likas **fogakban** kivált este. Dagadt, fájdalmas foghús. Foghúsvérzés leginkább éjjel.

Száj-szárazság. Nyálfolyás. Metsző f. a nyelvben, égetés a nyelv végén, zsibbadás a nyelv tövéen.

Torok-szárazság felébredéskor. Kaparás, égetés. Torok-fájás, csak a nyálnyelésnél.

Étvágy-hiány; étvágy csak a kenyérre, nem pedig a meleg ételre. Elfáradás, álmoság már az ebéd fölött. Semmi szomj; vagy, este nagy szomjuság; a tejet, hideg vizet, vizes bort igen kívánja.

Üres felböfögések. Csuklás. Megelőző étvágyhiány mellett hányás, mely által nyákot, ételt hány ki a gyermek.

Felfuvott **gyomor**; könnyebbülés a szelek elmenete által. Nyomás a szívgyödörben, evés után, a mellig; nagyobb, ülésben; enyhül menésben.

Szúrás a **máj** és lép táján, midőn előre hajol; ha fel-egyeneseedik, ekkor elmulik.

Csipkedés a **hasban**; kólikaféle fájdalom délután, székletételre ösztönző. Metsző f. a hasban, mely miatt összehúzza hasát. Szúró f. hajolásban. Fekélyféle fájdalom. Felfuvott has a sok szelektől, melyek elmenetelével könnyebbülés áll be.

Nehéz **székletétel**. Vizenyős hasmenés. Szék előtt fájdalmas erőltetés; szék után szorító, égető f. a végbélben.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, csekély ürüléssel; ürülés után azonnali késztetés a vizelésre, de csak néhány csepp megyen el. Vizelés alatt sebféle f. a csőben; vizelés után pedig égetés.

A férfi **nemző-részekre** nézve. A férfi tagon vörös, kemény, genyedző csomó, fájdalommal. Elhálás után nem tud elaludni, feje fáj. — A nőknél: Tisztulás előtt hasmenés, nyomó f. a nemző részekben; hószám alatt hasmenés, fog és hasfájás, gyengesség; vizenyős vér; tisztulás után fehérfolyás; menésben nyúlós nyákfolyás, mint a tojás fehéré; sárgazöld, felevő, csipős fehérfolyás.

Légső. Torok-érdesség (Rauheit), kaparás, inger a köhögésre, nehéz kiköpéssel, kivált reggel, felkeléskor.

Mell-szorongás, a fej felé toluló forrósággal. Szúró f. a mellben, mely miatt felkiált. Látható szivdobogás, mellcsont-égetéssel, szédelgéssel, nyugtalansággal és remegéssel.

Hosszadalmas **kereszt-fájás**; feszességgel, midőn hajolni akar. Nyak-fesz. Nyakmirigy-daganat, feszességgel. Hónaly-izzadás, hagyma-szagu.

A felső **karban**, összeveretés érzete, szaggató f.; mintha a csontokban fészkelne. Szúrás, szaggatás a könyökben. Szúrás, szaggatás, sebféle f. a kezizületben. Kéznehézség, oly fájdalommal, mint ütés után. Kéz-erőtlenség.

Szúró f. a **lábszárakban**, a mellig terjedő; zsibbadás a lábszárakban. A térdben oly f., mint ütés után; fölkeléskor szúrás, mint a csontokban; kinyújtáskor feszesség a térdben, fájdalommal. Lábikragörcs; kopogó f. a lábikrában. Nehéz lábak; huzó, szaggató f. a lábokban. Talp-

égetés; menésben fájdalom a talpban. Kemény, lencse-nagyságu, vörös kütég a lábon, égető, viszkető fájdalommal.

Jegyzék. Azon betegségek melyek ellen indikálva van, speci-
fice ezek. Nagy hajlam a meghülés, mirigy-daganat, catarrhus és
vérzésekre; szintén különös hajlam a bőr- és szivbántalmakra. A
bőr-bajok sorában tartoznak: a bibircses, pikkelyes, hólyagos küté-
gek általában; bőrpállás. Azonfölül ujj-fekélyek. Orr-, foghús-
vérzés. Catarrhalis állapot. Hörg-lob. Szivbántalmak, organicus
szivhibákból eredők (hol palliativ enyhít).

Bryonia alba.

Barna, cholericus egyéneknél különösen működik
(természetesen, illendő esetben); használ azonban mások-
nál is, ha a symptómák és egyéb körülmények a bryonia
symptómaival megegyeznek.

Átalában: csúzos, köszvényes bántalmak; csomók; a
végtagok összezsugorodása köszvény következtében. Gyu-
ladások. Meghülés (kivált száraz hideg után) következ-
ményei ellen. Harag okozta bajokban. Oly fájdalmak,
mint összeveretés után, vagy mintha a hús elvált volna a
csonttól. Szűrő fájdalmak. Este növekedő bántalmak.
Mozgás, érintés által nagyobbak a fájdalmak, nyugalom-
ban enyhébbek.

A **bőrre** nézve: viszkető kütég az egész testen. Vörös
foltok. Vértoltok. Petécek. Korpaféle sömör, égető visz-
ketéssel. Fagydagاناتok. Hólyagocskák, melyek felre-
pedvén, lehámlanak, viszketést, égetést okoznak. Köles-
himlő (visszaütődött vörös himlőben hatalmas szer). Forró,
fészes, vörös daganatok, szúrással. Kemény mirigydagana-
tok; vízkóros, köszvényes daganatok, csomók.

Láz. Gyulasztó, typhosus, gyermekági láz, küteggel
is. Váltóláz, kivált harmadnapos, melyben a hideg nagy
és tovább tart a forróságnál; mind a hideg, mind a forró-
ság alatt van szomjuság: láz alatt köhögés, mell-szúrás.

Fejfájás azonnal felébredéskor. Vértolulás, fejforró-
ság. Agygyulladás. Fejnehézség, szédelgéssel. Nyomó
f. a homlokban, szemnyomással. Összepréselő f. Kifelé
nyomó f. főkép hajolásban. Szétrepesztő f. Szűrő f. a
halántékokban. Mozgás, főleg felpillantás, szemmozgás

által nagyobb fejfájás. — A külső fejbőr, érintés által, fájdalmas.

Szem-héj-gyulladás. Csúzos, köszvényes szemgyulladás. Csecsemők szemgyulladása. Köny-sipoly.

Csekély zörejre is igen érzékeny **fül**. Szűrő f. a jobb fülben.

Orr-daganat, érintés által oly fájdalommal, mintha fekélyes lenne. Orr-vérzés, kivált nőknél elnyomott havitisztulás helyett. Réz-orr.

Fog-fájás, rángó érzéssel, vagy mintha a fog hosszabb lenne, kivált reggel felébredéskor.

Keserű **száj-iz**. Undor az ételtől. Nagy szomj kivált reggel; hideg italt, bort, kávé, savanyu italt kíván. Olyasmire volna étvágya, mit nem lehet éldelni. Üres, vagy keserű, savanyu fölböfögések. Ökrödés, hányásra való késztetés; étal-ital, epe, nyákhányás.

Nyomó f. a **gyomorban**, mint a kötél, kivált menésben. Szűrő f. kivált menésben, vagy ha rőszul lép, vagy kenyér után. Oly érzés, mintha a gyomor dagadt lenne. Gyomorgyulladás. Gyomorégés. Gyomorgörés.

Szűrő, feszítő **máj-fájdalom**, kivált köhögés, érintés, légzés alatt. Májgyulladás.

Has-fájás, mintha székre, vagy hányásra késztené. Felfuvott has. Hasvizkór. Görösök. Hasfájás terhes nőknél.

Hosszadalmas **székszorulás**. Kemény, száraz, megsült szék. Szorulás a szopó kisdedednél. Vagy — hirtelen hasmenés, meghülés után; emésztetlen ürülések.

Elnyomott **havitisztulás** helyett orrvérzés. Méh-vérfolyás, sötétvörös vérrel.

Émlő-gyulladás; csomók, keményedések az emlőkben.

Scb, vagy dag érzése a **légesűben**. Rövid, száraz köhécselés; görös-köhögés, a dohányzástól is; köhögés alatt szúrás a fejbő, de kivált a mellben. Hörg-lob (Bronchitis) aconit után adandó. **Tüdő-gyulladás**; szintén aconit után. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Fájdalmas nyak-feszesség, kivált fejmozgásnál. Gerinczvelő-lob. **Csip-köszvény**. Csúzos, köszvényes fájdalmak a **végtagokban**: forró, feszes, vörös daganattal, érintés,

mozgás alatt tetemesen növekedők. Fehér térd-, vagy czomb-daganat (tumor albus dolens).

Jegyzék. Azon betegségek és körülmények, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. (Illendő körülményekben kitűnően működik az ideges, epés, ülő életet viselő egyéneknél; harag után, főleg ha ennek következtében egész testében fázást érez a szenvedő). Epés, catarrhalis, csúzos, köszvényes bántalmak. Heveny vagy idült gyuladások a test egyes organumaiban. Vízkór. Sárgaság. Börbántalmak: bibircses, pikkelyes, hólyagos, genyedő kütetek; visszaütődött heveny-küteg. Mirígy-dag, keményedés, fekély. Gyulasztó, catarrhalis, gastricus, nyák-, epe-, tej-láz, rheumaticus láz; forró láz, typhusba átmenő; váltóláz, nagy hideg, mellszúrással; typhus, heves félrcbeszéléssel. Fejfájás, meghülés, harag következtében; egyoldali fejfájás; fejfájás különösen az előfejből, e mellett haragosság, nagy érzékenység legkisebb zöreire nem különben a világosság iránt. Agy-lob (aconit után adandó). Orr-vérfolyás meghülés után, vagy hiányzó havitisztuláskor. Csúzos fogfájás. Szájsüly. Gyomor-bántalmak, epés, vizenyős hányással; heves gyomorgöres, lépbajjal összekötve. Máj-lob; idült májfájás. Idült alhas-bántalmak, ülő életmód miatt; kólika, kivált gyulasztó indulatú; a terhesek, vagy gyermekágyasoknál; alhas-göresök, különösen méhkóros nőknél; hashártya-gyuladás (aconit után adandó). Székszorulás; hasmenés, székszorulással felváltva. Méhvérfolyás, kivált minden mozgásra megújuló; göresös szülfájdalmak; fehér czomb-dag a gyermekágyasoknál. Emlő-lob; kökemény emlők a nemsoportatóknál; emlő-csomók a tejelválasztás pangása miatt. Catarrhalis állapota a légzés organumainak; gyulasztó állapota, szúró fájdalommal; heveny, idült hörg-lob. Idült köhögés, csekély inger, beszélésre megújuló, kivált azoknál, kik tüdő-lob, vagy többször előforduló vérhányásban szenvedtek. Borda-mellhártya-gyuladás; mellhártya-gyuladás; szöveti (parenchimatós) tüdő-lob, véres kiköpéssel; ál-tüdőlob (falsehe Lungenentzündung); epés tüdő-lob, midőn a helybeli gyuladás gastricus állapottal van összekötve; kezdő májasodás; — hol e szer egyedül nem használ, ott különösen a phosphor, de még a bellad., sulphur, tartarus em., vagy ha ütés után támadt a lob, az arnica használandók, mindenkor aconit után. — Fuldoklás, vagyis légrekedés (asthma). Szívurok-lob. Izületi csúz (Gelenkrheumatismus). Szöveti láb-gyuladás; vizenyes láb-dag. — Általában a nyák- és savós (serös) hártýák bántalmaiban specificus erőt fejt ki a bryonia.

Bufo (Rana).

E szernek specificus hatása a „nehézkór“ ellen több esetben valósult. Dr. Leydet több szerencsétlent gyógyí-

tott ki ezen orvossággal. Ajánlja azonban, hogy *bufo* beadását mindenkor *sulphur* előzze meg. — Különben, e szer hatáskörét illetőleg, egyéb specificus adatok hiányában, itt csak azt jegyzem meg általában, miszerint a *bufo* specificus hatást gyakorol az agy és gerincz-velőre.

Calcarea carbonica.

A lélekre nézve. Melancholia. Hajlam a sirásra. Belszorongás, kivált este, napnyugat után. Szorongó előérzet. Félelem a betegség kimeneteitől; azt hiszi, hogy halálos beteg, vagy hogy meg kell tébolyodnia. Ijedezés.

A **testre** nézve. Idegesség. Hypochondria. Hysteria. Jó étvágy mellett való elsoványodás, vagy — tulságos kövérség a még fiataloknál. Hajlam a meghülésre. Vízben való meghülés, emelés, szeszes italok után fejlődött bántalmak. A bajok megújulnak, mihelyt vízben dolgozik. Görvély-kór. Angol-kór. Köszvény; innét eredő csomók, tagzsugorodás. Vérpezsgés, vérbőség mellett. Gyakori ájuldozás. Nehézkór, kiabálással, kivált éjjel. Görcsnevetés. Nehezen járás a gyermek azon korában, midőn már járnia kellene. Különösen működik e szer a fiatal egyéneknél, nőknél, gyermekeknél, természetesen, midőn indikálva van: illő körülményekben azonban másoknál is jó sikerrel működik.

A **bőr** és az alatti részekre nézve. Lencse-nagyságu, fölemelkedett foltok. Anyajegy (Muttermal). Szeplők. Fölrepedezett, cserepes bőr. Nedves, varas, sömörféle kütteg. Szemölcs. Tyukszem. Mirigy-daganatok. Tünlős daganatok. Nyirk-daganatok. Sipolyos fekélyek, kemény környezettel. Vérér-csomók. Golyva (Kropf). Csontbántalmak. Csont-görbülés. Csont-szu. Köröm-bántalmak.

Láz. Fázékonyság. Forróság és hideg, felváltva. Váltóláz: kivált sok china bevétele után minduntalan visszatérő Átfutó forróság, belszorongás, szivdobogással, gyakrabban meglepő. Sok izzadás, csekély mozgásban is. Reggeli bő izzadás.

Fej-fájás, kivált meghülés, emelés után. Minden reggel fejfájás, melylyel szédelés van összekötve és hányásra

való késztetés. Vértolulás, arczforrósággal; vagy — jég-hidegség a fejben. Agy-rázódás, erős mozgás, vagy föllépés alkalmával megjelenő fejbántalom. Külsőleg — fájdalmas fejbőr, érintésre, vagy a fejjizmok mozgatására. Jéghidegség érzete külsőkép a fejbőrön. Küteg a fej hájas részén. Nedves, vagy száraz fejvar. Csomók; gümők a fejen. Nagy fej a gyermekeknél; nyilt kutacsok (Fontanellen).

Nyomó **szem-fájás**, mint a homoktól. Szemgyuladás a szembe esett idegen testtől. Görvélyes szemgyuladás. Ujszülöttek szemgyuladása. Szempilla daganat, vörösség, fájdalom. Szem-könyezés; irás, olvasás alatt is. Köny-sipoly, genyedéssel. Fekete pontok, foltok, fátyol látása. Szemviszketeg. Fölrepedezett szempillák.

Fül-kopogás mindkét fülben. Nedves küteg a fül mögött. Gyuladt, dagadt **fültömirigy**. Genyfolyás. Fül-pöfeteg. Fülcsengés. Harangozás.

Orr-daganat, vörösség. Varas, fekélyes orr. Orr-vérzés. Orr-szárazság. Orr-büdösség. Orr-pöfeteg (Polyp). Eltompult szaglás.

Arcz-fájdalom a csontokban. **Viszketeg**. Daganat fájdalom nélkül. Arcz-küteg; nedves var; ótvar; fekete izzlikak (Mitesser, akne punctata). Rezes arcz; ajk-daganat; fekélyes száj-szögletek. Mirigy-daganat, fájdalmas és kemény.

Nehéz **fogzás** a kisedeknekél. Foginydaganat. Fog-sipoly. Foghús-vérzés. Fogfájás evés alatt, hidegtől, hideg ital, hideg léghuzamtól. Fogfájás a terheseknél.

Száj-hólyagcsák. Nyelv-fájás, kivált alól. Nyálfolyás. Sok-nyák. Vörös, dagadt nyelcsap. Mondola-dag, fekély. Vizrák (Wasserkrebs).

Keserü **száj-iz**; ércz-iz, mint az ólom, vagy vas-szájiz. Meleg, főtt eledelektől undorodik. Sós eledelt, bort kíván.

Gyomor-égetés. Savanyu felbőfögés. Gyomorromlat húseledel, kivált borjúhús által. Csuklás. Émelygés reggelenkint. Gelisztahugyozás. Hányás, mely által az eledelek ürítettnek ki; savanyu hányás főleg a gyermekeknél.

Szorító ruhákat nem viselhet. Feszesség mindkét

rásztban (Hypochondern). **Máj**-feszesség, mint valami kemény daganattól. Kemény, nagy has a gyermekeknél; hasmirigy daganatok. Felfuvott has a szelektől. Szelek tódulása a lágycékba. Dagadt lágycék-mirigyek.

Hasmenés hosszabb időig; savanyu szagu hasmenés a gyermekeknél; büdös hasmenés, mint a rothadt tojás; egészen fehér hasmenés, néha vércsíkokkal; emésztetlen székürülés. Végbél-viszketeg, égetés; sebhedt végbél. Aranyeres dag; végbél-szakadás kivált székletételnél; vér-folyás a végbélből. Kukacz-geliszták.

Feltarthatlan **vizelés**, menésben, kivált gyermekeknél. Vérvizelés. Hólyag-aranyér. Hólyagpöfeteg. Égető f. a csöben.

Elnyomatott **havitisztulás**; vagy kora és erős havitisztulás; innét eredhető magtalanság. Abortus. Tisztulás alatt vértolulás, forróság a fejben; fogfájás; tisztulás előtt fehérfolyás. Égető viszketéssel járó fehérfolyás; oly szinü, mint a tej. Méh-pöfeteg. Méhtakar (Gebärmutterkarrh). Csecsbimbó fájd., kivált érintésnél.

Légsővész. Hosszadalmas rekedtség. Száraz köhögés este, éjjel. Torok-gyuladás. Nyelcsap (Zäpfchen) daganat, gyuladás. Hörg-lob (Bronchitis). Köhögés által sok nyákot köp ki; a nyak néha büdös, sárgás, genyes.

Tüdő-genyedés. Tüdő-vérhányás. Tüdő-gümök. Szúrás a mell jobb vagy bal oldalában, légzés, mozgás alatt. Erős szivdobogás, e mellett belszorongás, nyugtalanság, hátfájás, testhidegség, hideg izzadás; remegő szivdobogás Sziv-pöfeteg (Polyp).

Kereszt-fájás, mint nehéz emeléstől; üléséből nem bir felkelni. Hátgerincz-görbület. Gerinczagy-lob. Nyak-feszesség. Nyakmirigy-dag. Vastag golyva.

Köszvényes csomók a **kézen** és **kézujj**-izületeken; a köszvénytól meggörbült ujjak. — **Csip**-köszvény. Térd-fájás, mozgás, érintés alatt; az ülésből fel nem kelhet. Fehér térd- vagy czomb-dag. Önkéntes sántítás a gyermekeknél. Lábszár-fekélyek. Talp-égetés. Lábfej-dag. Lábizzadás.

Jegyzék. E kitünő szer valóban bámulatos erőt fejt ki minden azon betegségekben, melyek alapja, a reproductiv erő rendetlen

állapota, kivált gyermekeknél; hasznos a gyenge testalkatu gyermekeknek, vagy ellenben mindazoknak, kiknek a kövérségre van nagy hajlamuk; kövér jól táplált egyéneknek; vagy katarrhusra, hasmenésre hajlandóknak. Ide tartoznak azonfölül: a scrophulosus, haemorrhoidális, nyírkmirigy, nyákhártya, csont-rendszer-bántalmak; nőbajok, kivált azok, melyek nagy mérvben megjelenő hószámmal vannak összekötve. Ideg-bajok; ideggyengeség onania következtében; izom-gyengeség (Muskelschwäche), innét keletkező nehezenjárás a gyermekeknél. Sok bor-ivás, bevett sok china, vízben történt meghülés okozta betegségek. Aszkór, vagy ellenben: zsír-kórban (Fettsucht). Csúz, köszvény; izület-, csomós köszvény. Gelisztakór. Idült bőrbetegségek; bőr-cserepedzés; fakedék (rhagades); szemölcs; tömlős dagاناتok; sipolyok. Lappangó lázak; gyengítő izzadások. Fejfájás, méhkóros nőknél; vagy elmeerőltetés után. Scrophulosus, köszvényes szem-lob; szaru-homály, fekélyek; látzavar. Fül-lob; fül-folyás; polypus. Orr-fekély; orr-polypus. Orr-nyák folyás, genyes folyás. Nehéz fogzás alatti rángások. — Nagy hajlam a mondola-gyulladásra; szüntén a hasmenésre; veszélylyel fenyegető hasmenések; étszékelés (lienteria). Aranyér és ennek elnyomatása által keletkező bajok. Hólyag-cattarrhus; vese- és hólyag kő. Hószám, nagy mérvben. Fehér folyás, mely által fehéres nyák ürítetik ki, a nemzórészek nagy viszketegsége, égető, néha szűró fájdalma, a térd és alsó végtagokban érezhető gyengeség, mell-gyengeség, mellszorogás, általános testgyengeség, nagy ingerültség, szomorúság mellett. Légcső- és tüdő-cattarrhus; tuberculosus tüdő-vesz. Csúzos gerinczfájdalom; emelés okozta keresztifájás; gerinczagy-sorvadás; gerinczoszlop lágyulás, görbülés scrophulosus gyermekeknél (itt a silicea, ac. phosphoricum is igénybe veendő). Kéz- és láb-köszvény (chiragra, podagra).

Cadmium sulphuricum.

Átalában: gyengeség, borzadálylyal. Metsző fájdalmak a tagokban. Rendkívüli ingerültség.

Agy-gyulladás. Hemzsegő, vajúó, húzó, nyomó fejfájás, a szemek fölött: nagy nyugtalanság, jéghidegség, az állak remegése, orrvérzés, a nyeldek és nyelcső összefüzése, szomj, émelygés, hányás mellett.

Görvélyes szem-gyulladás. Éji vakság. Apró betűket nem olvashat. Szaru-homály.

Hamusziniü arcz. Idült kütég az orr, homlok és szájkörül.

Savanyu, fekete, sárga anyag-hányás, metsző fajda-

lommal a hasban és hideg arczizzadással: terhes állapotban levő nőknél is. Égető, metsző **gyomor**-fájdalmak.

Metsző f. az **alhas** és vesékben; zúzatás érzelme a hasban.

Mell-szűkület. Oly érzés, mintha a tüdők a mellhashoz nőttek volna.

Jegyzék. Az említett szembántalmakban különös figyelemre méltó orvosság.

Camphora.

Átalában: szárazság érzete az egész testben. Hideg által nagyobbodnak a bántalmak; legtöbb fájdalom érintés által idéztetik elő. Rángások; göresök; nehézkór; me-revenség.

A **bőrre** nézve: hideg, kékes bőr.

Lázas állapot. Fázékonyság; borzadás az egész testben; vagy nagy forróság. Hideg izzadás. Alig érezhető ütérverés.

Vértolulás a **fej** felé. Agy-gyulladás, kivált napforróságtól. **Szem**-gyulladás; elforgatott, merev szemek.

Száj-büz. Belőlről hidegség emelkedik a száj-üregbe. Szüntelen nyálfolyás; hab a száj előtt.

Égető f. a **nyelesűben**. Nagy szomj.

Égető **gyomor**- és **has**-fájdalom. Göres-fájdalmak a hasban.

Szék-szorulás, vagy akaratelleni, (fekete) hasmenés.

Undor; émelygés; hányás; ázsiai cholera. Égető **vizelés**.

Sok nyák a **légsűben**, mely miatt majd megfulad.

Mell-szúrás. Mell-forróság. Fuladozás.

Lábikra-göres.

Jegyzék. Hasznosnak találtatott: heveny kütegek megjelenése előtt fejlődött lázakban, beszorongás mellett, (aconit után adandó, főleg midőn e kütegek megjelenése késedelmes). Említésre méltók ezenfölül e betegségek. Mercuriál nyálfolyás. Ázsiai cholera: fázás, tapadozó izzadás jelenlétében (különben, asphykticus állapotban az arsen, secale, carbo indikált szerek). Influenza. Mell-göres, melyben minduntalan felsóhajt, panaszolkodik, fél a haláltól a szenvedő.

Cannabis sativa.

A **lélekre** nézve: Leverettség; örömtelen közömböség; csekélység miatt is elszomorodik vagy felhevül. Elmetébolyodás, néha dühösséggel; a körüllevők szeméibe köpköd.

A **testre** nézve általában. Elfáradás; lomhaság; nagy gyengeség. Megeröltetés után fejlődött, — érintés, szabad lég, vagy meleg által megújuló bántalmak. Görcsmevedés, sárga folyadék-hányással.

Heves **fej-fájás**, kivált fejmozgásban. Összefüző f. a fej elő részében; feszítő, húzó f. a hátsó felében. Kopogó, nyomó fejfájás. Vértolulás a fej felé, melegség érzetével a fejben.

Szem-gyuladás, kivált görvélveseknél. Szaruhártyafoltok, homály.

Orr-vérzés, orrforróság és szárazsággal. **Róz-orr.**

Gyomor-fájás sápadt arcz mellett: kivált érintésre.

A bal **részben** szúrás; jobb részt-daganat, kemény és fájdalmas.

Kóborló szelek a **hasban**, oly érzéssel, mintha ott valami eleven mozogna. Szélkólika. Szúró, lökö, kopogó f. a hasban. — Külsőkép érezhető has-fájdalom.

Nehéz **vizelés**. Vizelet-rekedés. Vese-fájd., mintha fekélyes lenne. Vesegyuladás. Hólyag-kő (enyhítőleg, ha már nagyobb). Égetés a vizelő-csőben vizeléskor; szúrás csiklándozással, viszketéssel. Vizelet-cső-gyuladás. Takár (Tripper) sárgás nyák-folyással.

Férfitag merevedés, fájdalommal. Daganat. Makksötét vörösség.

A **légső**hez tapadt nyák, harácsolás, köhögés által sem szakad fel reggel. Nehéz légzés; csak fölülve, nyakát előre görnyesztve vehet levegőt.

Tudó-gyuladás, kivált baloldali, néha epehányással. Oly érzés, mintha a szív ki akarna esni, vagy mintha alább verne. Szivdobogás, belszorongással. Szivgyuladás. Szivpöfeteg (Polyp). Útér-dag.

Hát és kereszt-fájás, felakadozó légzéssel. Szűrő f. a nyakban, mintha késsel szúrnák.

A felső **lábszáron** átfutó hideg. Égető f. a térdben; térdesuklás, lépcsőkön felmenetben. Bénulati nehézség az alsó lábszárun; szorító f. a lábikrában; görcs az achilles-inben, heves fájdalommal.

Jegyzék. E szer által kedvezően gyógyítatnak leginkább ezen betegségek. Bujasenyves takár (tripper; aconit után adandó); ilyen szemgyulladás (szintén aconit után); görvélyes szemlob, szaru-foltok, -fekélyek, -hályog. Szürke hályog. Szaru-posztó. A húgyszervek heveny és idült bántalmái: nehéz vizelés, vizeletrekedés, vérvizelés; vese- és hólyag-kövek. Tüdő-lob: különösen megerősített testmozgás következtében, inkább nyomó, mint szűrő fájdalommal a mell bal oldalában, szivdobogás, belszorongás mellett.

Cantharis.

A **lélekre** nézve: dühösség, dühös örültség rángással, görcsökkel; valamint a düh, úgy a görcsök megújulnak; viz, vagy folyadék-lútasra, torok-érintésre, a has fájdalmas helyének tapintására.

A **testre** nézve általában: köszvényes bántalmak vizeleti akadályokkal. A test üregeiben égető f., vagy mintha nyers, sebes lenne a beteg rész. Enyhülés fekvésben, vagy dörzsölés által. Nyák-hártya-gyulladások. Különösen hat a nyelés, légzés, vizelés szerveire, nem különben a savó-hártyára. Rángások és görcsök a végtagok rángásával, földön hempergéssel. Merevenség.

Bőr-szárazság, vörösség, nyerseség. Bubor (küteg): pemphigus.

Harmadnapos **láz** vizeleti bántalmakkal. Egyedül hidegségből álló láz.

Agy-gyulladás. Heves **fej-fájás.** A homlok táján nehézség, nyomás érzete.

Csipdeső f. a **szemben**, mint a sótól. Szempilla-rángás, pislogás. Szemgyulladás. Homályos látás. A tárgyakat sárgáknak látja.

Orr-dag. Az orr jobb szárnya gyuladt, fényes vörös.

Duzzadt, feszes **arcz.** Arcz-küteg, érintés által viskető, égető. Rezes-arcz. Felső ajk-dag. Áll-görcs.

Genyedző fogsipoly. Gyuladt foghús. Foghús-genyedés.

Égető **száj-fájás** a nyeldek és gyomorig. Száj-szárazság. Sok víz, nyál, nyák a szájbán; hab a száj előtt. Nyelvgyulladás, genyedés. Mondola-gyulladás. Nehéz nyelés, főleg a folyadékokra nézve. **Börkés torok-gyulladás** (angina diphtheritica).

Undor, émelygés, hányás nagy eröltetéssel; folytonos inger mellett vérhányás a gyomorból.

Igen heves **gyomor**fájdalmak. Gyomor-szúrás, forróság, égetés. Gyomorgyulladás.

Szintén, heves **has**-fájdalmak. Érintésre nagy érzékenység a hasban. Forróság, égetés. Bélgyulladás: *aconit* után adandó. Vérhús, véres nyák-ürüléssel.

Fájdalmak a **vese** táján, fájdalmas vizeléssel. Hólyag-fájdalmak. Vese, vizelethólyag-gyulladás. Hólyag-bénulat. A vizelő csőben heves, égető fájd. Nehéz vizelés. Vizeleteröltetés; iszonyú szenvedések közt cseppenkint vizelhet; néha a vizelet vérrrel vegyes. Vizeletrekedés. Sárga genyforma vagy véres nyák-folyás a vizelő-csőből (fájdalmas takár, — Tripper -), fájdalmas monymerevedés és görbüléssel.

Túlságos **nemi ösztön**; dühös bujaság. Gyakori monymerevedés, magömlés. — A nőkre nézve: szeméremtest-égetés, nagy viszketés a méhüvelyben. Méh-nyak-daganat hasfájás, hányással. Petefészkek-gyulladás.

Erős fájdalom a **gögben** (gége; Kehle); összehúzó, összszefűző f. annyira, hogy majd megfúl. Rövid, gyakori köhécselés; néha véres kiköpés.

Nehéz légzés, **mellszúrással**; lefekvés által enyhül. Szárazság érzelve a mellben, forróság, égetéssel. Szúrás az egyik vagy másik mell-oldalon. Szívdobogás.

A jobb felsőkarban szaggatás, mardosás, fúrás, mint a csontokban.

Csip-köszvény. A láb-szárban oly fájás, mintha a hús elvált volna a csonttól. Térdfájás érintésre. Fúró f. a térdben. A felszárcsontban mardosó f. Fekélyféle, égető f. a talpban kivált az ágyban.

Jegyzék. Leginkább ezen betegségek tartoznak a cantharis hatásköréhez. Rángások (Convulsionen), merev-göres, áll-göres. Víziszony. Kérges szélű régi fekélyek. Sömörféle kütetek. Genybúb (kütég: Ekthyma). Bubor (kütég: Pemphigus). Cholera után legcsekélyebb érintésre igen érzékeny has, égető fájdalommal, cseppenkinti vizezés, szintén égető fájdalommal. Gyuladt szájjad-boltozat, gyulasztó fogfűjás. Vese, hólyag, vizeletcső-lob; vérvizezés; cseppenkinti vizezés nagy erőltetés, égetés, szúrással; nehéz vizezés, vizeleteröltetés, vizeletrekedés. Takár (Tripper) fájdalmas tagmerevedéssel (aconit után). Fehérfolyás, égető vizeléssel.

Capsicum anuum.

A **lélekre** nézve, majd legyőzhetlen vágy hazáját látni: honvágy. Átalában úgy látszik, hogy phlegmaticus egyéneknek különösen működik ezen orvosság.

A **testre** nézve általában: fízamodás érzete oly érzéssel, mintha bizonyos testrész föl lenne dagadva. Feszesség kivált a térdben, midőn menni kezd. A bántalmak érintés, szabad lég, hideg által nagyobbodnak.

A test gyöngédebb részében, mint az ajkak, szemek, orr-szárnnyakban égetés.

Borzadozás legkisebb mozdulatra. Mindennapos, harmadnapos **láz** kitünőleg nagy hideggel; forrósággal, mely közben is borzadást érez. Hideg alatt fejfájás, nyál-folyás, nyák-hányás, fájdalmas lép-dag. Forróság alatt ros szájiz, metsző f. a hasban, inger a székletételre, de hasztalanul.

Kitágító **fej**-fájás, mintha az agy igen tele volna. Egyoldali fejfájás, migraine-féle.

Szem-gyuladás, égető fájdalommal. Homályos látás reggel, mint valami nedvesség miatt; dörzsölés által elmúló. Kezdő fekete hályog.

Arcz-pirosság, égetés. Most kigyuladt, most sápadt arcz, felváltva. Ideges arcz-fájdalom, érintés által növekedő; a csontokban érez néha fájdalmat.

Szaj-rothadás. Száraz nyelv. Nyál-folyás. Zsebre (Schwämmchen; Aptaec).

Összehúzó fájdalom a **nyeldek**lőben, mint a görcstől. Gyomor-égés.

Hidegség érzete a **gyomorban**, mintha hideg víz volna benne; vagy égető f., mely a gyomorból a szájba húzódik.

Égető f. a **hasban**. Felfuvott has, keménységgel. Oly érzés, mintha szétpukkadna. Sok szél. Szél-kólika.

Égető f. a végbélben. Vak aranyér. Szék-eröltetés. Nyákos, néha vérrel vegyes hasmenés, eröltetéssel.

Fájdalom a **vizelő-csőben**, tapintás által. Vizelet-eröltetés. Nekéz, cseppenkinti vizelet. Hólyag-görcs. Égetés vizelet alatt. Nyákfolyás a vizelő-csőből, mint a tarkóban (Tripper). Férfi-tehetlenség.

Rekedtség. Rövid köhécselés kivált este, éjjel. Csiklándozás a gög- vagy **légesőben** és innét eredő fájdalmas köhögés. Nyomó f. a torokban, mintha fekély akarna felakadni. Rosz büzü lehelet.

Mell-szorítás, mintha a mell össze lenne fűzve. Mell-szorongás. Nehéz légzés, csak fölegyenesedve bír lélegzeni. Kopogás a mellben. Szív-szúrás, mely miatt felkiált.

Jegyzék. Azon betegségek, melyek a capsicum választását kívánják, kivonatban ezek. Általában, általános, vagy részletes intensív fázással összekötött bántalmak; ilyenén intensív fázással járó váltólázak. Ideges arcfájdalom; fejfájás; migraine. Szájsüly. Garat-lob (pharyngitis) fenével fenyegető. Fül-dobhártya-lob. Szélkólika. Hugycsőtakár (második stádiumában). Influenza. Gonosz indulatu hörgő-lob (Bronchitis maligna). Görcs-fuladás a szelektől (Asthma flatulentum).

Carbo animalis.

A **lélekre** nézve: mindenki által elhagyatva érzi magát; csak haza kívánkozik.

A **testre** nézve általában: köszvényes csomók, köszvényes fájdalmak az ízületekben, kivált éjjel; feszesség. Nehézkór. Fagyás. Mirigy-daganatok, ha kemények és fájdalmasak is. Velősrák (fungus med.).

Könnyen izzad. Éji, gyengítő izzadások.

Fej-nyomás, kivált asztal után. Fejforróság, vértolulás. Fájdalmas lazultság (Lockerheit) az agyban, kivált mozgás alkalmával. — A fej kül-bőre igen érzékeny; semmit sem tűrhet (például kalapot) a fején. Fej-küteg. Kemény csomó a homlokon.

A **szemben** oly érzés, mint idegen testtől, mi miatt minduntalan törülgeti a szemét. Oly érzés, mintha a sze-

mek szabadon lennének a szemüregben és így nem feszíthetné azokat az erősebb nézésre. Gyenge látás; nem foglalatoskodhatik oly tárgyakkal, melyek nagyobb szemerőltetést igényelnek.

Vörös **orr**, kivált orr-hegy; érintés által fájdalmas. Orr-daganat. Orr-rák. Réz-orr.

Kellemetlen **száj-büz**. Szájszárazság. Nyelvét nem bírja mozgatni és így nehezen beszélhet. Nehéz nyelés oly érzéssel, mintha fekély vagy hólyag volna a torokban. Sebféle f. a **gyomorban**, égetéssel is. Gyenge emésztő tehetőség; majd minden étel után bajt érez. Felbőfögés oly izzal, mint azon étel, melyet nem rég evett. Émelygés; sós, savanyu gelisztahugyozás. Összehúzó gyomor-göres, maró fájdalommal. Sebféle f. a **májban**, tapintás alatt; nyomó, szűrő f. a **lépben**.

A **hasban** oly érzés, mintha tele lenne fekélyekkel. Felpuffadt has. Sok bántalom a szelektől. Székletétel előtt borzadozás; székeles alatt szúrás a végbélben, metszés az aranyeres csomóban; székeles után oly fájás a belekben, mintha összeszrófoltatnának; nagy gyengeség.

A **vese** táján **menésben** fájdalmat érez. A vizelet-hólyag táján lökö f., mely vizeletre késztet. Férfi-tehetlenség. Magömlések, melyek után göresfájdalmat érez a vizelet-csőben és nagy testi, lelki gyengeséget.

Égető, csipdeső, sárgára festő **fehértályás**, állás és menésben.

Fájdalmas, kemény csomók a női **emlőkön**.

Csiklándozás a **gögben**; köhögés kivált az ágyban. Száraz köhögés, mely később feloldozódván, sárgás, genyes kiköpéssel jár.

Tüdő-genyedés. Hidegség érzete a mell-üregben; égetés a jobb oldalon. Szívdobogás, a fejben is érezhető; mely alatt le kell feküdnie, szemeit zárva tartania és legnagyobb nyugalomban lennie, minden beszélést kerülnie.

Nyak és **hónalymirigy-daganatok** szűrő fájdalommal, keménységgel is.

Kéz-zsibbadás. Forró tenyerek kivált reggel és este.

Jegyzék. E szer a vére vonatkozólag leghatalmasb gyógyszer, midőn a gyógyítás feladata: a vér javítása. Gyógyulást vár-

nak e szertől: az evcsedés (Verjauchung). Mirígy-daganatok, kökeményedésbe (skirrhus) átmenők; ütés után támadt ilyféle dagok. Scrophulös daganatok. Fejkiüteg az arcz és orron. Abdominal typhus azon stádiumában, midőn fekélyek képződnek. Gerincz-fájdalom (Nostalgia). Égetőleg felevő fehérfolyás scrophulös nőknél.

Carbo vegetabilis.

A lélekre nézve: oly borzasztónak látszik neki az élet, hogy a halált mindenképen óhajtja. Kétségbeesés. Nagy belszorongás. Félelem a kisértetektől kivált éjjel.

A testre nézve általában: égető fájdalmak. Emelés, szeszes italok mértékletlen élvezete, jó nedvek vesztése, nagyobb adagban bevett sok china, mercur után fejlődött bántalmakban. Meleg időszakban (kivált ha nedves is), észlelhető bajokban. Eltompult érzékenység. Végelgyengülés.

Bőr-égetés. Kölesforma kiüteg. Száraz kiüteg, rühféle. Sömör. Anyajegy (Muttermal). Útér-daganat. Fagy-, mirígy-daganatok. Nyirk-daganatok. Könnyen vérző, büdös fekélyek, égető fájdalommal. VÉRÉR-csomók (Aderkröpfe). Kékesvörös, márványozott érhálózat (Adernetz). Vértapló (Blutschwamm).

Láz. Váltóláz: a hidegben van szomja; forróságban nem szomjas; láz előtt szaggató f. érez a végtagok csontjaiban. Változó láz nagy mennyiségű china miatt. Este, vagy éjjel égető forróság nagy gyengeséggel. Gyakorta átfutó forróság. Typhus az utolsó stádiumban. Elmaradó érverés (mint cholérában) vég gyengeséggel. Nagy hajlam az izzadásra; reggeli, éji gyengítő izzadás.

Feszítő **fej-fájás**, mintha az agy össze lenne húzva, összefűzve. A fejfájás a nyakesigától az agyig terjed. — Összehúzó f. a fej-bőrön külsőleg; a fejbőr már a hajjak érintése által is fájdalmas.

Szem-gyuladás; nyomó, vagy égető f. a szemben. Álmatlanság mellett a szemek bezáródnak. Szemvérzés, nagy vértolulással. Szállongó fekete foltok; gyűrűk, melyek közepe világosabb.

Fül-dugulás, mintha valami a fül előtt feküdnék. Fülzúgás, bűgás, cscengés; olyféle zöreij, mint a szalmától, reg-

gelinél, vagy fejmozgás alatt. Fül-mirigy-dag. Fülfolyás, genyféle; vagy barna, bűdös nedv-szívárgás.

Orr-vérzés délelőtt, vagy hajoláskor, arcz-sápadtsággal. Orr-dugulás főleg a bal oldalon. Nagy nátha. Réz-orr. Sápadt, összeesett, hypokratesi **arcz**. Rezes arcz. Arczcsontfájdalmak. Nedves sömör. Fölrepedezett ajkak. Összeszorító f. az alsó állban. Arczküteg; fehér csomócskák, fehér kiütések.

Fog-fájás a fog gyökeiben; oly érzés, mint savany után; húzó, szaggató f. a szüette fogakban; leginkább a likas fogak fájnak. Foghús-vérzés. Sebhedt foghús; genyhólyagok a foghúson.

Forróság, szárazság a **szájban**. Nehéz nyelv és innét nehéz beszélés. Szájrothadás. Bö nyálevlasztás. Vizrák (Wasserkrebs). Zsebre (Schwämmchen), mercurial szerek után is. Süly (Skorbut).

Kaparás a **torok**ban; sok nyák, harácsolásra késztető. Oly érzés, mintha dagadt, szűk lenne a torok; vagy mintha göres által lenne összehuzva. Sebféle f. a torokban. Torok, nyelcsap-gyuladás. Hörg-lob (Bronchitis). Nyelcső-égetés.

Sós, keserű **száj-íz**. Étvágyhiány. Igen gyenge emésztő tehetség; a legártatlanabb eledelek azonnal ártanak. Szüntelen böfögés; gyomorégetés; énelygés; gelisztahugyozás. Vérhányás.

Nagy érzékenység a **gyomor** táján. Gyomorbántalmak szeszes italok következtében, vagy zsíros, igen sós étkek, füstölt hús után. Feszítő, nyomó, égető, csipdező, mardosó f. a gyomorban. Gyomor-göres, savanyu felbőfögéssel. A gyomor-fájdalmak nagyobbodnak, megújulnak szeleket okozó eledelek, vagy különben is evés, vagy ijedés, harag, kivált meghülés után.

A **máj** igen érzékeny, különösen érintésre; szűrő, feszítő, összezúzó f. a májban. Szűrő f. a lépben.

Has-fájdalom, mint meghülés után; szűrő, metsző, csipkedő, feszítő f. a hasban. Égető f. különösen a köldök körül. Felpuffadt has, mint a szelektől. Szél-, aranyérgölíka. Legkevesebb étel után is nagyobbodnak, megújul-

nak a has-fájdalmak. — Külsőleg oly érzés, mintha az izmok ki lennének feszítve.

Székszorulás a belek zsongtalansága miatt. Puha székelés, sok nyák-ürüléssel; székelésen kívül is nyák-ürülés. Vérrel vegyes nyák; tiszta vér-ürülések; ürülések után reingő gyengeség. Végbélvizsketés, égetés. Dagadt, fájdalmas aranyeres csomók.

Gyakori késztetés a **vizelésre**; ágybavizelés a gyermekeknél; vizelőcső-szűkület, reggelenkint. Hólyag-aranyér.

A **férfi**-tag előbőre sebes és viszket. Gyakori magömlés, gyengeséggel és égető f. a vizelésnél. — A **női** szeméremtest viszketése, égetése. Sebheht szeméremajkak. Tisztulás előtt fehérfolyás, mely feleszi a testet; sárga-fehér, zöldes színű.

A **légsőre** nézve: rekedtség annyira, hogy hangot nem bír adni. Hemzsegés, kaparás, szárazság a torokban. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Göres-köhögés, hányásra való késztetéssel és hányással. Légső-gyulladás. Hörg-lob (Bronchitis). Légső-tüdővész, sok nyák-kiköpéssel (Schleimschwindsucht). Legkisebb meghülésre köhögés, hemzsegés és harácsolással; vagy este lefekvéskor borzadozással lép föl; köhögés alatt melegség és izzadás futja át testét. A köhögés által kiköpött anyag fehérsárgás, zöldes nyák, sárgás geñy, sok tiszta nyák.

Nehéz **légzés** főleg menésben; fuladozás, midőn az ágyában megfordul. Vértolulás a **mellben** égetés és felhevüléssel. Mell-vizkór. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenlähmung). Szívdobogás kivált ülésben, alig érezhető érve réssel. Külsőleg: — csúzos f. a mell izmaiban.

Gerinczagy-sorvadás. A **kéz**-izületben oly érzés, mint megrántás után. Gyengeség, főleg ha írni akar, mit csak lassan és nehezen tchet. Görcsösen összehúzott ujjak.

Nagy nyugtalanság a **lábakban**; elzibbadás. Térdfájás, midőn lépcsőkön fölfelé megyen. Úter-dag. Összeszorító talp-fájdalom. Talp-égetés ülés és menésben. Vörös, dagadt vastag ujj, mintha elfagyott volna.

Jegyzék. E nevezetes gyógyszer az organismus erőfogyasztó (colliquativ) állapotában igénybe veendő. Ide járulnak azon kóresetek, melyek a testnek általános jéghidege, kékes színe, borzasztó

belszorongás által, viszeres vérpangásra (venőse Stockungen) mutatnak. Azon betegségek, melyek nagy belszorongás, félelmesség, éji feljézés, haragossággal lépnek fel. Jó nedvek vesztegetése következtében fejlődött gyengeségi állapotok. Emelés, kocsizás által okozott bántalmak. China-, vagy mercur okozatai. Skorbut. Sárgaság. Nyirk-tályogok. Rothadt, könnyen vérző, бүдös fekélyek. Fenebe, üszökbe átmenő bántalmak. Rüh; sömör főleg az arczon. Bő izzadás, nagy gyengeséggel.

Causticum.

Átalában: csúzos, köszvényes fájdalmak, a csontokban is, mely fájdalmak az ágyban, melegben enyhülnek. Köszvény következtében összezsugorodott végtagok. Ideges bántalmak; rángások, görcsök; görcsök a gyermekeknél; vit-táncz; nehézköv, kiabálás, fogcsikorgatás, nevetés, vagy sirással; félig nyitott szemmel, mereven pillantással, akaratelleni vizeléssel; megelőzőleg fej- és hasfájással, sok vizelettel. Görcs-rohamok; kezdődnek forrósággal az ágyban reggel, felkeléskor hideg futja át a karját, mi után rángások következnek. Gőrbén összehúzó görcsök. Béniulat, főleg egyoldali. Nagy fázékonyság. Éji izzadások.

A bőrre nézve: viszketeg az egész testben, kivált éjjel, száraz forrósággal; vagy hát-viszketeg; vakarás által el nem muló viszketeg, e mellett a test skarlátvörös. Orbáncz. Rüh-féle kütég; sömör; fehér hólyagesák; hólyagok a mellen, borzadozás, forróság és izzadással. Anyajegy (Muttermal). Szemölcs. Mogyorónagyságu esomók a bőr alatt, kivált a test jobb felén. Sebhedt bőr, főleg gyermekeknél. Megégetett bőr (külsőleg használva e szert). Fekélyek, vörös udvarral, melyekből több vér szivárog, mint geny. Szemölcsök, fájdalommal. Fájdalmas véresomók. Kékesvörös ér-hálózat (Adernetz). Golyva (Kropf).

Fej-fájás énelgyéssel. Oly érzés, mintha az agy szét lenne tépve, vagy szétzúzva, felébredéskor. Üresség érzete, vagy mintha minden ki akarna esni. Nyomó, feszítő, szaggató, szűrő fejfájás. Vértolulás. Fejforróság, kivált a homlok táján, asztal után. Égetés a jobb halán-

téokban, a homlokban. — Feszítő érzés a fejbőrön. A fej hajás részén viszketeg; vagy a homlokon.

Szem-fájdalom, mint a homoktól, vagy mintha a pillák meg lennének dagadva. Fölcseresedett szempillák. Szem, szempilla viszketeg. Csipdeső szemfájás, mint a sótól. Szárazság, égetés a szemben. Szemgyulladás, genyedés. Könyezés. A szempillák nehezen nyílnak fel, mint valami teher által nyomatva, vagy mintha a pillák lennének megdagadva. Homályos látás, mint fátyolon át, vagy ködös időben. Szikrák a szem előtt. Fekvésben, parányi, gömbölyű tárgyak látása. Fényiszony szemfájással, ha világosságba néz. Kezdő fekete hályog.

Fül-dag. Csomó a fül mögött. Földugulás érzete. Viszhang a fülekben reggelenként. Csengetés, füttyülés, zengés, suttogás, zúgás, bűgás a fülben. Fülviszketés, szúrás, oly érzés, mintha hideg szél fújna a fülbe.

Orr-viszketeg; főleg orrhegy és orr-szárnyak viszketegé és kütége. Szemölcs. Erős orrvérzés kivált a bal orr-likból. Orrdugulás. Folyó nátha.

Arcz-fájás, a csontokban is. Arczviszketeg. Arcz-kütég. Rezes arcz. Égető fekély az ajkon. Az állkapocsban feszülés és oly érzés, mintha alól dagadt lenne, mi miatt száját fel nem nyithatja. Kősvényes f. az állban. Göres az alsó állban.

Fog-fájás, kivált ha szabad levegő éri a fogat. Fekélyféle f. a fogakban, ha száját mozgatja. Kopogó f. a zápfogakban. Az előfogak fájdalmas ingása. Foghús-dag, genyedés, sipoly.

Száj-szárazság, többnyire szomj nélkül. Sok nyál, sok nyák, nedv-gyülem a szájban, avas szájizzel. A nyelv úgy fáj, mint harapás után, vagy mintha a nyelv vége és széle meg lenne égetve. Hólyagszák a nyelven. Nyelvbénulat.

Torok fájás, mintha sebes lenne. A **nyelesőben** oly érzés, mintha szűk lenne, vagy mintha meg lenne dagadva. Szüntelen inger a nyelésre oly érzéssel, mintha a nyeleső nem lenne eléggé tágas. Oly érzés, mintha csomó lenne a torokban; nyomó f., mintha nagy falatot nyelt volna.

Torok-szárazság reggel; sok nyák a torokban, harácsolás által felszakadozó. Hörög-lob (Bronchitis).

Az első falat után elenyészik az **étvágy**. Az édességet útálja. Evés után oly érzés, mintha az étel torkában felakadt volna; evés után nyálfolyás. Kenyér, borjúhús után gyomor-nyomás. Felbőfögés; csupán szelek; vagy a felbőfögésben az étel szagát, ízét éri. Geliszta-hugyozás. Gyomorégés. Émelygés reggelenkint, ez után éhség. Hányás, mely által savanyu folyadék, vagy étel, vagy aludt vér ürítettetik ki.

Heves **gyomor-fájás** reggel felkeléskor; sebes mozgás által nagyobbodik; néha a mellben is érezhető; lefekvésre kényszerítő. Gyomor-nyomás éhgyomorra, hanyatfekvés, olvasás, beszélés által nagyobbó. Oly érzés, mintha a gyomor meg lenne rontva, vagy hidegség érzete a szivgödörben, mint a jégtől. Nagyobb fájdalomban borzadozás.

A **lép** táján szűrés, égetés. A **májban** feszítő nyomó f. hanyatfekvésben; szűrés f.; érintés, köcsizás által nagyobbó; a szoros ruhá elviselhetlen.

Nagy **has** a gyermekeknél, mirigy-daganattal. Felfuvott has, ruha-oldozásra kényszerítő. Sok szél a hasban. Köldök-dag, érintésre fájdalmas. A lágyékban oly érzés, mintha ott sérv akarna támadni. Csipdeső f. arczsápadtsággal. Metsző f. midőn lélegzetet vesz. Szűrés, e miatt nem lehet ülnie. Összeverő f. a has jobb oldalában, a szeméremtestig terjedő. Nyomó f. a hasban, a nyeldeklőig.

Székszorulás. A szék által geliszták, nyák, vagy nyákos vér ürítettetik ki. Fájdalom nélküli vérfolyás. Székelés után végbélegetés, csipés, szívdobogás, mellszorongás. Aranyeres csomók, menésben leginkább fájdalmasak. Kitolult aranyér. Végbél-sipoly (Fistel).

Nehéz **vizelés**; néhány cseppet fájdalmasan ürít ki, végbél-görcs, székszorulás mellett. Akarat elleni vizelés éjjel nappal, kivált köhögés, tüszentés, menés alkalmával. Vizelezkor égetés a vizelő-csőben.

A **tökök**ben oly érzés, mint zuzatás után. Tökzsacszkóviszketeg és izzadás. Gyakori magömlés. Elháláskor

véres magömlés és görcsös f. a végbélben. — Égető f. a női **nemző-részekben**. Ellenszenv az elhálás iránt. Méh-görcsök és az eféle fájdalmak majd az allhasban, majd a gyomorban, mellben, keresztben jelennek meg, felbőfögésre való hasztalan ingerrel; e fájdalmak felegyenesedésre, szoros ruhák által, csekély evés után súlyosbodnak; meleg borongatás által enyhülnek. Fölrepedezett sebes csecsbimbó. Tejhiány.

Légcső-szárazság. Nyers torok; hosszadalmas rekedtség; hangtalanság oly érzéssel, mintha a torok be lenne ékelve és ezen éket ki kellene dobni. Gége- és légcső-sorvadás. Hemzsegés, csiklándozás, seb-fájdalom a torokban. Nyákharácsolás, mintha a gégehez tapadt volna valami. **Mell-hörgés, zörömbölés.** Nem bírja kiköpni a nehezen feloldozott nyákot. Köhögés sebféle mellfájással. Rövid légzés, menésben, a szabadban. Görcsös mellszorongás, mint szűk ruháktól. **Mellszűrés,** mintha késsel szúrnák. Forróság a mellben. **Pezségés,** forrás-érzete a szívtájon, midőn reggel az ágyban fekszik; mozgás által elmúlik, de ismét visszatér, ha lefekszik. **Szív-szűrés.** Szívdobogás, rendetlen érverés, nagy gyengeség és rövid légzéssel. — **Mell-szűrés,** külsőleg.

Nyak-fesz; golyvaféle **nyíngy-dag.** Gerinczagy-gyuladás, sorvadás.

Rángások a **karokban;** oly érzés, mintha egér futna a karok izmain. A karok megmerevedése éjjel álomban. Feszesség a karokban. A könyökben oly fájdalom, mint ütés után; vagy oly érzés, mintha az inak rövidebbek lennének. A kezekben görcs-érzés; vagy mint kisikamlás, ficzamosodás után. Gyakori elhalása a kezeknek; a kéz-izmok megkeményedése, megrövidülése. Fájdalom a körömök alatt, midőn ujjáival valamihez nyúl.

Csipdeső, összeszorító f. a **lombokban,** mintha csipővassal szorítanák az izmokat. Ficzamosodás érzete az ízületekben, sántítással. Oly érzés, mintha az inak rövidek lennének. A felszárban rángás, szűrés, szaggatás. **Térd-feszesség,** menésben. Feszesség, ficzamosodás fájdalma a láb-izületben. Oly érzés a lábban, mintha inai rövidek lennének. Hemzsegés a talpban. Körömméreg; vadhús.

Jegyzék. E körülmények és betegségeknek felel meg a causticum. Csúzos, köszvényes, görvélyes bántalmak. Angolkór. Ideges bántalmak. Kivált egyoldali, vagy visszaütődött kütég utáni bénulatok. Rángások főleg gyermekek, vagy hysteriában szenvedő nőknél. Kütégek; sömör; rüh. Égetések (Verbrennungen) és ezek által okozott fekélyek. Fekélyek. Orbáncz. Szemölcs az orron vagy a szemöldökön. Zsirtüszeg. Időszakonként megjelenő fejfájás, szédülés. Csúzos, köszvényes, görvélyes szemlob. Szürke hályog. Szaru-csap (staphyloma corneae). Kezdő fekete hályog. Fül-lob; fülfolys; nehézhallás. Orrhegy-lob, daganat, var; orr-dugulás. Arcz-bénulat. Ideges arcz-fájás. Súlyos foghús; fogfájás és könnyen vérző foghús; oly érzés, mintha a nyelv bénult lenne, hebegéssel; hanghiány (aphonia) mellgöres után; nyeldek-bénulat. Ündor minden édes eledeltől; gyomor-göres éhgyomorra. Éji szájszárazság. Agybanvétel a gyermekeknél; húgy-tarthatlanság; akaratelleni vizelet köhögés alatt. Kitolult aranyér. Végbél-sipoly. Elmaradozó hószám; semmi vágy az elhálásra nők részéről. Hörgő- és légcső-catarrhus. Organicus szív-bántalmakban palliativ enyhít. Láb-dag, láb-hidegség.

Átalában hasznos a nyak-hartya-bántalmakban. A bántalmak enyhülnek a szabadban, hidegben, hideg víz által; súlyosbak melegben, kivált meleg szobában. Torpid tályogok (Abscessusok).

Hurutos állapot, sok nyákelválasztással; folyó nátha, csipős, égető, kisebesítő folyással. — Ideges arczfájdalom.

Sok nyák a **száj** és torokban. Nagy szomj. Igen kitinos émelygés. **Has**-puffadás; kólika a szelektől. Melegség, vagy hidegség érzete.

Metsző f. a **vese** táján. Égető nyomás a **hólyagban**. Eröltetés a vizeletre, cseppenkénti ürüléssel; vizelet alatt égetés a csöben; hólyag-katarrhus és egyéb vizeleti bántalmak, kivált öregeknél.

Némelyek tapasztalása szerint a **nemző-részeket** fölingerli; nőknél a havitisztulást és a szülést előmozdítja.

Chamomilla.

A **lélekre** nézve. Belső nyugtalanság, sirással, különösen gyermekeknél. A gyermek keservesen sir mindaddig, míg kívánságát nem teljesítik, de amint ez megtörtént, akkor ismét visszautasítja a kívánt tárgyat. A gyermek nyugtalansága csak úgy szűnik, ha karon hordatik.

A **testre** nézve általában hasznos különféle női, gyermek-betegségekben; az újszülötteknél gyakran van indikálva. Meghülés, harag után fejlődött bajokban. Görcsök, rángások. Fájdalom-rohamok szomj és forrósággal. Egyoldali arcpirosság.

Éji álmatlanság; álmoság álm nélkül. Gyakori föl-ijedezés.

Bel-forróság, e közben borzadozás. **Láz**; a test egyes részeiben hidegség és borzadozás; a test más részei forrók. Forróságban félrebeszélés.

Szűrő f. a **fejben**, különösen a fej egyik felében. Kopogás, az agy egyik felében, rohamonként. Ideges fejfájás, méhkórosoknál. Migraine.

Gyuladt **szemek**, vagy **szempillák**, kivált újszülötteknél. Reggel összeragadnak a **szempillák**, vagy genyes nyákkal vannak fedve. **Szém**, vagy szempilla-rángás. Görcsös bezárása a szempilláknak.

Szűrő f. a **fül** belsejében. Oly érzés, mintha a fül benne dugulva. Fültömirigy-dag.

Orr-vérzés. Bedugult orr.

Arcz-forróság, pirosság; gyakran csak az egyik fél piros. Duzzadt arcz. Egyoldali arcz-dag, kékes vörösség, keménységgel. Rángások az arcz-izmok, vagy ajkakban. Fölrepedezett ajk.

Fog-fájás főképp éjjel; meleg ital, kávé, bármiféle étel, ital által nagyobb, egyoldali arczdaganattal. Kiállhatlan fogfájás. Nehéz fogzás a kisdtedeknél, rángó görcsökkel.

Száj-, nyelv-szárazság. Vörös, fölrepedezett nyelv; hólyagesák a nyelven. Görcsös nyelv-mozgások.

Oly érzés, mintha czövek lenne a **torokban**. Torokfájás, fültö- vagy állmirigy-daganattal.

Keserü szájíz. Étvágyhiány; undor; útál mindent, különösen a marhahúslevest, kávé, sert. — Rendkívüli éhség este, különösen savanyu káposztát, kávé kíván. Nagy szomj; hideg italt igen óhajt. Felbőfögés; émelygés; hányás: ételt, savanyu, nyákos anyagot, keserűt, epét hány ki.

Gyomor-savanyodás a gyermekeknél. Gyomor-nyomás, mint a kötél. Gyomor-görcs nagy nyugtalansággal, kávé által enyhülő, vagy nagyobbodó.

Alhas-göresök. Szűrő f. a hasban kivált érintés, tüsz-szentés, köhögés alatt. Hasdaganat, keménységgel. Kólika a szelektől, oly érzéssel, mintha ezek keresztül akarnák fúrni a hasizmokat, vagy mintha az ölbe nyomulnának lefelé és itt sérv akarna támadni.

Hasmenés nagy hasfájdalommal, főképp éjjel. Hasmenés, különösen a gyermekeknél. Fehérnyákos, vizenyes, zöld, sárga hasmenés; vagy mint az összeaprított tojás; néha emésztetlen ürítés.

Vizelésre való készítés belszorongással, eredmény nélkül. Vizeleskor belszorongás.

A **méh** felé toluó f., mint szüléskorban, gyakori vizelet-erőltetéssel. Méhvérfolyás, idősb nőknél is, sötét, aludt vérdarabokban, szüléskorhoz hasonló fájdalommal. Alhas-göresök terhés és gyermekágyban levő nőknél. Gyermekágyi láz. Tej-láz. Elnyomatott tejfolyás. Kemény csomók az emlőn; szaggató f. érintés alatt. Sebhedt csecsbimbó.

Rekedtség, náthával. Füttyülés, sipolás, zörömbölés a **légszében** levő nyáktól. Száraz köhögés, szüntelen csikládozással, kivált este, vagy éjjel. Köhögés a gyermekeknél, különösen téli időben.

Mell-szorongás, mint a hasból feltoluó szelektől. Fuldoklás a gyermekeknél. Szűrő f. a mellben. Szív-fájd.

Nyak-feszesség. — Elzsibbadt karok. Hideg, bénult, merev kezek, kézujjak. Az ujjakban rángó görcsök.

A **csipben** ficzamosodási érzet, ha ülésből kel fel. Szorító f. a lábikrában. Az egyik láb dagadt.

Jegyzék. Legtöbbször e körülmények és betegségekben hasznos a chamomilla. Különféle női, gyermek-betegségek. Rángások,

görcsök. Egyoldali bántalmak. Meghülés, főleg pedig harag által támadt bántalmak általában; különösen szoptató nők ingerült állapotában történt szoptató alkalmával a szopós kisedeknek előidéztet különféle rendetlenségek. Sebhedt bőr; orbáncz; bőrpállás; mirigy-gyulladás és kemény daganat. Csorvás, epe-, catarrhalis láz; fogzási láz a gyermekeknek. Szem- és pilla-lob az ujszülötteknél. Szorító fül-fájás. Nehéz fogzás a gyermekeknek: hasmenés, görcsökkel; általában kiállhatlan fogfájás, arc-daganattal. Fejfájás a fej egyik felében; arc pirosság, egyoldali; egyoldali arc-dag, kékes vörösség, keménységgel. Torokfájás, fültő-, vagy állmirigy-daganattal. Gyomorromlat; gyomor-görcs, nyomó fájdalommal, nagy nyugtalansággal. Alhas-görcsök; szélkólika. Hasdaganat, keménység. Cholera előjén. Hasmenés, különösen gyermekeknek, szintén fogzás alatt. Havitisztulási kólika: nagy keresztfájás, érintésre igen érzékeny has, émelygés, hányás, vizeyes hasmenés, fázás, eltorzított arc mellett. Méhvérfolyás, sötét vérürüléssel; szülfájdalomhoz hasonló érzés, végtagok hidegségével. Elnyomott tejelválasztás. Rekedtség, catarrhalis köhögés. Görcs-fuladás a gyermekeknek; mellgörcs a szelektől. Útáj-zsába (Ichias). Lábikra-görcs.

Chelidonium majus.

Átalában: nagy hajlam a fekvésre nehezen határozza el magát a testmozgásra, mitől szinte vonakodik.

Hemzsegés a fej hátsó részén. Hidegség a fej hátsó részében. Varas fej.

Oly érzés, mintha szél tolna ki a fülből. Köhögés alatt nem hall.

Nehéz nyelés; úgy fojtogatja, mintha nagy falatot nyelne le.

Gyomor-bántalmak a tejtől; igen kívánja a tejet és ez jól esik, noha különben alkalmatlanságot okoz. Inger a hányásra; hányás.

Feszés, kemény has. Állandó metszés a belekben, azonnal evés után. Csipdeső f. az ölben.

Rendetlen, kemény szék, mint a juhgané. Vizeletre való késztetés egész nap; gyakori és nagyobb mennyiségű vizelés, napjában tizszer is.

Tejhiány a női emlökben.

Jegyzék. Chronicus alhas-, lép-, máj bántalmakban (epékövek ellen), figyelemre méltó orvosság.

C h i n a.

A **lélekre** nézve. Leverettség; komolyság; hypochondria. Félelmesség kivált este és éjjel; félelmében felugrik ágyából, életét el akarja venni, erre azonban nincs bátorsága; teste forró. Félelem különféle állatoktól este. Apathia. Haragosság. Ideges ingerültség; a zörej és efélek elviselhetlen szenvedést idéz elő.

Hat a gyenge, nyákos testalkotású egyénekre; nőkre különösen.

A **testre** nézve általában: harag, meghülés, elnyomott nátha, tulságos thea-ivás, sok vérvesztés, izzadás, magürülés következtében fejlődött bántalmak. Vértelések gyengeségből. Sorvasztó betegségek. Elsoványodás, kivált gyermekeknél. Nagy gyengeség, kimerültség. Ájulás. Tetszhalál. Csúzos, köszvényes bántalmak. Göresös rángások az izmokban. A szenvedő részek gyengeségével, bénaságával járó fájdalmak. A tagok elzsibbadása fekvésben. Csont-fájdalmak az ízületekben, mint összeveretés után, főleg csendes fekvésben; ropogás az ízületekben. Legkisebb léghuzamtól bántalmak. A fájdalmak nagyobbodnak, megújulnak érintés által, szintén éjjel, vagy evés után.

Sárga bőr. Sárgaság. Általános bőr-vizkór. Csúzos, köszvényes, kemény, vörös daganatok. Csont-gyulladás; csontfene. Fekélyek fájdalmas érzékenységgel; rothadt szaga ev. Hideg fene.

Forró láz. Igen bő, éji izzadás. Epe-láz. Váltóláz: ezt megelőző szivdobogás, szomjuság, tüsszentés, belszorongással; hidegség, száraz forróság, izzadásal; a hideg és forróság alatt nincs szomja, hanem a hideg előtt és izzadás alatt szomjazik. Keserű szájíz, keserű felbőfögés, hányás; máj- és lép-fájdalmak, daganattal; vértolulás a fej felé, fejforróság, arczpirosság: lázas állapotban.

Fej-fájás, elnyomott náthától. Nyomó fejfájás kivált éjjel, álmatlansággal. Kifelé nyomuló fejfájás, mintha a fej tele volna. Oly érzés az agyban, mintha sebes lenne, vagy össze lenne zúzva, kivált ha szélben jár, különösen pedig ha elmeeröltetésből származik. Szúró f. a fültől

keresztül az agyon. Kalapácsolás a fejben. Vértolulás, forrósággal. A fejfájások nagyobbodnak, érintés, mozgás, léghuzam, szelek által. — Külsőkép, igen érzékeny fejbőr; még a hajak gyöke is fáj. Összehúzó f. Nagy izzadás.

Szem-gyengeség oly érzéssel, mintha szemei beestek volna; fölbredéskor, mintha éjjel vízzel teltek volna meg. Dörzsölésre késztető szem-szárazság. Szemgyulladás a görvélyeseknél. Könyezés a szempilla belső felének fájdalmas hemzsegésével. Szemhunyorgatás. Homályos látás, szemgyengeséggel; olvasás alatt a betűk sápadtaknak látszanak fehér környezettel, vagy összefolynak. Kezdő fekete hálycg, kivált szeszes italokkal való visszaélés, jó nedvek vesztegetése után.

Fül-csengés, bűgás. Nehézhallás; oly érzés, mintha a fül előtt állana valami, a mi a hallást gátolja.

Orr-vérfolyás, kivált reggel fölkeléskor. A száj és orrból ömlő vér. Nagy nátha, esepelő orr-nyákfolyással, fogfájás és könyezéssel. Elnyomott nátha.

Sápadt, beesett arc, hegyes orral, beesett, kék környezetű szemekkel. Duzzadt arc, sárga arczszínnel. Arcpirosság. Arcfájdalom, csúzos, vagy ideges. Száraz, fölrepedezett, feketés ajkak. Ajk-dag. Allmirigy-dag fájdalommal, nyelés alatt, vagy érintés, nyak-mozgás alkalmával.

Fog-fájás, kivált szabad légben, léghuzamban, a zápfogakban. Különösen éjjel, vagy evés után. Érintés által nagyobbodik; erős nyomás, a fogak összeszorítása által enyhül. Inogó fogak, rágásban fájdalmat okozók. Dagadt fog-iny.

Száj-szárazság. Nyál-folyás, émelygéssel; sok mercur bevétele után is. Nyákos száj. Pizskos, sárga nyelv. Fájdalmas nyelv-dag, oйдalt.

Szúró f. a **torokban**, csak nyelés alatt, csekély léghuzamtól. Összehúzó f.; innét nehéz nyelés. — Rosz **szájíz**, mint a sajttól. Keserűség; vagy sós íz; szintén minden ital keserű; a dohányzás nem izlik. A tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja. Étvágyhiány. Undor az ételektől. Nyalánkságot, vagy maga sem tudja, mit kíván.

Gyenge emésztő tehetség; minden csekélység, de kivált vajjas étel, kenyér után kellemetlen érzés a **gyomorban**.

Evés után, teliség érzete. Gyomornyomás, néha szelekkel. Tej után gyomorromlat. Gyomorégetés étel után; savanyu, keserű fölbőfögés; hányás. Gyomor-görcs, kivált kimerült egyéneknél.

Máj-dag, keménység; májdugulás; érintés alatt fájdalom; nyomás, szúrás. **Lép-dag**; keménység; lép-dugulás.

Has-fájás evés után, nyomás, teliség-érzettel; a köldök körül nagy f. borzadozással, émelygéssel, szomjjal. Ülésben oly f., mint a keményedéstől. Csipdeső f., mely miatt összehúzza hasát. Hasfájás, mint hasmenésben. Hidegség érzete minden ital után és belégzéskor. Hasdag. Szélkór. Has-vizkór. Fekélyek a hasban. Haskeményedés. Az ölben oly érzés, mintha ott sérv akarna támadni.

A puha **szék** is nehézséggel jár. Vizenyös, sárga, nyákos, akaratelleni hasmenés. Fekete vérrürlés és hányás (fekete kór, Melaena). Emésztetlen székelések. Nagy gyengeséggel összekötött hasmenés. Fájdalom nélküli hasmenés.

Gyakori pollutiók. **Férfi** tehetlenség felingerlő képzelődések mellett. — Vértolulás a **méhbe**. Méhvérfolyás gyenge nőknél, feketés vérdarabokban. Fehérfolyás; e közben feketés vérdarabok, hiúdos geny. Méh-düh a gyermekágyas nőknél.

Összegyűlt sok nyák a **légesőben** kivált este éjjel. Légeső- és hörghurut. Ital vagy beszélés által előidézett köhögés. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Köhögés alatt sebféle f. a gégében.

Tüdő-genyedés, főkép vérhányás után. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion). Tüdő-vérhányás, genyes kiköpéssel.

Szorongó légzés. Fulasztó hurut, öregeknél. Mell-szükület, mellszorongással, kivált menésben. Kezdő tüdőbénulat. Légzés alatt fütyülés, sípolás. Mell-szúrás a szív táján át, nyugalomban. Szívdobogás, vértolulással, arcforróság és pirossággal.

A **keresztben** iszonyu f., mintha szorítanák, legkisebb mozgásra. Hát-fájás, mintha összeveretett volna, csekély mozgásra. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban nyomó f., mint a kötől. Görbe nyak.

Szaggató f. a **karokban**, különösen a karok és kezek

csontjaiban, érintés által nagyobb. Szaggatás az ujjakban rágással, fájdalmas merevedéssel.

Szaggató f. a **lábszárak** csontjaiban, érintés által nagyobb. A lábokban rágó szaggatás csak érintés alatt, főleg a csontokban. Kőszvényes forró lábdag, érintésre növekedő. Fehér térd- vagy czomb-dag (tumor albus).

Jegyzék. E gyógyszerből várnak segedelmet általában mindazon betegségek, melyek az egész organismus, vagy egyes szerveinek erőfogyási (asthenicus) állapotára, ezeknek petyhedésére mutatnak. Passiv vérfolyások: orr-, tüdő-, méh-, végbél- ilyféle vér-folyás. Gyengeségi állapotok: jó nedvek, sok vérvesztés, hosszabb időig tartó szoptatás, hashajtó, hánytató szerek, nyálfolyás, bő izzadás, hosszabb genyedés, hasmenés, tulságos éji foglalkozás, különféle betegségek, álmatlanság, szenvedélyek, elme erőltetés által erődített illetén gyengeségek. Vértangások az alhas, máj, lépben. Passiv gyuladások. Átalában: időszakonként megjelenő bántalmak. Aggkori bántalmak. Csekély mozgás, érintés által legnagyobb fokra emelkedő fájdalmak. Csúzó-fájdalmak, érintés, mozgás által igen növekedők; kőszvény, jól táplált egyéneknél. Vízkór, különféle betegségek után. Skorbut. Vértokok. Rene. Typhus, nagy gyengeség stádiumában. Lappangó idegláz; sorvasztó láz; válto-láz leirt nemében. Fejfájás, rögtön elnyomott nátha után. Szesz-italok, kiesapongások által előidézett szembántalmak. Érintésre növekedő, erős összeszorításra enyhülő fogfájás. Gastricus, biliosus bántalmak. Dobhártya-löb (tympanitis). Gyengítő hasmenések; vagy fájdalom nélküli hasmenés; cholera. Önfertőztetés szülte gyengeség. Éji pollutiók: nagy leverettség, idegesség, fej- és gerincz-fájdalom mellett. Elnyomott hószám nagy harag után. Passiv (a méhpetyhedéséből eredő) vérfolyás; hosszadalmas gyermek-ágyi tisztulás. Mellhártya-, tüdő-gyuladás, érvágás daczára nem enyhülő; elhanyagolt tüdő-gyuladás; tüdő-gyuladás, epés kórjelekkel; typhosus állapotba átmenendő tüdő-gyuladás; tüdő-vész. Szívdobogás, jó nedvek vesztegetése következtében. Gerinczagy-sorvadás. Csipe-kőszvény; izületlob; heveny izület-csúz.

Cicuta virosa.

A **lélek**re nézve. Embergyülölet. Félelmisség legkisebb zörejre. A jelent összezavarja a multtal. Oly érzés, mintha lázas állapotából ébredt volna fel; különféle tünet-ményeket lát, minden tárgy iránt vonzódik, mint a gyermek a játék iránt. Elneháborodás: éjjel felugrik ágyából,

nevet, tánczol, tapsol és ily állapotában arca piros, teste forró.

A **testre** nézve általában. Különös hatása van az idegrendszerre. — Nagy gyengeség. Görcsök; mozdulatlanul fekszik öntudat nélkül, mint a holt. Görcs-merevedés. Rángások. Nehézkór. Ráinggörcsök a kisdedeknél. Állgörcs. Görcsök kivált a nőknél (terhes állapotban is) és gyermekeknél. Oly érzés, mint ütés, lökés után, a test különféle részeiben. Sebféle fájdalom. Bőr-bántalmak.

Agy-bántalmak, az agyrázódástól. Minduntalan le akar esni, le is esik és a földön hempereg. Szédelgés. Minden tárgy mozog előtte és majd távozik tőle, majd hozzá közeledik. Mereven nézés.

Egyoldali **fejfájás**, mint a nyomástól. Lazultság érzete az agyban. Fejfájás a szem fölött.

Kidüledt, merev **szemek**. A világosságot nem tűrik. Dupla látás; szemei előtt minden elfeketedik.

A **füleket** meglepő kütég. Vértelődés a fülekből. Nehéz hallás.

Fog-csikorgatás: az állak összeszorításától.

Habos **száj**. Nehéz beszéles; elnémulás. A nyelés lehetetlen, mintha a nyeléső beragadt volna.

Étvágy-hiány. Alhas-görcsökben nagyon kívánja a szemet. Csuklás. Émelygés. Hányás.

Has-fájás a gelisztáktól, görcsökkel, rángásokkal. Hólyag-bénulat.

Nehéz **légzés** oly érzés miatt, mintha valami szétnyomná a torkot és mellet.

Hátrafelé hajoló **látgerinez**, görcsök által. Görcsök a nyakizmokban. Rángások a karok és kezekben.

Jegyzék. Általában hasznos szer a görcsök különféle nemeiben; geliszta-láz alatt előforduló rángásokban. Ide tartoznak még: a bőrbántalmak, különösen a zsirtüszeg, ótvar, genyedő arczkütég égető fájdalommal, sömör, különösen ajksömör. Agy-bántalmak: agyrázódás, vértelődés, szédelgés. Lát-zavar; dupla látás; olvasás alkalmával a betűk szírványszínűek; kitégült láta. Nyeldek-görcs; mell-görcs. Hugyhólyag-bénulat.

C i n a.

A **lélekre** nézve. Siránkozás a gyermeknél, ha csak hozzá nyulnak. Mindenfélét követel és midőn kívánatát teljesítik, akkor semmit sem fogad el.

A **testre** nézve általában. Különösen hat az alhas idegeire; innét émelygés, gyomorbántalmak. Gelisztáktól különféle tünetények. Rángások; a végtagok görcsös elcsavarodása. Nehézkór kivált éjjel; vagy nappal, felkiáltással. Nyugtalan álm, hánykolódás, felkiabálás, összeriadással. Görvélykór; aszkór a kisdedeknél. Ideges sorvadás. Leginkább a gyermekeknél hatalmas. Erintés, nyomás által megújulnak a bántalmak.

Láz. Borzadozás, remegés a meleg kályha mellett is. Váltóláz nagy éhséggel, hányással, hasmenéssel; a nyelv tiszta; nagy forróság, kivált a fejben. Gelizsta-láz. Hideg izzadás a fej és kezeken.

Kábító fejfájás, kivált menésben a szabadban. Húzó, nyomó, szűrő fejfájás. A fejfájás általában nagyobb, ha olvas, gondolkodik, enyhül, ha lehajol. Heveny agyvizkór a gyermekeknél.

Szem-pilla-szárazság, este a gyertya-világnál különösen érezhető. Szaru-foltok. Gyönge látás. Homályos látás, mint fátyolon át; e miatt szemét dörzsöli, mi által könnyebbülést érez, a homály elenyészik.

Orr-viszketés; a gyermek ujjával fúrja az orrát orrvérzésig.

Szaj-szárazság; a nyelés meg van akadályozva. Nagy éhség.

Gyomor-romlat. Felbőfögés; émelygés, nyák-, gelizsta-hányás. — Szűrő, nyomó, kopogó, metsző, fúró f. a **hasban**; melegség érzete a hasban. Gelizsta-bántalmak.

Ágyba-vizelés a gyermekeknél.

Sok nyák a **törökben**, harácsolásra, köhécelésre késztető. Rohamonkint megjelenő köhögés. Száraz görcs-köhögés. Szamárhurut.

Zsibbadás, bénulás érzete a **karokban**. Rángások az ujjakban; meggörcsülő ujjak: A gyermek **lába** görcsös

mozgásban van szüntelen; míg végre ledől, mozdulatlanul fekszik és görcsösen nyújtja ki lábát.

Jegyzék. Főkép gyermekeknel hasznos e betegségekb. Geliszták és ezek által előidézett görcsök. Váltóláz, hányással és ez után következő nagy éhséggel. Agy- és mell-vértorlások emésztési zavarok következtében a gyermekeknel: nagy has mellett. Ágyban-vizelés. Szamarhurut főleg gelisztás gyermekeknel, midőn már e göreshurut rohama hányással végződik.

Clematis erecta.

Átalában, nagy adag mercur okozta bántalmak ellen. Csúz az ízületekben; fájdalom az ízületekben elhyomott kankó után. Rákféle kemény daganatok.

Bőr-bántalmak: kütetek; fakadékok; rüh; megrögzött makacs, korpaféle sömör; vagy nedves, vörös (kivált holdtöltével kitörő) sömör, kiállhatlan viszketéssel. Sebek; fekélyek, szűrő, égető fájdalommal. Rákféle fekélyek; taplós kinövések.

A fej hajas része küteggel van meglepve. Nedves nyak-hólyagsák.

Hosszadalmas szemgyulladás kivált görvélyeseknél; szivárványhártya-gyulladás; szempilla-fekélyesedés.

Arcz-küteg, kivált a homlokon. Az alsó ajkban égetőleg metsző f., mintha megmetszette volna; fájdalmas küteg a felső ajkon. Ajk-rák. Állmirigy-dag, kemény és érintésre fájdalmas.

Fogfájás a rozsz zápfogakban, nappal csak elviselhető, de éjjel kiállhatlan. Tompa fogfájás a likas zápfogakban, felszívás által enyhülő. Rángás, szűrás a fogakban, egyszersmind az arcz egyik felében a szemig és a fül hátsó részeig terjedő. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne, nagy nedv-folyással.

Megrögzött fájdalom a máj táján, mint összeveretés után, hajolás, tapogatás alatt. Vese-f. menésben. Lágyék-dag, keményedés.

Nehéz, cseppenkénti vizelés, mint görcsös összeszorítástól. Hólyag-görcs. A vizelőcső tapogatás alatt fáj.

A tők-zacskó érzékeny, húzó fájdalommal, mely az onó-zsinegig terjed. Tök-dag és keményedés.

Kemény emlő-dag, mely érintésre fáj; emlő-rák.
Köszvényes csomók a **kéz-ujjak** izületén.

Jegyzék. Indikálva van az említett bőrbántalmakban. A mirigy-daganatok, keményedések ellen specificus erővel bír; különösen a tők-dag és keményedés esetében. Elnyomott kankó következtében támadt vizelet-szervek és nemzőrészek bántalmaiban szintén figyelemre méltó orvosság; valamint az utó-takárban (Nachtripper) is.

Cocculus.

A **lélekre** nézve. Magányt keres, mély gondolatokba merülve. Félelmes belszorongással küzd. Nagyon ingerült; minden csekélység felizgatja. Változó kedélyű.

A **testre** nézve általában. Különbféle bántalmak az utazástól, kocsizástól. Tengervi betegség. Egyoldali bántalmak. Hysteria. A szabad levegő elviselhetlen. Étel, ital, álm, beszéd, kávé után súlyosbodnak a bajok. Göresök, rángások a végtagokban és az egész testben. Göres-merevedés, sebesülés következtében (tetanus traumaticus). Ir-göres (Schreibekrampf). **Viddancz.** Nehézkór, akaratlenni vizeléssel, hányásra való ingerrel, hideg arc-izzadással. Rángások után duzzadt, meleg, piros arc. Ájulás, eltorzított arczzal. Idegesség. Ideg-gyengeség. Egyoldali bénaság.

A **bőrre** és ez alatt fekvő részekre nézve. Viszketeg, este levetkőzésnél; éji viszketeg. Vörös, kölesforma kütteg; vörös, formátlan foltok. Mirigy-daganatok, érintésre fájdalmasok. Nyirk-daganatok (lymphatische Geschwülste).

Láz állapot. Borzadozás az egész testben, meleg kályha mellett sem enyhülő. Hidegség- és forróság felváltva, napjában többször észlelhető. Váltóláz, gyomorgörescsel. Csorvás és epe-láz. Idegláz; lappangó idegláz főképp nagy betegségek, mint cholera, typhus után. Gyengítő izzadás legkisebb mozgásra.

Fej-fájás oly érzéssel, mintha valami nyomná a fejet. Fejfájás émelygéssel. Oly érzés, mintha a fej össze lenne préselve. Üresség érzete a fejben. A fejfájás kivált a

homlokot foglalja el. Migraine; hystericus fejfájás. Fejkábultság, szédelés mint a részegségtől. Gutaütés, sok vérvesztés után is. — Fejrángás, remegés.

Nyomó szem-fájás. A pillákat fel nem nyithatja. Homályos látás.

Arcz-pirosság, forróság. Eltorzított arcz-rángások alatt. Állmirigy-dag, keménységgel.

Fog-fájás oly érzéssel, mintha az előfogak kitolatnának, vagy kiesnének; az üres fog hosszabbnak látszik.

Torok-szárazság, nyeleső- és gyomor-forróság érzetével. Összefüzo f. a nyelesőben, szorongó légzéssel. Égető f. a nyelesőben a torok felé, a szájbán pedig oly íz, mint a kénytől. Nyeleső-gyuladás. Megakadályozott nyelés a nyeldek benuulásféle állapotától.

Száj-szárazság nagy szomjjal, éjjel. Összefolyó, vizenyes nedv a szájbán. Arcz-savanyu szájíz. Az étel sötétlannak tetszik; a kenyér savanyu. Étvágyhiány. Szomj hideg italtra. Éhség-érzet egész nap, evés által meg nem szünő. Gyakori, üres, vagy keserű felbőfögés; felakadt bőfögés, gyomorfájással. Émelygés, mint gyomor-terhelés után; émelygés a kocsizástól, nyák-, étel-hányás. Csuklás.

A gyomorban oly érzés, mintha benne féreg mozogna. Heves gyomorgöres, kivált evés után. **Alhas-göresök** kivált méhkóros nőknél, vagy elnyomott havitisztulás után. Üresség-érzet a hasban, mintha a belek hiányzanának. Puffadt has. Has-bántalmak a szelektől. Szél-kólíka. Le felé nyomuló érzés az ölben, mint havitisztuláskor. Hajlam a lágyék-sérvre. Lányéksérv, a gyermekeknél is. Kiszorult sérv.

Szék-szorulás. Megelőző inger és szelek megindulása után, hasmenés, néha bűdös, máskor nyákos. — Vizenyes **vizelet** gyakori késztetéssel kevés mennyiségben. Utó-takar (Nachtripper). Vízelésre való késztetés a terhes nőknél.

Korán megjelenő **havitisztulás**, haspuffadással; érintés által oly érzés a hasban, mintha fekélyes lenne. Elnyomott hószám, alhas-göröcsökkel, légzésbántalommal, mellgöröcsökkel; méh-göröcsök. Csekély, rendetlen hószám. Fehérfolyás, mint a víz, melyben hús mosatott, egyszersmind geuyes.

Osszefüzo f. a **gége**ben; oly érzés, mintha a gége szük lenne. Köhögés, hasonló érzéssel. A **légesöt** is szüknek érzi.

Megakadályozott **légzés**. Mellgörcs, kivált méhkóros nőknél. Nyomó f. a **mellben**, mint a kötöl; szintén a mellcsontban, mintha ököllet taszítanák. Mell-fáradás sok olvasástól. Ideges szivdobogás. — Külsőkép oly érzés a **mellen**, mint ficzamosodás után; vagy görcsös összehuzódása a mellnek.

Bénaság érzete a **keresztben**, szintén a karokban, a lágyékban, az alsó végtagokban. Gerinczagy-sorvadás (Rückendarre, tabes dorsalis).

Jegyzék. Határozó a szor különösen azon gyöngéd, ideges egyénekre nézve, kik görcsös állapotra hajlandók. Ideges bántalmakban főszerek közé tartozik. A körülmények és betegségek, melyekben alkalmazható, ezek. Seb, fekély által előidézett ráng-görcsök; seb-merev-görcs (Wundstarrkrampf). Ideges gyengeséggel, ájulással összekötött bántalmak. Hüdések, vagyis bénulatok a végtagokban. Ír-görcs (Schreibekampf). Egyoldali végtag-bénulatok. Aléltság méhkóros nőknél. Idegláz, soporös állapottal. Lappangó idegláz, nagy gyengeséggel. Abdominál typhus: ájulást előidézö émelygéssel. Fejszédülés, ideges szélütés, émelygéssel. Migraine. Fejfájás elmeröltetés, sok üléstől. Látzavar. Nyeldek-görcs. Gyomorgörcs, minden éves után; a szelektől; vagy oly esetben, hol az indikált nax vomica nem használt. Émelygés, szédülés, hányás, köcsizás, hajzás alkalmával. Epés-kólika; alhas-görcsök; szélkólika. Rendetlen tisztulás által előforduló görcsök; tisztulás idején, elkéső tisztulás miatt fejlődött görcsök; vagy hamar elmaradó hószám következtében támadt illetén alhas-bántalmak. Fehérfolyás, vöröses, genynyel vegyes folyadék-alakban; e mellett felfuvott has és minden lépésre oly érzés, mintha a has kö által nyomatnék. Mell-görcs és szivdobogás, kivált méhkóros nőknél.

Cofea.

A **lélekre** nézve. Nagy izgatottság. Sirás, kiabálás, hánykolódás, eszméletlenség, fájdalom-rohamok alatt; sirás és álmatlanság a csecsemőknél.

A **testre** nézve általában. Igen nagy izgatottság, túlságos érzékenység. Élénk ábrándozás. Élénkség. Görcsös rángások, fogcsikorgatással. A bántalmak súlyosbodnak

szabad légben. Szenvedélyek, leginkább öröm után, mint csillapító szer használandó. **Almatlanság.**

Fej-nehézség, arcz-forrósággal. Fejfájás oly érzéssel, mintha szöget vernének a fej oldalába. Nyomó f. oly érzéssel, mintha elől kiesnék az agy. Vértolulás. Szédelés; hajolásban szeme előtt minden fekete.

Piros, forró **arcz**, kivált evés után. Rángó **fogfájás.** Fogfájás nagy nyugtalanság, siránkozással, kivált éjjel.

Torok-fájás nagy mérvben, nyelcsap-daganattal.

Olyféle **száj-iz**, mint az édes mandola, vagy mogyoró után; keserü szájiz, a víz is keserűnek tetszik; étvágyhiány, a nélkül, hogy az étkek ize rossz lenne; a kávé útálja. Felbőfögés, üres, vagy az étel ize után izló. Émelygés; hányás, mely által geliszták ürítetnek ki.

Has-fájás, kétségbe-esésig kinzó. Göresfájdalom, mintha metsznék a beleket, rángásokkal, kiabálás, fogcsikorgatással, test hidegség és mérevséggel, kinaradó légzéssel. Nyomó f. mint a szelektől. Hasménés a csecsemőknél, kivált fogzás alatt.

Felizgatott **nemzőrészek.** Meh-dűh. Igen nagy szül- és utófájdalmak.

Este felé **köhögés** az agyban, kivált gyermekeknél; rövid köhécselés, egymást követő rohamokban; száraz köhögés oly érzéssel, mintha a gége össze lenne fűzve. Köhögés, kanyaróban.

Kéz-remegés, midőn valamit tartani akar; szorító, görbén összehúzó f. az ujjakban. Remegés az alsó lábszárban. Szorító f. a lábikrában, ha térdét felhúzza.

Jegyzék. Hathatós orvosság a gyermekeknél de másoknál is e körülményekben. Nagy izgatottság. Sirás, kiabálás, almatlanság a gyermekeknél. Almatlanság általában. Fej-fájás arczpirossággal; fejfájás oly érzéssel, mintha az agy elől ki akarna esni; vagy mintha a fej egyik oldalába szöget vertek volna. Vértolulás. Ideges fogfájás. Egymást követő rohamokban megjelenő száraz köhögés, kivált este; ennél fogva a zamárhurut kezdetén sokszor jó sikerrel használtam. Iszonyu hasfájdalom, sirás, kiabálással a gyermekeknél; kólika a szelektől, teshidegség és me-revedéssel.

Colchicum autumnale.

A **lélek**re nézve. Rosz kedv; elégedetlenség; nagy ingerültség csekély alkalmi okokra, melyeknek például a nagy világosság, erős szag, vagy mások egyetlen modora. Elmeeröltetés okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes bántalmak. Szaggatólag lökö fájdalmak leginkább a bal oldalon; szűrő és lökö f. a bőrben, majd pedig mélyebben. Meleg időben szaggatás a végtagokban; hidegben pedig szúrás. Bénulás érzete a tagok és egész testben. — Lelki erőltetés által súlyosbulnak a bántalmak. Este és éjjel viradtig legnagyobbak a fájdalmak.

Bőr-vizsketeg a test több részében. Hemzsegés, időváltozáskor, mint fagyás után. Vizedag. Bőr-vizkór. Elnyomott izzadás.

Fej-fájás, majd itt, majd ott. Nyomó f. a fej hátsó részében, elmeeröltetés után. Szaggatólag húzó f. a szemgolyótól a fej hátsó részéig, csak az egyik oldalon. — Külsőleg szaggató f. a hátsó fejbőrön. Szaggatólag feszítő f. a homlokon, mintha ott fekély akarna támadni.

Szaggató f. a **szemben** és környékén. Meibom-mirigydag és fekélyesedés.

Sebféle f. az **orr** belső részében. Orrvérfolyás este. Érzékeny szaglás: a leves-szag émelygést, a friss tojás-szag ájulást okoz.

Arcz-vizedag. Arczfájdalom, különösen a csontokban.

Szorító f. az állkapocsban. Lökö f. a felső **zápfogak**ban, nyomó f. az alsókban; sebféle f. a fogakban; szaggató f. az alsó fogak gyökeiben. Szaggatás a foghúsban.

Osszefutó víz a **száj**ban; nagyobb nyák-elválasztás; nyálfolyás. Sok zöldes nyák a torokban. Olyféle szájjiz, mint a régi vászon. Olthatlan szomj. Étvágyhiány. A leves és tojás iránt előbb tettem említést.

Üres felbőfögés. Émelygés, ha felegyenesedik. Sárság, keserű nyák-hányás. Heves hascsikarással járó epehányás görcsökkel. Minden mozdulat hányást idéz elő.

Gyomor-f., legkisebb érintésre. Égető f. Vagy oly érzés, mintha a gyomor mindig jéghideg lenne.

Has-fájás, hidegség-érzettel. Szél-kólika. Nyomó f. a hasban felébredéskor. Szűrő f. a köldök táján. Sebféle, metsző hasf. Égetés vagy hidegség-érzet. Puffadt, feszes has. Oly fájdalom, mint a felakadt szelektől. Hasdag; hasvizkór.

Igen fájdalmas **székelés**. Hajlam a hasmenésre. Vizeyes hasmenés, minden érzés nélkül is. Gyakori, véres hasmenés. Őszi vérhas, egyedül fehérvyákokat ürít ki fájdalmas erőltetéssel. A végbélben szaggatás, égetés, hemzsegés, görcs, átfutó borzadással és ürülés nélküli erőltetéssel.

Vizelet-erőltetés. Barna, fekete vizelet; vese- és hólyag-bántalmak; vizelet-szervek bénulata.

Makk és ondózsínor-szaggatás.

Nehéz **légzés**; mellszorongás. **Mell**-feszültség. Szűrés majd a jobb, majd a bal oldalról; mellszűrés légzés alatt. Szaggatás a mell-oldalban, sebféle fájdalommal érintés, mozgás alkalmával. Mell-vizkór. Erős szívdobogás. — Külsőleg mell-égetés, szűréssel.

Kereszt-szűrés. Hát-szaggatás és szűrés. Feszítő f. a nyakizmokban, mely által a nyelés gátoltatik. Csipkőszvény.

A felső **karban** bugyogás érzete; az alsó karban szaggatás; a kezekben szaggatás, kellemetlen viszketés, remegés. A kéz ujjában csúzos f.; húzó f. a hüvelykben; az ujjhegyek érzéketlenek; az ujjak görbén húzatnak össze. — Szaggatás a **tomporban**, lábokban. Vízdag az allábszár és lábakon. A vastag lábujjban oly érzés, mintha a köröm befelé nőne. Hemzsegés érzete, mint fagyás után.

Jegyzék. E szer loginkább csúzos, kőszvényes fájdalmak, vizkór, őszi vérhas, szél-kólika, nyákos aranyér, veso- és vizelethólyag bántalmakban igénybe-veendő. Fő hatása a gyomor és bélsatornára terjed.

Colocynthis.

Átalában méltatlan bánásmód szülte elkeseredés, belsőleg marczangló lelki fájdalom, harag következményei, bántalmi ellen, például: lábikra, bél-görcs, epeláz, álmat-

lanság ellen. Szorító fájdalom a test belső és külső részeiben. Köszvény; ennek következtében összezsugorodott végtagok. Zsongos görcsök. Ájulás.

Bőr-viszketeg éjjel az ágyban; vakarás által csak rövid időre enyhülő, később nyugtalanságot okozó, melynek következtében szüntelen mozgatja tagjait. Olyféle kúteg, mint a rüh. Az egész bőr lehámlása.

Láz; belső forróság, forró, száraz bőr, gyermekágyasoknál. Gyermekágyi láz; kivált harag után. Epeláz.

Préselő f. a **fejben**. Szaggató, vajúó, szűrő, fúró fájó. — Szorító f.; fejköszvény a fej egyik, kivált bal oldalában, émelygés, hányással, rohamonként megjelenő. — Külsőleg, a haj gyökei fájnak.

Metsző, szűrő, égető f. a **szemben**. Köszvényes szemgyulladás.

Szaggató, feszítő **arcz-fájdalom**, az egyik arcz-oldalon, a fülig terjedő. Piros, forró, dagadt arcz, heves fájdalommal.

Keserű **száj-iz**. Etvágy-hiány; nagy szomj. Legcsekélyebb étel után azonnal hasfájás, hasmenés. Üres felbőfögések; émelygés; hányás: az ételt hányja ki; vagy zöldsé anyagot. Hányás és hasmenés.

Gyomor-fájás, evés után, éhség érzetével. Fájdalmas gyomor, ha érintik a gyermekágyasoknál.

Leghevesebb **has-fájdalmak**. Iszonyu f. a köldök alatti kis területen, honnét az egész hasra terjed. Hasfájdalmak, általános nyugtalansággal. Kólika (harag után is) haspuffadással, szelekkal; kólika, lábikra-görcscesel. Szorító f. a hasban, mintha kövek közé szoríttatnának a belek; néha székeröltetéssel eredmény nélkül; nagy nyugtalansággal annyira, hogy se ülni, se fekiüdni, se járni nem tud. Összefűző f. a belekben minden 10—20 perczen; nyomás által elmuló. Meghülés okozta kólika; fájdalom miatt felkiált; lábait felhúzza, hasát összeszorítja, enyhülést keresendő ily összegörnyedt helyzetben. Kapkodás érzete a hasban; e miatt nem tud fekiüdni, ülni, csak összegörnyedve járkaálhat. Csipdeső f., a szeméremdombig terjedő. Metsző f., mintha késsel metsznék a beleket, a végtagok szaggatásával, borzadással, fázással; a fájdalmak roha-

mokban jelennek meg a vesék tájáról és görcsösen húzzák fel a felső lábszárt. Vájó és szaggató f., kilégzés alatt nagyobb. Összeveretés érzelme a belekben, kivált menésben. Üresség érzete. Puffadt has tompa feszítő fájdalommal, mely nyomás által enyhül. Felakadt szelek, melyek az ölbe nyomulnak és itt okoznak fájdalmat; haskor-gás; oly érzés, mintha lágyék-sérv akarna támadni. Lágyéksérv. — A hasfájdalmak miatt kénytelen hasát összehúzni; meggörnyed; a fájdalmak legcsekélyebb ételre ujulnak.

Puha **székelés**, nyákos, epés, véres. Vérhas, iszonyu hasf. Összehúzó f. a végbélben székletétel alatt. Végbélfájd. a megdagadt aranyértől. Vak és folyó aranyér.

Vizelet-erőltetés; kevés vagy elnyomott vizelet. — A **tökszacsó** fájdalmasan húzatik fel. — Fájdalmas csomók a női **emlőben**.

Mell-bántalmak. Szorongás. Nyomás a mellestől közepén. Szűrés. — Külsőleg oly érzés, mintha rovarok másznának a mellen.

Húzó f. a **nyak**-izmokban, mintha erősen összehúznák. A hónalymirigyek dagadtak és genyedésben vannak. — A **vál**-izületben zúzatás érzelme, harag után. Görcsfájdalom a tenyérben, mely miatt nem bírja felhívni az ujjait.

Csip-fájás, mintha vas csipővel lenne összeszorítva, a czombig terjedő fájdalommal. Csip-köszvény. Önkéntes sántítás. Oly érzés, mintha a láb izma rövidebb lenne. Térdét nem bírja hajlítani. Szorító f. az al-szárban. Lábikra-görcs. A vérércsomók fájni kezdenek. Gyakori láb-zsibbadás.

Jegyzék. Epés bántalmakban fő figyelmet érdemel a colocynthis. Azonfölül e szer által e betegségek gyógyíthatók. Időszakonként megjelenő, egyoldali fejfájás; néha émelygés és hányással. Köszvényes szemgyulladások. Egyoldali arcfájás, legkisebb érintésre növekedő. Az imént elősorolt kólika-nemei. Vérhas. Csip-köszvény. Önkéntes sántítás; czomb-íztapló (coxarthrocace).

Conium.

A **lélek**re nézve. Szeszélyesség. Félelmesség. Haragos-ság. Komorság; szomorúság. Kedvtelenség a munkára.

A **testre** nézve általában Hypochondria szülte bántalmak, főleg nőtlen férfiaknál, kik moralis szempontból kerülik a nöket. Hysteria okozatai; görcsök, gyöngeség. Görvély; dagadt, kemény mirigyek. (Az öregeknél, terhes nőknél támadt bajokban, illőleg alkalmazva, kitünő orvosság.) Aggkorhadás (marasmus senilis). Szorító, görcsféle fájdalmak a test különféle részében. A fájdalmak nyugalomban lépnek fel. Állati meleg-hiány; fázékonyság. Vértululások, néha rángással a sziv körül. Végtagok remegése. Rángások az egész testben vagy csak a szenvedő részben. Ideges bántalmak: hajlam a sirásra, midőn magánosan van; evés után ásítózás; gyakori fázás, elfáradás, lefekvésre kényszerítő. Testi, lelki leverettségek, akarat elleni nevetésre való ingerrel. Ájulás. Gutaütés. Bénulás. Vízkr.

Bőr-viszketeg, majd itt, majd ott; szúrások az egész testben, viszketéssel. Foltok a testen, barnák, gyakran visszatérők. Hosszadalmas sömör, nedves, varas, égető. Azon hely, mely egykor megsértetett, ismét fájni kezd. Vérző fekélyek, büdös év-szivárgással; hideg fene a fekély egyik részében. Dagadt, kemény mirigyek, fájdalommal, főleg ütés után. Golyva (Kropf). Kőkemes keményedések; rákféle fekélyek.

Fej-fájás; nagy nehézség, kábultsággal, többszöri rohamokban; főképen ha ülésben fejét lecsüggeszti; felegyenesedés által elmulik a fájás. Szédülés, keringéssel, midőn az ülésből fölkel, vagy midőn körültekint; reggel, midőn föl akar kelni az ágyból. Gutaütés, bénulattal, kivált öregeknél. Teliség érzete, mintha a koponya szétpattanna. Oly érzés, mintha nagyobb idegen test léteznék az agyban. Lazultság érzete, mintha a fejben elvált volna valami. Szaggató f., mely miatt le kell feküdnie, émelygéssel. Szűrő f. a homlokból kifelé tartó, reggel, délben. Szétzúzatas érzete kivált reggel; az agyban oly érzés, mintha szétépnék. Agyvízkr.

Szem-baj, mintha homok esett volna szemébe. Hidegség, vagy forróság érzete. Szemárpa. Szemgyuladás. Szem-csipa. Szaru-foltok. Szürkehályog, kivált ütés után támadó. Fényiszony, kivált görvélyeseknél. Dupla lá-

tás; különféle tárgyak látása, részint ha szabadban jár; vagy ha éjjel szeméit hunyja be; vagy a szobában.

A **fül**-körül és a fülben szűrő f.; sok fülzsír, **innét** nehézhallás. Igen érzékeny hallás, legkisebb zörejre feljedez. Fülesengés; harangozás. Zúgás, mintha nagy szél fújna. Búgás, mint a vizeséstől, vagy mintha az agyban forna a vér. Fültömörigy-kemény dag.

Arcz-fájdalom, minden 2—3 perczben villámsebesen hasítgató. Arcz-viszketés, sebféle fájás. Feszítő csomócskák. Arcz-küteg, viszketéssel. Sömör; felevő fekélyek. Száraz ajk, bőrhámlással. Ajk-rák.

Fog-fájás csak akkor, midőn eszik. Húzó fogfájás a likas fogakban, ha hideget eszik. Oly érzés, mintha a fogak inognának, kivált midőn rág valamit. A foghús fáj, dagadt, éget, könnyen vérzik.

Száj-szárazság; vagy nyálfolvás. A nyelv fáj, dagadt, feszes; a beszélés nehéz. Nyeleső-göres. Akaratelleni nyelés.

Rothadt **száj**-iz. **Étvágyhiány**. A kenyér nem izlik; savanyu, sós ételekre, kávéra van vágya. Tej után felfuvódik. Gyakori hofögés, egész nap az ételek ize után, vagy savanyu, vagy üres.

Gyomor-savanyodás. Gyomorégés. Émelygés; hányás: különösen terhes állapotban. Puffadt gyomor; oly érzés, mintha innét egy gömbölyü test fölfelé emelkednék. Összelúzó gyomor-f. fázással. Gyomor-göres. Csipdeső f., reggel az álomból veri fel.

Nyomó f. a **máj** táján, légzés, menésben nagyobb; fájdalmas hasítás, szúrás e tájon. Idült májkeményedés. **Léptáján** feszítő, nyomó f.; szúrás, mell-szorongással, reggel az ágyban; felkeléskor elmuló.

Heves, iszonyu **has**-fájdalmak, néha fázással. Göresök. Csipdeső f., mintha hasmenésre késztetné, jó étvágy mellett. Metsző f. émelygés és hasmenéssel; a has bal oldalában oly érzés, mintha ott csomó képződne. Szűrő f., mintha késsel szúrnák. Lökő f., mint a hasban fekvő magzattól. **Has**-dag; dagadt hasmirigyek. Has-korgás. Felakadt szelek; bugyogás érzelve a has bal oldalában. Puf-

fadt has; este szél-kólika. Az űben oly érzés, mintha dagadt lenne; kinyomuló f. a sérv helyén.

Szék-szorulás; gyakori késztetés, csekély ürülés mellett. Gyengítő hasmenés; gyakori hasmenés, mint a víz; nyák, vagy vér megyen el hasmenés által. Emésztetlen székürülés. Székelések után szívdobogás, nagy gyengeség. Forróság, égetés, szúrás, viszketés a végbélben.

Vizelet-rekedés. Nyomó f. a vizelethólyagban. Zavaros, vastag vizelet. Vér-vizelet. Égetés, szúrás a vizelet-csőben. Nyák-, geny-folyás a vizelet-csőből. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

Tök-zsacsakó-dag fájdalommal, főleg ütés után. Férfi-tehetlenség. Tökéletlen közösülés. Pollutiók, igen gyakran; könnyű magömlés, csak kevés enyelgés után is.

A női **nemzőrészekre** nézve: a szeméremtest és hüvelyben nagy viszketés. Méhgöres, vajú f. a szeméremtestben. Elhnyomott hószám, a mely alig kezdődött. Csekély hószám; ez előtt száraz forróság, ijesztő álmak, nyugtalanság, siránkozás; fájdalom az emlőkben, szúrás a májban. Hószám alatt has-fájdalmak. — Fehérfolyás, éles nyákfolyással, mely a nemzőrészeket föleszi. Terhes állapotban köhögés, émelygés, hányás. Magtalanság. Hervadozó emlők. Keményedés az emlőkben. Kőkem; emlő-rák.

Légeső-sorvadás. Erős hurut lázzal. Rekedtség. Köhögésre szüntelen inger. esiklándozás, kaparás, hemzsegés által. A savanyu, sósféle köhögést idéz elő. Fekvésben többet köhög. Rövid, megrázkódtató köhögés. Göresköhögés. Szamárlhurut, kivált éji rohamokkal. Felszakadozó köhögés, de semmit sem köp ki. Véres kiköpés. Köhögés a terhes nőknél. — Rövid légzés menés, minden mozgás alkalmával. Szorult **mell**, oly érzéssel, mintha nem bírná eléggé kifeszíteni. Fuldoklási rohamok oly érzéssel, mintha a torok előtt telepedett volna le valami, például nyák. Nyomó, szúró f. a mell oldaliban és a mellestban. Szaggató, lökö f. Gyakori szívdobogás, ital után erős. — Külsőleg: zúztatás érzete; égető f. a mellestban; oly érzés, mintha a mellest be lenne nyomva; mellest-szu.

Séta után **keresztfájás** és ezzel járó émelygés, gyen-

geség. Feszítő f. a hátban. Szűrő f. a vállak közt. **Nyak-**feszesség; vastag nyak; golyva.

Elhalása a **kéznek**, különösen a tenyérnek. Az ujjak görcsösen megmerevednek; elzsibbadnak. A mutató ujjon támadt csomó.

Csip-fájás, mint ficzomodás után. Láb-zsibbadás ülésben. Szúrások, mintha tükkel szurkálnák, főleg ülésben. Térdfájdalom és fáradtság érzete. Szaggatás, feszítés, kivált menés kezdetén; ficzomodás-f. a térdben. Az alsó lábszárban szaggatás, mely alulról fölfelé terjed. A lábikrában összeszorító, feszítő f. Hideg lábak és meghülésre igen hajlandók. Lábdag fájdalommal, égetéssel.

Jegyzék. E szer által gyógyítandók különösen mindazon lassankint fejlődő, tompa fájdalommal mutatkozó daganatok, keményedések, melyek ütés, esés, nyomás után keletkeztek. Scrophulös daganatok; mirigy-, kökemes (scürhös) keményedések; rákféle fekélyek; hideg fene. Nedves, varas, égető sömör. Fejszédülés, körültekintés alkalmával; szélütés, benuatlal. Scrophulös könymirigy gyuladás; szaru-foltok; szürke hályog. Orr-, ajk-kökeményedés. Idült máj-keményedés. Vizelethólyag-katarrhus; pöfeteg. Hószám-hiány; elnyomott, vagy lomha havítisztulás. Méh-göres; magtalanság. Tej-ár; emő-keményedés, ütés, nyomás által. Száraz, éjjel egyiránt kinzó görcs-köhögés, mell-szorulással. Görcshurut (szamárhurut), midőn a hányás ritkábban fordul elő. Görcsfuladás (asthma). Tüdő-gümőkór. — Indikálva van még a conium: az öregek gyengeségi állapotában, mely rendkívüli ingerültséggel van összekötve; a benulatokban, kivált öregeknél, kikre általában igen kedvezően hat. Ide járulnak még: a görcsös és gyengeségi rohamok méhkóros nőknél; a nehéz-kór; ránggörcsök. Gyermek-
asz-kór.

Corallium rubrum.

Átalában: küteg a tenyeren és ujjakon, előbb vörös, később barna, réz-szinű.

Orr-dag; fekély. Nyák-elválasztás nagymennyiségben.

Arcz-forrótság. Összezúzatás érzete a járomcsontban. Ficzomodás érzete az állkapocsban ásitózás alatt. Dagadt áll-mirigyek, fájdalommal. Fölrepedezett, fájdalmas ajkak

Sziintelen harácsolás az összegyült nyáktól. Görcshurut.

A férfi-**nemzőrészekre** nézve: az előbőr (makkyú, praeputium) megdagad; ennek széle érintés által sebféle módon fáj. A makkyúféken oly fájdalmat érez, mintha tükkel szurkálnák. A makk és makkyú belső része dagadt, vörös; innét sárgazöld, büdös geny szivárogo. Fekély a makkon és a makkyú belső részén, sok sárgás ev-elválasztással.

Jegyzék. E szerre figyelmeztetem olvasóimat: az imént említett „nemzőrészek bántalmaira nézve“. Amerikai orvosok görcshurut ellen dicsérik.

Crocus.

A **lélekre** nézve. Rendkívül jó kedv; majd a boldulásig menő öröm, vígság. Nagy hajlam a nevetésre; majd mindig nevet. Hajlam az éneklésre; azonnal énekel, mihelyt zenét hall. Vallásbeli melancholia.

A **testre** nézve általában. Ugrándozás a test több részeiben, mintha itt valami eleven mozogna. Tagok zibbadása, ha rájok fekszik. Hysteria-bántalmak. Vid-táncz. Ajulás. Göresök esténként, változó kedély mellett: most kedves és gyöngéd, nem sokára ismét dühös, harapni akar. Feltűnő változékonyság a testi és lelki bántalmakra nézve, ellenkező irányban. Jávulás általában a szabadban; roszabulás reggelenként.

Tompa **fej-fájás**, a bal oldalon, fül és torok-fájással és innét eredő nehéz nyeléssel. Fejfájás a szem fölött. Hidegség érzete; mintha hideg vizet csepegtetnének fejére. Nyomó f. a homlok táján, mintha czöveket nyomtak volna belé.

Szem-fájdalmak. Könyezés, főleg olvasás alatt. Oly érzés, mintha a szemek dagadtak lennének, mint sok sirás után. Gyakori szemhunyorgatás. Oly érzés, mintha a szem hártyával lenne bevonva. A pillák akarata ellen húzódnak össze; pilla-görcs, éjjel; rángás a szempillákban, oly érzéssel, mintha ki kellene törülgetni a szemet. Homályos látás, mint fátyolon át; e mellett minduntalan törülgeti szemeit, rövid időig tartó könnyebbuléssel. Különösen olvasás alatt homályosodnak el a szemek. Hirtelesen villámzás a szemek előtt nappal.

Fül-zúgás nehéz hallással, kivált hajolás alkalmával.

Orr-vérzés, fekete, nyúlós vérfolyással.

Torok-kaparás. Oly érzés, mintha a nyelcsap hosszabb lenne; vagy mintha dugacs lenne a torokban.

Gyomor-dag. Felpuffadt has. Oly érzés, mintha valami eleven ugrándoznék a gyomor és hasban. Haskorgás. — Végbél-viszketés, mint a gelisztáktól.

Nyomó, lehúzó f. az ölben, mint tisztulás előtt, hasfájással. Gyakori és hő **hőszám**. Vérfolyás: nyúlós, barna, fekete vérürüléssel. Vérfolyás, szülés után, vagy ijedés következtében.

Mell-fájás; az egész mellét nyomja valami. Gyakran kell mélyen légzenie, mivel mellén nehézséget érez; légzés alatt oly érzés, mintha kengőzt érezne torkában. A mellkasban oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Erős szivdobogás, ez után bágyadság és oly érzés, mintha a has lesülyedt volna a lábakig.

A **karokban** oly érzés, mintha kifizamodnának. A karok és kezek elhalása.

Nagy gyöngeség a **lábakban**. Állásban igen fáj a láb-talpa: hemzsegség, égetés-érzettel.

Jegyzék. Azon bántalmakban, melyek hirtelen változó tünetmáikra nézve feltűnnek, specificum a crocus átalában. Az általa gyógyítandó betegségek pedig kivonatban ezek. Időszakonként megjelenő vid-táncz: e mellett nagy derültség, éneklés sat. Görcsös ásitozás. Szempilla-görcs. Műtét után támadt fájdalmak a szemben. Vérfolyások: barna, fekete, nyúlós vér-alakban; ilyféle orr-vérfolyás; méh-vérfolyás; gyermekágyi tisztulás nagy mérvben. A hasban oly érzés, mintha abban valami eleven mozogna. Rendes hőszám elmaradása idején előjövő fejfájás.

Crotalus.

A **lélekre** nézve. Leverettség. Közönbösség. Melancholia.

A **testre** nézve átalában. Minden tagja fáj; alig feketik. Bénulat. Régi csúz. Hirtelen elsoványodás. Az egész test remeg. Ájulás. Görcsök és rágások a tagokban, kiabálással. A test minden nyílásaiból vérzés. Könnyen vérző sebek.

Bőr-viszketeg, kivált a vállakban. Vér-ömlény. Fekete, vörös, sárga, márványszínű foltok. Sárgaság. Sárga láz. Átalános daganat. Régi kutacs (Fontanella) körül új fekélyek támadnak; a régi hegjegyek ismét felfakadnak.

Láz nagy forrósággal, szomjival, epe-hányással, hirtelen beköszöntő gyengeséggel. Váltóláz: borzadással, keresztfájással; minden tagja fáj annyira, hogy alig feketik; nyugtalan; arcza duzzadt, piros; nyitott szemekkel félrebeszél. Typhus. Vér-izzadás.

Fejfájás, vértolulás, székszorulástól. Fejfájás változó symptómákkal. Fejfájás szédelés, epe-hányással. — Külöleg, nagy viszketeg; fej-dag; arcz-dag különösen.

Szem-fájás, szárazsággal, égetéssel. Viszketés a szemzögletekben. Szemvérzés. Szem-sárgaság. Homályos, fénytelen, bágyadt szemek. A látás néha celenyészik, kivált olvasás alatt.

Fül-vérfolyás. Oly érzés, mintha a fül be lenne dugulva és a fülzsir a szájba folydogálna.

Orr-vérzés; a vér világos veres.

Halvány, kréta-fehér **arcz**. Ölemlen-színű, vagy sárga arcz. Duzzadt, piros arcz, félrebeszéléssel. Arcz-orbáncz. Arcz-f., nyomó és húzó érzéssel a járomcsont és állkapocsban. Állgörcs.

Fog-fájás; hirtelen lövel be a zápfogba. Foghús-vérzés.

Rothadt **száj-szag**. Süly (Skorbut). Dagadt nyelv annyira, hogy a szájban nem fér. Nem tud szólni; mintha torka össze lenne szorítva; nem tud nyelni; viziszony veszett állat harapása után.

Gyomorégés. Fölböfögés; émelygés, hányás; igen keserű, zöld epét hány ki. A gyomor oly gyenge, hogy semmit sem emészthet meg. Legkisebb kötést sem szenved el a gyomor és környezete.

Máj-égetés, viszketés. Sárgaság. Sárga láz. — **Lép-fájás**; metsző.

Puffadt **has**. Égető f. a hasban. Bélgyuladás. — Hasmenés, fájdalommal a köldök körül. Vér-folyás a végbélből.

Fájdalmas vizelet-rekedés. Oly érzés a hólyagban, mintha benne golyó lenne és ez a vizelőcsőbe nyomulna. Vérvizelés.

Mell-szorongás. Nehéz légzés este az ágyban. Nagy mellfájás, zöldes folyadék-hányással. — Külsőleg oly mellfájás, mint ütés után.

Iszonyu f. a felső **karban**, azonnal a könyök fölött. Fájdalom a könyökben érintés, mozgás által nagyobb. Sebféle f. a könyökben, ütés után. Kéz-remegés, nyugalomban. Az ujjak csontjaiban fáj. A körmök alatt vér szívárog.

A **lábban** oly érzés, mintha fél élet lenne benne. A felső lábszárban zúzatás érzelme, mint túlságos fáradozás után. A térdben köszvényes f. Az alsó szárban, mevés alatt és után oly érzés, mintha a láb egy izom által fölfelé húzatnék. Húzó f. oly érzéssel, mintha a csontvelőn át húzódnék a talpig. Lábdag: fázás vagy égetéssel.

Jegyzék. Ki nem hagyhattam e szert főleg azon tulajdona miatt, mely a test különféle részeiben előforduló vérzésekre nézve jellemző. A scorbut, typhus, sárga láz, ájulások, rángások, görcsök-ben szintén, az itt indikált szerek sorában, kísérletre méltó orvosság.

Croton tiglium.

Hasonszenvi orvosi gyakorlatban hasznosnak találtott leginkább az orbáncz, sömör, torokmandola-gyuladásban és — a bőrkés toroklobban (angina diptheritica).

Cuprum.

A **lélekre** nézve. Elmeháborodás: vigan nevet; összeköpdösi a körüllevőket és erre aztán nevet; vagy fél és el akar futni. Dühösség: összeviszsa beszél mindent összefüggés nélkül; a jelenlevőket megharapja.

A **testre** nézve általában. Olyféle fájdalmak, mintha törve, zúzva lennének különösen a tagok. Görcsös bántalmak. Rángások, éjjel; közben csontfájdalmak. A tagok görcsös mozgása, kifelé csavarása. A rángások az ujjakban és láb vastag ujjában kezdődnek. Vid-táncz, arczpirossággal, eltorzított arczczal, sirással; el akar ilyenkor bujni. Nehézkór felkiáltással. Magmerevedés, áll-görcscsel, hátra hajoló fejjel, nyálfolyással, gyakori vizeléssel. Ájulás. Sorvadás. Ideg-bántalmak. Cholera.

Bőr-küteg, mint a rüh. Régi fekélyek.

Mély álom; álomban rángások a végtagokban.

Fej-fájás; nyomó, az egyik részről a másikkra átmenő, szintén a halautékokban. Oly érzés, mintha az agy elől kinyomulna. — A fej görbére vagy hátra húzódik. Fejdag, igen piros arcz.

Szem-fájás, nyomással. Zárt pillák; felnyilnak, mi-helyt eszméletét visszanyeri.

Arcz-fájás, bal oldalon, oly érzéssel, mintha megütöt-ték volna.

Összefutó víz a **szájban**. Görcs alatt nem szólhat. A lenyelendő italt hallható zörejjel (korgással) nyeli le. Édes vagy savanyu szájjiz; délután oly érzés, mintha nyelvével vasat érintene; égető f. a szájban. Émelygés; erőszakos hányás; iszonyu hasfájás, hasmenéssel. Ázsiai cholera: a végtagok rángásával, a szivegödörben nyomó fájdalommal, görcsösen összehúzó mell-f. **Gyomor-görcs** nagy mérvben, hasfájással is. Nyomó f.; érintés által nagyobb.

Has-fájdalmak, bélgörcs, a végtagok rángásával, iszonyu sikoltással. Puffadt has; kemény has, érintésre fájdalmas. Oly érzés a hasban, mintha benne hólyagok támadnának, melyek felpattannak.

Légsőre nézve: hösszadalmas rekedtség, annyira, hogy fenhargon egy szót sem szólhat. Erőszakos köhögés, egyes rohamokban, fuldoklással, mint a szamarhurutban. Vértköpés köhögés által.

Mell-szorongás, görcs-rohamokban. Nehéz légzés, fuldoklással. Mell-görcs, mely alatt nem légzelhet, nem szólhat. Szivdobogás, rövid vacsora után is.

A **karokban**, lábszárakban, térdben oly érzés, mintha össze lennének törve. Nyirkedény-lob, a kéztől a hónalyig, kézdaganattal. Lábikragörcs. Talpégetés. Lábizzadás. Elnyomott lábizzadás.

Jegyzék. Hathatós e gyógyszer ideg-bántalmakban, rángások, görcsökben. Átala gyógyítható: ijedés után fejlődött nehézkór; vid-táncz. Görcs-fuladás (asthma); mell-görcsök főleg gyermekek-nél meghülés után, vagy nőknél havitisztulás alatt. Elnyomott lábizzadás által előidézett görcsök; nőknél alhasgörcsök hószám alatt. Görcs-hurut (Keuchhusten) későbbi stádiumában. Cholera,

ráng-görcsökkel; egyszersmind praeservativ gyanánt szolgál a cholera kifejlődése ellen. Tüdővészben szenvedők bűdös kiköpésében, — elhanyagolt régi fekélyekben kísérletre méltó orvosság.

Cyclamen europaeum.

A **lélekre** nézve. Legnagyobb szomorúság. Belső epekedés. Néhány óráig mit sem beszél, nem dolgozik. Változó kedély; szintén változó hajlam vagy a munkásság vagy a dologtalanságra. Az emlékező tehetség is most igen élénk, most tompa.

A **testre** nézve általában: mozgás alatt szünnék a bántalmak; de azonnal megújulnak, mihelyt leül; este felé szoknak leginkább megjelenni.

Bőr-viszketeg, a test több részén este az ágyban. — **Álomban**, mellfőjtogatás, ugynevezett boszorkány-nyomás; mely miatt még akkor sem kiálthat, midőn már fölébredt.

Láz. A kezek hidegek, az arcz forró. Fázás után lassanként fejlődő forróság az egész testben, szomj nélkül.

Fej-fájás, ásítózással. Nyomó f. kábulást okozó; vagy oly érzés, mintha az agy kendővel lenne körülkötve, mi által elkabul. Szédéltség nyugodt helyzetben, oly érzéssel, mintha az agy mozogna a fejben; vagy oly érzéssel, mintha bekötött szemmel a kocsiiban ülne. — **Viszkető** szúrás a fej hajás részén, vakarás után más helyen megújuló.

Szempilla-dag. Homályos látás, mint ködös időben. Bandsalság; kancsalság. Eltompult **szaglás**. Folyó nátha, gyakori tüszentéssel, vagy e nélkül.

Szúró, fúró **fog-fájás**, köszvényeseknél. Az **arczon** sok csomócska, rövid idő alatt sárgaféher nyirkkel megtelők.

Étvágy-hiány. Az ételeknek rosz, vagy semmi ize. Hirtelen jól lakik. Csekély étel után is, megutálja a többi ételt; különösen nem eheti a vajas kenyeret. Felbőfögés minden iz és szag nélkül. Összefutó víz a szájban. Geliszta-hugyozás.

Gyomor-teliség érzete, mintha gyomrát megterhelte volna. Máj- és lép-bántalmak. **Has-fájás**, kellemetlen érzettel. Oly érzés, mintha puffadt lenne a has. Has-korogás. Csipdeső f, mint néha hasmenés alkalmával.

Női bántalmak. Elnyomott, vagy rendetlen, csekély havitisztulás; havitisztulási zavarok sápkóros nőknél. Hószám alatt szülfájdalmakhoz hasonló szenvedések.

Rövid **légzés** este és bágyadság. Mell-szorongás nehéz légzéssel; fuladozás. Nyomó f. a mellben, nyugodt helyzetben. Nyomó f. a szív körül, mint a vértolulástól, hallható szivdobogással.

A felső **karban** a könyökig olyféle f., mint esés, ütés. zúzás után. Az alsó karban nyomó f., mely a kéz **ig** terjed; ujjával alig tehet valamit. A hüvelyk görcsösen van összehúzva.

Midőn ül, csúzos f. érez **lábaiban**, felkeléskor elmulót. Mindkét felső lábszáron vörös foltok. A lábikrában visketés; vérig vakarja fel bőrét. Ficzomodás fájdalma a lábokban. A vastag ujjban visketés; vakarás által fehér fakadékok támadnak. A vastag ujj elzsibbad, elhal.

Jegyzék. Figyelemre méltó a gyógyszer általában oly bántalmakban, melyek mozgás alatt enyhülnek, nyugalomban megújulnak; így például a szédülésben. Különösen pedig azon betegségek, melyek ellen indikálva van, ezek. Homályos látás; bandzsalság. Eltompult szaglás. Nehézhallás; fülfájdalom. Máj- és lép-bántalmak. Havitisztulási rendeltenségek. Mell-szorongás; fuladozás. Szivdobogás, mint a vértolulástól. Álomosság.

Diadema.

Átalában: tompa csont-fájdalmak, kivált a felső és alsó kar, nekülönben a sark csontjaiban. Váltóláz gyanút naponkint bizonyos órában megjelenő bántalmak. Láz: haskorgással, nehézség-érzettel az alhasban, mintha kö nyomná; a láz alatt szomj, — valamint minden bántalom alkalmával. Hidegség érzete a metsző **fogakban**, naponkint ugyanazon órában. — Vérfolyások.

Jegyzék. Jellemző tulajdona e szernek: miszerint a bántalmak bizonyos időben (bizonyos órában) lépnek fel; így a fogfájás, csont-fájdalmak sat.

Digitalis.

A **lélekre** nézve: szomorúság, egyszersmind betegség érzete. Belszorongás, szomorú előérzet nagy leverettséggel.

gel; zene által a leverettség nagyobb. Félelem a jövőtől; kivált este elszomorodik, könnyebbülést talál a sirásban.

A **testre** nézve általában: sebesebb vérkeringés; a szívverés sebesebb és teljesebb, de az ütőverés (pulsus) noha sebes, csak ritkán teljes, többnyire gyenge. Köszvényes bántalmak; köszvényes csomók. A bel organumok vizkóros állapota. Ideges bántalmak. Göresök, rángások; nehézkór. Ugy látszik, mikép minden bántalom, meleg szobában, nagyobb fokra emelkedik. Ájulás és erre nagy hajlam. Gutaütés (savós).

Bőr-vizsketés égetéssel; itt-ott, mintha tüvel szurkálnák. Bőr-hámlás, az egész testen. Sárgaság, az egész test sárgaságával, gyenge érveréssel, émelygés, fehéres székürüléssel. Kék színű bőr, főkép pedig kék szempillák, ajkak, nyelv, köröm (kékkór). Ruganyos fehér dag az egész testen; innét vizkór. **Mirigy**-daganatok.

Nagy álmoság, **mély álmok**. Gyakori fölébredés, ijesztő álmok miatt.

Láz. Belső fázás az egész testben. Nagy fázékony-ság. Csorvás, nyák-, geliszta-, lappangó ideg-láz.

Fej-fájás, kábultsággal. **Nyomó** f., mely miatt semmit sem dolgozhatik. **Kopogó** f. a homlok táján, vagy a szemüreg aljában. **Szűrő** f. a halántékokban, innét az agyon keresztül. Hullámozás érzete a koponyában, mintha az agy viz gyanánt csapdosná a koponyát, ezt áttörendő. Oly érzés, mintha fejben valami előre esnék. — **Fej**-dag. A fej mindig hátra esik, ülés, vagy menésben: mintha a nyakizmok gyengék lennének.

Szem-gyuladások. Meibom mirigyek gyuladása. Éjjel beragadnak a pillák. Homályos látás. Fekete hályog. Dupla látás; sötét testek, legyek a szem előtt; világító testek a szemek előtt, ha azokat behunyja; vörös, zöld, sárga szín a szemek előtt, alkonyodáskor; mindent sárgának lát, vagy zöldnek; a gyertyavilág hosszabbnak és fényesebbnek látszik; szikrák látása.

A **fül** mögött létező mirigyek megdagadnak, fájnak. Olyféle zörej a füllen, mint midőn forr a víz.

Száj-büz. Nyálfolyás, melynek lenyelése undort okoz. Összefolyó édes nyál, a mely később sós izt nyer. Büdös

nyálfolyás. Nyálfolyás nagy adag mercur után. Dagadt nyelv; fekély a nyelven; kék nyelv (mint a kékkórban). Kellemetlen, nyákos, édeses száj-iz. A kenyér keserű. Étvágyhiány és tiszta nyelv. Savanyu italt, keserű ételt kíván.

Savanyu felbőfögések. **Gyomorégés.** Undor; kínos émelygés, erőszakos inger a hányásra. Hányás éjjel nappal folytonosan. Az eledeleket, keserű epét, nyákot hány ki.

Gyomor-fájdalmak. Gyomor-gyengeség; e miatt azt gondolja, hogy meghal. Nehézség, nyomás a gyomorban. Gyomorgörcs émelygés és hányással; felbőfögés által keveset enyhül. Metsző, szűrő, égető f. a gyomorban.

A **lép** táján szűrő f.; oly érzés, mintha e rész széttépetnék. A **máj** érzékeny; nyomó f. a májban.

Puffadt **has.** A szelek igen bántják. Has-vízkór. Az ölben feszítő és nyomó f. kivált menésben; húzó és szorító f.; később oly érzés, mintha itt valami bugyogna. Szűrő f. az ölben; oly érzés a lágyékban, mintha itt sérv akarna támadni. Összeszorító, vagy csipdeső, szaggató, metsző, szűrő, vajú f. a hasban.

Vizenyes **hasmérés.** Sárga, fehéres szék. Hamuszínü, kréta-fehér ürülések. Székletétel előtt fázás. Kukacze-liszták.

Szüntelen inger a **vizelésre** csekély, néhány cseppnyi ürüléssel; — vagy igen sok és gyakori vizelés. Vizelés alatt sebes érverés, hideg kezek és lábak; vizelés után émelygés, söt hányás, hasmenés; vizelés előtt és után metsző f.

Férfi **nemzőrészek.** Viszkető inger a makkon. Tökzsacszó-dag az összegyűlt víztől. Felizgatott nemi ösztön. Pollutiók, ezek után fájdalom a férfi tagban.

A **légesőhöz** tapadt nyák, reggel köhögés által felszakad. Csiklándozás által előidézett köhögés. A pök úgy néz ki, mint a kifőzött keményítő. Véres csikokkal ellátott pök. Köhögés vérköpéssel.

Nehéz, rövid, mély, kimaradó **légzés.** Mell-szorongás főképp menés, de ülésben is; kimarad a légzése, többször kénytelen mélyen légzeni. Görcsös összefüzése a **gégének**; összefüzése a mellnek fuldoklásig, különösen felébredéskor

annyira, hogy felülni kénytelen. Mellvizkór. Tapintható kopogás a mell egyik oldalában. Fájdalom a szív táján; az álomból felverő szivdobogás; a szivdobogás szaporább, teljesebb, az érverés szintén szaporább, de ritkán teljes, többnyire gyengébb. Majd hallható szivverés, belszorongással és görcsfájdalommal a mellesont táján.

Jegyzék. E szer által gyógyítandó betegségek, kivonatban ezek. Atalában indikálva van ott, hol erős szivverés mellett, az ütérverés (pulsus) gyenge. Kék-kór. Görcsös sárgaság, hányásra való késztetéssel, máj-érzékenység mellett. Bőr-, mell-, has-vizkór. Csorvás, epés, nyákos gyomorbántalmak. Chronicus máj-betegségek. Vizelet-eröltetés. Vérköpés. Erős szivdobogás; organicus szív-bajok. Hurutos, csúzos, köszvényes szem-lob; meibom-mirigy-lob; duplátás; kezdő fekete hályog. Savós szélütés (apoplexia serosa). Heveny agyvizkór.

A **lélekre** nézve. Minden esekélység felizgatja, majd dühbe hozza. Leverttség az életben előforduló terhek miatt. Félelem a kísértetektől.

A **testre** nézve atalában. Furdaló, mardosó fájdalmak a csöves csontokban, inkább nyugalomban, mint mozgás alatt. Legtöbb tüneteny melegben és éjjel vagy reggel lép fel. Nehézkór, vérköpéssel.

Bőr-viszketeg, levetkezéskor.

Láz állapot; mindig fázik, kivált nyugalomban. Váltóláz, émelygéssel és egyéb gastricus symptómákkal.

Fej. Nyomó, vagy húzó f. a halántékok, homlokon át kifelé. Fúró f, vagy kopogó, kalapácsoló, a homlokon kifelé. — Külsőleg a fej hajás részén sebféle f. Fej-viszketeg.

Szúró, égető **szem-fájás.** Fátyol a szem előtt; a betűik sápadtabbak és összefolynak. A gyertya- és napvilág szemképrázást okoz

Szúró és szorító f. a **fülek**ben nyelés alatt

Orr-vérzés reggel, vagy este.

Arcz-fájás, nyomás, érintés által nagyobb.

Fog-fájás; hidegséget érez az egyik metsző fog koronájában.

Száj-vérzés. Oly fájdalom, mintha bors égetné a száj

egyik oldalát. A nyelv közepén fájdalom nélküli dag; a nyelv-hegyen pedig fehéres fekély. — Nehéz nyelvés, mintha a nyeléső szűk lenne; sárgás, zöldes nyákot harácsol ki. Oly érzés a nyelésőben, mintha egy falat maradt volna vissza a nyelésőben.

Gyakran kínozó nagy éhség étvágy nélkül. A sertés-húst utálja. Émelygés zsíros étel után; hányás; nyák-, étel-, epe-, vérhányás a gyomorból. Geliszta-hugyozás.

Has-fájás. savanyu eledelektől. Metsző, csipdező, szúró has-fájás.

Hemzsegés a **legcsőben**, mintha tollal illetnék és innét inger a köhögésre. Rekedtség és mély hang, szárazság és kaparással a torokban és innét eredő köhögéssel. Hosszadalmas katarrhus. Mélyen a mellből származó köhögés, este azonnal lefekvéskor. Száraz, hányásra ingerlő görcs-köhögés. Szamárhurut, vagy is görcs-hurut, **száj- és orrvérzéssel**. Köhögés, mely által piros, vagy fekete aludt vért, genyt ürít ki, szúró mellfájás mellett. Tüdő-hurut.

Mell-szorultság főképen beszélésben többnyire ülésben. Mell-fájás, kivált tüszentés és köhögés alatt; ilyenkor kezét nyomja mellére. — **Mell-csont-k.** Feszítő fájdalom a mell-izmokban légzés alatt.

A vállak és **karokban** összevéreítés-, zúzatás-érzelmé. A karokban oly érzés, mintha a hús szétveretett volna. Görcsös összehúzatása az ujjaknak.

A felső **lábszáron** nem fekhetik; ha fölkel, a nyomó f. elmulik. A térd remeg, ha jár. Az al-lábszárt ki nem nyujthatja nagy fájd. nélkül. A láb-izület megmerevedik.

Jegyzék. E szer által főleg e betegségek gyógyítandók. Váltóláz, erős fázás, hányással hideg alatt, forróságban pedig nyomó, kopogó fejfájással; lázszünetben köhögés, gyomorbántalmak. Görcs-hurut (Keuchhusten): orrvérzés, vérhányás, vagy nagy erőltetéssel járó nyák-hányással, roham alatt. Idült katarrhus; kezdő gége-sorvadás.

Dulcamara.

A **lélekre** nézve. Türelmetlenség; mindent el akar dobni, el kezd sirni.

A **testre** nézve általában. Meghűlés, átázás szülte bán-

talmakban. Nyák-hártya-, görvélyes bántalmak. Mercur szüleményei ellen. Rángások, egyoldali görcsök, melyek az arcban kezdődvén, az egész testre terjednek. Nagyobbak a fájdalmak nyugalomban; enyhülnek mozgás által.

A **bőr** és ez alatti részekre nézve. Csalán-küteg. Elnyomott kütegek után fejlődött különféle bántalmak. Viszketeg, mintha bogarak másznának a bőrön. Apró hólyagcsák. Hólyagok sárgás fehér nedvvel. Bubor (küteg): pemphigus. Viszkető fakadékok. Fehér csomók, vörös udvarral. Genyvel telt hólyagok. Nedves, genyedző sömör. Sömör mirigy-daganattal Szemölcs. Égetőleg meleg, száraz bőr. Nyirkdaganatok (lymphatische Geschwülste). Mirigy-daganatok. Szemölcs.

Erős láz; nagy forróság, száraz, égető bőr. Nyák-láz

Tompa **fejfájás** a homlok táján. Fejnehézség. Nyomó f., mint a czövektől. Szúró f., Fúró f. a homlokban kifelé vonuló. Mozcás, beszélés által növekszik a fejfájás.

Görvélyes **szem**-gyulladás. Homályos látás. Oly érzés, mintha tüzelnének a szemek. Elnyomott küteg után fejlődött fekete hályog.

Szorító **fül-fájás**. Szúrás a fültő-mirigyben. Fülcsengés.

Orr-vérzés; világos, vér-folyással. Nagy nátha; hideg levegőben erősebb.

Arcz-küteg; szemölcs. Pörk-födte küteg. Varas arcz. Ajk-rángás; elgörbült száj. Áll-mirigy-dag.

Száj-rothadás. Nyálfolyás. Nyelv-dag; nyelv-bénulat. Torokfájás meghülés után. Sok nyúlós nyák a torokban. Böfögés. Émelygés; nyák-hányás. Szappanszerű szájjiz.

Gyomor-nyomás, a mellig terjedő. Puffadt has csekély evés után is. Hasfájás, mintha hasmenése akarna lenni. Haskorgás, székelésre késztető. Csipdeső, szúró, metsző hasfájás. Mirigy-dag az ölben.

Nyákos hasmenés. Hasmenés, hascsikarással, meghülés után, kivált nyáron. Véres hasmenés, émelygéssel.

Nehéz **vizelés**; fehér vizelet, mint a tej; nyákos ülepet. Hólyag-katarrhus; hólyag-bénulat. Vizeletcső-szűkület. Kemény tők-dag, kivált kankó után.

Elynomott tej-elválasztás a női emlőkből, meghülés után. Sömör az emlőkön.

Hurut, meghülés után. Rövid köhögés; sok nyák-elválasztás a légcsőben.

Mell-szorongás, meghülés után. Mell-szúrás, mintha késsel szúrnák. Szűrő f. a mellesontban ülésben, rányomás által elmuló. Metsző f.; szintén nyomás által mulik el. Mell-vizkór. Nyák-tüdővész. Erős, külsőleg érezhető szivdobogás, oly érzéssel, mintha a mell-üregen kívül verne a sziv.

Keresztfájás, mint hosszabb hajolás után. Keresztbénulat meghülés után. Feszesség a nyak-izmokban.

Ólom-nehézség a **karokban**; kar-bénulat. Jéghideg karok, nagy fájdalom mellett, kivált érintés, mozgás alatt. Sömör a kézen. Szemölcsök a kézen.

Duzzadt, dagadt **lábszár**. Húzólag szaggató f. a felső szárban ülésben; menés által elmuló. Hemzsegés a lábakban. Orbánczos láb-bőrhámás.

Jegyzék. Átalában nedves időben, vagy vízben történt meghülés következtében fejlődött különféle bántalmakban, kitünő erővel bír a dulcamara. Különösen az általa gyógyítandó betegségek sorozata, kivonatban e következő. Nyakhártya-bántalmak, bőnyák-elválasztással. Míg a fájdalmak annál hevesebbek, minél nyugodtabb helyzetben léteznek a fájdalmas testrészek. Heveny és idült csúz. Vízkóros állapot, kivált hosszas váltóláz után. Torpid mirigy-daganatok, keményedések; lágyék mirigy-dag; kemény tők-dag, kivált kankó után. Csalán-küteg; fejtövar, felevő genyszivárgással; száraz, lehámló sömör; genyedő sömör, mirigy-daganattal. Szemölcs. Görvélyes szem-lob; elnyomott küteg után fejlődött fekete hályog; szintén ugyanezen okból támadt fülszorítás, nehéz hallással. Nyelv-bénulat, meghülés után. Nyákos gyomor-állapot, szappanszerű szájjal mellett. Meghülésből erodó bélkatarrhus, vagyis nyákos hasmenés. Húgyhólyag-katarrhus. Nyákos aranyér. Görchurut után visszamaradt nyákos köhögés; nyákos tüdővész. Elynomott kütegek utáni (letételes) bénulatok és egyéb bántalmak.

Eugenia.

Fej-kábultság. Szédelés; szemei előtt minden mozgog: vértolulással, főképp ha fekvésből fölkel. Égetés a fejben, könyezéssel, émelygés és hányással.

Szem-égetés mint az erős borstól. Könyezés oly érzéssel, mintha tűz jönne ki a szemből. Homályosság, mi mellett mindent duplán lát.

A **szájban** sok habos nyál, mely miatt egész nap köpköd.

Gyomor-fájás, görcs-érzéssel és szüntelen émelygéssel. A **hasban** égetés, mint a pálinkától. A végbélben szorító f.

Közösülés alatt későn jő, vagy egészen elmarad a magfolyás.

Torkában szüntelen szükségét érez a harácsolásra; a sok harácsolás köhögésre ingerli; köhögés által sárga vagy véres nyákot vet ki.

Jegyzék. Az imént említett szem- és gyomor specificus bántalmaikban méltó a kísérletre.

Euphorbium.

A **lélekre** nézve. Belsőzörögés; azon eszme miatt, mintha mérget vett volna be. Melancholia; komoly, csendes magaviselet.

A **testre** nézve általában. Csont- és nyákhártya-bántalmak. Égető fájdalmak, kivált a belső organumokban. Csúzos fájdalmak. Ülésben különösen, általában nyugalomban nagyobbak a fájdalmak, valamint érintés által.

Bőr-viszketeg, égetéssel. Orbáncz. Hosszadalmas kütetek. Régi, érzéketlen fekélyek. Hideg fene. Szemölcs.

Fej-fájás, mintha gyomorromlatból származnék. Nyomó, szűrő f. kivált a homlokban. Oly érzés, mintha csavar által szoríttatnék az agy. — Külsőleg: kütteg a fejbőrön; orbánczos gyuladás.

Szem-viszketeg, könyezéssel. Szem és szempilla-gyuladás. Szaru-homály. Duplalátás. Minden tárgyat nagyinak lát.

Sok nyákfolyás az **orr**-ból.

Arcz-fájás, lökö és szaggató, vagy feszítő, égető f. Arcz-orbáncz. Hólyagos orbáncz.

Száj. Nyálfolyás, borzadozással. Égető f. a torok és gyomorban, nyálfolyással és hányásra való ingerrel.

Has-fájás nagy mérvben, melegség-, forróság-érzettel, mint szeszitaloktól. Szél-kólika, az által enyhülő, ha előrehajolva, hasát összehúzza. — Hasmenés, végbél-visketés, égetéssel.

A **vizelőcsőben** csiklándozó szúrás; vérfolyás a vizeelőcsőből. — A tők-zsacszóban égetés; a férfitag előbőrén csiklándozás; dülmirigy-nedv (Prostatasaft) -szivárgás, erectio nélkül is.

Mell-szúrás, kivált ülésben. Szüntelen száraz köhögés, nyugalomban. Melegség érzete a mellben, mint lenyelt meleg ételtől.

Nyomó, lökö és szúró f. a **keresztben**, nyugalomban.

Húzó f. a **karak** és **kezek** csontjaiban. — Éji égető f. a felső **lábszár**-csontokban. Az alsó szárban, szaggató f. leginkább ülésben. A lábikrában oly fájás, mint ütés után, vagy mintha késsel szúrják.

Jegyzék. Hólyagos orbáncz; nyútfolyás és csont-fájdalmakban, kivált sok mercur bevétele után; dülmirigy-nedv (Prostatasaft) -szivárgás ellen különös gyögyerőt fejt ki az euphorbium.

Euphrasia.

Átalában, ütés, lökés, zúzás utáni bántalmakban. Este megújuló fájdalmak. Szorító fájdalmak. Bizsergés a végtagokban.

Fej-fájás; mintha a fej szétrepedne. Kopogó f. a fejben. Forróság a fejben és fájdalom a halántékokban.

Szem-gyuladás az ujszüilötteknél. Szem-gyuladás, megsértés után. Szaruhártya-gyuladás; szaru-foltok, hólyagesák, hegjegyek, szaru-homály. Szempilla-dag. Sok nyák-elválasztás a szemszegletekben. Égetőleg csipő könyezés. Fényiszony és szemfájás. Homályos látás. Sebes **orr**. Nagy nátha, égetőleg csipő köny-hullatással.

Arcz-küteg. Feszés felső ajk, mintha fából lenne. Fogíny-vérzés.

Feszés **nyelv** és innét nehéz beszélés.

A has-bántalom felváltva mutatkozik a szembántalommal. A hasban rézsutt szorító f., vagy égetőleg nyomó.

A **férfi-nemző-részekre** nézve: Fügyöly (Feigwarze). Nőkre nézve rendszeren megjelenő de igen rövid hószám.

Köhögés, majd csak mindig nappal, fel nem oldozható nyákkal; reggel nagy köhögés, sok nyák-kiköpéssel.

A **karok** és **ujjakban**, elzsibbadás. — Élvezettel járó viszketeg a felső lábszárban és lábikrában; szorító f. a lábikrában, kivált állásban.

Jegyzék. Az imént említett szembántalmakban, valamint fügyöly azon esetében, hol a thuja meg nem felelt várakozásunknak, specificumnak tartandó az ouphrasia.

Evonymus.

Átalában: szúró fájdalmak, melyek miatt le kell fekiüdnie és ez által vagy megsziunnek a bántalmak, vagy helyöket változtatják. Különösen ebéd után jelennek meg a különféle fej-, mell-, has-bántalmak.

Fej-fájás, fázással. Szúrás a tej több részében. Oly fájás, mintha szöveget szúrtak volna fejébe. — Külsőkép: feszítő f. a homlokot fedő bőrön.

Homályos látás mint ködön át; a köd mintegy remegni látszik; foltok a szem előtt. **Arcz-fájás**, kivált a csontokban és a járomcsontban.

Szúró, egyszersmind összefüző f. a **hasban**; a köldök táján nyomás.

Mell-fájás; ebéd után nagyobb; oly érzés, mintha sebes lenne. Feszítő, összenyomó f. a mellben, nehéz légzéssel.

Jegyzék. Az arczsontok és járomcsontban fészkelő fájdalmak, szintén homályos látás alkalmával, az ily körülményekben indikált más szerek sikeretlen használata után, e gyógyszerhez jó reménnyel folyamodhatunk.

Ferrum metallicum.

Átalában: vértolulások és vérfolyások, izgatottsággal. Jó nedvek vesztéséből származott bántalmak, u. m. bénulatok, nagy gyengeség. Elsoványodás, nagy gyengeséggel. Ájulás, fül- és fej-zúgással. Sorvadás, a görvé-

lyeseknél is. Sápkor. Köszvény. Mértékfölötti theaivás okozatai ellen. A bántalmak leginkább éjjel tűnnek fel; ülésben nagyobbak, lassu mozgásban enyhülnek.

A **bőrre** nézve: vízkóros daganatok, szűrő fájdalommal. A májfoltok gyuladásba jövén, genyedésbe mennek át. Vérércsomók.

Láz este nagy szomj és fejfájással, később égető arcforrósággal. Váltóláz (nagy adagban bevett china után is); vértolulással a fej felé, duzzadt arczzal a szemek körül; az erek szintén duzzadtak, a gyengeség nagy. Gyengítő izzadások.

Nyomó **fej**-fájás szabad légben, a szobában elmuló; a szem fölött, szemelhomályosodással, az orrból csepegő vérrel. Oly érzés, mintha az agy szét lenne tépve. Kopogó, kalapácsoló fejfájás, időszakonként (például három hetenként) megjelenő rohamokban; a fejfájás miatt le kell feküdni, az étel és italtól undorodik. — Külsőleg fáj a fej, sőt, érintés által a hajak is.

Szem-gyuladás a görvölveseknél. Szem-vörösség. Égető f. a szemekben. Szempilla-dag és vörösség; szemárpa; genyes nyák. Zavaros, bággyadt, könnyező szemek.

Sebféle **ful**-fájás. Énekelést hall.

Orr-vérzés; az orr belső része vér-varral van bevonva.

Sápadt, beesett **arcz**; vagy, tüzes arcz. Duzzadt arcz a szemek körül. Sárga kék foltok.

Nyelv-fájás, szúrás; érzékenyebb, ha étel, ital éri a nyelvet; különben tompa. Nyelésen kívül oly érzés a torokban, mintha czövek lenne benne. A tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja. Syphiliticus torokfekély.

Étvágy-hiány, a húst különösen nem kívánja, ettől gyomra fáj; teliség érzete; evés után böfögés, nyomás a **gyomor** és hasban, végre hányás; a mit kihány, az mind éles és savanyu izü. Puffadt **has**; kemény has; éji kólíka a szelektől. Lép-tultengés és ezzel összekötött bántalmak.

Hasmenés, emésztetlen ürülésekkel. Vizenyős hasmenés, mely élessége által feleszi a végbélt. Kidudorodó aranyeres csomók; tetemes aranyérfolyás. Orsonya-geliszták (ascarides) ellen hasznos.

Akarat elleni **vizelés**, nappal; nyákfolyás a vizelőcsőből, meghülés után.

Méh-vérfolyás nagy izgatottsággal; tüzes arczpirossággal; majd erős vérfolyás, majd fekete vérdarabok gyanánt has és kereszt-fájás közt megyen a vér a méhből. Vagy — hőség-hiány, rendetlen hőség vérszegény nőknél. Méh-düh (nymphomanie). Fehérfolyás; csipős, vizes tejalakban. Abortus.

Köhögés egész nap, este az ágyban; erősebb ha mozgás; vagy csak mozgásban köhög; kiköhögvén magát, oly érzése van, mintha léghiány miatt légzése nehezednék. Görcs-köhögés, hányással; reggel átlátszó, nyúlós nyákot hány ki. Vérköpés, vérhányás éjjel, mellszükülettel. Vérköpés szoptatás alatt. Genyforma kiköpés.

Mell-szükület, mintha a mell össze lenne fűzve, kivált nyugalomban. Összehúzó görcsfájdalom. Mellfájás, szűrő, feszítő fájdalommal a vállak közt, mely miatt nem mozgatható.

Kereszt-fájás, midőn felkel az ülésből. Hosszadalmas nyak-mirigydag. — A felső **karban** szűrő és szaggató f., mely miatt nem bírja karját felemelni. Kéz-dag, bőrhám-lással. Az ujjakban zsibbadás, érzéketlenség.

A **csipőben** szűrő és szaggató f. lefelé terjedő, mely miatt lábaira alig hághat; menésben azonban enyhül. A felső **lábszárban** zsibbadás, bénulás érzete főleg felkeléskor, menés alatt enyhülő. Gyengeség a **térdben** annyira, hogy majd összerogy; nagy nyugtalanság, mely miatt térdét majd kinyújtja, majd ismét összehúzza; térd-dag. Összeszorító f. a lábikra- és talpban; nagy gyengeség a lábban; lábdag.

Jegyzék. E szer által e betegségek gyógyítandók, kivonatban. Váltóláz (kivált negyednapos) lép-túltengéssel összekötve. Sok szesz italal élők gyomorgyengesége. Sorvasztó hasmenés tüdővészben szenvedőknél. Rendetlen, hiányzó havitisztulás vérszegényeknél (Anaemia). A nemzórészek petyhedtsége és innét eredő impotentia, magtalanság. Testben lappangó syphilis; syphiliticus torok-fekélyek. Hajlam az abortusra. Ideg-bántalmak: hypochondria, lép-túltengéstől; vid-táncz; ránggörcsök; méh-düh.

Méh-, méh-hüvely szakadás nehéz szülés, vagy durva kezelés után. Erőteljes (sthenische) congestiók és vérzések, vagy — erőhiányos (asthenische), passiv vérzések.

Ferrum jodatum.

Átalában: angol-kór, görvélykór, bujasenyv; nagy gyengeség az egész testben, álmosággal. Reggel hosszú **álmom** daczára igen álmos. Gyakori fölébredés. Sok álmom, különféle tárgyokról, napi eseményekről, történeti dolgokról. — **Láz.** Fűtött szobában, kályha mellett is fázik. Fázás és álmoság.

Fej-fájás; szaggatás, húzás a homlokban, vagy a szemek fölött. Tompa fejfájás; fejnehézség, butaság érzetével; dohányzás után megújul a fejfájás.

Orr-dugulás; szárazság; orra annyira be van dugulva, hogy nyitott szájjal alszik, orrán nem vehet lélegzetet. — Igen érzékeny, égető **nyelv-f.**

Nyák-gyülem a **torokban;** haragsolás egész nap; sok nyák-kiköpés. Kellemetlen, éles, csipős **szájiz.** Tapadozó, néha keserű íz. — Szüntelen **bőfögés;** vacsora után heves felbőfögés, émelygés, hányásra való késztetés, sőt néha hányás. **Gyomor-émelygés,** csekély mérvben.

Has-korgás; morgás. Székletét előtt csekély kólika-féle f. Heves kólika, haskorgással. Kólika-f. egész nap, kisebb nagyobb mérvben, a fájdalmak a köldöknél kezdődvén, a jobb oldalon lefelé terjednek. Sebféle hasfájalmak. Sok szél; erőltetés a székletételre. Megelőző fájdalommal járó **szék.** Összepréselő, vagy hemzsegő, viszkető f. a végbélben. **Vizelés** alatt nem nagy, de mégis érezhető f. a csöben. Éjjel felébredéskor égető f. a csöben, anélkül hogy vizelhetne.

Légcső. Gyakori nyákköpés. Erősb köhögés, nyákköpéssel. Rövid, hákogó köhögés, fehér, sárgás, vastag kiköpéssel, néha mellfájással. A **mell** mindkét oldalában, néha alább a lép táján türehető f. légzésben. Másoknál éles f. a mellben, nyomó, szorongó f. a mellcsont alatt. Egész nap mellszorongás, sebhedtség érzete a mellben, kisebb, nagyobb mérvben.

Kereszt- és vese-fájdalom, lefelé terjedő; este hevesebb. — Összeveretés, lankadtság érzete a végtagokban; különösen a felső kar-, de még inkább a felső lábszárakban a térdekig terjedő; az alsó lábszárakban relativ kisebb mérvben, érezhető ezen lankadtság, ezen erőtlenség.

Jegyzék. Az angol-kór (csontlágylulás), görvélykór, bujasenyv főleg görvélykórral összekötve, tüdővész (későbbi stádiuma) azon betegségek, hol a többi szerek közt méltánylandó orvosság a ferrum jodatum.

Ferrum muriaticum.

Átalában: rögtön támadó görcsök a tagok izmaiban; lábikra-görcs, kivált éjjel, nyugalomban.

Száraz forróság, mely miatt igen hajlandó levetkezni. Az izmokat ostromló görcsökben, hideg izzadás.

Aludt vér az orrban. Sápadt arcz, itt-ott támadt vörös foltokkal.

Undor a hústól és savanyu eledelektől. Hányás, tojás-étel után.

Görcsök a has-izmokban, kivált gyakori hajolás alkalmával.

Közösülés alatt sebféle f. a mellbuvelyben; elhálás alatt semmi élvezet.

Görcs-köhögés, átlátszó, nyúlós nyák-kiköpéssel, mellszúrással vagy összeveretés érzelmével a mellben.

Jegyzék. Nagy adagban bevett china okozta gyengeség; méhvérfolyás következtében támadt láb-daganat; kül-sérelmek által előidézett bántalmakban használható: a ferrum muriaticum.

Filix mas.

Fő gyógyereje: a szalag-geliszta elüzetése.

Gelseminium nitidum.

Átalában: nagy izgatottság. Dühösség, egyes rohamokban, vértolulással. Agy-congestiók; gyermekeknél is fogzás alatt. Vértorlások átalában. Terhes nőknél előforduló bántalmak. Nagy ingerültség. Idegesség: hysteria. Leverettség az izmokban. Éjjelezés, mértékletlen

bor-ivás következményei; iszákosok rezgőrze (delirium tremens). Testi, lelki erőltetés okozatai.

Bőr-küteg, hasonló a skárláthoz. Skárlát, kanyaró, vörheny kezdetén, aconit gyanánt, vércsillapító. Orbáncz; letételes orbáncz, congestiókkal.

Láz; hidegség a végtagokban, arc- és fej-forrósággal, fejfájással. Naponkint ugyanegy időben megjelenő fázás. Forróságban a vér lecsillapítását oly módon eszközli, mint az aconit. Csúzos láz.

Álom. Hajlam az álomra; vagy álmatlanság; ha el is alszik, napi eseményeiről álmodik. Álomüző viszketeg. Álmatlanság ellen a legjobb orvosságok egyike olyanoknál, kik szenvedélyek. vagy megerőltetett tanulás, olvasás által felizgattatva, el nem alhatnak; szintén fogzás alatt; méhkóros nőknél előforduló álmatlanságban.

Fej-szédülés. Tompa fejfájás a fej hátsó részében. Oly érzés, mintha az agy is nehéz lenne. Fejnehézség a terhes nőknél. Oly érzés, mintha a fej szalaggal lenne bekötve. Zúzatás érzelme az agyban. Fejfájás mellett kábultság, szédelés, zavart látás, arcforróság, nyakfájás, végtagok fájdalma, kábult álomosság, nyak-üter-verés. Agy-vertorlás.

Szem. E tekintetben különös figyelemre méltó ezen gyógyszer. Oly érzés, mintha a szem meg lenne sebesülve. Szemeit nyitva nem tarthatja; ha valamire erősen néz, szemei akarata ellen bezáródnak. Szempilla-bénulat. Varrás alatt szemei megnehezednek. Messziről ki nem veszi a tárgyakat. Homályos látás, mintha füstben lennének a tárgyak; a terhes nőknél is. A szem előtt szálldogáló fekete foltok miatt nem olvashat; szemében forróságot érez. Szemei elsötétednek; semmit sem lát, feje szédeleg. Duplalátás. Szemgyengeség, a szemideg megerőltetése következtében.

Fül-csengés, zúgás. Hirtelen siketség, rövid időre.

Arcz-küteg; fölpir (Erythém). Az arczizmok összehúzódása miatt, nehezen esik a beszélés. Feszesség érzete a felső áll izmaiban; a száj-izmok összehúzatása. Ideges arcz-fájás.

Tapadozó, keserű, rosz **szájiz**. Szájbüz. Ha nyelvét

kinyújtja, reszket a nyelve. Beszélés alatt oly érzés, mintha nyelve bénult lenne; vagy mintha nagyobb lenne a nyelve; a szavakat tisztán ki nem ejtheti; nem bír beszélni; nyelv-bénulat.

Nyak-ütérvérés, a terhes nőknél is. **Torok-forróság**. Égető f. a nyeldeklőben a gyomorig; innét nehéz nyelés. Görcsfájdalom a nyeldeklőben. Savanyu, vagy üres felbőfögés; émelygés.

Üresség, gyengeség érzete a **gyomorban**. Égető f. a gyomorban. Gyomor-göres kocsizás alatt; gyomorfájásban ruháit kénytelen feloldani.

Hirtelen támadó de csak rövid időig tartó göres a **hasban**, mely miatt felkiált; a fájdalom után összehúzó érzés marad vissza, ez után pedig égetés a gyomorban. Kólika, este, a köldök alatt, innét a tőkzsacsokig; a szelek megindulásával enyhülő. **Has-körgás**; bántalmak a szelektől. Időszakonkiint megjelenő hasfájás, hasmenéssel. — Sérv-kiszorulás.

A lány **szék** is nehezen megyen el. Több napi szorulás. Hajlam a végbél-szakadásra. Geliszták ellen igen hathatós.

Gyakori vizelés; majd minden fél órában. Fázással, testremegéssel járó bő vizelés, mely által fejfájása szembe-tünőleg enyhül.

Férfi-**nemző-részekre** nézve Ondófolyás (Spermatorrhoea). Magömlés, erectio nélkül. Utólagos takár. — A nőknél, terhesség alatt előforduló bántalmak. Méhfájdalmak.

Égető f. a **légsőben**, lefelé a mellre ereszkedő. Torokszárazság. Oly érzés, mintha a gége, a légső fekélyes lenne. Köhögés, a légsőben levő csiklándozástól. Szamárhurut.

Nyomó f. a **mellben**. Mell-fájás, varrásnál. Vértolulás a mellben. Száraz köhögés; ez alatt sebféle f. a mellben. Fájdalom a szív körül, napjában gyakran visszatérő; szúrás, ha felkel az ülésből. Rohamonkiint támadó mellfájás külsőleg a mell-izmokban.

Olyféle **hát-fájás**, mint váltólázban a fázás időszaká-

ban. A kereszttől a hátig, a fej hátsó részéig felfutó hidegség. Keresztfájás, kivált ha az ágyban meg akar fordulni. Önfertőztetéstől eredő hátgerincz-gyengeség.

Nagy gyengeség a **karokban**; éji fájdalmak, a könyökben is; a könyökben megrántás érzete; illetén érzés a kézizületben varrás alatt. Kopogó f. a bal kézben és az ujjakban. Hideg vagy forró kezek; fölemelésben reszketnek a kezek.

Gyengeség a **lábakban**; tántorogva jár; azonnal elfárad. Reszketés. Összehúzó, heves görcsfájdalom a czombtól a vastag ujjig; este állandó fájdalom a bal czombban és mindkét térdben. Éji térd-fájdalmak. Leginkább a térd fölött, vagy alatt vannak a fájdalmak. Menésben a térdizületben oly érzés, mint ficzomodás után; rögtön támadó térdcsuklás. Lövelő heves f. az alsó lábszárban. Éji f. a lábikrában; sebféle f. a lábkirában. Összehúzó, görcsfájdalom a bal bokában; szintén a nagy lábujjban. Kopogó f. a lábban. Láb-hidegség.

Jegyzék. Amennyire kevés köresetet olvastam, hol e gyógyszer használtatott: annyira szükségesnek találom e hathatós szerre figyelmeztetni t. olvasóimat, miután ez által sikerült több oly betegséget gyógyítanom, hol más indikált szerek nem használtak. A betegségek ezek: szembántalmak; homályos látás, szalldogáló folatok, dupla-látás, szemerőttes okozta szemgyengeség, elsötétedés, pilla-bénulat. (E körülményekben különösen jó hatását tapasztaltam e szernek.) Megfeszített testi, lelki erő következtében fejlődött bántalmak. Vértorlások (aconit után); fogzás alatt előforduló agycongestiók. Fejfájás, arczforróság, zavart látás, látható nyak-ütérverés, kába-álmoság mellett. Nehéz beszélés, mintha nyelve bénult lenne. Görcs-hurut. Görcsfájdalom a nyeldek, gyomor, belekben. Ondófolys; utólagos huygcsó-takar. Többire nézve is, e gyógyszer leirt symptómái után itélve, valóban hathatós szernek találandjuk a gelseminiumot.

Ginseng.

Átalában: nagy hajlam a meghülésre; sétálás által sem melegedhetik meg. Aggkorhadás (marasmus). Igen élénk, buja álmok.

Fej-fájás, a szempillák nehézségével, legyőzhetlen álmosással. Hirtelen ütés érzete a fej hátsó részében, utána következő zúzatás-érzettel.

Szem-nyomás kívülről befelé; a felső szempillák leesenek; nehezen nyílnak fel. Dupla látás.

Vörös **arcz**, égető, viszkető fájdalommal; később vöröshimlőféle kütég. Száraz, fölrepedezett, vörös, szinte vérző ajkak.

Összehúzó **gyomor-f.** belszorongással, szorongó légzéssel. Gyomor-gyengeség. Hasmenés az öregeknél. Fájdalom az alhasban, az ölben, fájdalmas bizsergéssel, a lábig terjedő. Vájó, metsző, szűrő hasf. Oly érzés, mintha abroncs által lenne a has körülvéve.

Szúrás a vállak közt; hátfájás, mintha összeveretett volna, bénulati csúzos fájdalommal a végtagokban. Ágyék-izombaj (Lumbago). Összeveretés érzete a felső lábszárban. Köhögés az öregeknél.

Jegyzék. E gyógyszer hatása leginkább a mell, alhas és gerinczagy alsó részére terjed.

A **lélekre** nézve. Zavart eszmék, álomra való hajlam mellett. Oly vidékre nem ismer, a mely előtt különben igen ismeretes volt. Csalekony érzelmek; például mintha nyaka meg lenne dagadva. Határozatlan gondolatok; nehéz fontolgtatás, töprenkedés. Senkit sem ismer meg, tulajdon gyermekeit sem; dühös; ágyából kiugrik. Szellemi munkák által előidézett szellemi, anyagi bántalmak.

Általában a **testre** nézve. Heves vértolulás a fej felé (elmeeröltetés, meghülés, napszúrás következtében is); egyszersmind szív felé toluó vér, chronicus szív-bántalom mellett. Legtöbb bántalom alulról fölfelé tart irányt; például a mellről a fej felé. A bántalmak felváltva, majd a jobb, majd a bal oldalon, de leginkább ezen mutatkoznak. Minden mozgás roszabbulást okoz. A szabad lég könnyebbülést hoz. Hemzsegéshez hasonló érzet a fejtől kezdve a test minden tagjában. Gerincz-bántalmak. Ideges betegségek.

Fej-szédülés, tántorgással. Tompa fejfájás. Nyomó f. belülről kifelé. Kopogó f. kivált a halántékokban. Ütérverés érzete, heves kopogó fejfájással, egyik oldalról a má-

sikra ugró. Fejforróság, kopogó fejfájás, átfutó arcforróság, homlok-izzadás mellett. Teliség érzete; mintha az agy minden részről ki akarna tolni; kopogó fájdalommal. Napszúrás. Oly érzés az agyban, mintha összezúzatott volna. Mindezen érzések a fejben rögtön támadnak; elmerőltetés, fej- vagy testmozgás, hajolás, borital, dohányzás által, ebéd után hevesebben lépnek fel; enyhülnek pedig nyugalom, külső nyomatás által, szintén a szabadban való fekvésben.

Szempilla-daganat, nehézség érzetével. Kidüledt szem; duzzadozó vérerek; forrósággal és nyomó fájdalommal. Szikrák a szem előtt.

Hallható **fül**-kopogás, ütér-verés; fejfájás mellett.

Édeses, fűszeres **száj-iz**. Felhőfögés, émelygés, sárgás nyákhányás, fejfájás mellett. Üresség érzete a **gyomor**-ban. Nyomó, vajú gyomorf. Erős vízre való vágy. Fölfelé toluló fájdalom a bal részt (hypochondrion) táján. Haskorgás.

A **mell**-ben nyugtalanító érzélem, vértolulással; a vér a has jobb oldalából tolul föl a mellbe. Mellszorongás; mellgörcs; leginkább fejfájás után. Gyakori sóhajtásra, mély légzésre mutató hajlam. A mell belsejéből kifelé tartó szűrésok. Kellemetlen érzés a **szív**ben; teliség érzete. Forróság a szívben, gyakran a bekövetkező fejfájás előtt. Erős, látható szívdobogás, egészen az ujjak hegyeiig ható. Sebes ütérverés, ezt követő szokottnál lassúbb érveréssel.

Égető f. a **hát**ban, főleg fejfájás után.

Fájdalom a bal **váll**ban a karig; szűró f. a bal válltól a gyomor-gödrig. Nehéz, zsibbadt **kar** (bal oldalon). Kellemetlen, összehúzó f. a könyök és kézizületben. Az ujjak hegyeiben érezhető érverés, kézremegésig, oly érzéssel mint villanyozás után.

Gyengeség, zsibbadás a felső lábszár, térd és lábben.

Jegyzék. Vértorlásokban igen hathatós orvosság. Így — heves vértorlás a fej felé; napszúrás; duzzadt vérerek a szemben; fülkopogás az ide toltult vértől; mell-, különösen szív-vértorlás; most sebes, később lassu ütérverés, — a glonoint jellemzik. Jellemző tulajdonához tartozik általában: alulról fölfelé (a mellről a fejfelé)

törekvő és ezen irányban ostromló kórállapot —; specificus hatása van az agyra különösen oly esetekben, hol különben az *aconit*, *belladonna*, *opium* sat. is indikálva vannak.

Granatum.

Átalában: gyulasztó külső daganatok; fekélyek; fagydagok. Genyedés a belső organumokban.

Fej-szédülés kivált szellemi munka után, gyomorfájással. Üresség-érzet.

Szem-gyulladás, mint nagy náthánál. Csipás szem. Szaru-foltok.

Fül-fekélyesedés. **Orr**-viszketés és hemzsegés; égető forróság, szárazság belsőleg.

Arcz-égetés, átfutó forróság. Száraz, égető ajkak.

Fog-hús-vérzés; elváló fogíny. A fogak inognak.

Szaj-fekélyek, rothadás. Erős nyálfolyás, édeses izzel. Katarrhalis torok-gyulladás; mandola-lob, genyedés; gyakori nyák-hárogás.

Változó étvágy, majd semmi, majd nagy; rendkívüli éhség, még evés után is. Összefutó víz a szájban; gyomorfájás, hányás. **Gyomor**-göres, éligyomorra teliség-érzettel, égető, nyomó fájdalommal és belszorongással. — Gyakori, hosszas hasfájás, émelygéssel, fázás, nyálfolyással. Hasfájás minden étel után; vagy reggel korán; meleg borogatás, vagy friss víz-ivás által enyhül. Szalag-gelisztától eredő bántalmak. Az ölben fájdalmas nyomás és dag, mintha sérv akarna támadni.

Hasmenés nyákos bélsár ürüléssel; vérhasféle ürülések. A végbélben nagy viszketés és majd kiállhatlan bizsergés.

Takarféle nyák-folyás a **vizelőcső**ből, égető, szűrő fájd. — Sárgás fehérfolyás a **nöknél**; méhhüvely-szakadás; méhszakadás.

Mell-szorongás. Hurut, rekedtség. Legkisebb mozgásra szivdobogás. Külsőleg, — összehúzó f. a mellizmokban.

A **karok**ban csúzos f.; nehezen emelheti karjait. Csúzos f. a kézben és az ujjak ízületeiben. Majd kiállhatlan viszketés a kéz hátán. Köszvényes csip-fájdalom.

Jegyzék. Leginkább a gyomor és belekre terjed e gyógszer specificus hatása.

Graphites.

A **lélekre** nézve. Leverettség; nagy hajlam a szomorodásra; a legcsekélyebb bal esemény kétségbeesésig szomorítja. Szomorúságában halál-eszmével foglalkozik; sírásra hajlandó kivált este, vagy ha zenét hall. Belső nyugtalanság, gyötrelem, mintha közel nagy veszedelem érné. Félelmisség; belszorongás, midőn ülve dolgozik. Nagy izgatottság.

A **testre** nézve általában. Görvélyes bántalmak. Köszvény és köszvényes csomók. Összeszorító fájdalmak. Egyes részek összeszorítása, görbedezése. Feszültség a tagokban. Elhalás, elzsibbadás. Erős érverés az egész testben. Vértánc (Stockingen). Vérpezsgés. Remegés az egész testben. Egyes részek rágása, görcsös elcsavarodása. Gyakori lökések az egész testen át, mint a villanyozástól. Nagy hajlam a meghűlésre. Aranyér és innét eredő bántalmak.

A **bőr** és alatta levő részekre nézve. Hosszadalmas bőr-szárazság. Kiütés, mint a balha-csípéstől. Sömör, kivált nedves, vagy ha varrat képez. Anyajegy (Muttermal). Orbáncz. Kemény dagاناتok; mirigy-dagاناتok; köszvényes csomók; tömlős dagاناتok. Sebhedt, bőrnélküli testrészek. Gyógyulni nem akaró bőr. Büdös fekélyek. Vadhús. VÉR-csomók. Vastag, kemény bőr; szarvforma kinövés. Vastag, befelé görbülő körmök.

Nyugtalan **álom**, forrósággal. Andalgó képzelgés, nihelyt szemeit bezárja. Belszorongás, mely miatt ágyában nem maradhat. Lefekvéskor mindenféle jut eszébe és az összegyűlt sok gond miatt nem alhatik. Borzasztó álmak. Ijedés és belszorongással ébred fel. Álmában is felijedez. Rángások, álomban.

Fej-fájás, főleg reggel, felébredéskor. A homlokban oly f., mintha szétrepedne. A fej hátsó részében összefüző f. Kopogó, lökö f. a fejben. Vértolulás; zúgás, búgás a fejben. Az agyban lazultság érzelve. — Külsőleg:

fej-viszketeg; viszkető pikkelyek a fejtetön. Nedves kütteg; varas fej, a varakból nedv szivárog.

Szem-gyuladás, nyák-elválasztással, görvélyeseknél. Szaru-fekély. Nyomó, szúró, csípő f. a szemben. Szem-árpa. Csipás szem; éjjel a szempillák összeragadnak. Szárazság érzete a szempillákban. Könyezés. A világosság sérti szemeit, de a gyertya-világ nem. Homályos látás. Szikrák a szem előtt. A betük összefolynak, vagy azokat duplán látja.

Fül-szúrás, kivált esteli után; sebféle f. Szárazság a belső fülben. A fül mögött sebhedt helyek, var, sömör. Fültömirigy-dag. Büdös szag a fülekből; genyes, véres fülfolyás. Nehézhallás; jobban hall akkor, midőn kocsiz. Éneklés, csengetés, zúgás, dörgés, pattogás, ropogás a fülekből.

Orr-fájdalom, sebféle; vörös orr; orrviszketeg. Orr-dag; belsőleg varas orr. Orrvérzés, megelőző vértolulással és forrósággal. Rosz szag az orrból. Kellemetlen orrszárazság. Orr-dugulás. Gyakori, majd híg, majd vastag nyák-elválasztás.

Sápadt, sárgás arc; átütő forróság. Egyoldali arcz-bénulat. Félrehúzott száj. Arcz-dag; tömlős dag. Nedves arczkütteg. Feketé izzlikak (Mittesser, akne punctata). Fölrepedezett ajkak; kütteg a száj-szögleteken és ajkakon. Fekélyes száj-szögletek. Varas ajk. Állmirigy-dag; fájdalmas csomók az alsó állon.

Éji, congestiv fog-fájás, arczforrósággal. Szúró f. kivált hideg ital után. Sebféle f. az ínyben; érzékeny íny. Rothadt szag a foghústól.

Rosz, rothadtféle szag a száj-ból. Vizes nedv; nyál-folyás a szájból; tapadozó nyákkal telt száj annyira, hogy alig nyithatja fel a száját. Száj-szárazság. A nyelv alsó részén és végén égető hólyagcsák; fájdalmas csomók és hólyagok a nyelven; fájdalmas fekélyek a nyelv alsó részén.

A torokban oly érzés, mintha nagy falatot nyelne; vagy mintha csomó vagy kinövés lenne torkában; vagy mintha a torok össze lenne varrva. Görcs a torokban, fuldadozással. Sebféle f. a torokban. Szúró f. a torokban

nyelésen kívül; nyelés alatt szűrés, fuladozással. Mandola-dag, fájdalommal nyelés alatt. Nyák-gyülem a torokban.

Étvágy-hiány; undor a meleg eledelektől, a hústól; vagy igen nagy éhség. Gyomor-fájás; ital által enyhül. Teliség érzete, mint túlságos evés után. Felfuvott has. Nagy gyomor-gyengeség. Gyakori felbőfögés. Gyomorégés. Csuklás. Émelygés. Hányás. Geliszta-hugyozás.

Gyomor-nyomás, csak lefekvés által enyhül; felkeléskor azonnal újra kínoz. Gyomor-görcs: evés alatt, vagy után elmulik. Csipdeső, kapkodó, égető gyomorfájás.

A máj táján fájdalom azonnal reggeli után, lefekvésre kényszerítő; szűrés oly nagy mérvben, hogy kínjában fogait összeszorítja. Máj-dag, — keményedés. Szűrés a lépben, főleg testmozgás után.

Has-bántalmak. Nehézség, teliség a hasban. Keménység az alhasban. Felfuvott has, kivált ebéd után, fej-nehézséggel. Sok szél a hasban. Lágyék-fájdalom. Mirígy-daganatok, fájdalommal. Külsőleg, has-orbáncz, hólyagokkal. Öv (Gürtelausschlag).

Kemény szék; székszorulás; összetült kemény darabokban történnek az ürülések. Vagy — hasmenés, többnyire nyákos, vagy véres. Geliszták. Fájdalom a végbélben; vér-ürülés a végbélből; végbél-csomók; végbélszakadás. Székszorulással összekötött aranyeres bántalmak, kivált elnyomott aranyértől eredő bajok.

Vizelésre való késztetés, csekély ürüléssel és metsző f. a vizelő-csőben. Hólyag-aranyér.

Tök-dag (az itt összegyűlt víztől is). Tök-keményedés. Pollutiók, majd minden éjjel; magömlés tagmerekedés nélkül. Nagy inger az elhálásra; vagy semmi ösztön. Elháláskor kimarad a magömlés.

A női **nemzőrészekre** nézve: sebhedt szeméremtest. Elkésett hősám; igen csekély, vagy elnyomatott hősám; hősám alatt nagy fejfájás, szemkáprázás, görcsök. A fiatal leány sok nehézséggel küzd, míg az első tisztulását megkapja.

Légső. Nem tiszta hang az éneklésben. Rekedtség.

Kaparás a gégeben. Nyákosság a légsőben. Nátha nagy fejfájással, köhögéssel kivált éjjel és erős kiköpéssel.

Mell-szorongás, kivált belégzés alatt, reggel felkelés-kor; fuladási rohamok éjjel, midőn elalszik; mellszorongás, midőn fekszik; mellnyomás, midőn szabadban jár; mellgörcs. Kezdő tüdő-bénulat (Lungenlähmung). Mellszűrés, midőn fölfelé megyen a lépcsőkön, mellszorongással. — Erős szivdobogás, mint villany-ütések; erős dobogás a sziv és az egész testben legkisebb testmozgásra. Sebheht csecsbimbó.

Heves **kereszt-fájás**; összeveretés érzelme. Összehúzó f. a vállak közt. Nyak-f. ha megfordul, vagy ráfekszik; nyak-fesz. Nyak-dag, mint a golyva; nyakmirigy-daganat. Fájdalmas hónaly; csúzos f. a hónalyban; szűrő f., mely a szabad légzést gátolja.

Összeszorító f. és forróság a bal **kar**-ban, elszibbadás a jobb-ban, ha ráfekszik. Az előkarban húzó, görcsösen feszítő f., mardosó f.; hirtelen támadó égetés egyes helyen. A jobb kéz elszibbad. A kezek elsoványodnak. Kézdag. Kéz-orbáncz. Az **ujjak** görcsösen húzódnak össze és megöbülnek. Köszvényes csomók az ujjakon. Az ujjak közt sebheht bőr. Fölrepedezett bőr a kézen.

Nagy nyugtalanság a **lábak**-ban; elszibbadás és feszesség. Sömör a felső száron. A térdben feszítés, vagy oly érzés, mintha rövid lenne; térdét nem hajlíthatja. Összeszorító f. a lábikrában. Varas fekély az alsó száron. Fájdalom a láb-csontocskáiban, érintés által. Szűrő f. a sarkban; sebféle f. a talpban. Égető f. a lábak, de kivált a talpakban; vagy — hideg lábak, még a meleg ágyban is. Láb-izzadás, ha ros szagu is. A vastag láb-ujj görcsösen görbére húzódik; dagadt; genynyel telt hólyaggal lepetik meg; fekélyes; szintén az ezen vastag ujjon létező köröm szokottnál vastagabb és befelé görbült.

Jegyzék. Görvélyes, nemkülönb aranyeres, havi bántalmakban igen hathatós e gyógyszer. Ide járulnak: a bőrbántalmak; ótvár; arczorbáncz és sömör (kivált csekély hószám következtében); a test különféle részeit, vagy az egész testet befedő nedves sömör; öv (Zona); makacs, görvélyes fekélyek; száraz, vastag bőr; nehezen gyógyuló bőr; köröm-bántalmak. Mirigy-daganatok. Ráng-

görcsök. Vérpezsgés. Vérpangás. Görvélyes szem-lob. Nehézhallás, különösen, midőn a folyó aranyér hirtelen megszűnik. Fogfájás, vértolulástól, főleg csekély hószámtól. Orrvérzés, elnyomott aranyértől. Arcz-sömör, hószám rendetlenségéből. Görcs-köhögés, eltűnt sömör után. Gyomorbántalmak, közben nagy éhséggel. Székszorulás. Aranyeres bántalmak; elnyomott aranyér, főleg szorulásal. Havitisztulás kevés mérvben. — Átalában eltűnt bőrkütegek, elnyomott aranyér, csekély hószám következtében fejlődött bántalmakban, nagyszerű hatását e gyógyszernek többször tapasztaltam: az eltűnt aranyeret gyakran megindítja; rendbe hozá a havi zavarokat és az innét következő különféle bajokat szerencsésen legyőzé a graphit.

Gratiola.

A lélekre nézve. Komoly, magába vonult kedély, vagy víg kedély, sokat szeret beszélni, ugrándozásra, tánczolásra van kedve. Mély gondolatokba merül, nem is hallja, a mit tőle kérdeznék. Nem tudja magát valamire elhatározni, nincs kitarása a munkálatban.

A testre nézve átalában. Görcsös állapot, merevedés anélkül, hogy öntudatát vesztené. Rezg-örj (delirium tremens) torpiditással. Nyák-hártyabántalmak. Hypochondria, hysteriából eredő bántalmak. Éjjel mutatkoznak leginkább a bántalmak, vagy ülésben, vagy midőn az ülésből felkel.

Bőr-viszketeg; a vakarás égetést is okoz. Nedves kütegek.

Legyőzhetlen álmoság, kivált ebéd után. Mély álom; sok, mindenféle álom.

Fej-fájás, undorodás és émelygéssel. Nyomó, húzó, szúró, kopogó f. kivált a homlok táján. Fej-forróság-vértolulás. Ha az ülésből fel kel, vagy testmozgásban nagyobb a fejfájás. — Külsőkép: a fej igen érzékeny a hideg iránt. Gyakori hidegség-érzet a fejen. A fejtető viszket, a viszketeg néha csipdeső.

Szem-fájás nyomó érzéssel; a köthártya gyuladt; sok nyák-elválasztás. Szárazság oly érzéssel, mintha homok esett volna a szembe. Szem-pislogás. Összeesett szempillák, gyengeségből. Rövidlátás, főleg olvasásban észlelhető.

Arcz-forróság. Égető forróság érzete, holott külsőkép hideg az arcz. Arczégetés, mint a tüztől, külsőkép is érezhető. Feszülés érzelve az arczban. Reggelenkint feldagadt ajkak.

A záp-**fog**-ban szaggatás; vagy szúrás; vagy fúrás leginkább éjjel; ebéd előtt épen semmi. Fog-f. a likas szemfogban, hideg étel, ital, lég után különösen.

A **száj**ban sok víz, nyál folyik össze. Nyálfolyás.

Torok-fájás; minduntalan késztet a nyelésre, nehéz nyeléssel. Szúrás, kivált a torok bal oldalában. Kaparás a torokban. Harácsolás reggelenkint.

Étvágy-hiány; csak a kenyeret kívánja; vagy éhség, de minden étvágy nélkül. Ebéd után lépnek fel a bánalmak. — Csuklás. Szüntelen böfögés, étel után izlő; vagy keserű, főképp midőn szabadban jár. Undor. Hányásra való késztetés, többszöri rohamokban; felböfögés által enyhül. Nehéz hányás; hányás által sárgás anyagot hány ki.

Kellemetlen érzés a **gyomor**ban. Teliség érzete evés után; több órai fájás után kevés kenyér-evés által elenyézik a fájdalom. Gyomor-nyomás ebéd után, mint valami idegen testtől; érintés által nagyobbodik a gyomor-f. Gyomor-görcs reggel az ágyban, ha este későn vacsorált. Hidegség-érzet a gyomorban, undorodással.

A jobb **rászt**-tájon szúrás, reggel vagy ebéd után; szintén a bal részt-tájon; kopogó fájdalom. Máj-keményedés; sárgaság.

Has-fájás, undorodással. Nyomó f. Oly érzés, mintha a has bal oldalában valami leszakadna. Csipdeső f. ebéd után. Metsző f. az egész hasban ülésben, mely miatt hasát összehúzza. Szűrő f., a szelek megindulása által enyhülő. Hidegség érzete a hasban; vagy égetés. Felfu-vott has; haskorgás; sok szél, kivált a köldök körül kóborló.

Hasmenés, olyan mint a víz, megelőző émelygéssel. Sárgás, zöldes hasmenés. Bűdös nyákürülés. Géliszta-ürülések. Végbél-fájdalom: égető, szűrő, viszkető. **Vize-lethólyag**-katarrhus.

Mell-szorongás, felbőfögés által enyhülő; menésben meg kell állania, valamint ha lépcsőkön jár fölfelé. Gör-
csös érzet a mellben, mintha össze lenne fűzve. Forróság
a mellben, aztán a fejben, arczpirossággal. Nyák-tüdővész.
Erős szivdobogás, kivált széketétel után azonnal.

Nyak-fájdalom oly érzéssel, mintha erősen megragad-
ták volna. — A **karokban**, ízületek, kezek-ujjaiban szag-
gató f.

A **lábszárban** szaggató szúrás, ülésben; menés által
elmúló; ellenben menésben a lábikrában támad szúrás,
mely ülésben múlik el.

Jegyzék. Különös tulajdonát, melylyel a jod ellen, mint
ennek ellenszere (Gegenmittel) bír, itt ki kell emelnem. Hasznos
egyébiránt is, kivált gyomor és alhas-bántalmakban a leirt sym-
ptomák figyelembe vételével és a nyákhártya bajokban.

Gnajakum

A **lélekre** nézve. Gyenge emlékező tehetség; minden
gondolat nélkül áll, egy pontra függesztve szeméit.

A **testre** nézve általában: csúzos, köszvényes szagga-
tás, szúrás a tagokban. A bántalmak leginkább ülésben
fordulnak elő. Köszvény következtében összezsugorodott
végtagok. Petyhüdtséggel járó görvélyes bántalmak.

Fej-köszvény. Oly érzés, mintha az agy lazult lenne
és minden lépésre inogna.

Szem-dag; vagy oly érzés, mintha a szem dagadt lenne
és a pillák oly rövidek, hogy a szemtekét be nem fődhetik.

Fül-fájás; szorító fájdalom.

Mindentől undorodik; így a tejtől is; gyakori üres
bőfögés; híg nyák-hányás. A **gyomorban** összefűző f., ne-
héz légzéssel. Az ölben oly érzés, mint a sérvtől. Húgy-
hólyag-kőbántalmak köszvényeseknél.

Mell-szúrás, belégzés által érezhetőbb. Száraz kö-
högés; a légcsőben inger a köhögésre; a légzés el van
nyomva mindaddig, míg ki nem köphet; a kiköpés bűdös,
gyenes.

A **végtagokban** csúzos, köszvényes fájdalmak kivált a
csontokban; mercurial csontfájdalmak.

Jegyzék. Hahnemann által különösen ajánlatott e szer: csúzos, köszvényes bántalmakban, főleg midőn ezek mercurial-szerek által idéztettek elő és a csontokban fészkelnek. Petyhedt görvély, nemkülönbén köszvény vagy küteggel összekötött nyakos tüdővészben, szintén a köszvényesek húgy-hólyag-kőbántalmaiban az eféle specificumok sorába tartozik.

Guaraca.

Átalában: görcsmerevedés hysteriában szenvedő nőknél. Görcsök és rángások a gyermekeknél, kivált hányás alatt. Éji csontfájdalmak. A test felső része forró, az alsó része pedig hideg.

Reggeli álmosság. Álomkór.

Fej-kábulás, mint ütés után. Szédelgés, kivált hajolásban. Lenyomó szemfájdalommal összekötött fejfájás. Fejneheztség. Fejét nem mozgathatja.

Nyomó szem-fájás. Köthártya-gyulladás; szürödvény a köthártyán (chemosis). A tárgyakat szürkéknek látja. Szem alatti duzzadás.

Rezes arcz. Száj-rángások. Szájpadlat-érdesség (Rauhheit). Csont-szu. Hányás, mely által éles, zöld anyagot hány ki. Idült székszorulás gyermekeknél, fogzás alatt. Hólyag-gyulladás. Akaratelleni vizelés.

Rosz szagu fehérfolyás, hőszám után. Hiányzó, vagy csekély szulfájdalmak.

Görcsös hurut, vérhányással. Görcs-fuladás (Asthma) a gyermekeknél.

Barna májfoltok a karokon. Kar-bénulat. Vörösfoltok az alsó végtagokon, főleg melegben.

Jegyzék. Eddigi tapasztalások leginkább szembántalmakra vonatkoznak.

Helleborus.

A lélekre nézve. Szomoru kedély; melancholia. Akarat elleni fohászkodás. Honvágy. Makacs szótalanság.

A testre nézve általában. Húzó szaggatás a tagokban; szűrő fúrás kivált a csontokban. Gyengeség, feszesség a tagokban. Rángások az izmokban; görcsök; a tagoknak

göresös feszessége, fej-rázkodtatással. Este nagyobb fokra emelkednek a bántalmak; a szabadban enyhülnek.

Sápadt **bőr**. Bőr-vizkór; kivált elnyomott vörös himlő, skarlát sat. kiütegek után.

Álmosság. Szunyadozás félig nyitott szemekkel; szunyadozás alatt mindenféle phantasiák.

Láz. Eleinte tartós borzadozás, szomj nélkül; a kezek hidegek, a fej forró és kábult, álmosság mellett; lefekvés után azonnal forróság és izzadás szomj nélkül. Égető forróság, belső borzadozással. Lappangó idegláz.

Tompa **fej-fájás**, kivált a homlok közepén, ülésben. Keresztülható fejfájás annyira, hogy nem tudja, hová tegye fejét. Nyomó f. Az egész agyban összehpréselő f. Kopo-gás a halántékokban. Agy-gyuladás; agy-vizkór. — Kül-sőleg. Nedves varak. Fejét párnák közé fúrja.

Szem-fájás. A szemgödör szélein oly fájás, mint a szögtől, nyomás által enyhülő; a szemekben oly érzés, mintha fölülről lefelé valami nehéz által nyomatnék. Vö-rös, dagadt pillák. Pislogás. Mereven-nézésre való haj-lam. A világosságot kerüli, noha szemei nem gyuladtak. Láz-as állapotban szeméit behunyja, mivel a körében levő tárgyakat látni nem akarja.

Összefüzo **orr-fájdalom**; oly érzés, mintha meg kellene fuladnia az orrdugulás következtében.

Sárgás, sápadt **arcz** fejforróság alatt. Dagadt ajkak, fehér hólyagesákkal.

Szúró szaggatás a záp-**fogak**ban este az ágyban egész éjjen át; a hideg és meleg egyaránt okoznak fájdalmat.

A **száj** sok vizes nyákkal telik meg. Nyálfolyás. Száj-hólyagesák. Érzéketlen, feszes nyelv.

Undor az eledelektől, különösen a zsiros, zöld növény-eledelektől és káposztától.

Gyomor-f. a köhögéstől. Fájdalom a szivgödörben minden lépésre; fekélyféle f. minden ételre; égető f. a nyel-deklőig; befelé húzó gyomor-f.; nehézség-, felpuffadás-érzet a gyomorban. Gyomor-gyuladás.

Has-fájás, mintha hasmenés akarna következni; has-csipkedés, midőn lépcsőkön megyen. Hidegség érzelme a

hasban; felfuvás érzete; haskorgás a szelektől. Bugyogás érzete, mintha a has tele lenne vízzel, kivált mélyebb légzésnél. Has-vizkór. Sérv-érzet.

Hasmenés, émelygés és hasfájással. Szék által egyedül nyulós, fehér nyák, vagy kocsonyaféle anyag ürítetik ki.

Nehéz légzés; felnyitott szájjal kapkod lég után. Melegség érzete a **mellben**; mell-szúrás minden légzés alatt; mell-vizkór.

Kereszt-fájás ülésben; mintha szelek okoznák. Nyakfesz; nyakmirigy-dag.

A felső **karban** oly f., mint ütés után. Fúró szúrás a kéz és ujjak ízületében. Erőtlenség a kezekben, mely miatt semmit sem foghat meg. Szagatás az ujjakban.

A **tomporában** oly f. mintha gyűvel szurkálnák. A felső lábszárbán gyengeség, fészesség. A térdben fúró szúrás. Ficzomodás érzete a láb-izületben; oly f. mint ütés után a belső bokában. Nyomó f., a talpban.

Jegyzék. E szernék az: agy, mell, has, bőr-vizkórban specifi-cus hatása ismeretes. De szellemi bántalmakban is kísérletre méltó, kivált oly esetekben, hol az igen változó (majd exaltált, majd ismét lehangolt) kedélyállapot, jellemző.

Hepar sulphuris.

A **lélekre** nézve. Kellemetlen kedély; az övéit sem szenvedheti, rájuk sem néz. Minden, amit megpillant, előtte kellemetlen, helytelen. Izgatottság, hevesség, sebes beszélés. Ijesztő képzelgések (Visiók). Midőn szabadban jár, nem bírja magát tájékozni; eszmezavarban van. Sem mire sincs kedve.

A **testre** nézve általában. Mérték fölött bevett mercur okozta bántalmak. Görvély. Csúzos, köszvényes tü-nemények. Nagy érzékenység; izgatottság. A bántal-mak leginkább éjjel támadnak, vagy nagyobbodnak.

A **bőrre** és az alatti részekre nézve. Sárgás bőr; sár-gaság. Hólyagos orbáncz. Bubor (küteg): pemphigus. Fölrepedezett bőr a kezek és lábakon. Csekély sértés után is, a bőrön azonnal genyedés támad; begyógyulni nem

akáró bőr. Rothadt szagu fekélyek, égető, kopogó fájdalommal. Rákféle fekélyek. (A tályogok (Abscessse) megérlelését e szer előmozdítja; hosszadalmas genyedés ellen hathatós.) Kőszvényes daganatok, forróság és vörösséggel. Mirigy-dag, gyuladás, genyedés. Nyirk-daganatok.

Hosszas, kábító **álm**, szüntelen álmodozással a napi foglalatosságokról. Elszenderedésnél heves felriadás. Álmából szorongva ugrik fel, segítségért kiabálva, mintha légzése nem lenne.

Láz. Fázékonyság; erős fázás minden nap este; éji fázás, mely alatt a fájdalmak nagyobbodnak. Égető forróság nagy szomjjal; száraz forróság éjjel, vagy forróság izzadással. Nagy izzadás éjjel, nappal.

Fej-fájás, fekélyféle, a szemek fölött. Fúró fejfájás, az orr-tövénél. Kalapácsolás. Nyomó f. reggel felébredéskor. Szaggató f., mintha kiszaggatnák az agyat, általános forrósággal. Fejszúrás reggel. — Külsőleg: kútegek; csomók; nedves var. Kopaszodó fej, nagy betegség, vagy mercurialis szerek következtében.

Szem-fájás, minden lépésre. Szúrás. Fúrás a szemgödörben. Könyezés. A szempillák éjjel összeragadnak. Szaru-foltok, fekélyek. Pilla-görös éjjel. A világosságot nem tűrik a szemek. Szikrák a szem előtt; vagy mintha fátyolon át nézne.

Fül-fájás éjjel, ha ráfekszik. Var a fülön, vagy a mögött. Genyfolyás a fülből. Nehézhallás, fülzúgással. Fülbúgás kivált a bal fülben, este az ágyban; fütyülés, vagy szétpattanás érzete.

Orr-esont-fájás, érintés által. Forró, dagadt, vörös orr. Varas orr belsőleg. Vértolulás az orrban, ütérve réssel és nehézség érzetével az orr-hegyben.

Arcz-pirosság, forróság, daganat. Arcz-esont-fájdalom, érintés által. Arcz-küteg; varas arcz a fiataloknál. Fölrepedezett ajkak. Küteg a száj-szegleten; varas száj-szeglet.

Fog-húsdag és gyuladás. Foghús-fekélyek. **Száj-fekélyek, szalonnás alapzattal.** Száj-büz. Nyálfolyás sok

mercur következtében. Sok nyák, vagy nyál a szájban. A nyelven oly érzés, mintha sebes lenne; vagy égető f., mely miatt éjjel is felébred.

A **torok**ban nyelés alatt oly érzés, mintha belől dagadt lenne, vagy mintha czövek lenne benne. Torok-kaparás. Szűrés a torokban, midőn mélyen légzél, a fülig terjedő; vagy oly érzés, mintha szálka akadt volna fel torokban. Torok-szárazság; sok harácsolás. Mandola-dag.

Elveszett **száj-iz**. Gyenge emésztő tehetség kivált azoknál, kik sok mercurral gyógyítottak. Gyakori felbőfögés, minden szag és iz nélkül. Émelygés; geliszta-hugyozás; nyák-hányás reggelenkint.

Nyomó f. a **gyomor**ban, mintha ólom feküdnék benne; gyomor-dag. Gyomor-f. menésben oly érzéssel, mintha a gyomor szabadon függne.

Mindkét rásztoldalban oly érzés, mintha oda sok vér toltult volna. A **máj** táján szűrés, menés alkalmával; lép-szűrés, szintén menésben.

Érzékeny **has**, főleg járásban. Összehúzó f. a hasban. Puffadt, feszes has. Üresség-érzete a hasban. Metsző, szűrő f. Összeveretés érzelme a belekben, midőn jár. Has-korgás a szelektől. Az ölben oly érzés, mintha itt a mirigyek dagadtak volna, kivált érintés alatt; ezen mirigyek gyenedése.

Nehéz **székelés**, ha puha is a szék. Hasmenés fájdalommal, savanyu szagu, fehéres, kivált gyermekeknél; verhasféle ürülések. A végbélben hemzsegés, mint a gelisz-táktól, égetés és oly érzés, mintha dagadt lenne a végbél; kidudorodó aranyeres csomók.

Vizetlet-**hólyag**-gyengesség; hosszabb várakozás után vizelhet lassankint. Ágyba-hugyozás éjjel. Nyák-folyás a vizelőcsőből.

A férfi-**nemző-részekre** nézve: csekély, vagy épen semmi ösztön az elhálásra. Erő nélküli erectiók. Székletétel, vagy vizelés alatt de néha különben is elmenő prostata-nedv. — A **nőknél**: kisebesedett szeméremajkak; késedelmes tisztulás; ezalatt a szeméremtest igen viszket. — Rákféle fekély az **emlőben**.

Légcső-gyengesség; fenhangon alig beszélhet; rekedt-

ség; állandó f. a gégeének egyik részében. Gége és légsögyulladás, hosszabb időig tartó; sorvadás. (Hártyás torokgyík ellen, kivált spongiá-val felváltva, hasznos.) Mellhörgés az összegyült nyáktól. Tüdő-hurut. Inger a köhögésre; száraz köhögés kivált este ha lefekszik; az álomból felverő reggeli köhögés. Száraz, rekedt köhögés egyes rohamokban, belszorongás, fuldoklás, végre sirással. Csaholó köhögés. Hányásra ingerlő köhögés. Szamárhurut-féle köhögés. Köhögés, sok nyák, vagy véres köpéssel.

Rövid légzés; gyakori, mély légzés, mint futás után. Szorongó, füttyülő légzés, fuladási veszélylyel, midőn fekszik. Görcsös összehúzatása a **mellnek**, midőn beszél. Oly érzés, mintha forró víz mozogna a mellben. Szívdobogás, szúrással.

Gyakori **kereszt-fájás**, összeveretés érzelme kivált menésben. Húzó f. a hátban. Oly érzés, mintha a nyakizmok összeverettek volna. Büdös izzadás a hónalyban. A mirigyek genyedése.

Összeveretés érzete a felső karban. A könyökön tömlős dag. Az al-karban húzó, összehúzó f. Forróság, égetés a tenyeren; durva, száraz, reszelős kéz-bőr, viszketéssel. Küteg a kézen; korpaféle, lehamló bőr. Dagadt kéz-ujjak, feszeséggel. Elszibbadt ujjak. Pokolvar.

A csipben fizamodás érzete. Csip-köszvény; a daganatban kopogó f., ha már genyedésbe készül menni. Csomók, kelések a faron. Szaggató, zúzó f. a felső szárban és térdben; térd-dag. Összeszorító f. a lábikrában, a lábfejen; nagy érzékenység a talpban. A lábizületben összehúzó érzete, kivált menésben. Láb-fájásában felkiált, mint esés, ütés után. Égető láb. reggel az ágyban. Daganat a bütyök körül. Felfakadt fagydaganat.

Jegyzék. Legkitünőbb gyógyszer: a nyirkmirigy-bántalmakban. Ide járulnak azonfölül a mercurial, a bőr- és e következő bajok. Orbánczra való hajlam (e szer által lassankint elenyészik). Másodrendü syphilissel összekötött, fölrepedezett, fölcseresedett bőr, mirigy-dag. (Átalában pedig a daganatokat vagy eloszlatja, vagy előmozdítja a genyedést, hol szintén hathatós, valamint a silicea.) Szívárgó ótvar a gyermekeknél. Sömörféle arcz-küteg (hol a graphites is indikált szer). Rosz szagu fekélyek. **Áll-mirigy dag, keményedés.** Kopaszodás mercuriál-szerek következtében.

Görvélyes szempilla-lob és fekélyedés; szaru-fekély. Igen érzékeny és csalékony szaglás. Büdös fülfolys. Mercurial nyálfolys; hasonló szájfekélyek (itt az acid. nitri-re is figyelmeztetem olvasóimat). Bél-fekélyek. Prostatá-nedv-szivárgás: vizezés, nehéz székelés alkalmával, vagy azonkívül is. Chronicus lefolyásu, genyes alaku vérhas (hol a silicea is helyén van). A légzés-szervek bántalmái: hörg-, légső-gyuladás, nagy rekedtséggel; hártás torokgyík (spongiával felváltva); száraz, rekedt köhögés, főleg lefekvéskor; tompa, csaholó, mély köhögés, sok nyák-kiköpéssel; tüdőlob után visszamaradt köhögés, exsudat; tüdő-gümőkór (tuberculosis).

Hyosciamus.

A lélekre nézve. Iszonyu belszorongás. Megrázkód-tató ijedés, remegés és rángás közt. Nagy félelmesség; fél attól, hogy vagy megmérgezik, vagy eladják; vagy hogy megharapják az állatok. Csacsukaság; többet beszél, mint szokott; nagyon hajlandó minden fölött nevetni. Szerellemfáltás. Dühöngés; veri az embereket; kiabál; roppant erőt fejt ki, annyira, hogy alig lehet őt fékezni.

A testre nézve általában. Rosz következményei a szerencsétlen szerellemnek, szerellemfáltással. Göresös bántalmak, a gelisztáktól is. Hasmenéssel járó göresök; — rángások tajtékozó szájjal, a melyek azonnal megújulnak, mihelyt egyikét csepp folyadékot nyel le. Nehézkór főképp felduzzadt kékes arcczal, akarat elleni vizeléssel. Vid-táncz. Merevenség. Elaléltság. Alvajárás.

A bőrre nézve: száraz, durva bőr. Nagy fakadékok; összefolyó himlők. Barna foltok az egész testen. Kelések. Makacs bőr-vizkór.

Le nem győzhető hajlam az álomra; mély álom; mértékfölötti álom. Az álomban nevető arczkifejezés; horkolás; kapkodás a légben; fejét idestova hányja; kezeit mozgatja. Vagy — álmatlanság exaltált ideges állapot miatt, rángásokkal, belszorongással összekötve.

Láz: ideges, typhosus.

Fej. Agybántalmak. Eltompulás; nem érez semmi szükségét; azt sem érzi, ha megcsípi. Öntudatlanság; nem lát, nem hall; az övéit sem ismeri; mozdulatlanul fekszik az ágyban. Ezerféle phantasiákkal van elfoglalva;

félrebeszél. Elmeháborodás. (Szeszes italok következtében fejlődött tébolyodásban is.) Tánczol, nevetséges cselekvényei vannak; meztelenre vetkezik. — Agy-gyuladás; agy-vizkór ideges jellemű. Oly érzés a fejben, mint agyrázódás után, kivált menésben. Fejfájás, általában a szobában támadó.

Szemek. Vörös, villogó, nyilt, elforgatott, kidüledt szemek; vagy, bágyadt, tüznélküli, homályos, fénytelen szemek. Mereven nézés. Bandzsalság. A szempillák görcsösen bezárvák. Homályos látás. Éji vakság, napnyugat előtt. A tárgyak nagyobbaknak látszanak. Minden tárgy tűz-vörösnek tetszik. Dupla látás. Csillámlás, szemszíkrazás.

Nehéz hallás; mintha fejkábultságtól eredne.

Eltorzított arcz. Áll-görcs.

Szaggató **fog**-fájás, vértelulással; kopogással, mely a homlokig terjed; égető meleg arcz mellett. Oly érzés, mintha a fog hosszú lenne és inogna, kivált rágás alatt.

Szaj-szárazság reggel. Sok sós, vagy véres nyál édeses izzel, vagy tajték a szájban. Vörös, száraz nyelv. Nyelv-bénulat; nehéz beszélés; érthetőleg nem tud szólni. Némaság.

Kaparás a **torok**-ban. Nagy szárazság, majd szüntelen forrósággal. A torok oly száraz és összehúzott, hogy egy csepp folyadék lenyelése majd megfojtja. Nyelés alatt, vagy azon kívül oly érzés, mintha a torok dagadt lenne. Oly érzés, mintha a torok össze lenne fűzve; semmit sem nyelhet; kiköpi azon folyadékot, mit le akarna nyelni.

Gyomor-bántalmak. Étvágyhiány; vagy nagy étvágy. Nagy szomjuság; inni kíván, de nyelni nem tud. Undor az italtól; ivás után rángások, eszméletlenség. — Gyakori csuklás, haskorgással, görcsökkel kivált éjjélkor, akaratelleni vizeléssel, tajtékzó szájjal. Émelygés. Hányás, mely által az eledeleket hányja ki, vagy véres nyákot, vagy vért rángások közt és a végtagok hidegségével.

Gyomor-görcs, szakonkinti rohamokban; hányás által enyhül. Gyomor-égés. Gyomor-lob.

Alhas-görcsök, hányással és kiabálással. Has-lob. Felfuvtott has, mint a dob, érintés által növekedő fájdalommal.

Igen érzékeny has. Haskorgás, heves hasmenéssel. Köhögés alatt sebfájdalom a hasban.

Nehéz **szék** és nehéz vizelet. Vagy — hasmenés, vizforma, nyákos, akaratelleni és igen gyengítő.

Elnyomott **vizelés**; vagy — akaratelleni vizelet. Hólyag-bénulat (Blasenlähmung).

Elkészt, bő **hószám**. Hószám előtt görcsök, nevetés; hószám beköszöntével izzadás, fejfájás, émelygés; hószám alatt vizelet, izzadás, rángás a kezekben és lábakban; félrebeszélés. Vértáplálás, görcsös bántalmakkal. Görcsök a terheseknél, vagy a szülés alatt.

Száraz, görcs-köhögés, kivált éjjel és fekvésben. Szárazság a **göggben**. Sok nyák a légszobában, mely miatt beszélésben tisztátalan hangot ad. **Mell-szorongás**. Mell-görcs, rövid légzéssel. Mell-szúrás, kivált a jobb oldalon. Ideges tüdőgyulladás; mellhártya lob; szív-bántalmak.

Kéz-merevedés. **Lábikra-görcs** (Wadenkrampf). A nagy lábujj görcsös összehúzódása.

Jegyzék. E gyógyszer az idegrendszerért támadja meg és e tekintetben e következő betegségek orvosoltnak hyosciamus által. Ijedés után támadt uhezkór; vid-táncz; bizserkór; viziszony; merevgörcs; alvajárás. Chronicus álmatlanság, felizgatott idegrendszer miatt. Fogzás, gelisztak következtében előforduló görcsök a gyermekeknél. Görcsök, gyermekágyas nőknél. Agylob; agyvizkór, ideges jellemű. Typhus: ideges symptómákkal. Rezg-örj (delirium tremens) nagy álmatlanság, folytonos csevegéssel. Ideges fogfájás; foghúzás után visszamaradt ideges fájdalom; fogzás alatti görcsök. Alhas-, húgyhólyag-görcs; méhvértáplálás görcsökkel; méh-düh, ideges nőknél, sírás és dobzódással. Görcs-köhögés, nagy ingerrel; görcsös vértáplálás; csuklás, gyomor-görcs. Fájdalom nélküli, néha akarat elleni hasmenés, typhös betegek vagy gyermekágyas nőknél.

Ignatia.

A **lélekre** nézve. Szokott jó kedvét veszve, a csendes magányt keresi; semmi sem vidíthatja fel. Csendes belső epekedés, gyakori felsohajtással. Nagy közönyösség minden iránt, e mellett sírásra hajlandó kedély. Ijedezés. Fejesség; csekélységek miatt magán kívül van; az ellenmondást nem tűri; kiabál, sír, ha nem teljesítik kívánsá-

gát. Szótalanság. Igen változó kedély; most víg és tréfál, rövid idő múlva pedig sír.

A **testre** nézve általában. Gyöngéd, ideges, csendes, érzékeny, vagyis inkább érzelő egyéneknek különösen használ (természetesen illendő körülményekben). Elke-seredés, epekedés, elnyomott harag, szerencsétlen szerelem következtében fejlődött bántalmak csillapítására, legyőzésére hasznos. Görcsök, kivált harag, ijedés után. A fájdalmak csak érintés által lesznek érzékenyebbek. A bántalmak szeszes italok, kávé-ivás, dohányzás, zörej által súlyosbulnak; ellenben enyhülnek a fekvés változtatása által, azaz, ha változtatva, majd azon testrészen fekszik, a mely nem fáj, majd ismét azon, a mely fájdalmas. Ficza-modás, zúztatás, megrántás érzelme. A tagoknak hemzse-géssel járó elzsibbadása. **Hysteria**. Rángások, görcsök (olyfélék is, melyek által a fej hátra húzatik); nehéznya-valya, piros arczezal, vagy változó (sápadt és piros) arc-színnel, a roham után sohajtás vagy mély álom. Görcsök a gyermekeknél kivált fogzás alatt. **Merevenség**. Vid-táncz.

Bőr-viszketeg itt-ott; a test fölmelegedése által az ágyban, vagy testmozgás után észlelhető; vakarás által könnyen elmuló, de helyét változtatva, ismét itt alkal-matlankodó.

Álmosság kivált ülésben; mély álom, de nem erősítő; vagy — álmatlanság; nem tud aludni. Az álomban nyő-szörgés, siránkozás, hánykolódás. Álmodozás szomoru tárgyáról, sirással. Rögeszme gyanánt ugyanegy tárgy-gyal van elfoglalva álmában.

Láz; váltóláz e következő symptómákkal: fázás szom-jusággal, ez után forróság szomj nélkül, izzadással, vagy e nélkül. Vagy — általános forróság, belső borzadozással. Vagy — arczforróság, de a kezek és lábak hidegek; vagy — a kezek forrók, az egész test pedig hideg. Csak hideg alatt szomjas. Az egész testen hirtelen átfutó forróság; az egyik fél égető f. mellett megvörösödik.

Fej-kábultság. Szédelgés szemszíkrazással; tántorogva jár, mint a részeg. Beszélés, olvasás által nagyobbodó fej-fájás. Fejnehézség; feje előre lóg, mintha nehéz lenne. Nyomó f. a homlokban, vagy csak annak jobb felén a

szemig lefelé, mintha ki akarná nyomni a szemet; az orr töve fölött, émelygéssel; egyoldali, nyomó fejfájás, kivált a jobb félen, mint a szögtől. Összeszorító fejfájás. Szag-gató f., mintha fejét szétszagatná, hanyatfekvésben enyhülő. Szűrő f. a jobb halánték fölött. Kopogó f. a jobb szem fölött. Migraine. A fejfájás szeszes ital, kávé, dohány, zörej által nagyobbodik. — Fej-remegés; hátrahajló fej, göresök következtében.

Szem-fájás, nyomó; mintha a szem kitolódna; vagy mint a homoktól. Viszkető, csipdeső f., kivált a szemszög-letekben. Szárazság, égetés érzelme, könnyezéssel. Gör-vélyes szemgyulladás. Nagyobb mérvbeni nyák-elválasztás; a szempillák éji összeragadása. Szemrángás; mereven nézés. A világosságot nem szenved. Homályos látás. Fehéres fény oldalt a szem előtt.

Az egyik **ful** vörös és forró. A zörej kiállhatlan. A zene rendkívüli és kellemes érzést idéz elő. Nehézhallás; a szavakat azonban jól hallja. Fültömrigy-dag.

Orr-fájdalom; mintha az orr-belől fekélyes lenne. Az egyik orr-lik beüregül és e miatt nyitott szájjal légszel. Nátha, tompa f. a homlokban, főleg hysteriai izgatottsággal.

Sápadt, piros, vagy kékes arc. Egyoldali arcpiros-ság, égetéssel. Rángások a szájszögletekben. Áll-göres. Az alsó ajk belső részében oly érzés, mintha nyers, sebes lenne; száraz, fölrepedezett, vérző ajkak. Áll-mirigy-dag; nyomó f.

Sebféle f. a záp-**fogak**-ban, olvasás alatt. Összezúza-tás, lazultság érzelme. Nehéz fogzás a gyermekeknél.

Nagyobb nyáleválasztás; gyakori, tajtékozó nyál-kiköpés; tajtékozó **száj**. Szüntelen nyákos **száj**. A nyelven oly érzés, mintha sebes, vagy égett volna; szúrás a nyelvhe-gyen; szintén a **száj-padlaton**, a **fülig** terjedő.

Torok-fájás. Oly érzés, mintha czövek, vagy csomó lenne torkában, nyelésen kívül. Szúrás, nyelésen kívül, vagy folytatott nyelés által elmuló; szúrás a torokban a **fülig** vonuló. Sebféle f. csak nyelésben. Összehúzó f. a **nyeldeklöben**; az ételt és italt nehezen nyelheti.

Kellemetlen **szájiz**. Savanyu, keserü **szájiz**. Étvágy-hiány; különösen utálja a húst, meleg ételt, szeszes italt,

kenyeret, tejet, a dohányt: de ellenben kívánja a friss vajás kenyeret, sajtot, savanyú gyümölcsöt. Vagy — jó étvágy, de azonnal kielégíthető; vagy nagy étvágy mellett eleget is eszik. Evés után oly érzés, mintha az étkek egészen fenállának. Tej után a tejíz sokáig érezhető. Dohányzás után fogfájás, csuklás, émelygés. Gyenge emésztő tehetőség.

Gyomor-bántalmak. Csuklás, evés, vagy még inkább ivás után. Keserű, vagy étel után izlő felbőfőzés. Émelygés, hányás nélkül. Ételhányás közben vegyült epével és nyákkal. Időszakonként megjelenő gyomorfájás, kivált éjjel. Lankadság érzete, mintha a gyomor és belek lefüggnének. Üresség érzete, mint hosszú böjtölés után. Nyomó f. Görcs-f. Érintés által előidézett fájdalom. Gyomor-hidegség; vagy — gyomorégés.

Égető nyomás a májban fájdalom a lépben, nyomás, vagy menés által nagyobbodó. Lép-dag és keményedés.

Összezáratás érzete a hasban reggel az ágyban, mintha nehezet emelt volna, gyengeség és remegés a hasban sohajtozó légzéssel. Nyomó f., főleg a köldök körül. Feszítő f. a hátgerincz felé, vagy a mellig, üres felbőfőzés által enyhülő. Görcsös hasfájás, a szelektől eredő kólika gyanánt. Időszakonként östromló hasgörcsök, érzékeny, hysteriának alávetett egyéneknél. Csipdeső f., menésben majd kiállhatatlan. Metsző f., hasmenéssel végződő. Szűrő f., a has bal oldalában, a mellig terjedő. Kopogó f.; oly érzés, mintha a hasban valami eleven mozogna. Lefelé nyomuló hasfájás, mintha hasmenésre késztené. Felpuffadt has; szél-kólika; vagy szúrás, fölfelé a mellig ható, sok szenvedés a szelektől. Az ölben oly érzés, mintha sérv támadna.

Hasztalan késztetés a székletételre; hajlam a végbélszakadásra. Székszorulás, meghülés, kocsizás után. Vagy — hasmenés, megelőző metsző fájdalommal; nyákos, véres és egyszersmind nyákos hasmenés. Székelés alatt végbélszakadás. Geliszta-hasmenés. A végbélben görcsös feszítés; hemzsegés; összefüző sebféle f. Szúrás a végbélben. Aranyeres f. a végbélben, kivált székletétel alatt és

után; aranyeres csomók; végbél-dag; vak aranyér, nyomó, sebféle fájdalommal, ülésben nagyobb, menés által kisebb.

Ellenállhatlan, rögtön késztetés a **vizelésre**; vizeléskor égetés.

Sebféle f. és viszketeg a **férfitag** előbőre szélén. Tökzsacsó-dag, izzadás. Felizgatott nemi ösztön, szerelmes phantasiák, a nemi részek gyengesége mellett; férfi-tehetlenség; vagy — egészen hiányzó nemi ösztön is.

Nőkre nézve. Kora és igen erős tisztulás; rossz szagú hősziám. Hősziám alatt hasgörcsök, fejfájás, szívdobogás, nagy gyengeség, elaléltág. Méh-vérfolyás. Méh-görcsök, összeszorító fájdalommal.

Köhögés-re való inger este az ágyban; ezen inger annál nagyobb, minél többet köhög; száraz, rekedt, tompa köhögés. Minden roham alatt, midőn köhög, a férfitagban fájdalmat érez.

A **mell** és **légzésre** nézve. Mély légzésre való késztetés; sohajtozó légzés. Midőn jár, akkor felakad a légzése, testgyengeség mellett; akadályozott légzés, mint valami teher által. Mell-szorongás, éjjel az álomból felverő. Mell-fájás hajolásban. Feszítő f., ha felegyenesedik. Nyomó, szúró, kopogó f., a mellnek jobbfelén. Szívdobogás, éjjel, szívszúrással; mély gondolkozásban.

Kereszt-fájás reggel, fekvésben. Metsző késszurás a keresztől a lágyékon át. Hátrahajló hátgerincz. Nyakfesz; fájdalom nélküli mirigycsomók.

Összeveretés érzelmé a **karokban**; keserves érzés, mintha a hús elvált volna a csonttól; elzsibbadás és mintha valami eleven futna a karon; görcsös rángás a karokban. Oly érzés a kézben és ujjakban mintha ki lenne ficzomodva a kéz; görcsös rángások az ujjakban.

Görcsös rángások a **lábszárakban**. Összeveretés érzelmé a felső lábszárban, ülésben. Hemzsegés az alsó lábszárban. Összeszorító f. a lábikrában. Zsibbadás a lábokban; égetés a lábokban különösen a sarkokban; vagy — a térdig érő hidegség; érzékeny talpak, sebféle fájdalommal. Nagy gyengeség; elfáradás, mint sok járás után. Nehéz lábak; a nehézség kivált az egyik lábban észlelhető. Égető f. a tyukszemben.

Jegyzék. E gyógyszer a szerencsétlen idegeseknek enyhítő, gyógyító fő gyógyszerei közé tartozik és méltán. A betegségek, kivonatban ezek. Görcsök a gyermekeknél, fogzás alatt is; görcsök méhköros nőknél, nehéz nyeléssel, a nyeldek összefuzásával; ráng-görcsök ijedés után; dermedt hátgörnyedés. Éji beszorongás, egyes rohamokban. Váltóláz: szomjuság hideg alatt, forróság alatt semmi szomj; vagy — forróság alatt kéz- és lábfázás. Olyféle fejfájás, mintha szöget vertek volna a fej egyik oldalába (hemicranie). Legkisebb érintésre (például a nyelv érintése által) növekedő fogfájás, kivált evés után, különösen a metsző fogakban. Oly érzés a torokban, mintha czövek lenne benne. Ideges étvágyhiány, főleg szomor következtében. A hasból fölfelé toluló gömb (globus hystericus). Gyomor-görcs, üresség érzetével. Alhas-görcsök. Végbélszakadás; aranyeres csomók. Méhgörcs, elnyomott légzéssel, nyomás által enyhülő. Szülés alatt előforduló görcsök. Időszakonkint megjelendő görcs-fuladozás; fúró f. a mellcsont alsó részében.

Átalában: a fájdalmak enyhülnek nyomás, dörzsölés által. Idegbetegségek. Kékkör. Nehézkör. Idegesség, csontos, izmos testalkatás mellett.

Fej-fájás, oly érzéssel, mintha a homlok szalaggal lenne megkötve; mintha csavar által szoríttatnék össze a fej. A fej hátsó részében forróság oly érzés mellett, mintha víz forrna benne. A fejtetőben oly érzés, mintha egy csomó haját húznának fel.

Szaggatás, fúrás az alsó állban. Véres nyál-kiköpés. Émelygés; gyomor-nyomás; kólika. Kólika haskorgással, bekövetkező hasmenés által elmúló; görcsös f. a vesékben.

Nőknél a rendes hószám hiányzik. — Szivdobogás.

Jegyzék. E gyógyszernek primär hatása a gyomor- és alhasidegekre terjed leginkább.

Ipecacuanha.

A **lélekre** nézve. Mindent megvető kedély; szótalanság. Legcsekélyebb zörej által fölingereltetik. A gyermek sír, kiabál, sápadt arcz, hideges test mellett.

A **testre** nézve átalában. Nagyobb adagban bevett china következményei ellen. Sertéshús, zsíros sütemények,

gyomorterhelés, meghülés után fejlődött bántalmak. Görösös bántalmak, kivált hysteriában szenvedő nőknél és gyermekeknél. Rögtön támadt gyengeség, émelygéssel. Vértfolyások. Görösök, rágások; feszes kinyújtása az egész testnek; a fejnek hátrahajolása; arcz-eltorzítás, öntudat nélkül.

Láz: csekély hideg, erős forróság, izzadás; szomjuság inkább a hideg, mint forróság alatt; mellszorongás; émelygés, hányás, gastricus bántalmak.

Fej. Szédülés járásban, vagy ha megfordul. Fejfájás, hányással. Oly érzés az agy és az egész koponyában a nyelvtővig, mintha összeveretett volna, émelygéssel. Feszítő nyomás a fej hátsó részében, lefelé a vállig; heves f. a homlokban, érintés által hevesebb; szűrés a homlokban, szintén érintésre nagyobb. — Külsőkép oly f., mint ütés után.

Görösök, rágások az **arcz** és **ajk** izmaiban. A fogakban oly érzés, mintha kihúznák. Nyálfolyás. Gyakori **orr**-vérzés.

Nagy szárazság, nyersség érzetű a **nyeldek**lőben; vagy szűrés; oly érzés, mintha a **nyeldek**lő dagadt lenne.

Rosz **száj**-iz; édeses; keserű. Minden ételt útál. **Gyomor**romlat sertéshús, borjúhús, zsíros sütemények, éjszakai kázás után. — Émelygés; bőfűgés; hányás: sok nyákot, epét, eldeleket hány ki. Hányás a terheseknél. Hányás és hasmenés (cholera). Szörnyű gyomor-fájdalmak. Daganat a gyomor táján.

Hasfájás a gyermekeknél, hánykolódás és kiabálás mellett. Alhas-görösök, hysteriában szenvedő nőknél. Metsző f. a köldök körül, fázással. Sebféle f. a hasban. Bélyguladás. Szélkólika, gyakori hasmenéssel, nyugtalan-sággal a hasban. Oly érzés, mintha a has puffadt lenne. Zöldes, nyákos, vízforma, véres hasmenés. Hasmenés émelygéssel, hányással. Fekete hasmenés és hányás (fekete kór, Melaena).

Vér-vizeles, hólyagfájdalommal; metsző f. a has és vizelecsőben; vizeles alatti égetéssel, keresztfájással.

Méh-vérfolyás; világos vérfolyás.

Köhögés a gégeben támadt inger miatt, főleg midőn

oldalt fekszik. Görcs-köhögés, fuladozással; a gyermek egész teste szinte megmerevedik, arca kékes. Szamárhurutféle köhögés. Köhögés, vastag nyák-kiköpéssel, melynek ize kellemetlen. Tüdő-hurut. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Vér-köhögés, mely leginkább az által idéztetik elő, hogy magát megeröltette.

Mell-szorongás ebéd után; görcsös mellszorulás este, éjjel, összehúzó fájdalommal a torokban, sziszegő légzéssel. Fuldoklási rohamok a szobában; könnyebbülés a szabadban. Mell-görcsök (réz- és arsenic-gőztől is). Mell-görcs a kisdedeknél. Zörömbölés a mellben az összegyűlt nyaktól. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Előre vagy hátrahajló **hátgerincz**, görcsök által. A csipben mindenkor, midőn leül, oly érzés, mintha kifeszítettnél volna. A lábszárakban és lábban görcsös rángások. A lábikrában hemzseges, elszibbadás. Lábfekélyek, fekete alapzattal.

Jegyzék. E gyógyszer által ezen betegségek gyógyítandók, kivonatban. (Átalában émelygéssel, hányással összekötött bántalmakban indikált gyógyszer az ipecacuana). Méhkóros görcsök, melyek által a gerincz hátragörbítettik, az arcz-eltorzítottatik; különmemű, de kivált ráng-görcsök a gyermekeknél, főleg émelygéssel, felkiáltással, horkoló légzéssel. A kútegek nehéz kitérésével fellépő görcsök. Ideges, savós szélütés (hol a cocculusra is figyelemmel olvassómat). Váltóláz, émelygés és egyéb gastricus symptomákkal; sok china bevétele után következő recidivákban. Csorvás állapot: hajlam a hányásra, (terhes nőknél is), hányás nélkül, vagy nyák-, epe-, vér-hányás. Hasmenés, csorvás (gastricus) állapottal összekötve; cholera (első és második stádiumában). Méhvérfolyás, görcs és gyengeséggel (terhes nőknél is). Száraz, összehúzó görcsköhögés; görcs-hurut (Keuchhusten) nagy erőltetéssel: orrán, száján vérzik a gyermek. Görcs-fuladás, kivált éjjel megjelenő; hirtelen fuladási roham: belszorongás, homlokizzadás, felváltott testmelegség és hidegség, sápadtság és duzzadt kékes arcvörösség mellett.

Jodium.

A **lelek**re nézve. A phlegmaticus egyén felvidul; minden kül benyomásra, zörejre érzékeny. Az egész emésztési idő alatt lehangolt, sírásra hajlandó. Változó kedély.

Nagy nyugtalanság; szüntelen jár s kel; még éjjel sem nyughatik.

A **testre** nézve általában. Különösen hat a phlegmaticus egyénekre. Mercur következményei, görvély, köszvény ellen hasznos. Felizgatott vér- és idegrendszer. Sorvadás, lázzal. Elsoványodás görvélyes egyéneknél; aszkór. Csont-görbülések. A koponyán támadt syphiliticus csontkinövések. Háj-kór (Fettsucht). Nyákhártyabántalmak. Rángó görcsök a kezek és lábakban.

A **bőr** és ez alatti részekre nézve. Száraz, durva bőr; sömör. Mirigy-dag és keményedés, főleg ütés után; különösen nyakmirigy-daganatok (golyva). Vízkezes daganatok; általános bőr-vízkezes.

Nyugtalan, szorongó **álm**; álmatlanság.

Láz. Borzadozás meleg szobában is; fázás és forróság felváltva; sorvasztó láz.

Fejfájás, iszonyu, meleg légben, hosszas kocsiszás, járás után; nagyobb minden zörej vagy beszélésre. Igen érzékeny fejfájás, az egész test erőtlenségével, bőfögéssel, szemvörösséggel, a külső fej érzékenységgel tapintás alatt. Kopogás a fejben, minden mozdulatnál. Vértolulás, fejfájással. — Kopaszodás.

Nyomó f. a **szemben**, mint a homoktól. Viszketeg a szemszögletekben. Pilla-dag, vörösség, éji beragadással. Könyezés; könny-sipoly. A szem fehér része sárgás, duzzadt véredényekkel van ellátva. Homályos látás; sötét karikák a szem előtt; finom varrásnál szemszikrázás. Szemrángás; az alsó pilla szüntelen rángásban szenved; szempilla-remegés.

Nehéz **hallás** gyakori nátha miatt; a jobb fülben olyféle robaj, mintha malomban lenne; a zörej iránt igen érzékeny fülek; sárgás var a fülesiga körül.

Égető folt az **orron**; viszkető dag; csekély var a jobb orrlikban. Nátha; bő nyákelválasztás.

Sárgás **arcz**; a sárga foltok fehérre vagy barnára változnak. Eltorzított arczvonások. Görcsös rángások az arcz-izmokban. Állmirigy-dag, fájdalom nélkül.

Nyomó f. a **fogakban**, majd itt, majd ott, különösen a zápfogakban. Evés alatt oly érzés, mintha inognának

a fogak. Vörös, gyuladt, dagadt, felporhanyodott, vérző foghús; fekély a foghúson.

Száj-hólyagcsák; bő nyákelválasztás, mercurialis szerk után is; szájfekélyek. Vastagon bevont nyelv.

Összefüző f. a **torok**ban; ivásban a nyelés gátoltatik. Kaparás, égetés a nyeldeklőben. A nyelcsap hosszabb és dagadt. Chronicus tultengése a mondoláknak; makacs mondola-lob, daganat.

Sós, keserű **szájiz**. Kevés, vagy igen jó étvágy; változó étvágy. Ebéd után gyengeség és általános roszlét. — **Gyomer**-égés; émelygés; hányás, mely által sárgás sós anyagot, vagy epét hány ki. Gyomorfájás, felbőfögés által elmuló; gyomor- és bélfájás, gyomorfájás, epés ürülésekkel. Minden étel után nyomás a gyomorban. Gyomor-felpuffadás, teliség. Gyomor-melegség, égetés. Gyomor-lob; fekély.

Nyomó f. a **máj**ban, tapintás alatt; lép-f., nyomás alatt; lép-dag és keményedés.

Has-fájdalmak, mint a fodormirigyek gyuladásától. Kólikaféle f.; metsző f. a köldök körül; alhas-göresök. A fájdalmak leginkább evés után megújulnak. Az alhas, szemérem-csontok, vizele-hólyag, a tőkök felé nyomuló f. Has-korgás; a szelektől eredő bántalmak; felfuvott, feszes has. Has-vizkór. A szokott sérvkötő által gyuladásba jó a sérv helye.

Rendetlen **szék**; majd makacs szorulás, majd heves hasmenés. Gyengítő hasmenés; hasmenés heves fájdalommal; vizenyes, nyákos, vérrel vegyes, genyes, büdös hasmenés, csipdeséssel a köldök körül. Viszketés, égetés a végbélben.

Inger a **vizelés**re minduntalan, csekély ürüléssel; elnyomott vizelés; vagy — nagyobb mennyiségű vizelés.

A jobb **tök** dagadt, fájdalom nélkül; a töökszacskó felé ereszkedő nyomó f. Prostata — dülmirigy — daganat.

A **nők**re nézve. Ezen szer használata mellett a petefészek — Eierstock — vizkór elenyészett; rákféle tünemények a méhben javuló állapotba hozattak. Méh-keményedés. Heves vérfolyás. Hószám előtt fejforróság, szivdobogás, feszesség érzete a torokban, megvastagodó nyak;

hőszám alatt az előbb említett tünetmények elenyésznek; hőszám után szivdobogás. Fehérfolyás, tisztulás alatt leg-erősebb, csipősege által kisebesíti a czombokat. Lefüggő, hervadozó emlők. Az emlők teljesebbek, a mint a nyakmirigyek (golyva) teriméje kisebbedik.

Gége-fájdalom, megkeményedett nyák-kiköpéssel. Rekedtség, reggel, harácsolással, mély hanggal; szüntelen harácsolás kivált reggel, mintha valami idegen test feküdnék a gégeben. Igen bő nyák-elválasztás; húzós nyák, szüntelen harácsolással. Köhögés, sok nyák-kiköpéssel; mell-hörgés az itt összegyűlt nyáktól; véres nyák-kiköpés. Tüdő-gümő-kór első stádiumában (azaz láz nélkül).

A **mell** és légzésre nézve. Nehéz légzés; mellszorongás; fuladozás. Mellgyengeség. Szúrás, nyomás a mellben. Erős szivdobogás, szinte látható és hallható; szivtúltengés.

Nyak-f., csúzos; golyva, néha fájdalommal és keményedéssel. Mirigy-daganatok a nyakon és hónalyon; mirigykeményedés.

Hideg kezek; kézremegés annyira, hogy semmit sem foghat.

A **lábszárak** vizkórosan vannak megdagadva; nehezebb mint az ólom. Fehér-térd-dag; gyuladós térd-dag; vizkóros térd-dag. Láb-dag, vizkóros. Göresök a lábban; inugrándozás. Láb-izzadás, oly erős, hogy a bőrt föleszi. Nehéz lábak, mint az ólom.

Jegyzék. Nagy adagban használt mercur által okozott bajok, mirigy- és nyákhártya-bántalmakban specificum a jód, valamint csont-betegségeken is; görvélykórban a baryta-val vetélkedik. Különös említésre méltók e betegségek. Túltengések (hypertrophien). Syphilis, túltengéssel; felemelkedett bujafekély, szalonnás alapzattal. Higanysenyv (mercurialkachexie); higany-sorv (tabes merc.) Nyákhártya bántalmak; különösen az orr-, fül- (eustach kürtje), gége-, vízeletcső-, méhhüvely-nyákhártyájának katarrhalis állapota, láz nélkül. Fülzugás és nehézhallás: gyakori nátha, vagy katarrhalis torok-lob következtében. Áll-mirigy-dag; fültómirigy-lob. Makacs mondola-dag, torokgyuladás után; chronicus túltengése (hypertrophie) a mondoláknak. Nyomó, szűrő máj-fájdalmak; máj-dag, keményedés. Fodor mirigy-daganatok. Hugyszervek bántalmai. Légcső-betegségek: idült katarrhus, légcső- vagy tüdő-

vészre hajlandóknál. Croup (aconit után). Tüdőgyulladás lefolyása alatt fenyegető tüdőmájosodás (hepatisation). Kemény emlő-csomók; sebhedt csecsbimbó, görvélyeseknél. A tüdőgümő-kór (tuberculosis) első stádiumában hasznos. Görvélyes térd-gyulladás; felfakadt térd-dag, melyből eleinte jó indulatu geny, később világos sárga, savós folyadék szívárog; fehér térd-daganat. Ide tartoznak még a: vízkór, torpid jellemmel; petefészek-vízkór (hydrops ovarii); syphiliticus csont-kinövések. A háj-kórban (Fettsucht) kísérletre méltó.

Kali carbonicum.

A lélekre nézve: exaltált, vagy lehangolt, változó kedély-állapot.

A testre nézve általában. Nagy hajlam a meghülésre. Vérpezsgés, buzogás, fejforrósággal. Érezhető ütérverés az egész testben, még a vastag lábujjban is. Nagy gyengeség; aléltóság. Göres-rohamok; rángások az izmokban, végtagokban. Reszketés; remegő bágyadság a végtagokban; azonnali elfáradás.

Száraz, izzadásba nem jöhető **bőr**. Viszketeg majd itt, majd ott; szúrás az egész testben, főleg az ágyban; égetés, majd itt, majd ott; különféle helyeken oly égetés, mint hólyaghúzó tapasz után. Itt-ott támadó csomók. Mirigydagاناتok. Sömör. Vérző fekélyek. Bőr és has-vízkór.

Különféle bántalmak által háborgatott **álm**. Ijesztő, andalgó, nyugtalanító álmodozás.

Láz. Este felé borzadozás, lefekvéskor; forróság, szomj nélkül elmuló. Este felé nagy fázás, lefekvésre készítő; e mellett émelygés, hányás, mell-göres egész éjjel át, gyakori fejjizzadással. Ebéd előtt láz nagy forróság, fejfájással; szintén este felé. Éji izzadás; a test felső része izzad; hideg izzadás az egész testben.

Fej-szédülés, kivált ülésben; fél, hogy leesik; ha fejét forgatja, igen szédül. Elveszti öntudatát; nem eszmél. Fejfájás, kocsizás alatt; fejfájás, émelygéssel, epe-, nyák-hányással. Fejnehézség elöl; hátul a nyakszirtig, a fejnek hátrahanyatlásával. Nyomó f. a homlokban, e mellett a világosságot nem tűri; nyomó f. a halántékokban; a szemek fölött; az egész fejben f. általános borzadályal. Te-

liség érzelme. Szűrő f. a homlok, halánték, a fej hátsó részében. Kopogó f. elől. Vértolulás, vérpezsgéssel az egész testben. Fejforróság; átfutó melegség; égetés. Oly érzés, mintha valami mozogna a fejben; vagy mintha valami szétvált volna a fejben. Fejzúgás. — Külsőleg rángások, melyek által a fej balra rángatik. Viszketeg; kütteg; a homlokon sárga, lehámló folt; a fej jobb oldalán fájdalmas csomók; varas fej. Kopaszodás.

Szem-f. mozgásban. Oly érzés, mintha befelé nyomnák a szemet. Szaggató f. éjjel. Szűrő, fekélyféle f. Viszketeg, égetés a szemben. A szem fehér része gyuladt; gyuladt pillák; szem-dag. A szempillák összeragadnak kivált a szögletekben. Összeszáradt nyák a pilla-szörökben, a szem nyomó fájdalmával. Szárazság a szemben, égetéssel. Szenkáprázás a világosságtól. Mereven nézés; akarata ellen egy pontra függeszti szemeit. Fekete pontok, foltok, különféle színek, karikák, szikrák a szem előtt; oly érzés, mintha be lenne hálózva a szem.

Fül-fájás, szaggatás a fül belső részében is. Szűrés, viszketés, csiklándozás a fülben. Fültömírgy-lob; daganat. Bedugulás érzete. Füleseugés, zúgás, éneklés.

Orr-égetés, főleg a bal orr-lyukban. Vastag vörös orr. Orrhegy-dag. Sebes, varas orrlyukak. Erős nátha.

Arcz-forróság és pirosság, hideg lábak. Duzzadt, rezes arcz. Húzó f. az arczban. Arcz-dag főleg a jobb oldalon; szűrés és szaggatással. Fakadékok a homlokon. Szeplők. Száraz, durva bőr az arczon. Felső ajk-dag; fölrepedezett ajk; ajk-hólyagesák, fekélyek, varak; lehámló ajk-bőr. Állgöres. Állmirigy-daganat.

Fog-fájás minden reggel, evés által nagyobbodó. Fogfájás csak evés alatt; ha vizet vesz szájába; ha hideg lég éri a fogakat; fogfájás arczfájással. Oly érzés, mintha a likas fogakban valami idegen test lenne, csak evés alatt. Szaggató f. a fogakban és alsó állban. Szűrő f. a metszőfogakban; égető szűrés kivált éjjel. Viszketés a fogakban. Inogás érzelme. Gyuladt, dagadt foghús; hólyagesák a foghúson. Foghús-fekélyek.

Száj-büz reggelenként. Megakadályozott nyelés; a puszta nyelés is nagyon nehéz és fájdalmas. Oly érzés,

mintha valami idegen test lenne a torokban. Nyák-gyülem a torokban.

Száj-iz rosz, savanyu, keserü; csekély étvágy; a tej nem izlik, a kenyér nyomja a gyomrot. Igen kívánja a savanyut; az édesség után is vágyódik. Evésnél émelygés; evés után álmoság, teliség érzete a gyomorban. Gyakori émelygés, felbőfögés; csuklás; gyomorégés; hányásra való inger; hányás. Nyomó f. a **gyomorban**, felbőfögéssel; nyomó f. mint a kötél reggel felébredéskor. Göresfájdalom, a nyeldeklöt is összefüző. Gyomorgöcs minden étel, ital után; a rohamokat felbőfögés követi, mely által enyhülést érez. Metsző, vájó, szúró, kopogó, sebféle f. Kül érintésre igen érzékeny a gyomor.

Nyomó f. a **májban**, kivált menésben. A lépben szagató, szúró f., mely által a légzés is akadályoztatik.

Nyomó f. a **hasban**. Csipkedés a köldök alatt. Metsző f., mely miatt hasát összehúzza. Szülfájdalomhoz hasonló kólíka. Égetés a köldök körül; vagy — hidegség érzete a hasban, mintha hideg víz folydogálna a belekben (kivált tisztulás alatt). Oly érzés a hasban, mintha tele volna vízzel, leginkább a jobb oldalon. Hasvizkór. Felfuvt, feszes, kemény has. Sok szél a hasban. Szél-kólíka, a szelek megindulása után enyhül. A jobb ölben oly érzés, mintha dagadt lenne.

Gyakori késztetés a **székre**, de mindenkor csekély szék. Ki nem elégitő székelés. Lomha végbél, nehéz székelés. Vagy hasmenés, megelőző hascsikarással, mely még azután is tart; büdös hasürülés; nyákos, véres szék; geliszták; szalaggeliszták. Székelés előtt belszorongás; székelés alatt az öl felé nyomuló fájdalom, gyomorgöres, émelygés, hányás, ez előtt borzadozás, ez után pedig belszorongás, forróság, végre széketétel; székelés után végbél-eröltetés vagy égetés. Végbél-viszketeg, hemzsegés, égetés. Az aranyeres csomók megdagadnak, kidudorodnak székelés alatt; aranyeres vériürülés.

Többszöri késztetés a **vizelésre** éjjel, nappal, késedelmes, lassu ürüléssel; a vizelés után még néhány cseppek jönnek. Hólyag-takár (Blasenkatarrh). A hólyag és vizelő csőben metsző f.

Tök-dag forrósággal; oly f. a tökzsacsakóban, mintha összezúzatott volna. Felizgatott, vagy hiányzó **nemi ösztön**. Erectiók éjjel görcsös fájdalommal; vagy — nincsenek erectiói. Pollutiók felizgató álmokkal. Közösülés, magömlés nélkül; közösülés után általános, de leginkább szem-gyengeség.

A női **nemzőrészekre** nézve: szaggatás, viszketés, égetés, csipős f. a szemérem-testben. Kora vagy késedelmes hősziám; éles havi vérfolyás, a külszemérmert kisebesítő. A hősziám előtt gyakori borzadozás, remegés, alhas-görcsök; többszöri forróság, szomjusággal, nyugtalan álmom; hősziám alatt fejfájás, hányás, hasfájás, bágyadtság, keresztfájás, nyugtalan álmom; hősziám után gyomorgörcs és hidegség érzelme a gyomorban. Fehér-folyás, mint a sárgás nyák, a szeméremtest viszketése és égetésével.

A **torok**-ban oly érzés, mintha valami test lenne a torokban; rekedtség; csiklandozás, hemzsegés, harácsolásra, köhögésre készítő. Görcs-köhögés, ökröndözésre, hányásra ingerlő. Véres nyak, geiny-kiköpések.

Rövid légzés, mell-szorultság, reggel: mellszorongás. **Mell-fájás**, kivált ha beszél. Mell-gyengeség. Légzés alatt nyomó f. kivált a mell jobb oldalában. Metsző f. a mell alsó részében; szúró f.; sebféle f. a hónaly alatt. Fekélyes tüdővész. Erős szivdobogás vérpezsgéssel, reggel fölébredéskor; összeszorító szivfájás. Viszketeg a jobb emlőben; kütteggel; mely csak dörzsölés által tűnik szembe.

Heves **kereszt-fájás**, terheseknél, vagy esés után. Hátfájás; szúró, nyomó f. kivált a vesék táján; hátfesz. A lágyékban oly f., mintha itt a hús szétveretett volna. Oly f. a hátban, mint nagy teheremelés után; ficzomodási f. a vállban. Nyak-fesz. Kemény állmirigy-dag; hónaly-mirigy-dag.

Szúrás a **vállak**-ban; szaggatás a jobb vállban. A **karok** elszibbadása, kivált nagyobb mozgás után; vagy éjjel, fekvésben; vagy reggel az ágyban, mintha meg lennének merevedve, a kezek is érzéketlenek. Szaggató, húzó f. a könyökben, al-karban a kezek felé. Fájdalom a kezekben, ha valamit meg akar fogni. Kéz-zsibbadás. Kéz-remegés,

midőn ir. Fölrepedezett, durva bőr a kezeken. Szaggatás az ujjak izületeiben, vagy a körmök alatt, a mutató ujj hegyében. Szúrás a jobb kéz ujjában, vagy a mutató ujjban. Fekélyféle f. az ujjak hegyeiben. Égető f. az ujjakban, mint az égő széntől. Sebféle f. a körmök alatt. Göresös kiés befelé húzatása az ujjaknak reggel az ágyban, rákövetkező zsibbadás, nehéz mozgattással. Varrás alatt ujj-rángások. Az ujj-hegyek zsibbadása reggel az ágyban. Bénulat a hüvelyk-ujjban, a kötéstől. A körmök környezetén égető f. A mutató-ujjon olyféle gyuladás mint a körömméreg.

A csip-ben egyszersmind a térdben szaggatás hemzseggel, ülésben. Nyomó f. az alsó végtagokban, mintha a csontokban fészkelne; oly f. mint ütés után a szárban, járás, tapintás alatt. Éji szaggatás, főleg a felszárban tisztulás alatt. Égető f., nyugtalanság az alsó végtagokban.

Nehézség, elzsibbadás, bágyadtság, nagy erőtlenség, feszesség az alsó végtagokban. A felszár izmaiban rángás; fészamodás f., ha felkel az ülésből. Húzó, szaggató f. a csontokban; szaggatás a lábikrában vagy a szárcsontban. A lábokban feszítő f.; nyomó f. a sark és talpban, járás alatt; szaggatás a bütyök körül, vagy a láb belső részében. Hemzsegés a talpban. Lábzsibbadás. Hideg lábak az ágyban. Lábizzadás, ha büdös is. Lábdag. Szaggatás a vastag lábujjban; szúrás annak hegyében; fagydag, gyuladt; szúró, metsző fájdalommal. A vastag lábujj körme úgy fáj, mintha a húsba akarna nőni.

Jegyzék. Legkitünőbb sikerét e szernek e következő körülmények és betegségekben észlelé Hahnemann. Haragosság, feljedezés. Fejszédelgés, tántorgás, nyomó f. a fej hátsó részében, vértorlás. Szemképrázás a világozágtól. Evés után kellemetlen teliség a gyomorban. Korgás a szelektől. Végbél viszketeg; végbélfájdalom a terheseknél. Csipős viszketés a női nemzőrészekben. Lefelé nyomó hasfájdalom; heves keresztfájás főleg terhes állapotban. A terhesség első felében jelenkező hajlam az abortusra. Csekély havitisztulás. Mellhártya-lob; vagy tüdőgyuladás (aconit után). Mell-szűkület; éji köhögés, genyikiköpéssel; nyákos, vagy fekélyes tüdővész, (mely ellen soha ki nem hagyá Hahnemann a kali carbonicumot). Éji fájdalmak a végtagok csontjaiban. Büdös lábizzadás. Átalános éji izzadás; hideg izzadás az egész testben. IIűdések, vagyis bénulatok (hol a causticummal működhetik).

Kreosotum.

A **lélek**re nézve. Levert kedély; meg szeretne halni. A zene hallása és hasonló érzelmek befolyása alatt, vissza nem tarthatja magát a sirástól. Haragosság, sirásra való hajlandósággal.

A **testre** nézve általában. Görvély. Sebféle, vagy fekélyféle fájdalmak; éji fájdalmak; összeveretés, zúzatás érzelme, lökö fájdalmak, vagy mint hosszú szaladás után; lökö fájdalmak éjjel az álomban, az egész testen át. Nagy nyugtalanság a testben, ha nyugalomban van. Vértályások a test különféle szerveiből. Jó és rossz indulatu genyedeések. Rákféle fekélyek. Csontszú.

Bőr-viszketeg egész dühösségig, égető forrósággal az egész testben; egész éjjel nem alhatik miatta. Kütteg; hólyagsák; fakadékok (Pusteln); sömör, korpaféle vagy genyedő, az egész testen. Iztapló (Gliedschwamm).

Álmosság, minduntalan ásítózással; e mellett rothadt szájjal, rossz étvágy; szokása ellen sokat alszik. Vagy — álmatlanság; éjjel nyugtalan; nem tud aludni; sok álmai vannak; reggel, ha fölébred, sokáig alussza ki magát.

Láz. A mint nyugszik, azonnal fázik. Részletes fázás a meleg kályha mellett is. Hideg és meleg felváltva. Gyakori átfutó forróság, körülírt arczpirossággal.

Fej-szédelés; reggel az utcán szinte tántorog; fejfájás álomossággal, minden lelki indulat után. Kifelé nyomuló fejfájás, mintha a homlokon minden kitolódna. Huzó fejfájás, a szemek összehuzatásával, a jobb homloktól az állig. Rángó fejfájás. Szaggató fejfájás, sirás és haragossággal. Szúró f. a jobb halántéktól az állig, fogakig. Kopogó f. a homlok táján. — Külsőleg fekélyféle f.; kopaszodás.

Viszkető, csipdeső f. a szemben és pillákban, dörzsölés által a pillák megvörösödnek, később a bőr lehámlik. Forróság a szemekben és könnyezés. Dagadt pillaszélek és ezeknek összeragadása. Könnyezés; a könnyek forrók, csipősek mint a sós víz. Homályos látás, mint fátyolon át.

Szúrás a kül és bel fülben, mintha tüvel szurkálnák.

Viszketeg a fülekben, egyszersmind a talpban. Nedves sömör. Fül-gyuladás külsőleg égető forróság és fájdalommal.

Rosz bűz az **orr**-ból. Vérfolyás nagy mérvben; vastag, fekete vér. Réz-orr. Nagy nátha, tüsszentéssel.

Szaggalató f. a jobb **arcz**-ban, az álltól a halántékig, fülig. Arcz-küteg, de kivált a homlokon. Száraz ajkak; a felső ajk-bőr lehámlásával.

Húzó f a **fogak**-ban a halántékig, oly érzéssel, mintha a fogak hosszúak lennének és helyökből kimozdultak volna. Súlyos foghús.

Kaparás, fojtogatás a **nyeldeklő**ben; nyomó f. a jobb oldalon, nyelés alatt.

Vizrák (Wasserkrebs) a **száj**-üregben. Süly (Skorbut).

Semmi **szájiz**; minden szalmaizü. Keserü szájiz. Savanyu felbőföges, vagy üres. Émelygés a terheseknél, köpködéssel. Fojtogatás reggel. Édeses viz-hányás reggel éhgyomorra. A szorosb ruhát nem türi. Fájdalmas keménység a gyomor mellett. Kókem (scirrhus) vagy gyomor-rák. Orrán, száján ömlik a vér.

A **máj**-ban nyomó, szűrő f., vagy mint lökés után, teliség érzetével; ruháját fel kell oldania. Fájdalom a lépben, ha felkelés után azonnal leül; minden külnyomás után érezhető f.

Has-f. a köldök körül, mint néha savanyu eledel után. Összehúzó, kapkodó f. a köldök körül, fekélyféle fájdalommal az egész hasban. Szülfájdalmakhoz hasonló fájdalom, hasztalan késztetéssel a vizelesre, mely végre csekély mérvben, égető ürüléssel bekövetkezik; minden negyed vagy fél órában megújul a fájdalom. Metsző f. mintha hasmenésre késztetné és ilyenkor összehuzza hasát. Szűrő f. a köldök körül, megakadályozott légzéssel. Fekélyféle f. mély légzés alatt. Fájdalmas hidegség a hasban, kevés vizeléssel. Felfuvott, feszes has. A lágyékban feszítő f.; szűrés az oldalban a czombig lefelé; gyakori lágyék-f. a jobb oldalon, a tökzsacsóba ereszkedő.

Rendetlen **szék**; székletétel csak minden 3, 4 nap és pedig kemény, száraz; vagy — véres hasmenések.

Kevés **vizelés**; vagy — gyakori és bő vizelés, még éj-

jel is; vizelés nyomó fájdalommal a hólyagban, mint terhes állapotban; reggeltől délig majd minden fél órában kell vizelnie, mire oly gyorsan ingereltetik, hogy alig van ideje elkészülni.

A **nemző-részekre** nézve. Görcsfájdalom a női mérementsben; vakarásra készítő viszketeg a méhhüvelyben. Fekélyféle f. a méh nyakában közösülés alatt; kemény csomó a méhnyakon. Méh-szakadás. Kora és hosszabb időig tartó hősziám, bő vérfolyással. Hősziám előtt nehézhallás, üres fölböfögés, vagy nyák-hányás, puffadt has, nyugtalanság; hősziám alatt fejfűgás, vagy oly érzés a fejben, mintha kifelé préselnék, nehéz hallás metsző f. a hasban, szűró f. a mell alsó részében; hősziám után alhasgöresök főképp az ölben, eröltetés, nyomás, mintha ismét kezdődnék a hősziám, összehűzó f. a méhhüvelyben, bekövetkező fehér-folyással. Fehér-folyás nagy gyengeséggel. Émelygés terhes állapotban; hajlam az abortusra. Szűró f. az emlőkben.

Kaparás a **torok**-ban, durva hang; köhögés, mely izetlen, hamuszínű nyák-kiköpés által megsziűnik. Köhögés este az ágyban, a gégében létező inger által előidézett. Fűtyűlő száraz köhögés, vizelésre való késztetéssel, hasösszerázattal; görcs-köhögés, hányásra való ingerrel, fojtogatással; kaparással járó köhögés, vastag nyák-kiköpéssel.

Nehéz és szorongó légzés; rövid légzés. **Mell**-nehézség; mell-nyomás kivált a mellesontban, mintha a mellesont vagy az egész mell be lenne nyomva. Nyerseség érzelme az alsó mell-részben; égetés, a mell közepétől föl a torokig, mint pálinka-ivás után, arcz-forróság és pirossággal. Szűró f. a mell közepén, innét a jobb hónalyig terjedő; a kar föl-emelése által leginkább nagyobbodik a fájdalom; vagy — mell-szűrás a bal oldalon, innét a jobbra átmenő, érezhetőbb akkor, midőn az ágyban megfordul; szűrás a jobb oldalon, megakadályozott légzéssel, néha a vállig menő; többsziűri kés-szűrás a jobb mellben, éjjel is; enyhül, ha kezét erősen rányomja. Tűdő-genyedés. Szív-szűrások. — Külsőleg, szűrás a bal emlőben, mint egy éles késsel, innét igen gyorsan a jobb emlőben, a has jobb oldalában

érezhető, a czombig, lábbig terjedő. Szűrő f. a bordák közt, főkép nyugalomban. Emlő-bántalmak; mell-rák.

Kereszt-fájás, igen érzékeny, nyugodt állapotban, enyhül mozgásban; oly f., mintha a kereszt össze lenne törve. Szülfájdalmakhoz hasonló fájdalmak a keresztben, nyomó fájdalommal a hasban a szeméremtestig, czombokig lefelé ereszkedő, belszorongás és az egész test remegése mellett. Hát-f. éjjel; nyugalomban nagyobb. A vállak közt húzó feszesség, vagy oly f. a vállakban, mint ütés után. Nyakmirigy-dag.

A **karok**-ban szúrás, mely a vállaktól kezdve az ujjakig terjed; kézforróság, hemzsegés akkor, midőn megszűnik a szúrás; erőtlen, érzéketlen kezujjak, kezével semmit sem foghat meg. A felső karban oly érzés, mint ütés után. Az alsó karban húzó, göresféle f. az ujjakig; kezével nem foghat. Fölrepedezett bőr a kezeken, melyek egészen megmerevednek. Az ujjak elszibbadása. Oly érzés a hüvelyekben, mint megrántás után.

A felső **lábszárban** oly f., mint esés, ütés után; átható rángás a bal szárban nyugalomban; oly f., mintha rövid lenne. Az alsó lábszárban kopogó f., a talpban is érezhető. A lábokban kifelé csavaró f., kivált nyugalomban. Szaggatás, szúrás a sarktól a talpon át a vastag lábujjig este, míg el nem alszik; égetés, égető viszketés kivált a talpban. Láb-dag; vizkóros dag.

Jegyzék. Az imént körjelileg leirt kreosot alkalmazása, kivonatban ezen betegségekre vonatkozó egyéni esetekben lehet sikeres. Ide tartoznak azon kórosatok, melyek a tenyészetnek (vegetatio) sínlődő állapotára, a jó nedvek és az életerő szegénységére mutatnak; ennél fogva ide tartoznak mindennemű gonosz nyákfolyások, gonyedések, fekélyedések, kütetek, rothasztó jellemű vérzések. Különösen: rothasztó betegségek; fene (gangraena); fekséb (decubitus), mind az akut, mind a chronicus nyavalyákban; aszkór; bélfekély; büdös hasürülések, az életerő kimerülésével. Passív vérzések a test minden üregéből. Gonosz indulatu fehér-folyás; méh-rothadás; méh-keményedés, -rák. Gyomor-lágyulás. Hugy-ár (Diabetes); hugy-tarthatlanság. Tüdő-gümőkór. Skorbut. Fogfájás cariös fogakban. Evető, rákféle fekélyek átalában. Fagydagatok.

Lachesis.

A **lelek**re nézve. Lomhaság; beszélni is lusta. Mindent fekete színezetben lát; nagy hajlam az epekedésre. Komorság; életunottság. Beteges állapotban igen tűnődik a betegség kimenetéről; tulságos panaszolkodás, érzékenység a betegségben. Bizalmatlanság; gyanúsítás. Szerlemfáltás. Nagy részvéttel viseltetik minden iránt; szívesen közöl mindent, mit csak tud; társalgásban egy tárgyról rögtön a másikra ugrik. Gyenge emlékező tehetség; azonnal mindent elfelejt. Elmezavarodás nagy harag, vagy sok tanulás, mértéktelen ivás után. Zavart állapotában azt képzei, hogy örökre el van kárhozthatva.

A **testre** nézve általában. Leginkább melancholicus egyéneknél különösen hasznosnak látszik a lachesis. Nem különben a nőknek, kivált a hószám kimaradása időszakában előforduló bántalmakban. (Egyébiránt kedvező körülményekben másoknak is segít erőteljesen.) Tavaszi időben, meghűléstől, sok mercurtól származott bántalmakban. Búsulás, epekedés szülte szenvedésekben. Oly fájdalomban, melyek egy részről a másikra mennek át és leginkább előbb a bal, aztán a jobb részt ostromolják. Gyakori ájulás. Rángások borzasztó kiabálással; meredezés; görcsök a gyermekeknél. Nehéznyavalya: roham előtt minden cselekvényeiben zavarodást mutat a beteg, vagy szédeleg, feje fáj, arcza sápadt, bőfögeése van; vagy különös érzést tapasztal torkában; roham után mély álom, sok nyák a száj és torokban. (A nehézvér kiirtására szolgáló szerek közt különös figyelemre méltó az ignatia.) Csont-fájdalom. Bénulatok; egyoldali (jobb vagy bal) bénulatok. Ugy látszik, mikép a gutaités után fejlődött bénulatokban, a bal oldalra működik leginkább. Nagyobbak általában a fájdalom nedves időben, vagy nyugalomban. (Ezen gyógyyszer valamint több más orvosságnak hatása is megzavartatik szenvedélyek, különösen harag, epekedés által.)

A **bőrre** és az alatt levő részekre nézve. Viszketeg, mint a hangyáktól is, főképp a háton, a czombon vagy ka-

ron; szűrő viszketeg különféle helyeken; bőr-égetés, kivált éjjel. Kütege, csiklándozással, kivált éjjel az ágyban; apró csomócskák az egész testen, kivéve a mellet, arcot és hast; köleshimlő az egész testen; apró, vöröses sömörféle kütege az arcon, nyakon és karokon. Szemölcs a kezeken. Pokolvar. Rühféle kütege a kezeken és lábakon, égető viszketéssel. Sárgaság. Arcz-orbáncz. Skarlát, nyakmirigy-daggal. Nyirk-daganatok. Az egész test megdagad; a mell és has mintha dagadt lenne és éjjel érzékeny; a megharapott testrész megdagad, gyuladt, nagy fájdalom és láz mellett; fene a megharapott részben; ugyan ezen rész nagy vérzése; kigyó (vipera)-harapás után következett nagy dag, émelygéssel hányással, nagy szomjjal és nyelv-daggal. Genyedések. Fekélyek; tisztátlan, eves fekélyek; gonosz indulatu fekélyek. Elyomott fekélyek. Pokolvar. Vérző rákféle fekély. Utér-dag. Vértapló (Blutschwamm). Iztapló (Gliedschwamm).

Álmosság dél előtt, korán este, az időn túl alszik és bágyadt; vagy — éjfél előtt el nem alhatik; épen nem alhatik; igen ébrenre alszik. Nyugtalan álom; álmából különféle bántalmakkal ébred fel. Sokat álmodik a napi eseményekről; buja álmak. Általában álom után minden tekintetben rosszabbul érzi magát.

Láz. Erős hidegrázás, fogvaczogás, áll-görcsféle bántalom. A csecsemő elcinte nyugtalan, fekiüdni nem akar, sir; később teste forró, gyakori bőfögése van, tejet hány ki és több ízben megyen a hasa. A gyermek feje forró, lábai hidegek, nyöszörög, nem beszél. Váltóláz: belső fázás és külső forrósággal, e mellett feje fáj, étvágya nincs. Megrögzött, sok chinával orvosolt, negyednapos váltóláz. Váltóláz szomjuság nélkül mind a hideg, mind a forróság alatt, noha nyelve száraz. Typhus; katarrhális láz. Meleg kezek és lábak este. Forró tenyerek és talpak. Forróság, mint a vérpezsgéstől; kiállhatatlan éji forróság, izzadás, szomj, leírhatlan hasfájás. Nagy hajlam az izzadásra; igen bő izzadás; enyhítő izzadás, vagy minden enyhülés nélkül csúzos betegségben.

Fej-fájás egyoldali; reggelenkint elfogultság, e mellett forróság, vértolulás. Szédülés gyakran és csak egy per-

ezig tartó, főleg ha szeméit behunyja. Gutaütés, melynek következtében feje, az arcz-izmok, szája balra húzódik; baloldali bénulat. Agy-bántalmak a gyermekeknél; agyvizkór. Fejfájás, mélyen belől mutatkozó. Fejfájás a naptól. Nyomó f. émelygéssel, álmosággal a homlok táján, a szabadban, vagy mozgásban elmuló, de csendes ülésben ismét visszatérő; f. a jobb oldalon, a szem fölött, a homlokban, később a bal halántékban, ismét jobbra az arcban és egyik felső zápfogban. Kinyomó f. hajolás alatt; teliség érzete; oly érzés, mintha feje szétrepedne. Összefűző, feszítő f. Kopogó f. a szem fölött, émelygéssel; a két halántékban; mint az ütérverés, kivált a bal szem fölött. Más bántalmak közt, vértolulás, fejforróság. Külsőleg — a fej bal fele igen érzékeny; hemzsegés; viszketés; vakarás után égetés. Fej és arcz-dag, a szemek beragadásával.

Szem-fájás az olvasástól, kivált gyertyavilágnál. Nyomó f. oly érzéssel, mintha a szem ki akarna ugorni. Szúrás; viszketés, főleg a bal szemben. Oly érzés, mint mikor árpa keletkezik a szempillán. Duzzadt véredények, melyek a szemszöglettől a szaruhártyáig terjednek. Szaruhártyák. Oly érzés, mintha a szemek vastagabbak lennének. Kisírt szemek. Bal szem-homály, csekély erőltetés után is, könysipolylyad. Messze még jól lát, de közlrol homályosan, főleg ha olvasni akar. Oly érzés, mintha napsugarakat, a gyertyavilág körül világoskék gyűrűt, vagy tüzes karikákat látna.

Sebes, varas **fül**. Fülcsáragság. Nehézhallás; igen nagy érzékenység legkisebb zörejre. Bömbölés, vértolulással.

Orr-vörösség azoknál is, kik szeszes italok, vagy bujalkór következtében jutottak hozzá. Belőlrol varas orrlíkek. Orr-vér-folyás; geny és vér-folyás. Orrfékely (Ozoena). Vízféle folyás az orrból; sok nyákfolyás. Náthájától nem szabadulhat; minduntalan visszatér; elnyomott nátha következményei ellen.

Szenvedő **arcz-kifejezés**. Eltorzított arcz (guta után is). Nyomorult kinézés. Arczpirosság, fejfájás, mell-, vagy gyomor-bántalmakban. Rezes arcz. Arczfájás, szag-gatás a szengödör fölött, hányással (a serdülő leányoknál

különösen). Arcz-dag, vörösséggel; kékes vörös arczdag, szűrő, kopogó fájdalommal. Arcz-orbáncz, kivált a bal szem alatt. Genyryel telt hólyagesák. Vöröses sömör. Börhámlás. Ajk-dag. Áll-göres. Föl és lefelé mozgó alsó áll, gutaütésben. Lefüggő alsó áll kábult, szunyadozó állapotban.

Fog-fájás, fejfájással, e mellett fázás, forróság, szomj, nehéz lábak; fogfájás, arczdaganattal. Szaggatás a fogakban, rángó, szűrő f. a fogak gyökeiben, néha a fülig; evés, hideg, vagy meleg ital után; kopogó szúrás, könnyen előidézett foghús-vérzéssel, kopogó fájdalommal a szem fölött, mely miatt alig lát; minél kevesebb a nő tisztulása, annál nagyobb a fogfájása. Sebes, fájdalmas foghús miatt nem chetik; vérző foghús; foghús dag, kékes vörös és fájdalmas.

Erös **száj-égetés**; részletes szájkisebesedés, fájdalommal meleg ital után; szájbőr-hámlás; fenés helyek a szájbán; szájröthadás. Nagy szájszárazság; összegyült sok víz a szájbán, mintha a gyomorból jön. Nyálfolyás, más bántalmaktól, főkép mercurial szerektől. A nyelven oly érzés, vagyis égetés, mint a borstól. Nyelvbénulat, guta után. Nyelv-dag, szájbüzzel. Kisebesedett nyelv, alhas-bántalmakkal. Megnehezedett beszélés; némely szavakat alig tud kimondani. A szájjad gyuladt, dagadt, e miatt ugy látszik, mintha a nyelésap be lenne ékelve.

A **torokban** csiklándozás; a nyelcsöben ritka érzés, nehéz-kör előtt. Torokfájás, álom után nagyobb; vagy a fülig terjedő oly érzéssel, mintha megfúlna. Torokfájás üres nyelésben. Czövek, vagy csomó-éret, nyelés alkalmával. Oly érzés mintha a torok meg lenne dagadva, vagy vastagabb lenne, e mellett fájdalmat érez, midön folyadékot nyel. Oly érzés, mintha evés közben valami felakadna a nyelcsöben, vagy mintha kenyérmorzsa lenne benne. Égetés a torokban, főkép bal oldalon. Sebféle f. a torok és nyelcsöben, nyelés alatt. Oly érzés, mintha nyers lenne a torok, kivált midön folyadékot nyel. Torok, mondola-gyuladás, mely genyedésbe készül menni; (belladonna után). Bujakóros, mercurial fekélyek a torokban, igen fájdalmas nyeléssel. Nehéz nyelés; egészen megakadályozott nyelés; szüntelen késztetés a nyelésre; az italok az orron jön-

nek vissza; viziszony. Sok nyák a torokban, néha édeses; hákogás, mely által nyúlós, sós nyákot vet ki.

Kellemetlen, rosz **száj-iz**, mint a méregtől (a hysterica nők kifejezése szerint), mely a fogakat elzsibbasztja, émelygést okoz. Tapadozó **szájiz**. A savanyu étel édesnek tesz; sós, savanyu, keserű **szájiz**. Étvágyhiány; a kenyeret, zsemlet nem cheti; az éhség daczára sem kíván enni; hetekig mit sem chetik, dohányozni sem akar. Vagy — nagy éhség; alig várja az ételt; várakozás közben göresös ásitozás, sápadt arc, ájulás; valamit kell azonnal ennie, mire jobban érzi magát; mohón nyeli a már kitalált eledleket. Evés után kéjelmetlenség, émelygés, böfögés, néha hányás. Gyomor-nyomás, böfögés által enyhül. Evés után néhány órára különféle bántalmak, gyomorgyengeség. A tej émelygést, a dohányzás csuklást, émelygést, köhögést, a bor többféle kellemetlenséget okoz; kávé után mindenkor jobban érzi magát. Szeszes italok okozatai ellen hasznos.

Csorvás (gastrische) bántalmak. Gyakori böfögések, melyek által kínos állapota enyhül. Ételizü, vagy savanyu, keserű felböfögések. Csuklás a dohányzástól. Különös neme az undorodásnak, a mely azonnal előidézttetik, mi helyt czukor-golyócskákat lat. (Erre nézve volt több eseten.) Émelygés; könnyebbülést érez, ha ruháit felbontja. Hányás, más bántalmak mellett: epét, nyákot eledleket hány ki. Hányás a terhes nőknél.

Gyomor-fájás, kegyetlen, ha kézzel tapintják a gyomrot. Üresség érzete éjjel, vagy már délután, ámbár jól lakott. Nyomó f. a gyomorban éjjel és reggel, felkelésre kényszerítő, a szelek megindulása után enyhülö; mintha valami nehéz teher nyomná a gyomrot, délutáni álom után rosabb. Gyomorgöres, böfögéssel, nyák-hányással; oly érzés, mintha valami csomó vagyis gomoly húzná magát össze a gyomorban. Változó forróság és hidegség a gyomorban; égető f. a gyomor és máj táján, kemény haspuffadással és oly érzéssel, mintha valami leszakadna.

Mindkét rászt-tájon (hypochondern) érzékeny fájdalom, erősebb légzés alatt; fájdalom köhögés alatt; mély légzésben szúrás; szorosb ruhát nem viselhet. Májfájda-

lom; összehúzó, feszítő f. kivált állásban. A lépben erős f. kivált kocsiszás alkalmával.

Has-fájás, járás után, vagy reggel felkeléskor; majd elviselhetlen kín székszorulással. Üresség érzete a hasban. Nyomó f., mely által a légzés megakadályoztatik, felbőfőzés által enyhülő. Fájdalom a hasban, visszaütődött láb-fekély után. Göresös f. hasmenéssel. Összehúzó f., mintha egy gomoly képződnék. Szűrő f., meggyógyult szembaj után, vértolulással a fej felé. Oly érzés, mintha kést szúrtak volna hasába. Oly érzés, mintha valami eleven mozogna a hasban, iszonyu fájdalommal, nagy forróság és izzadással. Égető f. föl és lefelé a czombig ereszkedő, szúrással vizelésre való késztetés alatt. Felfuvott has, feszítő érzés mellett; kemény puffadás a szelektől, melyek a sérvbe tolnak. Szelek és innét hasbántalmak. Fájdalom az ülben, emelés, vagy hajolás által nagyobb. Fájdalmas dag és keménység az alhasban, kopogó fájdalommal.

Székszorulás; kemény szék, mint a juhgané; most kemény, most ismét puha szék fölvaltva; vagy — hasmenés, végbélfájdalommal; megrögzött hasmenés, gyengeséggel. Vérrel vegyes nyák-, egyedül vér, vagy csipős nyák-ürülések. Göresös f. a végbélben székletétel előtt és után; végbél-szakadás szék után. Végbél csomók. Aranyeres bántalmak.

Szűrés a **vesékben**, innét a májig, lefelé a vizelőcsőig terjedő. A hólyagban tompa f., székszorulásban. A vizelőcsőben égetés vizelés alatt; vizelés-bántalmak kocsiszás, borivás után; vizelésre való késztetés, hólyag-nyomással, mintha sérv akarna támadni; gyakori vizelés. Hólyag-aranyér. Hólyag-bénulat.

A **férfi-nemzőrészekre** nézve. Kemény előbőr, phimossissal; vörös foltok a makkon. A tökszacskóban nyomó f., mintha sérv akarna támadni; zúzatás érzelme, főkép ülésben. Buja képzelgések; felizgatott nemi ösztön, bujasággal, vagy a nélkül; vagy — férfi-tehetlenség. Erectiók, leginkább álom után; elhálás alatt nehezen ömlő mag, vagy egészen kimaradó magürülés. Pollutiók, gyengeséggel, fejfájással. A **női nemzőrészekre** nézve: összehúzó f. a méhben. A rendes havitisztulás kimaradása idején elő-

forduló bántalmakban figyelemre méltó ezen orvosság; így — ha rövid időig tart, vagy elkésik, vagy kimarad hosszabb időre a havitisztulás a már idősb nőknél; vagy ismét nagy mérvben tér vissza. Hasznos fiatal nőknek is, ha tisztulás előtt ideges bántalmakban szenvednek, gyomor-, mell-göresben, metsző f. az alhasban, fejfájás és szédülésben, tisztulás előtt néhány nappal pár csepp vér csepeg az orrukból. Tisztulás alatt heves göresök a hasban, mintha kést szúrtak volna belé; kopogó f. a fejben; a keresztben éles f.; a vér is éles és nyulós. Tisztulás előtt fehérfolyás. Szülés után az egykori bántalmak ismét visszatérnek; u. m. a fejfájás, hasfájdalmak sat. Mellrák okozta fájdalmak enyhítésére.

Légcső-f. tapintás, érintés alatt. Oly érzés, mintha szük, vagy dagadt lenne a légcső; sebféle f. a légcsőben; csomó-, czövek-ézés a légcsőben. Rekedtség, gyenge hang mellett; szokott hangon nem beszélhet, sőt hangot nem adhat, néha oly érzéssel, mintha valamit ki kellene harácsolnia, a mi nem akar felszakadozni. Köhögés a torok-fekélyektől; köhögés a gégében létező ingertől, erősebb este az ágyban; köhögés nagy erőltetéssel, hányásra kényszerítő; megrázkódtató köhögés, vértolulással a fej felé, vizelésre való kényszerítéssel; nagy erőszak után szakad fel a nyák. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Légcső-, tüdővészben néha nagy enyhülést okoz.

Meli-hörgés; sziszegés, füttyülés légzés alatt. Rövid légzés, egyéb bántalmak mellett; minden erőltetés, leginkább pedig kézimumkák után. Nehéz légzés. Mellszorongás. Tüdő-májasadás (Hepatisatio) ellen, *sulphur* után használandó. Asthma. Fuladási rohamok, más bántalmak mellett. Gyakori mellfájás, elgyengüléssel; nehézség a mellen; mell-nyomás, mintha a mell tele volna szelekkel. Sebféle, vagy szűrő, vagy égető f. a mellben. Szívdobogás, nagy gyengeséggel, kivált a leányoknál, több más baj kíséretében. Utérdag. Kékkór.

Kereszt-f. időszakonként megjelenő; ficzomodás érzete, minden mozdulást gátló; zúzatás érzelme a keresztben. Hátfájás, székszorulással. A vállak közt összehúzó fájdalom. Igen érzékeny **nyak** minden kül nyomásra, érintésre,

ugyannyira, hogy a takaró, sőt a rajta levő fehér ruha, fejkötőszalag stb. is tehere van; a torok, gége legkisebb érintése által fuldoklik. Nyakmirigy-dag; felfakadáshoz közelítő mirigy-dag; fekélyek.

A **karok** csontjaiban fájdalom; csúzos szaggatás a karokban. A kézben oly érzés, mint hibbantás, megrántás vagy megeröltetés után. Szaggatás, szúrás a kezekben. Elzsibbadás; reggel nem írhat. Vértolulás érzete a kézben, amely megdagad és kékesvörös lesz; rögtön támadt kéz-dag, megelőző esiklándozással; hólyagesák a kézen, vakarás után kellemes viszketést okozók; rüh-hólyagesák; felrepedezett bőr, kivált télen; hirtelen támadt több szemölcs a kézen; kemény csomó a közép ujjon, megelőző viszketés után támadó. Pokolvar az ujjon. Körömméreg.

Szaggatás, feszítő f., zsibbadás érzete a csipben; az álomból felverő, az ágyból kizűző f. a csipben, mercurial szerek tulságos használata után is. Szaggató vagy húzó f. a **lábszárakban**; nagy nyugtalanság; minduntalan mozgatnia kell lábszárait, mert különben rángásnak vannak kitéve. Oly érzés a felső lábszárban, mint ütés után. A térdben szúró f. kivált menésben; daganat, vagy ficzamosítás vagy megrántás érzete a térdben; térd-dag, érintés által igen fájdalmas; térd-fesz, fájdalommal. Az alsó lábszár dagadt; viszket; vakarás következtében érzékeny foltok támadnak a lábszáron. Lábszár-fekélyek, ha tisztátalanok, feketék is; elnyomott fekélyek után támadt különféle bántalmak; csontszu (Knochenfrass) esetében igen hasznos. Jéghideg lábak, egyéb bántalmak mellett. Lábdag, más bajok kíséretében, terhes állapotban is. Apró, kemény, fehér, mélyen fekvő hólyagesák, vakarás után égető viszketéssel. Kelés, genyedésbe menő; genyedző fagydaganat. Fölrepedezett bőr.

Jegyzék. E szer által ezen betegségek gyógyítandók, bizonyos körülményekben. Bőrviszketeg az egész test, vagy annak egyes részeiben. Száraz rüh. Idült, tisztátlan fekélyek, hólyagesákkal körülvéve; elnyomott fekélyek után támadt különféle bántalmak. Pokolvar. Félelem a halál, betegség (különösen a cholera-tól). Vallásbeli örültség. Szerelem szülte bántalmak. Szélütés, baloldali arczeltorzitással. Vértolulás okozta fejfájás, szédülés. Kopo-

gás, a fej bal oldalában. A szem-szöglettől a szaruhártyáig terjedő duzzadt véredények, keresztül szöve. Fűlszárazság. Vörös orr, iszákos vagy merkurial szerekkel bőven élt egyéneknél; orrbűz; visszaverődött nátha. Dadogás, nyelv-bénulat szélütés után. Oly érzés a torokban, mintha csomó lenne benne; a folyadék nehéznyelése. Émelygés reggel az ágyban; nyák-, epe-hányás; gyomornyomás, mint valami tehertől. Összefűző, feszítő, égető májfájdalom. Oly érzés a hasban, mintha ott valami eleven mozogna: iszonyu fájdalom, kitörő nagy forróság, izzadás, ez után átfutó borzadás érzelmei mellett. Kóválygó szelek. Fájdalmas daganat, keményedés, az alhas bal oldalában tapintható. Székszorulás a belek erőtlenségétől; székszorulás és hasmenés felváltva. Kimaradó, vagy csokély hőszám; ez előtt fejfájás, csokély orr-vérzés. Inger a köhögésre; harácsolás; rekedtség; légsző-érzékenység köhögés alatt; nyák-légszővész; sebszerü f. a mellcsontban. Tüdőmájásodás (hepatisation) sulphur után adandó. Szív-dobogás; ütődag. Aranyeres hántalmak. Cserepes kéz-bőr; több szemölcs a kézen.

Lactuca virosa.

E szer leginkább a légzés organumaira működik.

Átalában pedig ideges, görcsös szenvedésekben, túlnyomó forrósággal járó betegségekben kitünő erővel bír.

A bőrre nézve: az egész test vízenyős daganata, nehéz légzéssel, rövid köhögéssel, ezenfölül a fekvés is terhes, étvágy semmi.

Gyakori ásítózás; álmoság; munka közben is gyakran elalszik; káb-álmom (Schlafsucht).

Láz. Igen száraz, kellemetlen forróság a test felső részében, jéghideg lábak; kiállhatlan forróság, hajnali órákban.

Tompa fej-fájás. A fejtető kis helyén fészkelő f. kivált a fiatal nőknél. Nyomó fejfájás oly érzéssel, mintha az agy lazult lenne; préselő f. kevés elmeerőtletés után.

Szempilla-égetés, nappal, ha ir. A szemszögletekben csipdeső f. A szem fehér része vörös, sok nyákelválasztással, kivált idős, vérteljes férfiaknál.

Nehéz nyelés, nyelcsap-égetéssel vagy oly érzéssel, mintha a torok nyers lenne. Nyákgyülem a nyeldeklőben.

Gyomor-f., mely nyomás alatt nagyobb. Nyomó f. teliség érzetével, mintha szétrepedne. Jéghidegség érzete

a nyeldekli és gyomorban. A gyomorf. enyhül, midőn előrehajolva ül, vagy a szelek elmenete által.

Csipeső, metsző f. a **has**-ban. Nehézség érzete a hasban, mintha valami teher nyomná lefelé, kivált állásban. Teliség érzete. Haskorgás, fészesség a szelektől. Hasvizkór (hideglelés után), arcz és lábdaggal, nehéz légzéssel, máj-keményedéssel.

Gége-, légső-nyerseség; rekedtség; teliség érzete a légsőben. Száraz köhögés, mely alatt melle, hasa összeráztatik. Görcsös köhögés, száraz, üres, csiklandozás által előidézett és oly erős, hogy a mellett majd szétrepeszt. Szamárhurut. Fulasztó köhögés a hysterica nőknél.

Rövid légzés; szorongó légzés oly érzéssel, mintha a **mell** szűk lenne; álmából gyakran felriad és szorongva hirtelen felülni kénytelen. Nehézség érzete, mintha egy másza feküdnék mellén; szabadabb légzés okáért, ruháit oldja fel, hogy azáltal szűknek érzett mellét szabadabbá tegye. Semmi szorosat sem viselhet mellén. A felülés némi enyhülést okoz. Mellvizkór; fuldoklási rohamok a mellvizkórban. Asthma. Vérpezsgés a mellben, sebes légzésre készítő, mellszorogást okozó csekély mozgás után is.

Jegyzék. E gyógyszer választását igénylik általában azon bántalmak, melyek föllepténel feltűnő a forróság. Melancholia, hypochondria, hysteria. Állandó teliség érzete a légsőben; inger a köhögésre; száraz, görcsös. mellrázó köhögés; görcs-hurut, hányással. Görcs-fuladozás, organicus szív-bántalmak miatt. Mellvizkór, általános daganattal, nagy gyengeséggel. Látzavar; kezdő fekete hályog.

Lamium album.

A **lélek**re nézve; leverett kedély, mintha ártatlanul kellene sok kellemetlenséget eltűrnie; sírásra való hajlam, siránkozás azon okból, hogy állítólag, el van hagyatva. Ugyanegy gondolat többször jö eszébe, mi miatt elszomorkodik, félvén attól, hogy meg fog bolondulni.

Álmatlanság; nem tud elaludni nagy ébersége, nyugtalansága miatt; vagy éjjel gyakran ébred fel, sok álma miatt.

Fej-fájás reggel, mint éjszakázás után, oly érzéssel is,

mintha a fej abronccsal lenne körülfogva. Összenyomó f., mintha a fej mindkét oldalról nyomatnék úgy, hogy az agy közepe fáj leginkább. Külsőleg akaratteleni fejmozgások előről hátra felé.

Nyelés alatt oly f., mintha csomót nyelne.

Geliszta-hugyozás; hányás.

Fájdalom a **májban**, a mely csak úgy enyhül, ha kezét rányomja. Az ölben balra oly érzés, mint sérv-kitolódás alkalmával.

Mell-gyengeség; gyenge hang; alig beszélhet; alig bír légzetni.

Jegyzék. Kivonatban, e körülmények szolgálnak e gyógyszer választására. Nagy lelki nyugtalanság és félelem a tébolyodástól. Mindenkori alvás alkalmával visszatérő ugyanazon egy tárgy által háborgatott álom. Vizezés kezdetén elnyomott, később azonban kielégítő vizezés. Vértorlás a méh felé. Csipős fehérfolyás.

UNIVERSITATEA
Laurocerasus.

A **lélekre** nézve. Csüggettség; szomorúság; siránkozás. Belszorongás este lefekvéskor, e miatt el nem alhatik. Ingerlékenység; minden bosszantja. Vagy — jó kedv; csintalanságig menő vigáság. Belső megelégedés; szelid andalgással összekötött lahkadságában szinte élvezetet talál. Változó kedélyállapot.

A **testre** nézve általában. Lehangolt érzékenység. Testi gyengeség, legyőzhetlen álomossággal. Ideg-gyengeség; hirtelen meglepő ájulás; tetszhalál-rohamok. Rángó görcsök; görcs-merevedés; áll-göres. Bénulat. Guttaütés.

Álmosság; este vacsora előtt már elalszik. Vagy — álmatlanság felizgatott állapot, vagy forróság miatt.

Láz. Szüntelen fázékonyosság; csekély állati meleg. Hidegrázás este; a meleg kályha mellett sem tud fölmelegedni. Nagy hideg és forróság felváltva. Forróság, izzadással, délután.

A **fej-re** nézve. Eltompult érzékek; érzéketlenség; nem bírja összeszedni gondolatait. Öntudattal nem bír, nem beszél, nem mozog (a gyermek), szédülés; mintha forogna a feje. Kábultság, oly érzéssel, mintha az agy a koponyához verődne. Fejnehézség oly érzéssel, mintha az agy a

koponya minden része felé nyomulna. Majd az egyik, majd a másik oldalon mutatkozó fájdalom, főképp délután, vagy ha szobába lép. Feszítő, szorító, összehúzó f., álmoassággal. Fúró f., a szemüregen át. Vértolulás érzete a fej felé; vérforrongás; fejforróság. Hemzsegés az agyban, fejnehézséggel. — Külsőleg oly érzés, mintha az inak rövidék lennének és ezáltal a fej hátra húzatnék. Jéghidegség. A homlokon oly érzés, mintha rajta legyenek másznának.

Szem-szárazság és égetés, főleg este, gyertyavilágnál. Oly érzés, mintha a szemgolyó kinyomatnék. Viszketés a belső szemzugban. Nyílt, merev szemek. Minden tárgyat nagyobbán lát; a tárgyakat homályosan veszi ki; kezdő fekete hályog.

Fül-szaggatás; fúró f. Szúró f. befelé, vagy kifelé tartó. Fülbűgás; nehéz hallás.

Orr-fájás, összeszorító; vagy szétpréselő f. az orrcsontokban. Orrában szüntelen oly szagot érez, mint a mondoláktól vagy büdös lehelettől. Orrdugulás; gyakori tüszeszentés.

Arcz-fájdalom; görcsös arcz-vonások; rángás az arczizmokban. Csiklándozás az arczban, mintha legyenek vagy pók mászna rajta, mely érzés miatt minduntalan törülgeti arczát. Áll-görcs.

Nyálfolyás, gyakori köpdözéssel. Összegyült sok nyák a **száj**-ban. Nyelv-dag; nyelv-fesz. Nem beszélhet; e tekintetben gutaiütés után is indikált szer.

Torok-fájás, szúrás; égetés. Keparás a nyeldeklőben; megakadályozott nyelés; az italok nyelése alatt korgást hallhatni a nyelcső és belekben.

Szaj-iz: éles; tapadozó, édeses; vagy mint a mondoláktól. Ebéd után oly érzés, mint gyomor-romlat után, de kenyérevés által elmúlik. Émelygések reggel, majd ájulásig; összegyült sok víz a szájbán és émelygés. Hányásra való késztetés, mint hánytató szer után.

Kellemetlen érzés a **gyomor**ban, mint éhgyomorra; gyomorgyengesség; oly érzés, mintha a gyomor tele lenne vízzel, émelygéssel. Összehúzó f., görcsös f., nyugodt fekvésben elmúló.

Szúró és nyomó f. a **máj**ban. Daganat a máj táján,

oly érzéssel, mintha itt fekély támadt volna; hosszadalmas máj-keményedés. A lépben oly érzés, mintha dagadt lenne.

Hirtelen növekedő kólika, feszes **has**-puffadással, rángó görcscsel az állban, eszméletlenséggel. Csipdeső, vagy szúró f. a hasban; szaggató f. oly érzéssel, mintha a hasban valami szétszakadna. Haspuffadás; korgás a kóborló szelektől. Az ölben oly érzés, mintha sérv nyomulna ki.

Székszorulás; vagy — (mint másod hatás) hasmenés, erőltetéssel; akaratelleni hasmenés. Összefüző f. a végbélben; végbél-görcs.

Vizelet-rekedés; nem bír egy cseppet sem kiüríteni. Hosszabb idő múlva, vagy erőltetés után vizelhet. Hólyag-bénulat.

Összefüző, görcsfájdalom a **légcső**-ben. Kaparás a gégeben, sok nyakelválasztással, rekedtséggel. Köhögés a gégeben és légcsőben létező ingeretől; sok kocsonyaféle, vérrel vegyes anyagot köp ki. Gyenge, hörgő, nehéz légzés. **Mell**-szorultság, oly érzéssel, mintha a tüdők elegendőleg ki nem tágnának. Összefüző f. a mellben. Oly érzés, mintha nehéz test feküdnék a mellen. Szúrás a mellben. Rendetlen szív-erés, lassu elnyomott ütérveréssel. — Külsőleg szúrás, égetés az emlők alatt; minden mozgás alkalmával mellfájás.

Eltáradás érzelmé a **kereszt**-ben, ha fölegyenesedik; feszesség érzete, ha ír. Szúrás a vállak közt; vagy a vállakban, ha légzél. Feszesség a nyak-izmokban; elől, görcsös összehuzatása ezen izmoknak, ivás alatt.

A **kéz**-izületben ficzamosodás érzete. Szaggatás a kezekben, dörzsölés által elmuló. Duzzadt erek a kézen; kéz-remegés. Szorító f. a közép-ujj izületében.

A bal **csip**ben ficzamosodás érzete, menésben. A felső lábszárban összeveretés érzelmé. A láb-izületben hibbantás, vagyis megrántás érzete. Láb-zsibbadás, főképp ülésben.

Jegyzék. Ide tartoznak általában azon betegségek, melyek eltompult érzékenység, hiányzó fájdalom által tűnnek fel; este rosszabb, éjjel, evés után, a szabadban jobb állapotra változnak; melyek lefolyása alatt hirtelen fogy az életerő, legyőzhetlen álmoság, bénulati gyengeség mellett. Bénulati állapota az agynak; öntudatlanság, beszédképtelenség. Látszavar; kezdő fekete hályog.

Arcizom-rángás; ideges arczfájdalom. Nyeldek-görcs. Kezdő tüdő-bénulat. Szív-görcs; ideges szivdobogás; görcs-fuladás (Asthma) organicus szivbántalmak következtében; kék-kór (Cyanosis) az imént okból eredő.

Ledum pallustre.

Átalában: csúzos, köszvényes bántalmak; köszvényes kemény csomók. Elviselhetlen ágymeleg, mely forróságot, égetést okoz.

A **bőrre** nézve. Finoman szűrő viszketeg a test különféle részein; vakarás által még rosszabb. Kékes foltok. Száraz, igen viszkető sömör. Kemény daganatok. Vize nyös dag; az egész test dagadt.

Álmosság nappal; reggeli álmoság, émelygéssel. Vagy — álmatlanság éjjel előtt; álmatlanság, hánykolódás, nyugtalansággal.

Láz. Fázékonyság, borzadálylyal. Esti láz, fej és szemfájással; esti forróság a kezekben és lábokban; forróság, izzadással felváltva.

Fej-fájás, kábulással; tompa fejfájás reggel az álomban; olyféle fejfájás, mint esés, ütés után. Szédelgés, ha szabadban jár; vagy ha ül is, általános forrósággal, csak az arc sápadt. Szédelgés oly érzéssel, mintha a fej hátra akarna esni. Nyomó f. mint valami tehertől. Szaggató f., szemszaggatással, szemdaganattal és vörösséggel. Kopogó heves fejfájás. — Külsőleg. Száraz, köles-nagyságu kütég a homlokon; vagy apró csomókból álló kütég. Fején semmit sem viselhet; annyira érzékeny. Nagy hajlam a fej meghülésre.

Csipás **szena**; éjjel összeragadó szempillák. Gyenge láttehetség; szemesillámlás; e miatt gátolva van az olvasásban; ha bizonyos tárgyra fészíti szeméit, szeméi úgy kápráznak, mint szédelgésben, vagy szaladás után.

Fül. Nehéz hallás, mintha be lenne dugulva; néha barangozást hall. Fülbúgás, mint midőn szél fú.

Duzzadt, majd piros, majd halvány **arcz**. Arcz-kütég; vörös csomók, a homlokon is (mint az iszákos egyének-nél); száraz sömör az arczon, a szabadban égető. Genyhólyagesák a felső ajkon égető viszketéssel. Rezes arcz.

Szaj-szárazság; szúrás a nyelv hegyén; szűrő f. a torokban a nyelés alatt, vagy nyelésen kívül. Étvágy-hiány. Sebes evés után összehúzó f. a mellsontban. — Keserű felbőfögés; geliszta-hugyozás kólika mellett; hányásra való késztetés reggel fölkeléskor.

Gyomor-fájás, mint mikor hasmenés akar lenni; vagy mint erős hashajtó után. A has bal oldalán oly érzés, mintha dagadt lenne. Has-vizkór.

Hasmenés, nyákos, vagy véres. **Pollutiók**, véres, vizenyös magömléssel, mely után amyira elgyengül, hogy alig húzza lábait.

Köhögés előtt nehéz légzés fuldoklásig. Szamárhurut ellen több vidéken házi szer gyanánt használtatik. Köhögés genykiköpéssel; vérköpéssel járó köhögés.

Mell-szorongás, ha lépcsőkön jár fölfelé, mintha melle össze lenne füzve. Oly érzés a mellben, mintha ott valami eleven fészkelne, nyugtalanságot okozó. Sebféle f. a mellsont alatt. Fájdalom a mellsontban. — Külsőleg: vörös foltok a mellen csipdéső viszketéssel. Himlőhöz hasonló kütég, bőrhámlással.

Kereszt-fájás, ha ülésből kel fel. Fájdalmas fesz. Szorító f. a csip fölött, mely miatt üléséből fel nem kelhet.

Nyomó f. a felső kar vagy könyökben; mozgás által nagyobb. Az alsó karban ficzamosodás érzete. Kéz-reme-gés, kivált mozgásban. F. az ujjak csonthártyájában, nyomás alatt. Szaggatás az ujjak izületében kivált mozgásban. Kemény dag a kéz-izület, a hüvelyken, hajolás alatt fájdalmas; fájdalom nélküli csomók az ujjon.

Nyomó f. a csípben, kivált mozgásban. Felső láb-szárdag, forró, húzó, szűrő fájdalommal. F. a felső láb-szár csonthártyájában; bénulati érzés; ficzamosodás érzete, mozgás, menésben; oly érzés, mintha a hús elvált volna a csonttól. Sebféle f. a térdben, vagy mintha össze lenne verve, kivált menésben; nyomó f. a jobb térdizületben, főleg járásban; térdfesz, szintén járásban. Térd-dag, feszítő, szűrő fájdalommal; néha keménységgel, éji szaggatással. Térd alatti forró daganat, szúrással. Alsó lábszár-dag, feszítő fájdalommal; hidegség érzete, ülésben. A lábakban olyféle f., mint megrántás, kisikamlás után. Menés-

ben f. a talp, vagy sarkban, mint zúzatás után. Nyomó f. a lábokban, kivált a bokákban. Láb-dag; daganat a bokák körül, kiállhatlan fájdalommal, ha fellép. Gyulasztó, vagy vizenyös láb-, vagy lábszárdag. A láb hátán csipős, viszkető f., az ágymeleg által nagyobbodó. A nagyujj vastag, puha, igen fájdalmas, ha rálép.

Jegyzék. E szer által leginkább e betegségek gyógyítandók. Átalában: fázékonyssággal, fázással összekötött betegségek. Heveny, vagy idült köszvény, vagy csúz: hol a fájdalmak nagyobbodnak mozgás vagy meleg által, éjjel különösen: a szenvedő tagok meleg daganata, zsibbadása mellett; csomós köszvény (arthritis nodosa); gyuladt köszvényes csomók. Éji csont-fájdalmak. Kütegek: csomók különösen a homlokon; az egész testen elterjedő vörös, kölesféle kütég; vörös foltok; fakadékok. Elhanyagolt tüdőlob után következő zöldes, genyes kiköpés; hasonló genyes, bűdös kiköpéssel járó köhögés; nyákos tüdő-vész.

Lobelia inflata.

E gyógyszer, úgy látszik, leginkább a mell- és hasidegerekre, a hörg-(bronchien) takhártyára hat.

A **száj** és torokra nézve: gyakori, vizenyös nyálfolys. Fehér nyelv, melynek jobb fele vastagon van bevonva. Égetés a torokban, ez után pedig kaparás; kaparás által növekedő nyak-elválasztás. Nyúlós nyák a torokban. A nyeldeklőtől lefelé a gyomorig terjedő nyomás; nehéz nyelés, mintha a gége felé toluló akadály miatt nem nyelhetne.

Semmi étvágy. Felbőfögés, mely által sok viz foly össze a **szájban**. Gyakori csuklás, szinte sok viz-gyülemmel a szájban. Gyomor-égés. Émelygés, hideg arc-izzadással. Hányásra való késztetés erős hányással, vagy a nélkül.

Gyomornyomás, csekély evés után is. Élgyomorra, vagy evés után, főleg este a hátgerinczig terjedő gyomornyomás. Összefüzo f. a gyomor-szájnal. Gyomor-göres, tisztulás alatt, vagy az iszákosoknál, vagy epés, köszvényes bántalmak kíséretében. — **Hasfájás**, fejfájással, émelygéssel. Felfuvott has, nehéz légzéssel.

Légeső-szárazság oly érzéssel, mintha valami idegen

test lenne a légsőben, mely által a légzés és a nyelés is gátoltatik. Hörg-hurut, hosszadalmas; tiszta hangot nem adhat. Légső, gége, hörg-bántalmak. Grippe.

Nagynehezen tud lélegzetet venni. Szorult mell, mely légzésre késztető; csekély munka, nehéz eledel után, minden légvételnél mellszorongást érez. Mellgörcs az idősbek és a kisdedeknél. A mell egyik kis helyén fúró, vagy sebféle f. égetéssel; mély légzés, tüsszentés, hirtelen testmozgás alatt egyszersmind oly érzés, mintha valami kinozdult volna helyéből, fájdalom közben pedig helyére ismét visszatér.

Jegyzék. A torok, légső, hörg-nyákhártyájának heveny, vagy idült gyulasztó állapotában hasznosnak találtam többször ezen orvosságot; azért hasonló szerek sorában megérdemli a kísérletet.

Lycopodium.

A **lélekre** nézve. Helytelen alkalmazása a szavaknak, beszélésben. Szórakozottság. A betűket is rosszul nevezi. Eltompult lelkitehetség; gondolatait nem tudja alkalmas szavakkal kifejezni; gondolatait meg nem tarthatja, mintha a feje üres lenne. Mélaság; hypochondria; vagy — túlságos vigság; nagy hajlam a nevetésre, vagy igen változó kedély. Izgatottság; vagy — közönyösség minden iránt. Félelmesség; félelem a magányban; a társaságot kerüli. Makacsság (a gyermekeknél).

A **testre** nézve általában. Különösen jól hat szelid, melancholiára hajlandó egyénekre; katarhalis állapotban gyakran sinlődökre; sápadt külsejűkre. Görvélyes bántalmak. Köszvény; köszvényes csomók. Csont-betegségek; éji csont-fájdalmak gyuladással; mercuriál szerek után is. A fájdalomak érintés által nagyobbak. Oly érzés, mintha a vérkeringés megállott volna. Görcsök. Nehézkór, mindenkor felkiáltással; kezeit s lábait jobbra balra hányja. Görcs-rohamok; egyes tagok, vagy izmok kinyujtása és összehúzása, teljes lelki jelenlét mellett. Ájulás. Nagy gyengeség, kivált nyugalomban érezhető. Elsoványodás (gyermekeknél is) sárgás-szürke arezsin mellett. Szabad-

ban mindenkor jobban érzi magát, mint szobában, hol kiállhatlan vérforrongást, nyugtalanságot érez.

Száraz bőr. Börviszketeg nappal, ha felhevül. Anyajegy (Muttermal). Szemölcs. Fájdalmas küteg a mellen és nyakon; apró csomókból álló küteg. Vörös, nagy foltok a hason. Májfoltok. Nedves, genyes sömör. Időszakonként visszatérő kelések. Fekélyek, melyek kötözés alatt vérzenek, égető, szúró, viszkető fájdalommal. Sipolyos fekélyek, melyek szélei kemények, vörösek. Csontszu. Mirígydaganatok. Vízvár. Vércsomók a terhes nőknél. Kősvényes csomók. Vérérdagok (Aneurisma). Kékesvörös, márványozott ér-hálózat (Adernetz). Vértapló (Blutschwamm).

Álom. Álmoság ebéd előtt, vagy után, vagy este felé; mindemellett el nem tud éjjel aludni sok gond miatt. Nyugtalan álmok, izgatottság, rossz álmok miatt. Az álmok nem erősíti, sőt reggel gyengeséget érez. Álmában följedsz, felkiált; egyes testrészekben rángásai vannak.

Láz. Fázás, emellett kezei, lábai elzsibbadnak. Fázás naponként, többször csak a test hátsó részében. Esténkénti láz: eleinte fázik, azután forrósága van, savanyu szagú izzadással végződik. Hideg és meleg felváltva, kipirosodott arc mellett. Átfutó forróság, szemégetés és szúrással. Minden este égető forróság, gyakori de kevés szomjjal. Harmadnapos láz, savanyu hányással, duzzadt arccal és kezekkel. Sorvasztó láz. Typhus, székszorulással. Sok izzadás, csekély munka vagy mozgás után; éjjeli, vagy nappali izzadás.

Fejfájás, haragtól. Fejfájás szédüléssel, főleg nyugalomban. A szemek fölött, azonnal reggeli után; testmozgásban nagyobb. Csúzos fejfájás; idestova vándorló; a test egyéb részeiben is megjelenő; kivált éjjel; fájdalom a homlok közepén, mintha szöget vertek volna bele; nyomó f. a nyakszirt kis helyén; a nyomó f. fekvésben nagyobb. Szétpréselő f.; oly érzés, mintha az agy inogna, főképp lépcsőkön-menés, járás, fölegyenésedés alatt. Nehézség a fej hátsó részében, mozgásban nagyobb. Vértolulás a fej felé, reggel felébredéskor; kivált, ha az ágyban fölül. — Külsőleg: nagy érzékenység. Összehúzó f. a fejbőrben

oly érzéssel, mintha haját tópnék ki. Fájdalom a fejcsontokban. Kopaszodás. Fej-küteg, nyakmirigy-daganattal; genyedező küteg. Varas fej a gyermekeknél; vakarás által vérző. Csomó a homlokou. Gümö a fej hátsó felén, mint egy dió. Görcsös fejrázás.

Szem-fájás, nyomó; oly érzés, mintha por lepte volna meg; mintha valami a szembe esett volna. A szempillákat alig bírja fölnyitni. Szűrő f. a szemekben, vörösség nélkül is. Csipő f. mint a füsttől, a pillák összehuzódásával. Hidegség, vagy — égetés érzete. Szemgyuladás, sok nyákelváltással; a szempillák éjjel összeragadnak, nappal nagy szemkönyezés. Szempilla-lob; a pillák éjjel összeragadnak a szemszögletekben. Szemárpa. Szemszárazság. A szabadban, vagy szélben könyezés. Görcsös rángás az alsó pillában. A gyertya-világ mellett homályosan lát és ki nem veszi az asztalon fekvő tárgyakat. Csekély távolságra is homályosan lát, mintha röstélyou keresztül látná a tárgyakat. Lencse-homály. Minden tárgynak csak felét látja. Szállongó fekete foltok vagy szikrák a szem előtt. A gyertyavilágnál nemegni látja a tárgyakat, vagy a gyertyavilág is remeg.

Fül-fájás, szorító; a szabadban mintha becsipnék a fület belsőleg. Szűrő f., mely miatt a beszélés nehezen esik. Vértolulás a fül felé, oly érzéssel is, mintha a vér forró lenne. Nedves var a fül mögött. Fülfolyás. Hall-csontszu. Igen érzékeny hallás, kivált sétálásban; — vagy nehéz hallás, a hangokat tompán hallja; zúgás, búgás, harangozás, forrás érzete. Este azon zenét hallja, melyet nappal valóban hallott.

Fekélyes, belsőleg varas **orr**. Szárazság, orr-dugulás; nyitott szájjal bir lélegzeni. Nagy nátha, orr-daganattal.

Arcc-dag; szaggatás, a csontokban is. Fájdalmas arcc-hidegség; vagy — átfutó forróság gyakori rohamokban. Viszkető arccküteg. Szeplők. Korpaféle sömör, sárga alapzattal. Görcsös arcc-rángás; eleinte kifeszítő, azután összehuzó, görcsös ajk-mozgások. Küteg a száj körül. Fekélyes alsó ajk. Mirigy-dag, fúró fájdalommal.

Fog-fájás, arcc-daggal; csak éjjel. Egyes rángások a

felső zápfogakban. Fúró f. a fog koronájában. Egy fogban oly érzés evés alatt, mintha hosszú lenne. A foghúsban forróság és fájdalom; foghús-dag; fekély a foghúson; fog-sipoly.

Száj-büz, reggel felébredéskor. Szájszárazság, nehéz nyelv, érthetlen beszélés. Nyálfolyás, sós izü. Nyelvdag, innét nehéz beszélés; sok hólyagcsa a nyelv hegyén oly érzéssel, mintha a nyelv megégettett volna; csomócskák a nyelven; fekély a nyelv alsó részén.

Torok-fájás, mint valami daganattól csak üres nyelésben; hosszadalmas torokfájás. Oly érzés, mintha golyó emelkednék föl a nyeldeklibe. Szaggatás a nyeldekli egyik felében. Szúró, sebféle f. nyelés alatt. Meggátolt nyelés, mintha a torok össze lenne füzve. Gyuladt, dagadt torok; fekélyes mondolák. Alkalmatlan torok-szárazság. Harácsolás.

Semmi étvágy; utálja az ételt, ha csak ránéz; különösen a főtt, meleg éledelet, a kenyeret, húst nem eheti; vagy — rendkívüli étvágy; ha ekkor nem eszik, fejfájást kap, mely evés után elmúlik. Az édességekre nagy vágya van. Keserü, vagy savanyu szájiz. Geliszta-hugyozás. A tej hasmenést okoz; a nehezebb ételeket meg nem emésztheti; általában nehéz az emésztés.

Gyomor-égés. Gyakori üres, vagy savanyu felböfögés; tejjvás után felböfögés, kellemetlen kaparással a gégeben. Csuklás, evés után. Émelygés, kivált kocsizás alatt, vagy éhgyomorra. Epe-, étel-hányás; nyák-hányás a gyermeknél. Gyomor-f. különnyomásra. Teliség érzete; evés után nyomó f. Összehúzó gyomorgöres a mellig, felböfögés által enyhülő. Gyomor-rák.

Máj-fájás, érintésre; vagy jól lakás után; székletétel alatt. Nyomó f., légzés alatt is. Összeszorító f. Hosszadalmas máj-gyuladás, daganat, keményedés. A lépben feszítő f.

Has-fájás reggel felkeléskor. Nehézség érzete a hasban, mintha valami nehéz feküdnék a hasban. Has-keményedések. Vízkóros dag, a lábtól a hasig terjedő. Vízkór. Hasgöresök, feszes has mellett. Csipdeső f. reggel az ágyban a köldök körül; enyhül a szelek megindulásával.

Metsző f. székletétel előtt; az alhasban reggel az ágyban, délelőtt, hasmenés nélkül. Szaggató f. a has kis helyén. Felpuffadt has, azonnal tisztulás után. Teliség érzete a hasban, puffadt has mellett. Sok szél a hasban, melyek majd ide, majd oda tolulnak és különféle fájdalmakat okoznak. Fájdalom az ölben, menésben; mirígy-daganat; lágyéksérv.

Szék-szorulás; nagy kínok közt van igen kemény széke; székletétel alatt vér megyen a végbélből; szúrás, égetés székletételkor. Az aranyeres csomók megdagadnak. Végbél-viszketeg.

Vizelésre való késztetés, igen gyakran. Ágyban vizeles. Dara-vizelés. Vér-vizelés. Vizeles alatt égetés, viszketés. A hólyag és végbélben szúrás, metszés. Szaggató f. a vizelecső-nyílásnál, azonnal vizeles után; metsző f. a vizelecsőben, fölfelé a hasban is érezhető.

A férfi **nemzőrészekre** nézve. Előbőr-viszketeg. Tök-dag. Tök-zsacsó-viszketeg; szúrás. A tökzsacsó és czomb közt sebhedt bőr. Csekély, egészen elenyészett nemi ösztön. Semmi ösztön az elhálásra; erectiói nincsenek. Vagy — rendkívüli ösztön; azonnali inger az elhálásra; gyakori erectiók. Mértékfölötti pollutiók, gyengeséggel. Közösülés alatt igen hamar történő magömlés: közösülés után gyengeség.

A **női részekre** nézve. A szeméremtest viszketése, égetése. Méh-hüvely-szárazság. Erős és hosszú havitisztulás. Elnyomott (íjedés által) havitisztulás, hosszabb idő óta. Tisztulás előtt: puffadt has, fázás, nagy szomorúság; tisztulás alatt: viszketés a szeméremtesten, fejfájás, émelygés, nagy gyengeség ájulásig, lábdaganat; tisztulás után: fej-szúrás. Fehérfolyás; az előtt metsző f. az alhasban; holdtölte előtt mutatkozó; tejforma, vagy vernyeges. Abortusra való hajlam. Az emlétkben kemény csomók, égető fájdalommal; sebhedt csecsbimbók, szúró fájdalommal.

Légcső. Inger a köhögésre, mint a kén-gőztől, szürke, sós kiköpéssel; mély légzés, ivás által előidézett. Csiklándozás a gégeben és innét eredő köhögés. Esti, vagy éji köhögés. Száraz köhögés éjjel, nappal; több évi köhögés

reggelenkint; köhögés rekedtséggel. Szürke, zöldes, ge-
nyes, véres kiköpés. Köhögés, nehéz kiköpéssel, mell-
rázkódtatással, fej-, has- vagy gyomor-fájdalommal.

Mell-szűrés, légzés alatt, kivált vacsora után; kimaradó
légzés lépcsőkön menésben, rövid légzés a gyermekeknél.
Tüdő-májásodás (Hepatisatio) ellen *sulphur* után veendő.
Mell-szűkület, mintha görcs által húzatnék össze a mell.
Mellszorongás, rövid légzéssel minden munka mellett, vagy
szabadban. Teliség, szorongás érzete. Nyomás főképp a
mell bal oldalában. Szűrő f., légzés alatt is, kivált a mell
bal oldalában. Égetés a mellben. Szorongó szívdobogás
reggel korán. — Külsőleg: fájdalmas küteg; májfoltok a
mellen.

Kereszt-fájás, összehúzó mell- és has-fájdalommal; fe-
szesség, menés, lovagolás, hajolás után; szűrés, fölegyene-
sedésben. **Hát-fájás**; nyomó f. a vese táján; húzó hátfájás,
kivált ülésben. Kopogás, vagy égetés, vagy viszketés a
hátn. Meggömbült hátgerincez a gyermekeknél.

A **vállakban** összeszorító görcsös f. Égetés a vállak
közt, mint az égő széntől. **Nyak-fesz.** A nyakizmok gör-
csös mozgása következtében a fej hof előre hol hátra hú-
zódik. Kemény dag a nyak egyik oldalán; nyakmirigy-
dag; golyva. Hónaly alatti mirigyek daganata. Szag-
gató f. a vállakban este az ágyban, vagy éjjel; szűrő f.,
mely miatt karját fel nem emelheti. Görcsös rángás majd
az egyik, majd a másik vállban.

A **karok** esontjaiban fájdalom, éjjel. A karoknak gör-
csös rángása. A gyermek karja meggömbül a könyöknél
és a fájdalom miatt ki nem nyújthatja. A karok elzsibba-
dása. Erőtlenség a karokban, kivált munka alatt. Az al-
karon vörös dag. Kéz-zsibbadás. Forró kezek; száraz
hör; apró kelések. Az ujjaknak görcsös mozgása, rúgása.
Köszvényes szaggatás az ujjakban, vörös daganattal; kösz-
vényes csomók és innét feszes ujjak; munka alatt az ujjak
megmerevednek. Viszketés az ujjakban, vörösséggel, mint
fagyás után. Fagydagamat az ujjakon. Fekély az egyik
ujjon nagy fájdalommal. Szemöleshöz hasonló csomócs-
kák az ujjakon.

Feszítő f. a **csipben**; füzamodási érzet, felkeléskor

sántitást okozó. Csip-köszvény. Rángó remegés az alsó végtagokban; érzéketlenség, mely miatt majd elesik. Fehér térd-, vagy czomb-dag. Feszés térd, reggel felkeléskor; összezsugorodott és a fájdalom miatt ki nem nyújtható térd. Térd-daganat. Szaggató f. az alsó végtagokban. Összeszorító f. a lábikrában éjjel, vagy menésben. Alsó lábszár-dag, a térdig, vörös foltokkal. Régi fekélyek az alsó lábszáron. Láb-dag, kivált a bokában. Láb-zsibbadás. Szüntelen láb-hidegség; hideg lábizzadás. Ficzamodás érzete a lábizületben; szaggatás a sarkban; szúrás a lábban; égetés, főleg a talpban. A nagy ujj akarat ellen összehúzódik és ismét kinyújtatik; összeszorító f. a nagy ujjban; szúró, vagy sebféle f., égetéssel. Tyukszem, szűrő fájdalommal.

Jegyzék. Azon betegségek és körülmények, melyekben e szer indikálva van, kivonatban e következők. Atalában, délután, vagy a szobában fellépő idült bántalmak, szabadban enyhülök. Praeferenter: szelid, gyöngéd nőkre jótékonyan hat, illendő esetekben. Időszakonként megjelenő bajok; rohamok alatt nagy nyugtalanság, sirással. Vörpangások. Vízkórú hajlandó betegségek. Ide járulnak az előbb említett görvélyes, csúzos, köszvényes és csont-bántalmak. Az imént elősorolt bőr-betegségek közé számítandók: a bőr-szárazság, felpedezett bőr; hólyagos, nedves rüh; időszakonként visszatérő keles, leginkább a hónalyban; kemény, vörös, kidiüdődött szélű, régi fekélyek, melyek vizenyes, viszkető, hüdös genyt tartalmaznak. Vízkóros bántalmak; has-vízkór. A vizelet-szervek bántalmai: nehéz vizelés, vizeleteröltetés, vizeletrekedés (dysuria, stranguria, ischuria); vese-húgyhólyag-kövecsek, homok. Gyakori, gyengítő pollutiók. Több nő-betegségben kitünő hatását észleltem a lycopodiumnak. Így — ijedés által elnyomatott hószám esetében; vagy midőn hószám előtt szomorú, fázik a nő, hasa puffadt; tisztulás alatt viszketést érez a nemzőrészekben és nagy gyengeséget, azonfölül gyomra émelyeg, feje igen fáj, lábai dagadtak. Haldtölte előtt mutatkozó fehérfolyásban. Sebhedt csecsbimbók, az emlőkben támadt kemény csomók ellen szintén kedvezőleg működik. Chronicus betegségekben fő szerekhez tartozik a lycopodium; mely által sok idült baj szerencsésen gyógyítható: ha a most leírt általános indikációkat, a többi specíficus symptomákkal összehasonlítva, a gyógyítandó betegségekhez minden tekintetben hasonlónak találandjuk e nevezetes orvosságot.

Magnesia carbonica.

Átalában: görvélyes bántalmak. Majd itt, majd ismét másutt fellépő szenvedések; kóborló fájdalemak. A bántalmak kivált nyugalomban, vagy éjjel fordulnak elő. A szabadban türethetőbbek a hajók, mint a szobában. Nehézkóros rohamok. Különösen működik a nőknél, főleg kikysteriában, rendetlen tisztulásban szenvednek; úgy szintén a gyermekeknél, elsoványodás esetében is.

Száraz **bőr** reggel az ágyban. Viszketeg majd itt, majd ott az egész test különféle részein. Nagyobb kütég a bőr különféle részein. Nagyobb csomók a bőr alatt, szűrő fájdalommal. Viszkető csomócskák a kézfejen. Apró kelések.

Nyugtalan **álm** belső melegség miatt; forróság, mely miatt alig maradhat az ágyban; de azért levetközni nem akar. Álmában felriad, felkiált, sokat beszél.

Láz: ebéd után szomjúsággal kezdődik, azután hideg áll be, este pedig égető forróság, lábhidegséggel. Általános testi melegség délelőtt, fejizzadással.

Fej-szédülés térdelésnél, vagy este ha ül és varr, vagy reggel felkeléskor oly szájjal és bőfögéssel, mint a bűdös tojástól, sápadt, hideg arc mellett. Fejnyomás, szellemi munkák következtében; nyomó f. a homlok táján, naponkint reggeltől délig. Szaggató, vagy szűrő, vagy fúró f. a fej bal oldalában, főleg a bal halántékban. Vértolulás, kivált dohányzástól, arc-sápadtság és pirossággal felváltva. — Külsőleg, viszketés, erős vakarásra késztető, kivált esős időben. Var a homlok bal felén.

Fájdalom a bal **szemben**, mintha szétpattanna, nagy könyezéssel. Az alsó pilla gyuladt. Szárazság a szemben reggel; vagy — könyezés, reggelenkint. A pillák éjjel összeragadnak. Fekete foltok, felhők a szem előtt. Szaruhomály. Szürke hályog.

Fül-szaggatás, egyszersmind szaggató f. a zápfogakban és egyéb helyeken, minden perczen másutt. Nagy érzékenység legkisebb zörejre. Csengetés, harangozás a fülben. Fülzúgás, közben fütyülés. Búgás, mely miatt este

az ágyból fel kell kelnie; patak-esörgéshez hasonló csörgés a fülben, este. Nehéz hallás, a bal fülre, harangozás, búgás, zivatar-hallás érzete mellett.

Dagadt, vörös **orr**. Orrvérzés reggel felébredéskor. Szárazság és dugulás a bal orr-likban felébredéskor. Nagy nátha, orrdugulással.

Feszés **arcz-bőr**, mintha tojás fehérje száradt volna meg az arczon. Szaggató f. a bal arcban éjjel, vajú, fúró fájdalom mellett. Egész éjjel jár kel arczfájdalma miatt. Kipirult arcz este, külső forrósággal. Apró hólyagszék; genynyel telve. Genyes fakadékok.

Fog-fájás, arcz-daganattal, hideg által nagyobb. Fogf. reggel felébredéskor, vagy este mindjárt lefekvéskor; szájában sok víz gyűl össze; ágyában fájdalom miatt nem maradhat; a fájdalom a halántékig terjed és az egyik oldalon az egész fogsort ostromolja. Szűrő f. a fogakban ebéd után; a bal oldali fogak gyökereinek szaggató fájdalmával. Égető fogf. Kopogó f. egyes szűrővel. Oly érzés, mintha a fog hosszabb lenne. Fogf. a terhés idején.

Száj-szárazság éjjel, szonj nélkül. Reggel köpködés minduntalan, émelygéssel. Véres nyál. Száj-hólyagszék.

Torok-fájás, mint valami kemény testtől, égetéssel, harácsolásra való késztetéssel. Szúrás nyelés alatt este; mélyen a torokban, beszélésben. Göresös fojtogatás. Torok-szárazság reggel felébredéskor. Borsó-nagyságu, büdös, puha darabocskák jönnek fel a torokból. Erüszakos harácsolás által nagynehezen nyúlós nyákot köp ki, véres csíkokkal. Édes izü nyák- és vérdarab-kiköpés.

Épen semmi **szájiz**; ámbár különben étvágya lenne, az ételek ízét nem érzi. Éhség mellett sem eheti a kenyeret, a húst, hanem savanyura, gyümölcsre, hideg italra van vágya. Émelygés, büdös tojás-izü felbőfögéssel; szájában sok víz gyűl össze, hányásra való késztetéssel. Hányás ebéd után, mely által keserü vagy sós vizet hány ki; ez alatt homloka izzad, kínjában azt hiszi, hogy azonnal meghal, később pedig fehérés hasmenése van.

Gyomor-f. émelygéssel; evés által enyhül. Nyomó f., a mellig terjedő; felbőfögés által enyhül; felpuffadt gyomor, a szelek megindulása után elmuló. Összehúzó

gyomorgörcs, savanyu böfögéssel. Sebféle f., tapintás alatt; fekélyféle gyomorfájdalom, nyomás alatt igen érzékeny; mintha gyomra ki akarna esni; kávé-italra enyhül.

Szűrő f. a máj táján, főleg hajolásban. Fájdalom a lép táján, melyre nem fekszenek.

Nyomó f. az alhasban, reggel az ágyban, evés után elmuló. Szaggató f. a has bal oldalában, kivált menésben. Csipdeső f. a hasban; heves a köldök körül. Ebéd után puffadt has, a szelek megindulásával alábbhagyó. Haszkorgás a szelektől. — Külsőleg a köldök bal oldalának kis helyén sebféle f. tapintásnál. Lányéksérv.

Kemény szék; székszorulás. Vagy — epés, nyákos, vizenyös hasmenés. Savanyu szagu hasmenés a gyermeknél. Székletételen kívül, vagy ezzel elmenő geliszták. Hasmenés előtt csipdeső, metsző f. a hasban. A végbélben szűrés, mintha tüvel szűrnék; a szelek elmenete után enyhülő. Fájdalmas arányeres csomók.

Gyakori vizeles. Felmentartható vizeles menésben, vagy ha az ülésből felkel.

Csekély nemi ösztön és ezzel ritka erectiók. Pollutiók majd éjjelenként.

Havi tisztulás előtt, este nagy éltség, ez után gyomor-fájás; gyakori böfögés, émelygéssel; keresztfájás főképp ülésben; hasfájás; a női nemzőrészek felé toluító fájdalom. Tisztulás alatt, nátha, orrdugulással; fejfájás; csekély étvágy; viz-gyülem a szájban, gyakori köpködéssel; hányásra való készletetés; hasfájdalom, kivált a köldök körül, a szelek elmenetelével enyhülő; keresztfájás; nagy bágyadtság. Tisztulás után, keresztfájás, kivált hajolás alatt és azon kívül; fehér folyás, hascsipdeséssel; híg, mint a víz, csípős.

Görcs-köhögés egész éjjel. Köhögés, sós izü kiköpéssel; genyes kiköpés, mell-fájással. Szűk mell. Összehuzó f. a mellben, este, rövid légzéssel. Szűrő, metsző f. a mellben, este. Szivdobogás; hirtelen támadó sebféle fájdalom a szivben, hallható ropogással; émelygés mellett. Külsőleg, — összeveretés érzelme az izmokban, mozgás, tapintás alatt.

Nyak-fesz. Heves kereszt-f. éjjel, mely miatt nem fekszenek; szűrés.

Szaggató f. a bal vagy jobb váll-tól a kéz izületéig, nyugalomban, vagy ha karját fölemeli. A felső kar-ban összcsonorító f.; e mellett az itteni izmok kökemények; a fájdalom enyhül, mihelyt egészséges kezével összenyomja a szenvedő kart. Az alkarban húzó f. a kézig terjedő, főleg nyugalomban. Fölrepedezett bőr a kezeken. Az ujjak egyikének vörös, forró, viszkető daganata, azon napokban, melyekben széke nincsen. Szaggatás az ujjakban.

Szaggató f. a felső lábszár és térdben. Összcsonorító f. a lábikrában éjjel az ágyban. Kelés az alsó lábszáron.

Jegyzék. Figyelemre méltó e szer: kivált női, gyermekkori bántalmakban. Ide tartoznak a havitisztulási rendetlenségek; a gyermekaskór; nehézkór. Egyébiránt, a leirt symptómák, egyéb betegségek gyógyítására vonatkozó körülményekre is figyelmeztetik az olvasót; itt még csak a szürke hályogot említem.

Magnesia murjatica.

Kitünőleg működik e gyógyszer a nőknél, különösen azoknál, kik hysteriában szenvednek. Legtöbb bántalmak ülés alkalmával lépnek fel, mozgásban enyhülnek, kivált midőn szabadban mozog. Nagy gyengeség. Aléltóság. Méhkóros görcsök.

Álmosság nappal; este későn alszik el és igen nyugtalan az álma.

Láz. Fázékonyság este; télen a kályha mellett is. Vagy — forróság az egész testben, este, éjféel előtt. Éjféel után bő izzadás.

Fej-kábulás, oly érzéssel, mintha feje tele volna. Szédelgés. Naponkiut megjelenő fejfájás, oly érzés mellett, mintha ki nem aludta volna magát. Nyomó f. a homlokban. Nagy szaggatás a homlok és halántékokban; a fejtető is igen érzékeny, mintha haját húznák fölfelé. Kopogó f. a fejtetőben, innét a halántékig vonuló. Szúró f. a homlokban; vagy nagy forróság. Ha fejét betakarja, ekkor enyhülést érez. — Külsőleg: csomók a fej hátsó részén, érintésre fájdalmasak.

Szem-fájás, mintha por esett volna szemeibe. Szúró, égető szemfájás. Éjjel összeragadnak a szemek és reggel

igen nehezen nyílnak fel. Homályos látás, égető szemfájással. Szemgyulladásban zöld udvart lát a gyertyavilág körül.

Fül-szaggatás; szűrő fülfúrás. Fülkopogás. Nehezebb hallás; időszakonként pedig tökéletes siketség mindkét fülre.

Orr-vörösség, daganat. Sebféle és égető f. az orrlíkokban. Fekélyes, varas orrlíkok. Orrvérzés. Tompa szaglás. Kellemetlen orr-szárazság. Nátha orrdugulással, szájiz és szaglás elvesztével. Bö nyák-elválasztás az orrból, náthán kívül is.

Sápadt, sárga **arcz**. A csontokban fészkelő arcz-fájás. Szorító, szaggató f. a járomcsontban. Arcz-küteg. Állmírgy-gyulladás és daganat. Fölrepedezett ajkak. Hólyagcsák az ajk piros részén.

Szaggató f. a **fogakban**; a szemfogban, innét a járomcsontig terjedő. Fúró f. a zápfogakban, hideg által növekedő, meleg által enyhülő. A felső metsző fogakban oly érzés, mintha hosszabbak lennének; nagy érzékenység a metsző fogakban. Dagadt, fájdalmas foghús, kopogó fájdalommal. Foghús-vérzés.

Száj-fájás, oly érzéssel, mint égetés után, főképp tisztulás alkalmával. Nátha alatt égető f. a nyelvben.

Sebféle f. a **torok**-ban. Torok-szárazság, érdesség (Rauhheit), rekedtséggel. Harácsolás reggel, nyúlós nyák-elválasztással.

Vizenyös **szájiz**; reggel keserű, délután savanyu szájiz. Étvágyhiány, — vagy nagy éhség, ez után pedig émelygés. Evés után gyomor-savanyuság, üres bőfögés, álmoság, haspuffadás. Csuklás. Reggel felkeléskor émelygés, ájullással; sok vizgyülem a szájbán; undor; hányásra való késztetés, bőfögéssel, melylyel savanyus viz tolul fel szájába.

Gyomor-fájás, kellemetlen üresség érzettel. Nyomó f., a torok és mell felé vonuló. Fekélyféle f. a gyomorban. Oly érzés, mintha a gyomorból golyó tolulna fel a torok felé, felakadt légzés, fuldoklás mellett. Metsző, szűrő f. a gyomorban. Bugyogás, kopogás érzete. Haskorgás.

Máj-fájdalom; nyomás, kivált menésben, vagy érintés által érezhető, de leginkább akkor, midőn jobb oldalára

fekszik. Hosszadalmas máj-gyulladás, -keményedés. Szűrő f. a lépben, kivált tisztulás, vagy mély légzés alatt.

Heves **has-fájdalom**, széketételre való késztetéssel. Nyomó f. az alhasban, főkép tisztuláskor. Húzó f. legkisebb mozgásra. Szaggató f. Göres-fájdalom a hasban, a végbél és nemző-részekre terjedő. Csipdeső f., mely után szelek vagy székiürülések következnek. Metsző f. Fájdalmas keménység a hasban, érintésre fájdalmasabb. Pufadt has, felakadozó légzés mellett. Haskorgás a szelektől.

Szék-szorulás. Kemény szék; juhganéhoz hasonló széketétel. Vagy — nagy hajlam a hasmenésre. Zöldes hasmenés, többször napjában. Széketétel alatt fájdalom az aranyeres csomókban. Szalag-geliszta, puha székkal elmenő. Hasmenésnél végbél-szakadás.

Nagy erőttetéssel járó **vizelés**. Gyakori késztetés a vizelésre, mindenkor csekély ürítéssel. Akaratelleni vizelés, menésben.

A **nemző-részekre** nézve. Reggeli erectiók az ágyban, néha égető tagfájdalommal, nagy hajlammal a közösülésre; a melytől ha visszatartóztatja magát, ekkor fájdalmat érez a tők és ondósinokban, azonfölül a keresztben is. — Méh-göresök, a czombig terjedők és fehérfolyással járók. Rák-féle méh-keményedés. Hószám előtt nagy izgatottság; hószám alatt nagy gyengeség, ájulásig, fájdalom a keresztben és czombokban. Fehérfolyás, vizenyős, vagy sűrű alakban, a tisztulást két héttel megelőző.

Légső. Rekedtség reggel fölkeléskor. Száraz köhögés, többnyire este, vagy éjjel. Éji köhögés, a légsőben levő ingertől. Köhögés, édeses nyákköpéssel. Köhögés alatt sebféle, vagy fekélyféle f. a mellben, mely fájdalom miatt szinte előre fél a köhögéstől. Égető mellfájás. Vérköpés. Szabadban többet köhög és melle is érzékenyebben fáj.

Mell. Mell-szükiület, kivált fölfelé menésben. Vértolulás a mellben, kivált szabadban. Hirtelen támadó mellnehézség, mely miatt ruháit kénytelen feloldani, szabad légre kíván menni, bőfögsre ingereltetik, szája vízzel telik meg, — kivált ebéd fölött; végre borzadással mulik el a roham. Nyomó, összefüző mellfájás. Szív-szűrás, fel-

akadozó légzéssel. Szivdobogás, melynél egész testében érzi az érverést.

Kereszt-fájás, mint összeveretés után. A váll-lapoczkák közt összeveretés érzetével összekötött égetés.

Szaggatás a **karok** és kezekben. Kar-zsibbadás, reggel az ágyban. Szűrő f. az ujjakban, mintha csak tüvel szúrnák.

Szaggatás a **lábszárak** és lábokban. Szaggatás a tomporban, kivált éjjel az ágyban. A czombokban olyféle fájdalom, mint hosszabb nyargalás után. Nyomó f. a térdben; gyengeség a térdben. Szorító f. a lábikrában, menés alkalmával. Hemzsegés a talpban, főkép ülésben. Lábizzadás. Szaggató szűrés a tukszemben.

Jegyzék. Különösen használ terhes nőknél előforduló szüntelen émelygésben, hányás nélkül. Májdag, keményedés ellen szintén hasznos, görvélykór és esonbtbetegségekben. Egyébiránt, a leirt symptómák szerint, combinatióba jöhet e szer más betegségekben is.

Magnesia sulphurica.

Átalában: szaggató fájdalom; összeveretés érzelme az egész testben. Legjobban érzi magát fekvésben; a szabadban is enyhülést tapasztal.

Bőr-küteg, viszkető, keményes csomócskából álló. Apró, vörös sömörféle küteg.

Nyugtalan **álmok**; ijesztő álmok: mintha vízbe esett volna, vagy a lovak ragadnák el és efélék; vagy — élvezetteljes álmok: tánczvigalom, pompás ebéd sat.

Láz. Borzadozás, fázás, heves fejfájással, este. Forróság az egész testben; vagy csak a fej forró, a test egyéb része pedig hideg.

Fej-szédülés, fejnehézséggel. Kábulás. Oly érzés, mintha a homloktája tele volna. Nyomó f. a szemüreg fölött; a két halántékban; a fej hátsó felében. Szaggató f. a homlok és halántékban. Szűrő f. majd itt, majd ott; a fej egyik oldalában; a halántékokban; az egész fejben, mintha csak késsel szurkálnák, lefekvésre kényszerítő. Fűrő f. a fejtető, a fej egyik oldalában, a szemek fölött.

Kopogó f. előbb a homlokban, később az egész fejben. Vértolulás. Fejforróság. Minden fej, vagy testmozgásra oly érzés a fejben, mintha az agy mozogna. A homlok táján oly érzés, mintha ott ki akarna esni valami.

Szem-fájás, oly érzéssel, mintha golyó feküdnék a szemben. Szem-égetés, szúrás. Könyezés. Homályos látás.

Fül-fájás, oly érzéssel, mintha fülét kitekernék. Fül-szúrás. Harangozás, vagy suttogás, mint a folyó viznél hallható.

Fekélyféle **orr-fájdalom**, kivált érintésre érezhető az orr oldalában. Nagy nátha.

Arcz-szagatás leginkább a csontokban, ar arcz egyik, vagy másik oldalán.

A **torok**-ban fészkelő nyák, melyet ki nem köphet, vagy le nem nyelhet. Szúrás a nyelcsőben kivált nyelésben.

Keserü **szájiz**. Minden ételtől undorodik, de főleg a hústól. Gyakori, üres, vagy keserü bőfögés; néha a gyomorból feltoluló viz. Hányásra való késztetés; eleinte étel- később nyák-hányás.

A **gyomorban** oly érzés, mintha egészségtelen eledellel rontotta volna meg gyomrát. Nyomó f., érintésre érzékenyebb. Külsőleg a gyomor környezetén égető szúrás.

Puffadt, fészes, kemény **has**. Kereszt-fájással összekötött, lefelé nyomuló f. az ölben.

Székiszorulás, hasmenés, felváltva. Hasmenés által geliszták mennek el. Hasmenés erőltetéssel.

Gyakori bő **vizelés**; éjjel is fel kell kelnie vizelés miatt.

A **tisztulás** kisebb mennyiségben és később jelenik meg, rövid időig tart; vagy korábban ugyan, de szintén rövid időig tart és csekély. Tisztulás alatt: forróság, fejnehézség, keresztfájás, fájdalom az ölekben, czombokban, kivált midőn áll. Fehérfolyás, égető fájdalommal; összevetés érzelmével a keresztben és czombokban.

Száraz köhögés, égető fájdalommal a **gégében**, leginkább fekvésben, felkeléskor igen enyhülő. Köhögés könnyű kiköpéssel, sebféle torok- és mell-fájdalommal. Köhögés alatt fájdalmas mell-égetés, vagy oly érzés, mintha tüdejének egy részét köpné ki.

Mell-szükület, égetéssel. Nyomó f., mellszorongással

főkép reggel az ágyban, fölkelésre kényszerítő; vagy irás alkalmával. Szúrás a mell oldalában; néha itt, máskor amott; ha a szabadból szobájába lép, este különösen. Égető f. a mellest alatt.

Kereszt-fájás, mely után fájdalmat érez czombjaiban is. Szaggató f. a vállak közt, éjfél előtt; felkelésre, járkálásra enyhül. Feszítő f. a nyakban és a vállak közt, mely miatt egy helyen nem feketik és csak járásban érez enyhülést; érintésre növekedő nyak és váll-f. Összeveretés, zúzatás érzelme.

Szaggató f. a **karok**, könyök és kezekben. Nyomó f. a felső karsontokban. Kézremegés.

Hasonlóképp szaggatás a **lábszárak**, térdek, lábokban.

Jegyzék. Szem- és fül-bántalmakban jótékony. Nőknél a havitisztulás rendtelenségét rendbe hozza. Több más kóresetre nézve, a leírt kórjelek ügyes felfogásától függ e szernek választása.

Manganum.

Átalában: Csont-gyulladások; kiullhatlan fájdalmak. Köszvény az ízületekben. Leginkább éjjel lépnek fel a bántalmak. Többféle bántalmak hevesebbek a szabadban, enyhülnek a szobában; vagy az idő befolyásával nagyobb, kisebb fokra emelkednek. Tompa szúrások a test különféle részeiben.

A **bőrre** nézve: viszketeg, csak akkor, ha a test felhevül, izzad; égetés az egész testbőrön, ha felkel az ágyból; ha pedig lefekszik, ekkor ismét elmulik. Sebhedt, gyógyulni nem akaró bőr. Hosszadalmas genyedés.

Láz. Fejforróság, a test egyéb része hideg. Hirtelen átfutó forróság, ez után izzadás. Általános izzadás, rövid légzés, belszorongással. Éji izzadás; leginkább csak a nyak vagy az alsó lábszár izzad.

A **fej-bőr** oly érzékeny, hogy nem is fésülködhetik. Fejnehézség, oly érzéssel, mintha a fej nagyobb lenne. Kifelé nyomuló f. a fej hátsó részétől a homlokig, mintha minden ki akarna tolni. Szaggató f. a homlok bal oldalában, kivált beszélés alatt; vagy a homlok-izmok mozgása

alatt, mintha a csontokban fészkelne a fájdalom. Fúró f. a homlok-csontban. Kopogó f., mint a fekélytől; a szabadban enyhülő, a szobában megújuló. Vértolulás a fej felé; fejforróság délután.

Szem-fájás, mely miatt kénytelen behunyni szemeit, kivált ha világos tárgyra néz. Dagadt pillák; éjjel összeragadnak. Szemszárazság, forrósággal, este. Homályos látás nappal szem-égetéssel. Karikákat lát, melyek világosságban feketék, ha behunja szemeit, akkor tüzesek.

Fül-szaggatás reggel, vagy este; megszűnik, mihelyt lefekszik. Szúrás a fülben, beszélés alkalmával. Nehézhallás; mintha a fül be lenne dugulva; az időviszonyokhoz képest nagyobb, kisebb mérvben. Harangozás, reggel; zúgás, bűgás; csattogás a fülben, kivált nyelésben.

Orr-dugulás; az orrán épen semmi levegőt sem vehet.

Arcz. Fájdalom a járomcsontban, mintha itt fekély támadna; nyomó, vajú f. a járomcsont kis helyén, éjjel az ágyban; oly f. mint ütés után.

Fog-fájás, hirtelen más részekre ugró: a járomcsontra, a fül, kar, nyakra. Fekélyféle fogfájás, legkisebb érintésre.

A **nyelven** égető hólyagcsák, a bal oldalon; csomókcsák a jobb oldalon, legkisebb érintésre fájdalmasak.

Torok-lob, idült. Szűrő, vagy metsző f. nyelésen kívül. Hörg-lob (Bronchitis).

Étvágy-hiány. Sert, vagy aludt tejet kíván; épen semmi szomj.

Gyomor-égetés; émelygés, kellemetlen, felbőfőzésre törekvő érzéssel.

Összehúzó f. a **hasban**, émelygéssel és forrósággal, mely a nyeldeklőig terjed. Metsző f., vagy melegség érzete a hasban, mint a szeszcs italoktól, kivált a köldök körül, mint a forró italtól. Szél-kólika, reggel az ágyban. Feszülés az ölben, oly érzéssel, mintha az inak dagadtak lennének; érintés által fájdalmat érez.

Kemény, darabos **szék.** Székszorulás. Székletétel előtt csipdesés, székletétel alatt metszés a végbélben.

A vizelet-**hólyag** táján metszés, ülésben, mindinkább mozgásban. A vizelet-csőben metszés, szúrás, ülésben.

Gége- és légeső-bántalmak. Rekedtség; csiklándozó

szárazság a torokban, köhögésre ingerlő; száraz köhögés; nagyobb erőltetés után csak kevés nyákot köp ki. Köhögés reggel; zöldes, sárgás nyák-kiköpéssel, darabokban, majd minden erőltetés nélkül; véres kiköpés. Köhögés okozta mell-fájás.

Mell-fájás oly érzéssel, mint összeveretés után. Szúrás a mell oldalában és a hónalyban, kivált mozgásban. Olyféle fájdalom a mellsontban, mint ütés után. Melegség érzete a mellben, forró légzettel, piros arcz és a mellben érezhető lázas gyengeség mellett. Mell-égetés. Dobogás a mellben. Lökések a szív táján. Külsőleg — vizkető szúrás a csecsbimbóban; apró csomócskák a mellen.

A **vállak** és könyök ízületében ficzamosodási fájdalom. Feszítő f. a kar- és kézizületben. Szaggatás, a vállaktól kezdve az egész karon, kézen és ujjakban. A kis-ujj gyuladt, dagadt, genyed.

Szaggatás a térdben; remegés. Lábszár-merevedés. Gyuladás, daganat a bokában. Talp-égetés.

Jegyzék. Azon kórosatok, melyekben kedvezőleg működött e szer, e következendők. Osontgyuladás; fűró, vajúó, iszonyu fájdalom a csontokban, főleg éjjel. Földugulás; az időváltozással változó nehézhallás, suttozás, csuttogás, bugás. — Hosszadalmas rekedtség, torokérdesség, hörgeatarrhitis. Légcsővész kezdetén.

Menyanthes.

Átalában: nagyobb adagban bevett china következményei ellen. Köszvényes bántalmak. Rángások, inkább nyugalomban, mint menésben. A bántalmak átalában este felé, nyugalomban nagyobb fokra emelkednek; enyhülnek pedig mozgásban, vagy kézzel való nyomtatás által.

Láz. A kezek és lábak jéghidegek, a többi testrész meleg. Fázás az egész testben, a meleg kályha mellett elmuló. Változó, hidegséggel a hasban. Izzadás azonnal lefekvéskor; vagy egész éjjel át.

Fej-nehézség. Nyomó, összeprérelő fejfájás; lépcsőkön-menetben oly érzéssel, mintha valami nehéz teher által nyomtatnék az agy. Feszítő fej-f. Külsőleg égető f. a homlokon.

Olvasásban a **szem** egészen elhomályosodik. A szempillák görcsös merevedése. Időszakonként megjelenő könnyezés.

Fül-folyás, kivált forró kütegek, skarlát, kanyaró után. Fül-csengés, vagy harangozás. Harapásban fülropogás.

Undorító szaglás, mint a büdös tojástól. Feszítő f. az **orr-gyökben**.

Rángás az **arcz-izmok** és szempillákban fájdalom nélkül.

Szárazság érzete a nyeldeklőben. Keserédes **száj-iz-** Gyakori, üres fölböfögés. Cuklás. Evés után, fejkábultság. Nagy hajlam a hányásra, fájdalmas ökröndözéssel és gyomor-összehúzatással. Szüntelen korgás.

Hidegség érzete a **has-ban**, kivált ha kézzel rányomnak. Has-csipkedés. Felfuvott has a szelektől. A különbö- rön sebféle f.

Székszorulás; kemény **szék**, hascsikarással. Gyakori késztetés a **vizelésre**; a vizelés csak csekély mérvben irritetik ki. — Elhálásra nagy ösztön, de erectio nélkül.

Rekedt hang, fildugulással. Görcsös **gége-szükület**, köhögésre való ingerrel és a légnek erőltetésbe kerülő beszívásával.

Összepréselő f., a **mellnek** mindkét részéről, szúrással.

Nyomás, összeveretés fájdalma a **keresztben**, hajolásban vagy ülésben. Tompa szúrás és fúrás a vállban. Szag- gatás a vállak közt. Nyak-fesz.

Összeszorító és szaggató f. a **karok**, kezek és ujjakban. Görcsös kar-merevedés, az ujjaknak akarat elleni összeszorításával. Fájdalmas rángás a kar és kisujjban.

Összeveretés érzelme a felső **lábszárban**, kivált ülésben; görcsös felhánytatása a lábszárnak, szintén ülésben. Az alsó lábszárban összeszorító f., alulról, fölfelé. Ficzamodás érzete a térd és láb-izületben.

Jegyzék. Kivonatban, e következő betegségek ellen használandó e gyógyszer. Hypochondria, hysteria. Váltóláz, mely alatt hideget érez a szenvedő az alhasban. Összeszorító, nyomó fejfájás. Szempilla-rángás, görcsös merevedés. Orr-bűz. Rángás az arczizmokban. Hidegség érzete a hasban. Görcsös gégeszükület. Nyak-fesz. Görcsös kar-merevedés, rángás. Lábszár-görcs, rángás.

Mercurius.

A **lélekre** nézve. Kimondhatlan érzés, melyet bizonyos elviselhetlen belső baj okoz. Akarat elleni sírás, könnyebbülést okozó. Nagy nyugtalanság; sehol sincs maradása. Félelem; fél attól, hogy esztét, vagy életét veszti. Ijedezés, mely miatt egész teste remeg. Nagy közönyösség minden iránt; még ételt sem kíván. Nincs semmi kedve az élethez. Elégedetlenség. Sóvárgó honvágy. Bizonyos neme a dühösségnek, mely alatt undorodik a folyadékoktól, mindent széttep, légzése szorongó. Tébolyodás; minden összefüggés nélkül beszél; az övét sem ismeri meg. Elvesztett emlékező tehetség. Szellemi tehetetlenség.

A **testre** nézve általában. Meghülés okozta bántalmak. Bujasenyves, görvélyes, vízkóros bántalmak. Nagy adagban bevett china, kávé, kén, szesz. italok, önfertőztetés következményei ellen Nyirk-daganatok (lymphatische Geschwülste). Genyedésbe, vagy izzadmányba (Exsudat) átment gyuladások. Csontbántalmak, kivált gyulasztók, éji fájdalmakkal. Fájdalmak a csontokban, főleg ülésben. Csúzos, köszvényes bántalmak, kivált éjjel; bő, de nem enyhítő izzadással. A fájdalmak ágyameleg által hevesebbek, szintén éjjel. Folytonos nyugtalanság a tagokban, melyeket szüntelen mozgásban kell tartania. Olyféle fájdalom, mintha a hús elvált volna a csonttól. Legcékelyebb kézi munka után is kimerül, egészen ellankad. Nagy testi, lelki gyengeség, mely miatt fekiüdni kénytelen. Ájulás; gyakran visszatérő. Görcsös rángások. Merevedés. Nehézkór, éjjel, kiabálással, orr-viszketéssel, szomjusággal, haspuffadással. Iszonyu elsoványodás, test-gyengeséggel. Különösen jól hat a gyermekekre és sápadt egyénekre.

A **bőrre** és alatta levő részekre nézve. Viszketeg, főleg a meleg ágyban. Viszkető, vakarás után égető kütetek. Apró hólyagesák, vizenyes folyadékkal telve. Vörös foltocskák; sömörféle kütet; érintésre égető. Fakadékok Genyedés stádiumában hasznos a himlőben. Orbáncz. Bujasenyves fekélyek; ha vérzők is. Vértapló (Blutschwamm). Körömbántalmak. Csontszu-fekélyek. Jó

vagy rossz indulatu genyedések. Mirígy-daganatok, genyedések. Bujasenyves dob. Vízkóros daganatok.

Nappali álmoság; e mellett is kevés álm: éjjel előtt el nem alhatik. Nyugtalanlás éjjel.

Láz. Hidegség főleg szabadban. Láz-rohamok kivált éjjel. Hidegség és forróság felváltva; forróság alatt nagy szomjúság, jéghideg vízre. Lappangó láz, elsoványodással. Forró, idegláz nagy izzadással. Éji, vagy reggeli nagy izzadás, könnyebbülés, enyhülés nélkül.

Fej-szédülés, főleg ha csüggő fejét fölemeli; inkább ülésben, mint állásban. Agy-rázódás. Agygyuladás; heveny, vagy idült agyvizkór. Savós (serös) gutaütés. Fejf., mintha össze lenne fúzva a fej; nyomó f. a homlok táján, csont-fájdalommal a szem fölött. Szaggató f. a fej hátsó részétől a homlokig. Szúró f. az egyik oldalon, a fülig, fogakig terjedő. Éji fejf.; csúzos, hurutos fejfájás. — Kül-sőleg: tapintás alatt az egész fejbőr fáj. Szaggató f. kivált a csontokban. Fej-daganat. Fej-viszketeg; égető. Kiteg. Ótvar. Csont-dag. Kopaszodás.

Szem-fájás, nyomás mint a homoktól; szúró f. kivált a bal szemben; mérszö f. a pilla alatt. Forróság, égetés a szemben; viszketés, kivált szabadban. Duzzadozó erecskék. Csúzos, hurutos gyuladás. Könyezés. Pislogás; szempilla-rángás; görcsös összehuzatása a szempilláknak. Nagy érzékenység a világosság iránt. Homályos látás, mint ködös időben. Fekete hályog kivált a bal szemben. Szálldogáló rovarok, fekete pontok, szikrák a szem előtt. Kétszeresen látja a hegyes tárgyakat. Zöld és fekete karikák a szem előtt, az asztal melletti ülésben, lefekvésre kényszerítők.

Fül-szaggatás; kivált a bal fülben tisztulás alatt. Szúró f., hidegség érzetével, mint a jégtől. Égető f. a porczogókban. Fülfolyás; bűdös, néha véres genyfolyás, mely mellett az egész fej és az arcz egyik oldalában nagy fájdalmat érez, mely miatt a szenvedő részre nem feketik. Sömör, esomócskák, taplós kinövések a külső fülön. Fülduulás; nehéz hallás. Fülbúgás; zúgás kivált a bal fülben. Fülcsengés. Fültömirígy-dag, gyuladás.

Orr-dag és gyuladás; kivált az orrhegy vagy a bal

oldal dagadt, fényes vörösség és viszketéssel. Orrsontdag, nagy fájdalommal. Orr-vérzés álomban; köhögésnél; a bal orr-likból. Nagy nátha, vizenyős, csipős nyákfolyással, sok tüsszenéssel.

Arcz-szaggas; kivált a bal oldalon, fülszaggasással. Szűrő f. a bal járomsontban a felső állcsontban. Arczdag a fogfájástól. Arczkiüteg; bujasenyves foltok, fakadékok az arcz és homlokon. Sümörféle foltok. Arczótvar. Száraz ajkak. Égető f. az ajkakban. Ajk-repedezések. Felső ajk-dag, genyedezéssel. Fehér-kékes foltok, fájdalmas fekélyek az alsó ajk belső fölületén; fekélyes szájszegletek. Az állcsúcson (Kinn) borsó-nagyságu fakadékok. Állgöres, nagy fájdalommal. Állcsont-szu. Állmirigy-dag, gyuladással is.

Fog-fájás, kivált légszivásnál; evés után; az ágy-melgben majd kiállhatlan. Szaggas f. a fogak gyökeiben, az odvas fogakban, kivált éjjel, fülszaggasással, vagy fájdalmas arczdaganattal. Borzasztólag szűrő f. a fogakban. Oly érzés, mintha a fogak inognának. Foghús-dag; taplós foghús; genyedező foghús; foghús-vérzés.

Szaj-büz, mások által inkább érezhető, mint a szenvedő által. Szaj-hólyágcsák; fekélyek; szájröthadás; zsebre (Schwämmchen). Süly (Skorbut). Nyálfolyás. Nyelv-dag: kemény, gyuladt nyelv; fekélyes nyelvszélek. Nyelvéka. Nem-beszélhetés.

Torok-fájás, nyelésben; oly érzés, mintha nyers húson keresztül kellene nyelnie; vagy mintha a nyeldeklő dagadt lenne; vagy mintha a torokban lenyelendő nagyobb darab lenne. Oly érzés, mintha geliszta mászna a torok felé. Szűrő f. a torokban, vagy a mondolákban nyelés alatt, a fülüg ható. Sebféle f. a torokban. Torokfájás mellett, nyálfolyás. Forróság, forró gőz gyanánt emelkedik fel a hasból fölfelé, torok-fájdalommal. Égetés a nyeldeklőben. Torok-gyuladás. Hörg-lob (Bronchitis) Nyelesap-dag; hosszabb nyelesap. Nehéz nyelés; göres által gátolt nyelés; fájdalmas torok-szárazság; szüntelen késztetés a nyelésre. Mondola-gyuladás, genyedés. Bujasenyves torok-fekélyek.

Rosz **szájiz**, mint a büdös tojástól; édeses, sós, keserű,

savanyu szájjiz. Inkább szomjazik, mint éhezik. Undorodik minden ételtől, kivált a hús, édes étel, kávétól, vagy — rendkívüli étvágy; nagy szomj, jéghideg italtra; vagy — tiszta (bor nélküli) vizet meg nem ihatja. A kenyér gyomrát nyomja, ha keveset eszik is.

Üres felbőfögés ebéd után; keserü bőfögés. Gyomorégés. Csuklás, kivált ebéd előtt. Émelygés, ebéd után, az egész test borzadozásával. Hányásra való késztetés, metsző nyomással a mellben, kivált dohányzás után. Keserü nyák-hányás.

Heves **gyomor**fájás, főleg érintésre; a kenyértől, sőt a hústól is. Teliség érzete, feszítő fájdalommal és nehéz légzéssel. Görcsös gyomorf., ha keveset eszik is. Égető f. a szivgödörben; a gyomorból feltoluló forróság és szemelsötétedés, midön ül, fölkelés által elmuló.

Máj-fájdalom érintésre és mozgás által; szűrő f., a belégzést gátló; májdag és keményedés; heveny máj-gyuladás. Sárgaság.

Has-fájdalom, hűves esti időben, hasmenéssel. Hascsipkedés, melyre éjjel fölébred; metszés a hasban, vizeles alatt; szúrás, kivált menésben. Hidegség a hasban; vagy — égetés kivált a köldök táján. A hasfájdalmak általában érintés, nyomás által nagyobbodnak. Bél és hashártyagyuladás. Nagy has a fodor-mirigyek daganatától, görvélyeseknél. Puffadt has, keménységgel, érintésre fájdalmas. Bántalmak a szelektől. Has-vizkór. Az ölben készsűrúráshoz hasonló f.; mirigy-daganat, gyuladással; lágyék-mirigy-gegyedés; görvélyes, bujasenyves dob.

Eröltetés a **szék**re, az aranyeres csomók kidudorodásával, eredmény nélkül; szüntelen késztetés, de semmi szék. Csekély ürülés, sokszoros erőltetés után. Vagy — csipdeséssel járó zöldes hasmenés, kivált éjjel; zöldes nyák-ürülés, égető fájdalommal; nagy erőltetéssel összekötött hasmenés; székürülések közben borzadozás. Székletétel alatt bőfögés, émelygés. Nyák-hasmenés; vérhas, kivált őszi. Geliszták. Végbél-szakadás.

Igen gyakori (majd minden negyed-órában) késztetés a vizelésre, égetéssel, csekély ürüléssel; fel nem tartható vizelés. Gyakori vizelés nagyobb mennyiségben, mint

amennyi italt ivott. Bűdös vizelet; eleinte tiszta, később zavaros, mintha krétát vegyítettek volna bele. Hólyagpöfeteg. Sötét-vörös vizelet, mintha véres lenne. Vizelés alatt csípő, égető, szűrő, metsző f. Vérvizelés.

A férfi-nemző-részekre nézve. Makk-viszketeg, szúrás. Az előbőrön kellemesen csiklándozó viszketeg; gyulladás, daganat. Takár. Fehér hólyagcsák a makkon, melyek föleszik a makkot, mélyebbre ereszkednek, tovább terjednek és melyekből nedv szivárog; hólyagcsákból támadt fekélyek; bujasenyves fekélyek. A tökzsacszkóban hidegség érzelve, húzó f.; görcsös szaggatás. Tökdag, keményedéssel; szúrás a tökben. Pollutiók, égető vizeléssel.

A női nemző-részeket illetőleg. Szeméremajk-viszketeg; küteg; daganat, keményedés, forróság, vörösség, égető, szűrő f. mellett; érintésre nagy érzékenység. Méhüvelygyulladás; méhüvely-szakadás. Vértelenség oly idősb nőknél is, kiknél már rég elmaradt a rendes tisztulás. Fehérfolyás, csipdeső később felévő; kivált éjjel. Mogyorónagyságu nyák- és genyefolyás a méhüvelyből. — Kemény emlő-dag sebféle fájdalommal; oly érzés az emlőben, mintha gyülni akarna; emlő-fekélyedés, genyedés. Sebhedt csecsbimbó.

Légső. Hurut, fázással. (Grippe ellen a leghathatósab szerek egyike.) Száraz köhögés, oly érzéssel, mintha minden száraz lenne a mellben. Köhögés, kivált éjjel, a mellben levő csiklándozástól, főleg beszélés által előidéztet, annyira, hogy szóhoz nem juthat. Összerázó köhögés este az ágyban; erős köhögés, mintha a mell és a fej szét akarna repedni. — Köhögés mellett, hányásra való késztetés. Köhögés, kiköpéssel; véres kiköpés. Tüdő-hurut.

Mell-fájás, szorongó; a szenvedő, legkisebb mozgás, beszélés által majd egészen kimerül. Mell-nyomás, kivált menésben. Mell-szúrás, hajolás, tüsszentés, köhögés alatt. Sebféle f., égetés a mellben. Szivdobogás. Külsőleg: — összeveretés érzelve, a mell bal oldalán; szintén itt oly érzés, mintha meg lenne dagadva.

Hátgerinez-f. mint összeveretés után; égető forróság. Égető f. a vállak közt. Feszés nyak; fejét nem fordíthatja. Nyakmirigy-daganat, vagy gyulladás.

Szaggató f. a **karokban**, kivált éjjel és mozgásban, különösen a váll és kar-izületekben. Égető f. mindkét karban, mely miatt karjai egészen elesnek. Kiállhatlan lanakadtság, ha karját hosszabb időig egy helyzetben tartja. Göresös rángás a jobb karban; egész éjjel idestova hanyja. A bal könyök vörös, dagadt és törő, a kéz; égető, hemzsegő, szaggató fájdalommal. Az előkar izmaiban szűrő és összeszorító f. A **kezekben** bénulás, merevedés érzete, kivált kinyújtás alatt. A kéz-ujjoknak görbére-huzatása. Rángások az inakban; a hüvelyk és mutató ujj összeszorítása, összehuzatása. Bal kézdag, érintésre fájdalmas. A kéz hátán levő bőrnek lehámlása. Rühféle küteg a kézen; vörös csomócskák; mély bőr-repedezések.

Szaggató f. a **csip-izületben**, főképp éjjel és mozgásban. Csip-köszvény. Az alsó végtagok zsibbadása, nehézsége, remegése kivált menésben. Fényes, átlátszó **lábszár-dag**. A felső lábszárban összeszorító, feszítő f. Hidegség érzete. A térdben oly érzés, mintha dagadt lenne, viszketéssel. Szűrő f. menésben; nagy gyengeség; leginkább állásban. Fehér térd-, vagy csontdag (tumor albus). Az alsó lábszárban nyugtalanlás, bágyadtság, éjjel. Összeszorító f. a lábikrában. Göresösen fölhuzott alsó lábszár, éjjel. Alsó lábszár-dag, vízkóros is; csont-dag. A **lábban** oly érzés, mint megrántás után. Szűrő f. a bütökben, vagy a sarkban, vagy a talpban. Szaggató f. a vastag ujjtól a térdig. Talpégetés este; vagy — hidegség érzete a talp vagy a lábban este az ágyban; reggel hideg lábizzadás. Sark- vagy vastag ujj-daganat, időszakonként megjelenő éji fájdalommal.

Jegyzék. Azon betegségek és körülmények, melyekben e gyógyszer különös figyelemre méltó, kivonatban ezek. Első rendű bujakór (syphilis): buja-fekély, takár, dob. Másod rendű syphilis. Syphiliticus küteg. Görvély-kór; mirigy-daganatok gyuladással. Scrophulös kór, syphiliticus kórral összekötve. Csont-hártya, csont-lob; csont-lágyulás, görbülés; csont-szu. Vízkór. Visszeres congestiók (venöse Congestionen) a fej, mell és alhasban. Idegbántalmak: vid-táncz (ekkor a hyosciam., ignatia, stramonium sat. is concurrálnak), merevgöres, szájesukulat — állgöres —, nehézkór; bénulat; savós (serös) guta-ütés. Bőrbántalmak: rüh; bujakórral összekötött rüh; sömör; hólyagos, sárgás folyadékot tar-

talmazó sömör; genyedező, varakat képző sömör. Bőrhámlás; bőrvizkór. Izzadmány, genyedésre hajlandó belső gyuladások. Csorvás (gastricus), epés, nyákos lázak; ideg-láz: érzékeny has és máj, has és máj-dag, fájdalom, foghús-vérzés, gyakori hasmenés, álmatlanság, sápadt (földszin) arc — symptómák mellett. — Hurutos, csúzos, köszvényes, görvélyes, bujakóros szemgyuladás: szentakár, szivárványlob. Belső fül-lob; füldugulás; nehézhallás; a hall-szerv csontocskáinak cariös állapota. Sülyös foghús; a száynyákhártyájának gyulasztó állapota; hólyagcsák; fekélyek; nyálfolyás; szájbüz; inogó fogak. Nyelv-gyuladás; fekélyek; hebegő beszéd; nyelvbénulat. Toroklob; mondola-dag, keményedés, fekély. Máj-lob; máj-dag-keményedés; sárgaság. Hasvizkór, májbántalommal. Lányék-mirigy-lob, dag és genyedés. Zöldes, véres-nyákos, a végbélt felevő hasmenés; vérhas, mely által véres nyák ürítettik ki iszonyu fájdalom és erőltetéssel. Nyákos, genyes, vérrel vegyes, büdös, égető vizezés. Takár (első stádiumában); buja-fekély; phimosis, paraphimosis. Tök-lob, főleg elnyomott kankó után; tök-keményedés, daganat. Szemérem-ajk-gyuladás. Nátha, igen bő, vizenyős, felevő, nyálfolyással; grippe; orós, száraz, görcs-köhögés, mell-szárazság érzete mellett; vagy — véres, genyes kiköpéssel; kezdő tuberculós tüdővész. A már el nem oszlatható pokolvar genyedését előmozdítja a mercur; valamint egyéb daganatok hasonló esetében is hasznos. Gyermekegyi fehér czomblob (phlegmasia alba dolens); fehér térd-dag (tumor albus genu).

Mezereum.

A **lélekre** nézve. Eltompult érzés; semmi sem érdeklí. Szórakozottság. Szellemi tehetetlenség; minden józan megfontolás nélkül beszél; hosszabb időig nézeget ki az ablakon, de nem tudja, mire báméskodott.

A **testre** nézve általában: a csontokra és nyákhártyára hat. Egyoldali bántalmak; borzadozással, fázással járó fájdalmak. Égető f. a belső részekben. Nagy érzékenység a hideg lég iránt. Nagy adagban bevett mercur következményei ellen.

Bőr-viszketeg az egész testen, kivált éjjel, majd itt, majd ott, mint a balhaktól. Bőrhámlás az egész testen. Az ujonnan támadt seb meggyulad és éget. Viszketés a fekély körül, vörösséggel, fájdalommal, legcsekélyebb érintésre. Mirigy-daganatok. Csontszu.

Nappali álmoság; nyugtalan **álm.** Álom után haragosság.

Láz. Általános hosszas fázás nagy szomjúsággal; é fázás alatt nem kíván megmelegedni, a friss levegőt sem kerüli. Előbb fázás, ez után forróság. Harmadnapos láz fejfájással, fájdalmas kemény lép-daganattal.

Fej-fájás, mozgás, sok beszélés után, kivált a halántékok és csigolyában. Nyomó f. gyakori borzadozással, mintha az agy a koponyához nyomatnék. Nehézség érzete a fej hátsó részében. Szűrő f. az agy bal felében. Sebféle f. a hátsó fejben. Kopogás a homlok táján. — Külsőleg: Fejsont-f., érintés által növekedő. Viszketeg, vakarás által csak rövid időre elmuló és ismét más helyen megjelenő; csipdeső viszketeg, mint a tetüktől. Fej-var, szivárgó, vagy száraz. Fejbőr-pikkelyek. Sebféle fájdalom a hajakban.

Szem-fájás, gyertyavilágnál való olvasás alatt, homályos látással. Nyomó f. a szemeigyében, forrósággal. Bal szempilla-rángás. Csúzos, hurutos szem-lób.

Orr-szárazság, e mellett eltompult szaglás. Tüsszenés sebféle mell-fájással; inger a tüsszentésre, anélkül, hogy tüsszenhetne. Híg, sárgás, néha véres kifolyás az orrból, orr-sebhedtség és égető fájdalommal. Réz-orr.

Arcz. Kellemetlen rángás a jobb arczban. Összeszorító f. a jobb arcz-csontban. Ajk-égetés; gyulasztó vörösség, sebféle f. az ajkban. Fekély a felső ajkon. Szűrő f. az áll-mirigyben.

Állandó **fog-fájás** az odvas fogakban. Fúró és szűrő f. kivált a fogak jobb oldalán. Elvászott fogak, mint valami savanyutól. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak lennének. Húzó, égető és szűrő f. — Érintés, mozgás által növekedő fogfájás; fogfájás mellett vértolulás a fej felé, testfázás.

Száj-égetés; szintén égető f. a nyelven a gyomorig. Égető hólyagcsák a nyelven és foghúson. Nehézkés beszélés, majd azon érzés miatt, mintha száraz lenne, majd mintha vastag volna a nyelv.

Feszítő **torok-fájás,** üres nyelés alatt. Nyeldeklő-szükkület; összefüző f. a nyeldeklőben; kaparás a torok és

nyeldeklőben. Sebféle f. a szájpadtalon és torokban. Égető f. a nyelvdeklő és nyelcsőben; gyuladás.

Keserű **szájiz**; sok vizgyülem a szájjában evés után. Étél után tüzeesség érzete a szájjában. Undorodás a hústól. — Gyakori üres fölböfögés, vagy az ételek ize után izlő. Émelygés; hányásra való késztetés, borzadozással. Zöldes, keserű nyák-hányás, fejkábultsággal. Nyomó f. a **gyomor**-ban oly érzéssel, mintha az ételek meg nem emésztettek volna. Égető gyomorf.; gyuladás.

Nyomó f. a **hasban**, melynek enyhítésére fel kell egyenesednie, vagy nyújtózkodnia. Kólika, oly érzéssel, mintha a belek egyenkint szorítottatnának össze. Csipdeső f. a köldök körül. Metsző f. a köldök alatt, mindig este felé. Szúrás a hasban, menés, nyomás által növekedő. Égető forró-ság a hasban. Felfuvott has a szelektől: e mellett belszorongás, ruháit feloldani kénytelen; enyhítő felböfögés; haskorgás; borzadozás, fázás, ásítózás.

Hasmenés, heves fájdalommal, nagy erőltetéssel, mely után csak kevés nyák megyen el. Székletétel előtt, hascsikarás, erőltetés, mintha ismét széke akarna lenni; borzadozás, nagy érzékenység a hives levegő iránt. Székletétel után, az egész testet átfutó hidegség, összefüző f. a végbél-nyílásban, végbél-kidudorodással. A végbélben csipdeső égető f., menésben.

Vér-**vizelés**; vizelés után vércseppek következnek. Nyákfolyás a vizelő-csőből. Szűrő és csiklándozó, hemzsegő f. a csőben, kevés nedv-eltválasztással.

Férfi-nemző-részek. Szaggató, vagy szűrő lökések a férfi-tagban; a makkban szaggatás vagy csiklándozás. Takár, az előbőr belső részének gyuladásával, szaggató, húzó makk-fájdalommal este. Erectiók. — **Női nemző-részekre** nézve: fehér folyás, mint a tojás fehéré; hosszadalmas, gonosz indulatu. Hirtelen szúrás az emlőben.

A **légső** mélyében létező, köhögést okozó inger, este az ágyban és reggel, anélkül hogy valamit kiköphetne. Száraz köhögés, ökröndözéssel, hányással. Csekély köhögés után vércöpés, nyugtalan álmom, ijesztő álmok mellett. Hurut, folytonos fázékonysággal, torok-égetéssel.

Szorult **mell**; nem tud elegendő levegőt beszívni.

Mell-szorongás; mintha valami teher nyomná mellét. Mell-szúrás; mélyen a mellben, nevetés alatt; mély légzés alatt pedig a szív alatt. — Külsőleg: összehúzó, vagy feszítő f. az izmokban. Égető f. a mellcsontban.

Szúró f. a hátban, a mellen keresztül. Nyak-fesz. Sebféle f. a jobb hónalyban.

A felső karban olyféle f. mint ütés után. Az alsó karban, a kézcsuklóban, az ujjakban szaggatás. Fúró, vájó f. a felkar-csontban. Kéz-dag. Az ujjakban rángás; fájdalom a csontokban.

Csontf. a lábszárakban. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha közepe táján el lenne törve. Lábikra-dag; heves lábikra-görcs. Égető lábforróság.

Jegyzék. E szer által gyógyítandó betegségek e következők. Csúzos, köszvényes fájdalmak: közbenjáruló borzadozás, fázással. Görvélyes daganatok. Lehámló kütetek, égető éji fájdalommal. Éji viszketeg. Nedves, viszkető fejkütég. Éji csontfájdalmak, kivált syphilis következtében; csont-daganat; csont-lob; csont-lágyulás, -szu. Catarrhalis, csúzos, görvélyes szem-lob. Torokszükület. Fogfájás odvas fogakban, fázékonyssággal és oly érzéssel, mintha a fog hosszabb lenne; cariös fogak. Folytonos fázékonyosság, borzadás, szomjusággal összekötött hurut, torok-égetéssel. Hugycső-takár — és fehér folyás.

Millefolium.

Átalában: vérfolyás, különféle sérvekből.

Oly érzés, mintha minden vér fejébe menne.

A gyomorban oly érzés, mintha folyadékkal volna tele.

Vérvizelés, fájdalommal a vese táján és borzadálylyal.

Vérköpés, mellforrósággal.

Moschus.

Átalában: hypochondria, hysteria és ezekkel járó ideges bántalmak. Rángások; görcsök; ujulás; görcs-merevedés. Meghülés után lépnek fel a bántalmak.

Nagy álomosság nappal. Kórszuny (coma); mélyen alvás, melyből ha felébresztetik, beszél ugyan, anélkül mindazáltal, hogy tudná. Vagy — álmatlanság egész éjjel, izgatottság miatt.

Vértolulás a **fej** felé és kimerevült szemek, száj-görcs. Szédülés; mintha minden mozogna szemei előtt; rögtön ájulás. Nyomó fejf. hidegség érzetével, mint a hideg viztől. Görcsös húzó f. az egész fejben; vagy a fej hátsó részétől a fülig, innét a fogakba vonuló; a szobában nagyobb mérvben, a szabad légben enyhülő. Oly érzés, mintha zsinort húznának többször a fejen át és aztán megerősítenék; oly érzés, mintha fele a koponyának átmetszetnék. — Külsőleg, érintésre sebféle fejf.

Merev **szemek**, eszméletlenséggel. Homályos szemek néha rögtön, mintha megvakult volna.

Fül-búgás, mint a széltől, vagy a madarak szárnyainak összecsapkodásától. Csattogás; ágyu-durrogatás, pár csepp vér-folyással.

Feszítő f. az **arcz**-izmokban. Arczforróság, pirosság nélkül. Alsó áll-mozgás, mint rágás alkalmával.

Igen száraz **száj**; égés a nyeldeklőben, mint az égő széntől. Gyakori, üres felböfögés. Émelygés; hányásra való készítés, reggel, vagy minden étel után; hányás. A **gyomorban** oly érzés, mintha össze lenne szorítva. Nyomó f., mint valami kemény testtől, ital által nagyobbodó. Kopogás a gyomor táján.

Szűrő f. a **máj** táján, belégzés által növekedő; a bal oldalbordák alatt szűrés, kivált mély légzés alatt.

Has-fájás a köldök körül; belszorongás a hasban, mintha minden szük lenne, nagy nyugtalanság annyira, hogy seholyse találja helyét, hanem fel s alá járni kénytelen. Összefűző f. a hasban, gödröcskét képző. Csipdeső f., kiabálásra kényszerítő, a hasnak összehuzatása által enyhülő. Haskorgás. Felfuvott has, székszorulással.

Székszorulás; készítés a székre, de eredmény nélkül. Vagy — hasmenés, éjjel, néha álomban is.

Felizgatott **nemi ösztön** mind a nők, mind a férfiaknál. Havitisztulás megjelenésekor húzó f. a nemző-részekben. Húzó, tolongó f. a női nemző-részekben, mint hősám előtt.

Oly érzés a **torokban**, mint a kéngőztől. Összefűző f. a torok és mellben; mellgörcs, fuldoklással. Rövid légzés, mell-szűrés miatt.

Kéz-daganat szűrő fájdalommal. Görcsös kéz-mozgások; az ujjak akaratelleni mozgásai.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben indikálva van e szer, kivonatban ezek. Idegbántalmak. Ideges gyengeség. Rángó, merev görcsök. Álmatlanság ideges ingerültség következtében. Ideges fejfájás. Felingerelt nemi ösztön. Az alsó és felső végtagok görcsös mozgásai.

Murex purpurea.

Rendkívüli ösztön az elhálásra; ez legkisebb érintésre megújul. — A méhben szárazság érzete, összefüző f.; heves f. a hason át, a mellig; heves, fölfelé vonuló szűrés a bal oldalon; nehézség érzete a méhüvelyben. Zöldes fehér-folyás; véres. Méhrák. Heves szűrés az emlőkben. — Szívdohogás és a nyaküterek erős verése.

Jegyzék. Eddigi tapasztalások szerint a nemző-részekre, főleg pedig méhbántalmakra vonatkozik a gyógyszer hatása.

Natrum carbonicum.

A **lélekre** nézve. Kerüli az embereket és a társaságot. Belszorongás, nyugtalanság. Haragosság. Majd vig, majd szomorú kedély, felváltva. Szórakozottság; feledékenység; hosszabb gondolkodás után jut eszébe valami; az írásban rosszul fejezi ki magát.

A **testre** nézve általában. Csúzos bántalmak. Rángások végtagokban. Ín-rövidülés. Könnyen történő ficzomodás; emelésben, rokkadás. A bántalmak leginkább ülésben támadnak, dörzsölés által enyhülnek, mozgásban elmúlnak; égi-háború alkalmával megújulnak. Fájdalmak alatt, belszorongás, remegés, izzadás. Idegesség; a zongorajáték is remegést okoz. Hypochondria.

Száraz **bőr**; csekély mozgás, vagy munka után azonnal bő izzadás. Balha-csipéshez hasonló viszketeg. Nedvvel telt hólyagcsák. Sömör, melyből genyforma nedv szárvárog. Szemölcs; érintésre fájdalmas; vérzeni kezd és nagyobbra nő.

Nappali álmoság; késő **álm**; álmatlanság. Ábrándozó álmok.

Láz. Kéz és láb-fázás. Borzadozás reggeltől estig. Eleinte fázás este az ágyban, szomj nélkül, has-égetéssel; azután forróság és álom. Átfutó forróság. Forróság gyengeséggel. Erős izzadás, mozgásban. Reggeli, vagy éji izzadás.

Fej-fájás; elfogultság; kábultság, mint hosszú álom után. Szédülés lelki munkák után; képtelenség hosszabb időig ugyanegy szellemi tárggyal foglalkozni. Fejfájás a homlok táján, ha napnak van kitéve; ebéd után a fej hátsó részében; üresség érzete a hátsó fejrészben. Oly fájás a homlokban, mintha szétrepedne, kivált mozgásban; feszítő f. Szűrő f. a fejben, a szemeken keresztül. Kopogó f. a fej felső részében kivált reggelenként. Vértolulás a fej felé; mintha a homlokon minden kitolódna. — Külsőleg: érintésre fejfájdalom. Vöröses csomócskák a homlokon; mogyoró-nagyságu kelés a fej hátsó részén.

Égető f. a szemben, szűrő fájdalommal a szögletek felé; oly érzés, mintha egy hajszál lenne a szemben; olvasás, irás alatt égető f. szárazság érzetével. Szempillagynuladás. Apró fekélyek a szaru-hártyán. A szempillák összeragadnak. Könyezés; könyvsipoly. Irás alkalmával repdeső pontok; szikrák; villámás látása.

Fül-szúrás, belőlről kifelé. Szúrás a fültömírgyben, főleg érintés alatt. Földugulás; nehéz hallás; nagy érzékenység a kül zörejre.

A bal orr-likban oly érzés, mintha benne valami kemény test léteznék. Bőrhámlás az orrbőr hátáról és hegyéről. Hólyagcsák az orr-szárnyon, érintésre fájdalmasak; csomók. Fekélyes orr-likak. Orrdugulás, kivált beszélés alatt, vagy az orrból jövő kemény, büdös darabok miatt; büdös nyák folyás. Szüntelen nátha.

Arcz-forróság; duzzadt arcz. Csont-f., a szabadban nagyobb. Fehér foltok az arcz jobb oldalán és a nyakon; sárga foltok a homlokon és felső ajkon. Küteg az ajkon, lencse-nagyságu hólyagcsák, fekélyek; kelés a felső ajkon. Áll-mirigy-dag.

Fog-fájás kivált evésnél; egész éjjel; alsó ajk-daganattal végződ. Fűrő f. az odvas fogakban; lökő f. evésnél.

A fogak inognak, kivált az egyik záp fog. Felporhanyodott, vérző fogíny.

Száj. Nagy hólyag a bal oldalon, melyből, ha nyomatik, viz szivárog; fekély-helyek a szájbán, érintésre égetők. Száj és nyelv-szárazság, ivásra kényszerítő; vagy — sok vizgyülem a szájbán; sós ízű nyál; tapadozó nyák. Kütege a nyelv hegyén.

Oly érzés a **torokban**, mintha benne valami lenne. Szárazság, kaparás, nyersesség a torokban. Szúrás a torokban nyelv alatt és ezen kívül. Dagadt, gyuladt torok, néhez nyelvessel. Erősen a torokhoz tapadt nyák, harácsolás által ki nem köphető.

Savanyu, keserű **szájiz**; vériz. Nagy szomj; ivás után szúrás a rászt-tájon, vagy egyéb bántalmak. Evés után rossz kedv, álmoság, lomhaság, ásítózás, fölbőfögés; ital után, nyomás a gyomorban. Gyenge emésztő tehetség; legcsekélyebb diacetikai hiba után, vagy különben is evés után leverett kedély.

Gyakori üres fölbőfögés, azután pedig forróság a nyeldekloben. Émelygés reggel, vagy ebéd előtt, evés után megszünő. Hányásra való késztetés; ez alatt sok viz gyűl össze a szájbán. Hányás, mely által bűdös, savanyu folyadékot hány ki.

Gyomor-f. érintés alatt. Nyomó f. a gyomorban evés után, mint a kötél; korgással, fölbőfögés által elmuló; ökröndözéssel, reggel, járás által megszünő. Összefüzo gyomorgörcs, este, éjjel, kinyújtódzás, menés által enyhülő.

A jobb rásztban (hypochonder) szúró f., szorongó légzéssel; a balban szintén szúrás; fájdalom tapintás alatt.

Has-fájás, mely csak hányás után mulik el. Feszítő f. éjjel, metszés és hasmenéssel. Kólíka reggel, mely alatt a köldök befelé húzódik. Csipdeső f., néha émelygéssel, hasmenéssel. Metsző f. oly érzés mellett, mintha hasmenése akarna lenni. Szúró f. a lágyékban, kivált ha bal felé hajol, vagy ülésben. Égető f. egy kis helyen balra a köldök táján. Felpuffadt has; haskorgás; sok szél. Mirígydaganatok az öl táján.

Nehéz, kemény **szék**. Vagy — folytonosan lágy szék; csekély szék. Hasmenés, sebféle fájdalommal a végbélben.

Véres pontok a székben. A végbélnyílásban viszketés, hemzseges, égetés. Szalaggeliszta elmenetele.

Vizelés alatt égetés a **vizelő-csőben**. A vizelethólyag és lágyék táján tolongó fájdalom.

A férfi-**nemző-részek**en viszketés. Makk-viszketés, vakarásra kényszerítő. A tökzsacszkóban szűrő és kopogó f. Gyakori pollutiók, tag-merevedés nélkül. Tökéletlen elhálás, rövid időig tartó tagmerekedés és azonnali magömléssel. — Nyomó f. a női nemzőrészekben, mintha minden ki akarna tolódni. Késő tisztulás, olyforma mint a víz, melyben hús mosatott. Rothadt szagu fehérfolyás. Ugy látszik, mintha e szer előmozdítaná a fogamzást.

Gége-szárazság. Mell-érdesség (Rauhheit). Rekedtség; tiszta hangot nem adhat. Köhögés náthával. Száraz köhögés, mell-csiklándozással, kivált ha a hidegből meleg szobába jut. Köhögés, sós, vagy zöldes nyák- vagy büdös geny-köpéssel; vértöpés köhögés által. — Rövid légzés, különösen sétálásban. **Mell-szűkület** délelőtt, felizgatott nemi ösztön mellett. Érzékeny mellkas. Mell-szűrés, mely miatt nem fekszik azon oldalon, hol szűrése van. Állandó hidegség a mell bal oldalában. — Szivdobogás, ha bal oldala fekszik; este lefekvéskor; nappal, ülésben; irás alkalmával. **Külsőleg.** — Metsző f. és összeveretés érzete a mellcsontban; húzó f. a mellizmokban, mellszorongással; égető f. a mell oldalában.

Kereszt-fájás, mely miatt le nem hajolhat; ülésben hirtelen támadó, mozgás által elmuló. Sebféle f., nyugalomban is. Hátgerincz-f., mély légzés, beszélés által növekedő; szűrés, a mellig terjedő. Hangya-mászás az egész háton. A vállak közt feszülés, húzás. Nyak-fesz; nyakmirigy-daganat.

Nyomó, szaggató f. a hónalyban. Feszés kar; szaggatás a **karban** a kezizületig, főleg nyugalomban. Kar-rángás. A felső kart fájdalom miatt föl nem emelheti. Az előkarban szorító f., vagy szaggatás, húzás, ficzamosítás érzete. Kéz-rángás; remegés. Szaggató, szűrő f. bizonyos ujj közép-csontjában. Kéz-daganat. Kéz izzadás. Vörös foltok, sömörféle kütég a kéz-hátán. Durva, föltrepedezett, száraz bőr a kézen. Szaggatás az ujjakban, dörzsölés ál-

tal enyhülő. Égetés egyik ujjban, mint a csalántól. Duzadt ujjak reggel. Hólyagcsa a mutató-ujjon, vörös udvarral.

Rángás a felső lábszárban; szúrás, mintha késsel szúrnák keresztül; összeveretés érzelme, mintha a hús elvált volna a csonttól. Az alsó lábszárban húzó f., a térdtől a lábíg, nagy nyugtalansággal; szaggatás a csontban, a nagy ujjig; fúró f. a lábszár-csontban. Lábikrában szorító f. Vörös, dagadt, gyuladt alsó lábszár. Szaggatás, szúrás a bokában, a talpban, kivált ha rálép; talp-égetés, főleg menésben. Láb, vagy talp-daganat. Jéghideg lábak. Talp-viszketeg. Fekete, geny-hólyag a sarkon; hosszadalmas sark-fekély. Nagy ujj-daganat, szaggató, sebféle fájdalommal. Párlott bőr az ujjak (vastag ujj) közt; vörös folt a nagy ujjon. Szúrás, fúrás a tyukszemben.

Jegyzék. Leginkább oly csúzos és köszvényes bántalmakban hasznos, melyek az ízületeket (artikulációkat, Gelenke) támadják meg, szaggató fájdalommal, főleg zivataros időben a szenvedő tagok zsugorodásával. Ide tartoznak többféle bőr-bajok: szeplők, szemölcs, fohér és sárga fűzfoltok. Chronicus szemgyulladások kivált görvélyeseknél; szemszíkrazás, látzavar, messzelátás. Nehézhallás. Igen gyenge emésztő tehetség, legkisebb diæticus hiba által gyomrát megrontja. Catarrhális légső és hörg-bántalmak; torokszárazság, érdesség; száraz köhögés, vagy sós izü, zöldes, genyes kiköppéssel. — Szellemi bántalmak.

Natrum muriaticum.

A lélekre nézve. Igen nagy hajlam a sirásra. Szomorú kedély. Melancholia, rohamonkint meglepő. Vagy — vig kedv, kivált este felé; szembetünő hajlam a nevetésre; feltünő változás a bágyadtság és elevenség tekintetében. Életuntságig. Rögtön támadó belszorongás. Kellemetlen eszmékkal való foglalkozás; aggodalom a jövő miatt. Ijedezés. Izgatottság; heves felindulás, csekélység miatt. Nagy szórakozottság; helytelen szavakkal fejezi ki magát mind az írásban, mind a beszédben. Lomhaság; nincs kedve a dologra. Gyenge emlékező tehetség.

A testre nézve általában. Jó nedvek vesztegetése következtében fejlődött bántalmak. Harag okozta bajok.

Csúzos bántalmak, az inak rövidülésével. A bántalmak általában megújulnak, nagyobbodnak fekvésben. Hypochondria; hysteria. Nyugtalanság az egész testben, borzadozással. Rángások az izmokban; oly érzés, mint néhez nyavalyában. Ideges bántalmak. Lomhaság; nem akar mozgást tenni. Nagy gyengeség, kivált reggel felkeléskor; néha ideiglenes, mely után ismét tevékeny. Nem állhat, hanem ülni kíván; a nyargalás nagyon megviseli. Görvély-kór. Mozgás után, de különben is könnyen felizgatott vérkeringés; ütérverés az egész testben, nyugalomban is érezhető.

Igen érzékeny bőr, legkisebb ütésre. Viszketeg, kivált éjjel az ágyban. Vörös viszkető foltok. Kölesszem-nagyságu csomócskák az egész testen, vakarás által vörösek, keményebbek, viszketéssel. Több kelés a testen. A tenyeren támadó szemölcsök. A régi seb vagy hegjegy (Narbe) fájdalmas kezd lenni. Vérérsomók. Szemölcs.

Álom. Nappali álmoság. Este nem tud aludni; éjjel is ébren van. Éjjel az ágyban különféle bántalmak: fejfájás, metsző f. a hasban, szelek, vizezés majd minden órában, vizeletrekedés, gerincz-, nyak-fájdalom, égető f. a tyukszemben, vérpezsgés, forróság nagy nyugtalansággal. Ha elalszik, gyakran feljedi, álmában sir, felkel alvajáró módjára; álom után reggel bágyadt.

Láz. Hideg kezek és lábak; fel nem tud melegedni. Borzadozás este, szomjusággal; minduntalan fázik, állati meleg hiánya miatt. Váltóláz, csontfájdalmakkal, sárgás arcszínrel, fejfájással, nagy gyengeséggel, hiányzó étvágygyal; közönségesen reggel felé kezdődő; vagy váltóláz, nagy adagban bevett china után. Roham előtt nagy bágyadtság, vagy fejfájás; hideg alatt rövid légzés, ásitozás, álmoság, szomj vagy szomjtalanság; forróság alatt szomj, nagy fejfájás. Gyakori átfutó forróság. Idegláz, nagy gyengeség, száraz nyelv és szomjuság mellett. Sok izzadás nappal, kivált menésben; gyengítő izzadás éjjel, vagy reggel.

Fej-szédülés, eszméletlenséggel; szemei előtt minden tárgy forog. Üresség érzete. Fejfájás reggelenkint. Émelygéssel, hányással járó fejfájás. Fejnehézség, összehuzó

szemfájdalommal, főkép beszélés, gondolkodás után. Nyomó f. a szem fölött, a homlokban, oly érzés mellett, mintha a fej elzsibbadt volna. Öszeszorító f. mindkét halántékban, kivált olvasás, írásnál. Összehuzó f. az egész agyban. Szűrő f. a fej hátsó részében; mintha késsel szúrnák; a szem fölött a homlokban; a fej tetején. Olyféle f., mintha a fej bal részébe szöget ütöttek volna. Kopogás. Lazultság érzete az agyban, szúrással. Oly érzés, mintha a fej belől dagadt lenne. Fejforróság; vérpezsgés. — Külsőleg: sebféle f. a fejbőrben; nagy hajlam a meghülésre. Fejviszketeg, vakarásra késztető. Varas fej. Könnyen hulló hajak, a mint csak hozzájuk ér.

Szem-fájás, mint a homloktól. Viszketés főkép a belső szemszögletben. Könyezés, kivált szabadban; csipős könnyek. Éjjel beragadó szemek. Szemrángás; göresös öszszehúzatása a szempilláknak este alkonyatkor. Homályos látás, mint fátyolon át. A betűk olvasás közben, varrás alatt pedig az öltések összefolynak. Féliglátás; a tárgyakat csak félig látja. Fekete, vagy tüzes pontok a szem előtt; kezdő fekete hályog.

Fül-szúrás, csendes ülésben. Nehéz hallás; fülcengetés, éneklés; harangozás; bűgás, zűgás; fülropogás, harapás alatt.

Sebhedt **orr**, belől. Bal orrszárny-gyuladás. Gyakori orrvérzés, kivált hajolás, köhögés alatt. Orr-szárazság; vagy — folyó nátha, étvágy és szaglás vesztével.

Arcz-csontfájdalom. Arczküteg, kivált a homlokban. Fekete izzlikak (Mitesser, akne punctata). Ajk-daganat; fölcserepesedett ajkak; ajk-bőrhámlás; fekélyes száj-szegletek. Az alsó áll érintésre fáj; áll-mirigy-daganat; fájdalom a mirigyben.

Fog-fájás, arczdaganattal, igen érzékeny, midőn levegőt szí. Fúró f. kopogással, kivált az egyik elő-fogban. Oly érzés a fogakban, mintha hosszabbak lennének. Foginogás; kivált az előfogak inognak, fájdalom mellett. Igen érzékeny foghús. Foghús-dag arczdaganattal. Skorbut. Fekélyes foghús. Fog-sipoly.

Száj-, nyelv-fekélyek. Nyálfolyás; minduntalani köpködés, a szájban összegyűlt sok vízforma nedv miatt. Sós-

izü nyál. Oly érzés a nyelven, mintha hajszál lenne rajta; vagy mintha sebhedt lenne; nyelv-hólyagok, égetéssel, kivált evésnél. Nehezen esik a beszélés.

Torok-fájás oly érzéssel, mintha az áll-mirigy daganatától származnék. Czövek-ézés a torokban, nyelés alatt. Szúró f. a torok bal oldalában, üres, vagy étel-nyelés alatt. Fekélyes helyek a nyeldeklőben. Görcs a nyeldeklőben, mely által a nyelés gátoltatik, fuldoklás veszedelmével fenyegető; sok nyák a nyeldeklőben, harácsolásra késztető, mely által sötétzöld nyák ürítettetik ki.

Rosz **szájiz**; a víz rothadt izü; rothadt, savanyu, keserü szájiz; semmi szájiz. Az ételt, különösen a fekete kenyeret, húst, kávé utálja, szintén a dohányzástól is undorodik. Keserü ételt vagy italt kíván. Savanyu eledek, vagy kenyér után fejlődő bántalmak; kellemetlen bőfőgés zsíros étel, vagy tej után. Szüntelen szomjuság; ital után gyomor-puffadás. Ebéd előtt álmoság; evés alatt arcizzadás; evés után üres, vagy az étel után izló bőfőgés, gyomorégés, émelygés, felfuvt gyomor, haspuffadás. Émelygés reggelenkint; erős több napi csuklás; hányásra való késztetés reggel; gelisztahugyozás; hányás; ételt, epét hány ki.

Tompa **gyomor-fájás**, hajolásban enyhülő; gyomorfájás a kenyértől. Oly érzés, mintha idegen test lenne a gyomorban; gyomor-dag, érintésre fájdalmas. Nyomó f. reggel, émelygéssel, erőfogyatkozással. Gyomor-görcs kivált este, éjjel, reggelig; összehúzó gyomorgörcs hidegség érzetével a gyomorban, olyféle f., mint ütés, lökés után; kopogás, kapkodás, égetés, vagy részint égetés, részint hidegség a szivgödörben.

A **máj** táján erős nyomás, csipdesés, húzó f., szúrás naponkint ülésben. Máj-daganat, keményedés. A lép táján szintén nyomó f., vagy szúrás kivált légzés alatt.

Feszítő f. a **has**ban, mint a szelektől; oly érzés, mintha teher feküdnék a hason; állandó kéjelmetlenség az alhasban, mint az emésztő erő tehetetlenségétől. Kólika reggel fölbredéskor. Összehúzó f.; szülőfájdalomhoz hasonló érzés, kocsizás alatt. Hascsikarás, napjában többször. Metsző f. reggelenkint, haskorgással. Szúró f. az alhas-

ban; oly érzés, mintha a hasban minden szét lenne tépve; mintha a belek elváltak volna egymástól. Haspuffadás; kólika a szelektől; fájdalom a lágyékban, az ülésből való felkeléskor, vagy járásban; lágyék-sérv.

Szék-szorulás; ha hosszadalmas is; vagy — lágy szék; hasmenés, mint a víz; székletét vérrel. Metsző f. a hasban mint hasmenés előtt, de hasmenés nélkül. Szűrő, égető, viszkető, sebféle f., szükület érzése a végbélben. Sömör a végbél táján. Aranyeres csomók.

Vizelésre való késztetés, kivált éjjel. Fel nem tartható vizelet; akaratelleni vizelés, kivált menésben, vagy köhögés, tüszentés alatt. Vizelés után, metsző, égető f., néha hig nyákfolyással; takárféle nyákfolyás feszítő fájdalommal az öl-mirigyekben.

Férfi-nemzőrészeknek kellemetlen szaga. Utó-takár (Nachtripper). Hemzseges, viszketés a makkban. E részeknek túlságos izgatottsága; nagy ösztön az elhálásra; erős tagmerevedés; elhálás daczára pollutiók; vagy — csekély nemi ösztön; impotentia; pollutiók után lankadság, hidegség a végtagokban. A nőknél ezek a symptómák: viszketés a szeméremtestben; hiányzó ösztön az elhálásra. Késedelmes, rövid időig tartó, csekély tisztulás. Az első havitisztulásnak késedelmes megjelenése. Elnyomott hószám. Vagy — a rendes tisztulásnak kora megjelenése; igen bő és sokáig tartó tisztulás. Ez előtt: szomorúság, ájulás, fejfájás, görcsös fájdalom az alhasban; hószám után idegenkedés az elhálástól. Fehérfolyás, csipős; arcsápadtsággal.

Gége-szárazság, kaparással; rekedtség reggel, sok nyák a torokban. Köhögés, reggel, vagy este, a torokban levő ingertől; erős köhögés, mely miatt alig jut a lélegzetvételhez. Görcs-köhögés este az ágyban, fuladásig; köhögés, hányással; köhögés által genyt köp ki; köhögés alatt fájdalom a gégében, a légső, has, tők és a fejben, mintha a homlok szétrepedne.

Mell-szorultság; mell-szükület; rövid légzés; mell-szorogás, este a szobában, mely miatt kénytelen kimenni a szabadba. Fájdalom a mell-csontban. Feszítő f. reggel, ha kinyujtózik, vagy mély lélegzetet vesz; szűrő f., mély

légzés, köhögés alatt. Gyengeség érzete, mely miatt csak halkán beszélhet. Sebféle f. a mellben; kellemetlen melegség reggel felébredéskor. — Állandó szív-fájdalom; erős szúrás; zúzatás érzelme; nyomás. Gyakori szív-dobogás, legkisebb mozgásnál; belszorongással, midőn áll; rendetlen, kihagyó szívdobogás, kivált déli nyugalomban. — Külsőleg, feszítő f. a mell-izmokban; összeveretés érzelme, leginkább a mellesontban.

Kereszt-fájás reggel felkeléskor; ütér-verés, kopogás. Hát-f., mint összeveretés után; ugy szintén a tompora, a vállakban. Feszítő f. a hátban, nyújtózásra késztető. Gerinczagy-sorvadás. Nyak-fájás, ha nyakát meg akarja fordítani. Nyakfesz. Nyak-f. érintésnél. Mirigy-dag; fájdalom, tapintás alatt. Var a hónalyban.

Kar-lankadtság; bénulati gyengeség miatt lecsüggnek a karok. A könyökben fájdalmas ropogás, mozgás alatt. Az előkarban csont-f., mozgásban enyhülő, nagyobb pedig akkor, midőn karja lefügg; kar-rángás. Lencsenagyságu, viszkető kinövések a karon. Gyengeség a kézben, midőn kezét összeszorítja; kézremegés, kivált írásnál. Kézdag. Száraz, durva, cserépes kézbőr. Hólyagok a kézen viszketés, vakarás után is; apró hólyagcsák, leszáradás után a bőr lehánlik. Ficzamodás fájdalma az ujjak izületében; szaggatás a nagy ujj izületében, vagy a kéz mutató ujjában, az előkarig. Szúró f. az ujjakban. Elzsibbadás az ujjakban és hemzsegés; viszketeg, az ágyban; sötétvörös, márványozott folt, közel az egyik ujj körméhez; az egyik köröm oldalán gyuladás, fájdalom.

Csip-f., mint ficzamodásban. A lábakban nagy nyugtalanság éjjel, mintha erősen meg lennének kötve, kinyújtásra kényszerítő; rángások. A felső lábszárban húzó f. a térdig. A térdben szúrás; ficzamodás érzete járásban; ropogás, menésben; a térdhajlásban oly fájdalmas érzés, mintha az inak rövidek volnának. Az alsó lábszárban nagy nehézség; feszülés a lábikrában. A nagy lábujjban a láb-izületig fájdalom, menés alkalmával. Fekélyféle f. a bütyökben, ha lábára hág, vagy érintésnél. Láb-zsibbadás; égetés; vagy hidegség; talp-izzadás; láb-dag.

Jegyzék. Hahnemann az annyira használt közönséges konyha-

sónak (natrum mur.) hatáskörét észlelendő, annak nagy adagával tett kísérleteket, melyek által, a konyhasónak elvünk szerinti alkalmazása után, hatalmas gyógyszer gyanánt tünt fel a konyhasó többféle betegségben, melyek különösen e következők. A lelki bántalmakat illetőleg, ezekről az imént közlött sorok adandnak utasítást. Ideg bántalmak; ideggyengeség; nagy gyengeséggel összekötött különféle bajok, például váltóláz nagy gyengeséggel, lázszünetkor is; idegláz rendkívüli gyengeség mellett. Gyengeség következtében alig szólhat a szenvedő. Hypochondria, hysteria-szülte bénulati gyengeség. Nyomó fejfájás, kábultság, szédülés. Szempilla-rángás; görcsös összehuzatása a szempilláknak; szikralátás; összefolyó betűk olvasás alkalmával; homályos látás; félig látás; látzavar; kezdő fekete hályog. A foghúsnak súlyos, rothasztó gyuladása; nyálfolyás. Emelygés, hányás, különösen terhes nőknél. Gyomor-rák. Alhas-bántalmak a szelektől. Lágyék-sérv. Hószámlhiány; elnyomott hószám. Gerinczagy-bántalmak; gerinczagi izgatottság (Spinal-irritation). Bénulati gyengeség a végtagokban; iz-rángulás (Verstauchung), ficzamosodás, összeveretés érzelme a végtagokban, térd-daganat. Mell-bántalmak kivált gyenge egyéneknél.

Natrum nitricum.

Fej-kábulás, mint megerőltetett gondolkodás után. Szorító **fül-fájás**, belfülmelegséggel, külső fülhidegséggel.

Nyomó f. az **arcz-ésontokban**.

Savanyu **szájiz**; nincs nagy vágya a különben szeretett kávéhoz.

Puffadt **has**, nehézség érzetével. Szélbántalmak. A gerincz felé behuzódó hasizmok, fájdalommal.

Lomha **szék**, oly érzés mellett, mintha nem ürült volna ki tökéletesen és a bélsárból még hátramaradt volna valami.

Nyomó **mell-fájás**, kivált midőn előrehajolva ül, vagy lépcsőkön megyen fölfelé.

Natrum sulphuricum.

Átalában: nagy gyengeség; leverettség. Reszketés az egész testben. Görcsös rángások az izmokban, főleg a mell oldalán, nagy nyugtalansággal, belszorongással és bizonyos szerencsétlenségtől való félelemmel. A bántal-

mak nyugalomban lépnek fel többnyire, mozgásban pedig enyhülnek; a szabadban könnyebbülés tapasztaltatik.

Fej-kábulás. Nyomó f. a fej hátsó részében, kivált ha szobába lép; többnyire a jobb oldalon; a homlokban kivált ebéd után, különösen a homlok jobb felében. Fúró f. hátul; elöl a homlok jobb részében. Lökő f., mely által a fej jobbra taszítottatik. Lazultság érzete az agyban. Kopogó f. a halántékokban, főkép menésben; oly érzéssel, mintha a fejtető fekélyes lenne. — Külsőleg: nagy érzékenység; fésülés alatt a hajak is fájnak. Csomócskák a fej hátsó részén.

Szem-égetés; égető viz-elválasztással a jobb szemben; vagy nagy szárazsággal. A szemeknek éji beragadása. A világosságot nem tűrik. Apró, sárga, villogó csillagok a szem előtt. Szemgyengeség, homályos látással.

Fül-zúgás; harangozás kivált a jobb fülben; csengés.

Arcz-szaggyatás, jobb oldalon: a járomesontban, este. Az áll-izületben nagy fájdalom és feszesség; száját fel nem nyithatja.

Sok nyák a **torokban;** reggel sok sós nyákot harácsol fel. Ökrödés, gelisztahugyozással; sós viz-hányás. Fúró f. a **gyomorban;** kopogó f., émelygéssel; gyomor-remegés és nyomás.

Máj és lép-f. menésben; máj és lépszúrás.

Has-csikarás korán reggel. Szúrás, kopogás a jobb oldalban. Has-fesz; puffadás. A jobb ölben heves fájdalom; szúrás mindkét ölben.

Gyakori, igen bő **vizelés.**

Jegyzék. Dr. Aegidi szerint e szer mézes hujár (diabetes) ellen hasznos, a *thujá*-nak egy heti használata után.

Naja tripudians.

E gyógyszer dr. Russel után leginkább a **sziv** és **hátgerinczre** hat. E tekintetben symptómái ezek: szivfájás, esti forrósággal; kellemetlen, ideges érzés, oppressio a szivtájon; a bal váll-lapoczkáig terjedő szivfájás; hallható szivdobogás; repkedő szivverés, a szivtól a gégéig húzóódó, mozgásban nagyobbodó fájdalommal; szivremegési roham,

írás közben, a torok felé terjedő; rövid időig tartó szűrés a szív táján. — Csúzos fájdalomhoz hasonló érzés a hátgerinczben. Dr. Russel gerinczagy-izgatottság (Spinalirritation) ellen használta.

Nicolum.

Átalában: szaggatás a test különféle részeiben; szűrés majd itt, majd ott, kivált a bal oldalon. A szabadban könnyebben érzi magát, mint a szobában.

Bőr-viszketeg az egész testben, mint a balláktól; csipés itt-ott, lefekvés által elmuló.

Nyugtalan éji **álmom**, forrósággal. Álmoság ülésben, ebéd előtt. Reggel fejnehézség, mint midőn ki nem alusza magát.

Fürő f. a **fejnek** bizonyos kis helyén, befelé ható; mintha szöget vertek volna a fejtetőbe. Fejmelegség, délután, kivált a szobában. Reggeli fejfájás, délig növekedő. Fejfájás a homlok táján, mintha az agy ki akarna esni.

Égető f. a **szemben**; oly érzés, mintha homok esett volna bele kivált este, különösen gyertyavilágnál. Meibom-mirigy-daganat, könnyezéssel, égetéssel. Homályos látás, mint ködös időben.

Rögtön **siketség** este, fülzúgással. Borsónagyságu csomócska a fül mögött.

Száj-büz. Lisztféle szájjiz reggel felébredéskor. Felbőfögés, mint az égett liszttől. Erős csuklás, többnyire este, az ágyban. Ökröndözés; savanyu viz izü ökrödés.

Jegyzék. Leginkább csuklás, rendes időben kínzó fejfájás ellen használtatik.

Nitrum.

Átalában: szaggató, szűrő fájdalmak. Nappal támadt bántalmak; este lefekvéskor elnulnak. Belső szervek gyuladása. Lankadtság inkább ülésben, mint mozgásban. Hirtelen támadt daganat az egész testen.

Szűrő **bőr-f.**, később égetés, kivált arcz-égetés. Borsónagyságu csomók a bőrön, az arczon is. Égető hólyag-

csak, melyek sárga folyadékot tartalmaznak; vakarásra felpattanván, ezennel megszűnik az égetés.

Nyugtalan **álm**; mellfojtogatás álomban. **Láz**: fázás szomjjal vagy a nélkül, kivált délután; éjjel száraz forróság szomjuság és izzadás nélkül. — Erős izzadások.

Fejfájás, szemhunyorgatással; vagy görcsös szaggatással az ujjakban. Kábító fejfájás. Nyomó f., kávé után nagyobb; kocsizás, szabadban enyhébb. Összenyomó f. a fej hátsó részében. Szűrő f. — Külsőleg érzékeny fejbőr.

Szem-égetés, könyezéssel, főleg hideg vízzel való mosás után. Ideiglenes vakság. Elsötétedő szemek; színes karikák a szemek előtt.

Fül-szúrás, éjjel, ráfekvés által enyhülő. Feszítés, szaggatás, szúrás a fülek mögött. Siketség.

Orrhegy-gyuladás. Fekélyes orrlikak. Vérfolyás; a folyó vér eczet-éles. Szaggatás az **arcz**-csontokban. Szaggató, szűrő **fogfájás**. Kopogó, éji fogfájás, hideg által nagyobbodó. Foghús-dag, -vérzés, -gyuladás.

Torok-fájás, szűrővel; szápadlat- és mondola-gyuladással. Esti torokfájás, mintha a torok összenőtt volna. Hörg-lob (Bronchitis).

Kevés **étvágy**; állandó szomj. Este jó étvágy. — Emelygés, kivált éjjel. Ökrödés; nyak-, vér-hányás.

Gyomor-fájás oly érzéssel, mintha a gyomorban valami megfordulna. Gyomorromlat borjúhús által. Vájó, nyomó f.; aléltságba ejtő gyomorgyengeség. Heves, összehúzó gyomorgöres. Szűrő a gyomorban. Gyomorgyuladás. Hidegség, vagy — égetés a gyomorban. — Szűrő f. a vesékben.

Has-fájás. — Haspuffadás. Hasmetszés, este felé elmuló. Hasszűrő. Felakadt szelek.

Kemény **szék**. Erőltetés a székre. Hasmenés, metsző hasfájdalommal. Véres székiürülések.

Kora, bő **tisztulás**, fekete vér-menettel. Hőszám előtt és alatt heves has- és keresztfájdalmak. Keresztfájással összekötött, a fehér ruhát megkeményítő, híg, fehéres fehérfolyás.

Légső. Rekedtség; torokérdesség. Feszítő, metsző f. a gégében, nehéz nyeléssel. Légsővész. — Reggel ko-

rán felébresztő köhögés, fejfájással. Köhögés szabadban. Köhögés alatt metsző mellfájás, míg ki nem köp. Szúrás-sal járó köhögés, tiszta vér-kiköpéssel. Tüdő-genyedés, bő izdadással. — Mellszorongás, fölfelé menésben. Mell-szü-kület, alacsonyabb fekvésben.

Mell-fájás, feszítő nyomással, a mellesont alatti érdes-séggel, mely által köhögésre ingereltetik. Összefüztő mell-fájás. Mellszúrás, kivált légzésben. Belszorongással össz-szekötött köhögés, fekvésben. Tüdő-gyuladás. Erős szív-dobogás, kivált éjjel, fekvésben.

Heves **kereszt-fájás** éjjel, vagy reggel felébredéskor. Hátfájás, hajolásban. Nyomó f. a lágyékban, köhögés ál-tal nagyobbodó. Szúró f. a lapoczkákban vagy ezek közt, felakadozó légzéssel, éjjel vizirányos fekvésben, a jobb ol-dalon való fekvés által enyhülő. Nyak-fájás; mintha hajá-nál fogva húznák lefelé. Éji szaggatás a vállakban. Szúrás, szaggatás a kar, könyök és kézben. Oly érzés, mintha a kéz nagyobb lenne. Ficzamodás érzete a kéz és ujjak izületében. Gyengeség a karok, kezek és ujjakban; semmit sem foghat meg. Érzésség az ujjak izületében.

Szaggatás az **alsó végtagokban**; nagy gyengeség. Rángó szaggatás a talpban. Fleuszegés, zsidbadás a láb-akban. Nagyujj-görbülés.

Jegyzék. Kivonatban a körülményekhez illik a nitrum. Kül-sőleg érzékeny fejbőr; összenyomó fájás a fej hátsó részében. Ideiglenes vakság. Éjjel kízó fülszúrás. Szaggatás az arczson-tokban. Foghús-dag, vérzés, gyuladás. Esti torokfájás. Gyomor-romlat borjuhústól; hidegség, vagy égetés a gyomorban. Puffadt has a szelektől. Hószám előtt és után heves has- és keresztfájdal-mak. Torok-érdesség. Köhögés alatt metsző mellfájás. Mell-szú-rás, légzés alkalmával. Erős szivdobogás, kivált éjjel. Heves ke-resztfájás, éjjel, vagy reggel felébredéskor. Éji szaggatás a vállak-ban, a kar, könyök és kézben. Ficzamodás érzete a kéz és ujjak izületeiben.

Nux moschata.

A lélekre nézve. Nagy vidorság; akaratelleni neve-tés, kivált szabadban. Változó kedély. Szórakozottság; irás közben elveszti az eszmék fonalát.

A testre nézve általában. Csúzos fájdalmak a végtagokban. Göresök; rángások, kivált gyermekeknél és hysteriának alávetett nőknél; oly bántalmak, melyek álmos-sággal, ájulásra való hajlammal vannak összekötve. (Relativ specificus erővel látszik birni ezen szer oly egyéneknél, kik igen nehezen izzadnak.) Fájdalemak azon testrészekben, melyekre fekszik. Oly betegségekben is jó szolgálatot tesz ezen orvosság, melyek nedves hideg által rosszabb állapotra változnak; külső meleg által enyhülnek.

Száraz, izzadásra nem hajlandó **bőr**.

Nagy álmoság; igen mély **álmom**; ellenállhatlan álmom főleg ebéd után.

Láz. Fázékonyság; nagy érzékenység a hives lég iránt. Váltóláz (kivált negyednapos): álmos-sággal és csekély szomjusággal a forróság alatt is.

Fej-fájás, a homlok táján reggel. (Agybántalmakban, melyek gyulasztó jellemmel nem bírnak, így a bénulatban és egyéb ideges körállapotban, jó sikerrel alkalmazható gyógyszer.) Fejrázás alatt oly érzés, mintha a koponyához ütődnek az agy. Összenyomó fájdalom, vagy a fej-tőnek göresös összehuzatása, álmos-sággal. Szúrás a jobb oldalon, kifelé tartó, nyomás a bal oldalon.

Teliség érzeme a **szembem**. Szárazság érzete a szem-pillák és szemekben. Gyenge látás; kezdő fekete hályog.

Fog-fájás, ha fris levegőt szí be. Oly érzés, mintha fogóval akarnák kihuzni a fogakat. Nedves hideg időben támadt fogfájás, oly érzéssel, mintha a fogak inognának, meleg víz által enyhülő. Éjjel szaggatás a fogakban, a terhes nőknél különösen; külső meleg borogatásra enyhülő. Elvásult fogak.

Szájszárazság, e mellett sós szájjiz. A nyelvhegy alatt fényes daganat. Szájhólyagcsák. Kiszáradt nyelv, torok-szárazság, szomjusággal. Nyelv-bénulat. Nehéz nyelés; nehéz beszéles. **Torok**-gyuladás a gyermekeknél, heves lázzal. Oly szájjiz, mint a krétától. Szembetünő szomj-talanság. Evés után leverettség. Gyomor-gyengeség, gyenge emésztő tehetség; különösen a diót meg nem emésztheti. Olyféle bőfögés, mint terpentinolaj után.

Gyomorégés. Ökröndözés és hányás. Tengeri betegség. Cholera.

Teliség érzete a **gyomorban**, nehéz légzéssel. Gyomor-nyomás, fölfelé toluló égetéssel. Gyomor-melegség. — **Máj-daganat**, keményedés. Máj és lép-dugulás. Máj-kövek. Lép-dag.

Has-esikarás a gyermekeknél. Lökő f. a hasban. Haspuffadás, mint a szelektől, mely miatt éji álmában zavartatik; fészes has. Szülés utáni bántalmak a szelektől. — Hasmenés reggel a tejtől; aprított tojáshoz hasonló szék a gyermekeknél és étvágyhiány; meghülés után vagy gyengeségtől; gyengítő hasmenés. Gelizta-bántalmak, álmosággal és hasmetszéssel.

Égető, metsző f. a **vizelő-csőben**. Vizeletrekedés. Vese-kölika. Vese-, hólyag-kövek.

Különféle (nem gyuladós) **méh-bántalmak**. Magtalan-ság (?). Fenyegető elvetéles (Abortus). Erőtlen, gör-csős szülfájdalmak. Nehéz szülés. Szülés után felpuffadt méh.

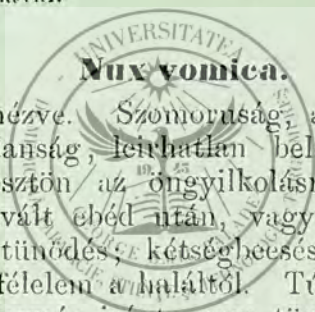
Légcső. Rekedtség, hideg szélben rögtön támadó. Köhögésre való inger. Köhögés a terhés nőknél. Száraz köhögés, mellszorongással a gyermeknél, vízben állás következtében történt meghülés után. Száraz köhögés, kivált az ágy-melegben, vagy munka általi felhevülésben. Száraz köhögés után sok nyákkiköpés, söt vérköpés. Mell-szükület, vérhányás, sorvadás.

Nehéz légzés; evés után nincs légzése; nehezen beszél. Mellszorongás; fojtogatás. **Mell-nehétség**, mint valami tehertől, mely miatt gyakran kénytelen mély lélegzetet venni és mellét kitágítani. Teliség érzete a mellben. Mell-göres. Görcsös szívszúrás, reggel az ágyban, hasfájdalommal; szivremegés; szivdobogás, ájulással.

Összevetés érzelme a **keresztben**; keresztfájás nyugalomban.

A felső **lábszárban** oly fájdalom, mint esés után. A térdben oly érzés, mintha megrántotta volna. Nyomó f. az alsó lábszárban; húzó f. a lábikrában, kivált állásban. A nagy láb-ujjban a talpon át a sarkig oly heizsegő érzés, mint fagyás után.

Jegyzék. E körülmények vezetnek leginkább a szer választására. Nagy érzékenység a szabad, különösen nedves lég iránt. Hideg által növekedő, meleg által enyhülő, vagy ájulási hajlammal jellemzett bántalmak általában. Nyomó f. a homlok táján, vagy a halántékokban; oly érzés fejmozgás alkalmával, mintha az agy a koponyához ütődne; hátulról előre rángató görcsös fejmozgások; ideges szédülés. Gyenge látás. Szorító fül-f. Fogfájás nedves időben, nyomó fájdalommal. Nyelv- és szájforróság érzete, a nélkül, hogy e részek is szárazak lennének; torok-szárazság; nehéz nyelés; nehéz beszélés. Tapadozó, krétaszerű szájjiz. Undor, émelygés, csuklás, hányás; gyomor-gyengeség. Felfuvott has, a szelektől. Gyengeségből támadó hasmenés. Vizeletrekedés. Száraz köhögés nehéz légzéssel, nedves időben történt meghülés után. Rövid légzés kivált evés után; nehéz beszélés, mellszorongás. Szivdobogás és ájulás. Oly érzés a keresztben, mint összeveretés után, többnyire esti nyugalomban. Hemzsegés a láb-ujjak és talpban, mint fagyás alkalmával.

A **lélekre** nézve. Szomorúság, anélkül, hogy sírni tudna. Nyugtalanlás, leírhatlan belszorongás és innét magyarázható ösztön az öngyilkolásra. Hypochondriai lehangoltság, kivált ebéd után, vagy este; az egészségi állapot fölötti tüdőés; kétségbeesés a visszanyerhető egészség miatt; félelem a haláltól. Túlságos érzékenység minden kül benyomás iránt; nem tűrheti a nagyobb világozást, erős szagot, vagy zörejt; az ének és zene felizgatják; szóval mindent rendkívüli módon érez. A fájdalmakat sziszegés, jajgatás, veszekedés közt szenved. Haragosság. Szellemi munkára nincs kedve. Nem bír gondolkodni; írás, beszéd közben a szavak helyes választásában könnyen ejt hibát. Elmebetegség; félrebeszél, cselekvényei elmezavarra mutatnak. Elmeháborodás lelki fájdalom, megerőltetett tanulás miatt, vagy sok szeszes ital, elnyomott aranyér következtében.

A **testre** nézve általában. Egyéniség tekintetéből (kedvező körülményekben) főkép, sanguin, cholericus, aranyeres, hypochondriacus egyéneknél kitünőleg működik ezen gyógyszer; gyakrabban használható a férfiaknál, mint a nőknél, amint ellenben a *pulsatilla* inkább a nők,

mint férfiak orvossága. Szeszies italok, kávé, bódító szerek után fejlődött bajokban, — szintén, meghülés, harag, lelkieröltetés (tanulás), kivált ülő életmód következtében fellépő bántalmak legyőzésére igen ajánlható a *nux vom.* Ide járulnak továbbá: a csúzos, köszvényes, görvélyes betegségek; aszkór a kisdedeknél. Vértorlások a fej, mell, has felé. Periodicus és félbenhagyó bántalmak. Bénulatok. Remegés a tagokban; reszketés az izzákosoknál. Tag-merevedés. Rángások; göresök; nehézyavalya, kiabálással, hátrahajló fejjel, hányással, izzadással, szomjusággal; lelkiindulat által könnyen megújuló. Göres-merevedés, hátrahajló testtel. Vid-táncz, kivált a fiuknál. Ájulás, csekély munka után. Ideggyengeség. Rendkívüli érzékenység a szabad lég iránt; azonnal meghüti magát. Sok baj előidézése, vagy megújulása, bor, kávé, dohányzás, éjszakázás, elmeeröltetés által történik. Lefekvés által enyhülnek a fájdalemak.

Bőr-viszketeg, néha égető, este, vagy éjjel az ágyban. Kelés. Fagyás, égető viszketéssel. VÉRÉR-CSOMÓK. Fekélyek, főlemelkedett sápadtvörös környezettel. Sárgaság, mely mellett undorodik az éledelektől. Kanyaró után fejlődött bajok (köhögés) ellen.

Almosság ebéd után. **Korán** este **álom**, éjjel után hosszú időig nem alhatik. **Vagy** — sok gondolat miatt éjjel előtt el nem tud aludni. Kábító álom. Ijesztő, borzasztó álmok. Nagyobb lankadtság álom után, mint az előtt.

Láz. Fázás az egész testben; az ágyban sem melegedhetik fel. Fázás este az ágyban, vagy reggel felkeléskor; minden mozgás, ivás után, fejmelegséggel, vértolulással a fej felé, keresztfájással. Éji forróság, szomj nélkül. Átfutó arczforróság kivált este, vagy sétálásban. Előbb fázás, később közbejövő forróság. Hidegség és forróság felváltva; sörre való szomjusággal. Váltóláz; előbb fájás, ez után forróság és izzadás, vagy izzadás nélkül; láz alatt fejfájás, nyomó, göresös gyomor-fájás, keserű böfögés, émelygés, hányás, székszorulás vagy gyakori de csekély hasmenés, szóval epés, csorvás (gastricus) bántalmak. Váltóláz sok china után; máj-dag és keményedés mellett is. Váltóláz,

kivált délután, este, mindennapos, vagy harmadnapos, legtöbbit fázásból álló és részletes forróságból; vagy forróságból, megelőző, következő, közbevegyülő fázással. — Erős, büdös izzadás; éji izzadás; reggeli izzadás. — Csorvás, epés, gyermekágyi, rothasztó, idegláz.

Fej-fájás reggel, vagy ebéd után; gondolkodástól; elmeerőltetéstől; aranyértől; csúzos, hurutos, a vértől; egyoldali (kivált baloldali), mintha szöget vertek volna fejébe; a szemig terjedő; émelygés, hányással; szélvész alkalmával. Összeveretés érzete az agyban. Nyomó f. a homlok táján. Szétpréselő, a szemeken kifelé vonuló fejfájás, minden csekély gondolkodás után. Szaggató f. a homlokban, az orrtövégig, arcforrósággal, test-borzadozással. Szűrő f. a homlokban, émelygéssel, hányással. Időszakonként megjelenő fejfájás, oly érzéssel, mintha a fejben létező fekélytől eredne. Kopogó f. ha feszes figyelemben megerőlteti magát. Vértolulás, arcforróság és pirossággal. Lotyogás érzete a fejben, menésben. Fejzúgás. — Külsőleg, érintésre a fejbőr és hajak fáznak. A fej hájas részén, az arcon fájdalmas csomócskák. Apró, fájdalmas daganatocskák a homlokon.

Szem-fájás; szaggató f. a szemben, húzó f. a pillákban. Nyomó f., midőn felnyitja szeméit, vagy a világosságba néz. Csipő f. kivált a szegletekben, mintha sót hintettek volna a szembe. Sebféle f. főleg a szegletekben, vagy mint dörzsölés után. Égető f. a szemben és pillákban. Hurutos, csúzos szemgyulladás; ujszülöttek szemgyulladása; dagadt, vörös, nyák által összeragadt pillák. Vérkönyezés. Csipás szemek. Szempilla-rángás, pislogás. A világosságot nem szenved a szem. Homályos látás; fekete, szürke pontok a szem előtt; csillámlás; a tárgyakat világosabbnak látja, mint rendes állapotban.

Fül-szúrás, kivált reggel az ágyban; fülszaggatás. Lökő f. a fül belsejében; szorító f. rágás alatt. Fültömírgydag, gyulasztó. Viszhang; tulajdon szavait ismét hallja. Fülcsengés. Zúgás.

Sebféle f. az **orr**-likakban, mintha fekélyesek lennének. Véres nyák az orrból; orrvérzés; aludt vér az orrból. Tompa szaglás. Orrszárazság; orrdugulás; vagy — nátha,

nappal folyó, éjjel orrdugulás. Kezdő nátha ellen specifi- cum, kivált ha tompa fejfájással van összekötve.

Piros, duzzadt **arcz**; sápadtság pirossággal felváltva. Vörös, forró arz; vagy csak egyik oldala az arcnak forró és vörös, a másik sápadt. Arz-dag, egyoldali. Arz-fájdalom; egyoldali szaggatás az arzesontban, daganattal; rángás. Arz-viszketeg, hemzsegéssel, mint a balhaktól. Ajk-szárazság; fájdalmas bõrhámlás az ajkon; felrepedezett ajk-bõr; apró fekélyek az ajk belső részén; égetõ var az ajkon. Áll-csomók, érintésre fájdalmasak.

Fog-fájás a meghülestõl; egyoldali, evés alatt, szabad légben, bor vagy kávé által elõidézett; fõleg odvas fogakban; lég-beszívás által elõhozott. Sebféle f., elmeerõltetés által nagyobbodó. Szaggató f. a fogakban, mindkét állban, az arzesontokon át a halántékig terjedõ; hideg ital által megújuló. Szûró f. több fogban; az egyik felsõ metszõ fogban, az odvas fogakban. Fog-íngás. Foghús-dag, fog-fájjással. Foghús-fekély; vérzõ, rothadt foghús.

Száj-padlat-, íny-gyulladás, nehéz nyelvessel. Bûdös száj-fekélyek. Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen). Süly (Skorbut). Szájbut, reggel felkeleskor. Száj-szárazság; vagy — összefolyó sok nyál a szájban; véres nyál; aludt vér-köpés. Sok nyál a torok és szájban. Nyákos nyelv; a nyelven fájdalmas hólyagosák. Nehéz nyelv; beszélésben oly érzés, mintha a nyelv vastagabb lenne, innét nehéz beszélés.

Torok-fájás, mint valami daganattól; czövek-ézés a torokban, inkább nyelvésben mint nyelvésen kívül. Szûró f. a torok felsõ részében. Torok-kaparás; égetés; torok-gyulladás. Nyelcsap-dag, gyulladás. Nyelcsõ-égetés. Nehéz nyelvés.

Rosz **szájiz**; keserû szájiz, az eledeleknek rendes ize mellett; savanyu szájiz, savanyu száj szaggal. Rothadt szájiz. Izetlenség: különösen a tej, kávé, húsnak nincs semmi ize. Idegenkedés az étel és italtól, fõleg a kávé és dohányzástól. Szomj, kivált este, undorodással a víz és sertõl. Nagy élség; emellett minden ételtõl undorodik; vagy ha igen éhezvén, nem eszik, ekkor oly érzése van, mintha gyomra telve lenne; általában evés után teliség ér-

zete; gyomor-, has-puffadás, kéjelmetlenség. A tej úgy tetszik, savanyuságot okoz; az ital terheli a gyomrot; a dohányzás émelygést, több más bajt is okoz.

Gyakori felbőfögés; néha a bőfögés gátolva van, oly érzés mellett, mintha göres által szorítattnék össze a nyelcső; savanyu, keserű, rothadt izü bőfögés; gelisztahugyozás. Csuklás. Émelygés, azonnal reggel, nyálfolyással; vagy ebéd után; szüintelen émelygés. Hányás reggel, vagy étel után; minden iz nélküli hányás, vagy savanyu nyák-, vagy epe-, vagy eledel-, vér-hányás; hányás a nőknél terhes állapotban.

Nyomásra igen érzékeny **gyomor**; állandó gyomorfájás; gyomor-felfúvás; teliség érzete; feszítő f. Nyomó f. mint a kötél, evés vagy ivás után is. Gyomorgöres: nyomó, összehúzó, összeszorító fájdalommal, éhgyomorra, vagy evés után; szűkülés érzete a gyomorszájban. Gyomorgöres azoknál, kik sok kávé- vagy chamomilla-theával éltek. Gyomor-rák; égető f. a gyomorszájban, vagy a szivgödörben; gyomor-gyulladás. Oly érzés a gyomorban, mintha benne valami felfordulna.

Rásztájjon (Hypochondern) a ruha nyomást, szorítást okoz. A máj, érintésre fájdalmas; kopogó f., szúrás, feszítő nyomás a **májban**. Májdagadás és keményedés, bevett sok china után is; sárgaság; máj-gyulladás.

Has-fájás, elnyomott aranyértől; időszakonként megjelenő, reggel, vagy evés után; oly érzéssel is, mintha hasmenése akarna lenni. Nyomó f. a hasban, mint a kötél. Görcsfájdalom a hasban, összehúzó, karmoló, kapkodó. Hasesipkedés; összegombolító érzés a köldök táján. Metsző f. émelygés, bőfögéssel. Szűrő f. az egyik oldalon, mozgásban növekedő. Teliség a hasban kevés étel után; vérpangás a hasban; nehézség, mint valami tehertől. Olyféle fájdalom a hasban, mintha ki lenne sebesedve, minden lépés alkalmával különösen érezhető. Melegség, égetés a hasban. Bélgyulladás. Evés, ivás után has-puffadás. Bántalmak a szelektől; haskorgás; kólika a szelektől éjjel vagy reggel oly érzéssel, mintha kövek által nyomtatnának a belek. Külsőleg — érintésre az egész has fájdalmas. Lágýéksérv, gyakran kitolódó; sérvszorulás; köl-

döksérv kivált gyermekeknél. Vastag has a gyermekek-nél; mirígy-daganatok, sorvadás.

Kemény **szék**; székszorulás, vértolódással a fej felé; szorulás, mintha a belek tétlenek, vagy összefüzdve lennének; — vagy gyakori, igen csekély nyákos székletétel, késztetés, erőltetéssel; vérhas, véres nyákiürüléssel; vérürülés. Fekete vérürülés és hányás (fekete kór, melaena). A végbélben viszkető, sebféle f.; görcsös összehuzatása a végbélnek; végbélszakadás. Aranyeres bántalmak; vak aranyér, égető, szűrő fájdalommal; vér-menet, végbél-szűkület érzésével. Geliszták.

Vizelet-rekedés; keserves vizelés, nagynehezen csak néhány cseppet üríthet ki; gyakori vizelés, vizelésre való késztetéssel. Vizelés előtt szűrés a vizelő-csőben; vizelés alatt égetés a hólyag-nyakban és vizelő-csőben; vizelés után nyomás a hólyag-nyakban. Görcsös szűkület a csőben; nyák-menet a csőből. Hólyag-aranyér. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

Férfi-**nemzőrészekre** nézve. Szűrés, forróság a tökökben; tökgyulladás; daganat. Erectiók kivált reggel, felizgatott nemi ösztön. Pollutiók, erectio nélkül is, buja álomban. Közösülés alatt a tag lekonyul, nem közösülhet. — Nőknél: méhgörcs, aludt vérfolyással; méhgyulladás, méhszakadás, emelés után is; méhhüvely-dag; szeméremajkak gyuladása; csípő kütég a szeméremtesten. Tisztulás alatt újulás megelőző görcsök után; borzadozás, utána forróság; fejfájás, mintha az arcz fekélyes lenne, szaggatás a bal karban és jobb lábszárban; hemzsegés a nyelcsőben. Rosz szagu, sárgára festő fehér-folyás. Émelygés, hányás, székszorulás, fejfájás, fogfájás, vizelésre való késztetés a terhes nőknél. Elnyomott gyermekágyi tisztulás; gyermekágyi láz. Előjelek vagy hajlam az abortusra. Érintésre fájdalmas csecsbimbók; sebhedt csecsbimbók.

Légcső és köhögés. Hurut, fejfájás, arcz-forrósággal; fájdalom a légcsőben; a nyák melléhez vagy a légcső felső részéhez tapadván, semmit sem köphet ki. (Igen hathatós a még el nem hatalmazott hörg-katarrhusban; grippében.) Köhögés a mell és légcsőben levő ingertől, reggel legerő-

sebb; éjjeli köhögés; testmozgás, olvasás, gondolkodás alatt többet köhög. Száraz köhögés éjfélről reggelig; erős göresköhögés ökrödéssel és csak reggel vagy a szabadban szakad fel a nyák. Köhögés alatt éles f. a torokban; oly fejfájás mellett, mintha a fej szét akarna repedni; köhögés alatt összeveretés érzete a hasban.

Mell és légzés. Nehéz légzés ebéd után; nem vehet lélegzetet, ha ruhája szorosabb. Mell-szorultság, ha lépcsőkön megyen fölfelé. Mell-szorongás este, éjjel az ágyban. Fuldoklási rohamok éjfél után. Mell-görcs. Szűrő f. kivált menésben; a szív táján, főleg reggel. Vértolulás a mellben; kopogó f. a szív irányában; oly érzés, mintha a mellben valami leesnék. Szivdobogás, émelygés, mellnehézséggel. — Külsőleg: összeveretés érzelme a mellcsontban; csúzos f. az izmokban; a melleu átfutó hidegség, borzadás.

Kereszt-fájás, mintha köté akarna törni; csúzos, haemorrhoidál kereszt-fájás. **Hát-fesz**; összezúzatás érzete, tapintásra fájdalmas; **hát-szaggatás**, kivált este. Gerinczagy-gyuladás. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban oly érzés, mint emelés, nagyobb megerőltetés után; szűrés a vállak közt, kivált légzés, mozgás alatt. Nyakfájás, mintha a hús elvált volna a csonttól, legkisebb érintést sem szenvedő; szaggatás kivált esti rohamokban.

Összeveretés érzelme a **karokban**; feszes karját nem mozgathatja, kivált éjjel. Rögtön támadt erőtlenség a karban reggel; kar-bénulat, lökdöső érzéssel, mintha az erekből kiszabadult volna a vér. A felső karban csúzos f., kivált mozgásban; kar-zsibbadás, reggel, duzzadt erek a karon. Ficzomodás érzete a kezekben, erőltetés vagy mozgásban. Nagy erőtlenség a kezekben; nem képes írni. Kéz-zsibbadás. Hideg kezek; sápadt kéz-dag; tenyér-izzadás. Az ujjakban oly fájás, mint erős munka után; görbén összeszorító f. az ujjakban; vörös ujjak, égető fájdalommal, kivált melegben, mint fagyás után.

Szűrő f. a **lábszárakban** és pedig a lábtól a csípig. Nehézség az alsó végtagokban; erőtlenség, zsibbadás, bénulat. A felső lábszárban összeveretés érzelme; húzó f.; rángás az izmokban. Nagy gyengeség a térdben; a testet

alig bírja hordani; térd remegés, többnyire este, állásban, vagy elmeeröltetés után; térd-csuklás; fájdalmas térd-dag; köszvényes daganat. Alsó lábszár-zsibbadás, ülésben, állásban; világos-vörös daganat, fájdalmas fekete foltokkal. Szorító f. a lábikrában. Szaggatás, szúrás a talpban; szorító f. a talpban, ha fölkel az ülésből vagy éjjel az ágyban, ha czombját felhúzza. Lábzsibbadás, elhalás; láb-dag; talp-égetés; szorító, vagy görbén összehúzó f. a lábujjakban, éjjel az ágyban; viszkető, égető f. mint fagyás után, kivált éjjel az ágyban, vagy meleg szobában.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben e közhírű gyógyszer indikálva van, kivonatban e következők. Ideg-betegségek: rángó, zsongos, vegyes görcsök. Hüdések, vagyis bémulatok. Hypochondria, hysteria. Idegesség. Ideges álmatlanság. Ideges természetű csúzos bántalmak. Aranyeres, csorvás (gastricus), epés, nyákos állapottal összekötött betegségek. Lázak. Elme-eröltetés, vagy szeszies italok mértékletlen élvezete következtében fejlődött zavarok. Ideges fejfájás, időszakonként megjelenő; ideges szédülés: migraine; ideges szélütés (gutaités). Látzavar: gyenge láttehetség; kezdő fekete hályog. Nehéz hallás. Émelygés kivált a terhes nőknél: gyomorbántalmak; gyomorgörcs, feszítő, összehúzó, szorító fájdalommal. Gyomor-szelek. Emésztési zavarok minden evés után. Teljes étvágy-lány. Savanyu, keserű, rothadt ízű böfögés, geliszta-húgyozás; Iszákosok gyomorromlata. Máj-fájdalom, görcs az epekövektől; sárgaság; máj-dag, keményedés, kivált hosszas váltóláz, vagy bevett sok china után. Lépfájás. Feszítő, szorító, összehúzó f. a belekben; alhas-f. gyakori böfögéssel; puffadt, feszes has, székszorulással; szélkólika oly érzéssel, mintha kövek által nyomtatnának a belek, a vizelet-hólyag, a végbél; mely szűrő-nyomó fájdalom mozgásra igen növekedik, nyugalomban enyhül. Bélgörcs: hysteria, hypochondriában szenvedőknél. Vértangás az alhasban: forróság, égetés, kopogás, nyomás-érzelmei mellett. Lágycék-sérv; sérv-szorulás; köldök-sérv, gyermekek és nőknél. Bélsárhányás (miserere). Székszorulás, főleg nőknél, nem különben azoknál, kik szeszies italokhoz szoktak. Epés vérhas. Hasmenés és szornlás felváltva gyermekek és öregeknél. Aranyeres bántalmak ülő életet viselőknél; gyuladt aranyeres csomók (aconit után); végbél-szakadás; végbél-görcs, iszonyu fájdalommal. Összehúzó f. a vesékben, mely az egész alhasban elterjed, émelygést, hányást idéz elő és nehéz vizeléssel van összekötve: vese-kólika. Vese-, hólyag-, kö-bántalmak. Nehéz, erőltetett vizelés, vizelethétkedés. Vizelethólyag-aranyér, -görcs, -catarrhus; vér-, nyákfolyás a vizelecsőből; hólyag-hüded, akarat ellen csepegő

vizelettel. Ondózsínor-görcs, töklaganat és keménységgel. Méh-görcs, bő aludtvér-folyással. Az alhasbani vérpangás miatt méh-congestiók. Kora- és bő hószám; havitisztulási kólika. Méh-, méh-hüvely-szakadás. Terhesség alatt előforduló bántalmak. A légzőszervek nyákhártyájának gyulasztó állapota: gége, légcső, hörgőcatarrhus; nátha. Gége-, légcső-, mell-görcs; görcsös köhögés; hypochondria, hysteriában szenvedők mellgörcse, mely által szorongó álmukból rázatnak fel. Vértolulás a mellben: ülő életet viselők vagy szeszes italok barátainál. Szív-görcs. Heveny, vagy idült gerinczagy-bántalmak; ideges gerincz-bántalmak; gerinczagy-izgatottság (irritatio spinalis); gerinczagy-lágyulás; gerincz-hűdés. Kereszt-f. meghülés után; időszakonként megjelenő kereszt-f., mely felfelé a vállakra, lefelé a szeméremrészekre terjed. Végtagok-bénulata. Ischias. Lábikra-görcs (Wadenkrampf). Összeszorító f. a talpban; sark-dag, égető, szúró fájdalommal. Illendő körülményekben kivétel nélkül mindenkinek használ e gyógyszer; de különösen, ülő életet viselők, szellemi tárgyakkal foglalkozóknak: gerinczagy és tenyészet-ideg (nervus sympathicus) bántalmaiban specificumnak tekintendő.

Opium.

A **lélekre** nézve. Nagy lelki nyugalom, belső megelégedés; minden rosszat, minden fájdalmat elfelejt; élvezetteljes fantasiái mellett, édes merengésben, oly boldognak érzi magát, mintha mennyben volna; vidámság, élénkség, fokozott erőteljesség. Vagy másoknál — nagy bátorság, nem fél a haláltól; vakmerő vadság; dühösség; örvöngés, ez alatt félrehuzott száj. Vagy — kábultság, álmos-ság, butaság, emlékező tehetségét egészen elveszti; — néha pedig rendkívüli tevékenység, lelki tehetség; egyik magasztos eszme a másikat váltja fel; sokszor egész éjt mély-elmű contemplációkban tölt el; visiók; ijesztő ábrándozások; örvöngés.

A **testre** nézve. (Ugy látszik, miként leginkább a heveny (acut) betegségekben működik.) Általában obiectiv, subiectiv hatásköre e következő. Aggkorhadás (marasmus senilis). Aggkorbántalmak; szeszes italok következményei. Ijedés, félelem, vagy hirtelen meglepő örömközta bajok. Eltompult érzékenység. Görcsök, rángások; melyek alatt szája habzik, kiabál, roham után pedig álomba merül. Merevedés; feje, háta hátrahajlik, vagy az egész teste megmerevedik. Nehézkór, fuldoklási rohamokkal,

főkép éjjel; roham után álom. Lankadtság; nem bír mozdulni. Ájulás, sohajtással, belszorongással végződő. Guttaítés. Bénulat.

Heves **bőr**-viszketeg, e mellett apró, gömbölyű, szinte-
len kütteg. Vízróros test-dag.

Nagy hajlam az **álm**ra; álmoság. Kábító szendere-
dés; legyőzhetlen, mély álom, érzéketlenséggel; nyitott
szájjal, horkolással. Vagy — álmatlanság; nem tud el-
aludni, noha álmos.

Láz. Testhidegség. Hátifázás, azonnal lefekvés után;
izzadás, midőn elalszik. Váltóláz: fázással kezdődik, ez
után forróság következik, mely alatt alszik, végre izzadás.
Typhus, öntudat nélkül, nehéz, mély légzéssel, horkolással.
Izzadás (majd állandó tünetmája az opiunnak).

Fej-kábultság, mint részegségben. Szédclgés, hajo-
lásban, vagy ha az ágyban felül; szintén ijedés után. Gu-
taítés, duzzadt, piros arc, félig nyitott szem, lassu, hörgő
légzés mellett, leginkább idősbeknél. Fejnehézség, kivált
hátnál, mintha ólom súly által huzatnék hátra. Nyomó, ki-
felé touló f. a homlokban. ¹⁰ Vértolulás a fej felé.

Vörös **szemek**, mintha gyuladtak lennének; igen fé-
nyes, merev szemek; félig nyitott szemek. Homályos
látás, mint fátyolon át. ¹¹ Ölyv-érzés, mintha a szemek
nagyobbak volnának és a szemtűregbe nem illenének.

Kékes **arcz**-szin; duzzadt, sötét-vörös arcz és vörös
szemek; vagy — sápadt, rossz kinézés, mint sok éjszakázás
után. Göresös mozgások az arcziznokban; félrehuzott
száj. Áll-göres.

Száj-szárazság, mely miatt nem is beszélhet; nyálfo-
lyás, nagy mérvben. Száraz nyelv, szomj nélkül; nyelv-
bénulat.

Torok-szárazság. Lehetlen, valamit lenyelni.

Semmi vagy keserű **szájiz**; minden ételt, italt útál,
vagy erősen szomjazik, kivált sörre; semmi étvágy; vagy
egyed roham gyanánt rendkívüli éhsége van, de e mellett
minden ételt útál. Émelygés, hányásra való késztetés
kivált mozgásban; hányás iszonyu **gyomor**-fájdalmak, ráu-
gásokkal; bélsár és vizelet-hányás (miserere). Felfuvt-
gyomor, fájdalommal; teliség érzelne; nyomó f. főleg étet

után; összefüző, majd kiállhatlan gyomorfájdalom; nehézség érzete a gyomorban.

Has-fájás, mint hashajtók után. Puffadt, kemény has. Hasdob-kór. Sok szél. Nehézség érzete, mint valami teherrel. Ólomkólika. Lágysérv-szorulás.

Makacs **székszorulás**; a gyermekeknél is; hosszabb időig tartó szorulás; kemény, apró kemény golyókból álló szék; vagy — hasmenés, végbél-viszketés, erőltetéssel; büdös hasmenés; akaratelleni hasmenések.

Nehéz **vizelés**; vizeletrekedés. Vértvizelés.

Igen felizgatott **nemi ösztön**, szerelmes ábrándokkal; erectiók, pollutiók; vagy — némelyeknél eltompult ösztön; impotentia. — A nőknél: elnyomott, vagy görcsös szülétfájdalmak.

Légcső. Rekedtség, e mellett igen száraz száj, fehér nyelv. Köhögés, kivált nyelésnél, különösen, midőn folyadékot nyel. Fuldokló köhögés, melynél arcza megkékül, légzése felakad. Köhögés, habos, vagy sűrű, vagy véres nyák-kiköpéssel.

Mell-hörgés, nehéz légzés; kinaradó, fuladozással járó légzés; mell-szűkület, nehéz légzéssel; görcsös mell-szűkület, belszorongással. Nyomó mellfájás, szúrással a jobb oldalon. Mell-forróság, égetés, kivált a szív felé. Összefüző f. Tüdő-vértorlat (Blutcongestion).

Hátrahajló **hátgerincz**. Duzzadt nyakerek. Rángató mozgások a **karokban**; kar-, kéz-reszketés. Rángások a lábokban. Láb-gyengeség, zsibbadás, bénulat.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben az *opium* indikálva van, kivonatban. Félelem, ijedés, vagy öröm okozta bántalmak. Szesztes italok következményei. Mindenkinék hasznos ugyan illő esetben, de főleg aggkorban előforduló, az opiumot bélyegző betegségekben. Eltompult érzékenységgel, minden fájdalom nélkül járó bántalmak; vagy felmagasztalt érzékenység, külső benyomásokra. Hüdések, vagyis bénulatok. Rángó görcsök, hörgő légzéssel; különféle idegbántalmak: görcs-merovedés, nehézkór, álom-kór, sat. Soporosus állapot a betegségek lefolyása alatt, például, typhus, váltólázban. Rezgőj (delirium tremens). Véres-széllütés. Fej-szedülés, kábulás; vértorulás a fej felé. Agyvízkór soporós állapotban fekvő gyermekeknél. Ólom-kólika. Makacs székszorulás a belek bénulatától; bélsár-hányás (miserere);

vagy székszorulás izmos, vérmes egyének, vagy gyermekeknél. Ijedés után elnyomott hőszám, vagy ijedés után fenyegető abortus. Fulasztó köhögés: hörgő, egyenetlen, kimaradó légzéssel; kezdő tüdő-hűdés. Szivremegés, dupla verés, belszorongással; palliativ enyhít organicus szív-bántalmakban. Végtagok-bénulata.

Paeonia officinalis.

Átalában: égető arcz-, hát-, mellforróság, hideg végtagok. Szorongással összekötött nyomás a szivgödörben. Dobogás a mell jobb oldalán keresztül, fölfelé a nyakig. Mellszúrás, mely a sziven áthat. Szúrás a hónalyban, a hátban.

Paris quadrifolia.

Átalában: szűrő f. a tagokban; az izületekben (Gelenke) oly érzés, mintha dagadtak, megrántva, széttörve lennének. Nyomasztó nehézség az egész testben.

Nyugtalan éj; hánykolódás; sok álom; félálom, gyakori fölébredéssel.

Belső fázás, belső reszketéssel; viszkető, vakarásra késztető reggeli izzadás. Hideg borzogatás kivált a mell, has, lábokban érezhető, harsos bőrrel.

Fej-fájás; gondolkodás által növekedő. Szédelgés, midőn fenhangon olvas. Köpögő f., midőn lépcsőkön megyen föl vagy lefelé. Szűrő f. — Külsőleg: a fej hajás része érintésre fájdalmas; sebféle f. érintésnél.

Szem-fájás; mintha a szengödröt képző csontokat nyomnák. Oly érzés, mintha a szemek megdagadtak volna és nagyobbak lennének. Égető könnyezés, főképp reggel. Rángás a szempillában. Kisírt szemekhez hasonló szemek.

Fül-fájás, oly érzéssel, mintha a fület ékkel feszítenék; vagy mintha égető forróság tolódnék ki a fülből. Fülcsengés a bal fülben.

Orr-vérzés. A tej és kenyér rothadt szagu. Folyó nátha, orrdugulással felváltva.

Arcz-forróság érzete. Arcz-fájás égető szúrással a bal pofacsontban. Vörös, viszkető foltok a pofán és ajkon. Viszkető, csipő, égető kütég az alsó állon.

Húzó f. kivált az odvas **fogakban**; oly érzés, mintha a fogak likasok lennének, melyekben a beszívott lég átvonuló hidegséget okoz. A foghúsban oly érzés, mintha benne metszések lennének.

Szájszárazság, felébredéskor. Nyál-, viz-gyülem a szájban. Daganat érzése a szájpudlaton, nem fájdalmas, galamb-tojás-nagyságu daganat az utolsó zápfog melletti szájpudlaton.

Torok-fájás nyelés alatt és ezen kívül, oly érzéssel, mintha golyó nyomná. Nyákgyülem a torokban. Szűrő, égető, kaparó torokfájás.

Kellemetlen, nyákos **szájiz.** Gyakori, üres felböfögés. Émelygés, savanyu böfögéssel. Gyenge emésztő tehetség; reggel nyomó f. a **gyomorban**, mint a kötől. Evés után, csuklás, **haspuffadás**. Húzó, fúró, f. a has egyik oldalában, este az ágyban. Metsző f. a bal ölben, menéskor. — Nyákos, bűdös, rothadt hús-szagu hasmenés. — **Vizelés** alatt égető, szűrő f. a vizeletcsőben.

Sok nyák a gége és légcsőben, szüntelen harácsolásra készítő, míg végre zöldes, nyúlós nyákot köp ki. Állandó köhögés kiköpés nélkül, míhelyt bal oldalon fekszik. Fulasztó hurut (Erstickungskatarth).

Mell-fájás; szorongás, gyakori mely légzésre készítő. Szúrás kivált a mell bal oldalában. Nyomó f. a mellben. Szívdobogás, nyugalomban, vagy menésben.

Szűrő f. a **hátban**, a vállak közt; a nyakban oly érzés, mintha teher volna rajta, vagy meg lenne dagadva; nyakfesz.

Nehézség a **karokban**. Szaggató f. a felső karban; vagy fáradtság érzete, mint sok írás után. Az ujjak izületében bénulati gyengeség; elzsibbadás; majd forróság; majd ismét hidegség.

A csip és **lábszárak** izületében szaggató, húzó f. A lábokban bénulati fájdalmak. Haugyamászás a sarokban.

Jegyzék. Különösen jellemzi ezen orvosságot a test különféle részeiben észlelhető olyféle érzés, mintha e testrész dagadt lenne. Hidegség érzete a fogakban. Köhögés, míhelyt lefekszik, különösen pedig midőn bal oldalon fekszik; fulasztó hurut. Gyenge emésztés.

Petroleum.

A **lélek**re nézve: haragosság; nagy izgatottság, ingerlékenység; változó kedély. Szórakozottság; feledékenység; nehéz gondolkodás.

A **testre** nézve általában: nagy hajlam a hypochondriára, melynek jeleit kivált séta alatt a szabadban láthatni. Scrophulosus bántalmak. Harag okozta bajok. Kocsizás, tengeri utazás következményei. Csikorgás, ropogás az ízületekben, köszvényes merevedéssel. Nehézség a karok és lábokban; zsibbadás. Vérpezsgés csekély mozgás után. Azonnali meghülés. Idegenkedés a szabad légtől. Minden munka után nagy gyengeség.

Igen érzékeny **bőr**. Szűrő f. az egész bőrön. Viszkető sömör. Beteges bőr; csekély sérelem után is azonnal genyedés támad; sebhelyt, bőrt, viszketeggel; begyógyulni nem akaró bőr. Fagy-dag. Mirigy-daganatok, keményedéssel is. A fekélyekben szűrés; vadhús.

Nappali **álmosság**, gyengeség miatt. Este későn tud csak elaludni; nyugtalan álom ijesztő álmok miatt.

Láz. Borzadozás az egész testben; hideg után azonnali izzadás. Esti váltóláz, arcz-forrósággal, lábhidegsséggel, a hideg után. Áttűtő forróság. Éji forróság; éji izzadás.

Fej-fájás, nehézség, reggelenként. Szédülés, menésben; énelgyéssel. Nyomó és szűrő f. a fej hátsó részében. Egyoldali fejfájás, mely miatt le kell feküdni. Kopogó f. a fej hátsó felében. Oly érzés, mintha menés alkalmával vértolulása lenne; vagy, mintha a fejben valami eleven léteznék. — Külsőleg, fájdalom, tapintás alatt; lágy daganat, érintésre fájdalmas; fej- és nyak-küteg; viszketeg; kopaszodás.

Nyomó f. a **szemben** kivált gyertyavilágnál, mintha homok esett volna bele; nyomó és égető f. a szemszögletekben. Szemgyuladás; gyulasztó dag a belső szögletben, mint kezdő köny-sipoly esetében, több napi jobb orr-fél szárazságával. Szem-gyengeség; könnyezés. Szemrángás. A szemek nem tűrik a világosságot. Homályos látás;

dupla-látás. Fekete fátyol a szem előtt, mely miatt az olvasásban gátoltatik. Szikrák, csillogás a szem előtt. Meszszelátás.

Fül-szárazság. Véres genyfolyás kivált a bal fülből. Vörösség, sebhedtség, szivárgás a fül mögött. Fülzúgás; bűgás; suttogás; ropogás. Nehéz hallás.

Orr-daganat, genyfolyással és fájdalommal az orr-gyök fölött. Belsőleg, varas orr. Orr-szárazság, dugulás.

Arcz-sápadtság, sárgaság. Arcz-forróság. Állmirigy-daganat.

Fog-fájás, arczdaganattal; ha szabad lég éri a fogakat. Fog-zsibbadás, rágás alatti fájdalommal. Sebféle f. a foghúsban, rágás alatt. Foghús-dag, érintésre fájdalmas.

Száj-büz, mint foghagyma után. Szájszárazság, szomjúsággal.

Szűrő f. a **torokban,** nyelvben. Torok-dag és szárazság. Harácsolás reggel, sünti nyakkiköpéssel. A lenyeleendő anyag fölfelé az orrba megyen.

Tapadozó, nyákos, rothadt **szájiz;** vagy savanyu, keserű. A meleg ételüket, a húst vagy zsírosat nem eheti; semmi étvágy, semmi szomj; vagy — rendkívüli nagy étvágy; sokat eszik; vagy kevés étel által ki van elégítve étvágya. Nagy szomj; kivált a sört kívánja. Savanyu felbőfögés; gyomorégés. Émelygés, hányás nélkül; a kocsizástól, tengeri utazástól. Gelisztahugyozás. Émelygés, hányás a terhes nőknél. Keserű, zöldes hányás. Csuklás, kivált este.

Nyomó f. a **gyomorban,** főleg éhgyomorra; üresség érzete. Gyomorgöres. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a gyomorban. Szivgödör-daganat, tapintásra fájdalmas. Gyenge enésztő tehetség.

Nyomó f. a **máj** táján, kevés testi munka után; így szintén a lép táján; néha pedig szűrés a most említett két rászttájon.

Has-puffadás, feszesség, görcsös fájdalommal. Metsző f., mint meghülés után. Haskorgás, a szelektől. Hidegség érzete a hasban. Hascsipkedés. Külsőkép, hemzsegés, zsibbadás az alhas-tájon. Nyomó f. a jobb ölben. Köhö-

gés alatt oly érzés, mintha sérv akarna támadni a lágyékon; lágyéksérv.

Nehéz, kemény, ki nem elégítő **szék**; összesült szék, golyóformában. Vagy — vizenyős hasmenés, haskorgással, a köldök alatti metsző fájdalommal; nyákos, néha vérrel vegyes hasmenés. Fekete hasürülés és hányás (fekete kór, melaena). Véghél-szúrás, égetés.

Igen gyakori de egyszerre kevés **vizelés**. Akaratelleni vizelés. Vizelés alatt égetés. Vizeletcső-szűkület.

Férfi-nemző-részek. Szorító f. a tőkzsacsokban, mely által a tőkzsacsok összehúzódik. Tőkzsacsok-viszketeg. Sömör a tőkzsacsok és czomb közt. Pollutiók; ezek után szorongó forróság. Erectiók, buja képződés nélkül. Közösülés alatt késő magömlés; azután gyengeség, ingerültség. A nőknél: idegenkedés az elhálástól. Tisztulás alatt összeveretés érzelme, fülzúgás, talp- és kézégetés, szaggatás a felső lábszárbán, tapintási fájdalom az alsó lábszárbán. Fehérfolyás, mint a tojás fehérje.

Szárazság érzete a torok és **légszobán**, innét száraz köhögés, kivált éjjel; vagy ha chalszik, az álm után; száraz köhögés, ökrödés. Vagy erős köhögés és ez után bő kiköpés. Rekedtség. Hőgés, száraz köhögéssel, éjjel az ágyban.

Mell-szorongás éjjel, nyugtalan álm, nehéz légzés mellett; inkább ülésben, mint állásban. Mell-szűkület és mell-nyomás. Szűrő f. a mell bal oldalában. Erős szúrás a szív táján, mely alatt légzése fenakad. Hidegség érzelme a szívtájon. Szívdobogás, csak néhány perczig tartó; vagy este, nyugalmas ülésben. — Külsőleg; szúrás, szaggatás egész éjjel; sömör.

Kereszt-fájás, midőn fölkel az ülésből; ficzamodás érzete. Hát-fájás, mely miatt nem mozdulhat. Ficzamodás fájdalma a vállakban. Fájdalmas lökés a hátban minden nyelés, vagy bőfögés alatt; a lökő f. után pedig szorongó légzés. Sömör a nyakon; nyakmirigy-dag és küteg; a nyak oldala feszes. A hónalyban felfakadásra törekvő kelés.

Nagy gyengeség a **karokban**; orbáncz, égető fájdalommal. A felső karban szorító f., ha csekélységet tart is kezében. Szaggatás a kezekben; szúrás az ujjakig terjedő.

Égető f. a tenyeren. Fölrepedezett bőr a kézen kivált télen; durva, fölrepedezett bőr az ujjakon, szűrő, metsző f. mellett is kivált télen. Fagyás. Köröm-fájdalom tapintás alatt.

Nehéz **lábak**; hidegség érzete leginkább az egyik lábban, éjjel. A felső lábszár nehézkés, feszes, főleg menésben. Feszesség a térdben, vagy szúrás, vagy olyféle f. mint ütés, ficzomodás után; sömör a térdén. Az alsó lábszárban oly érzés, mintha vaskarikával lenne körülfogva. Szorító f. a czomb, lábikra és lábban; szorító f. a talpban, éjjel. Láb-dag; láb-hidegség; vagy — égető viszketés a bokában; hólyagok a sarkon; sömör a bokán; erős lábizzadás, de kivált talpizzadás. Makacs fekély a nagy lábujjon; finom szúrások. Szúrás vagy égetés a tyukszemben.

Jegyzék. A kórjelileg leírt petroleum fő hatásköre leginkább e betegségekre terjed. Kocsizás okozta bántalmak; tengeri betegség. Vérepszegs. Fejfájás, elmeeröltetéstől. Sömörféle bőrbántalmak; fölrepedezett bőr. Mirigy-daganatok. Fekélyek és vadhús. Nyelv-gyuladás, nyálfolyással. Szalag-geliszta; hasmenés meghülés után, haskorgással, a köldök alatti fájdalommal, vizenyős alakban. Vizelet-hólyag-gyengeség; éseppenként folyó utólagos vizelet. Utólagos kankó. Végtagok zsibbadása. Fagy-daganatok.

Petroselinum.

Leginkább a vizelő-csőre és vizelésre nézve specifi-cum. Nyomó, húzó, szűrő, hemzsegő f. a vizelecsőben; takár; gyakori, majd eredmény nélküli inger a vizelésre; e szer fő symptomái.

Phellandrium aquaticum.

Átalában: a bántalmak ülés, állás, fekvésben, ebéd után támadnak, vagy ujulnak meg; enyhülnek a szabadban, vagy mozgásban. Nyákhártya-bántalmak.

Égető, csipdeső viszketés, szúrás a **bőrön** mint a vilámszikkraótól, a test különféle részein. Fekélyek; görvélyeseknél is.

Láz. Borzadozás, délután este lefekvésig, vagy még az ágyban is, éjfélig.

Fej-szédülés; tántorgás. Fejforróság ebéd után; homlokhidegséggel. Fejnehézség, teliség érzetével; fejét alig bírja feltartani. Nyomó f. a fej hátsó részében. Összehúzó f. a fejtetőtől a homlok felé. Egyoldali fejszaggasztás; szúrás a jobb oldalon. Reggel korán olyféle hangra ébred fel, minőt a vaslemez ad, midőn rá ütnek. — Külsőleg, fejvizketeg, mint a balhaktól.

Nyomó f. mindkét szemben; szaggasztó f. a jobb szemüreg szélén, mintha a csontokat szaggasztná, ebéd után. Égető f. a szemekben, szárazsággal; könnyezés. Homályos látás, varrásnál. Pislogás.

Fül-szaggasztás ebéd után, különösen a jobb fülben. Éneklés, harangozás a jobb fülben.

Orr-vizketeg; hólyagok a jobb orrlikban. Néhány órára elveszett szaglás. Folyó nátha, este pedig orr-dugulás, mely miatt fel kell ülnie az ágyban, hogy levegőt vehessen.

Fog-fájás; szaggasztás kivált a zápfogakban és ezek gyökeiben, ebéd fölött is, vagy hűves levegőben.

Száj. Állandó nyálfolvás, köpdözéssel; habos nyál ebéd után, köpdözéssel. A nyelv hegyében égetés, csipdesés; szélein pedig vörös égető hólyagcsák.

Torok-fájás; szúrás, inkább nyelésben mint ezen kívül; vagy mindkét esetben; kenyér-evés által elmuló; nyomó f. egyedül üres nyelésen kívül, vagy üres nyelés alatt, nem pedig ha ételt nyel. Igen könnyen megesik, hogy roszul nyel.

Nyákos **szájiz**; édeses, vizivás után, nemsokára ebéd után. Savanyut kíván enni; sörre, vagy tejre van vágya, a vizet útálja. Inger a felbőfőzésre, eredmény nélkül, nyomó fájdalommal a gyomorban; üres felbőfőzés este; vagy az eledelek után izló. Undor az eledelektől, szüntelen köpködéssel; ökrödés, gyomor-nyomással, amely kibőfőzés által elmulik.

Meg nem nevezhető **gyomor-f.**; üresség érzete a gyomorban; oly érzés, mintha fölfelé, vagy lefelé folydogáló vízzel volna tele a gyomor. Összezsavaró f. ebéd után.

Has-csikarás a köldök táján. Szaggasztó a köldök jobb oldalának kis helyén. Összehúzó f. ebédnél, a felhas jobb

oldalától a bal oldalba húzódó, fölkelés alatt elmuló. Állandó hidegség érzelme a hasban; szintén a belekben kóborló hidegség; vagy — égetés, a felhas jobb oldalában hirtelen támadó, innét a gyomorba vándorló. Haspuffadás; korgás. A jobb lágyékban szűrő f. ebéd után, szintén mély légzéssel.

Eröltetés **székletétel** nélkül, mely után égetést érez a végbélben. Eröltetéssel, a végbélben sebféle fájdalommal járó hasmenés. Csikarással, végbél égetéssel összekötött hasmenés, sok vérrel.

Gyakori erőltetés a **vizelésre**, kevés ürüléssel és égetéssel.

Torok-érdesség, gyakori harácsolásra készítő; rövid légzés; rekedtség; sok nyák a torokban; gyakori nyákköpés. Hosszadalmas hurut és nyákos gége-, **légső-vész**.

Mell-szúrás légzés alatt, ebéd után. Rövid légzés, menésben. — Külsőleg, szűrő, égető f. a mellcsontban; igen érzékeny mellcsont.

Kereszt-fájás, szúrás, főképen légzés alatt, vagy oly érzés, mintha a kereszt össze lenne törve, ebéd után, járásban enyhülő. Szűrő nyak-f. ebéd után; kék foltok a nyakon. A nyak oldalában égető f. mintha izzó vassal égetnék.

A felső és alsó **végtagok** (kezek, lábak) különféle részeiben leginkább a szaggató f. jellemző: ebéd után.

Jegyzék. E gyógyszer a légzés-szervek nyákos állapotában és innét erődő nyákhártya-bántalmakban helyén leend. Szintén: igen érzékeny, égető vagy szűrő mellcsont-fájdalomban figyelmet érdemel.

Phosphor.

A **lélekre** nézve. Lehangolt, szomoru, gondolatokba merült kedély. Belszorongás, kivált a jövő miatt, fejforróság, kéz-vörösség, forrósággal. Nagy ingerültség, magányban. Félelmesség, este. Mogorvaság; elégedetlenség. Haragosság legcsekélyebb ok miatt. Vagy — felvilanyozott kedély; vidorság, kellemes testi melegség, főleg kéz-melegség mellett a vértolulástól. — Görcs-nevetés és sírás. Este felé élénk phantasiák. Szemérmertlenség; meztelen akar kimenni, mint az őrjöngős. Nagy közön-

bösség, még tulajdon gyermeke iránt is. Semmi kedv a munkásságra. Szórakozottság. Alvajárás.

A **testre** nézve általában. Tüdő, vagy légső-vészre hajlandó, gyenge testalkatásu egyéneknek különösen hasznos. Meghülés, harag okozatai ellen. Idült csúz, köszvény-bántalmak. Jó nedvek, különösen magömlés, önfertőttesítés következményei ellen. Forróság érzete a test különféle szerveiben. Szabad légben enyhülnek a bántalmak. Fájdalmak időváltozás, fergeteg alkalmával. Gyakori vérpezsgés, szivdobogással; mindenkor este, melegség érzetével; éjjel, mintha hallaná a vérforrását. Az ütérverést egész testében érzi. Vértáplálás a test különféle szerveiből. A kezek és lábak elhalása, az egész test érzéketlensége. Nagy levertség a tagokban; vagy oly érzés, kivált menésben, mintha a tagok kifeszamodtak volna. Ideg-gyengeség, főképen méhkóros nőknél. Teljes erőtlenség. Elsoványodás, sorvadás. Aggkorhadás (marasmus sen).

Bőr-viszketeg, kivált éjjel, legtöbbször a háton; hemzseges, a bennült részekben, mint a hangya-mászástól. Gömbölyü sömör-foltok az egész testen. Vértáplálás Barnás esomók. Fájdalmas, kemény hólyagok. Viszkető hólyagcsák az ujjak közt. Kelések a háton, mellen, a czombon. Vérző sebek. Velős rák (fungus medullaris, Markschwamm). Íztapló (Gliedschwamm). Vértáplálás. Mirigy-bántalmak. Nyirk-mirigy-daganatok, tályogok, sipolyos fekélyek, büdös geny-kifolyással, sorvasztó lázzal. Üszök. Csont-bántalmak; csontkinövés, éji fájdalommal. — Fagy-daganatok. Phosphor gyufa-égetés ellen, *aconit* után, helyén van a phosphor; arsenic.

Álom; nappal, különösen ebéd után, a szabadban álmos. Éjjel nem alhatik, vagy ha elalszik, gyakran fölébred nyugtalanító álmai, vagy hidegség, vagy forróság érzelve miatt. Álmából fölriad oly érzés miatt, mintha torka, légsője szűk lenne; vagy mellét görcs fogja el, mire felébred szintén oly érzéssel, mintha fojtogatnák. Álmában nyála folyik; sziszeg, jajgat, nyugtalan, nehezen vesz lélegzetet, maga körül kapkod, a körüllevőket megragadja. Nehéz, szorongó álmak; majd dühös állatok akarják megharapni, majd napi foglalatosságai vesződik, majd tűz-

ről álmodik és lármát üt. Reggel midőn felkel, teste bágyadt.

Láz. Fázás, este, belszorongással; vagy — melegség, néha ülésben, ebéd után, szintén belszorongással. Forró-ság, eleinte a kéz, később a fej és nyakban oly érzéssel, mintha izzadás akarna kitörni, belszorongás kíséretében; átfutó forró-ság, nyugtalansággal, tenyerét szinte égeti. Forró-ság, izzadással az egész testben. Éji, gyengítő izzadás; reggeli izzadás; kivált a kezek és lábak izzadnak. Gyulasztó, typhosus láz.

Fej-szédülés, déltájban, ebéd után, különfélekép nyilatkozik, néha oly mérvben, hogy nem tudja hollétét. Reggeli fejfájás. Fejnehézség, fejgyengeséggel, homályos látással. Nyomó f. oly érzéssel, mintha az agy fölülte összezúzatott volna; a fejben idestova kóborló és majd a homlokban, majd a szemek fölött érezhető. Kifelé nyomuló f. a homlokban. Szaggató f. a homlokban a járomcsontig; a halántékban; többnyire jobb oldalon, ülésben. Szűrő f. ebéd után a homlok jobb oldalában; este mindkét halántékban; a fej hátsó felében, a gerinczben, mintha tüvel szurkálnák. Kopogó f. kivált a hátsó fejben, különösen rágás alatt. Lökő f. kivált nehéz székletét alkalmával. Vértorlódás, este felé, égető arc-forró-ság és pirossággal, ülésben. Zúgás, majd egész nap. Égető fejfájás a homlokban, émelygéssel; néha hidegséggel felváltva. Szabadban, általában enyhülés. — Külsőleg: nagy hajlam a fej-meghülésre. Nyomó f. a fej egyes részein, mintha csomók lennének a bőr alatt. Fényes de nem gyuladt, fájdalom nélküli daganat a homlokon, nagy fejfájással a szemek fölött. Csont-dag a fej hajas részén. Sok pikkely; száraz var. Kopaszodás.

Szem-gyuladás, főleg görvélyeseknél. Szűrő f. a szem szárazsággal. Csipő f. kivált a jobb szem külső szegletében, mint valami csipős, sósfélétől, szárazsággal, kivált olvasásnál. Pilla-viszketeg; szemárpa az alsó pillán. Égető f. a szemek és pillákban. Felső pilla-dag. Daganat a szemüreg szélén. Könyezés, reggeli munkánál, vagy a szabadban. Összetapadt szempillák felébredéskor; nappal könnyezés, genyedés. Gyertyavilágnál szemfájás; de különben

sem szereti a világosságot. Szemgyengesség. Rövidlátás; homályos látás. Napi vakság. Szürke, vagy fekete, vagy üveg-hályog. Fekete fátyol a szem előtt; szikrák a sötétben; este a gyertya körül zöld karika.

Fül-szúrás; viszketés; szaggatás; kopogás. Vörös, forró fülek. Hólyagesák a fülben. Feszítő érzés a fültömírgyben. Viszhang, különösen a szavak hangzanak vissza. Erős fülzúgás, bűgás; éneklés, csengetés, harangozás. Oly érzés, mintha a fülben idegen test léteznék. Nehezen hallja az emberek szavait; nehéz hallás a vértolulástól; hallás-bántalmak ideges, gyulasztó betegségek után.

Orr-fájás délelőtt. Az egyik orr-szárny sötétvörös. Belső gyulladás. Orr-dag, főleg görvélyeseknél. Fekélyes orr-likak. Orr-kütteg; hólyagesák az orrban. Szeplők. Varas orr-likak. Orr-pöfeteg. Orr-vérzés. Igen finom szaglás; orr-bűz; vagy — elvesztett szaglás. Orr-dugulás; szárazság; vagy — sok zöldes, sárgás nyákfolyás nátha nélkül.

Beesett, sápadt, **hypocratikus arcz.** Arcz-forróság, égetés. Arcz-vértolulás. Duzzadt arcz, kivált a szemek körül. Genyhólyagok varak az arczon. Feszés, lehámló arczbőr. Arczesont-f., kivált ha hidegről meleg szobába megyen. Szaggatás az arczesontokban, estig növekedő; az áll-csontokban, kivált este, éjjel, fekvésben: evés alatt, vagy az állak mozgásánál enyhülő. Szúrás a csontokban. Az arczfájdalmak mindig megújulnak csekély meghülés, beszélés, evés érintés által. Száraz, fölrepedezett ajkak. Fekélyes szájszögletek; az ajk belső felületén nyirk-hólyagesák, fájdalmas fekélyek.

Fog-fájás, arcz-daganattal; legkisebb meghülés után nyálfolyással megjelenő fogfájás; este az ágyban hevesebb. Húzó f. az egyik alsó zápfogban; szúrással a fülig terjedő. Rángató f. az odvas fogakban; igen érzékeny ha csak a nyelvvel érinti fogait. Szaggatás, többnyire a szabad levegőben; leginkább a jobb oldali felső zápfogakban; a fájdalom elmúlik, ha ujjjaival fogát összenyomja. Szúrás a fogakban éjjelenként, kopogás, rángással; a mint fogát fris lég éri; szúrás a metsző fogakban, felső ajk-daganattal. Elvászult, ingó fogak, annyira, hogy nem is ehetik. Fáj-

dalmas foghús, fekélycsekkel. Foghús-gyulladás, daganat, fekélyedés, vérzés.

Száj. Fájdalmas csomók a pofa belső felületén. A száj belseje sebhedt. Vérző száj. Fájdalmas szájhólyagcsák, nehéz nyeléssel. Nagy szájszárazság, ital által nem oltható szomjúsággal. Sok viz-, nyál-gyülem a szájban. Nyelvgyök-daganat; égető f. a nyelv jobb oldalában, vagy hegyében; szúrás a nyelvhegyben; apró, vörös, vérző, égető pontocskák a nyelven; égető hólyagcsák a nyelv hegyén. A szájpadtalon fájdalmas helyecske; hátul viszketés, fölül égetés; felrepedő, genyedező hólyagcsák. Oly érzés a szájpadtalon, mintha a bőr lehámlana.

Torok-fájás, oly érzés mellett, mintha a nyelcsap dagadt lenne. Sebféle f. Nyomó f., mondola-daganattal. Égetés a nyeldeklőben. Torok-szűkület; nehéz nyelés. Mondola-dag. Torok és nyeldek-szárazság, nehéz nyeléssel. Bőrkes toroklob (Diphtheritis). Hörglob (Bronchitis). Reggel sok harácsolás, szürke, sós izü kiköpéssel.

Rosz **szájiz;** nyákos, vagy mint sajt után; sós, vagy édeses, keserű; savanyu **szájiz,** bármint egyik. Étvágya nincs; de nagy a szomja, vizet kíván minduntalan. Vagy — rendkívüli étvágy, még éjjel is. Tej után savanyu bőfögés; savanyu étel után gelszta-hugyozás; dohányzás után émelygés, szivdobogás. Evés alatt kezdődnek a fájdalmak és mindaddig tartanak, míg eszik. Evés után általános kellemetlen érzés, émelygés, bőfögés, csuklás, inger a hányásra, gyomorteliség, fejfájás, szédelés, gyomornyomás, nehéz légzés, szivdobogás, belszorongás, nyugtalanság, forróság, forró kezek. Gyomor-gyengeség; gyenge emésztő tehetség.

Gyomor-bántalmak émelygéssel és hányásra való ingerrel. Gyomor-f. érintés, menés alatt. Üresség érzete. Heves gyomorf., az egész hasra terjedő, zöldes, fekete anyag-hányással. Nyomó f., mint valami tehertől, ebéd után. Teliség, felfuvás érzete, bőfögésre való ingerrel, de ez által nem mindig érez enyhülést. Borzadással járó gyomorgöres, a mellre is elterjedő; gyomorgöres este lefekvéskor. Kapkodó f. a gyomor táján, akadozó légzéssel. Hidegség érzete, néha melegséggel felváltva; vagy —

égető f., a torkig vagy a hasig húzódó, nagy szomjuság, belszorongás, a végtagok hidegségével. Gyomorgyulladás, heves égető, metsző fájdalommal. A gyomorbántalnak legtöbbször ebéd után, este vagy éjjel ujulnak meg. Gyomorszáj-szűkület: az alig lenyelt eledlek ismét fölfelé jönnek.

Máj-tájon nyomó f. tapintás alatt, vagy ha jobb oldalra fekszik; szúrás. A lép-tájon nagy f. hajolásban, a jobb oldalra nem feketik; szúrás. A gyomor felé oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna.

Has-f. különösen reggel. Nyomó f. mint a szelektől, melyek megindulására enyhülést érez. Kapkodó f. a köldök alatt, hasmenésre való késztetéssel; hajolásban. Heves kólika, eleinte a has jobb oldalában, innét a hát, jobb tők felé, innét a gyomor felé terjedő, izzadással, nyögéssel, arcz-eltorzítással. Rövid időig tartó, de gyakran megújuló kólika, hasmenésre való ingerrel. Hasesipkedés, haskorgással, hasmenéssel, mely által barna folyadék ürítetik ki. Hasrágás, savanyu szaga hasmenéssel, rá következő erőltetés, égetéssel, erectióvát. Metsző f. éjjel, enyhítő hasmenéssel. Szúrás a hasban, ülésben; szaggatás, gyakori erőltetéssel. Oly érzés, mintha a hasban valami megszakadt volna; a jobb oldalon pedig, mintha a has dagadt lenne. Sebféle, vagy gyulasztóféle f. az alhasban a szeméremtestig. Hidegség, vagy — melegség érzete a hasban. Égető f. Üresség, gyengeség érzete. Petyhiüdt has. Haspuffadás ebéd után, feszesség, keménységgel. A szelektől sokféle bántalom; szélkólika; haspuffadtság (meteorismus). — Külsőleg, kelés a hason; heves f. a sérv-tájon; lágyék-sérv; lágyék-mirigy-dag; daganat az ölon, égető fájdalommal.

Nehéz **szék**-letétel, eleinte sok nyomás után apró darabokban. Bél-bénulat; chronicus lágy szék. Nyákos, vizenyős, véres hasmenés; gyengítő hasmenés sorvasztó betegségben, typhusban; az öregeknél szorulással felváltva. Geliszta-hasmenés. Zöld szék, a szopósoknál is; fekete, szürke, emésztetlen, akarattelleni szék. Fekete székletétel és hányás (fekete kór, melaena). Székelés előtt testforróság, vagy fázás; erőltetés, végbélszúrás; székelés alatt

hemzsegés, viszketés a végbélben, aranyércsomók kidudorodása, vérfolyás majd naponkint reggel; szék után nyomó, kaparó, égető f. a végbélben, szúrás, görcs. Aranyeres csomók. Vér, nyákfolyás a végbélből. Geliszták; szalag-geliszták.

Gyakori erőltetés a **vizelésre**, inkább ülés, mint menésben. Akaratelleni vizelés. Vértvizelés; nyákos vizelés, fájdalommal, égetéssel. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takár (Blasenkatarrh). A vizelőcsőben rángás, feszítés, égetés, néha vizeleterőltetéssel; szúrás a csőben, egyszersmind a végbélben.

Férfi-nemző-részek. Az előbőr mellett fekélyecske. Tök-f.; húzó f. a tök és ondózsinegben; ondózsineg-dag, a tökben is érezhető fájdalommal. Rendkívüli inger a nemző-részekben; ellenállhatlan ösztön az elhálásra mindkét nemnél; erectiók; vagy — semmi kedv az elhálásra; pollutiók, gyengeséggel. — A nőknél, szúrás az egész medenczén keresztül; a méhüvelytől a méhig; szaggató f. a nemző-részekben; a szeméremajkak szélén égető és szűrő csomócskák. Több hétig elmaradó tisztulás visszatérése. Tisztulás előtt fehérfolyás, gyakori vizelés, sírás, foghúsdag; tisztulás alatt fogfájás, fázás, metsző has-f., heves hát-f., szivdobogás heleszorongással, nagy lankadtság; tisztulás után gyengeség, foghúsdag. Fehérfolyás, reggel, menésben, tejalaku, nyákos, csipós, kisebesítő, hólyaghúzó. Az emlőkben szúrás; kemény, fájdalmas csomók; orbánczos gyuladás, szúrás, égetéssel; genyedés; tályog (abscess); sipolyos fekélyek.

Légső-ingerlékenység, nagy fájdalmasság, érzékenység a gégeben, égetéssel, nehéz beszéléssel. Torok-légsőérdesség, köhögésre ingerlő, kivált nedves időben. Rekedtség; hangot nem adhat. Hurut; sok nyák-kiköpés. Gégesorvadás. Hártyás torok-gyík; nagy hajlam a recidivákra. Köhögés oly érzéssel, mintha torkából darab húst kellene kiharácsolnia. Csiklandozás, kaparás, nevetés, hideg lég által előidézett köhögés; ebéd után; az egész testet átható fázással. Gyakori rövid köhéscelés. Száraz köhögés, e mellett fejfájás, feje majd szétreped; vagy hasfájás.

Idült köhögés, mint a **tüdőgümöktől** (Tuberkeln).

Nagy erővel köhög, míg valamit kiköphet. Köhögés, sok nyák-kiköpéssel, mellszúrással; tüdőhurut; tüdővértorlat (Blutcongestion). Véres nyák-kiköpés; genyes kiköpés, mell-csont égető fájdalmával; zöldes, sós és genyes kiköpés. Tüdő-gyuladás; tüdő-májásodás (Hepatisatio) ellen sulphur után használandó. Tüdő-genyedés; sorvadás.

Mell. Felakadozó légzés, kivált menésben. Nehéz légzés az ágyban este. Rövid légzés; mellszűkület, mellszorongás, émelygéssel, inkább ülésben, felkelés által enyhülő. Mell-nehézség belszorongás, fuladozással. Feszítő mell-f. mell-szárassággal. Összehúzó f., a mellben. Mell-görcs, este, kocsizás után. Nyomó f. mely miatt jól nem vehet lélegzetet; néha üres felbőfögéssel. Szűrő f. a mell különféle részeiben, főleg ülésben, annyira, hogy nem lélegzelhet, néha égetéssel; chronicus szúrások a mell egyik oldalában. Lankadtság a mellben. Vértolulás a mellben, minden lelki felindulás után. Szivdobogás, belszorongással; legkisebb szenvedély után; este az ágyban vagy reggel felébredéskor, nappal ülésben, csekély mozgásban, főleg kar-mozgatás alatt. — Külsőleg, fájdalom az izmokban; többnyire a jobb oldalon oly érzés, mintha tüvel emelgetnék föl a bőrt; nagy kül-melegség a mellen; égetés a mellsont alsó részében. Sárga foltok a mellen.

Kereszt-fájás, főlegyenesedésben; az ülésből alig bír fölkelni. Gyengeség a keresztben. A hátban oly f., mintha összetöretett volna; szúrás, mely miatt sokszor felkiált. Gerinczagy-sorvadás. A vállakban oly f., mintha mindkét oldalon erősen megragadták volna; a vállak közt kopogás. Nyak-fesz. Hónaly-mirigy-dag, néha égető fájdalommal.

A **karok**ban f. fölemelésben. Kar-zsibbadás, kivált a melyre támaszkodik; gyengeség a karokban, hogy alig mozgathatja; ficzamosodás érzete a jobb karban. A felső karban összeveretés érzete, ülésben, nagy bágyadtság; a könyök ízületében oly érzés, mint törés után. Az előkarban szaggatás, kivált a csontokban a nagy ujjig. Szaggatás a kézizület, kéz, ujjakban. Kéz-reszketés. Vértolulás, duzzadt kéz-erek. Kéz-égetés, különösen tenyerét igen

égeti. Szemölcs a kézen. Zsibbadás, elhalás az ujjakban. Hosszadalmas köröm-fekély.

A **csip**ben ficzarnodás érzete. Lankadtság, nagy nyugtalanság az alsó végtagokban. Szaggatás a felső lábszárban, éjjel is; égetés, tapintás alatt érzékenyebb. Térd-fázás éjjel az ágyban; szaggatás, vagy oly érzés, mintha a hús a csonttól elszakított volna. Köszvényes térd-feszülés. Az alsó lábszárban feszítő f. kivált a lábikrában; lábikra-göres. A lábban oly érzés, mintha kicsuklott volna. Lökő f. a lábban; hemzsegés éjjel. Jéghideg láb a meleg ágyban is. Láb-daganat és szúrás. Hemzsegés a sarkban. Talp-f. mint sok járás után; szorító f. Heves f. a bal nagy ujjban, mintha elfagyott volna. Fagy-daganatok. A tyukszemben oly éles f., mintha késsel fúrnák.

Jegyzék. A phosphor választására leginkább o körülmények és betegségek utalnak. Nagy gyengeség jó nedvek vesztesége következtében; aggkori gyengeség. Időváltozáskor fellépő betegségek. Vérpezsgés. Az egész testben érezhető ütörverés. Vértoulás a fej, mell, has felé. Vérzések egyes szervekből. Vér-tapló. Egyes szervek velős taplója. Idegesség. Ideg-gyengeség; csekély mozgás utáni elfáradás; bénaság-érzete az egész testben. Görcsök; dermedtség. Alvajárás (Somnambulismus). Görvély-kór. Májfoltokhoz hasonló kütég kivált a nyakon, mellon, háton. Vértoltok. Kelés. Mirigy-daganatok. Csont-bántalmak: csont-dag. -kinövés, -szu. Abdominal typhus, kivált tüdő-bénulati symptómák fenyegetése alkalmával. Rothasztó láz: midőn a beteg soporös állapotban fekszik; szája nyitva, ajkai, nyelve szárazak, feketék. Ideges fejfájás. Agy-bénulat, ideges szélütés után. Egyoldali bénulat. Fejcsont-daganat. Görvélyes szem-lob; gyenge láttehetség; látzavar; rövidlátás; kezdő fekete hályog; üveg hályog; szürke hályog. Nehézhallás beszélgetés alkalmával, vagy idegláz után; cariös fülcsontok. Ideges arcz-fájás. Ajk-rák. Könnyen vérző foghús; égető, apró nyelv-hólyagcsák. Torok- és szájszárazság nagy mérvben. Oly érzés, mintha a szájbőr lehámlanék. Nyákos, vagy savanyu, keserű szájjiz. Nyákos állapota a gyomornak. Gyenge emésztő tehetség; bőfögés; gelisztahugyozás; étel-, epe-, vér-hányás; gyomor-göres, savanyu folyadék-hányással; vagy savanyu bőfögés és hasmenéssel; összehuzó, szűrő, égető fájdalom a gyomorban. Üreség, gyengeség érzete a hasban; puffadt has; szélkólika. Chronicus hasmenés, leginkább nyákos, vagy vizenyös, véres ürüléssel; gyengítő hasmenés. Cholera. Nyákos aranyér. Szalag-geliszta-

Akaratelleni vizelet; meg nem tartható vizelet; hólyag-bénulat. Felingerelt nemi ösztön; vagy — semmi vágy az elhálásra mind a nő, mind a férj részéről. (A fogamzást — conceptiót — előmozdítja a phosphor.) Csekély, vizenyes havitisztulás. Tejszerű, nyádkos, csipős fehér folyás. Emlő-lob, -genyedés, rekedtség; fájdalmas igen kemény csomók. Torok-érdesség, rekedtség; hörg-lob (Bronchitis); kezdő légeső-vész. Rekedtséggel összekötött köhögés; torok-csiklándozás vagy nevetés, beszélés által előidézett köhögés; hányásra ingerlő köhögés. Köhögés, bő nyák-kiköpéssel. Nyákos tüdő-vész. Vértorlás a mellben. Vérhányás fiatal mellbetegeknél; tüdő-gümő-kór (tuberculosis); tüdő-gyulladás; (tüdő-májasadás elhárítására fő szer); kezdő tüdő-bénulat. Szivdobogás, ülésben. Gerinc-fájdalom és gyengeség; gerinczagy-izgatottság (irritatio medullae spinalis). Bénulati gyengeség a végtagokban; fízamodási, összeveretési érzés; gyuladt fagyadagatok.

Pinus sylvestris.

Leginkább görvélyes gyermekeknek hasznos, midőn nehezen bírnak járni.

A **lélekre** nézve. Nagy szomorúság. Sirásra való hajlam. Siránkozás, akaratelleni sirás. Belszorongás, mintha halnia kellene; félelem a haláltól.

A **testre** nézve általában. Kitünőleg a nőknél előforduló bántalmakban hasznos. Harag, epekedés következményei ellen. Ijedés, harag után következő elmebetegség. — Észméletlenség. Félrebeszélés. Ideges bántalmak. Oly fájdalmak, mint ütés, esés, zúztatás után; lökö, szorító, nyomó fájdalmak. Rángások a végtagokban. A testi, lelki bántalmak annyira változnak, hogy midőn az egyik baj megszűnik, akkor már a másik kezdődik. Göresös betegségek; görcs-merevedés a tagokban. Sok baj enyhül mozgásban, nyugalomban pedig rosszabbra fordul, valamint este is, vagy a szobában. Remegés érzete az egész testben; lankadtság, oly érzéssel mintha arcán hideg izzadás törne ki; nagy gyengeség. Ólom következményei ellen.

A **bőrre** nézve, majd viszkető, majd égető, kellemetlen érzés. Kékes-vörös, márványozott ér-hálózat (Adernetz).

Álomra való hajlam este, nagy bágyadtsággal; beszé-

lés közben elalszik. Ha éjjel felébred, sokáig nem eszmél. Álom után haragos, mintha rosztat álmodott, álmában sirt volna. Hosszu, kielégítő álom után is álmos; reggeli hosszszas álmától nem tud elválni; még mindig aludnék.

Láz. A háton átfutó hidegség. Borzadozás az egész testben, főképp ha meleg szobába lép. Este lefekvés előtt erős hideg, fog-vaczogtatás, remegés érzete az egész testben, émelygéssel, fejfájással. Rögtön támadó forróság, mely alatt azt véli, miként igen ki van pirosodva, holott arczsine csak közönséges.

Fej-szédülés, rohamonkint fellépő, este, állásban. Feszítő f. a homlok táján. Összeszorító f. a homlok és halántékokban. Préselő f. a homlokban, mintha minden kiszorítottatnék. Zúzatás érzete a bal oldal kis részében; oly f., mint ütés után a fej jobb oldalában, vagy a homlok közepén. Húzó f. a homloktól a bal halántékig. Szúrás a fej bal oldalában; fúrás a homlokban. — Külsőleg, fájdalmas érzékenység, éjjel elviselhetlen fájdalom, oly érzéssel, mintha feje kövön feküdnék. A fej hátsó részén hideg fut át.

Égető forróság a **szemekben**; vagy — hidegség érzete a jobb szemben. Elforgatása a szemeknek. Görcsös remegése a szempilláknak. A tárgyakat kisebbeknek látja. Összeszorító f. a szemüreg szélén; nyomó f. álmosággal.

Szorító **fül-f.** Hidegség érzete a fülekben, zsibbadás érzetével. Tompa bűgás, mángolás a fülekben.

Égető **arcz-forróság,** pirosság; vagy — hidegség érzete az arczban, hemzsegés, zsibbadás érzetével. Feszítő szorítás, nyomás a járomcsontban. Igen száraz ajkak. Víz-hólyagsák az ajkak szélein. Felrepedezett ajkak. Ajk-lehámítás. A száj körül hidegség érzete.

A **szájban,** égetés a nyelv alatt. A nyelvben oly érzés, mint égetés után. Összeszorító, vajúó f. a fogakban. Felrepedezett foghús.

A **torokban** oly érzés, mintha össze lenne fűzve; a nyelcsaphan pedig, mintha hosszabb lenne. Sok nyák és harácsolás.

Tapadozó, nyákos **szájiz.** Édes szájiz. Nagy szomj,

a vizre. Étvágyhiány szomorúság következtében. Énelygés remegő gyengeséggel, belszorongással.

Gyomor-nyomás, minden étel után. Összehuzó, összefüző f. a gyomorban. Lökő, kopogó, szűrő, csipdeső f. Égető f. a toroktól kezdve a hasig.

A **hasban tompán lökő és nyomó f.** Összefüző f. Csipdesés a köldök táján. Ólom-kólika. Lökő f. a has felső részében. Metsző, szűrő f. Puffadt has, azonnal evés után. Haskorgás; nehezen menő szelek. Huzó f. az ölben.

Szék-szorulás. Többszöri, de mindenkor nagy erőltetéssel járó, csekély, darabonkint jövő szék, aranyér-kidudorodással. Geliszták. Székletétel után borzadozás az egész testben. Vérfolyás a végbélből. Szorítás, hemzseges a végbélben. Székelés alatt égetés, szűrés.

A **férfi-nemző-részekre** nézve. Rendkívüli nemi ösztön, erectiókkal, reggel, vagy az álomban; rövid és csekély gyönyör az elhálásnál. Így szintén rendkívüli ösztön az elhálásra kivált gyermekágyas nőknél. Lefelé nyomuló f., mintha tisztulása akarna lenni. Méhkenényedés. Méhvértolulás. Méhvérfolyás; sűrű, sötét vérfolyás. Kora és bő, de rövid időig tartó hószám. Hószám előtt, metsző, szülfájdalmakhoz hasonló f. az alhasban; a hószám megindulásával, görcsök; hószám alatt lenyomó f. a nemzőrészekben; fejfájás, nyugtalanság, sirás; hószám után nagy gyengeség. Nagy vérfolyás, szülés, vagy abortus után. Abortus. Fehérfolyás, mint a tojás fehérrnyéje, csak nappal, részint vizezés után, részint ülésben. Gyermekágyi láz; bő gyermekágyi tisztulás vagy — elnyomatott. Gyermekágyas nőknél előforduló különféle bántalmak: szorulás, méhdüh, nehézkór sat.

Légcső. Rövid száraz köhögés. Semmi hangja sincsen.

Mell. Rövid, fájdalmas légzés; hirtelen támadó fuldozás. Szorongó légzés oly érzéssel, mintha a gyomorból valami meleg tolna fölfelé a torokba. Mély légzés, mintha valami teher feküdnék a mellen. Légzése felakad, menésben. Nyomó mellfájás, mint emelés után. Összeszorító f., lökő nyomás a mell bal felében. Szűrés a jobb oldalon, légzés alatt. Szorongó szivdobogás.

Kereszt- és nyak-fájás, mintha összeveretett volna. Nyak-fesz; nagy gyengeség, mely miatt feje előre lóg.

A **karok**ban nagy gyengeség; elhalás a karokban. Hemzsegés a kezekben; kéz-remegés, ha kezét fölemeli. Összeszorító f. a kezekben és ujjakban.

A felső **lábszárban**, gyengeség, összeveretés érzelme. A térdben olyféle f., mint ütés után. Az alsó lábszárban remegő, hemzsegő nyugtalanság, nagy gyengeség; zsibbadás, elfáradás érzelme, mint sok járás után, egyedül ülésben. Láb-hidegség. Kopogó f. a nagy ujjban; nagy ujj daganat éji szagatással; fekély a nagy ujjon.

Jegyzék. Főleg ideges nők méhbántalmaikban jó sikerrel használtatik. Ide járulnak az említett lelki izgatottságok: leirhatlan belszorongás; szorult légzés, remegés, szivdobogás érzeteivel gondol a halálra; melancholia; változó kedély. Szorító f. az előfejbén; migraine. Szempilla-remegés. Fül-zúgás, bűgás, menydörgés. Zsibadás, hidegség, hemzsegés érzet az arcz egyik felében. Hebegés. Ólomkólíka. Hosszas és bő hőszám, alhas-fájdalmakkal; a folyó vér fekete, néha darabokban megyen el; kólíka, havitisztulás előtt; méhvérfolyás nagy mérvben; (szülés vagy abortus után szintén igénybe veendő hasonló esetben); méhvérfolyás oly érzés mellett, mintha golyó mozogna az alhasban. Abortusra mutató készületek. Abortus. Magtalanság. Méh-düh (Nymphomanie). Gyermekegyi láz, heves fájdalommal az alhasban, nagy vértorlással a fej felé, félrebeszéléssel, halálfélelem mellett. Méh-keményedés, -polypus. Bénulati gyengeség a végtagokban.

Plumbum.

A **lélekre** nézve. Csendes melancholia. Nagy nyugtalanság, belszorongás. Életunottság. Elmebetegség. Dühösség. Vad deliriumok, zavart arczkifejezés mellett.

A **testre** nézve általában. Dühös fájdalmak a tagokban, kivált éjjel; csúzos fájdalmak éjjel nappal, a tagok, térd és lágyékban. A fájdalmak néha megszűnvn, rohamként ostromolják a tagokat. A tagok összezsugorodnak. Hemzsegő fájdalmak a tagok csontjaiban. Rángások, görcsök a tagokban legnagyobb mérvben, eszméletlenséggel. Ránggörcsök (Convulsiók) egyes rohamokban, mély sohajjal végződök. Nehézkór, rendkívüli nyelvdaganattal, napjában többször. Ájulások, kivált társaság-

ban. Hypochondria, hysteria és innét eredő bántalmak. Sápukór és sárgaság. Nagy gyengeség, tagremegéssel. Bénulatok. Általános soványodás; kivált a bénult tagok soványodnak el, azután pedig megdagadnak. Vízkóros daganatok. Gutaiütés; ideges guta.

Kékes **bőr**; ólomszinü; sárga. Sárgaság. Sömörféle kütég. Égető fekélyek. Daganat; az egész test megdagad. Vízkór. Csont-dag a kéz hátán.

Álmosság este; beszélés közben elalszik. Álomkór. Vagy — álmatlanság több éjjel, görcsös hasfájdalmak következtében.

Olthatlan szomjjal összekötött **láz**. Sorvasztó láz; lappangó láz, senyves (cachecticus) kinézéssel. Erőfogyasztó, hideg izzadás.

Fej-szédülés, midőn hajol, vagy fölfelé néz. Heves fejfájás, fejforróság, arcpirossággal. Fej-nehézség, főleg a fej hátsó részében. Széliütés. Szaggató f. a jobb halánték és homlokban. Szúró f. majd itt, majd ott. Fejforróság.

Szem-gyuladás; szemvörösség; vértolulás a szembe. Szemcsarnoki geny-gyülem. Szaru-homály; viszérdagos kítágulása az ereknék; csipős könyhullatás. Szempilla-ször-hullás. Pilla-bénulat. Borzasztó szemfogatás. Homályos látás. Fekete hályog.

Fül-szaggatás, mélyen a fülben; szúrás külsőleg; fúrás a jobb fülben, ebéd után. Nehéz hallás; siketség, kivált este.

Orbánchos **orr-gyuladás**; vörösség az orr szögletén, genyt tartalmazó hólyagsákkal. Igen érzékeny szaglás; a több ember társaságában fejlődött szag ki nem állható, ájulást okoz; vagy — tompa szaglás; igen kellemetlen szag. Nátha.

Arcz-daganat jobb oldalon, heves fül-fájdalommal, kivált nyál-nyelésben. Szaggató f. az áll és fogakban. Erőszakos áll-mozgás, rémitő fogcsikorgatással.

Az egyik üres **fog** rossz szagot ad. Sápadt foghús; foghús-dag; a foghúson fájdalmas csomók.

Szaj-büz az odvas fogaktól. Sárgás fekélyek a száj oldalán. Szájszárazság. Nyúlós nyálka; kékes, édeses; nyák-gyülem. Fölrepedezett, száraz nyelv. Égető kütég

a nyelvhegyen. Nyelv-gyuladás. Akadályozott beszéles; nembeszélhetés.

A **torok**ban oly érzés, mint valami idegen testtől. Daganat érzete a torokban, mely miatt gyakran nyelni kénytelen. Gyuladt gondolák keményedése. Összefüző f. a torokban. Nyeldek-bémulat, mely miatt nem nyelhet.

Étvágy-hiány; vagy — nagy éhség; különösen szereti a kenyeret. Nagy szomj; legjobban izlik a víz. Gyakori üres, vagy édeses, vagy étel-ízű felbőfögés. Undor; émelygés; hányásra való késztetés, székszorulással; zöldes, sárgás, fekete anyag-hányás. Bélsár-okádás (miserere), néha iszonyu kólikával.

Üresség érzete a **gyomor**ban. Iszonyu gyomorfájdalmak, belforrósággal, a mellre is terjedők. Nyomó f., mint valami tehertől; fejmozgás által növekedő. Összehúzó f.; gyomorgöres. Fúró f.; gyakori szúrás, a hátig ható. Égető f. Gyomorgyuladásos fájdalmak, hányással.

Szúró f. mindkét részt-tájon (hypochondern). A máj-tájon tompa f.; f. a lép-tájon; lép-bántalmak.

Has-fájdalmak, iszonyúak, kivált a köldök körül; érintésre növekedők; a has befelé húzó. Nyomó f. a felső hasban; állandó a has kis helyén. Hasesikarás; a szelek megindulásával enyhül. Oly érzés a felhasban, mintha leszakadt volna valami. Kólika; időszakonként dühös fájdalommal kízó, a köldök táján, székszorulással. Kólika, ránggörcsökkel, napjában többször is; nyomásra néha enyhül a fájdalom, de sokszor csekély érintésre is igen növekszik. Összefüző f. a belekben, mely alatt a has, de különösen a köldök befelé a hátgerinczhez húzatik; vagy a has egyik helyen behúzódván, másik helyen kidudorodik és mely alatt néha fekete, vagy zöldes anyagot hány ki. Metsző, szúró hasf. kivált a köldök körül. Gyakori hidegség érzete a hasban, rákövetkező forrósággal; vagy — égető f. Bél- és fodornirigy-gyuladások, lappangó lázzal. Bél-fekélyek. Puffadt, kemény has; kemény csomók a hasban. Szelek; innét eredő bántalmak. Húzó f. az ölben; a szeméremtesttől a gerincz felé húzódó.

Makacs **székszorulás**; a szelek is felakadnak; néha fájdalmas kólikával. Fekete székletétel és hányás (fekete

kór, morbus niger Hypocratis, melaena). Végbél-égetés szék alatt; összefüző f. a végbélben és ennek befelé huzatása; végbél-szakadás. Idült aranyeres bántalmak.

Nehéz **vizelés**; elnyomott vizelés; vagy — gyakori, igen bő vizelés; erőlködés vizeléskor.

A férfi-**nemzőrész**ekre nézve. Férfitag és tökzsacsógyulladás, heves lázzal. Tök-dagauat; összehúzó f. a tök és tökzsacsóban; időszakonként fel s összehúzó f. a tökben. Csekély, néha semmi ösztön az elhálásra; vagy — nagy ösztön és erectiók. Pollutiók, főleg reggeli álomban; borital után.

Sok nyák a **légesőben**, csak erőtetett harácsolás által kidobható. Összefüző f. a légesőben. Száraz ráng-köhögés. Vérhányás. Tüdőgenyedés.

Mell-szükület; mellszorongás; mell-görcs. Nehéz légzés, belszorongással. Fuldoklás. Tompa nyomás a mell oldalában. Szúró f. kivált a mell jobb oldalában; a mellsontban.

Szúró f. a **kereszt, hát** és vállakban. Heves lágyék és hátfájdalmak. Húzó, szaggató nyakf.

A felső jobb **karban** húzó f., a csont belsejében érezhető. Az előkarban fúró f. Szaggató f. a jobb kézben; az ujjakban. Elszáradása a karoknak.

Rángás a felső **lábszárban**. Térd-feszesség; szaggatás, szúrás főleg a jobb térdben, állásban. Az alsó lábszárban rázatás. Láb-elhalás; zsibbadás. Elszáradása a lábaknak. Összeszorító talp-görbülés. Láb-rövidülés. Láb-dag. Büdös izzadás. Hemzsegés a nagy ujjban. Fájdalmas beféléhuzatása a nagy ujjnak.

Jegyzék. E gyógyszer leginkább oly betegségekben van indikálva általában, hol a petyhüdség, lazultság körjelei mutatkoznak. Azonfölül az imént leírt symptómák következtében, plumbum által e betegségek gyógyítandók. Szélütés. Geny-gyülem a szem-csarnokban; szaru-homály; pilla-bénulat. Nyelv-, nyeldek-bénulat. Kólika, dühös fájdalmakkal; puffadt, kemény has; igen makacs szorulás. Szúró f. a mellsontban; mell-görcsök; görcsköhögés; vérhányás; tüdő genyedés. A felső és alsó végtagok bénulata; lábikra görcs; rángások a karokban; összehúzó görcsök, rángások a lábokban; nehézkór.

Pulsatilla.

A **lélek**re nézve. Szelidség. Szomoruság. Aggodalmasság házi dolgai, egészsége miatt. Kerüli a társaságot. Félt a nem létező kísértetektől. Sirásra való hajlam. Hypochondriai szeszély; mogorva kedély; minden bántja. Hajlam az epekedésre. Kedély-bántalmak a nőknél, kivált epedés, elnyomott hős szám, szülés után; hysteria; melancholia; elmebetegség.

A **testre** nézve. Különösen nőkre, szelid, könnyen nevető, de egyszersmind könnyen síró egyénekre igen jól hat. Hathatós a china, mercur, chamomilla, kén-nel való visszaélés szülte betegségekben. Sertéshús, zsíros eledlek, sok bor, nemkülönben harag, ijedés következményei ellen. Meghülés után, kivált megázás, vízbeesés, lábviz által. Csúzos, köszvényes bántalmak. A fájdalmak egyik részről a másikkra vándorolnak; este, éjjel nagyobbodnak. Egyoldali bántalmak. Fájdalom-rohamok, vagy egyéb bántalmak, hidegséggel járók; minél nagyobbak a fájdalmak, annál nagyobb a fázás. Megújulnak, vagy nagyobbodnak a bántalmak ülésben, nyugalomban; enyhülnek, ha fekvését változtatja. Nyákhártya-betegségek. Csorvás (gastricus), epés bántalmak. Belső genyedések. Csontlágylulás; csontgörbülés; angolkór; aszkór. Görvély. Sáp-kór; hysteria; ráng-göresök (elnyomott hős szám után). Nagy bágyadtság, remegés a tagokban. Ájulás. Guta; nyákgutaités (Schleimschlag).

Bőr-viszketeg, égető, vagy finoman szúró; kivált éjjel a meleg ágyban; vakarás által növekedő. Kanyaró; elnyomott kanyaró következményei ellen. Sáp-kór. Sárgaság. Szalonnától támadt kütég. Fagydaganat. Genyedező sebek. Könnyen vérző fekélyek, égető szúrással. Esés, ütés után keletkező bajok. Vérércsomók.

Álmosság nappal. Gondolatok halmaza által háborgatott álom. Éji álmatlanság, nyugtalanság. Különféle bántalmak, midőn az egyik vagy másik oldalon fekszik, u. m. fejfájás, mellszükület, belszorongás sat. Midőn fölérred, nem eszmél, felijed. Álmában rángásai vannak.

Láz. Fázás, az egész test izzadásával. Borzadás, egyes rohamokban. Állandó belső fázás. Fázás a fájdalom alatt. Láz: először fázás szomj nélkül, néha nyákhányással; aztán forróság, szomjval, azonnali vagy később következő izzadással (váltóláz). A láz közönségesen délután, vagy este kezdődik, vagy ekkor növekszik. Láz alatt általában, vagy azon kívül fejfájást, mellszorongást, keserűséget érez szájában, köhög, álmos, hasmenése van. Váltóláz, chinával történt gyógyítás után. A kül-meleget ki nem állhatja. Gyulasztó, csorvás, nyák-, ideges láz. Nagy hajlam az izzadásra; néha egy-oldali (jobb, vagy bal) izzadás. Éji, vagy reggeli izzadás.

Fej-kábultság, mint éjszakázás, borivás után. Szédülés, leginkább ülésben, oly érzés mellett, mintha nem tudna állni; hajolásban, mintha a fej nehézsége miatt nem birna fölegyenesedni. **Gutaütés.** A szemre húzódo fejfájás, egyoldali fejfájás, néha émelygéssel, hányással. Fejfájás, kivált este, éjjel. Oly fejfájás, mintha a fej szétrepedne, a szemek kiesnének. Fejfájás mélyen a szemgödörben, mintha a homlok ki akarna esni. Feszítő f. az agyban. Egyoldali szaggatás, fül és fogszaggatással. Egyoldali szúrás a fejben, kivált a fej hátsó részétől a fülig. Kifelé fúró f. Kopogó, lökö f. Fejzúgás. Oly érzés az agyban, mintha azon keresztül érzékeny szél húzódnék.

Szem-fájás, nyomó; egy csepp könny-ejtéssel; mint a homloktól. Szúró f., mely miatt nem tűri a világosságot, szemét csak keveset nyithatja fel. Viszketés, égetés a belszögletekben, a pillákban. Szemgyuladás, meghülés után, vagy elnyomott takár következtében; a görvélyesek, köszvényeseknél; erős könyezéssel és sok nyákelválasztással. Szempilla-, meibommirigy-gyuladás. Szemszárzság. Csi-pás szem. Genydag a szemszögleteken. Könyezés kivált szabadban. Szaru-homály. Szürke hályog. Fekete hályog. Éji vakság. Duplalátás. Tüzes karikák a szem előtt, melyek délig nagyobbodnak, este felé elmulnak.

Szorító fül-f.; fülrángás, néha szaggatással; fülszúrás. Belső, külső fülgyuladás. Genyfolyás a fülből. Varas fül. Siketség, mint az orrdugulástól; meghülés, vagy elnyomott kanyaró után. Fülzúgás, a mely egy roppanás által a fül-

ben, elmúlik. Suttogás, mint a szél, vagy folyó víztől. Fülcsengés; pengetés; vagy morgás.

Fekélyes **orr-likak**. Orr-pófeteg (Polyp). Genyfolyás az orrból; vérfolyás. Oly szagot érez orrában, mint régi nátha, vagy kávé, vagy dohány után. Nátha, mely mellett nincs étvágya, szaglása; hosszadalmas nátha zöldes, büdös nyákelválasztással.

Szenvedő **arcz-kifejezés**. Arczrángás, gutaitésben. Egyoldali arczforróság. Fájdalmas, olyféle érzés, mintha a bőr sebhedt lenne; feszítő f. Arczorbáncz. Vörös csomók a járomcsont táján. Kemény emelkedés a jobb fül előtt. Dagadt, fölrepedezett ajkak. Állmirigy-csomók; fájdalom ezen mirigyekben, nyelésben.

Fog-fájás, csúzos, kivált tavaszkor, többnyire fülzagatással; este, éjjel az ágyban, melegben kinosabb, híves levegőben enyhül. Rángó fogfájás, a mely enyhül akkor, ha hideg vizet vesz szájába. Húzó f., mintha feszítenék az ideget és egy hirtelen lökessel megeresztenék. Fogszúrás, a hátsó zápfogakban, szájnýtásnál, fükép este felé. Kopogó, vajú f. az odvas fogakban. A foghúsban oly érzés, mintha sebhedt lenne.

Száj-büz, reggel, vagy este. Száj, de kivált nyelv-szárazság. Nyál-gyülem; nyál-folyás. Nyúlós nyákkal bevont nyelv; a nyelvhegy oldalán fájdalmas hólyag.

Nyomó és feszítő f. a **torok**-ban, nyelésnél; metsző f.; szűrő f. kivált üres nyelésben, vagy csak nyelésen kívül. Daganat érzése a torokban, nyelésben. Torokgyulladás, este vagy éjjel növekedő fájdalommal; egyoldali torokgyulladás. Nyúlós nyákkal bevont torok, reggel.

Rosz **szájiz**: nyákos, savanyu, keserü, rothadt szájiz. Az étkeknek nincs izök; vagy minden étel ize keserü, undorítólag édes. Semmit sem kíván enni, kivált meleg ételt nem; de a kenyeret, gyümölcsöt étvágygyal eszi meg. Szomjas és vagy sert, vagy szeszes italt óhajt, a tiszta (bor nélküli) vizet nem ihatja. Evés után felbőfőzés, az étel után izlő; gyomor-nyomás; émelygés, hányásra való késztetés. Gyomorgyengeség, néha hányás, mely által az eledeleket hányja ki. Gyomorromlat zsíros vagy vajas eledelek után; gyomornehgülés jeges viz, gyümölcs

által; tej után reggel émelygés; kenyér után gyomornyomás, kávé után savanyu bőfögés; csekély gyomorterheletés, húsétel után gyomorveszülés.

Az eledelek a nyelcsőn fölfelé tolódnak, mintha gyomrát terhelte volna meg. A nyelcsőben oly érzés, mintha azon féreg mászna fel. Ökröndözés. Csuklás. Hányás, mely által eledelt, nyákot, epét hány ki; hányás után égetés a nyelcsőben, keserűség a szájban.

Gyomor-nyomás, ez után következő rángó fájdalom. Fájdalom a gyomor táján, midőn nyomatik, evés után nem sokára. Feszítő f. a gyomorban, mozgás által elmúló. Gyomorgöres, este növekedő; hányással végződő. Hemzsegés a szivgödörben. Szűrő f., ha például a rosz kövezeten egyenetlenül lép. Kopogás a szivgödörben.

Szűrő f. a **máj** táján, kivált menésben. Ülésben nagy f. a rászt-tájon mindkét oldalon; terhesség alatt. Máj-daganat, keményedés.

Has-fájdalom mozgásban, nyugalomban enyhülő; ivás után. Feszítő f. Alhas-göresök kivált terhes nőknél. Szaggató f. Metsző f. a köldökön keresztül, esténkint. Szűrő f. a has egyik oldalában, mint a szelektől. Felfu-vott has minden étel után. Kólika a szelektől, este, vagy éjjel. — Külsőkép, tapintásra érzékeny has.

Szék-szorulás; szorulás, hasmenéssel felváltva; gyakori késztetés, mintha hasmenése akarna lenni. Vagy — gyakori nyákos lágy szék; egyedül nyák-ürülés; sárgás-fehér, vérrel vegyes ürülések. Összeaprított tojáshoz hasonló székiürülések; egészen fehér székiürülések. Hasmenések metsző fájdalommal, vagy e nélkül. Vizenyős, nyákos, zöldes, vérhasféle hasmenések. Ürülések alatt végbéletetés; ürülések után kólikaféle fájdalmak a hasban, sebféle f. a végbélben. Folyó, vagy vak aranyér végbél-fájdalmakkal, kivált este.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, húzó fájdalommal a hasban, néha eredmény nélkül. Sok nyomás után sikerül a vizelés. Hólyag-görcs. Vizelet-eröltetés; nehéz, cseppenkinti vizelés; elnyomott vizelés. Vagy — fel nem tartható vizelés; akarattelleni, de csak cseppenkint menő vizelet; bő vizelés. Vérvizelés, genyes ülepzettel. Vizelés

után görcs a hólyagban. Fájdalom a hólyagban tapintás alatt. Hólyag-aranyér. Hólyag-pöfeteg. Hólyag-takár. (Blasenkatarrh). Hólyag-takár (nyálfolyás). Vizelecső-szüketület; vizelecső-nyákfolyás, takárféle. Elnyomott takár után fejlődött rosz következmények, főleg szem és tőkgyulladás.

A férfi-nemzőrészekre nézve. Viszkető csipkedés az előbőr alatt; szűrő viszketés kivált este, de csak fekvés, ülésben; menésben nem. Tökszacskó-viszketeg, kivált reggel, este; jobb oldali daganat. Húzó, feszítő f., a felhastól az ondózsínoron át a tökig. Tök-dag, gyulasztó is, húzó fájdalommal az ondózsínorban, mely f. a hasig terjed. A jobb tök felhuzódása, az ondózsínor daganatával és feszítő fájdalommal Tök-dag esés, ütés után. Tök-vizsérv. Felizgatott nemi ösztön, majd fékezhetlen; nagy inger az elhálásra; igen gyakori erectiók kivált este, reggel, különösen az ágyban. Gyakori pollutiók (önfertőztetés után is); néha kétszer egy éjjel, buja álom nélkül. — A nőknél: feszítő f. az alhasban, szülfájdalomhoz hasonló. Méhgörcs. Méhgyulladás. Elnyomott hószám, alhasgöresökkel. A serdülő leányok, első hószám alkalmával, sok akadálylally küzdenek. A hószám rendes elmaradása idején előforduló bántalmak. Tisztulás előtt mindenkör fázás, nehézség érzete a hasban; hasfájás, hányással; gyomorfájás; geliszta-hugyozás; nyomasztó f. a hólyagban és végbélben. Tisztulás alatt mellszűrás légzés alatt; gyomorgörcs; göresös f. a hasban; fázás, arczsápadtsággal; egyoldali fejfájás; elsötétülő szemek; szellemi bántalmak; sűrű, fekete vér. Vérfolyások, kivált a hószám rendes elmaradása korszakában. Fehérfolyás: híg, tejforma, csipős, kivált hószám után; vagy sűrű, fehér nyák-alakban. — Terhes nőknél: szellemi bántalmak; fogfájás, csorvás (gastricus) körjelek; hasfájdalmak; alhasgöresök; vizeletre való erőltetés. — Szülés alatt: hiányzó szülfájdalmak, göresös szülfájdalmak; sokáig tartó, heves utóféjdalmak, a szülepnek (Nachgeburt) el nem indulása. — Gyermekekágyas nőknél: elnyomott gyermekekágyi tisztulás; gyermekekágyi láz; tejhiány. — Emlődaganat, feszítő fájdalommal, mint a tejtől; vagy szűrő fájdalommal és csipős, híg tej-elválasztással, férjtelen lányoknál. — Az ujszületteknél: szemgyulladás; sebhedt bőr.

Légső. Rekedtség; hurut, köhögés és sok nyúlós, fehér nyák, vagy sűrű, sárgás turha-kiköpés. Tüdő-hurut. Köhögés a légsőben összegyűlt sok nyáktól és ingertől, kivált este, éjjel. Száraz, éji köhögés, a mely elmúlik, midőn az ágyban felül, de anint lefekszik, ismét visszatér. Száraz köhögés, nehéz, göresforma, ökrödéssel járó kiköpéssel. Sok nyák-kiköpéssel összekötött köhögés. Köhögés által sötétvörös, aludt vért köp ki. Köhögés alatt oly érzés, mintha gyonra fölfordulna; mell- és oldalfájás, egyoldali mellszúrás.

Mell. Hörgő légzés; nehéz légzés; rövid légzés, azonnal asztal után. Mellszükület, midőn hátán fekszik, kivált éjjel az ágyban, mintha torkát összefüznék; göresös mellszükület, este. Fuladási rohamok, csuklással, éjjel. Mellgöres. Mell-f. a mellest kis helyén; vagy a mell egyik oldalában; vagy a mell közepén, oly érzéssel, mintha ott fekély akarna támadni. Mellszúrás; köhögés, testmozgás alatt; egyoldali; fekvésben; főleg este, éjjel. Ittott metsző f.; szaggató f. egyik oldalon. Vértolulás a mellben, e miatt szorongó álmak, följedés, fölkiáltás. Idült szívbagyok; ütérdag. Szív-dobogás, esékély felindulás után; ebéd után; beszélés alatt; belsezorongással járó, mely miatt ruháit fel kell oldania; heves rohamok alatt pedig szemei is elsötétednek, nehezen légszel, kivált ha bal oldalára fekszik. — Külsőleg oly érzés, mintha melle összeveretett volna.

Kereszt-fájás, mint ficzarnodás, összeveretés után. Szúrás a keresztben, később a hasban metsző fájdalommal, mely miatt lélegzete kimarad; szúrás a keresztben, innét a mellre terjedő. Hátgerincez kinövés, meggörbülés. Szúró f. a vállak közt. Csúzos nyak-f.

A **karok**-ban csúzos f., szúrás mozgásban. Lökő f. az ízületben. Kar-nehézség, zsibbadás. A felső karban fájdalom tapintás alatt. A könyökben szaggatás hajlításban. Az előkaron duzzadt erek; szaggatás a csontokban. A kéz-izületben oly érzés, mintha kezét megrántotta volna. Szaggatás az ujjakban; zsibbadás; viszkető fagydagamat.

Az **alsó végtagok.** Csip-fájdalom, mint ütés után, vagy mintha fekélyes lenne. Húzó f. a felső lábszárba, éjjel, mely miatt szüntelen mozgatja lábszárát. Össeveretés

fájdalma a csontok és izmokban. Szaggatás, lökö f. a térdben, csak ülésben; gyengeség, hidegség a térdben. Térdaganat. Fehér térd-, vagy czom-dag (tumor albus). Nehézség, gyengeség érzete az alsó lábszárban; pezsgés; esti f. a térdig; hidegség érzete. Vérérdaganatok. Feszítő, szorító f. a lábikrában; este az ágyban. A láb-izületben oly fájdalom, mint kiesuklás után; daganat. Láb-daganat, vörös, forró, a lábikráig terjedő; vízkóros dag. A sarkban fúró, szúró, metsző f. este az ágyban. A talpban hemzsegség, állásban. A nagy ujjban szúró f., vagy este, éjfél előtt olyféle viszketés, mint fagyás után, kivált midőn felmelegszik az ágyban.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben e hathatós szer különösen indikálva van, kivonatban ezek. Különféle nő-betegségek, kivált fejlődés, terhesség idején. Savós és nyák-hártya-bántalmak. Oly betegségek, melyeket szomjihiány, esti roszabbulás, időszakonként közbevegyült fázékonyság jellemzenek. Egyoldali bántalmak. Heveny, vagy idült köszvény, csúz; vándorló csúz, vagy köszvény; egyoldali csúzos, köszvényes fájdalmak. Bőr-küteg, szalonna, vagy igen zsíros étel után. Vörös himlő, ennek utóbajai; egyszersmind praeservativ szer gyanánt szolgál. Vérér-csomók. Lazak (a körjelek közt leírva). Szellemi bántalmak. Fejüresség, nehézség érzete, fúró, kopogó, szaggató fejfájás; a fej összeszorítása által enyhülő fejfájás; egyoldali fejfájás. Heveny, vagy idült szempilla-gyulladás, nyák-elválasztással; szem-árpa; szemszór-kalász (trichiasis); szem-lob, meghülés, vagy elnyomott kankó után; catarrhalis szemlob; homályos látás, könnyezéssel (ekkor az euphrasia is hasznos); látzavar; kezdő fekete hályog; rövidlátás; szürke hályog; éji vakság; duplalátás. Belső, külső fülgyulladás; csúzos fülfájás; a fül-nyák-hártyájának gyulladászó állapota (itt a mercur sol. is ajánlható); katarralis, vagy ideges nehézhallás, néha véletlen meghülés után. Kinos, főleg tavaszi fogfájás, a már leirt symptómákkal. Egyoldali torok-lob (aconit után). Csorvás, nyákos gyomorbántalmak és gyomor-görös: a leirt körülmények figyelembe vételével. Nyákos hasmenés; nyákos vérhas. Vizelethólyag-bántalmak: fájdalmas vizezés, nyákos ülepzetel; vizelet-erőltetés; fel nem tartható vizelet; akaratelleni, cseppenkénti vizezés; vérvizezés; hólyag-catarrrhus. Szaggató f. az ondózsínortól lefelé a dagadt tökben, főleg elnyomott kankó után. Tök-lob, daganat, kivált ütés után; viz-sérv (hydrocele). Havitisztulási bántalmak; hiányzó hőség; nehezen induló hőség serdülő leányoknál; havitisztulási kólika; heves kereszfájdalom, émelygés, fázással; havitisztulási rendetlenségek idősb nőknél, a

rendes hős szám elmaradása időszakában. Heves, szülfájdalmakhoz hasonló alhas-görcsök; elmaradó, vagy gyenge szülfájdalmak; emlő-daganat; tej-hiány. Méhrák esetében (ha már segíteni nem lehet) palliativ igen enyhít, valamint a secale. Idült nátha, sárgazöldes gony-folyással; a légzés-szervek nyákhártyájának bántalmái: hurut, catarrhalis köhögés sárgás, zöldes nyákdarabok kiköpésével; nyákos tüdővész. Göresköhögés este, éjjel ökrödés, hányással; mellszorongás, meghülés által elnyomott hős szám következtében: fuladozás, belszorongás, szivdobogás, hideg izzadással összekötött mell- és alhas-görcsökkel. Mell-görcsök rövid köhögéssel, fuladással. Sziv-bántalmak, dobogás: harag, ijedés, öröm után (az aconit is helyén leond). Csúzos, köszvényes fájdalmak a végtagokban, kivált este, vagy éjjel; egyoldali, vagy vándorló ilyetén fájdalmak.

Ranunculus sceleratus.

Átalában a testre nézve: időszakonként megjelenő bántalmak. Csipő, hemzseggő, vájó, fúró fájdalmak a test különféle részeiben, majd itt majd ott kinzók, kivált este felé.

Váltó-láz éjjel után, igen bő izzadással.

Bőr. Hólyagküteg, mely híg, éles, sárgás evet foglal magában. Vastag, kemény bőr; szaruforma (hornartig) kinövések. Bubor (küteg), pemphygus.

Fej-szédülés, ülésben. Teliség érzete a fejben; tompa f. a fej hátsó részében; a fejtetőn nyomó f. mint a czövektől; fúró f. a jobb fül mögött; a fejtetőnek kis helyén vájó f.; rángó f. a fejben, a tető táján. — A fejbőr összehúzó fájdalma; viszketés, szúrás, égetés a fejtető-bőrön. Kemény csomók, csomók a ha lantékok fölött.

Szem-fájás, hirtelen mozgásban; időszakonként megjelenő nyomás a szemben. Csipdeső f. a szögletekben. Szemelforgatás. Könyezés. Kemény csomócskák a szempillán.

Arcz-rángás. Hidegség érzete, vagy oly érzés, mintha az arcz pókhálóval lenne bevonva, este. Bubor (küteg), pemphygus.

Száj-szárazság éjjel; sok habos nyálgyülem; sokat kell köpködni. Összehúzó, fojtogató f. a **törokban** éjjel; égető f. a nyelésőben. Rosz étvágy; émelygés kivált éjjel

után; hányásra való késztetés reggel, időszakonként megjelenő.

Gyomor-fájás; teliség érzete; összefüző, égető, feszítő f. a gyomorban. A májtájon szúrás; állandó nyomás, mély légzés által növekedő. Szúrás a lép-tájon, kivált mély légzés alatt.

Has-f.; összecsavaró nyomás a köldök mögött, kivált éjjel; oly érzés, mintha a köldök mögött czövek lenne. Metsző f. a belekben, éjjel; vagy ha a szabadban jár.

Mell-f., mint összeveretés után, este. Szúrás a mell jobb, vagy bal oldalában. Külsőleg — igen érzékeny bőr; fájdalmas mellsont.

A felső **karban** szűrő viszketés. Az alsó karban, fúró szűrő f. a mutató ujjig. A bal kézben vájó, szűrő f.; húzó nyomás, fúrás a jobb kéz csontjaiban. Az ujjakban fúró f.; vájó f. a jobb kéz ujjainak csontjaiban; ujjak daganata, reggel.

A jobb **czombban** húzó, vájó nyomás; vájó, fúró f. a jobb térdben. Vájó f. a külső bokában. Szűrő, fúró f. a sark és talpban. A bal nagy ujjban viszkető szúrás, a jobban pedig fúrás. Talp-viszketés. Szúrás, égetés a tyukszemben.

Jegyzék. A leírt bőr-bántalmak, rángások és görcsök, göresös szemfájás, máj- és lép-fájdalmak, sűrűlt köszvény, a mellben és mellsontban érezhető szúrás esetében, valamint bő izzadással járó váltóláz ellen indikált gyógyszer a ranunculus sceleratus.

Ratanhia.

Átalában a **testre** nézve: vérfolyások a test különféle részeiből. Lankadtság, belszorongás és általános izzadással.

Nyugtalan **álm.** Álmából föl ijed; remeg, fél.

Láz: legtöbbet borzadás, fázás lepi meg, este.

Fej-fájás, mintha szét akarna repedni, főleg midőn előre hajolva ül. Vértolulás a fej felé, forróság, nehézség érzetével. Összeveretés érzelme, szúrás majd itt, majd ott egy kis helyen. Külsőleg — csomócskák a jobb halántékon; daganatocskák a fej hátsó részén.

Szem-fájás; mintha a jobb szemet csavarnák, vagy mintha valami volna benne, mi által a mozgás gátoltatik. Összehúzó, égető f. a szemekben, este. Oly érzés, mintha hártya húzódnék a szemre. Szempilla-rángás, pislogás. Könyezés reggel az ágyban. Homályos látás, mint fátyolon át. Fehér folt a szem előtt, mely miatt szemeit gyakran törülgeti és látása akadályozva van.

Fül-szaggatás; fül-viszketés, szúrás. Éjjel csengetés, harangozás a fülekben. Gyuladt, varas orr-likak, égetéssel; orrvérfolyás.

Arcz-forróság. Szaggató f. az áll-csontokban, vagy a járom-csontban. Pókhálóérzet a száj fölött. Az alsó ajk szélén, vagy a felső ajk piros részén hólyagcsák, tapintásra égetők.

Fog-fájás szaggatással a jobb zápfogokban. Rángó, lövelő f. a zápfogokban oly érzéssel, mintha hideg menne ki belőlök. Rángó, lövelő f. az egyik metsző fogban, éjjel az ágyban; oly érzés a metsző fogban, mintha hosszabb lenne; kopogó f. a metsző fogban. Fogvérzés. Savanyu vér a foghúsból.

Száj-szárazság éjjel. Víz-gyülem a szájban. Égető f. a nyelv hegyén. **Torok-f.** többnyire üres nyelés alatt. Görcsös összehuzatása a toroknak, mely miatt nem szólhat. Semmi étvágy. Émelygés; vízféle folyadékot hány ki. Erős csuklás, gyomor-fájással.

Gyomor-fájás; mintha fekélyes lenne a gyomor. Rög-tön összehuzaró f. a gyomorban. Összefüzo f., bőfögés által elmuló. Puffadt gyomor. Forróság, égetés a gyomorban.

Has-fájás, oly érzéssel, mintha benne valami eleven mozogna. Húzó f. és hidegség érzete a köldök táján. Has-csipkedés, égetéssel. Haskorgás. Haspuffadás, székletételre való inger mellett.

Kemény **szék**, nagy erőltetéssel, aranyér-kidudorodással. Keresztfájás mellett hasztalan erőltetés a székletételre. Megelőző hasmetszés mellett hasmenés, égető fájdalommal a székletétel előtt és után. Vérés hasmenés. Székletétel után nagy fájdalom a fejben, mintha szét akarna repedni.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, kevés vizeléssel. Petyhedt (atonicus) nyákfolyás.

Az ölből a női **nemzőrészekre** nyomuló fájdalmak, ezek után fehér folyás, nyák-alakban. Méh-vérfolyás. Abortus.

Légső. Inger a köhögésre, fekély-fájdalommal a mellben.

Mell-szúrás, vagy oly érzés, mintha a mellben fészkelne valami. Összefüző mell-f. Szúró f. a mellben, mellesontban, kivált ha lépcsőkön lépdel fölfelé, amidőn lélegzete felakad. Vértolulás a mellbe, forrósággal, nehéz légzéssel.

Kereszt- és hát-fájás, mint összeveretés után. A nyaktól az egész hátgerinczen lehuzódó feszülés. Nyak-fesz. Nyak-szaggatás, fejnehézség mellett.

Szaggatás a **karok** és kézizületben. A jobb könyökben és ujjakban összehuzó f.

Húzó, szagató f. a lábszárak, térdek- és lábokban. Csiklándozás a talpban.

Jegyzék. Az elősorolt symptomáknak figyelembe vételével, — itt leginkább a test különféle részeiből ömlendő vérfolyás és a vizet-, nemzőrészek nyákfolyására figyelmeztetem t. cz. olvasóimat.

Rheum.

Átalában a **testre** nézve. Fájdalom az izületekben, mozgásban. Lotyogás, bugyogás az izmokban. Tagok zsibbadása. Gastricus bántalmak. — Hasznos különösen a kisdedeknek, fogzás alatt.

Nyugtalan **álm**, felkiabálással, a szempillák, arcizmok, ujjak rágásával, kivált gyermekeknél: hascsikarás következtében.

Láz. Fázás, forrósággal felváltva. A kezek a lábak forrók, az arc hideg. Könnyen izzad, kevés mozgás után, kivált a homloka és a fej hajás része szok izzadni.

Fej-kábulás, mint részegség után, a szemek duzzadása mellett. Szédelgés; ülésben oldal-eséstől tart. Fejnehézség, forrósággal. Kopogás a fejben, néha a hasban és innét a fejben érezhető. Agy-mozgás érzete, hajolásban.

Szem-gyengeség, nyomó fájdalommal, midőn bizonyos

tárgyra sokáig néz. Csipő f. a szemben, mint a portól. Kopogó f. a szemekben. Szempilla-rángás.

Fül-kopogás, nyomás. Tompa hallás. Búgás a jobb fülben.

Az **arcz**-bőrben feszülés. Arcz-izmok rángása. Hidegség érzete a bal oldali fogakban. Nehéz fogzás a kisedeknél.

Eltompult érzés a **nyelv**ben. Összefüzo f. a nyelesöben. Rosz, nyákos szájjiz. Többféle voltna étvágya, de az első harapásnál elveszti minden étvágyát. A kávé meg nem ihatja, ha csak nem édes. Étvágy nélküli éhség. Émelygés; mintha hasából eredne.

Gyomor-teliség, mint gyomorterheltség után. Összehuzó f. a gyomorban. Szúrás, de kivált kopogás a szivgödörben. Metszó f. a hasban, mely miatt összehuzza hasát. Has-puffadás. Szelek, a mell felé tolódók. — A hasizmokban bugyogás, melyet, úgy tetszik, mintha más is hallhatna. Az alhasban nyomó f. hasmenésben, mintha lágyék-sérv akarna támadni.

Gyakori késztetés a **szelekre**, de eredmény nélkül. Savanyu szagu hasmenés, megelőző erőltetéssel, mely után összefüzo hasesikarás közt következik a hasmenés, ez alatt pedig borzadása van. Szürke vagy barna, nyákkal vegyes hasmenés; néha hányással, gyengeséggel. Hasmenés különösen a kisedeknél és gyermekágyasoknál. Geliszták. A végbélben oly érzés, mint hosszadalmas hasmenés után.

Vizelet-hólyag-gyengeség; sokáig kell nyomnia, míg vizelhet. Égető vizelet.

Oly érzés a **mell**ben, mintha valami teher nyomná. Mellszúrás. Mell-szűkület. Köhögés este, nyákkiköpéssel, vagy száraz. — Külsőleg, pattogás az izmokban, melyet ő is hall.

Szaggatás a **karok**ban; a könyökben kellemetlen bugyogás; a kezeken duzzadt erek.

A térd és alsó **lábszár**ban bugyogás, lotyogás a sarkig lemenő. A lábban, reggel felkeléskor, ficzamosodás érzete, midőn rálép. A bal nagy ujjban pattogás, a kis ujjban pedig szűró viszketés, mint fagyás után.

Jegyzék. Leginkább különféle hasmenésekben, főleg gyermekeknekél hasznos; szintén geliszták és hascsikarás ellen, mely miatt álmokból felriadnak a gyermekek. A gyomorbántalmak, sárgaság elleni szerek közt szintén specificus szer a rheum.

Rhododendron.

A **lélekre** nézve, phlegmaticus, közönbös kedély. Haragos, mogorva, komoly kedély. Semmire sincs kedve; kerül minden munkát, kivált komoly foglalatosságot.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak, zordon vagy változó időben, nyugalomban, éjjel a meleg ágyban növekedők. E fájdalmak megújulnak zordon idő beköszöntével; szintén közelgő fergetegre; szeles, hideg, vagy változó időben. Köszvényes csomók. Mercurral való visszaélés következményei ellen. A szenvedő részek érzéketlenek, bémúltak.

Bőr-viszketeg, kivált midőn aludni készül. A köszvényes tagok vörösek, dagadtak. Vízkepos daganatok.

Álmosság nappal. Éjjel nyingtalan álom. Sok álma van; reggel felkeléskor bágyadtabb, mint este, midőn lefeküdt.

Láz. Hidegség érzelme, meleg kezek mellett. Hideg lábak mint a jég, a meleg szobában és az ágyban is. Fázás az egész testben, mihelyt csak kevés levegő is éri. Fázás, melegséggel felváltva. Igen könnyen izzad, mire gyengeséget érez; igen bő izzadás; rossz szagú izzadás kivált a hónalyban; fűszerszagú izzadás.

Fej-kábulás reggel felkeléskor, álmossággal. Szédülés az ágyban fekvésben, mintha feje hátra akarna esni. Tántorgás, mint részegségben. Olyféle fejfájás, mint midőn náthát kezd kapni. Borivás, vagy nedves hideg idő által előidézett vagy növekedő fejfájás. Kifelé nyomó fejfájás, mintha a homlokon minden kinyomulna. Nyomó f. a bal homlok vagy a bal halántékban, leginkább a csontokban. Fúró, szúró f. kivált a fej bal oldalában. Szaggatás a fejcsontokban. Kopogó fejfájás, nyugalomban enyhülő. — Külsőleg: a fejbőr érintésre fáj. Viszketés a fej hajjas részén. A fej hátsó részén oly fájdalom, mint

esés, ütés után. Olyféle f. külsőleg, mintha a fej fekélyes lenne.

Szem. Csipkedő, viszkető f. a szemöldökben. Húzó f. a bal szemben. Égető nyomás a belső szemszögletekben. Égető f. a szemben, midőn valamire erősen néz. Szárazság érzete a szemekben, kivált világos nappal, vagy erős nézésben. Vörös, dagadt szempillák; szempilla-rángás. Könyezés szabadban. Homályos látás, írás, olvasás alatt.

Fül-szaggatás rángással. Szűrő, fűró f.; olyféle érzés, mintha féreg fészkelne a fülben. Fülbúgás, nyelés által növekedő.

Orr-vérzés, főleg a bal orrlikból. Rendetlen szaglás; mindennek egyféle szaga van. Sok nyák-elválasztás, kivált szabadban.

Arczát hideg futja. Száraz forró ajkak. Ajk-küteg, evésnél fájdalmas.

Fog-fájás, húzó és szaggató; a zápfogakban, főleg nedves időben, érintés által növekedő. Éji fogfájás, fülfájdalommal. Szűrő f. a bal, felső odvas fogakban. Foghúsvizketés. Sebféle f. a foghúsban.

Szaj-szárazság, e mellett sok nyál a szájban. Nyelesőben f. nyelésben; összefüzo f. nyeleső-égetéssel. Csipős hólyagszak a nyelv alatt. — Rendetlen szájiz; minden egyféle izü; kellemetlen, savanyu, keserü szájiz. Étvágyhiány. Üres felbőfögés, sok vizgyülem a szájban. Zöldes, keserü hányás, szomjusággal; kivált hideg vizet kíván.

Gyomor-nyomás este és hideg viz-ital után. Összehúzó nyomás a szivgödörben, szorongó légzéssel; vagy nyomó szúrás. Mindkét részt-tájon időszakonkinti szorítás. A máj táján szúrás, a lép táján állandó f., hajolás alatt feszítő.

Nehézség érzete a hasban, mint valami tehertől, teliség érzetével, puffadással, kivált reggel az ágyban, vagy este, korgással, üres bőfögéssel. Feszés has, mint a szektől. Haskorgás, kivált evés, ivás után. — Külsőleg oly fájdalom, mintha összeveretett volna.

Gyakori ösztön a **székletételre** a nélkül, hogy széke

lenne. Lány szék, de csak sok erőltetés után. Hasmenés, nedves időben, vagy gyümölcs után.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, húzó fájdalommal a hólyagban és ölben; csekély mennyiségű, vagy bő vizelés. Szűrés a vizelőcsőben, vizelés után.

Férfi-nemzőrészek. Sebféle fájdalom a tök és czomb között. Kopogás a makkban. Összeveretés érzelme, húzó f. a tökben, a hasig terjedő. Fölfelé huzódott, dagadt tök. Vízérv (hydrocele). Ránczos tökzsacsó.

Hosszabb idő óta elnyomott **hószám**, lázas mozgalmak, fejfájással visszatér. Kora és bő tisztulás.

Egyoldali orr-dugulás. Hurut, rekedtség, **légső-szárazság**. Száraz köhögés, a légsőben levő ingertől, mell-szorongással.

Mell-nyomás és mellszorongás. Összefüzo f. a mellben. Vértolulás a mellbe. Összeveretés érzete külsőleg, a mell izmaiban.

Kereszt- és hát-fájás, mint összeveretés után. Csúzos f. a hát, kereszt, vállakban. Csúzos feszítés a nyak izmaiban. Nyakfesz.

Húzó f. a **karokban**, kivált nyugalomban, zordon időben. Oly érzés a karokban, mint a vérpangástól (Blutstockung). Hemzsegéssel járó gyengeség a karokban, nyugalomban. Húzó, szaggató f. az előkarban, kezekben, mintha itt a csontokat ostromolná, leginkább nyugalomban. Ficzamosodás érzete a kéz-izületben. Duzzadt, meleg kezek. A kéz hátán oly érzés, mintha dagadna a csont. Fájdalom általában az időváltozásra.

A **csíp-** és térd-izületben ficzamosodás érzete. Szaggatás az alsó végtagokban, időváltozásban, kivált éjjel. Hidegség érzete és ránczos bőr a lábszárak egyes helyein. Térd-daganat, hideg. Fehér térd-dag, rémítő fájdalommal, szaggatással, mely az alsó lábszárig terjed, kivált nyugalomban. Húzó, szaggató f. az alsó lábszárakban, a lábokban, mintha a fájdalom a csontokban fészkelne; leginkább nyugalomban. Vizenyős alsó lábszár-dag. Jéghideg lábak.

Jegyzék. Leginkább e következő betegségek és körülményekben használandó e szer. Heveny és idült csúz, köszvény; csúzos,

köszvényes fájdalmak a végtagokban, néha e részek vörös daganatával, különösen viharos időben, nyugalomban, éjjel; ilyféle fogfájás; fejfájás. Hosszadalmas keményedések. Kemény tök-dag; viz-sérv. Fehér térd-dag, éji szaggató fájdalommal. Heves kereszt-fájás, az alhas, töksacsókora terjedő. Ide tartoznak: a nyákhártya-betegségek és mercurial bántalmak.

Rhus.

A lélekre nézve: leverettségek; szomorúság; féltékenység; haragosság; életunottság; sirás; belszorongás, félelemmel a haláltól; úgy érzi magát, mintha azonnal meg kellene halnia. Gyenge emlékező tehetség. Butaság. Elmeháborodás, azon eszmével, mintha meg kellene halnia. Visiók.

A testre nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak, a részek daganatával. Ezen fájdalmak leginkább nyugalomban, az év hideg hónapjaiban, éjjel hevesebbek. Köszvény következtében összezsugorított végtagok. Görvély; angolkór. Hideg fürdés után fejlődött bántalmak, kivált ránggöresök, bénulatok. Visszaütődött kanyaró következményei ellen. Belső gyuladások, ideges characterrel. Összeveretés érzete egyes részekben, oly érzéssel, mintha a hús elvált volna a csonttól. A bel szervekben (Organen) oly érzés, mintha azokban valami leszakadt volna. Ficzamodáshoz hasonló fájdalmak. Émelés, ficzamodás utáni bajok. Egyoldali bántalmak. Bénulatok, kivált az alsó végtagokban; egyoldali bénulatok. Rángások a tagok izmaiban; ránggöresök, hideg fürdés után is. Görcsmerevedés. Vid-táncz. Nagy érzékenység a hideg lég iránt.

Bőr. Orbánczos gyuladás, övféle (Zona). Foltok, pétécek, a test nagy gyengeségével. Bubor (küteg): pemphigus. Csalánféle küteg. Égető viszketés, kivált a töksacsókó, előbőr, szempillákban, ezen részek daganatával és sárgás hólyagcsáival, melyek közül a kisebbek elszáradnak, a nagyobbak pedig felfakadnak; összefolyó hólyagok a bőrön, melyek tejalaku, vagy vízféle nedvet foglalnak magukban. Fakadékok (Pusteln); fekete fakadékok. Sömör. Fölrepedezett bőr. Szemölcs a test külön-

féle részein. Fekélyek, ha fenések is; heves lázzal; a fekélyekben hemzseges, csípő f. mint a sótól. Vörös, fényes, érintésre fájdalmas daganatok. Mirígy-daganatok, ha kemények is. Csont-daganatok; csontszu.

Álom. Gyakori ásítózás, néha oly erőszakos, hogy az álla is fáj. Nappali álmoság; szendergés, horkolás, morgással. Éji álmatlanság. Nyugtalan álom; néha belszorongással, mely őt ágyából üzi ki; kellemetlen forróság az egész testben; rángások a végtagokban; heves hasfájdalmak kivált éjfél felé. Álomban: nyitott száj; sirás; beszélgetés; ijesztő álmok, tüzről és elélekről. Reggel felébredéskor igen kábult fej, ingerlékeny kedély.

Láz. Hidegség érzete, minden mozdulásra. Borzadozás, mihelyt távozik a meleg kályhától. Fázás, fájdalom-rohamokkal, többnyire este. Láz rángásokkal, szomjúsággal. Esti láz hasmenéssel; eleinte fázás, aztán száraz forróság szomjúsággal; forróság alatt metsző f. a hasban hasmenéssel, forróság után álom és reggel ismét hasmenés; vagy fázás után száraz forróság szomjúsággal, később hő izzadás, szintén metsző hasfájás, hasmenés kíséretében. Váltóláz: fázás alatt fájdalom a végtagokban, ökröndözés, fejfájás; forróság szomjúsággal; láz alatt rángások, fülszengés, nátha, nyugtalanság, csalán-küteg, gastricus bántalmak, éji szomj. Idegláz, gyermekágyi láz, nyák-láz; e lázak alatt heves deliriumok, fájdalmak, igen száraz nyelv és ajkak, álmoság, morgás és horkolással, hasmenés, nagy gyengeség. — Általános, vagy részletes izzadás; éji, vagy reggeli izzadás, néha viszkető küteggel.

Fej-fájás a homlokon keresztül, de kivált a fej hátsó részében. Fejfájás sör után. Tántorgás. Időszakonként megjelenő fejfájás, főleg midőn szemeit felnyitja, oly érzéssel, mintha az agy szét lenne tépve. Fej-nehézség, ha szemeit forgatja. Teliség érzete; hajolásban pedig oly érzés, mintha az agy előreesnék. Nyomó f. a halántékokban; mintha a szemek kinyomatnának. Szétpréselő f. a homlokban, főleg midőn a szabadból szobába lép, vagy délutáni álom után; roham előtt fejforróság, száraz ajkak és szomj. Húzó f. a fej hátsó részében és a halántékokban, nyomó fájdalommal a szemekben, mely miatt reggel korán kény-

telen ágyából felkelni. Kifelé szűrő f. a fülekre, orra, járomcsontra, fogakra terjedő. Kopogó f. a fej jobb felében; egyes lökések a fej hátsó részében. Hemzsegés a fejben. Oly érzés az agyban, mintha lotyogna, különösen menésben; ha pedig fejét rázza, mintha a koponyához verődnek az agy. — Külsőleg: igen érzékeny a fej hajás része, érintésre, vagy ha haját hátrafésüli. Hemzsegés a fejbőrön; viszketés. Fejdaganat, néha arc-, nyak-, melldaganattal. Időszakonként megjelenő fejvar, mely a hajakat felemészti; éji viszketéssel, genyedéssel. Apró, puha csomók a fej hajás részén.

Szem-fájás, kivált szemforgatásban. Nyomó f., mintha homok lenne a szemben. Metsző, égető, csípő f. a szemekben. Oly érzés, mintha a belső szemzug dagadt lenne. Köszvényes, görvélyes szemgyulladás; szempilla-gyulladás, daganat. Szárazság érzete a pillákban. Könyezés, égető fájdalommal. Pislogás. Nehéz, merev pillák. A világságot nem tűrő szemek, kivált görvélyeseknél. Szemgyengesség; mintha fátyolon át nézne. Kezdő fekete hályog.

Fül-dag. Vérés genyfolyás, nehezhallással. Fültőmirigy-gyulladás; mirigydag, skarlát után is. Oly érzés, mintha a fül-dobhártya szét pattant volna; vagy mintha fülébe fújnának; fülsengés; zúgás.

Orr-dag; vagy csak oly érzés, mintha az orr dagadt és kemény lenne. Réz-orr. Orr alatti var. Orrvérzés, hajolásban; éjjel. Orr-szárazság, dugulás, inkább a szobában, mint szabadban. Sok nyák-folyás az orrból, reggel felkeléskor.

Arcz-pirosság, égető forrósággal. Arcz-daganat; főleg a pillák, az ajkak dagadtak, néha égető, viszkető fájdalommal. Rezes arcz. Arczküteg; sárga nedvet tartalmazó hólyagok. Arcz-orbáncz: hólyagos. Sömörféle, genyedő arczküteg. Rezes küteg a száj és áll körül. Fejvar. Száraz ajkak, barna varral bevonva; fekete ajkak. Az alsó állon geny-hólyagesák. Az állkapocsban szorító f. Állmirigy-dag; kemény; nyelés alatt fájdalmas.

Fog-fájás, midőn nyelvvel érinti a metsző fogakat. Nyomó f. az alsó zápfogokban. Rángató f. az odvas fogak gyökeiben. Csúzos, köszvényes fogf., meleg által enyhülő.

Oly fájdalom rángás alatt, mintha a fogak inognának. Fogai inognak és fájnak meleg vagy hideg ital után.

Száj-büz az odvas fogaktól. Szájszárazság, nagy szomjusággal. Nyálfolyás; álmában szájából folyik a nyál. Állandó hajlam a köpködésre. Sok nyák a szájban. Száraz nyelv; oly érzés, mintha a nyelv hártyával lenne bevonva.

Torok-fújás, nyomó; inkább üres, mint étel-nyelésben. Égető torok-f. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a torokban. Minden ivás alkalmával roszul nyel; nehéz nyelés, mintha a nyeleső szűk lenne. Bőrkes torokgyulladás (angina diphteritica). Szárazság a torokban, szomjusággal. Nyulós nyák a torokban, melyet harácsolás által kiköp ugyan, de némi érdeességet hagy maga után. Gyakori harácsolás, kivált csak reggel.

Savanyu, keserű, rothadt izü **szájiz**. A kenyér is keserű. Semmi étvágy; vagy — igen jó étvágy; éhség; de minden szalma-izünek tetszik és csekély étel után azonnal elvész az étvágy, teliség érzete mellett. Sör után fejfájás. Kenyér után gyomor-fájdalom.

Gyakori üres, vagy az ételek után izló bőfögés. Émelygés, nagy éhség mellett, evés által elmuló. Hányásra való inger, nyálfolyással, éhséggel; reggel felkeléskor, lefekvés által elmuló. Gelisztahugyozás. Hirtelen hányás, evésnél. A tiszta (bornélküli) vizet nem ihatja.

Gyomor-f., mintha dagadt lenne; vagy mintha csomó volna a gyomorban, asztal után, kivált állásban. A gyomorból föl a torok felé húzódó fájdalom, fuladozással. Összeszorító gyomor-f. Szúró f. a gyomorban, mely által a mély légzés akadályozva van. Csipdeső, sebféle f. a gyomorban. Hidegség érzete a gyomorban. Oly érzés, mintha valami elszakadt volna a gyomorban.

Heves **has-fájdalmak**, kivált éjjel; minden étel, ital után hevesebbek. Nyomó f. a hasban, ülésben; a köldök alatt oly érzés mint összezúzatás után. Görcsfájdalom a hasban, csekély meghülés után. Csipdeső f. ülésben, mellszorongással; a köldök körül, a karokban futó hidegséggel. Metsző f. a hasban; enyhül, midőn összehuzza hasát. Szúró f., minden ütérverésre érezhető. Oly érzés, mintha a hasban féreg mozogna. Égető f. Bélgyulladás. Puffadt

has, ebéd után. Szelek a hasban. — Külsőleg olyféle fájdalom, mintha a has dagadt, vagy fekélyes lenne. Skarlát vörös has. Feszítő, szűrő, összehúzó f., az ölben; nehézség az ölben, mintha valami daganat függne le; kinyomuló f. az öl jobb oldalában, mintha ott sérv akarna támadni. Fájdalom a lágyék-mirigyben éjjel az ágyban, vagy ha megfordul, mozdul, felegyenesedik.

Gyakori késztetés a **szék**re, de mindenkor csekély ürüléssel. Erőltetés, émelygéssel, szaggató, csipdeső hasfájdalommal. Vizenyős, nyákos, kocsonyaféle, fehér csíkos, habos, véres hasmenések. Egészen fehér szék. Éji hasmenések, heves hasfájdalommal, mely az ürülés után elmúlik. Hirtelen támadó hasmenések többször egy órában, sokszor akarat ellen is. Székletétel előtt végbél égetés, hasfájás, mely aztán elmúlik. Végbél-viszketés, hemzseges; puha szék után kidudorodó végbél-csomók.

Kevés **vizelés**, ámbar sokat iszik; vagy — gyakori inger a vizelésre, bő ürüléssel. Fel nem tartható vizelés kivált nyugalomban, a midőn a vizelet cseppenként el is megyen. Tiszta víz-szinű vizelet, hófehér üleppzettel. Vizelet alatt bőfögés, égetés a vizelésöben; vizelés után és alatt csipő f. a csöben.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Előbőr és makk-daganat. Makkörv (Paraphimosis). Vörös foltok az előbőr belső felületén. Tökzsacsó-daganat; a tökzsacsót képző bőr vastag, durva, majd kiállhatlan viszketéssel. Nedves kütég a tökzsacsón. — A nőknél: méhvérfolyás, aludt vér-darabokban, szülfájdalomhoz hasonló fájdalommal. Fehér czombdag a gyermekágyasoknál. Gyermekágyi láz. Elnyomott tej, vagy szoptatás után következő bántalmak. Tejhiány.

Torok-érdesség, köhögésre késztető. Oly érzés a légcsöben, mintha be lenne dugulva vagy összefüzdve. Száraz köhögés a légesöben levő ingertől, kivált este, éjfél előtt. Erős köhögés, mellfeszítéssel, leginkább reggel korán, midőn fölébred. Grippe. Erőszakos tüszentés, göresféle. Köhögés, nyák, vagy világos vér-kiköpéssel. Köhögés alatt vér-iz a szájban; hányás; mell-rázkódtatás; izzadás az egész testben. Hosszadalmas vér-köhögés.

Mell-szorongás; rövid légzés, kivált székleletétnél; rövid légzés este, mell-feszüléssel. **Mell-gyengesség,** mely miatt a beszélés terhes. **Mell-szúrás,** oldalnyílalás, kivált midőn előre hajolva ül, vagy mély lélegzetet vesz. **Idegess tüdő-gyuladás.** Összefüző f. a mellben, mintha meg kel-lene fulnia. **Mellfájás** reggel az ágyban, mintha a mell-csont benyomatnék. **Forróság** érzete a mellben. **Szivdo-bogás** nyugalmas ülésben, oly erős, hogy minden ütésre egész teste mozog. **Szúrás** a szív táján. — **Külsőleg,** húzó, szaggató, de kivált szűrő f. A mell oldala fáj és dagadt.

Kereszt-f. kivált nyugalomban. **Feszítő f.** a kereszt-ben; **kereszt-feszesség.** Fájdalmas kereszt-csont-daganat. **Hátrahajló hátgerincz.** **Hátgerincz-görbülés.** **Húzó,** szűrő f. a hátban, ülésben és hajolásban. **Gerinczagy-gyu-ladás.** **Nyak és váll-f.,** mint emelés után. **Csúzos szagga-tás** a vállakban, meleg által enyhülő. **Csúzos nyak-feszesség.** **Hónalymirigy-dag,** fájdalommal.

Szűrő f. a vállakban, fekvésben; mozgás által elmuló; szaggató, égető f. a vállakban, a kar bénulatával, kivált az év hideg időszakában, nyugalomban. **Hideg,** érzéketlen, nem mozdítható karok. **Kar-csont-daganat,** fekélyedéssel. **Rózsaszínü daganat** és égető, viszkető fakadékok a karon, kezek és ujjakon. **Forró kézdag,** este. **Vörös foltok** a felső karon. **Az előkar és ujjakban** feszesség. **A kéz-izületben** ficzamosodás fájdalma. **Felcserepesedett bőr** a kézen; **cso-mócskák;** hólyagesák; olyféle kütég, mint a rüh; szemöl-csök. **Szúrás,** hemzsegés, elhalás az ujjakban; daganat; gyulasztó csomócskák. **Befelé görbülő ujjak.**

Csip-köszvény, szűrő, szaggató fájdalommal, nyuga-lomban. **Önkéntes sántítás** (freiwilliges Hinken). **Össze-szorító f.** a lábszárak, térd, lábikrában, éjjel az ágyban, vagy ülésben. **Nehéz lábak,** mintha bénultak lennének. **Feszesség.** **Ficzamosodás** fájdalma a csip-, térd- és láb-izü-letekben. **Fehér térd-,** vagy **czoinb-dag** (tumor albus). **Húzó,** szaggató, szűrő f. a lábszárakban. **Láb-dag,** vörös, gyulasztó. **Szűrő f.** a sarkban, midőn lép. **Láb-zsibbadás.** **Görbén összehúzó f.** a nagy ujjban; **tyukszem,** égető sebféle fájdalommal.

Jegyzék. E körülmények és betegségek intenek a rhus válasz-

tására különösen. Átázás, hideg vízben történt meghülés következményei. Emelés, hibbantás, kisikamlás, megrántás után keletkező bántalmak. Oly érzelmek, mint hibbantás, emelés, ficzamosásban. Egyoldali hűdések szélütés után. Skarlát, kölesféle küteg. Ujszülöttok orbánca; hólyagos, genyedező orbáncz; mérges hólyagok. Werlhoff-féle foltok. Himlő. Viszketőleg égető kütegek. Bubor (küteg, — pemphigus). Száraz, vagy genyedő sömör, viszkető, égető fájdalommal. Szemölcs (Warzen). Csalán-küteg. Váltólaz, roham alatt mutatkozó csalánküteggel. Typhosus láz, szaggató fájdalommal a végtagokban, vagy hasmenéssel. Ideges szédülés; ideges szélütés kivált öregeknél (arnica is hasznos); szélütés utáni hűdés, vagy is bénulás. Időszakonként megjelenő fájás a fej hátsó részében. Fej-vérdag az ujszülötteknél. Heveny fejevizkór a kisdéknél. Nedves fejtovar; vagy száraz fejsömör. Ujszülöttok szemgyuladása; szaru-bujatengés. Csúzos szemlob. Kezdő fekete hályog. Fültőmirigy-lob; idült fültőmirigy-dag, keményedés. Genyedő arcz-orbáncz. Száraz, vörös arcz-foltok; szivárgó arcz-sömör; pörkfüdte küteg (Krustenflechte) szivárgó alappal (itt a ranunculus bulb. és graphit szintén specifiéumok); fejküteg a homlokon, orron, száj körül elterjedő. Hasmenés éjfél után; egymás után hirtelen támadó hasmenés; nyákos vérhas. Átázás által rögtön elnyomott hószám. Ideges jellemű gyermekágyi láz. Vértányás, midőn a kihányt vér világos. Ideges tüdő-lob. Csúzos f. a végtagokban, kivált nyugalmas helyzetben, vagy melegben, — mozgásban enyhülök. Lábikra-görcs. Végtagok bénulata szélütés után: a tagok érzéketlensége, hidegségével. Szemölcsök a kezeken és ujjakon. Fájdalmas keresztcsont-dag; gerinczagy-gyuladás; gerincz-görcbülés. Czomb-zsába (Coxalgia). Csipe-köszvény. Ideges ültájzsába (Ischias nerv.). Czomb-iztapló (Coxanthroce). Fagyda-ganak.

R u t a.

A **lélekre** nézve. Melancholia; nagy hajlam a sírásra. Egész nap nyugtalan, félnék, belszorongásai vannak. Mogyorva és haragos, kivált ha valamit kedve ellen tesznek. Bizalmatlanság; legjobb barátjának sem hiszen.

A **testre** nézve általában. Csontfájdalmak. Oly fájdalmak a tagok, csontokban, mint esés ütés után, kivált érintésre. Kül erőszak okozta bántalmak. Nagy gyengeség a tagokban, nyugtalansággal. A fájdalmak leginkább ülésben, nyugalomban hevesek, mozgásban enyhülnek. Nedves hideg időben szintén nagyobbak a fájdalmak.

Bőr-viszketeg reggel felkeléskor. A gyermekeknel, vagy nyargalásban könnyen kisebesülő bőr. Szemölcsök. Bőr-vizkór. Csonttörések, csont-zúzatások.

Majd legyőzhetlen nappali **álomosság**. Éjjel nyugtalan; igen gyakran ébred fel.

Láz. Hidegség, borzadás, meleg szobában is. Arcz-forróság; átfutó melegség; általános forróság.

Fej-szédülés, ülésben, vagy járásban. Fej-nehézség, kivált a homlok táján. Kopogó f. a homlokban, este midőn lefekszik, de még inkább reggel, midőn fölébred. Nyomó f. az orr-gyökben, nagy izgatottsággal. Fejforróság este, lázas nyugtalansággal. — Külsőleg, olyféle f., mint ütés után, kivált a csontokban. Vastag csomók, daganatok a fej hajás részén. Fekélyek. Szivárgó varak. Homlok-daganat, orbáncz, az orr fölött vastag, vörös hurkát képző, mely a homlokra terjed.

Szem-fájás, erőltetett nézéstől. Kezdő fekete hályog, erőltetett nézés, olvasás következtében. Nyomó f. Szempilla-görcs. Könyezés. Bő nyák-elválasztás a szemszögletekben reggel. Szem-gyengeség, erőltetés miatt. Szaru-foltok.

Fül-f. mint ütés után. Oly érzés, mintha korogna valami a fülben.

Az **orr-gyök** táján nyomó f. Réz-orr.

Arcz-f. mint ütés után; arcz-zsibbadás. Fájdalom a csontokban. Rezes arcz (rhus- és ruta felváltva, különösen hathatós).

Szaj-szárazság; nyomó f. a nyeldekben. Nyelv-görcs.

Torok-fájás, üres nyelésben; mintha csomó volna torkában.

Kellemetlen, fa **szájiz**. Hideg vízre szomjazik, délután. Az étvágy ugyan nem rossz, de mihelyt enni kezd, mindentől undorodik. Kenyér, hús, vagy nehezebb eledel után gyomra fáj; vajás kenyér után pedig csipdeső f. érez gyomrában. Üres bőfögés; ebéd után, étel után izló; hús eledel után pedig rothadt szájiz. Émelygés; néha hirtelen hányással, evés közben. **Gyomor-f.**, vájó, égető, szűrő, szagató. A **máj** táján, nyomó, vájó, nyugtalanító f. Lép-dag; lép-f. kivált nyomás alatt; kopogó f.

Has-fájás a gelisztáktól. Vájó f. kivált a köldök kö-

- rül. Metsző, csipdeső f. a has oldalaiban. Szűrő f. midőn leül. Hidegség, vagy — forróság érzete a hasban; égető f. a has oldalában. Külsőleg, — szúrások a hasizmokban, melyek enyhítésére hasát befelé húzza.

Nehéz **szék**, sok nyomás után, mintha a belek bénult állapotban lennének. Gyakori késztetés, csekély ürülés-sel. Nyákos hasmenés, szorulással felváltva. Végbélszakadás (Vorfal), kivált erőltetett székletételnél; vagy minden szembetűnő ok nélküli.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, de csak kevés mennyiségben megyen a vizelet; fel nem tartható vizelet, ha csak pár csepp is létezik a hólyagban; akaratelleni vizelés, éjjel az ágyban. Vizelés után még mindig ingert érez a vizelésre.

A **nemző-részekre** nézve: felizgatott nemi ösztön. Vért-folyás. Abortus. Magtalan-ság. A hószám megszüntével csipős fehér-folyás.

A **gégében** oly fájdalom, mint ütés után. Köhögés, sűrű, vastag, sárgás nyák-kiköpéssel, mell-gyengeség mellett. **Mell-szűkület** és rövid légzés. Nyomó f. a mellben teliség érzetével. Szűrő f., kivált midőn lépcsőkön megyen fölfelé, szorongó légzéssel. Lökő f. a mell oldalában. Szűrő f. a mellsontban, minden mozgásnál. Hidegség, vagy — forróság érzete a mellben.

Kereszt- és hát-fájás, mint esés, ütés után. Szúrás, ülésben, hanyatfekvésben elmuló. Összeveretés érzelme a lágyékban, rányomás által elmuló.

Ficzamodás érzete a vállakban, főleg ha karját leereszti. Lökő f. a felső **kar**-ban, a csontokban érezhető. Olyféle f. a könyökben mint ütés után. Összeveretés érzelme az előkar és kéz csontjaiban. Kéz-izület-ficzamodás. Nagy erőtlenség a kezekben; semmit sem bir kezében erősen tartani. Az ujjakban is oly f., mint zúztatás, ütés után. Ujj-görbülés.

Csip-f. mint esés, ütés után. Összeveretés érzelme a felső lábszárban, mintha a csont törve lenne, főképp ülés után. Erőtlenség a felső szárban; menésben szinte tántorog. Remegő gyengeség a térd és alsó lábszárban; a térde megcsuklik, főképp midőn lépcsőkön jár fel vagy lefelé. Fájdalom a láb csontjaiban, mely miatt nehezen léphet.

Jegyzék. Erőművi sérelmek (mechanische Verletzungen) után fejlődött, vagy bizonyos szervek megerőltetése után következett bántalmakban, — vagy olyféle érzelmekben, mint esés, ütés, nyomás után érezhetni, — hasznos e gyógyszer; valamint oly betegségekben is, melyek nedves időben rosszabb állapotra fordulnak. Csúzos, köszvényes fájdalmak, melyek nyugalomban hoveisebbek. Szem-bántalmak, erőltetés következtében; könnyezés a szabadban; szaru-foltok; kezdő fekete hályog, megerőltetett írás, olvasás vagy finom munkák miatt. Zsirtüszög (gutta rosacea). Gyomorfájás nehéz étel, kenyér után; hasfájás a gelisztáktól; nyákos hasmenés, székszorulással felváltva; végbél-szakadás. Gyakori vizelet; fel nem tartható vizelet; akaratelleni vizelet; daraszerű vizelet (Nierengries). Ficzamodási érzés a kezek és lábak izületeiben; oly érzés azok inaiban, mintha az inak rövidek lennének.

Sabadilla.

A **lélekre** nézve. Komoly kedély, mintha nehéz bűnök terhelnék; mély gondolatokba van merülve. Legkisebb zöreijre összerezzen. Ritka képzelődések: mintha teste holt-testkép lenne beesve, gyomrára összeéve, töke dagadva volna sat.

A **testre** nézve általában. A csontokban oly érzés, mintha késsel vakarnák, metszenék. Húzó f. a tagokban, mint a csontok velőjében. Összeveretés érzelme majd itt, majd ott. Néha a fájdalmak a jobb oldalt foglalják el, aztán a balt, vagy jobbról balra huzódnak. Fekvésben könnyebben érzi magát, mint állás, vagy járásban. Gyengeség. Fej-remegés. Rángások majd az ajkak, majd kezek, ujjak, lábszárakban, főleg a bal oldalon.

A **bőr** alatt égető, hemzsegő szúrás. Vörös csikok, foltok, pontok a bőr különféle részein, melyek hidegben feltünőbbek.

Nappali **álmosság**, szüntelen ásitozás. Éjjel a sok gondolat miatt nem alhatik.

Láz, szomj nélkül; a forróság csak egyes rohamokban mutatkozik és inkább az arcban, kezekben érezhető, mint a test többi részében. Erős fázás, borzadozás, szomj nélkül; fázás után forróság kevés szomjjal; ugyanazon időben vagy később kitörő izzadással. Fázás alatt szaggatás a csontokban, göresköhögés; forróság alatt félrebeszélés;

izzadásban, álom. Váltóláz, mindenkor bizonyos órában megjelenő; láz alatt nyomó f. a gyomorban, puffadás; mellfájás, köhögés; gyengeség; fázás után a kezdő forróságban szomjuság.

Fej-szédülés, inkább ülésben, mint állásban; ájulással járó szédülés. Fejfájás, kivált elmeeröltetés után. Kábító, nyomó fejfájás, vagy szúrás, vagy kopogás a homlok és halántékokban. Csavaró f., midőn séta után szobájába lép. Fej- és arcz-forróság. Égető hemzsegés a homlok táján. — Külsőleg (kenőcs gyanánt) tetük elleni szer.

Szem-fájás; nyomó f. kivált midőn fölfelé néz. Vörös szempillák. Könyezés, midőn szabadban jár, ha világos-ságba néz, vagy köhög, vagy valahol fájdalma van, például fogaiban. Csipás szem. Kék karikák a szemek körül.

Fül-f., nyomó, összeszorító. Nehéz hallás, mintha a fül előtt feküdnék valami. Fülzúgás, bűgás, néha olyféle zörej, mintha földre esett volna valami nehéz, minek utóhangja még később is bántja fülét.

Orr-csiklándozás. Orr-vérzés; dagulás majd az egyik, majd a másik likban. Orr-szárazság; vagy — folyó nátha, melynél arca egészen elváltozik, feje kábult.

Arcz-pirosság, átfutó forrósággal. Arczviszketeg, sömörféle foltos küteggel. Ajk-égetés, fölrepedezés, finom szúrás. Fúró f. az állban és mirigyben. Szúró f. a zápfogakban. A foghúsban finoman szúró, néha rángó f.; kékes foghús. Sebhedt nyelv, hólyagcsákkal ellátva; vagy mint ha össze lenne sülve. Égetés, finom szúrás a nyelv hegyében; kékes nyelv-hegy. Édeses nyál-gyülem a szájban.

Torok-fájás, mintha idegen test, vagy czövek volna a torokban, nyelésen, kívül, vagy az alatt. Összefüzo f. a torokban. Nyomó, égető f. Hosszadalmas torokgyuladás. Nyelcső-lob. Torok-érdesség, szüntelen nyelésre késztető; harácsolás. Nyelcsap-daganat.

Szájiz: keserű, vagy undorítólag édes. Nagy szomj, fris víz, tej, vagy sörre, reggel is. Éhség, de mindentől undorodik kivált a hús, bor, kávé, savanyutól. Különös vágya van a mézre és tészta eledelekre. Üres felbőfögés, néha borzadással; vagy az ételek után izló. **Gyomor-égés.** Csuklás. Émelygés, evés idején. Hányásra való készte-

tés, ha csak fött ételre néz. Geliszta-hányás. Üresség érzete a gyomorban. Oly f., mintha kö feküdnék a gyomorban. Égető f. a gyomorban, a mellben, a torkig ható; mellszorongással, annyira, hogy majd megfulad. Gyomorgyuladás. A máj táján oly érzés, mintha késsel vakarnák; szúrás; vajú, húzó f., sebféle fájdalommal, nyomás alatt. Melegség a máj táján.

Has-fájás, borzadással. Csikarás az alhasban. Vajú, vagy nyomó, szúró, metsző, fúró f. a hasban. Égető f. a hasban, mely miatt felkiált. Hasfájás a gelisztáktól. Haszkorgás oly érzéssel, mintha valami eleven mozogna a hasban. Görcsösen összehúzó f. a has izmaiban. Vörös pontok, foltok a hasbőrön. A lágyékban egyes szúrások.

Többnapi **szek-szorulás**. Vér és nyákkal vegyes hasmenés. Csipdeső, szaggató, hemzsegő f. a végbélben.

Eröltetés a **vizelésre**, este, esekély ürüléssel. Égetés vizelés alatt.

Légső. Rekedt, tisztátalan hang. Köhögés, mihelyt lefekszik; mély, tompa köhögés, véres kiköpéssel; köhögés által előidézett hányás, gyomor-fájás. Grippe.

Mell. Szorongó légzés, mintha kö feküdnék mellén. Nehéz, rövid, füttyülő légzés. Szúrás a melloldalakban, mély légzés, köhögés alatt. Oldalnyílás. Szivdobogás, az egész testben érezhető erős sütőveréssel. — Külsőleg, szúrás kilégzésben. Vörös foltok, pontok a mellen.

Kereszt-fájás, borzadozással. Oly f. mint összeveretés után, ülésben. A vállaktól a mellig terjedő f., mintha itt a vérkeringés felakadt volna, kivált hidegben.

Rángások a **karokban**. Kar- és kéz-remegés. Szorító f. a kezekben, mely miatt mit sem foghat. Ujj-görbülés. Vörös foltok, csikok, pontok a karok és kezeken.

Szúró f. a felső **lábszár**, a térdben. Térdgyengeség, térdcsuklás. Szaggató, feszítő f. a lábikrában, főleg éjjel. Láb-dag. Nyomó f. a talpban. Szúró f. a nagy ujjban.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben indikálva van, kivonatban ezek. Szellemi betegségek. A nyeldeklő nyák-hártyájának gyulasztó állapota; görcsös összehuzatása a nyeldeklőnek. Grippe: fázékonyság, álmoság, étvágyhiány, nyomó homlok-fejfájás, nehéz nyelés, keserű szájiz, émelygés, szájszárazság, a végtá-

gok fájdalmas bénasága mellett. Nyomó, égető gyomorfájdalom. Csúzos oldalborda f. Geliszta-kór; szalag-geliszta. Váltóláz: bizonyos órában megjelenő.

Sabina.

A **lélekre** nézve. Nagy izgatottság; a zenét ki nem állhatja. Kedvetlenség; tréfa által jobb kedvbe nem hozható. Haragosság, sirással. Közönbösség.

A **testre** nézve általában. Kitünőleg működik a nőknél, illő körülményekben. Heveny és idült köszvény; köszvényes csomók; csúzos fájdalmak; húzó f. a csontokban. Vörös fényes daganatok. Kopogás minden érvben. A szabadban jobban érzi magát és mihelyt szobába lép, azonnal megújulnak a bántalmak.

Nyugtalan **álm**, forrósággal, vérpezsgéssel, izzadással. Szüntelen álmodozás, elmeerőltetéssel.

Láz. Borzadás, fázás, melyben szemei elsötétednek. Égető forróság az egész testben, nagy nyugtalansággal. Forró arc, hideg kezek és lábak. Ésti láz: előbb erős fázás, ez után forróság, izzadás. Éji izzadás.

Fej-szédülés, kivált állásban, előreeséstől fél. Fejköszvény. A homloktól nyakig húzódó nyomás és fejnehézség. Húzó f. a homlok és halántékokban. Kopogó, vajú, fúró f. Oly érzés, mintha erős szél fujna a hátsó fej oldalán át. A fejfájások hirtelen támadnak, enyhülnek és ismét visszatérnek.

Szem-fájás, csipős könyezéssel. Felhők a szemek előtt.

Ful-szagatás, szúrás, szorító f.

Arcz-f., különösen a járomcsontban nyomó, az állban a járomcsontig szűrő f. Fekete izzlikak (Mitesser).

Fogfájás, legtöbbször rágás alatt és az odvas fogakban. Préselő f. éjjel, mintha a fogat szétrepesztenék, ivás által hevesebb. Húzó f., étel, ital, légszívás által nagyobb. Elvásott fogak. Fehér foghúsdag, fájdalommal; foghúsfekélyek.

Száj-büz. Vörnyeges, vagy fehér nyál, mely beszélésben habos lesz. **Torok-fájás**, mint valami idegen testtől vagy daganattól, mely által nyelése gátoltatik. Rosz szájiz, zsiros, vagy vérizü; keserü szájiz, főleg tej után. Evés

után gyomorsavanyuság. Savanyura van leginkább vágya. Üres böfögés; vizgyülem a szájban; epe, vagy étel-hányás. — Puffadt, feszes **gyomor**. Gyomornyomás. Szűrő f. a gyomorban, a háton keresztül.

Has-fájás, mintha hasmenése akarna lenni. Összehúzó f. Csipkedés a hasban, mint meghülés után. Bélgyuladás. — Külsőleg, összeveretés érzelve a hasizmokban éjjel, az ágyban.

Has-korgással járó **hasmenés**, szelekkel. Véres nyák-ürülés. Kemény szék után vériürülés.

Cseppenként menő, égetéssel összekötött **vizelés**. Vizeletre való erőltetés, csekély ürüléssel. Vizeletcső-gyuladás, takárféle folyással.

A **nemzőrészekre** nézve. Keményes daganat a férfitag felső felületén. Szúrás a makkban; f. az előbőrben; hátra nem húzhatja; előbőrfék-daganat, fájdalom. A tök és ondószinorban nyomó f. — A nőknél nagy inger az elhálásra. Összehúzó f. a méh táján. Méhvérfolyás; kivált szülés után, a keresztől az ölig terjedő fájdalommal; a folyó vér világos vörös. Erős havi tisztulás. Abortus. Viszkető, bűdös, siirű, sárgás fehér-folyás, kivált elnyomott hószám után.

Légcső. Inger a köhögésre; száraz köhögés, később vércsikos nyák-kiköpéssel.

Mell-szúrás, légzésben erősebb. Metsző f. a mellben. Remegés érzete a tüdőben, serczegéssel. Nyomó f. az egész mellben, kivált midőn lélegzetet veszen. Erős szívdobogás. — Külsőleg, szúrás. Emlődaganat a nőknél; kellemes csiklándozás a csecsbimbókban.

Kereszt-fájás; húzó f. a szemérem-dombig. Szaggató, szűrő f. a hátgerinczben. Összeveretés érzelve a hát és nyakban.

Nyomó szaggatás és szúrás a fel és **alkarban**. Köszvényes daganat és feszesség a kezekben. Görcsös összehúzatása a tenyérnek. Húzó, szaggató f. a kézcsontokban. Ujj-görcbülés.

Szűrő f. a **csipben**, kivált lépdelésben. Szaggató feszülés a felsőlábszár izmaiban, oly érzéssel, mintha ezek rövidek lennének, midőn lekukorodik. Fehér térd- vagy

czombdag (tumor albus) Szalonnás fekély az alsó lábszáron. Nyomó szaggatás a lábesontokban. Köszvényes f. a nagy ujjban, fényes daganattal.

Jegyzék. Azon betegségek, melyek ellen különösen hasznos, kivonatban ezek. Csúzos, köszvényes bántalmak, szaggató, szűrő fájdalommal az ízületek és csontokban. Csonthártya és csontbántalmak. Rendetlen hószám; alhasgörcsök havitisztuláskor; vérfolyás; szintén terhes állapotban; vagy abortus, szülés után, vagy méhrák jelenlétében. Elvetélés (abortus).

Sambucus.

Átalában: vérforrás, este az ágyban, remegés érzetével az egész testben. A bántalnak többnyire nyugalomban kezdődnek, mozgásban elmúlnak.

Álmosság, *álm* nélkül. Álmából följeds, remegés, belszorongás, rövid légzéssel.

Láz. Kiállhatlan forróság az egész testben, de azért a takarót szívesen elviseli. Váltóláz, rendkívül bő izzadással.

Fej-kábulás. Nyomó szaggatással a homlok és hályantékokban. Oly érzés, mintha a koponyában víz lenne. Hirtelen lökések az agyon keresztül.

Duzzadt, kékes **arcz**; körülírt pirosság; vörös foltok, égetéssel; oly érzés az arczban, mint midőn pirulni kezd. Feszítő arczfájdalom, mint valami daganattól. Vájó nyomás a felső állban. Oly érzés, mintha az arcz dagadt lenne.

Has-csipkedés, mint meghülés után. Gyakori erőltetés a **vizelésre** csekély, de néha bő ürüléssel. Tökzsacsködag. — Méhvérfolyáskép megjelenő hószám.

Légső; mell. Rekedtség, a torokban levő sok nyúlós nyáktól. Légső-lob. Hártyás torokgyík. Mély, tompa köhögés nyugtalanság és szomjúsággal; sós, vagy édeses nyák-köpéssel. Fulasztó köhögés, a gyermekeknél, felkiáltással; sebes, fityüülő, serezegő légzés. Fekvésben, kimaradó légzés, mellszorongás; mell-szűkület. Görcs-fuladás, kivált gyermekeknél. Álhártyás hörg-lob (Brustbräune). Tüdővértorlat.

Jegyzék. Hasznos oly váltólázban, hol igen bő, kivált az éji izzadás. Fojtogató catarrhus; görcs-fuladás (asthma); sőt tudok esetet, hol a „hártyás torokgyikban“ az aconit, hepar, spongia sikertelen használata után a sambucus segített.

Sanguinaria canad.

Főleg: csúzos, köszvényes fájdalmak, különösen a vállak, karok és felső lábszárakban, kivált éjjel és nyugalomban. Fekélyféle f. az ujjak hegyeiben. Bujakór. Egyik részről a másikra hirtelen átmenő fejfájás; duzzadt fejerek. Torok-lob; daganat érzése a torokban nyelés alatt. Tüdő-lob után fejlődött tuberculosis. Az emlőkben szúrások; a bimbókban sebféle fájdalom.

Sassaparilla.

Átalában: csúzos, köszvényes bántalmak, csekély vizeléssel vízben való meghülés után. Mercurral történt vizsaeelés következményei ellen.

Bőr-viszketeg az egész testben, főképp éjjel az ágyban. Vörös, száraz küteg, csak a melegben viszkető. Köles-himlő, midőn meleg szobából hidegre megyen. Sömör. Szemölcs. Fölrepedezett, összezsugorodott bőr. Fekélyek, kivált mercur után.

Fej-fájás, mintha a fej be lenne kötve, vagy mindkét oldalon erősen csavartatnék. Görcsféle, egyoldali fejfájás, melynél szemei elsötétednek, majd eszmélet nélkül fekszik, nem beszélhet, mert minden szó reng fejében. Vándorló szúrás a fejben. Szaggatás a homlokban, néha mélyen az agyban, menés és beszélésben. Kopogó f. émelygés és hányással. — Külsőkép, szaggató, szúró, húzó, viszkető f., járás, érintés alatt nagyobb. Kopaszodás (ha a természet a szükséges föltételeket meg nem tagadta).

Szem-fájás, a világosságtól. Nyomó f., ha gyertyavilág mellett olvas; a fehér papiros vörösnek látszik. Szúrás mindkét szemben. Égetés a pillákban. Pislogás. Könyezés. Homályos, ködös látás.

Fül-szúrás; összehuzó, nyomó f. — Külsőleg, viszkető, égeté var.

Orr alatti viszkető küteg. Varas orr belsőleg. — **Arcz**-küteg; a homlokon, viszkető vakarás után égető; sápadt vörös foltok a homlokon. Feszítő f. rágásban. Fakadékok (Pusteln) az arczon, homlokon. Világos hólyag az alsó, sömör a felső ajkon.

Fog-fájás, hideg ital, hideg légszívás után. Dagadt, érzékeny foghús, sebféle fájdalommal.

Száj-szárazság, szomj nélkül. Nyelv-hólyagcsák. Összefüzo f. a torokban. Torok-érdesség, szárazság. Rosz **szájiz**; édeses, keserü, savanyu. Evés alatt semmit sem szomjas; vagy — már reggel kíván friss vizet. Böfögés, az étel után izló; vagy keserü, savanyu. Csuklás ebéd után, vagy este. Émelygés; hányásra-készítetés.

Gyomor-nyomás; tapintásra érzetöbb. Összefüzo f., émelygéssel. Forrótság, égetés a gyomorban, főleg kenyér-évés után. — A bal rásztájjon (Hypochondergegend) össze-
veretés érzelme, szúrás kívált, ha jobbra hajol.

Érzékeny **has**, csekély tapintásra. Összehuzó f. a be-
lekben, korgással. **Kölika**. Metsző f. a köldök körül. Csipkedés. Szúrás a has bal oldalában. Égetés, vagy — hidegség a hasban. **Haskorgás**, üresség érzete mellett.

Székszorulás, mint a belek tetlenségéből eredő. Nagy erőltetéssel járó kemény **szék**. Székelés alatt majd elájul. Csipös, felevő hasmenés, hasfájással. Égető viszketés a végbélben, diónagyságu fekély a végbél-nyilásnál.

Gyakori **vizelés**, de csak csekély; — vagy bö és igen gyakori vizelés éjjel, nappal, néha a nélkül, hogy érezné. Hólyag-göröcs. Vizeleteröltetés, mint hólyagköben szenvedőknél, fehér, éles, zavaros, nyákféle anyag-ürüléssel. Daravizelés; vese- és hólyagköbántalmak (amennyire physikailag lehetséges). A hólyagban fájdalmas összefüzés; a csőben metsző szúrás, zöldes genyfolyás, makkvörösséggel és esti lázzal.

A férfi-**nemző-részekre** nézve: elviselhetlen bűdösség. Pollutiók, buja álmokkal. — Nőknél, hősám előtt viszkető homlokküteg, dörzsölés után égető, szivárgó; hősám alatt hascsikarás, keresztfájás. Fonnyadt csecsbimbók.

Légcső és mell. Köhögés, fejfájással; száraz, fekély-

féle fájdalommal a torokban. Mell-szűkület, mely miatt melléről, nyakáról mindent letesz. Görcsös mellszorongás.

Kereszt-fájás, mintha összeverték volna, kivált hajolásban. Hangyamászás. Szúrás a hátban kivált légzés alatt. Nyakfájás, ha fejét mozgatja. A nyak egyik oldala dagadt és érintésre fáj. Szúró f. a vállak és nyak közt.

A **karokban** feszesség érzete; szaggatás, nyomó szúrás a karok, kezek és ujjakban. Zsibbadás az ujjakban. Sömör a kézen. Genyhólyagszék az ujjakon. Mély repedések az ujjak bőrén.

Szaggatás, nyomó szúrás a felső **lábszárban**. Térd-szúrás, feszülés, daganat; fájdalma miatt térdét nem mozgathatja. Szaggatás, feszesség az alsó lábszárban; mintha össze lenne húzva. Szorító f. az alsó lábszár és lábikrában. Talp-f. Lábdaganat, vörösség és forrósággal.

Jegyzék. Azon betegségek, melyek ellen specificum, kivonatban ezek. Csúz, húzó szaggató fájdalommal a végtagokban, kivált éjjel; köszvény, csekély vizelettel; vizelethólyag-bántalmak. Fejőtvár. Orr-sömör. Mercur következményei ellen.

A **lélekre** nézve. Melancholia; legmélyebb szomorúság; félelem a haláltól. Örjögös: harapni, vízbe akar ugrani, azért le kell őt kötni.

A **testre** nézve általában. Fájdalmak a tagokban, az egész test, kivált a hát és keresztben; időszakonként megjelenő fájdalmak, néha oly hevesek, hogy felkiált. Hemzsegés; húzó, szaggató f. Rángások az izmokban, néha ugrándozással, remegéssel. Tag-görbülés görcsök következtében; görcsök; ránggörcsök a tagokban. Görcs-rohamok ijedés után. Görcs-merevedés. Nehéz-kór. Gyengeség, zsibbadás a tagokban. Ájulás. Gastricus, biliosus bántalmak; ázsiai cholera. Bénulatok. Egyes részeknek elhalása; fene (Brand) következtében. Aggkorhadás (marasmus senilis).

Ólom-színű **bőr**. Hervadt, száraz, cserepes bőr. Érzéketlen bőr. Hangyamászás a bőr alatt. Bőr-hámlás. Vértok. Fekélyek. Fene (Brand).

Álmosság; kábálom. **Láz**: erős fázással kezdő, mely

után égető forróság következik igen nagy szomjjal. Száraz forróság, nagy nyugtalansággal. Hideg izzadás.

Fej-szedülés, mely miatt ágyban kell maradnia. Tompa fejfájás, kivált a fej hátsó részében; baloldali fejfájás. — Külsőleg, kopaszodás.

Elforgatott **szemek**; vad, merev tekintet; dupla látás; köd, fátyol, foltok a szemek előtt. Szemgyengeség. Kezdő fekete hályog. Görcsösen összehúzott láta (pupilla). — **Orr-vérzés**.

Beesett, sápadt, hypokratesi **arcz**. Sárga foltok. Hangyamászás az arcbőr alatt. Görcsösen félrevont **száj**. Áll-görcs.

Száj-szárazság, szomjjal. Véres, sárgazöldes hab a száj előtt. Vérhányás. Nyelv-dag; hemzsegés a nyelvben; gyenge, érthetlen, hebegő beszéd. Nyelcső-égetés, vagy hemzsegés; szintén a torokban. Eltompult **szájiz**. Nagy, természetelleni éhség; otthatlan szomj. Böfögés; undorodás; émelygés; hányás; nyákot, feketés epét, ételt, gelisztákat hány ki. Cholera.

Gyomor-nyomás. Gyomorgörcs. Égető f. a gyomorban; gyomor-gyulladás, fene. **Máj-gyulladás**, ha már fenébe is kezd átmenni.

Feszés, igen puffadt **has**. Igen fájdalmas kólikák, görcsrángással. Hidegség, vagy égetés érzete a hasban.

Szekszorulás, vagy — gyakori hasmenés vizenyös nyákürüléssel. Rothadt szagu hasmenés; geliszta-hasmenés; akaratelleni hasmenés; fájdalmas hasmenés, nagy gyengeséggel járó.

Elnyomott **vizelés**; cseppenkénti vizelés. Viz-szinü vizelet. Vértvétel.

Igen erős, hosszú időig tartó **hószám**; hószám heves görcsökkel. Vérfolyások, szülés, vagy abortus után, méhpuffadással. Vérfolyás, fekete vér-ürüléssel. El nem menő szülep (Nachgeburt). Csekély, vagy semmi szülfájalmak. Méh-polyp. Méh-lob gyermekágyban; vagy elnyomott gyermekágyi tisztulás, rendes hószám elnyomása után. Méhrák. Terhesség alatti bántalmak: lábikra, talpgörcs, éjjel. Fenyegető abortus. Igen bő, vagy —

csékély gyermekági tisztulás; rossz szaga. Gyermekági láz.

Nehéz **légzés**, csuklás, sohajtozással. Mell-szűkület, szorongás. Görcs-fuladozás. Heves, görcsös szivdobogás.

Érzéketlenség, hemzsegés a **hátban**; hidegség érzete. Nyak-fesz. Köleshimlő a nyak és mellen.

Görcsösen meggörbült **karok**. Hemzsegés a karok és ujjak végeiben, zsibbadás, érzéketlenséggel. Égetés a kezekben. Kézdag, fekete kiütéssel; vizenyős dag a kéz-izületen. Görcsösen meggörbülő ujjak.

Az alsó **végtagok** görcsös görbülése. Heves lábikragörcs. Égetés a lábokban. Vizenyős, vagy fekete kütéggel ellátott lábdaganat. Hemzsegés a nagy lábujjban; fene.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben különösen indikálva van, ezek. Passív vértorlások, a fej, mell, has felé. Ideges bántalmak; rángó, zsongos görcsök. Bénulatok. Hideg, vagy meleg fene (Brand). Gyomor-görcs; gyomor-lágyulás. Ázsiai cholera. Kólika. Vizenyős, nyákos, bűdös hasmenés. Passív vérfolyás a végbél és vézeletcsőből. Minden mozgásra megjelenő passív méhvérfolyás, fekete, folyó vérről. Vézeletrekedés a hólyag bénulata miatt. Különféle bántalmak terhesség alatt. Fenyegető abortus. Rendetlen, gyenge, hiányzó, vagy görcsös szűlfájdalmak. Gyakori pollutiók, ideggyengeséggel.

Selenium.

A **lélekre** nézve. Melancholia; religiosus tárgyakkal való foglalkozás. Az embereket kerüli. Elmebeli erőltetéssel járó munkák után nagy lankadság annyira, hogy több napig csak a szükséges dolgot végezheti.

A **testre** nézve. Nagy hajlam a fekvésre, kivált meleg napokban. A léghuzam azonnal árt. Nagyobb adagban bevett china után, a már jelenlevő bántalmak elviselhetlenek.

Bőr-viszketeg csak egy kis helyen, vakarásra késztető, mely után a megvakart hely sokáig vizenyős.

Nagy hajlam az **álmra**, kivált meleg napokban. Álom után általános rosszabbulás.

Láz. Egyes részek, a mell-, vagy hasbőr égető-forrók bizonyos nagyobb területen. Fázás és forróság felváltva

Nagy hajlam az izzadásra, menésben, vagy délutáni álmom után.

Fej-szédülés, fölkeléskor. Naponkint délután fejfájás. Fejfájás: limonade, thea, bor után. Heves fejszúrások a szem fölött egyes rohamokban, lefekvésre való hajlammal, a külső fej érzékenységevel, egyszersmind rossz kedv, étvágyhiány, bő vizelés. — A fej hajás részén olyféle fájdalom, mintha haját húznák. Hajmenés fésülésnél.

Szem-fájás, mélyen a szemgödörben. Viszkető hólyagcsák a szemöldök és pilla-szélein. Hajmenés a szemöldökön.

Zsíros arcz; arcz-rángás; fölrepedezett felső ajk. Szurkálásra késztető fogfájás, fogvérzésig. Fekete izzlikak az arczon (Mitesser, akne punctata).

Reggel nincs **étvágya;** a sós ételt nem eheti; éjjel éhez. Pálinkára van **vágya.** Evés után ütérkopogás a testben, de kivált a hasban.

Máj-f. kivált belégzés alatt; érintésre nagyobb a f. Heves lép-f. menésben.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Utólagos takár (Nachtripper). Pollutiók. Gyenge közöselés alatt kora magömlés. Közöselés után gyengeség, rossz kedv. Impotentia.

Nem erős **köhögés** reggel, mely által véres nyákdarabokat köp ki. Szorongó légzés éjjel, fekvésben.

Kereszt-fájás nélkül oly érzés a keresztben, mintha bénult lenne, reggel. Nyakfesz, mely miatt fejét nem fordíthatja.

Kéz-elsoványodás. — Szorító f. a **lábikra** és talpban.

Senega.

A **lélekre** nézve: melancholia; minden csekélységet felvesz és megbántva érzi magát.

A **testre** nézve általában. Nyákhártya- (Schleimhaut) bántalmak. Nagy gyengeség, ájulásig, midőn szabadban jár. Átalános bőr-vizkór. Ugy látszik, miként phlegmaticus egyénekre kitünő hatást gyakorol.

Mérges állatok harapása okozta sebek orvoslására hathatós gyógyszer.

Fej-kábulás és üresség érzete. A meleg szobában he-

vesebb, a hidegben, vagy szabadban enyhülő fejfájás, melynél a szemek is szenvednek. Nyomó f. a homlok és szemüregben. Kopogó fejfájás, nyomó fájdalommal a szemben. — Külsőleg, a fej hajás részén borzadás és viszketés.

A **szemekben** oly f., mintha kifelé nyomnák. Égető f. olvasás és írásnál. Szempilla-dag, égetéssel, nyomással, anélkül, hogy vörös lenne. Könyezés. Megkeményedett sok nyák a szemszögletekben, reggel. Összefolyó betűk, olvasásnál. Homályos látás. Szaru-homály. Minden tárgy árnyékban látszik lenni. Fénylő foltok a szem előtt. VÉR-ÖMLÉNY (Echymosis). Sziürke hályog.

Genyszag az **orr-ban**. Az **arcz-izmok** mintha bénultak lennének. Égető hólyagcsák a szájszögletek és felső ajkon. Vájó f. a **fogak-ban**, midőn nedves levegőt szí.

Sok nyák a **szájban**. Nyelv és szájpadat-égetés. Szárazság, égetés a **torokban**; összefüzo f. a nyelésben. Torok és nyelcsap-gyulladás; sok nyúlós nyák a torokban.

Vizeletféle, vagy éroz-szajiz; nyákos szajiz. Semmi étvágy kivált reggel, vagy — gyomorüresség érzete mellett, enni kíván. Nagy szomjuság. Böfögés; émelygés; hányás és hasmenés, nagy beszorongással. — Égető **gyomor-fájás**; nyomó gyomorgöres, néha éjjel. — Fúró **has-fájdalom**. Kólika. Melegség, szorongó érzés a hasban belégzés alatt. — Kemény szék; vagy kásás hasmenés.

Bő **vizelés**; akaratelleni vizelés éjjel, álomban. Szűrő, égető f. a csőben, vizelés alatt és után.

Légső. Torok érdesség (Rauheit), kaparás; sok nyúlós nyák a torok és légsőben. Hirtelen rekedtség, olvasásban. Köhögés a gégében levő ingertől. Száraz köhögés, kivált szabadban; rövid köhécselés. Köhögés, nyúlós nyák-kiköpéssel; néha véres nyák-köpés; fütyülés a mellben légzés alatt. Köhögés alatt lökések a homlokban, édeses szajiz. Köhögés alatt összerázó mellfájás, hajlam az izzadásra; nehéz fekvés az egyik vagy másik oldalra; hemzsegés a mellben, felülésre késztető, egyszersmind étvágyhiány, gyengeség, nehéz hallás, húzó f. a tagokban. Grippe. Nyák-tüdő vagy légsővész.

Mell-szorulás, különféle időben; mellszükület, kivált nyugalomban. Kezdő tüdő-bénulat, nyákserzegéssel.

Mellfájás a szokott dohányzástól. Nyomó mellfájás, kivált nyugalomban; a mellcsont alatt. Kifelé préselő mellfájás, a mell közepén kivált nyugalomban. Szorító mellfájás, szintén nyugalomban. Feszítő f. a mell alsó részében, mély légzésben. Szűrő f. belégzésben, nyugalomban, kivált bal oldalon. Tüdőgyulladás. Mellvizkór. Sebféle f. a mell bal oldalában, főleg tüszentéskor, sebes járásban. Égető f. a mell bal oldalában, nyugalmas ülésben, néha szúrással. Vértolulás a mellbe, erős ütérveréssel; mellvérpezsgés. Az összes mellbántalmak, többnyire nyugalomban érezhetők leginkább. — Erős szivdobogás, mely alatt egész melle megrázódik.

Az egész **hátgerincz** bőre alatt égetés, viszketés. Az alsó és felső **végtagokban** ficzomodási érzés, nagy gyengeség, bénulás.

Jegyzék. Azon körülmények, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. A légsző és tüdő nyákhártyájának beteges állapota: köhögés, nyúlós, sárgás vagy véres, a mellben füttyülő nyák-kiköpéssel; átlátszó, nyúlós, sárgás, bő nyák-olváasztás tüdőlob után; gyakori erős köhögés nehezen szakadozó nyúlós nyák-kiköpéssel typhusban. Fekélyes tüdővész. Nyákos állapota a torok, gyomor, belek és hólyagnak. Heveny és idült szivbántalmak. Szembetegségek; szempilla-gyulladás bő nyák-elváasztással; szempilla-rángások; heveny és idült, bő nyák- vagy geny-elváasztással járó szemgyulladások; köt-vérömlény (Echymoma coniunctivae); csarnok-geny (hypopyum); szürke hályog; fekete hályog kezdete; szaru-homályok; rosszul sikerült hályog-műtét után hasznos, — valamint mérges állatok harapása után.

S e n n a.

Átalában: vérpezsgés, kivált éjjel, mely miatt nem alhatik. Álmatlanság, nyugtalansággal, sirással a csecsemőknél. — Kólikaféle hasfájdalmak a kisdedeknél. Haszkorgás. Hasmenés, erőltetéssel.

S e p i a.

A **lélekre** nézve. Szomorúság, sirással. Igen aggódik egészsége miatt. Csüggetegség. Emberkerülés (Menschenscheu). Elégedetlenség. Haragosság. Részvétlen-

ség. Változó kedély. Gyenge emlékező tehetség; nem képes gondolkodni.

A **testre** nézve általában. Különösen hat a nőkre, ha a betegséghez illőleg van alkalmazva. Harag, önfertőztetés következtében fejlődött bajok. Méhkóros (hysterische) görcsök. Terhes állapotban fellépő bántalmak. Vérpezsgés; egész testében érzi az ütérverést. Nyugtalanság, rángások a tagokban. Kivéven a lovaglást, minden egyéb erős mozgásra enyhülnek a bántalmak, nyugalomban pedig megroszabbodnak; roszaabbulás este, éjjel; enyhülés meleg borogatás által. Nagy hajlam a meghülésre. Lanckadtság, erőtlenség; méhkóros gyengeség; ájulás. Csúzos f. kivált izzadásra hajlandó, karcsu nőknél; köszvényes csomók.

Sebhedt **bőr** a gyermekeknél. Barna, vagy vörnyeges, sömörféle foltok; gyűrűféle sömör. Szemölcs. Rühféle küteg. Bőrhámlás. Keles. Bubor (küteg), pemphigus. Megtörpült (verkrüppelt) köröm. Mirigy-nyirkdaganatok; köken (scirrhusse Verhärtungen). Köröm-bajok.

Káb-álm, minden harmad nap visszatérő. Nyugtalan álm, vérforrongás miatt. Tag-rángások álomban, sok beszélés, kiabálás. Álom által erőt nem nyer.

Láz. Az állati meleg hiánya miatt meg nem tud melegedni. Átfutó forróság, ülésben, sétálásban, harag, vagy heves beszélésben. Forróság és hidegség, szomjusággal, rohamonkint megjelenő. Erős izzadás, csekély mozgás után is; éji, szintén reggeli izzadások.

Fej-szédülés, sétálás, vagy irás alatt. Fejszédülés reggel felkeléskor. Fej-köszvény, émelygés, hányással. Reggeli fejfájás. Egyoldali fejfájás, megelőző fejnehézséggel. Fejfájás, fejmozgásban. Szétpréselő f., szűrő f., egyoldali vagy a homlokban. Fejrángás. Kopogó f. főképp a fej hátsó részében. Vértolulás a fej felé, forrósággal. Húzó f. kivált hátul. Fekélyféle f. szintén a hátsó fejrészben. — Külsőleg: fejdaganat. Viszketeg; fejfázás; varas fej, néha szivárgó. Kopaszodás. Akaratelleni fejrázás.

Szem-fájás, forróság és fejfájással. Nyomó f. a golyóban. Nehéz, lefüggő felső szempillák; szempilla-bénulat. Éji beragadása a pilláknak. Éjjel fel nem nyithatja szem-

pilláit. Szempilla-gyuladás; pilla-rángás. Száraz var a szempillán vagy szemöldökön. Könyezés. Szemgyuladás. Űveges, úszó szemek, kivált reggel felébredéskor. Szarufakadékok (Pusteln). Vértapló. Olvasás, írásban elfáradt szemek, a szemszögletek fájdalmával; ilyenkor néha homályos látás. Csak felét látja a tárgyoknak tisztán, a másik felét homályosan. Kezdő fekete hályog; sok fekete foltok, fátyol, tüszsikrák, fehér tündöklés a szemek előtt; zöld látvány a gyertyavilág körül.

Fül-szúrás. Sömör a kül-fülön. Fül-dag, genyfolyás. A zene igen érzékenyen hat a fülekre. Hirtelen siketség. Nehézhallás. Éneklés, csengetés, kopogás, zúgás, búgás a fülekben.

Orr-gyuladás, daganat; kivált az orrhegy gyuladt. Varas orrhegy. Rosz indulatu orr fekélyek. Orr-rák. Rosz szag az orrból. Hiányzó szaglás. Folyó nátha, fejfájással; sárga viz-folyás az orrból. Megkeményedett nyák az orrban. Orr-pöfeteg (Polyp).

Sárga **arcszín.** Egyoldali orbánczos arcgyuladás, rosz fogtól. Fejvár. Sárga foltok. Nyeregforma sárga folt az orron keresztül. Duzzadt arc. Sömör. Vörös küteg. Rezes arc. Küteg a szájszögleteken. Arcvizketeg. Feszés, összehuzott arczbőr. Állmirigy-daganat, fájdalommal. Az alsó állban, rángás alatt oly érzés, mintha kicsuklana. Szaggató f. az arczesontokban.

Fogfájás érintés, beszélés, rángás alatt; a terhes nőknél. Kopogó, szúró, húzó f. néha a fülig terjedő, kivált az odvas fogakban. Szaggató, lökö f. Fogfájás hideg léghuzamtól. Hidegség érzete a metsző fogakban. Foghús-dag; hólyagesák a foghúson; foghús-vérzés; foghús fekély.

Száj-daganat belsőleg. Rosz szag a szájból. Nyálfolys, sós izü. Foghús és szájpadat-fájdalom, mintha megégetett volna. Csípő f. a nyelvben, mint a borstól. — **Torok-f.** mirigy-daganattal. Nyelés alatt oly érzés, mintha czövek vagy csónó lenne torkában. Mondola-lob és genyedés. Sok nyák a torokban; harácsolás, mely által nyákot, néha véreset köp ki.

Rosz **szájiz,** mint régi náthánál. Minden étel igen sósnak vagy édesnek tetszik. Nincs étvágya; húst, tejet

nem ehetik; ezetet kíván, bort különösen, noha azelőtt nem volt borivó. Nagy szomjuság, vagy — épen semmi szomj. Valamint néha rendkívüli éhség. Evés alatt, vagy után megújulnak, vagy megnagyobbodnak azonnal a fájdalmak. Evés után felbőfögés; savanyuság a szájbán; nyeléső-égetés; haspuffadás; csuklás; szívdobogás; forróság; fejfájás.

Savanyu, keserű, bűdös tojás-izü felbőfögés. Felbőfögés után gyomorégetés. Gyomorromlat vajás étel után, vagy húsetel, kivált borjúhús által. Gyomor-savanyuság, életuntsággal. Émelygés, kocsizás alatt. Émelygés, hányás, ebéd után; a terhes nőknél. Émelygés, reggelenkint.

Gyomor-fájás evés után; vagy járásban; vagy ételnyelés után; legkisebb nyomásra fáj a gyomor. Nyomó f., mint a kötél, éhgyomorra, vagy még inkább kenyérevés után. Gyomor-göres, mell-görcsessel; összehúzó f.; szaggató fúrás a keresztig. Szűrő, égető f.; kopogó f. Üresség érzete.

Nyomó, kopogó, kivált szűrő f. a májban, lépben. Fúró, feszítő szúrás mindkét résztáján, mozgásban. Májgyulladás.

Has-f., terhes állapotban. Nyomás, nehézség a hasban, feszítés érzelmével, mintha hasa megpukkanna. Kemény haspuffadás. Vastag has az anyáknál. Hasvizkór. Has-f. a köldöktől a szeméremtestig. Metsző f., főkép mozgásban. Összeveretés érzete a belekben. Hidegség vagy — még inkább forróság a hasban. Has-göres; összehúzó f., a mellre terjedő, bőfögés által elmuló. Szűrő, fúró f. a köldök táján; itt-ott kopogó f. Haskorgás. Üresség érzete. Szúrás az ölben. Nyomó f. a lágyék jobb oldalában; nevetés alatt nyomó f. a sérv helyén. — Külsőleg, f. a hasizmokban, mozgásban, csak éjjel; szúrás a hasizmok jobb oldalában, látható rángással. Barna hasfoltok.

Székszorulás, kivált terhes nőknél. Szorulás után, reggel nyák-ürülés. Kocsonyaféle szék-ürülés, hasmetszéssel. Zöldes, savanyu vagy rothadt szagu hasmenés a gyermekeknél. Gyengítő hasmenés. Véres hasmenés. Összehúzó f. a végbélben; végbél-viszketés, égetés, hemzsegés, szúrás. Nedv-szivárgás a végbélből. Folyó aranyér. Aranyéresomó-kidudorodás. Végbélszakadás.

Gyakori késztetés a **vizelésre**, de nem vizelhet. Hólyag-görcs. Vízelésre való nyomó késztetés. Vízelés első álomban. Vízelőcső-görcs; égetés a csőben és hólyagban. Utólagos takár (Nachtripper).

Férfi-nemző-részek, főleg a tők izzadása; viszketése. Viszkető küteg a makk és előbőrön. Takár. Makk és előbőr-fekély. Tök-f.; tökzsacskó-daganat. Nagy ösztön az elhálásra és erectiók; vagy — gyenge nemitehetség. Pollutiók; ezek után, nem különben elhálás után testi, lelki gyengeség. — Forróság a női nemző-részekben. Összehúzó f. a méhüvelyben. A szemérem-ajkak belső részén viszkető küteg, daganat. Lefelé nyomó f. a méhben, szorongó lélegzettel. Méh és méhüvely-szakadás. Mélnyak-keményedés. Méhrák. Sebhedt, vörös szeméremtest. Szűrés a szeméremtestben; **viszketeg**. Közösülés után vérmenet a méhüvelyből. Tisztulás, csekély mérvben. Az idősb nők rendetlen tisztulása okozta bántalmakban igen hathatós. Tisztulás előtt hasfájás; tisztulás alatt nehéz kedv, összeveretés érzelme a tagokban; fog-, fejfájás. Magtalanóság. Abortus. Fehértólyás, sárgás, zöldes vizalakban, vagy rothadt szagú, genyformú; viszkető, felevő. Fehértólyás alatt szűrés a méhüvelyben. Terhesség alatt fellépő bántalmak.

Légcső-szárazság; rekedtség náthával. Köhögés a légcsőben vagy mellben levő ingertől. Száraz köhögés, mintha gyomrából köhögne, kivált este az ágyban, émelygéssel, néha keserű hányással. Reggeli vagy esti köhögés sok sós, vagy rothadt izü nyák-kiköpéssel. Nehezen felszakadó nyák. Zöld, sárga, genyféle kiköpés. Véres kiköpés reggel, este, napközben pedig nyákos. Köhögés alatt mell és hát-szűrés. Tüdő vész.

Mell-szűkület, szorongás, rövid légzés; kivált este és éjjel. Fuladozás minden csekély mozdulatra. Mellszorultság, a mellen fekvő nyák miatt. Nyomó f. hajolásban; a mellsontban is. Mell-érdesség, mint a nyers hústól. Égető f. a mellsontban. Vértolulás a mellbe; vérpezsgés. Szívdobogás este, belszorongással; kimaradó szívverés. — Külsőleg, barna mell-foltok. Szűrés az emlőkben, kivált hideg légben. Sebhedt csecsbimbók.

Égető szaggatás a **hát** és **keresztben**. Gyengeség a keresztben, járásban. Hát- és nyakfesz. Hátborzadás. Barna foltok, viszkető kütég a háton. Vörös, sömörféle foltok a csipben és a nyak mindkét oldalán. Vörös foltok a nyakon és az állon. Hónalyban való izzadás. Hónalymirigy-dag, genyedés. Sömör a hónalyban. Ficzamodás érzete a vállakban.

Feszesség, hidegség a **karokban**, mintha benuáltak lennének. Szűrő f. a karokban és kézizületekben, mozgásban. Oly érzés a könyök és ujjizületekben, mintha rövidek lennének. A felső kar közepén gyuladt, kemény daganat. Feszesség a könyökben; viszkető var a könyökön. Rühféle kütég, var a kézen. Köszvényes f., szűrő, húzó f. az ujjizületekben. Ujj-görbülés. Eltörpült köröm; körömméreg.

Csip-f. szaggatással. Csip-köszvény. Lábszár-bénulat kivált harag után. Lábszár és láb-daganat, hidegség. Feszesség a lábszárakban. Összeszorító f. a felső lábszárban, menésben. Szaggató, lökö szúrás a felső lábszárban, felkiáltásra kényszerítő. Húzó, szaggató szúrás a térd, alsó lábszár és talpban. Fájdalmas térd-dag. Fehér térdvagy czomb-dag (tumor albus). Térd-fesz; feszesség a lábizületben. Szorító f. a lábikrában, főleg éjjel. Éji nyugtalanság az alsó lábszárban. Oly érzés a talp és lábizületben, mintha rövid lenne. Talp-hemzsegés, zsidbadás. Égetés a lábban. Lábizzadás; hüdös lábizzadás; elnyomott lábizzadás. Sark-fekély. Eltörpült lábujj-köröm. Égetés, szúrás a tyukszemben nyugalomban is; felkiáltásra kényszerítő, mihelyt valamihez ütődik.

Jegyzék. Azon betegségek, azon körülmények, melyekben e szer specificé működik, kivonatban ezek. (Caeteris paribus, nyulánk, gyöngéd, érzékeny nőkre különösen hat: hőszám- és fej-bántalmakban fő gyógyszer.) Nagy érzékenység a szabad lég iránt. Idegbántalmak. Szomorú, levert kedély, sirásra való hajlammal; komolyság; melancholia; gyenge emlékező tehetség; apathia. Köszvényes fejfájás, kivált a fej hátsó részében, fúró fájdalommal, mely miatt többször felkiált. Szem- szempilla-lob; száraz var a pillaszélein; a pillák éji összoragadása; pillabénulat; göresös összehuzatása a pilláknak; homályos látás; fekete foltok, fityol, legyek a szem előtt; kezdő fekete hályog. Tulérzékeny hallás; fül-zúgás,

búgás, -csengés. Orrvérzés csekély rázatás után. Sárga arcz-folt; szintén az orron. Állandó gyomornyomás, szivdobogás és bolszorongással, felbőfögre való ingerrel, a nélkül, hogy felbőföghetne. Émelygés, hányás, fogfájás a terhes nőknél. Gyomor-üresség érzete; összehúzó görcs. Elnyomott hősám vagy igen csekély; görcsfájással járó hősám, mely előtt forróságot, álmatlanságot érez a szenvedő, szüntelen nyujtózkodik; felevő, vizenyős, sárgás fehér-folyás; méh-, méhüvely-szakadás (prolapsus); méhkeményedés; méh-rák; hajlam az abortusra. Gyakori pollutiók. Száraz köhögés, szüntelen ingerrel; szintén: fehérés, sós izü kiköpéssel. Kifelé nyomuló f. a mellben. Kisebesedett, vérző csecsbimbó a szoptatóknál. Szivbetegségek, erős, remegő, egyenetlen dobogással. Átalában: vérpezsgés; gyakran előforduló, átfutó forróság. Hysteria; innét eredő gyengeség; ájulás-rohamok. Gerinczagy-sorvadás. Bőr-viszketeg, ez után bőrégetés; száraz, lehámló sömör; száraz rüh; égetőleg viszkető, nedves, varas sömör; csalánküteg; bőrpálás (intertrigo); nedves, fakadékok által meglepett rühes bőr. Sulfur után a sepia különös figyelemre méltó különféle bőr-bántalmakban.

A **lőlekre** nézve. Melancholia; szomorú, engedékeny kedély. Bátoratlanság; ijedezés, főleg zörejre. Belszorongás; életunottság; honvágy. Semmi kedv a foglalatosságra. Haragosság; akaratosság. Gyenge emlékező tehetség. Szórakozottság. Rögeszmék (fixe Ideen); ugyanegy tárggyal foglalkozik szüntelen. Elmeerőltetés okozta bántalmak.

A **testre** nézve általában. Scrophulosus, angolkóros bántalmak. Golyva (Kropf). Mirígy-daganatok, keményedések, genyedések, többnyire fájdalom nélkül. Fájdalmas csontgyuladások, daganatok; csontszu (Knochenfrass). Mercur következményei ellen. Nehéz járás a gyermekeknél. Tag-rángatódzás; heves ránggöresök. Nehézkór, éjjel, holdujuláskor. Geliszta-bántalmak a görvélyeseknél. Vérpezsgés kevés borivás után. Nagy ideggyengeség. Az időváltozásokat előre megérzi. Holdváltozáskor lépnek fel leginkább a bántalmak. Különös hajlam a meghülésre, mihelyt csizmáit lehuzza.

Igen érzékeny, fájdalmas **bőr**. Viszketeg az egész testben, vagy csak a hát, lábak vagy vállakban. Anyajegy

(Muttermal). Szemöles. Himlőféle kütteg, fakadékok az egész testen, vagy egyes részein. Nyirk-, mirígy-dagana-
tok, keményedések, genyedések. Golyva. Jó és rossz in-
dulatu genyedések. Majd mindennemű fekélyek: taplós,
felevő, rothadt, sipolyos (fistulöse), rákféle fekélyek. Vad-
hús. Körömméreg. Vértapló (Blutschwamm). Íztapló
(Gliedschwamm). Csont-bántalmak; csontdaganatok; csont-
szú. Vérércsomók. Köröm-bántalmak.

Álmosság álom nélkül. Álmatlanság, éji vérpezsgés
miatt. Borzasztó álmok. Alvajárás.

Láz: gyakori borzadás, majd minden mozdulatra. Át-
futó forróság, többször napjában. Váltóláz, fázás nélkül,
leginkább csak forróságból, kevés izzadásból álló. Ge-
liszta-láz a görvélyes gyermekeknél. Sorvasztó láz, hosz-
szadalmas genyedés alatt fejlődő. Rossz szagu izzadás; bő
izzadás éjjel, vagy reggel, vagy minden csekély mozgásra.

Fej-kábultság, mint részegségben. Fejszédülés, több-
nyire reggel; midőn fölfelé pillant, vagy kocsizás alatt:
néha hányásra való késztetéssel. Fejfájás a fej hátsó ré-
szétől a nyakig, gerinczig terjedő. Nehéz fej, mindennap
dél-től estig. Feszítő, préselő f., mintha a fej szét akarna
repedni. Szaggató f., néha egyoldali, szúró fájdalommal a
szemekben és arc-csontokban. Kopogó f. vértolulással.
Fej-forróság. Lökés, rángás a fejben; vagy oly érzés,
mintha a fejben valami eleven lenne. Fejfájás után homá-
lyos szemek. Elmeeröltetés miatti fejbántalom. — Külső-
leg, érintésre igen érzékeny fej. Nagyobb fej a gyerme-
keknél; nyílt kutacsok (Fontanellen). Csomók a fejbőrön.
Viszkető, szivárgó fejvar. Hajmenés, fésülésnél.

Szem-fájás reggel, mint a szárazságtól, vagy a szembe
esett idegen testtől. Viszketés, csipdesés, forróság a sze-
mekben. Szemgyuladás. Könymirígy-dag; könyvsipoly.
Vértapló; szaru-fekélyek. Görcsösen bezárt szempillák.
Összefolyó betűk, olvasásnál. Messzelátás. Homályos lá-
tás; mint valami szürke takaró által gátolt látás. Fekete
foltok, szállongó apró állatok, fátyol a szemek előtt; hirte-
len vakság egyes rohamokban; szürke, vagy fekete hályog.

Fül-f. szúrással. Fúró, kopogó f. Var a fül mögött.
Külső fül-dag; fülből folyó geny, fül-serczegés mellett.

Füldugulás, egy pattanás által megnyíló. Nehéz hallás, a beszélést különösen nehezen hallja, kivált holdtöltével. Fül-zúgás, bűgás, harangozás; nyelés alatt fülropogás. Fültömírgy-dag; keményedés. Fülcsont-szu.

Orr-csont-f., érintésre. Vájó f. az orr felső részében, nyomásra igen érzékeny. Fekélyféle f. a fejjel terjedő. Orr-gyuladás, mercur nagyobb adaga után is. Orr-pöfete (Polyp). Orr-vörösség, viszketés (kivált az orrhegy), varas hólyagesákkal. Kelés az orron. Varas, fekélyes belső orr. Vérfolyás. Hiányzó szaglás.

Arcz-foltok. Vörös arcz- és orr-foltok kivált ebéd után. Arczforróság; viszketés. Fekély az arczon. Fölrepedezett arczbőr.

Ajk-dag. Fekélyes szájszögletek. Varas ajk-küteg. Fekély az ajk piros részében. Ajk-rák. Sömör az állon. Áll-görcs. Az alsó állban húzó szűrő f. éjjel. Alsó állcsont-daganat. Allírgy-dag, érintésre fájdalmas.

Fog-fájás a lég-beszívástól, vagy meleg ételtől. Húzó, rángó, szűrő, de kivált szagató f. a fogakban, éjjel. Elvált fogak. Foghús-gyuladás, daganat, sebhedtség, vérzés.

Száj-szárazság. Rossz szag a szájból, kivált reggel. Nyákos száj. Oly érzés a nyelven, mintha hajszál lenne rajta. Sebhedt nyelv. Egyoldali nyelv-dag. Fekély a szájpadlaton. Vizrák (Wasserkrebs) a szájuiregben.

Torok-fájás, sok nyákkal a torokban. Nyelésalatt sebféle f. Nyelesap-dag. Nyelés alatt a híg étkek könnyen az orron jönnek ki.

Semmi **szájiz**; keserű, reggel. Nagy szomj, étvágy nélkül. Nagy éhség, étvágy nélkül. Átalában semmi étvágy, de különösen a főtt, meleg ételt utálja és hideget kíván. A kised nem akar szopni és ha szopik, a tejet kihányja. Évés után álmoság, gyomorégetés, savanyu szájiz; savanyu fölbőfégés, geliszta-hugyozás, hányás, gyomor és has-nyomás. Émelygés reggelenként, fej és szemfájással, midőn szemét forgatja; vagy émelygés, mely alatt keserű viz tolódik fel szájába. Émelygés erős testmozgás után. Hányás minden ital, étel után.

Gyomor-nyomás, sebes ivás, vagy minden étel után.

Gyomor-f., nyomásra. Nehézség a gyomorban. Kapkodó f. Gyomorégés.

Dagadt, kemény máj. Szűrő f. kivált a bal résztájjon.

Has-fájás, melynél a kezek sárgák, a körmök kékek. Forró, feszes, kemény has főleg gyermekeknél. Alhas vastagság. Kólika, szorulástól. Csipdeső, metsző has-f., hasmenés nélkül is, kivált az alhasban. Égető f., az alhasban. Meleg (száraz) borogatásra enyhülnek a fájdalmak. Fájdalmas lágyék-sérv. Lágyékmirigy-dag: gyulladás. Haskorgás. Felakadt szelek.

Szék-szorulás; kemény szék, csomós darabokban; — néha hasmenés fájdalommal; véres nyák-ürülés. Szűrés, égetés a végbélben, székelés alatt is.

Erőltetés a **vizelésre**; szüntelen erőltetés, csekély ürüléssel. Akaratelleni vizelés éjjel álomban. Hólyag-pöfeteg.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Vörös foltok, viszketeg a makkon. Előbőr-dag, viszkető, szivárgó kiütéggel. Tökzsacska-dag, az összegyűlt vizzel. Viszkető, nedveses folt a tökzsacsón. Rendkívüli ösztön a közösülésre; ez után bénulás érzete a fej egyik oldalában, összeveretés a tagokban, vagy — hiányzó nemi ösztön, közösülési gyengeséggel. — Nőknél: sokáig elnyomott hószám. Szeméremvizketés. Abortus. Fehérfolyás, tejféle, darabonkint menő, megelőző hasmetszéssel; csipős, kisebesülést okozó fehérfolyás.

Légcső. Érdesség, sebhedtség a gégében. Köhögés, hideg ital után. Megrázkódtató köhögés; fulasztó éji köhögés. Száraz köhögés, sebhedtség érzetével a mellben. Nyák, vagy méginkább geny-kiköpés. Vériköpés, mély, üres köhögéssel. Tüdő-vész.

Felakadozó légzés hanyatfekvés, hajolás, sebes menésben. Rövid légzés, csekély kézi munka alatt. Mell-szükület.

Mell-nyomás. Szűrő f. a mell oldalában, néha a háton keresztül. — Külsőleg, gyuladt csecsbimbók a nőknél; emlő-genyedés, kivált szoptatás alatt; emlő-keményedés.

Kereszt-fájás. Lágyék-daganat; gyuladás, genyedés. Szúrás a lágyékban ülésben, vagy fekvésben. Hátgerincz daganat, görbüles. Nyak-mirigy-daganat, genyedés.

Húzó, de leginkább szaggató f. a **karok**, kezek és ujjakban; lankadtság, remegés csekély munka után. Karzsibbadás, ha rá fekszik; éji kéz-zsibbadás; kezdő bénulás a karokban és kezekben. Csontdag a kézháton. Égetés az ujjakban.

Húzó, szaggató f. az **alsó végtagokban**. Zsibbadás, főleg ülésben. Bénulati érzés. Kelés a felső lábszáron és lábikrán. Térd-szaggatás. Térd-dag; térd-tapló. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus). Oly érzés a lábikrában, mintha rövid lenne; összeszorító f. Lábikrazsibbadás. Csontszu, az alsó lábszárcsontban. Éji lábszibbadás. Lábdag, kivált reggel. Lábizzadás; büdös lábak; elnyomott lábizzadás. Fájdalmos, kemény talpdag; összeszorító talpf. Nagy lábujj-fesz. Fekélyes nagy ujj.

Jegyzék. Azon betegségek és körülmények, melyekben e kiünnő szer használandó, kivonatban ezek. Átalában holdváltozásokor fellépő különféle bántalmak. Sok olvasás, irás, szóval elme-erőltetés okozta lankadtság, kimerültség. Almatlanság. Alvajárás. Görvély-kór. Geliszta-láz görvélyeseknél. Holdváltozásokor megújuló bántalmak; ekkor megjelenő nehézkör. Idült gyengeség. Nyomó, préselő fejfájás; migraine. Szempilla-görcs; szaru-homály; szarufekély; szürke hályog; kezdő fekete hályog; szemgyengeség; könymirigy-dag; könymirigy-sipoly; szem-velős tapló. Nehézhallás. Orr-fekélyek; szaghiány. Émelygés, geliszta-hugyozás, idült nyomoromlás hányással. Csekély hószám; tejszerű fehérfolyás. Tök-dag az összegyűlt víztől (hydrocele). Térd-tapló. Tüdőfekélyek; tüdővész. Úterdag. Gerincz-bántalmak. Kar-sóványodás, az ujjak zsibbadásával, gyengeségével. Büdös lábizzadás. Scrophulosus daganatok, keményedések, genyedések; felfakadásnak induló pokolvar (kopogó fájdalom mellett); gonosz indulatu fekélyek. Heveny és idült csont-gyuladás; csont-szu. Merkurialis fekélyek. Sipolyok. Rákféle fekélyek.

Solanum nigrum.

Átalában: hemzsegés a tagokban. Rángások. A tagoknak görcsös elforgatása. Zsongos görcsök. Nehézkör. Összehuzatása az inaknak; ugrándozás. Görcs-ne-

vetés; görcsös szájgörbülés. — Görcsös elgörbülése a kezeknek. Húzó f. az ujjakban. Lábikragörcs. A lábaknak befelé görbülése.

Spigelia.

A **testre** nézve általában. Csúzos, köszvényes fájdalmak. Igen nagy érzékenység a külső hideg lég iránt. Gyengeség, csekély mozgás után a szabadban. Vérércsomók.

Borzadozás kivált reggel, kevés mozgás után. Átfutó forróság. Hurut, nyák, geliszta-láz. Ál-láz, (verlarvtes Wechselfieber); midőn tudniillik bizonyos időben láz helyett, fej és arcfájást érez.

Fej-széduiles, émelygéssel. Időszakonként megjelenő fejfájás. Fejfájás a fej hátsó részében. Fúró, szaggató, nyomó, szétrepesztő, lökö fejfájás. Kopogó szúrás a homlokban, kalapácsolás a fülekben. Minden lépés, vagy fejmozgásra agyrázkódás érzete. A fejfájások általában nagyobbak minden csekély mozgásta, zörejre. — A fej hajás része érintésre fájdalmas.

Szem-fájás, mélyen a szemgödörben. Nyomó f. a szemgolyóban, kivált szemmozgatásnál. Oly érzés, mintha a szemgolyó nagyobb lenne. Szúró, fúró f. a szemekben. Hemzsegés. Forróság, égetés a szemekben, mely miatt szemeit bezárja. Szemgyuladás; köszvényes is. Duzzadt erek a szemgolyón. Szaruhártya-lob. Szempillagyuladás; fekélyedés. Könyvezés. Nehéz felnyitása a pilláknak, fájdalmas feszességgel. Messzelátás. Fényes szikrák a szemek előtt. Kezdő fekete hályog.

Préselő **fül-fájás**. Földugulás, nehéz hallással, vagy e nélkül. Időszakonkénti siketség. Suttogás, zúgás kopogás a fülekben.

Orr-viszketeg. Hemzsegés, szúrás, fúrás, csipdesés az orrban, kivált gyermekeknél.

Duzzadt **arcz**, kivált alvás után. Időszakonként megjelenő arcfájás. Szaggatás, égetés, kivált nyomás a járomcsontban. Csontdag a halánték táján. — Feketés kúteg a felső ajkon. Nyomó f. az alsó áll-szögletben.

Kipréselő **fog-fájás** ebéd után; éjjel az ágyból kiüző. Rángó, szaggató f., kivált az odvas fogakban, légbeszívás, hideg víz által nagyobb.

Száj-büdösség. Szűrő szárazság reggel felébredéskor. Sok, fehér, habos nyál; fehér, sárga nyák. Fölrepedezett nyelv. Égető hólyagesák a nyelven és szájpadlaton. — Rosz **szájiz.** Semmi étvágy; nagy szomj; vagy — igen nagy éhség, émelygéssel. Bőfögés. Émelygés éhgyomorra, mintha valami a gyomorból a torokba jönne.

Nyákos **gyomor.** Nyomó f. mint valami tehertől. Szűrő f., felakadozó légzéssel. — Puffadt, kemény **has.** A köldök táján nyomó f., mint valami tehertől. Hascsikarás. Metsző f. a köldök táján, borzadással, hasmenés és sok vizezéssel. Haskorgás; szűrés. Lágyék-sérv.

Kemény, nyákos **szék;** vagy nyákos hasmenés; gelisztahasmenés. Hemzsegés, **viszketés** a végbélben. — Akaratelleni **vizelés,** cseppekben, vizelőcső-égetéssel. Hemzsegés a **makkon;** egyoldali mákk-daganat.

Nátha; hurut; e mellett száraz forróság szomj nélkül, kidüledt szemek, siránkozás, fejfájás. Köhögés a szabad légtől, sebféle mell-fájdalommal. Heves, mély, száraz köhögés, majd fuladásig.

Mell-szorongás; nyomás. Összehúzó f. a mellben, nehéz légzéssel. Metsző, szaggató f. Légzés alatt mellszűrés. Mell-vizkór, organicus hibák következtében. Heves, látható, hallható szívdobogás, mellszorongás és belszorongással; kivált előrehajolásban, vagy ülésben. Szivgyuladás; organicus szívbántalnak (amennyire lehetséges a gyógyítás).

Összeveretés érzelme a **kereszt-ben,** nyugalomban is; szűrés. — Nehézség, remegés a **karok-ban;** zsibbadás; rágás. Lökő szűrés a könyökben. Húzó, szorító szaggatás a kéz-csontokban. Kemény csomócskák a tenyeren, égető viszketéssel.

Feszítő, szűrő f. a felső **lábszárban;** sebes menésben. Heves szűrés a térdben; térd-fesz. Szűrő lökések a lábizületben. Szemölcsféle kinövés a nagy ujjon.

Jegyzék. Kivonatban — ezen betegségekben hasznos különösen a spigelia. Csúzos, köszvényes bántalmak; ilyféle szemgyuladás;

szempilla- és mirigy-lob, sok nyák-elválasztással. Szem-idegbántalmak; fekete hályog (kezdetben); talán némileg: az üveghályog. Agy-gyuladás- és vízkór a gyermekeknél. Fülzorítás; nehéz hallás. Csúzos fogfájás. Ideges arcz-f. Geliszta-kór. Szivgyuladás; esúzos szivlob. Chronicus szivbántalmak; hullámzó, rendetlen, remegő szivdobogás; idült szivbántalmak, köszvénynyel, nehéz légzés, fuladozással; szivtultengés, -tágulás; ütérdag. (Átalában, hol gyökeres gyógyítást eszközölni nem lehet, — ott palliativ igen enyhít a spigelia gyógyíthatlan szivhajokban.)

Spongia.

A fésire nézve átalában. Mirigy és nyirkedény-bántalmak. Mirigy-daganatok és keményedések. Golyva (Kropf). Testi, lelki lehangoltság. Nyugalomban, vizirányos fekvésben legjobban érzi magát.

Pázás az egész testben, de kivált a hátgerinczben. Átfutó forróság. Éji izzadás.

Vértolulás a fej felé. Arcz-daganat. Áll-mirigydaganat. Nyálfolyás. Szúrás, égetés a torokban.

Tök-daganat, keménységgel, ödém-sinordag.

Rekedtség; köhögéssel, frithával is. Gyenge, tisztátalan, beszélés vagy éneklésben felakadó hang. Fájdalom a gégében, érintésre, vagy ha nyakat mozgatja. Dugulás érzete a gégében, felakadó légzéssel. **Gége, légső, hörg-** (Bronchien) gyuladás. Allhártyás torokgyík (Croup, häufige Bräune). Gége sorvadás.

Megrögzött köhögés, rekedtséggel, sárga kiköpéssel. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Tüdő-vértorlat (Blutcongestion). Száraz, üres, csaholó köhögés, éjjel, nappal. Lassu, mély légzés. Füttyülő légzés. Légső-hörgés.

Meli-fújás, mellszükülettet. Mell-szúrás. Égetés a mellben. Vérpezsgés a mellben csekély mozgásra, belszorongás, fuladozással, émelygés és nagy gyengeséggel.

Görcsfájdalom a **nyak**-izmokban. Kemény mirigy-dag; golyva (Kropf).

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben kitünő erővel bir, e következendők. A légső nyákhártyájának gyulasztó állapota; rekedtség, érdesség, égetés a légsőben; néha nyúlós nyák-kiköpés; légsővész; catarrhus, száraz köhögés rekedtséggel, láz nélkül; heveny-hörg-lob; hártás torok-gyík — Croup — (aconit után

adandó); száraz köhögés, nehéz légzés, inger a köhögésre, oly nagy rekedtség, hogy tiszta hangot nem adhat a szenvedő: láz nélkül. Mirígy-daganatok. Tök-lob (spongia és clematis felváltva); tök-dag, keményedés; idiült tök-dag, fájdalom nélkül, vagy csak időszakonként megjelenő tompa, vagy szúró fájdalommal.

Squilla marina.

A testre nézve általában. Mozgásban nagyobb, nyugalomban enyhébb fájdalmak. Nyugtalanság a végtagokban. Bugyogás érzete kivált a váll-lapoczkában, a hát és felső karban. Görcsös mozgások, rángások, ideges gyengeségben.

Vörös **bőr**-foltok. Sebhedt bőr a tagok közt. Mirígy-daganatok. Vízkepek.

Láz. Jéghideg kezek és lábak; forró test. Száraz, égető forróság.

Fej-szédülés, émelygéssel. Felébredéskor nyomó nehézség a fejben. Fájdalmas érzékenység a fejtetőben; szorító f. az oldalakban. Húzó szúrás a fejben. Kopogó f. felkeléskor.

Összehúzó f. a **szem**-ben; a bal szem láthatólag kisebb. A felső pilla dagadt és lecsügg. Mereven nézés. Szemei előtt feketét lát és mintha valami forogna.

Sok nyák a **száj**-ban. Égetés a torok és szájjadlaton. Kellmetlen, édeses szájjiz. Majd émelygés, majd hasmenés, felváltva.

Gyomor-nyomás, mint a kötél. Gyomor-lob. Igen érzékeny, fájdalmas **has**; puha haspuffadás. Bélgyladás. Metsző, csipdeső f. a hasban. Hasvízkór. — Külsőleg, kotyogás, bugyogás érzete a has bal felében.

Székszorulás; vagy vizenyős hasmenés; barna, fekete vagy nyákos geliszta-hasmenés. Büdös, emésztetlen székletételek. Véres szék.

Gyakori késztetés a **vizelésre** és egyszermind a székelésre. Nagy mennyiségű vizelés; vagy — csekély vizelés. Vöröses vizelet, vörös ülepzettel. VÉR-vizelés. Vizelet után erőltetés a vizelésre. Szúrás a csőben. Tökfájás.

Légcső. Köhögés hideg ital után. Rövid, száraz köhögés; erős köhögés, torok-szárazság és has-rázkódtatással.

Köhögés oldalszúrás-, fejfájással, sok nyák, néha véres nyákkiköpéssel bő mennyiségben. Köhögés alatt nyomás a vizelelhólyagra; köhögés előtt, hörgés. Sebes, rövid légzés. **Mell**-szűkület, az ágyban felülésre késztető. Oldal-szúrá-sok. Vértolulás a mellbe. Tüdő-lob; oldalnyílalás. Mell-vizkór.

Hát és nyak-feszesség. **Kar**-rágás. Ráinggörcsök a végtagokban.

Jegyzék. Azon szerek sorában méltó helyet foglal, melyek a bőr-, mell-, has-vizkórban használatnak. Hasznos a tüdő-, vagy mellhártya-gyuladásban, nyulós nyákkiköpés mellett; nem különben a nyákos tüdővészben is alkalmazható.

Stannum.

A **lelekre** nézve. Komoly, rásztkóros kedély. Emberkerülés, szótalanság. Nehéz kedv, sirásra való hajlam. Alvajárás (Somnambulismus).

A **testre** nézve általában. Rásztkóros méhkóros fájdalom, göresök. Nehéz-kór-rohamok, este; ráinggörcsök a gyermekeknél fogzás alatt. Sorvadás. Bénulat. A bántalmak nyugalomban lépnek fel, mozgásban enyhülnek.

Láz. Hát-borzadozás, este, szomjusággal; borzadás az egész testben. Égető forróság a tagokban. Legkisebb mozgásra, szorongó forróság. Lappangó láz; geliszta-láz. Gyengítő izzadások.

Fej-szédülés; mintha a tárgyak messze esnének. Fejfájás, émelygéssel. Kábító nyomás, nehézség kivált a homlok táján. Göres-fejfájás, mintha fejét csavarnák, összefüznék. Fúró fejfájás. Kopogó f. a halántékokban. Szagató f. kivált a hátsó fej-csontokban. Szúró f. a homlokban, kivált köhögés alatt, vagy oly érzés mellett, mintha a homlokon minden kiesnék.

Nyomó f. a szemekben; ezeknek belső szögleteiben. Égető, csipdeső, viszkető szemfájás. Szemrágás. Geny-daganat a szem belső szögletében. Szempillák beragadása éjjel. Szivárvány-látás gyertyavilágnál.

Megrögzött **arcz**-fájás, nyomás főleg a járomesontban é szemüregben. Összehúzó f. az arczcsontokban. Szag-

gatás a járomcsontban az alsó állig. Metsző szúrás az alsó állban. Fájdalmas állmirigydaganat.

Rángó **fog**-fájás minden fogban, arczforrósággal; csak a szabadban enyhülő. Aly érzés, mintha a fogak hosszabak lennének; foginogás.

Száj-büz. Savanyu nyálfolyás. Nehéz beszélés gyengeség miatt.

Torok-fájás, mintha dagadt lenne. Metsző f. a nyeldeklobben; torokszárazság; kaparás; sok nyák a torokban. Hörg-lob (Bronchitis).

Savanyu, keserü **szájiz**. Émelygés, evés után; geliszta-hugyozás; ökröndözés; hányás, mely által epét, emésztetlen ételt, vért hány ki.

Gyomor-nyomás ebéd előtt. Gyomorgörcs, keserü böföggel, hasmenés és éhség mellett. Nyomó, égető, metsző f. a **máj**ban; szűrő, nyomó, összeszorító f. a lépben.

Puffadt, érintésre fájdalmas **has**. Rásztkóros, méhkóros alhas-görcsök, kivált a köldök táján. Üresség érzete az alhasban. Csipdeső, metsző, szűrő, vajú, sebféle f. az alhasban. Korgás, bugyogás érzete az alhasban; bal oldalában oly érzés, mintha ott sery támadna.

Szék-szorulás; nehéz szék; vagy — hasmenés, borzadozással és oly érzéssel, mintha még több akarna lenni; hasmenés nyákürüléssel. A végbélben nyomó f., viszkető szúrás. Szalag-geliszta szülte hántalmakban. — Hiányzó inger a **vizelésre**, mint a hólyag érzéketlenségéből.

Gége-érdesség; rekedtség. Hosszadalmas hurut. Sok nyák a légcsőben. Erős, megrázkódtató köhögés, este az ágyban. Zöldes, édeses kiköpés; vagy sós izü és sárgás; vagy húzós, darabokban jövő kiköpés; vérköpés. Köhögés alatt sebféle mell-fájás, szúrás. Tüdövész; légcsövész.

Mell-szükület, este fekvésben, belszorongással, mely miatt ruháit fel kell oldania. Fuladozás fekvés vagy menésben. Nyomó mellfájás, mint valami tehertől. Szűrő f. a mell bal felében, midőn jobb oldalra fekszik, vagy mély léghzetet vesz. Sebféle f. a mellben. Mell-gyengeség; üresség érzete. Mell-vizkór. — A kisednek nem izló, rosz anyatej.

Bénulati nehézség a **karokban**. Nyomó szaggatás a

karok, kezek és ujjakban. Kéz-gyengeség, remegés, rángás. Kéz-égetés; daganat főleg éjjel; fagydaganat. Ujj-görbülés. — Szintén, bémulati nehézség az alsó végtagokban. Térdsuklás, menésben; térd-fesz. Égető forróság a kezekben. Daganat a bokában este.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. Ideg-bántalmak; rángások; görcsök; nehézkór: kivált gyermekeknél geliszták következtében. Hypochondria. Hysteria. Melancholia. Lappangó láz. Húzó, nyomó f. az arcz-csontban; ideges arczfájás. Gyomor-, bél-görcs. Májbántalom. Szalag-geliszta. Torok és légsőbajok: torokérdesség, rekedtség, köhögés bő nyák- vagy geny-kiköpéssel; fekélyes, nyákos légsővész; nyákos görcs-fuladás (asthma). Gyakori pollutiók. Fehérfolyás sorsvasztó lázzal. Gyengítő izzadás nappal, vagy éjjel.

Staphysagria.

A **lélekre** nézve. Szomorúság, néha haragossággal; haragjában mindent eldob. Sirásra való hajlam; epekedés. Nagy közönyösség; phlegmaticus kedély. Változó kedély. Belszorongás a jövő miatt; sebes menésben gyakran visszatekint, mintha valakitől félné. Gyenge emlékező tehetség, annyira, mikép néhány percz múlva nem emlékezik az olvasott, vagy történt dolgokra.

A **testre** nézve általában. Ráztkóros, méhkóros bántalmak. Görvélyes, angolkóros bajok. Köszvény; köszvényes csomók. Mercur, önfertőztetés, harag következményei ellen.

Bőr és az alatti részek. Sömörféle, száraz, kérges kiütég, esti viszketéssel, vakarás utáni égetéssel. Sömörféle fekélyek. Viszketeg, mint a balhától, kivált reggel, az egész testen. Itt-ott bőrégetés. Csomós kiütég az egész testen, viszkető, égető. Gyakori kelések. Íztapló (Glied-schwamm). Metszett sebek. Mirigy-daganatok; keményedéssel is. Csontgyuladás, daganat, csontszu.

Nappali **álmosság**; éjjel el nem alhatik a sok gondolat miatt. Nyugtalan álom borzasztó álmak miatt.

Váltóláz este egyedül csak fázásból álló; harmadnapos láz, súlyos (skorbut) tünetmennyekkel. Éjfél utáni izzadás, néha rothadt szagu.

Fej-szédülés, melynél minden körülforog, oly érzés, mintha az agy szét lenne tépve. Kábító fejfájás, néha fúró fájdalommal. Fejnehézség, kivált a homlokban és az orr fölött. Oly érzés, mintha a homlokon minden kiesnék, mozgás, hajolásban. Összenyomó f. a fej hátsó részében; vagy szétpréselő f. a halántékokban. Egyoldali fejfájás. Üresség érzete a fejben. Nyomó f. a hátsó fejben. Szaggató, szúró, fúró fejfájás. — Külsőleg, húzó f. több helyen, kivált nyomásra. Szaggató f.; sebféle f. a tető-csontban. Sok viszkető pikkely (Schuppen). Varas fej. Kopaszodás.

Szem-fájás, nyomással, gyakori pislogásra késztető. Csipős f. a szemszögletekben. Szemlob. Szempilla-gyuladás; csomócskák a pilla szélein. Göresös összehuzatása a pilláknak. Szárazság a szemben, nyomó fájdalommal. Csipás szemek. Homályos látás, mintha szeme tele volna vízzel. Fekete tünneményeket lát; a sötétben tűszikrákat, a gyertya körül udvart.

Fül-szúrás. Küteg a fül mögött. Nehézhallás, sok merkur használata után.

Fekélyes **orr**. Belsőleg varas orr. (Orr-pöfeteg.)

Nyomó és kopogó idegés **arcz-fájás**, a fogaktól a fülig. Arczesontgyuladás, szaggató, égető, szúró, metsző fájdalommal. Fekélyféle arczi. Húzó f. a járomcsontban. Szúrás, szaggatás az arczban. Arczküteg, viszketés és szúrással. Ajk-fekély. Állmirigy-daganat; fájdalommal is. Az alsó állon keménység; mintha ott csomó támadna.

Fog-fájás, arcz, vagy állmirigydaganattal. Csúzos, kösvényes fogfájás. Fogfájás azonnal evés, vagy hideg ital, vagy hideg lég beszívása után. Húzó, szaggató fogfájás az odvas fogakban. Fájdalmas, dagadt, könnyen vérző foghús. Fájdalmas foghús-kinövések, fekélyek.

A **száj** és nyelv tele van hólyagcsákkal. Zsebre (Schwämmchen). Rothadás: mercurial szerek után is. Fájdalmas kinövések a pófák belső felületén. Nyálfolyás; véres nyál. Száraz nyelv, száraz torok; szúró f. a nyelv hegyében, a torokban. Mondola-dag, kivált mercur miatt.

Vizenyös **szájiz**. Keserű vagy savanyu szájiz. Étvágya lenne, de az ételek ízét nem érzi. Ohajtja a tejet, a bort és csak a levesféle ételeket. Kevesebbet iszik, mint

szok inui közönségesen. — Felbőfögés, többnyire üres, vagy kaparó. Geliszta-bugyozás. Ökrödés reggelenkint. Csuklás.

Gyomor-fájás, mintha lomhán függne le. Nyomó f. mint valami tehertől. Teliség érzete, szúrás, feszülés a gyomorban. Kenyér után gyomor-bántalom.

Has-fájás, oly érzéssel, mint összeveretés után, kivált hajolásban, vagy érintésre. Nyomó és feszítő f., émelygéssel, nyálfolyással. Összepréselő f., szorongó légzéssel. Csipdeső f., mintha hasmenése akarna lenni. Metsző f., haskorgással. Szűrő f. a has bal oldalában, kivált kilégzésben. Gyengeség érzete a hasban, mintha le akarna szakadni. Haskorgás; sok szél; felakadt szelek. Szűrő f. az ölben, kivált légzés alatt, vagy nyomásra. Lányékmirigy-daganat. Lányék-sérv, mechanikai ok után is.

Szék-szorulás; kemény szék; sok bajjal járó székletétel, mintha a végbél össze lenne fűzve. Megelőző hasmetzés után puha szék, fejborzadással ürülés alatt és erőltetéssel. Hasmenés metsző hasfájdalommal. Vérhasféle ürülések, erőltetés és metsző hasfájdalommal. Székletétellel sok szél-menet. Szék után is erőltetés a székre. Végbélvizketeg; nyomó f. a végbélben, ülésben.

Felakadozó **vizelés**. Igen csekély vizelés. Gyakori késztetés a vizelésre, csekély ürüléssel. Fájdalmas vizelés. Vagy — bő vizelés. Akaratelleni vizelés. Vizelés alatt égető f.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Szűrő f. az előbőrben; viszkető, nedvet eresztő, puha kinövések. Fügölyök. A bal tökben nyomó f., menésben. Tök-gyuladás. Bugyogás érzete a tökzsacsakóban. — Igen nagy ösztön az elhálásra; később semmi. Éji erectiók; pollutiók; ezek után nagy lankadság főleg a karokban; elhálás után pedig mellszűkület. — Fájdalmas érzékenység a női nemző részekben, ülésben; szorító f., valamint a méhhüvelyben is. Szűrő viszketés, csipő f. a szeméremtestben. Érintésre sebféle fájdalmat okozó, különben csipő hólyagok a szeméremajkikon. Petefészek-gyuladás. Méh-rák.

Légső. Gége-érdesség (Rauhheit) sok beszélés után. Rekedtség. Sok nyák a gégében, légső és mellben. In-

ger a köhögésre, köhögés csak nappal. Erős köhögés sok nyulós nyák-kiköpéssel, este lefekvéskor. Köhögés genyféle kiköpéssel éjjel. Vér-kiköpés. Köhögésben mellfájás.

Mell-nyomás, nehézség, ülésben; járásban enyhül. Összehúzó mellszorongás és nagy nyugtalanság a mellben. Szűrő f. a mellben kivált légzés vagy fölfelé menésben. Sebféle és fekélyféle mellfájás. — Szivdobogás, csekély mozgás, vagy elmeerőtetés után; szintén délutáni álm után, vagy zene-hallásra. Sziv-pöfeteg (Polyp).

Kereszt-fájás, mint emelés után, vagy mintha összevetetett volna, kitünőleg nyugalomban. Keresztf., midőn az ülésből kel fel, vagy az ágyban megfordul. Szűrő f. a hátban. Csúzos nyak-f., feszüléssel. Gerinczagy-sorvadás. Nyak- és hónalymirigy-daganatok. Nyak-gyengeség, nehéz fej, ülésben előre cső fej.

Olyféle f. a karokban, mintha a hús elvált volna a csonttól. Csontf. a karokban, mozgásban. Szaggató, húzó f. a karokban, kezek és ujjakban. Kőszvényes csomók az ujjak izületén. Görcs-rángások az ujjakban. Sömör a kézen.

Csip-f., mint genyedés kezdetén, kopogó fájdalommal. Csip-feszesség. Csip-kőszvény. Nagy gyengeség a lábszárakban, a térdben. Húzó szúrás a térdben. Húzó és szaggató f. a szárakban és a lábcsontokban. Sark-daganat; lábcsont-daganat. Égető viszketés a nagy ujjban, mint fagyásban. Viszkető sömör a lábszárakon.

Jegyzék. Azon körülmények és betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. Szomor, aggodalom, gyötrellem, — nem különben nagy adagban bevett mercurial-szerek következtében fejlődött bántalmak. Kőszvény, kőszvényes csomók jelenlétében. Viszkető, égető, csomós hőr-küteg. Száraz, varas sömör; nedves, genyedő sömör. Genyedő rüh. Mercurial-fekélyek. Süly (Skorbut), ilyféle fekélyek. Vadhús. Görvély-, angol-kór. Heveny és idült csont-lob; csontszu. Egyoldali bénulatok. Eltompult tapintási érzet az ujjak hegyeiben. — Fejviszketeg; száraz ótvar. Görvélyes, kőszvényes szem-lob, — bő nyákelválasztással; szempilla-görcs; homályos látás; kezdő fekete hályog. Fogfájás légbeszívás, evés, hideg ital után; érintésre fájdalmas odvas fogak. Foghús-dag; vérző, fekélyes foghús; sápadt, fehéres foghús; skorbut; szájhólyagcsák és fekélyek; fájdalmas kinövések a pofák belső ré-

szében; mercurialis nyálfolyás; a gondolák túltengése. Ideges arczfájás a fogaktól a fülig terjedő. Orr-fekélyek. Ajk-fekélyek. Golyva. Gerinczagy-sorvadás. Petefészkek-lob.

Stramonium.

A **lélekre** nézve. Melancholia; nagy szomorúság, halálfélelemmel, sirással, kivált este az ágyban. Minden csekélység miatt felingerül, vigasztalhatlan. Vagy — változó kedély; sir és később fenhangon nevet; morog, kiabál. Fékezhetlen dühösség; gyilkolni, harapni, ütni, lökni akar. Viziszony (Hydrophobie). A sötétség, a magány kellemetlenül hat lelkületére; azért világosságot, társaságot keres. Őszi (aeq uinoctialis) időszakban kedély-állapota legroszabb. Ijesztő, néha csodálatos phantasiák. Elmezavar; sok beszélés, felijedés, szentelenség, vagy vallásosság jeleivel. Éjjel kiugrik ágyából; igen sokat össze-vissza beszél, néha buja kifejezései vannak; vagy letérdel, kiabál, anyját, vagy barátját magához szorítja. Gesticulál, nevet, tánczol, ezer képzelődéssel foglalkozik. Delíriál, sat. Rezgörj (Säuferwahnsinn), midőn szabad perczeiben kéri a körüllevőket, hogy tartsák őt, ment fél a leeséstől.

A **testre** nézve általában. Görcsös fájdalmak az izmokban és tagok izületeiben. Oly érzés, mintha a tagok el lennének válva a többi testtől. Hemzsegés a tagokban. Lassu kinyujtása és görbén összehuzatása a tagoknak. Különféle görcs-rohamok, ijedés után is. Görcsmerevedés. A testnek görcsös hajolása, hátra. Tag-zsugor és fesz. Az egész test mervengése (catalepsia). Vid-táncz. Görcsrángások, időszakonkint; vagy érintés, fényes tárgyak (tükkör, víz) látása által előidézhettek. Nehézkör-rohamok, öntudat mellett. Aléltság (ájulás). Tag-remegés. Bénulatok, guta után is; egyoldali bénulatok.

Hemzsegés a **bőr** alatt. Elnyomott izzadás. Kütegek. Kanyaró, szorongó félrebeszéléssel. Petécesek. Csomócskák. Hólyagok. Fakadékok.

Mély **álom**, horkolás, kiabálással. Kábult álom, melyből ha felébred, szemei elhomályosodnak, feje zavart. Vagy — nyugtalan álom, lármával ébred fel.

Láz. Átalános testborzadás és rángások; fázás az egész testben, de kivált a tagokban. Hideg végtagok, meleg arcz. Forróság, belszorongással, arczpirosság, szomj és hányás mellett. Ideg-láz. Forró láz. Gyakori izzadás.

Fej-kábulás; szédelgés. Fejfájás, homályos látás, nehézhallással. Kopogó f. a fejtetőben, ájulással. Vértolulás, forrósággal. Agy-vizkór. Görcsös fejrángások.

Nyomó f. a **szemek** és pillákban. Dagadt, vörös szemek. Fekélyes pilla-szélek. Éji összeragadása a pilláknak. Könyezés. Fénylő, merev szemek. Görcsös összehuzatása a pilláknak; pilla-bénulat. Homályos látás. Ideiglenes, rövid időig tartó vakság. Rövidlátás. Dupláltság. Összefutó betűk olvasásban. Csalékony látás; a tárgyakat görbéknek, szineseknek látja.

Fül-bántalom; mindkettőből szelek tolnak ki. Csalékony hallás; siketség.

Éltorzított **arcz-vonások.** Piros arcz, merev szemek. Duzzadt arcz, mint a vértolulástól. Ideges arcz-fájás. Remegő ajkak, kezek és lábak. Ajk és nyelv-szárazság. Dagadt, kékes ajk, melynek közepe táján sárga csik húzódik. Száj-görbülés. Hűdéség érzi az alsó állban. Összeszorító f. az állban. Fogcsikorgatás, borzadással. Kopogó fogfájás, oly érzéssel, mintha a fogak ki akarnának esni.

Száj- és nyelv-szárazság. Oly érzés, mintha a száj egész belseje sebhedt, nyers lenne. Nyál-folyás; gyakori köpködés; véres hab a száj előtt; sok nyúlós nyák a szájban. Nyelvdaganat, annyira, hogy egy része kicsügg. Nyelv-remegés, midőn kinyújtja; nyelvbénulat. Igen nehéz beszélés; hebegés; alig ejthet ki egy szót; sőt épen nem szólhat. Görcsösen összefűzött nyelcső. Nehéz nyelés, szúrás a nyeldeklőben, vagy nyomás az állmirigyben.

Rosz **szájiz,** mint a szalma, vagy a homok. Keserű szájiz. Az ételek felakadnak a nyeldeklőben, fuladás félelmével. Minden ital és folyadéktól fél és undorodik, néha görcsös mozgások közt. Felbőfögés és habos száj. Émelygés, sós izü nyál-folyással. Hányásra való késztetés, nyál-folyással. Hányás; savanyu izü, néha zöldes színü nyákot hány ki. Epe-hányás. Hányás alatt rángások a tagokban. Csuklás; görcs-csuklás.

Gyomor-fájás, csipdeséssel. Nyomó f. a gyomorban; nagy bel-szorongás. Gyomor-lob.

Has-fájás, korgással, hasmenéssel és vizenyös hányással. Oly érzés, mintha a has dagadt lenne; érintésre nagyobb f. Összeveretés érzete a hasban, mozgásban. Szaggató f., mintha a köldököt kiszaggatnák. Méhkóros alhasgöresök. Lányék-mirigy-daganat.

Szék-szorulás; vagy — biüdös ürülések. Hasmenés, korgással. Aludt vér-menet a végbélből. Fekete székletételek.

Elynomott vizelés. Gyakori késztetés után cseppenkénti vizelés. Akaratelleni vizelés.

A férfi-**nemző-részekre** nézve. Felizgatott nemi ösztön; vagy — impotentia. A nőknél, vérfolyás, húzó fájdalommal a has és az alsó végtagokban. Fekete vér-menet.

Légső és mel!. Nehéz, szohajtozó légzés. Fuladozás. Összefüzo mellszorongás. Mellgöres méhkóros nőknél. Göres a mell-izmokban. Oly érzés, mintha a mellben valami megfordulna. Ideges tüdőgyulladás.

Húzó, szaggató f. a hát és keresztben. Hátra görbülő hát. Rángások a karokban. A kezeknek kiesavarása (göresök által). Szorító f. a kezekben. Az ujjak elhalása.

Lökő rángások a láb-szárakban és ezeknek befelé húzása. Láb-csuklás. Összehúzó szorítás a lábokban. Láb-remegetés; égetés.

Jegyzék. Ideg-bajokban fő gyógyszer. Ide tartoznak: a zsongos, rángó, vegyes göresök, melyeket munkám 2-dik kötetében leírtam. Szélütés utáni, egyoldali bénulatok. Az egyes tagok bénulatai. Aléltóság. Typhus, bizonyos körülményekben. Elme-betegségek: gyermekágyas nők, vagy iszákosok örültsége, vallásbeli örültség, vagy ijedés után. Méh-düh. Melancholia. Fejkabultság, szédelgés. Felső szempilla-bénulat; összehúzó pilla-göres; dupla látás; éji, vagy napi vakság; homályos látás; kezdő fekete hályog. Ideges arcfájás. Nyelv-bénulat. Nyeldek-göres. Hólyag-bénulat. Mell-göres; göres-fuladás (Asthma). Ideges gerinczagy-bántalmak.

Strontiana.

Átalában: szaggató fájdalmak a tagokban, kivált az ízületekben, különösen este, éjjel. Egyoldali bántalmak

különösen a test jobb részében. Ugy tetszik, mintha a csontok velőjében fészkelnének a fájdalmak. Csontkinövések, kivált az alsó lábszáron. Szabadban, midőn a nap melegen süt, szintén melegben általában, legjobban érzí magát. Bénulati gyengeség a tagokban kivált a jobb oldalon; tagjait nem mozdíthatja. Gyengeség mellett tagrágások, este. Remegés a tagokban. Elsoványodás.

Bőr-feszülés, több helyen, este, az ágyban-fekvésben.

Testrángás, feljedezés, alig hogy elalszik. Gyakori fölbredés, száraz köhögés miatt.

Reggel, este fázás. Az orrból és szájból jövő forróság. Éji száraz forróság. Éji izzadás. A fej és a test felső részében érezhető borzadozás, fázás.

Fej-kábulás, mint sok borivás után. Fejnehézség, általános kellemetlen érzéssel. Nyomó f. a homlokban, mintha itt minden ki akarna nyomulni. Préselő f. a fej hátsó részében, vagy a homlokban, kivált pedig a szemüregben. Feszítő f. a fejtetőtől a felső állig. Szaggató f. a fej hátsó részének jobb oldalában; a homlok közepén. Szűrő f. a homlok, halántékok, a fejtőben. Itt-ott lökö f. Fejforróság. Égetés a homlokban. Külsőleg, feszítő f.

Nyomó f. a szemben. Égető f. megerőltetés után. Szempillarángás. Szemgyengeség. Szemszikrázás; zöld foltok a szem előtt, midőn kezimunkáját letéve, fölfelé néz, vagy pedig sötétségben.

A bal **fülben** szűrő f. Szaggató f. a jobb fülben, fűrással.

Vörös küteg az **orron**, érintésre vérző. Orrfuvásban vérdarabok jönnek az orrából.

Égető **arcz**-forróság, reggeltől délig növekedő. Szaggató arcz f. Szaggatás, fűrés a járomesontban. Rángás a felső ajkban; fájdalmas küteg; csomócska a száj-szögleten.

Fog-fájás, rángással. Szaggató f. a metszőfogak gyökéiben. Szűrő f. Igen heves fogfájás, megelőző nyálfollyással. A metsző fogak húsa dagadt, érintésre fájdalmas.

Eltompult érzés a **szájban**. Szájszárazság. Szájbüz. Torokszárazság, gyulladás; nehéz nyelés. Olyféle **szájiz**, mintha földet vett volna szájába. Nagy szomj, kivált sörre. Csak fekete kenyérre van étvágya; húst nem ehe-

tik. Üres felbőfögés. Émelygés, égető arczforróság érzetével.

Gyomor-nyomás, menésben kezdő; felbőfögés, vagy evés után enyhülő, de ismét visszatérő, teliség érzetével a hasban. Szűrő f. majd a jobb, majd a bal oldalon. Metsző f.

Has-fájás a köldök körül. Puffadt, feszes has. Metsző has f. hasmenéssel és fázással. Haskorgás. Ebéd után oly érzés a jobb lágyékban, mintha sérv akarna támadni.

Kemény, csomós **szék**, mint a juhgané. Hasmenés erőltetéssel, sárga vizforma; fehér, kásás ürülések. Szék után fázás és metsző f. a hasban. Végbél-égetés; összehúzó f. — Ammoniacalis szagu vizelet.

Mell-szűkület. Összehúzó, göresös f. a mellben. Mell-nyomás; szűrés. — Külsőleg, fájdalom a mellcsontban érintésre.

Szaggató f. a **karok**, kezek és ujjakban. Bénulati zsidbadás a karok és kezekben.

Bénulati húzás a **lábszárakban**; csontkinövés az alsó lábszáron; rángás; szaggatás a lábszárak, térd és kezekben is. Térd-fájdalom. Lábkra-jéghidegség. Lábhidegség vagy — égetés. Lábdaganat.

Sulphur.

A **lélekre** nézve. Melancholia, kétségbeeséssel, lelki üdve miatt. Leverettség. Siránkozás, néha nevetéssel felváltva. Vigasztalhatlanság, lelkiismereti furdalások, Fé-lénkség; ijedezés. Hevesség; ingerlékenység; haragosság. Semmi kedv a munkára. Kellemetlen hirre, fázás, mely egész éjjel tart, ha mindjárt meleg ágyban fekszik is. Nagy hajlam a philosophiai és theologiai ábrándozásra. Meg-rögzött eszmék (fixa ideák). Szembetiűnő feledékenység. Elmezavar, oly képzelődéssel, mintha legszebb tárgyak bir-tokában lenne és fölöslegesen bővelkednék mindennel.

A **testre** nézve általában. Görvélyes, angolkóros bán-talmak; csont-daganatok; csontszu; csont-görbülések; mi-rígy-daganatok. Csúzos, köszvényes fájdalmak; szökő köszvény; szűrő fájdalmak, feszességgel, kivált éjjel. Fi-

czamodási f.; régi f., zúzatás után. Szaggató, húzó f. Eme-
lés utáni bajok. Mercur, china okozta szenvedelmek. Meg-
hülés (kivált nedves időben, vízben) következményei. Szo-
szes italok, kávé mértékletlen élvezete szülte betegségek.
Vizkóros daganatok. A külmeleg enyhülést, a hideg ro-
szabbulást okoz. Legtöbb bántalom nyugalomban lép
fel; menésben, vagy a betegrészt mozgatása által elmulik.
Bal oldali bántalmak. A beszéd igen megerőlteti és fáj-
dalmakat okoz. Hajlam a meghülésre; időváltozáskor na-
gyobb fájdalmak. Vérforrongás. Nagy nyugtalanság.
Görcs-rángások. Nehézkór, (ijedés után is), mintha eger
futna hátán. Méhkóros göresök; fogzás alatti göresök a
kisdelkednél. Elsoványodás kivált görvélyes gyermekek-
nél. Ideges gyengeség. Ájulás. Bénulatok.

Bőr-viszketeg, éjjel leginkább, vagy reggel fölédredés-
kor. Skarlátféle viszkető kiütés az egész testen. Himlő-
féle, vagy rühféle kiütés. Orbáncz. Barna, sárga foltok.
Anyajegy. Száraz, varas vagy pikkelyes sömör. Szemölcs.
Felrepedezett bőr. Vastag, kemény bőr; szarvforma ki-
növések. Vértoltok. Bőrgenyedés. Sebhedt bőr a kisdede-
knél. Genyedésbe ment tömlős daganatok. Kelések.
Fagydaganatok. Könnyen vérző fekélyek; sipolyok; vad-
hús. Mirigy-dag, gyulladás, genyedés, keményedés. Mi-
rigy-csomók a testen, kivált a mellén. Nyirk-daganatok.
Vértapló (Blutschwamm). Golyva. Csont-bántalmak.
Sárgaság. Sáp-kór. Víz-kór; kivált bőr- vagy has-víz-kór.
Csúzos, köszvényes daganatok. Vérer-csomók. Köröm-
bántalmak.

Legyőzhetlen **álom** nappal, kivált délután. Éji álmat-
lanság; vagy — igen hosszú álom. Szorongó, ijesztő ál-
mok; álomban rángások a tagokban; mihelyt bezárja sze-
meit, azonnal különféle képeket lát. Mell-fojtogatás álom-
ban. Alvajárás.

Láz. Fázékonyság, szomj nélkül. Fázás éjjel, szom-
jusággal. Esténkénti láz, előbb fázás; ez után forróság,
szomjusággal, vagy e nélkül. Gelisztaláz. Munka közben
nagy izzadás; vagy éjjel az ágyban.

Fej-kábulás. Fejnehézség, eszméletlenség hajolásban.
Szédelőgési rohamok, kivált ülésben, de egyébkor is. Fej-

fájás, émelygéssel. Minden lépésre fáj a feje. Éji fejfájások. Teliség érzete. Nyomó f. a homlok táján, feszítő fájdalommal az agyban, minden elmeeröltetés után. Oly érzés, mintha abroncs szorítaná a fejet. Kinyomó f. a halántékokban. Szétrepesztő f. Időszakonként (hetenkint) megjelenő fejf., nyomás, szaggatással. Húzó, szaggató, szűrő fejf. Kopogás, bugyogás érzete a fejben, fejforróság és vértolulással. Fejzúgás. Szabadban a fájdalmak általában nagyobbak; a szobában tűrhetőbbek. — Külsőleg: fejhidegség; viszketés; kütteg; nedvet eresztő, büdös varak. Nagy fej a gyermekeknél. A haj-gyökök érintésre fájdalmasak. Kopaszodás.

Szem-fájás, mintha idegen test esett volna a szembe. Nyomó f. kivált munka alatt; vagy este. Nehézség, vagy szűrás érzete. Oly érzés, mintha a szemek könyeznének. A gyertyavilágot vörös karikának nézi. Szemviszketés, csipkedés, égetés. Görvélyes, vagy hurutos, vagy köszvényes szemgyulladás. Kütteg, csomócskák a szempillán, fekélyes szempillák. Hólyagcsák a kűrthártyán. Szaruhomály, foltok, fekélyek. Szürke hályog. Szemremegés. Szem-szárazság. Könyezés. Csipás szemek. Szempillarángás. A világosságot nem tűrő szemek. Gyenge látás; kezdő fekete hályog (anaurosis). Homályos látás. Csálékony látás; sárgának, vagy sokkal távolabbnak látja a tárgyat, mint aminő a valódi távolsága.

Fül-szaggatás. Húzó, szűrő fül. Égető fülfájás. Csapkodás érzelme, mint a víztől. Genyfolyás a fülből. Tompa hallás. Orrdugulás, mint a fülbe tolult vértől. Zúgás, bűgás, csengés a fülben. Fültömriügy-daganat és szűrás.

Orr-dag és gyulladás, kivált az orrhegy gyuladt. Vars orr; száraz orrfekély. Orrdugulás; ha egyoldali is. Orrszárazság. Égető, vizenyős, vagy véres nyákfolyás. Orr-rák. Orr-vérzés. Olyféle szag, mint náthánál, vagy mint a megégetett szarvtól. Tompa szaglás; vagy — túlérzékeny szaglás.

Sápadt **arcz**, mint hosszabb betegség után. Vörös, forró arcz, vörös foltokkal. Arcz-dag, szűrő fájdalommal. Vörös, durva arczbőr. Hosszadalmas arczkütteg. Sok pat-

tanás a homlokon. Szeplők. Fekete izzlikak (Mitesser, akne punctata). Fejvar. Oly érzés, mintha az arczbőr alatt hideg vízzel öntötték volna meg. — Durva, száraz, fölrepedezett ajkak. Ajk-remegés, -rángás. Ajk-égetés. Ajk-dag. Májfoltok a felső ajkon. Varas ajk. Ajk-rák. Fájdalmas kütég az állon. Állmirígy-daganat.

Fog-fájás a szabadban és légvonalban. Szaggató, húzó f. a fogakban, meleg által hevesebb. Szúró, lökö f. az odvas fogakban is, a fejben is érezhető. Égető fűrés. Esti, éji fogfájás. Oly érzés, mintha a fogak hosszabbak, vagy vásottak lennének, vagy inognának. Kopogó fájdalommal összekötött foghús-dag; foghús-vérzés. Barna nyákkal bevont fogak. Az egyik zápfogból savanyus nedv szivárog.

Száj-szárazság reggel, szomjúsággal. Nyálfolyás, mercur következtében, vagy lázas rohamokban. Véres nyál. Rosz szag a szájból, ebéd után is. Száj- és nyelv-égetés. Szájhólyagesák a gyermekeknél. Száj-rothadás. Zsebre (Schwämmchen): mercurial/szerek után is. Szájbőr-lehámolás. Vizrák (Wasserkrebs).

Torok-fájás, üres nyelésben, mintha darab húst nyelne, vagy mintha a nyelésap hosszabb lenne. Nyomó f., mintha czövek lenne a torokban; vagy mintha a torok dagadt lenne. Nyelés alatt oly f., mintha a torok szűk volna; szúró f. Égető f. a nyeldeklőben, nyelvforrósággal. Hajszal-ézés a torokban. Torok-gyuladás; vörös, dagadt mondolák és nyelesap. Oly érzés, mintha a nyelesap hosszabb lenne, (leesése a nyelcsapnak). Torok-kaparás, hárcsolással. Torok-szárazság. Gyakori nyák-kiköpés.

Kovásféle, tapadozó **szájiz**; réz-iz; rothadt iz kivált reggel felébredéskor, vagy édeses szájiz. Ebéd előtt kellemetlen, undorító szájiz. Savanyu iz egész nap, vagy reggel. Keserű iz. Az ételek nem izlenek; a mit eszik oly izü, mint a rohadt fa. Vagy — rendkívüli étvágy. Különös vágy a czukorra, vagy — undor az édességetől. Gyomorromlat savanyu eledelek után. A húst, fekete kenyeret, a tejet és zsírosat nem eheti. Állandó szomjúság, kivált a sörre; éji szomj. A sör vérpezsgést okoz. Gyenge emésztő tehetség. Evés után mellszorongás, gyomor-nyomás, -teliség, fázékonyosság. — Üres, vagy ételizü böfögés.

Égető, savanyu felbőfögés. Rosz szagu böfögés, éjjel. Gyomorégés. Émelygés reggel, ebéd vagy kocsiás után. Geliszta-hugyozás. Hányás, reggel vagy este; ételhányás. Keserű, savanyu hányás, hideg verejtékkel. Fekete hányás. Vérhányás.

Érintésre érzékeny **gyomor**. Nyomó f. a gyomorban, evés után. Teliség, nehézség érzet. Összehuzó görcsf., azonnal evés után, vagy este, éjjel. Szűrő, égető, vajú f. Gyomor-dag. Hidegség, vagy — égetés érzete. Kopogó f. ájulás érzetével.

Mindkét **rázt**-ban sebféle f., érintésre. Nyomó, feszítő, de leginkább szűrő f. a májban. Hosszadalmas májgyuladás, daganat, keményedés. Nehézség érzete a lép táján, mint valami csomótól.

Has-fájás, azonnal evés, vagy ivás után. Feszés, dagadt has. Nehézség érzete a hasban, mint valami csomótól, összegörnyedés által enyhülő. A has felső részében nyomó f. Szaggató, kólikaféle f. kivált éjjel, vagy az aranyértől. Csipdeső, metsző hasf. Szűrő f. kivált a has bal oldalában, menés, légzés alatt hevesebb. Sebféle f. Vértangás az alhasban. Has-vizkór. Lányék-sérv; sérvkiszorulás; lányékmirigy-dag; genyedés. Felakadt szelek, a has bal oldalában nyomó fájást okozók. Hasmorgás, korgás. A hasizmok, tapintásra fájdalmasak.

Hosszadalmas **székszorulás**, a szoptatóknál is. Csomós, kemény székletétel; hasztalan erőltetés a székre. Vagy — vizenyős, nyákos hasmenés. Zöld, véres és nyákos hasmenések a gyermekeknél, sírással. Éji vérhasféle ürülések, hasfájással, erőltetéssel. Savanyuszagu hasmenések. Emésztetlen szék. Akaratelleni ürülések. Gelisztahasmenés; szalag-geliszta. Végbélszakadás, kemény szék következtében. Viszketés, égetés, szúrás a végbélben. Végbéldag, sebhedtség. Aranyeres csomók.

Vizelet-rekedés; csekély vizelés. Erőltetés a vizelésre; a vizelet csak cseppenként megyen nagy fájdalommal, égetéssel; vérvizelés. Gyakori, sürgős, akaratelleni vizelés. Éji vizelés álomban. Nyákfolyás a csöböl. Szaggató, metsző, égető, szűrő f. a csöbhen. Gyuladás a cső-nyílásnál.

Szorító f. a vesékben; nyomó f. a hólyagban. Hólyag-aranyér. Hólyag-takár (Blasenkatarrh).

A férfi-nemző-részekre nézve. Sebhedtség a czombok közt. A nemző-részek büdös izzadása. Szűrő f. az előbőr és makkban. Genyedző dag az előbőr és makkon. Takár; utólagos takár. Előbőr-gyulladás, daganat, szorulás (phimosis). Tök-dag. Vízköros tök-dag. Felizgatott nemi ösztön: vagy — csekély ösztön az elhálásra. Pollutiók. — Nyomó f. a női nemző-részekben. Vértolulás a méh felé. Szemérentest-viszketés, égetés, sebhedtség. Szeméremajk-gyulladás. Elnyomott, vagy csekély hősám; nem különben — igen kora és erős tisztulás. Hősám előtt fejfájás, szemérentest-viszketeg. Hősám előtt vagy alatt orrvérzés. Magtalanság, erős tisztulás mellett. Abortus. Sárgás, nyákos, felevő, csipős fehérfolyás, néha megelőző metszéssel az állásban. A terhes nőknél erős szivdobogás, arczforróság azon időszakban, midőn a gyermek első mozdulatait érzik. Emlő-gyulladás; daganat; keménység, szűrő fájdalommal. Usecsbimbó-viszketeg. Emlő-rák.

Légső. Torok-szárazság; erdesség. Mély, durva hang, nedves időben. Hurut. Tüdőhurut (Lungenkatarrh). Csiklandozás a torokban, köhögésre ingerlő. Köhögés, mellfájdalom, szúrással, a fejben is. Köhögés, fojtogatással, a mellnek göresös összehuzatásával. Fulasztó köhögés a gyermekeknél. Száraz köhögés, leginkább este, éjjel, fekvésben. Köhögés, vastag nyák-kiköpéssel, nyomó, sebféle mellfájdalommal. Nehezen szakadozó, fehér, vagy sárga kiköpés; édeses, büdös sárgazöld kiköpés. Véres nyák-kiköpés. Vérköpés, lázas mozgalmakkal. Fekélyes tüdővész. Felakadozó légzés beszédben is. Nehéz légzés; rövid, sebes légzés. Mell-szűkület; fuldoklási rohamok, főleg éjjel. Fűtyülő, sípoló, serczegő, horkoló légzés. Légzés alatt szúrás a hát és keresztben.

Mell-fájás, emelés után. Fájdalom a mell oldalában, midőn megfordul az ágyban, oly érzéssel, mintha valami a mellben előre esnék. A mell bal oldalában fájdalmas szorongás; oldalt nem feketik. Mell-nyomás, -nehézség,

-teliség. Nyomó f. a mellcsontban, köhögés, ásitozás, tüszentés alatt. Szűrő f. a mellcsont, vagy a mellben, vagy csak a mell bal oldalában, a háton keresztül, mély légzés, köhögés alatt, vagy ha karját felemeli. Mellgöresök. Mell-gyengeség, kivált beszélésben; éneklésben könnyen kifáradó mell. Hidegség, vagy — égetés a mellben, az arczban is érezhető. Elhanyagolt tüdőgyulladás, vagy ennek következtében mellfájás. Tüdő-májasadás (Hepatitis). Vértolulás a mell és szív felé. Gyakran látható, erős szivdobogás. Oly érzés, mintha a szív nagyobb lenne. — Külsőleg; a nőknél emlőgyulladás; orbáncz. Csecsbimbó-viszketés, sebhedtség; repedezés égető fájdalommal. Emlökeményedés; rák.

Kereszt-fájás menésben, vagy midőn az ülésből felkel. Hátfájás, kézi munkák után. Szűrás a vállapoczka, hát és keresztben, felakadó légzéssel. Csúzos szaggatás. Húzó, égető f. a hát, kereszt, nyakban, feszességgel. Angolkór szülte hátgerincz-görbülés. Gerinczagy-sorvadás. Sömör a nyakon. Nyakmirigy-daganat. Hónalymirigy-daganat, genyedés. Büdös izzadás a hónalyban.

Szűrő, szagató, húzó f. a vállak, **karok**, kezek izmai és izületeiben. Összeszorító f. éjjel. Hemzsegés a karokban és ujjak hegyeiben. Kardaganat. Karcsonat-daganat. Vörös, égető foltok a karokon, mosás után. Feszesség a kezek és ujjak izületeiben. Kézremegés, finom munkák mellett. Akaratelleni kapkodás, fogdozás a kezekkel. Kemény, durva, fölrepedezett bőr a kezeken. Fagydagatok az ujjakon. Vastag, fényes ujj-daganat. Bőrhámlás a kezekről. Az ujjak elhalása; ficzamosodási érzet a kéziizületben, kivált nyugalomban. Körömméreg.

Összev. eretés, ficzamosodás érzete a **csipben** csekély mozgásban Csip-köszvény. Húzó, szagató f. a lábszárakban, főképp éjjel. Átlátszó lábszárdag (china után). Lábszár-zsibbadás, elhalás. Vörös lábszár-foltok. Vörös, nedvet eresztő foltok sebféle fájdalommal a czombok belső felületén. Térd-fesz, mintha a térd rövid lenne. Fehér térd-, vagy czomb-dag (tumor albus dolens). Vörös, fényes térd-dag, térd-görbülés és feszességgel. Szűrás, szagató

a térdben és lábakban. Duzzadt erek az alsó lábszáron. Fehér czomb-daganat. Szorító f. a lábikra és talpban, kivált éjjel; lépdelésben talpf. Könnyü lábcuklás, ménesben. Hideg lábak; talpégetés. Fagydagاناتok; fekélyek a sarkon. Vastag, fényes daganat a nagy lábujjon. Genynyel telt hólyagok. Tyukszem, nyomó, szűrő fájdalommal.

Jegyzék. E gyógyszer, mind a heveny, mind az idült betegségekben kitünő és igen elágazó erővel bír. Azon körülmények, melyekben indikálva van, kivonatan e következők. Helytelenül orvosolt, vagy elnyomott rüh és ennek sokféle szomorú következményei; szintén nagy adagokban bevett mercur gyászos szüleményei. Heveny betegségekben: a beadott specificus gyógyszer késedelmes hatása elősegítették egy-két adag sulphur által, mely után az előbb választott és folytatott szerazonnal kedvezőbben működik. Idegbajok, például Vid-táncz: elnyomott rüh következtében. Különféle kütetek: orbáncz; száraz, korpaféle sömör; viszkető, varas sömör; jó indulatú fejkütetek a gyermekeknél; fejtvar; arcz-kütég; eleinte nyirk-, később geny-tartalmu hólyag-kütég; rüh (hol a sulphur majd nélkülözhetlen). Bőrpállás. Szemölcs (Warzen). Bőr-vizkór. Fekélyek és vadhús. Görvélyes, nyirkdagاناتok. Csont-lágyulás, -görbülés, csont-szu; fekélyek. Görvélyes, köszvényes, letételes szemgyulladás; szaru-homály; szaru-fekélyek; szürke hályog; kezdő fekete hályog. Varas fül; genyedő fülkütég; fülfolyás, mely által a hall-járat (meatus auditorius) kirágódik. Chronicus gyomor-bántalmak: étvágyhiány, hányás; felfuvott has, nehéz légzéssel; üres, vagy savanyu bőfögés, ökrödés, hányás; állandó nyomás, néha égetés a gyomorban, székszorulással; fesztült alhas. Máj-bántalmak; máj-keményedés. Idült székszorulás; végbélszakadás. Aranyeres bántalmak. Hólyag-catarrhus, nehéz vizelés, nyákos ülepzettel; utólagos takár (Nachtripper); haemorrhoidális kankó. Elnyomott hősám és innét eredő bajok; rendetlen havitisztulás; méh-szakadás. Fehérfolyás, gyengeséggel; súp-kór, tuberculosus tüdő-bajjal (felváltva calcarea-val). Folytonos, rövid, mellrázó köhögés. Chronicus köhögés, éji izzadással; tüdővész, folytonos köhögés, sárga-zöldes kiköpéssel; tüdő-gümő-kór; májasodás (hopatisation) tüdő-lob után. Gerincz-bántalmak, az alsó végtagok bénulatával: elnyomott rüh után. Vándorló köszvény; coxalgia (czombszába) elnyomott rüh után; ischias, égető, szűrő, éji fájdalommal. Köszvényes térd-dag, égető szűrő fájdalommal; láb-evedő fekély (phagedaema). — Általában mindazon idült betegségekben, melyeknek alapoka a hibás vérvegy, nélkülözhetlen gyógyszer a sulphur.

Tanacetum vulgare.

Átalában: nagy mozgékonyság a végtagok izmaiban; rendkívüli testmozgások: a szenvedő most összehuzza, majd ismét kinyújtja lábait hirtelen sebességgel, bámulatos módon, — minden fájdalom nélkül.

Taraxacum.

Átalában: Olyféle belső érzet, mintha beteg lenne. Majd minden baj csak nyugalomban érezhető; mozgásban elmúlik. Feküdni szeret, gyengesége és oly érzése miatt, mintha lábaiban az erő le lenne kötve.

Csorvás, epe-láz. Váltóláz, igen bő, éji izzadással.

Fej-szédülés, midőn szabadban jár. Heves fejfájás csak menésben, vagy állásban. Az agyban összefüző f. Szaggató f. a fej hátsó részében, csendes ülésben elmuló. — Külsőleg, feszes fejbőr a homlok táján.

Szűrő f. a jobb szemben; égetés az egyik vagy másik golyóban. Csipás szemek. Kötég a szemöldökön.

Szűrő f. a jobb fülben, kifelé tartó. Fülszaggatás az alsó állig terjedő. Nehézhallás, este; mintha valami a fül előtt fekiüdnek, mi által hallása eltompul.

Gyakori, savanyu ízű vizgyülem a szájban. Száraz nyelv; vagy mintha fehér hárttyával lenne bevonva; darabonként lehámló nyelvbőr. — Keserű szájíz. A húsleves, az étel, savanyu ízű. Émelygés, ülésben; hányásra való késztetés, mint zsíros étel által történt gyomorromlatban. Csorvás (gastrische) és epe-bántalmak. Évés, de főleg ivás után, fázás.

Feszítő f. a gyomorban. A rekeszizom (Zwergfell) táján mély légzés alatt feszítő f. A bal részben a bordák alatt nyomó f. Nyomó f. a hasban; vagy csipdeső, fúró f. Az alhasban olyféle mozgások, mintha ott hólyagok támadtak és felrepedtek volna; korgás a köldök körül. — Külsőleg: bugyogás érzete az izmokban; az ölben ficzomodási érzelem.

A **férfitag** előbőrén csiklándozás; fúrás a makkon; szúrás a tökben. Gyakori, bő vizezés.

Mell-nyomás; vagy fúrás; vagy szúrás a jobb vagy bal oldalban. Külsőleg: rángás, vagy fúrás, szúrás az izmokban.

A **kereszt**, hát, nyak-ban szűrő f. A vállakban kopogó f., valamint a felső karban is. A felső kar, könyök, alsó karban szúrás. Szaggató és húzó f. a bal kézben, az ujjakig terjedő. Jéghideg ujj-hegyek.

A felső **lábszárban** összeveretés érzelme. Nyomó, szaggató, égető f. a térdben. Az allábszárban húzó f. ülésben; vagy feszítő, szűrő f. Lábikra-szúrás, égetés (ülésben); szúrás a bokában, a sarkban. Égető nyomás a talpban (ülésben), vagy fúrás, szúrás; ugy szintén a nagy ujjban; majd minden alkalommal: ülésben érezhető fájdalmak.

Jegyzék. Hahnemann e gyógyszert, hügyár (Diabetes) ellen ajánlja különösen; a többire nézve leírtam ezen orvosságnak hatását.

Tartarus emeticus.

A **lélekre** nézve: Belső nyugtalanság, szorongás, szivdobogással és reszketéssel. Szorongó aggodalom a jövő miatt, kivált este. Minden remény nélküli kétségbeesés. Öngyilkolásra való elszántság. Vad viagság, de csak nappal.

A **testre** nézve általában: Lymphaticus egyéneknek, vagy biliosus testalkatásúaknak; phlegmaticus, melancholicusoknak; gyomorbántalmakra hajlandóknak; ülő életet és e mellett igen tápláló életmódot viselőknak, különösen használ, ezen körülményekben: eszúzos, köszvényes fájdalmak, összeveretés érzelmével. Tag-görbülés. Izom-rángás. Görcsök; göresrángások. Nehézkór. Tag-remegés. A bántalmak nagyobbodnak ülés, vagy leülésben. Csorvás (gastrische) és epés bántalmak; sárgaság. Nagy lanckadság, a gyermek szüntelen azt kívánja, hogy hordják őt. Ájulás. Nagy testérzékenység; a gyermek felkiált, mihelyt hozzá nyulnak.

Bőr-viszketeg. Vöröshimlőféle, vagy rühféle kiüteg. Genyes fakadékok (Eiter-Pusteln); később varak, hegjegyek.

Legyőzhetlen **álom**, mély, kábító álommal. Álomban sok beszélés; felkiáltás, merev szemek, reszkető tagok mellett. Álomban a test egyes részét, vagy az egész testet fel-

vető lökések. Hanyatfekvés álomban; bal kezét közönségesen feje alá teszi.

Láz. Tulnyomó fázás, testremegéssel. Heves forró-ság kivált a fejben és arcban, legkisebb mozdulásra nagyobb. Váltóláz szomj nélkül, álmosággal. Csúzos láz. Gyakori erős, hideg izzadás. A szenvedő részek izzadása. Elnyomott, nem érezhető ütérverés.

Fej-kábulás, elfogultság; álmosággal. Szédülés, szemkáprázással, tántorgással. Szemei elhomályosodnak, minden érzékét elveszti. Gutaités. Fejfájás, szivdobogással, szédüléssel. Fejnehézség kivált a hátsó részben. Egyoldali fejfájás. Nyomó, összefeszítő f., mintha az agy össze lenne nyomva. Szűrő f., néha a szemig terjedő. Fúró f. a homlokban; kopogó a homlok egyik felében. — Fejreszkedés.

Bágyadt szemek: szeméit behunyva tartani hajlandó. A vértől duzzadozó szemek. Nyomó f. a szemekben; szűrő, égető, csipdeső f. a szemszögletekben. Homályos, úszó szemek. Kezdő fekete hályog. Homályos látás, szemkáprázással, kivált midőn az ülésből felkel.

Beesett, halvány arc. Görcsrángás az arcizmokban. Száraz, fölrepedezett ajkak. Tompa nyomás a járomcsontban.

Nyál-gyülem a **szájban.** Nem szólhat egy szót sem. — Sós **szájiz.** Az étkek nem izlenek. Nagy szomj. Étvágy-hiány; vagy — jó étvágy, de evés után azonnal undorodik. Savanyu ételt, gyümölcsöt kíván.

Undor minden ételtől, kivált a tejtől. Minden falatnyelésnél fájdalmat érez gyomrában. — Üres felböfögés; vagy mint a bűdös tojás, éjjel; vagy ökrödés által sós, savanyus, éles folyadékot érez szájában, nem különben tejevés után, a tejet. Émelygés, hányásra való késztetés belszorongással. Heves ökrödés, sok nyál-folyással, homlokizzadás és tag-lankadtsággal. Nyákhányás, nyák-hasmenéssel; savanyu ételhányás; sok epe-hányás. Nagy erőltetéssel járó hányás, gyomor és hasfájdalommal, testremegéssel és álmosággal.

Gyomor-f., mintha gyomrát terhelte volna meg. Gyomor-nyomás. Erős kopogás a gyomor táján; vagy szűrő f.

— **Has-f.** nagy nyugtalansággal. Teliség, nyomás érzete a hasban, mint a kövektől, kivált midőn görbén ül. Has-puffadtság. Görcs f. a hasban, mely alatt pilláit összehuzza, álmos. Metsző f. Kopogás az alhasban. Hascsipkedés; korgás.

Szék-szorulás, hasmenéssel felváltva. Kásás hasmenés; vizenyős, nyákos hasmenés, megelőző korgás és metsző fájdalommal. Akaratelleni székletétel. Székletétel alatt szivdobogás. Égetés, csiklándozás, szúrás a végbélben.

Fájdalmas **vizelés**. Csö-égetés, csekély, végre heves hólyagfájdalmak közt véres vizeléssel. Akaratelleni vizelés.

Hurut; sok nyák és innét eredő hörögés a mellben. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Rekedtség. Köhögés-rohamok, fuladozással. Köhögés, ételhányással. Mély, zörömbölő köhögés.

Gyakran felakadozó légzés, fuladásig. Fulasztó hurut (Erstickungskatarrh). Nehéz, rövid légzés; mellszorongás, szállongó melegséggel; légzés alatt hörögés, zörömbölés. Kezdő tüdőbénulat.

Mell-fájás, sebféle érzéssel kivált a mell bal oldalában. Mellégetés. Epés tüdő-gyulladás, későbbi stádiumokban. Látható szivdobogás, bélszorongással. Lökő f. a szivben, éjjel; bekövetkező izzadásra elmúló.

Kereszt- és hát-fájás, ülésben, mint nagyobb fáradozás után. Nyakizom-gyengeség; e miatt feje lecsügg. Szaggató f. a karokban és kezekben. Rángások. Reszketés. Jéghideg ujjhegyek; az ujjhegyek elhalása. Ujj-görbülés, — Csúzos f. a csip és lábszárakban. Fájdalmas gyengeség a térd-izületben. Lábikra görcs. Hideg lábak. Láb-elhalás, amennyiszer leül.

Jegyzék. Átalában indikálva van torpid jellemű, azonfölül letételes betegségekben; egyénileg — különösen azokra nézve specificum, kik a szesz italok élvezetében, a nemi ösztön kielégítésében határt nem ismertek. A betegségek ezek. Szellemi betegségek. Rezg-örj (delirium tremens). Seb-merevgörcs. Ájulás. Kórszunny (álmoság). Kelevényes, genyedő bőrküütesek. Nehezen fejlődő küteg; elnyomott küteg. Csorvás láz; de még az orbánczos, csúzos láz is ide számítandó. Agy-vizkór: elnyomott fejkütegtől. Száj-süly. Letételes nehéznyelés; nyeldek-lob. Émelygés; hányás.

Gyomor-, alhas-bővérűség. Vizelet-rekedés, kütegek alkalmával, vagy fej-sérelem után, szintén fejjvízkóros gyermekeknél; húgyhólyagkő-bántalmak. Hörg-, légső-lob, a kisedeknekél. Tüdő-lob; szintén midőn epés körjelekkel van összekötve; kezdő tüdő-bénu-lat. Görcs-fuladás a kisedeknekél, főleg vörös himlő, vagy torok-gyik után. Szív-csúz.

Terebinthinae oleum.

Átalában: feszesség érzete minden izomban, mely miatt öregek módjára összegörnyedve jár. — Skarlátféle **bőr-küteg**.

Nyugtalan **álm**; vagy — álmoság. Mellfojtogatás álomban.

Nyomó **fej-fájás**, émelygéssel. Szaggató **fej-fájás**. Teliség érzete.

Undor a hústól. **Evés** után gyomornyomás, puffadt has. Érintésre fájdalmas **gyomor**. Gyomor-égetés; gyu-ladás.

Mindkét részben nyomó, égető f.; hasonló f. a vesék-ben; vese-gyulladás. Érintésre fájdalmas **has**. Nehézség, teliség, nyomás, metszés a hasban; hasvízkór skarlát után is. Haskorgás. Hidegség érzete a hasban. Lefelé nyomó f. az ölben; mint a sérvfól. **Lágyék**mirigy-dag, fájda-lommal.

Szék-szorulás, haspuffadással; vagy — zöldes sárga hasmenések, geliszta, szalaggeliszta-elinenettel. Hemzse-gés, égetés a végbélben.

Elnyomott **vizelés**. Hólyag-görcs. Vagy — bő vize-lés; ibolya-szagu vizelet. Vastag nyákülepzet. Vértvize-lés. Metsző, égető f. a csőben; görcsös összeszorítás a hó-lyagban; hasonló érzés a tök és ondózsínorban. Takár (Tripper).

Nehéz légzés, mintha a tüdők tultelve lennének. Húzó f. a nyak, hát és keresztben. Húzó és ficzomodásféle f. a felső karban. Húzó és szaggató f. a csip és czombban.

Jegyzék. Hat az agy és gerinczagyra; nyirk és nyákhártya; a máj és epeelválasztás; a vesék és vizelés; a kül-bőrre. Különösen pedig a bőr és has-vízkór, hólyag-catarrhusban, a többi specificum közt a therebinthina is figyelemre méltó.

Theucrium marum verum.

A **lélek**re nézve. Izgatottság; ha csak beszélnek, már is felizgattatik. Ellenállhatlan hajlam az éneklésre.

Szorító **fej**-fájás. Nyomó f. kivált a homlok és halántékokban. — Könyező **szemek**; vagy mint sirás után. **Orr**-polyp. Szaggató f. a **fogak** gyökeiben és foghúsban. — Harácsolás; sok nyák miatt. — **Elség** érzete, mely miatt nem is alhatik. Vizivás után, metsző f. a hasban és émelygés. — **Gyomor**-f., mintha üres lenne. — Geliszták; hemzsegség, viszketés a végbélben.

Rángások a **karok**ban. Szaggató f. a karok és kezek, szintén a lábszárak, lábak csontjaiban.

Jegyzék. Orr-polypusban, hasztalanul tett műtét után, sikerteljes volt e szer több esetben. Geliszták ellen is hathatós.

Theridion currasavicum.

Átalában, nagy gyengeség, remegés a tagokban. Tengeri betegség. Gyomorbántalmak.

Fej-szédülés, émelygéssel. Mihelyt mozogni kezd, azonnal fejfájása van. Esti fejtájás, nagy leverettséggel. — Olyféle **ful**-zúgás, mintha vízésésnél állana. Igen érzékeny hallás; erős zörejre szédülés, émelygés következik.

Valamint a hideg, úgy minden hang fájdalmat gerjeszt a fogakban. Enni, inni kíván minduntalan, de nem tudja, mit. Émelygés, hányás csekély mozgásra, vagy ha szeméit behunyja. — Mértékfölötti nemi ösztön.

Jegyzék. E szer a *calcareae* és *acid. phosphoricummal* sokban megegyez; onnélfogva hasonló körülményekben szintén indikált orvosság.

Thuja occidentalis.

A **lélek**re nézve. Szorongó aggodalom a jövő miatt. Csekély dolgok gondolkodóvá teszik. Életunottság. Lassu beszéd; fontolgtatás; beszélésben keresi a szavakat. Képtelen gondolkodni.

A **testre** nézve átalában. Szűrő f. a tagokban és izületekben. Ropogás az izületekben, nyújtózkodásban. Egyes

tagok rángásai. Duzzadt erek. Felhevülés, bor, zsíros, hagymás étel után. Vérpezsgés este, az egész testben érezhető érveréssel. Köszvényes bántalmak és ezek következtében összezsugorodott végtagok. A tagok elzsibbadása. A bántalmak nagyobbak leginkább délután, éjjel és azért az álmodást zavarják; nyugalomban és melegben (kivált ágymelegben) szintén erősebbek a fájdalmak, mozgásban, hidegben, izzadás által enyhülök. Sok bántalom a bal oldalon támad különösen. Szörtüszeg (Sycosis).

Viszkető szúrás a bőrben, kivált este, éjjel. Anyajegy (Muttermal). Szemölcs. Barna, vagy vörös márványféle foltok. Fügölyök. Fagydagánatok. Mercurial vagy syphiliticus fekélyek. Kékesvörös ér-hálózat (Adernetz). Velős rák (fungus med.). Köröm-bántalmak. A bőrbántalmak érintésre többnyire enyhülnek.

Álmatlanság, nyugtalanság, forróság vagy testhidegség miatt. Nehéz, szorogó álmok halálveszélyről; felijedés, felkiáltással, kivált ha bal oldalán fekszik. Parázna álmok, magömlés nélkül.

Láz. Fázás esténként, külforrósággal, szájszárazság és szomjusággal. Esténkénti forróság, kivált az arczban.

Fej-kábulás, émelygéssel. Oly érzés, mintha a fej el-tompult, életnélküli lenne. Szédülés fekvésben; ha felkel az ülésből. Fejnehézség kivált reggel felébredéskor, a fej hátsó részében, haragossággal. Oly érzés, mintha minden ki akarna esni a koponyából, belső fázással. Oly f., mintha szög lenne a fejben. Egyoldali szaggatás a fej elő részében, az arcz és járomcsontban. Szúrás az agyon keresztül. Vérrelódás. Kopogás a halántékokban. — Külsőleg, bal oldali fejf.; a hajak is fájnak fekvés, érintésben. Duzzadt erek a halántékokon. Nyomó és húzó f. a halántékizmokban, kivált rágásban.

Szem-fájás, mint a homoktól. Szemégetés. Gyuladt, kékes vörös kűrthártya. Szempilladaganat, vörösség, keménységgel; fájdalmas vörös csomócskák a pillák szélein. Fügölyök a szemöldökön. Könyezés, kivált a bal szemben. Homályos látás, olvasásban, álmosággal. Rövidlátás. Fekete, szállongó pontok a szem előtt.

Szorító **fül-fájás**, heves szúrással többnyire este. Fül-szaggyatás este az ágyban, gyakori vizelettel, lábfázással.

Varas **orr**, fájdalommal. Gyakori orrvérzés, kivált felhevülésben.

Arcz-forróság; néha átfutó. Viszkető, varas arczküteg. Fájdalmas vörös csomócskák a halántékon. Fúró, vájó f. a járomcsontban, érintésre enyhülő. Ajk-rángás. Állmirigy-dag.

Fog-fájás, thea-ivás után. Mardosó, vájó f. az odvas fogakban; hideg, vagy rágás által sokkal nagyobb. Dagadt foghús, sebféle fájdalommal.

Száj-hólyagcsák. Keserű, vagy véres nyálfolyás. Sebféle f. a nyelvhegyben, érintésre. A nyelv mindkét oldalán nyelvbéka. — Sebféle f. a szájpadlat és torokban, nyelés alkalmával. Torok-szúrás, a fülig terjedő. Mondolás és torok-daganat.

Nyákos, édeses **szájiz**. A kenyér keserű. Az étkek sohase sósak elegendőleg. Hideg étel, ital utáni vágy. Szomj, csak éjjel és reggel. Zsíros ételek és hagyma után fejlődött bántalmak. Azomali jóllakás. Evés után lomhaság, szivdobogás, puffadás, szelek. Felbőfőzés, az étel után izlő, vagy keserű. Ávas bőfőzés zsíros étel után. Émelygés; hányás; savanyus folyadékot hány ki.

Gyomor-göres; este felé nagy fokra emelkedő. Nyomó f., kivált érintésre, evés után. Kopogás a gyomor táján. Szorongó érzet a szivgödörben. — Nyomó f. a máj, szintén a vese táján.

Has-puffadás, összehúzó göresfájdalommal. Préselő f. az alhasban; vagy oly érzés, mintha ott valami eleven mozogna. Benyomó f. az ölben. Haskorgás. Lágycmirigy-dag, húzó fájdalommal, mely a térdig húzódik.

Szék-szorulás több napig. Összehúzó f. a végbélben, székeléskor. Fügölyök a végbélen.

Vizelés után egy időig cseppenként megyen a vizelet. Vérvizelés. Égető f. a csőben; vagy szúrás vizelés alatt, vagy ezen kívül is; viszketés a csőben. Takár. Hólyag-pöfeteg.

A férfi-nemző-részekre nézve. Fügölyök (Feigwarzen, condylom) az előbőrön, vagy makkon. Bujafekélyféle

fekélyek az előbőrön. Előbőr-dag. Szűrő f. a tökzsacsokban, a tagban, innét az ondózsínorra felmenő, a köldökig. Állandó erectiók éjjel, szűrő fájdalommal a csőben. Polutiók szükülés érzetével a csőben. — A nőknél: sebhedt, dagadt szeméremajkak. Szemölcs a méhszájon. Fehérfolyás.

Szúrás, hemzsegés a **légsőben**. Rekedtség, összehuzó gégefájdalommal. Felhevülés által előidézett köhögés; köhögés által hamuszintű, sárga, zöld golyócskákat köp ki; vagy sárga nyákot.

Mell-fájás, oly érzéssel, mintha oda nőtt volna valami. Mellszúrás, különösen hideg ital után. Vérpezsgés a mellben; erős, hallható szivdobogás, kivált fölfelé menésben. Szivdobogás, émelygéssel. Fájdalom a sziv táján. Kék bőr a vállak táján.

Kereszt-, hát-, nyak-fájás, mint összeveretés után. Fúrás a hátban; kelés a hátán. Nyakmirigy-dag; duzzadt erek a nyakon. Izzadás a hónalyban.

Szaggató, kopogó f. a vállaktól az ujjakig. Húzó f. a **karok** csontjaiban. Ficzamodás érzete a felső karban, ropogással. Akaratelleni rángás a karokban. Hidegség érzete a karokban, éjjel. Szűrő f. a karokban. Duzzadt erek a kezeken. Hidegség, elhalás az ujjakban. Száraz bőr a karokon. Márványozott foltok az alsó karon. Fájdalmas vörös daganat az ujjak hegyein. A karfájdalmak nagyobbak, midőn lecsüggnek a karok és melegben; hidegben, vagy mozgásban enyhülnek.

Szűrő f. a **lábszárakban**; nagy gyengeség főleg lépcsőkön fölmenésben. Ropogás a térd- és láb-izületekben, kinyújtásban. Küteg a lábszárakon és a térden. Fekélyek a felső lábszáron. Viszkető, fehér csomók a lábikrán. Fájdalmas, gyuladt daganat a sarkon és a nagyujj hegyén. Márványozott foltok a sarkon. Lábizzadás. Fagydag a nagy lábujjon.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben e szer indikálva van, kivonatban ezek. Szörtyüszeg (Sycosis): fügöly (Feigwarzen) a szemöldök, szem-szívárványhártya, hónaly, csecsbimbó, végbél-nyílás, a nemzörészeken. (Ha nem használ, — amint többek tapasztalása szerint a nedves fügöly ellen nem találtatott hasznosnak, —

ekkor a mercur, acid. nitri, staphysagria sat. a gyógyszerek ezen cathegoriájába tartoznak). Szemölcs (Warzen); vörös, nedves ki-növések, vagy száraz szemölcsök. Duzzadt végbélnyílás; égetőleg szűrő f. a végbélben; folyó, vak aranyér, illetén fájdalommal. Égető, metsző, hemzsegő, szűrő f. a vizeletcsőben; takár; magasra emelkedő buján tenyésző schanker (hol a mercur nom használt). Fehérfolyás; viszketés, szúrás, égetés a méh-hüvelyben. Bőr-viszketeg, -égetés, -szúrás, -hemzsegés; viszkető, vakarás után égető vörös foltok; nedves, genyedző kivágások (Erosionen); genyedésbe átmenő csomók, vernyeges vagy barnás udvarral. Hoveny, vagy idült csúz, köszvény; szűrő, átfutó, villanyozáshoz hasonló szúrások a test majd minden részében; húzó, feszítő, szaggató f. az izmok és ízületekben; égető f. a végtagokban; nyak-, kar-, vagy láb-fesz (Steifigkeit). Szem-gyuladás; homályos látás; látzavar; gyenge láttehetség. Égető száj-, nyelv-hólyagesák, szintén a makk vagy előbőr nyákhártyáján. Dűlmirigy- (prostata) bántalmak hosszadalmas takár következtében. Fő szer a thuja: haemorrhoidál congestiókban a végbélben, — a vizelet organumai nyákhártyájának beteges állapotában; vörös, szivárgó kiövések, kirágások, nedves, vagy száraz szemölcsök, csomók ellen.

Átalában: szaggató f., nyomás, mozgás által enyhülő. Legtöbb bántalom ülésben, nyugatomban támad. — Az eczetnek küll alkalmazása enyhíti a fájdalmakat.

Szaggató, szűrő f. a fejben, midőn szobába lép; fejszúrás különösen, midőn nevet. Fejkopogás a bal oldalon.

Szem-szárazság, égetés, este, olvasásnál.

Sápadt arc. Szaggatás az állcsontban.

Szaggató fog-fájás, eczet-szagolásra elmuló. Savanyu fohús-vérzés. — Sok viz-gyülem a szájban. Keserü mon-dolaizü böfögés. — Mindkét rásztban metsző, égető f., oly érzéssel, mintha külsőleg fájna.

A nőknél: fehérfolyás, menésben. Vastag nyákfolyás a méhhüvelyből, erőltetéssel járó kemény széketétel alatt.

Rekedtség, égetés a gégében. Mellszúrás, égetés, a bordák alatt. — Igen érzékeny keresztifájás, érintésre.

Urare, máskép curare.

Különösen hat e szer az idegrendszerre. Hatásköre: a bénulatok (Paralyses, Lähmungen); így a vizelethólyag,

végtagok bénulata; elnyomott izzadás, különösen lábizzadás utáni, méhkóros, gyermekeknél fogzás alatti bénulatok. Harley (w. med. Wochenschrift 1862. Nro 20 és 31) szerint az *urare*, strychnin ellenszere. *Urare antidotuma* pedig Humboldt után a cukor.

U v a u r s i.

Hasvizkór, szív- és máj-bántalmak mellett. Fájdalmas vizelés, égetéssel; nyákos, genyes vizelés; vérvizelés. Hólyag-kő.

Valeriana officinalis.

Átalában: résztkóros, méhkóros bántalmak. Felizgatott idegrendszer, gyengeség érzetével. Rögtön támadó, megrázkódtató fájdalmak. Mercur okozta bajok. Megjelennek a bántalmak leginkább este, ebéd után, nyugalomban; enyhülnek mozgás, helyváltoztatás által. Rángások az izmokban. Nehéz kór.

Láz. Rövid fázás után, állandó forróság. Átfutó forróság, kivált az arczon észlelhető. Geliszta-láz, göresökkel.

Hirtelen támadó fejfájás; fejfájás hysteriában szenvedő nőknél. Nyomó, néha szűrő f., a szemüreg felé irányzott. Egyoldali húzó f., légvonal után; egyoldali jéghidegség a fejtetőben. Összehúzó f. a fejtetőben, mint erős ütés után. Ideges szédülés.

Bágyadt **szemek**, mint éjszakázás után. Nyomó, égető, csipdeső f. a szemben. Fájdalmas pilla-dag. Vörös, sebhedt, fájdalmas pillaszélek. Homályos- vagy messzelátás. Sötétben világosságot látnak szemei és a tárgyakat is majd egészen látják. Szikrák a szemek előtt, vagy fekete pontok.

Arcz-fájás, rögtön támadó, összeszorító, húzó fájdalommal a csontokban. Piros, forró arcz, szabadban.

Olyféle **szájíz** és szag az orrban, mint a faggyu. Nyákos szájíz; keserű íz, midőn evés után nyelve végével nyalja ajkait. — Böfögés, mint a büdös tojástól. Avas izű, vagy üres böfögés. Émelygés oly érzéssel, mintha czér-

naszál függne a torokból le a hasig, nyálfolyással. Nyák; epe-hányás, hidegrázással, aléltsággal.

Gyomor-gyengeség. Nyomó f., hirtelen támadó és a hasban érezhető, bugyogás közben hirtelen el is múló. Érintésre fájdalmas **máj**; néha lökö f. Szűrő f. a vese táján, lefekvéskor.

Felfuvott, kemény **has**. Feszült has, mintha szét akarna repedni. Alhas-görcsök, kivált méhkórosoknál; legtöbbször éjjel az ágyban. Csipdeső, metsző hasf., mely miatt hasát befelé húzza. Baloldali, este megjelenő hasf. Összeveretés érzete az alhasban, az ölben, mint meghülés, emelés után. — Zöldes, véres hasmenés. Fúró f. a végbélben. Geliszták.

Mell-szorongás; szűrés, többször a bal oldalon. — Külsőleg, kemény csomócskák a mellen.

Húzó **kereszt**-, hát fájás. Fájdalom a lágyékban, mint meghülés, emelés után. Csúzos f. a vál-lapoczkában.

Összeszorító, vagy rángó, szaggató f. a felső **karban**. Bénulati f. a vállak, könyvekben. Kéz-remegés, irásnál; lökö f. a kézben. A karon kemény csomócskák.

Égető f. a **csíp**-ben, este az ágyban. Összeszorító, rángó, húzó f. a felső lábszárban. Összeveretés érzelme a felső lábszárban. Bénulati érzés a térdben. Szaggató f. a lábikrában, kivált midőn keresztbe teszi lábait. Ficza-modás érzelme a lábizületben. Szűrő f. a sarkban, főleg ülésben; szaggatás a talpban.

Jegyzék. Leginkább idegbántalmak ellen szolgál — és a bel-ladonna, camphora, cocculus, ignatia, cofea, nux v., platina gyógyszerek sorában méltánylandó.

Veratrum album.

A **lélekre** nézve. Melancholia, gyakori émelygéssel, fázással, mintha hideg vízzel öntötték volna le. Szelid, fájdalmas kedély siránkozással; leverettség, akaratelleni sírás. Vigasztalhatatlanság, képzelt szerencsétlenség miatt. Csüggetegség; kétségbeesés. Belszorongás. Ijedezés; félenkség. Nyugtalanság. Haragosság, minden esekély-ség miatt; vagy — közönbösség, csendes hallgatás. Vagy

— nagy élénkség, csintalanság, hajlam a nevetés, éneklésre. Nem különben, — dühösség, testforrósággal; futni akar, kiabál, tombol és étvágya nincs; ruháit tépi és semmit sem szól; csizmáit vagy czipkeit szétszaggatja, a darabokat lenyeli; tulajdon ganéját szájába veszi, senkit sem ismer. Eszméletlenség. Dühös deliriumok, egészen meghidegült test mellett; néha mosolygó arczkifejezéssel. Fecsegés vallási tárgyak fölött. Tébolyodás, vallásos, vagy szerelmes ideákkal; vagy helytelen cselekvényekkel: vadásznak adja ki magát, vagy hercegneked; a nő azzal dicsekszik, hogy terhes állapotban van. Folytonosan nevet, vígan énekel; rohamonkint kiabál, fut, belszorongás, félenkség jeleivel.

A **testre** nézve általában. Fájdalom-rohamok, melyek alatt rövid időig delíral, esztét veszti. Összeveretés érzete a tagokban, kivált a csontokban. Bénulati fájdalom, mint nagy fáradtság, kimerülés után. Az ágymeleget nem szenvedő tagfájdalmak, melyek nedves időben, különösen tavasz vagy őszi színtén megnagyobbodnak. A fájdalom általában, mások beszélése által is növekednek. A tagok zsibbadása, elhalása, fessége, reszketése. Lökő érzés a tagokban, mint a villámtól. Rángások; göresök; göres-merevedés; aléltóság. Általános nagy gyengeség; bénulati erőtlenség. Hidegség érzete a test egyes részeiben. — Harag, ijedés, félelem következményei, szintén china okozta bántalmak ellen.

Hervadt **bőr**; kék bőr (cholérában). Bőrhámlás. Kütegek; melegben viszketők; rühféle, száraz küteg, éji viszketéssel. Száraz sömör. Hideg izzadás.

Kábult **álom**. Éji álmatlanság, belszorongással. Ijesztő álmok; nyöszörgés álomban; felébredéskor, éjjel, remegés, fázás.

Láz. Általános fázás az egész testben, hideg izzadással, kivált a homlokon; hideg vízre vágyó szomjusággal. Váltóláz; egyedül kül-fázással. Hidegrázás; ez után csekély forróság; erre izzadás, mely után rövid idő alatt fázás következik. Fázás nagy szomjjal; később forróság és fázás felváltva; végre állandó forróság nagy szomjjal. Éjfél

előtti lázak. Lappangó idegláz. Alig tapintható ütér-
verés.

Lazultság érzete a fejben. Szédelés. Fejköszvény, arczápadtság, émelygés, hányással. Fejfájás, fájdalmas nyakfeszességgel. Fejfájás egyes rohamokban oly érzéssel, mintha az szét lenne tépve, vagy zúzva. Egyoldali, nyomó f., gyomorfájással. Összefüzo f. a fej és nyelésőben. Metsző f. a fejtetőben. Rázkódtatás a fejben, kar-rángással és az ujjak západtságával. Hajolásban vértorlás. Égető f. a fejben. Kopogó fejfájás. — Külsőleg: Hemzseges. Felberzengő hajak, hidegség érzetével. Oly érzés, mintha a halántékon egy csepp víz folydogálna le. Érzékeny hajak, melegség vagy hidegség érzetével. Hidegség érzelme a csigolyában, láb-fázással; vagy oly érzés, mintha darab jég feküdnék a fejen. Hideg homlokizzadás.

Szem-fájás, oly érzéssel, mintha a szemek összeverettek volna. Összenyomó, szaggató f. a szemekben. Állandó forróság a szemekben. Szemgyulladás, heves fejfájás és álmatlansággal. Bágyadt, homályos, sárgás szemek. Vizenyős szemek, mintha tojás-fehérével lennének bevonva. Szemszárazság. Könyezés, gyakran forrósággal, metsző fájdalommal és szárazság érzetével. Szempilla-bénulat. Dülledt, elforgatott szemek. Duplalátás. Éji vakság. Szikrák, fekete pontok a szemek előtt, főleg fekvésben, vagy midőn felkel az ülésből.

Fül-szúrás. Majd hideg, majd meleg fülek. Siketség, mintha a fül be lenne dugulva. Fül-búgás, kivált midőn felkel az ülésből.

Jéghideg **orr.** Belső orr-gyulladás, fekélyféle fájdalommal. Orr-csont f., mintha össze, vagy benyomatott volna. Éji, vagy egyoldali orrvérzés. Szemet-szag az orrban. Réz-orr.

Sápadt, hideg, beesett **arcz**, hegyes orral és kék kari-kával a szemek körül. Kékes arcz. Arcz-forróság, sötét-vörösséggel. Hideg arczizzadás. Egyoldali, húzó, feszítő arczf., a fülig. Rángás az arcz-izmokban. Arczküteg, sebféle fájdalommal. Rezes arcz. Arcz-dag. — Száraz, feketés, fölrepedezett ajkak. Küteg a szájszögleteken.

Rezes küteg a száj körül. Áll-görcs. Állmirigy-dag, fájdalommal.

Fog-fájás, fejfájással és vörös arczdaganattal; néha aléltságig kimerítő gyengeséggel; vagy émelygés, hányás tagfázással.

Száj-szárazság. Szájpadlat szárazság, zsibbadás érzetével. Nyálfolyás, émelygéssel, éles, sós izzel. Habzó száj. Égetés, vagy — hidegség érzete a szájban és nyelven. Dagadt, száraz, feketés, fölrepedezett nyelv. Nem-szóthatás.

Összefüzo, fojtogató **torokfájás**, kivált nyelvésben. Nyelcső-szűkület, mint valami daganattól. Nyelcső-duzzadás, fuladás veszedelmével. A torok, nyelcsőben égetés, vagy — hidegség érzelmé. Torok szárazság, érdesség (Rauhheit).

Tapadozó **szájiz**. Borsos mentaféle szájiz. Olthatlan szomj, hideg italokra, erős vagy savanyu eledelekre és hűsítőkre. Semmi étvágy; vagy — rendkívüli nagy étvágy. Csekély evés után, azonnali hányás, hasmenés alatt is enni kíván. Evésnél, émelygés éhséggel és gyomornyomással. Üres, vagy savanyu, de többnyire keserű böfögés. Csuklás. Hányás. Hányásra való készttetés, aléltságig, majd mindig nagy szomjusággal. Erőszakos hányás, állandó émelygéssel, nagy erőtlenséggel; testborzadozással, később általános forrósággal. Étél- vagy zöld nyák-, fekete epe- és vérhányás. Hányás és hasmenés, gyomornyomással. Cholera.

Gyomorfájás, nagy éhség és szomjusággal. Igen érzékeny gyomor. Gyomorgörös. Nyomó f. a gyomorban, innét a mellcsont, rásztokra, alhasra terjedő. Égető f. a szivgödörben. Gyomor-rák. — Mindkét rásztban (Hypochondern) feszítő f. mint a szelektől; a lép táján szúrás, menésben, vagy mértékletes ebédelés után is.

Hasfájás, meghülés, vagy nagy adagban bevett china után. Érintésre igen fájdalmas has; hasf. a köldök körül. Alhas-görcsök. Metsző f. a hasban, mintha késsel metszenék, hasmenés, szomjuság, vizelés mellett. Égető f. a hasban, mint az égő széntől. Összeveretés érzelmé, egyszersmind felakadt szelek. Haskorgás. Szélkólíka. Bél-

gyuladás. Haspuffadás, keménységgel, nyálfolyással. — Külsőleg, rángások a hasizmokban. Lágycsérv.

Székszorulás, néha fejfájás, forróság mellett. Kemény szék; hosszadalmas szorulás, mint a belek tétlenségéből eredő. Vagy — heves fájdalommal, metszéssel járó hasmenések; véres hasmenés; szél-menet alkalmával akaratelleni székürülés. Székürülések alatt nagy lankadság, testborzadás, sápadt arc, hideg homlokizzadás, gutaütéstől való félelem. Fekete székletételek, fekete hányással (fekete kór, melaena). Vak aranyér. Geliszták.

Elnyomott **vizelés**; vagy — bő vizelés, fejfájás, éhség, szomjuság, émelygés, hasfájás, székszorulás mellett. Akaratelleni vizelés. Nyomó f. a hólyagban, égető a csőben.

A **nemzőrészek**re nézve. Nőknél: kora, erős tisztulás; elnyomott tisztulás; tisztulás előtt orrvérzés, szédelés; tisztulás kezdetén émelygés, hasmenés, fázás; hőszám alatt fülzúgás, fájdalom a tagokban, nagy szomj, fejfájás, émelygéssel; a hőszám végével fogcsikorgatás, kékes arcszín. Gyermekegyi láz; elnyomott gyermekegyi tisztulás, félrebeszéléssel. Méhdüh a gyermekegyasoknál.

Légső. Összefüzo f. a gégében egyes rohamokban, fuldoklásig. A mellen fekvő hurut, torok-kaparás, -érdességel. Tüdő-hurut (Lungenkatarrh). Göresféle köhögés (mint a számarhurut) hányással. A légső alsó részében érezhető csiklándozás, köhögésre késztető. Száraz köhögés, többnyire éjjel. Köhögés oldalfájással, nehéz légzéssel.

Mély, üres köhögés, mint az alhasból, metsző hasfájdalommal. Számarhurut-rohamok. — Felakadozó légzés, fuladozással; a gége és mell göresös összefüzésétől. Mell-szükület, nehéz légzéssel. Mell-szorongás, fájdalommal az oldalsó légzés alatt.

Mell-nyomás, kivált a mellsont táján, szorongás, különösen evés, ivás után. Teliség érzete a mellben. Vértorlat (Blutcongestion). Összefüzo mellgöres. Metsző, szúró mellfájás. Erős, szinte látható szivdobogás, nagy belszorongással.

Össeveretés érzelve a **keresztben**. Gerinczagy-sorvadás (tabes dorsalis). Csúzos nyakfesz. Bénulati gyengeség a nyak-izmokban, mely miatt feje lecsügg.

A **karokban** bénulati összeveretés; rángás. Daganat-érzet a karokban; karhidegség-érzete; zsibbadás érzete. A könyökben villámlökés érzete. Hemzseges a kezek és ujjakban. Zsibbadás, elhalás az ujjakban.

Csip-bénulat. Bénulati összeveretés érzete a láb-szárakban; zsibbadás. Térdfesz. Villám-lökések a térdben. Hirtelen támadó láb-dag. Láb-remegés, hidegség érzetével, mintha hideg víz folydogálna benne. Szúró f. a nagy ujjban. Podagra. Szúró, sebféle f. a tyukszemben.

Jegyzék. Szellemi bántalmakban oly hathatósak állítja Hahnemann e gyógyszert, hogy az által gyógyíthatónak hiszi az örültek harmadát. Rögeszmés örültség. Gyermekegyi örültség. Egyéb-iránt pedig e következő betegségek és körülményekben van főleg indikálva. Félelem, ijedés, harag után fejlődött bántalmak. China által elnyomott lázak, székszorulás mellett. Hideg izzadással járó bántalmak. Igen nagy gyengeség, legkisebb erőltetés után is. Szív-bántalmak: szívtultengés, szívtágulás. Ideges fejfájás; heveny-agyvizkor, fejmelegség, testhidegség, ökrödés mellett. Nyeldek-bénulat. Cholera; mely ellen óvszer gyanánt is használható, — valamint a cuprum. Gyomorbántalmak görcsös ökröndözéssel, mely után izetlen vízenyös folyadékot hány ki; legesekélyebb mozgás által előidézett hányás; gyomor-nyomás, csuklás, ökrödés, keserű gelisztahugyozás, metsző f. az alhasban: hideg test mellett. Gyomorgörcs, igen heves összehúzó fájdalommal, hasmenéssel. Görcsfuladás a kisdedeknél. Szanárhurut, vízenyös folyadék-hányással. Látgyengeség; kancsalság; pillabénulat; dupla látás; éji vakság sat.

Verbascum.

Átalában: lefelé menő, néha szúró szaggatás a test különféle részeiben. Reggel fölkeléskor lomha, álmos. Test-hidegség, külsőleg is érezhető; borzadozás, mintha hideg vízzel öntötték volna le.

Fej-szedelgés, mint valami nyomástól. Kábult, nyomó fejfájás, néha egyoldali; kivált midőn a melegből hidegbe megyen; leginkább a homlokban. Rengő érzés a fejben, menésben.

Összehúzó f. a szemekben; forrósággal; homályos látás. — A **fülben** oly érzés, mintha befelé húzatnék; fül-dugulás; nehéz hallás.

Arczfájdalom; nyomás, kivált a bal járomcsontban, egyes rohamokban; erősb tapintásra növekedő; néha heves szúrás, csipkedés a halántékokban, mintha harapófogóval csipdesnék; feszítő f. Légvonalban, vagy a hidegben megújuló fájdalmak. Ideges arczfájás. — Szaggató f. a zápfogakban.

A **szájban** sós nyál-gyülem. Kellemetlen szájjiz és szag a szájból. — **Gyomor**-nyomás, szúrás, metszés a bal részben. **Haspuffadás.** Nyomó f. a hasban, mintha ott kö feküdnék. Lefelé menő hasfájdalom, végbél-összefűzés mellett. Oly érzés, mintha a belek a hasfalhoz nőttek volna és innét erőszakosan elrántatnának. Hascsipkedés, mint a szelektől. Szűrő f. a köldök táján. Haskorgás; bugyogás érzete. **Szék**-szorulás; vagy juhganéhoz hasonló szék.

Rekedtség. A **gége,** az **orr,** be van dugulva; hurut. Köhögés, leginkább este, éjjel álomban. Feszítő mellfájdalom, néha szúrással.

Szűrő f. a **hát** és **vállakban.** Az előkarban rágás, szaggatás lefelé tartó. Szűrő f. a **tenyérben.** — Bénulati f. a felső lábszárban. Göres f. a **térdben;** térdremegés, mint ijedés után. Lefelé szaggató f. az alsó lábszárban. Szúrás a **lábban;** összeszorító nyomás a **talpban.**

Jegyzék. Csúzos, de főleg ideges arczfájásban kitünő gyógyszer.

Vinca minor.

Mellözve a többi, nem éppen lényeges symptómákat, specificus erővel bír a fejnek hajas részére, hol ellenállhatlan viszketést érez; az összekuszált hajak „lengyel fürtöt“ (Weichselzopf) képeznek.

Viola odorata.

Átalános lazultság az izmokban. A bántalmak szelidek ugyan, de mégis érezhetők és pedig bármiféle helyzetben. Méhkóros, rásztkóros bántalmak; szótalansággal; sirásra való hajlam.

Fej-fájás, szemgörcscesel. Vértolulás. Szikrák a **szem**

előtt. Összehuzott szempillák. Pilla-görcs. Fül-szúrás; a zenét, kivált a hegedü-hangot nem tűrheti. Érzéketlen orr-hegy, mint ütés után. Arcz-fájás; húzó nyomás a járom-csontban; feszes arczbőr. Mell-szorongás; mellszükület, nyomó f. mellett, mintha kö nyomná mellét.

Viola tricolor.

Átalában mind a lélek, mint a testre nézve: szomorúság; melancholia; hysteria; hypochondria. — Görvélykór. Nyakmirigy-daganat. Kütegek, kivált a gyermeknél első években; fakadékok (Pusteln); genyedző és varat képző kütegek. Fejótvar. Köleshimlő. Vastag, kemény arczbőr. Metsző hasfájdalmak, nyákos hasmenéssel, néha erőltetéssel. Szúró f. a mellben, a szív táján, a vállak közt, a könyök, előkar, ujjak, térd és lábokban.

A lélekre nézve. Halál-eszmével foglalkozik, mintha élte vége közel állana. Rosz, mogorva kedv; vagy — vig kedély. Változó kedély; dél előtt többnyire szomorú, este vig, vagy ellenkezőleg.

A testre nézve általában. Hypochondria. Szúró szagatás a tagokban, minden felhevülés után nagyobb; a csontokban. Köszvényes csomók. Sebféle fájdalmak. Rángások az izmokban. Hangyamászás (hemzsegés) a tagokban. Bénulatok, ha egyoldaliak is, vagy guta után. Vérérdag. A fájdalmakat a bőr és hús közt látszik érezni. Ebéd után és este jelennek meg többnyire a bántalmak. Érzéketlen test. Hidegség érzete a csontokban. Kopogás, vagy remegés (kivált szenvedélyek után), az egész testben. Nagy lankadság; gyengeség; semmi kedv a testmozgásra, sőt ettől szinte fél.

A bőrre nézve. Hosszadalmas küteg. Sömör. Csontdag. Fagydag; könnyü fagyasztása a test egyes részeinek. Cserepes bőr.

Nyugtalan álom, ijesztő, ábrándozó álmokkal; nappali álmoság kivált reggel és ebéd után. Álomban sok beszélés, kiabálás, testrágás, gyakori fölijedezés.

Lázas borzadkozás, fázás, átfutó forrósággal, heves remegéssel a tagokban, kopogással az egész testben. Hajlam az izzadásra; éji izzadás.

Fej-kábulás; szédülés, melyben bal oldalra dőlöng; vagy oly érzéssel, mintha alatta az ülő hely inogna. Kábító szédülés általános nagy gyengeséggel, szomszótétedéssel. Fejfájás bor-ivás után. Fejköszvény, émelygés, hányással. Nyomó f. kivált a homlokban, vagy a halánték, vagy a fej hátsó részében. Csavaró f. Szaggatás a fej hátsó részében. Szűrő szaggatás a fej oldalaiban, ebéd után elmuló. Sebféle, vagy kopogó fejfájás. Szobában hevesebbek, szabadban enyhébbek a fájdalmak. — Külsőleg, seb- vagy fekélyféle f. Oly érzés, mintha haja borzas lenne. Hajmenés; kopaszodás.

Nyomó **szem**fájás, vagy oly érzés, mintha szemei be lennének nyomva. Viszketés, égetés, csipdesés, sebféle f. a szemekben és pillákban. Szemszarazság; gyuladás. Felső pilla-bénulat. Tüzes foltok, midőn fölfelé néz. Fekete hályog.

Szorító **fül**fájás, szúrás, szaggatás és küldaganattal, a gyermekeknél. Büdös fülfolyás.

Orr-daganat, ha egyoldali is; elvesztett szaglás. Nyomó, szorító f. az orr-gyökben; sebféle f. az orr belsejében. — Szaggatás, összeveretés érzelme az arcz-csontokban. Fölrepedezett, belől fekélyes ajkak. Húzó, szűrő szaggatás a zápfogakban; vagy sebféle f. Dagadt, fehér, fájdalommas fohús-vérzés, -fekélyek.

Apró, sárga fekélyek a **száj**üreg belfalain; itt egyszerű hemzsegés, bő nyálfolyással. Nyelv-hólyagok.

A **nyelcső** belső részében szűkülés érzete, görcsfájdalom. Sebféle f. a torokban; sok nyák-gyülem.

Vér-, vagy sós **száj**iz. Nagy éhség; de a húst, édes, főtt ételeket nem eheti; kenyér után nyomást érez gyomorban; valamint majd általában minden ebéd után; vagy ebéd után rossz kedv, teliség érzete, égető f. a gyomorban. Savanyu felbőfögés, kivált tej után. Édességek után gyomorégés. Reggeli után csuklás. Összeszorító, szűrő, szaggató, nyomó, égető f. a **gyomor**ban. — Görcsféle f. a rásztokban (Hypochondern); vagy nyomás, kivált menésben

érezhető. Szűrő f. a lép táján. Szűrő, sebféle f. a vesékben.

Has-puffadás, feszítő, nyomó fájdalommal. Kellemetlen érzés a hasban. Görcsféle f. a köldök körül. Szúrás, szaggatás. Metszés, csipkedés, hasmenéssel. Haskorgás. Szélkólika. Lágycsér.

Szék-szorulás; vagy kásás hasmenés; véres hasmenés. Akaratelleni hasmenés. Szaggatás, szúrás, égetés, viszketés, sebféle f. a végbélben.

Vizelés kezdetén, felakadt vizelés. Vizelettől való nyomás a hólyagra; fájdalmas vizelés. Akaratelleni vizelés, menés, tüsszentés, köhögés alatt. Vese-kövek. Vervizelés. Vizelés alatt és után égetés. Metsző f. a csőnyilásban.

A férfi-nemző-részekre nézve. Felhúzott, dagadt, fájdalmas tökök. Húzó f. a tökökben az ondószinoron fölfelé terjedő. Sebféle f. a tökszacsokban. Nagy ösztön az elhálásra, azonnali, vagy nehezen ömlő magürüléssel. Éjjeli, állandó erectiók. A nőknél igen érzékeny nemző-részek. Méhdüh (Nymphomanie). VÉRÉR-DAG a szeméremtesten. Hajlam az abortusra. Kora, vagy elnyomott hószám; elnyomott gyermekágyi tisztulás. Tisztulás alatt haspuffadás, metszés, nyomás a hasban és keresztben, nagy gyengeség, nehézség az alsó végtagokban.

Torok-szárazság, érdesség; harácsolás által fekete vért köp ki. Száraz köhögés éjjel, szűrő, vagy oly fájdalommal, mintha melle szétrepedne. Nyulós nyák-köpés, mely után hideget, érdességet érez mellében. VÉR-KÖHÖGÉS, égető, vagy sebféle mell-fájdalommal.

Mell-szorongás; szorongó légzés, kivált este. Görcsös mell-szükület. Elnyákosodott mell. Rövid légzés, evés után, a szelektől. Mell-nyomás. Feszítő f. a mellesontban. Mellszúrás, kivált a szív táján. Mell-égetés. Szivdobogás, belszorongással, vagy e nélkül. Rendetlen érverés. — Külsőleg, sebféle f. a csecsbimbóban. Elnyomott tejelválasztás a szoptató nőknél.

Kereszt-fájás, menés, ülésben. Gyengeség érzete a kereszt és hátban. Csúzos hátfájás. Szúrás, feszítés a válllapoczkák közt. Szűrő szaggatás, feszesség a nyakizmokban.

Csúzos f., szűrő szaggatás, húzás a vállak, **karok**, kezek és ujjakban. Bénulati érzés a karokban. Kéz-bénulás, elhalás. Remegő kezek, irás alatt. Száraz fölrepedezett bőr a kezeken.

Csúzos f. a **lábszárak**, térd és lábokban. VÉRÉR-DAG a felső, alsó lábszáron. Térd-fesz; éji térd-fájdalmak. VÉR-PANGÁS érzete az alsó lábszárban. Lábikra-fesz, menésben, hemzsegés érzete. Láb-fesz, ülés után; ficzomodás érzete a láb és nagy ujj ízületében. Gyulasztó lábdag; égető lábfájdalom. Lábbénulat. Fagydag a lábon. Kopogó f. a nagy lábujjban.

Jegyzék. Azon betegségek, melyekben leginkább használtatik, kivonatban ezek. Rángások a gyermekeknél, eltiünt ótvar után; vid-táncz. Heves, makacs agyfájdalom, mely álarcos váltólázként gyötri a beteget időszakonként. Fenyegető agybénulat skarlátban, e symptómákkal: hideg test, a végtagok bénulati állapota, kábulás öntudat nélkül, vagy heves félrebeszéléssel, akarat elleni vizezés, székeléssel. Fenyegető agybénulat heveny agyvízkórban (hydrocephalus acutus). Gyomor-béllob (gastroenteritis), ha az arsenicum nem használ. Vese- és hólyag-bántalmak: vese-, hólyag-kövek. A felső és az alsó végtagok bénulata; szempilla-bénulat; látzavar; kezdő fekete hályog. Makacs, időült bőrkütegek; száraz pikkelyes sömör, mely az egész testen elterjed.

Zizia aurea.

(Smyrnum aureum.)

A **lélekre** nézve: nagy izgatottság, mely után leverettség következik. Életuntság. Változó kedély.

A **testre** nézve általában: agy- és idegrendszer-bántalmak. Hypochondria; hysteria. Görcsrángások. Nehéz kór. Görcsös mozgások az izmokban. Asthma; hurutos, mellhártya-bántalmak. A fájdalmak növekszenek érintés, mozgás, zöreje és világoosság által.

A **bőrre** nézve: az egész test külseje sápadt, feje, dagadt. Érintésre, az egész test fölülete fáj. Vizenyös arczdaganat.

Nyugtalan **álom** kellemetlen álmak miatt. Görcsös rángások álomban.

Láz, heves, szűrő mellfájdalmakkal. Fázékonyság, az arcz és felső végtagok izmainak görcsrángásával.

Fej-szédelgés; vértolulás; heves f. a jobb halántékban, émelygéssel, néha epehányással; éles f. a fej bal oldalában; zörej, világosság által növekedő; ideges fejfájás.

Szem-fájás és vörösség. Vizenyős szemek. Lövelő f. mindkét szemüregben; éles f. a jobb szem-üregben, szemmozgásra növekedő. Szemárpa a jobb pillán. Chronicus szemgyuladás; szaruhártya-fekély.

Égető f. az **orr**-likak és szemekben; dugulás, sebfájdalom a jobb orrlikban.

Duzzadt, sápadt **arcz.** Az arcz egyik oldala piros, a másik sápadt. Fúró f. az arczsontokban; tompa f. az állsontokban. Arcz-izom-göres.

Gyuladt **nyeldeklő**; sok nyákelválasztás a torokban. Keserű **szájiz**; csak savanyut óhajt. Émelygés; savanyu izü hányás; vagy epehányás. Gyomorfájás, érintésre.

A férfi-**nemző-részekre** nézve: felizgatott nemi ösztön. Pollutiók. Az elhálás után gyengesség ellen is használ. A nőknél: rögtön elnyomott hőszám esetében.

Lógeső-bántalom; érintésre érzékeny légeső. Gégeszárazság és innét eredő erős köhögés; köhögés alatt f. a gégeben. Rövid, száraz köhögés, heves, szúró fájdalommal, a mell jobb oldalában. **Mell**-szúrás a mell jobb oldalában, köhögés által növekedő. Lövelő f. a mellben. Kül-sőleg — zútatás érzelme a mell-izmokban. Görcsfuladás; hanyat nem fekketik.

Rohamonkint megjelenő tompa f. a jobb **váll** alatt. A mellből kiinduló, heves lövelő f. a váll-lapoczkában. Égető f. a keresztben. Tompa f. a lágyékban, kivált mozgásban. — Viszketés érzete a jobb karban; bénulati érzés a karok izmaiban, a vállaktól a könyökig terjedő. Az alsó végtagoknak görcs-mozgásai; csekély erőltetése után, szokatlan lankadság.

Jegyzék. Az imént elősorolt symptómák jelentik, miként e szer az agy és idegrendszerre hat különösen. Az eddigi tapasztalatok szerint e betegségek gyógyítottak jó sikerrel zizia által. Öngyilkossági eszmékkal foglalkozó hypochondria. Hetenkint megjelenő nehézkór. Elnyomott hőszám. Ideges fejfájás, epehányással. Szaru-fekély.

FÜGGELÉK

gyanánt szolgáljon itt még:

AZON FÜGYŐGYSZEREK SOROZATA,

melyek több tekintetben hasonlítanak egymáshoz.

Acidum muriaticum: arsenicum, aurum, belladonna, bryonia, calcarea, china, lycopodium, natrum mur., ac. nitric., ac. phosphoricum, rhus, squilla, viola odorata.

Acidum nitricum: aconitum, aurum, belladonna, calcarea, conium, graphites, hepar, kali, lycopodium, mercur, mezeoreum, natrum, opium, petroleum, platina, pulsatilla, rhus, sepie, sulphur, thuja; szintén még az: agnus, arnica, bryonia, caladium, chelidonium, cina, muriaticum acidum, nitrum, phosphor, phosphoricum acidum, sabadilla, selenium, sulphuricum acidum, viola tricolor.

Acidum phosphoricum: asa, belladonna, causticum, china, cofea, conium, ignatia, lachesis, ledum, lycopodium, mercur, muriaticum acidum, nitri acidum, opium, phosphor, rhus, sepie, staphysagria, sulphur, thuja, veratrum.

Acidum sulphuricum: ammonium, arnica, conium, digita-

lis, muriaticum acidum, nitri acidum, phosphoricum acidum, pulsatilla, ruta, sulphur.

Aconitum napellus: agaricus, antimonium, anacardium, arnica, aurum, bryonia, cannabis, cantharis, causticum, chamomilla, cactus, cofea, colchicum, crocus, drosera, dulcamara, graphites, hepar, hyosciamus, ipecacuanha, mercur, nitri acidum, nuxvomica, opium, phosphor, platina, pulsatilla, ruta, sabinina, sepie, spigelia, spongia, stramonium, sulphur, veratrum.

Aethusa cynapium: cicuta, conium és ezen két szerhez hasonló orvosságok.

Agaricus muscarius: aconit, belladonna, cofea, graphites, nuxvomica, opium, phosphor, pulsatilla, staphysagria.

Agnus castus: cuprum, natrum muriaticum, nitri acidum, oleander, platina, selenium, sepie.

Alumina: arsenicum, baruta,

belladonna, bryonia, calcarea, chamomilla, ignatia, ipecacuanha, lachesis, ledum, mercur, nux vomica, phosphor, plumbum, rhus, silica, sulphur.

Ambra grisea: calcarea, chamomilla, graphites, lycopodium, nux vomica, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, sabadilla, sopia, staphysagria, veratrum, verbasum.

Ammonium carbonicum: ammonium muriaticum, arnica, arsenicum, belladonna, bryonia, china, ferrum, graphites, hepar, kali, lachesis, laurocerasus, lycopodium, manganium, nux vomica, phosphor, pulsatilla, rhus, silica, staphysagria, sulphur.

Ammonium muriaticum: ammonium carbonicum és az előbb elősorolt gyógyszerek.

Anacardium orientale: aconit, arsenicum, calcarea, nux vomica, oleandor.

Angustura: cantharis, carbo animalis és vegetabilis, cofea, mercur, platina.

Antimonium crudum: aconit, arsenicum, asa, chamomilla, cofea, hepar, ipecacuanha, mercur, nux vomica, pulsatilla, sepia, sulphur, tartar.

Argentum foliatum: asa, aurum, belladonna, china, hepar, mercur, nitri acidum, nux vomica, pulsatilla, platina, stannum.

Arnica montana: aconit, ammonium, arsenicum, belladonna, bryonia, cannabis, capsicum, chamomilla, china, cientea, cina, colocynthis, euphrasia, ferrum, hepar, ignatia,

ipecacuanha, mercur, natrum, nux vomica, pulsatilla, rhus, ruta, sambucus, sabina, senega, staphysagria, sulphuricum acidum, veratrum.

Arsenicum album: aconit, arnica, belladonna, bryonia, calcarea, carbo vegetabilis, chamomilla, china, cofea, digitalis, dulcamara, ferrum, graphit, helleborus, hepar, jod, ipecac., lachesis, lycopod., mercur, natrum muriat., nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, sambucus, sepia, sulphur, veratrum.

Asa foetida: antimonium, aurum, causticum, china, cofea, conium, mercur, nux vom., phosphor, platina, pulsatilla, rhus, thujas tartar.

Asarum europaeum: aconitum, hepar, pulsatilla, sepia, stramonium.

Aurum metallicum: asa, belladonna, calcarea, china, cuprum, lachesis, mercur, nitri acidum, nux vom., pulsatilla, spigelia.

Baryta carbonica: alumina, belladonna, calcarea, causticum, chamomilla, china, dulcamara, lachesis, mercur, natrum, phosphor, sepia, silica, sulphur, tartar.

Belladonna: aconit, agaricus, alumina, ammonium, apis, arnica, arsenicum, aurum, baryta, calcarea, cantharis, causticum, chamomilla, china, cina, cofea, colocynthis, conium, cuprum, digitalis, dulcam., ferrum, hepar, hyosciamus, lachesis, mercur, nitri acidum, opium, phosphor. phos-

phoricum acidum, platina, plumbum, pulsatilla, rhus, senega, sepia, silica, stramonium, sulphur, valeriana.

Berberis vulgaris: arsenicum, bryonia, chamomilla, nux vomica, pulsatilla, rheum, rhus.

Borax veneta: chamomilla, coffea, mercur, natrum, pulsatilla, sulphur.

Bovista: belladonna, bryonia, carbo animalis és vegetabilis, kali, mercur, pulsatilla, sepia, silica, spigolia, strontiana, veratrum.

Bryonia: aconit, alumina, arnica, arsenicum, chamomilla, china, clematis, ignatia, lachesis, ledum, lycopodium, mercur, muriaticum acidum, nux vom., opium, phosphor, pulsatilla, rhus, squilla, senega.

Calcarea carbonica: alumina, anacardium, arnica, arsenicum, baryta, belladonna, bismuthum, china, cuprum, graphit., kali, lycopodium, mercur, natri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, sepia, silica, sulphur, veratrum.

Cannabissativa: arnica, bryonia, cantharis, nux vom., opium, petroleum, pulsatilla, stannum.

Cantharis: aconit, belladonna, camphora, cannabis, capsicum, china, coffea, colocynthis, laurocerasus, ledum, lycopodium, pulsatilla, rhus, senega.

Capsicum annuum: arnica, belladonna, caladium, china, cina, ignatia, nux vom., pulsatilla, veratrum.

Carbo animalis: bovista, calcarea, carbo veg., ignatia, ipecac.,

mercur, natrum muriaticum, rhododendron, selenium, silica.

Carbo vegetabilis: antimonium, arsenicum, calcarea, carbo an., china, coffea, ferrum, graphit., kali, lachesis, lycopodium, mercur, natrum, nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhododendron, sepia, stramonium, zincum.

Cauticum: ammonium, asa, belladonna, calcarea, chamomilla, coffea, colocynthis, cuprum, ignatia, lachesis, lycopod., mercur, natrum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, rhus, sepia, stannum, sulphur, veratrum.

Chamomilla vulgaris: aconit, alumina, ambr, arnica, arsenicum, baryta, belladonna, borax, bryonia, camphora, causticum, china, cina, cocculus, coffea, colocynthis, ferrum, graphites, helleborus, hepar, hyosciamus, ignatia, ipecac., kali, ledum, lycopodium, magnesia muriat., mercur, nux vom., petroleum, phosphor, pulsatilla, rheum, rhus, sassaparilla, sepia, stramonium, sulphur.

China: ammonium, arnica, arsenicum, asa, baryta, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, carbo veg., chamomilla, cina, cuprum, digitalis, ferrum, graphit., helleborus, hepar, jod, ipecac., lachesis, lycopod., mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, sepia, silica, stannum, sulphur, thuja, veratrum.

Cicuta virosa: arnica, coni-

um, lachesis, lycopodium, mercur, opium, pulsatilla, thuja.

Cina: arnica, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, chamomilla, china, forrum, hyosciamus, ipecacuanha, ignatia, phosphor, sabadilla; vagy még: ammonium, arsenicum, nitri acidum, oleander, silica.

Clematis erecta: belladonna, bryonia, mercur, rhus; vagy még: arsenicum, cantharis, capsicum, causticum, conium, silica, sulphur.

Cocculus: arsenicum, carbo veg., chamomilla, coffea, colchicum, cuprum, ignatia, jod, ipecac., mercur, moschus, nitrum, nux vom., oleander, pulsatilla, rhus, sabina, sassaparilla, stramonium, tartar., valeriana; vagy még: antimonium, laurocorasus, natrum mur., spongia, taraxacum, veratrum.

Coffea cruda: aconit, agarricus, angustura, arsenicum, belladonna, bryonia, cantharis, carbo veg., causticum, chamomilla, cocculus, colocynthis, conium, ignatia, jod, kali, laurocor., manganum, mercur, nux vom., opium, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sepia, sulphur, valeriana; vagy még: ammonium muriat., antimonium, asa, digitalis, veratrum.

Colchicum autumnale: aconit, arsenicum, china, cocculus, mercur, natrum muriat., nux vom., opium, pulsatilla, sepia.

Colocythis: arnica, belladonna, cantharis, causticum, chamomilla, coffea, digitalis, staphysagria, veratrum.

Conium maculatum: arnica, asa, belladonna, coffea, digitalis, dulcamara, graphites, jod, lycopodium, magnesia muriat., manganum, mercur, moschus, nitri acidum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, plumbum, pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, sepia, staphysagria, sulphur, sulphuricum acidum, taraxacum, teucricum, valeriana; vagy még: calcarea, ferrum, nux moschata, opium, sassaparilla, zincum.

Crocus sativus: aconit, belladonna, ignatia, moschus, opium, platina; vagy még: causticum, lachesis, stannum, tartar.

Crotalus: lachesis, alumina, arsenicum, belladonna, bryonia, capsicum, carbo veg., causticum, chamomilla, china, cocculus, conium, dulcamara, hepar, hyosciamus, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acidum, nux moschata, nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, selenium, sulphur, veratrum.

Cuprum: belladonna, calcarea, china, cocculus, drosera, dulcamara, hepar, jod, ipecac., mercur, nux vom., pulsatilla, rhus, sulphur, veratrum; azonfölül: agnus, ammonium, aurum, hyosciamus, ruta, sambucus, spongia.

Cyclamen europaeum: asa, china, pulsatilla, rhus, silica; azonfölül: magnesia muriat., nux vomica.

Digitalis purpurea: arsenicum, belladonna, cactus, china, coffea, colocynthis, conium, helleborus, mercur, opium, nux vom., pulsatilla, spigolia,

sulphuricum acidum; vagy még: hyosciamus, petrololum.

Drosera: aconit, bryonia, cina, cuprum, hepar, hyosciamus, ipecacuanha, nux vom., spongia, veratrum; vagy még: ammonium, alumina, nitrum, pulsatilla, rhus, squilla, sepia, silica.

Dulcamara: aconit, arsenic, belladonna, bryonia, conium, cuprum, ipecac., lachesis, mercur, nux vom., phosphor, rhus, sulphur.

Euphorbium officinale: belladonna, mercur, ac. nitri, mezereum.

Euphrasia officinalis: arnica, mercur, nux vom., pulsatilla, senega, spigelia.

Ferrum metallicum: ammonium, arnica, arsenicum, belladonna, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, cina, graphit, hepar, ipecacuanha, mercur, nux vom., pulsatilla, sepia, thuja, veratrum; vagy még: conium, ledum, magnesia muriat., platina, plumbum, verbasicum.

Graphites: aconitum, agaricus, ambra, ammonium, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, conium, guajacum, hepar, hyosciamus, kali, lycopod., magnesia, nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, sabina, sopia, silica, sulphur; vagy még: asarum, caladium, mercur, nitri acidum, selenium.

Guajacum: graphites, mercur, nux vomica.

Helleborus niger: arsenic, belladonna, bryonia, chamomilla, china, digitalis, ig-

natia, opium, paris, phosphor, secale, stannum, veratrum.

Hepar sulphuris: ammonium, antimonium, arnica, arsenicum, belladonna, bryonia, chamomilla, china, cina, cuprum, drosera, ferrum, jod, lachesis, mercur, nitri acidum, plumbum, spongia, silica, zincum.

Hyosciamus niger: aconit, arnica, belladonna, camphora, causticum, chamomilla, china, drosera, graphit, ignatia, lachesis, nux vom., opium, phosphor, platina, plumbum, rhus, ruta, stramonium, veratrum; vagy még: antimonium, carbo anim. és veget., cuprum, digitalis, ledum, magnesia muriat., pulsatilla, sabina, sepia, spigelia, squilla.

Ignatia amara: alumina, arnica, arsenicum, belladonna, caladium, capsicum, causticum, chamomilla, china, cocculus, cofea, crocus, hyosciamus, ipecacuanha, mezereum, moschus, nitrum mur., nux moschata, nux vom., paris, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, secale, sopia, stannum, staphysagria, sulphur, tartar., theucium, valeriana, veratrum, zincum; vagy még: calcarea, helleborus, ranunculus, silica, spongia.

Ipecacuanha: aconit, alumina, arnica, arsenic, calcarea, carbo veg., chamomilla, china, cina, cocculus, crocus, cuprum, drosera, dulcamara, ferrum, ignatia, laurocerasus, nux vom., opium, phosphor, pulsatilla, sabina, sulphur, veratrum; vagy még: ambra, belladonna,

cantharis, causticum, lycopodium, sepia, tartar.

Jodium: arsenic, china, cocculus, cofea, conium, cuprum, digitalis, hepar, mercur, phosphor, rhus, spongia, sulphur; vagy még: causticum, sabina, squilla, veratrum.

Kali carbonicum: ammon., arsenic, bovista, bryonia, calcaria, camphora, carbo veg., chamomilla, china, cofea, graphit, laurocerasus, lycopodium, natrum mur., nitri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, rhus, silica, sulphur; vagy még: causticum, manganum, pariris, sabadilla, staphysagria, taraxacum, viola odorata.

Kreosotum: arsenic, china, momilla, china, hepar, jod, mercur, muriaticum acidum, nitri acidum, nux vom., petroleum, phosphoricum acidum, pulsatilla, silica, sulphur.

Lachesis: alumina, arsenic, belladonna, bryonia, capsicum, carbo veg., causticum, chamom., china, cocculus, conium, dulcamara, hepar, hyosciamus, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acidum, nux mosch., nux vom., phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sambucus, selenium, sulphur, veratrum.

Laurocerasus: ammonium, cantharis, china, cofea, ipecacuanha, kali, mercur, nux vom., opium, rhus, secale, spigelia, veratrum; vagy még: cocculus, lachesis.

Ledum palustre: alumina, arsenic, bryonia, cantharis, chamom., lycopod., mercur, pulsa-

tilla, rhus, sepia, thuja; vagy még: ferrum, phosphoricum acidum, rhododendron.

Lobelia inflata: asarum, cocculus, hyosciamus, ipecacuanha, ranunculus sceleratus; vagy még: alumina, arsenic, chelidonium, sassaparilla, veratrum, zincum.

Lycopodium: ambra, ammonium, arsenic., belladonna, bryonia, calcaria, cantharis, capsicum, carbo veg., causticum, chamom., china, cicuta, conium, graphites, ledum, magnesia muriat., manganum, mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nitri acidum, nux vom., petroleum, platina, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sepia, silica, staphysagria, sulphur, thuja; vagy még: baryta, ipecac., spigelia, veratrum.

Magnesia carbonica: arsenic, baryta, bryonia, calcaria, chamom., conium, ferrum, graphit, kali, lycopod., magnesia muriat., nitri, acidum, nux vom., phosphor, rhus, silica, squilla, sulphur; vagy még: aconit, belladonna, carbo animalis és veg., causticum, conium, crocus, cyclamen, hyosciamus, jod, nux mosch., petroleum, platina, plumbum, spigelia, spongia, staphysagria, sulphuricum acidum, veratrum.

Manganum: ammonium, cofea, conium, lycopodium, platina, pulsatilla, thuja, veratrum; vagy még: calcaria, kali, sabadilla, sassaparilla.

Menyanthes trifoliata: asarum, china, opium, pulsatilla.

Mercurius: aconit, ammon.,

antimonium, argentum, arnica, arsenicum, asa, aurum, baryta, belladonna, bovista, bryonia, calcarea, carbo anim. és vegetabilis, causticum, chamom., china, cicuta, clematis, cocculus, coffea, colchicum, conium, cuprum, digitalis, dulcamara, euphorbium, euphrasia, guajacum, hepar, jod, lachesis, laurocerasus, lycopodium, mezereum, nitri acidum, nux vom., opium, phosphor, phosphoricum acidum, pulsatilla, rhus, sassaparilla, sepia, silica, staphysagria, stramonium, strontiana, sulphur, thuja, valeriana, veratrum; vagy még: caladium, ferrum, graphit, ledum, natrum muriat., sabadilla, selenium, spongia, viola tricolor.

Mezereum: euphorbium, helioborus, hyosciamus, ignatia, mercur, nitri acidum, veratrum; vagy még: ambra, cantharis, capsicum, chamom., pulsatilla, staphysagria, zincum.

Moschus: asa, bryonia, cocculus, conium, crocus, ignatia, spigelia, staphysagria, stramonium.

Natrum carbonicum: arnica, arsenic., carbo anim. és vegetabilis, causticum, china, ignatia, kali, lycopodium, mercur, natrum muriat., nux vom., plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, silica, spigelia, staphys., sulphur; vagy még: alumina, cocculus, ranunculus, sabadilla, tartar.

Nitrum: calcarea, cocculus, kali, natrum muriat., nitri acidum; vagy még: ammonium, arnica, drosera.

Nux moschata: ignatia, mo-

schus, nux vom., opium, pulsatilla, sepia; vagy még: conium, magnesia, sulphur.

Nux vomica: aconit, alumina, ambra, ammonium muriat., antimon., arnica, arsenic, bryonia, calcarea, carbo anim. és vegetabilis, causticum, chamomilla, china, coffea, cocculus, colchicum, conium, cuprum, digitalis, drosera, dulcamara, ferrum, graphit, guajacum, hyosciamus, ignatia, ipecac., lachesis, laurocerasus, lycopod., magnesia, mercur, muriaticum acidum, natrum muriat., nux moschata, opium, petroleum, phosphor, plumbum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sepia, stramonium, sulphur; vagy még: argentum, bovista, cannabis, capsicum, cyclamon, ranunculus, ruta, sabadilla, sambucus, spigelia, squilla, thuja, viola odorata.

Opium: aconit., belladonna, bryonia, camphora, cannabis, china, cicuta, coffea, colchicum, crocus, digitalis, hepar, hyosciamus, ipecac., lachesis, menyanthes, mercur, moschus, nitri acidum, nux vom., phosphor, phosphoricum acidum, plumbum, pulsatilla, ruta, stramonium, veratrum; vagy még: chamom., conium, tartar.

Paris quadrifolia: helleborus, ignatia, natrum muriat., nux vom., pulsatilla, sabadilla és kali.

Petroleum: calcarea, cannabis, chamom., ignatia, lycopod., magnesia, nitri acidum, nux vom., phosphor, pulsatilla, sepia, silica, sulphur, vagy

még: belladonna, digitalis, spigelia, spongia, veratrum.

Phosphor: aconit, agaricus, alumina, ambra; ammonium, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, carbo veg., causticum, chamom., china, cofea, conium, graphites, helleborus, hyosciamus, jod, ipecac., kali, kreosot, lycopod., magnesia, mercur, nux vom., opium, petroleum, plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, silica, spongia, sulphur, veratrum.

Platina: asa, belladonna, cantharis, crocus, hyosciamus, lycopod., magnesia, manganum, natrum muriat., nitri acidum, plumbum, pulsatilla, rhus, sabadilla, strontiana, valeriana, vagy még: agnus, angustura, aurum, carbo anim., ferrum, verbas-

cum, viola odorata.

Plumbum: alumina, belladonna, china, conium, hyosciamus, natrum muriat., nux vom., opium, phosphor, platina, pulsatilla, ruta, sabadilla, sepia, stramonium, sulphur, zincum; vagy még: ferrum, magnesia muriat., sulphuricum acidum.

Pulsatilla: aconit, agaricus, ambra, ammonium mur., antimon, angustura, arnica, arsenicum, asa, aurum, belladonna, bryonia, calcarea, capsicum, carbo veg., china, cicuta, cocculus, colchicum, conium, cuprum, digitalis, euphrasia, ferrum, graphit, ipecacuanha, kali, lachesis, ledum, lycopodium, manganum, mercur, moschus, natrum muriat., nitri acidum, opium, paris, petroleum, phosphor, platina, rhus, sabadilla, se-

pia, silica, stannum, staphysagria, stramonium, sulphur, sulphuricum acidum, tartar., thuja.

Ranunculus sceleratus: bovista, pulsatilla, ranunculus bulbosus, silica, veratrum.

Rheum: arsenic, bryonia, chamomilla, nux vom., pulsatilla, rhus, sambucus, tartar.

Rhododendron: calcarea, cantharis, carbo anim. és veget., clematis, ledum, lycopod., nux vom., rhus, sepia, silica, sulphur.

Rhus: alumina, ammonium, antimonium, arnica, arsenic, belladonna, bryonia, calcarea, cantharis, carbo veg., causticum, chamomilla, china, clematis, cocculus, cofea, conium, cuprum, dulcamara, graphit, hyosciamus, jod, ignatia, kali, lachesis, ledum, lycopodium, magnesia, mercur, muriaticum acid., nitri acid., nux vom., phosphor, phosphoricum acid., platina, pulsatilla, ranunculus, rheum, rhododendron, ruta, sabadilla, sambucus, sepia, silica, sulphur, veratrum; vagy még: asa, cyclamen, drosera, laurocer., selenium, viola tricolor.

Ruta: aconit, ammonium, arnica, arsenicum, asa, belladonna, bryonia, conium, hyosciamus, ignatia, nux vom., opium, plumbum, pulsatilla, rhus, stramon., veratrum; vagy még: cuprum, phosphor, selenium, staphysagria.

Sabadilla: ambra, antimon., arsenic, capsicum, chamomilla, china, cina, conium, ignatia, natrum muriat., nux vom., paris, platina, plumbum, pulsatilla, rhus, sepia, veratrum; vagy még:

belladonna, kali, manganum, mercur, natrum, nitri acid., oleander, sassaparilla, silica, spigelia.

Sabina: aconit, arnica, belladonna, chamomilla, cocculus, graphites, ipecacuanha, pulsatilla, thuja, veratrum; vagy még: hyosciamus, jod, sassaparilla.

Sambucus: arnica, arsenic, belladonna, china, nux vom., opium, rhus; vagy még: cuprum, rheum, tartar.

Sassaparilla: ammonium, chamomilla, clematis, cocculus, mercur, pulsatilla, ranunculus, sepia, silica, sulphur.

Scuale cornutum: arnica, camphora, ignatia, laurocer. so-lanum n., veratrum.

Selenium: carbo anim., ignatia, lachesis, mercur, nitri acid., pulsatilla, rhus, thuja; vagy még: agnus, ambra, bryonia, graphites, ruta.

Senega: arnica, arsenic, baryta, belladonna, bryonia, cantharis, euphrasia, lachesis, squilla, stannum, sulphur.

Sepia: aconit, ambra, antimonium, arsenic, baryta, belladonna, calcarea, carbo veg., causticum, chamomilla, china, coffea, conium, ferrum, graphit, ignatia, ledum, lycopodium, mercur, natrum muriat., nitri acid., nux moschata, nux vom., petroleum, phosphor, phosphoricum acid., plumbum, pulsatilla, rhododendron, rhus, sassaparilla, silica, sulphur, tartar., veratrum, zincum; vagy még: ammonium, bovista, drosera, hyosciamus, ipecac., ranunculus, sabadilla, spongia.

Silica: alumina, ammonium,

calcarea, belladonna, causticum, cicuta, cina, graphit, hepar, kali, lachesis, lycopodium, magnesia, mercur, natrum, petroleum, phosphor, pulsatilla, rhododendron, rhus, sassaparilla, sepia, spigelia, sulphur, veratrum; vagy még: ambra, bovista, carbo anim., cyclamen, drosera, ignatia, ranunculus scel., sabadilla.

Spigelia: aconit, aurum, bovista, cactus, china, digitalis, euphrasia, lachesis, laurocerasus, magnesia muriat., mercur, natrum muriat., silica, spongia, taraxacum, veratrum; vagy még: ambra, baryta, hyosciamus, lycopod., moschus, nux vom., petroleum, phosphor, pulsatilla, sabadilla, sabina, stramonium.

Spongia marina: aconit, drosera, hepar, jod, phosphor, spigelia; vagy még: alumina, arsenic, belladonna, cocculus, cuprum, ignatia, magnesia, mercur, petroleum, pulsatilla, sepia, squilla, valeriana.

Squilla marina: bryonia, magnesia, muriaticum acid., nux vom., pulsatilla, rheum, rhus, senega; vagy még: drosera, hyosciamus, jod, natrum muriat., spongia.

Stannum: arsenic, belladonna, cannabis, causticum, chamomilla, china, helleborus, ignatia, pulsatilla, senega, stramonium, valeriana, verbascum; vagy még: argentum, crocus.

Staphysagria: ambra, arnica, colocynthis, conium, ignatia, lycopod., magnesia muriat., mercur, moschus, phosphoricum acidum, pulsatilla, sabina, thu-

ja; vagy még: kali, mezereum, ranunculus, ruta, veratrum.

Stramonium: aconit, asarum, belladonna, bryonia, camphora, cantharis, carbo veget., chamomilla, cocculus, helleborus, hepar, hyosciamus, mercur, moschus, nux vom., opium, plumbum, pulsatilla, ruta, spigelia, stannum, veratrum, zincum.

Strontiana: bovista, mercur, platina.

Sulphur: aconit, ammonium muriat., antimonium, arsenic, baryta, belladonna, bryonia, calcarea, cantharis, causticum, chamomilla, china, coffea, conium, cuprum, dulcamara, graphites, ignatia, jod, ipecac., lachesis, lycopodium, magnesia muriat., mercur, natrum muriat., nitri acid., nux vom., petroleum, phosphor, phosphoricum acid., pulsatilla, rhus, sassaparilla, senega, sepia, silica, sulphuricum acid., veratrum; vagy még: nux moschata, plumbum, rhododendron, viola tricolor.

Taraxacum: conium, kali, nux vom., pulsatilla, spigelia, valeriana.

Tartarus emeticus: asa, baryta, chamomilla, cocculus, ignatia, ipecacuanha, nitri acid., nux vom., pulsatilla, sepia, veratrum; vagy még: ammonium, causticum, crocus, natrum, opium, rheum, sambucus.

Teucrium: conium, ignatia, magnesia carbonica.

Thuja: asa, bryonia, cannabis,

china, cicuta, ferrum, ledum, lycopod., manganum, mercur, nitri acid., phosphoricum acid., pulsatilla, sabina, staphysagria; vagy még: aconit, lachesis, nux vom., selenium.

Valeriana officinalis: belladonna, camphora cocculus, coffea, conium, ignatia, mercur, nux vom., platina, pulsatilla, stannum, taraxacum; vagy még: cantharis, spongia.

Veratrum album: aconit, ambra, arnica, arsenic, bryonia, capsicum, causticum, china, cicuta, coffea, colocynthis, cuprum, drosera, ferrum, helleborus, hyosciamus, ignatia, ipecac., lycopod., manganum, magnesia muriat., mercur, mezereum, opium, phosphor, phosphoricum acid., pulsatilla, rhus, ruta, sabadilla, sabina, secale, sepia, silica, spigelia, staphysagria, stramonium, sulphur, tartar., zincum; vagy még: belladonna, bovista, camphora, jod, laurocerasus, petroleum, ranunculus sceleratus.

Verbascum: platina, stannum; ambra, capsicum, ferrum.

Viola odorata: kali, muriaticum acid., nux vom., phosphor, platina.

Viola tricolor: baryta, nitri acid., rhus, sulphur; vagy még: capsicum, mercur, natrum muriat., viola odorata.

Zincum: antimonium, arnica, baryta, belladonna, cantharis, carbo veg., hepar, ignatia, plumbum, pulsatilla, sepia, stramonium, sulphur.

RÖVID REPERTORIUM.

Átalános kórjel-tár.

(Repertorium.)

A gyógyszereknek könnyebb választása kedvéért szövényes (complicált) esetekben; — vagy hogy akkor, midőn egyes symptómák, egyes körülmények szembetiőleg jellemzik a nyavalyákat; — vagy midőn bizonyos betegség ki nincs fejlődve és csak egyes symptómákat, egyes körülményeket észlelhet a beteg; — könnyen találhassunk illendő gyógyszereket acutus, de főképp chronicus betegségekben: irányul szolgáljon e rövid „repertoriumom“; hol különösen jellemző egyes symptómák és körülményekre vonatkozólag:

1-ször, az **álmatlanság**; 2-ször, az **álmosság**; 3-szor, **szellemi okokból** származott bajok ellen találhatunk illendő szereket.

4-szer, figyelvén a beteg **szervezetére** (constitutiójára), azonfölül az **érzelmek minőségére**, több orvosságból választhatunk szintén egy illendőt.

5-ször, amennyire feltűnő néha a fájdalom **localisatiója** (például a fej jobb, vagy bal oldalában), — vagy amint nyugalom, vagy mozgás, nyomás, érintés által nagyobbodnak, vagy kisebbednek a fájdalom: e tekintetben is szemlélhetünk ki specificus szereket; úgy az **erőművi** (mechanikai) sértés okozta bántalmakban; valamint

6-szor, az **időviszonyokra** változó betegségekben, — hidegre, vagy melegre fellépő fájdalomokban.

7-szer, a **bőr**; 8-szor, a **csont**-bántalmakat illetőleg, ezekre nézve is kikutattam az egyes symptómákra illő orvosságokat.

Végre ily módon figyelmeztetem t. olvasóimat, munkám „második kötetében“ leírt több egyes betegség után, az ezekre vonatkozó egyes jellemző symptómákra és ezeknek megfelelő szerekre is — és

9-szer, csak a **felső és alsó végtagok** (kezek és lábak) bántalmaira nézve mellékelek még ide illetően repertoriumot*).

Megjegyzem itt azonban (és erre jól figyeljünk), miszerint minden betegség ellen, nem elég egyedül körjelileg (symptomatisch), — hanem szükséges egyszersmind a betegség okaihoz és ahoz tartozó, maga helyén közlendő egyéb körülményekhez illőleg választani az orvosságot; mert például: a hányás ellen más az orvosság akkor, midőn a gyomor, — más akkor, midőn az agy szenvedő állapotának symptómája a hányás. Így — a betegségek gyógyításában nem csak a betegség, hanem az egyéniség (individualitát) is mindenkor, de főleg chronicus kórcsuetekben méltánylandók sán.

Azért, a „repertoriumban“ választott gyógyszert keressük fel a „**gyógyszertanban**“; hogy lássuk, valjon a kiszemelt orvosság nem csak egy, hanem több tekintetben felel-e meg a gyógyítandó betegségnek. E célra kövessük egyszersmind munkám második kötetének harmadik lapján adott „**utasításomat**“. Csak ily értelemben szolgálанд segítségünkre jelen „repertoriumom“; különben, egyes symptómák után egyedül, sohasem vagy csak vaktában fogunk gyógyítani betegségeket. Az egyes feltűnő symptómák adhatnak ugyan irányt az orvosság felkeresésére: de csak az összes obiectiv, subiectiv körjelek ügyes felfogása után választhatunk oly szert, mely szerintünk: specificum.

*) Azon szerek közül, melyek feltűnő egyes körülményekre, egyes symptómákra illenek: a „repertoriumban“ mindenütt csak néhányat jelöltem ki. Ennélfogva, ugyanazon körülményeket, vagy symptómákat illetőleg, több szert is találhatunk a gyógyszer-tanban.

I.

Álmatlanság ellen: *)

Álmatlanság álmoság mellett: *arnica, bellad., caladium, chelidon, natrum m., sambucus, silica, coffea.*

Álmatlanság szenvedélyek miatt (nézzük a 3-ik cikket).

Folytonos gondolatok miatt: *calcarea, china, nux v., lycopod., pulsat., staphysagria, sulphur.*

Sok gond, aggodalom miatt: *ac. phosphor., graphites, staphys.*

Belszorongás (Angst), nyugtalanság miatt: *arsenic., bellad., bryonia, calcarea, carbo v., caustic., chamom., cocculus, graphit., mercur, phosphor, sepia, veratrum.*

Ábrándos képzeleték miatt: *bellad., calcarea, china, ledum, mercur, phosphor.*

Buja gondolatok miatt: *calcarea, carbo, china, graphites.*

Ijesztő képzeleték miatt: *calcarea, carbo, silica, bellad.*

A kísértetektől való félelem miatt: *carbo, cocculus, sat.* (nézzük a 3-ik cikket).

Ideges felingerültség miatt: *china, coffea, colchicum, nux v., pulsatilla.*

Vérpezsgés miatt: *aconit, bryonia, mercur, sepia, silica, (pulsat. ha a fejben, vagy a mellben érezhető a vérpezsgés).*

Száraz forróság miatt: *calcarea, chamom., phosphor, petrol. psorin.*

Fejforróság miatt: *silica, pulsat.*

Izzadás miatt: *arsenic., veratrum.*

*) Ha az álmatlanság psychicai okból támad; ekkor álmatlanság legyőzésére, h. szercink mellett moralis erő (szórakozás sat.) is kívántatik. Midőn pedig bizonyos testi betegségnek kórjele az álmatlanság; ekkor természetesen, az előbb mondottak szerint, ezen betegség gyógyítása főigolyelmet érdemel.

Álmatlanság éjjél előtt: *bryonia, phosphor, rhus.*

— éjjél után: *nux v., rhododendron;*

— oly érzés miatt, minőt a testen mászó hangyák okoznak: *carbo v., lycopod.;*

— viszketés miatt: *carbo v., lycopod., mercur, pulsat., sulph.*

Időszakonkinti álmatlanság (periodische Schl.) nézzük a 6-ik cikket.

II.

Álmosság és álombántalmak ellen:

Az álomkór le van írva más helyen.

Álmosság azonnal este felé: *lachesis, angustura, calcarea, conium, crocus, arnica, ac. phosphor., silica, sulphur.*

— reggel: *rhus, spigelia, nux v., zincum, ledum;*

— déltájban: *agaricus, aurum, bryonia, china.*

— munka közben: *sulphur, zincum, ammon., phellandr., natrum c.;* hosszú álom daczára is álmos: *ferrum jodat.*

— minden harmad nap: *sepia;* — le nem gyözhető: *aurum, cannabis, lachesis, sulphur;*

— álom nélkül: *arnica, bellad., caladium, chelidon., natrum m., sambucus, silica.*

Kábító álom: *opium.*

Mellfojtogatás, ugynevezett boszorkány-nyomás (Alpdrücken): *aconit,* ha forrósággal, szomjjal, szorongó légzéssel lép fel; *nux v.* gyomorterheltetés után; *opium* hörgő légzés jelenlétében; nemkülönben *ammonium m., lycopod., bellad., bryonia, cyclamen, pulsatilla, silica, ignatia, conium, sulphur.*

Nehéz álmok: *nux v., phosphor, china, thuja.*

Borzasztó álmok: *arnica, cocculus, graphit., lycopod., nux v., phosphor, pulsat.*

Buja álmok: *ac. phosphor., lachesis, platina, thuja, viola tr., opium.*

Felriadás az álomból (Aufschrecken): *bellad., ginseng, bryonia, caust., chamom., drosera, hepar. lycop., puls. sepia sat.*

Eszméletlen (unbesinnlich) fölébredés: *china, puls., platina.*

Álomban érezhető fájdalek: *arsenic, carbo v., graphit, ac. nitri, sulphur.*

Ébrenre alvás: *cocculus, hyosciamus, laurocerasus, veratr.*
 Álom után rosszabbulás: *calcarea, carbo, cocculus, conium, graphit.*

Felébredéskor keserű szájiz: *bryonia, rhus.*

— szomj: *ac. phosphor., sulphur.*

Alvajárás (Somnambulismus): *phosphor, silica.*

III.

Beteges körülményekben a **lélek állapotára** vonatkozólag, vagy **szellemi okokból** eredő kóresetekben ezen szerekre figyeljünk, melyek rögtön támadó ilyen esetekben, mint **csillapító szerek** (kalmierende Mitteln) szintén hasznosak:

Öröm után fejlődött kóresetekben: *cofea.*

Bú, bánat után: *ignatia, platina, pulsat., ac. phosph., staphys.*

Harag után: *aconit, chamom., nux v., bryonia, colocynthis, platina, sepia, staphys.*

Ijedés után: *opium, ignatia, platina*; forróság: *aconit.*

Elkeseredés után: *causticum, colocynt., staphys.*

Szerencsétlen szerelem után: *lachesis, ac. phosphor., ignatia, staphys.*

Szerelenfúltástól: *ac. phosph., lachesis, hyosciamus.*

Az állati ösztön erélyes legyőzéséből eredő bajokban: *conium, bellad., nux v., calcarea, graphit., lycopod., hyosc., lachesis, phosphor, ignatia.*

Gond és aggodalomtól: *graphit, ignatia, ac. phosph., staphys.*

Félelem után: *pulsat., bellad., opium;*

— a kísértettől, kivált gyermekeknél ferde nevelés következtében: *arsenic, carbo v., ignatia, pulsat., ranunculus, sulphur;*

— a betegségtől: *calcarea, lachesis;*

— a magánytól: *lycopod., drosera, stramonium;*

— a haláltól: *agnus, arsenic, bryonia, calcarea, ac. nitri, cocculus, graphit., platina, pulsat., rhus;*

— a szerencsétlenségtől: *calcarea, graphites;*

— a mérgezéstől vagy elárulástól: *bellad., hyosciam., rhus;*

— a jövendőtől: *anacard., bryonia, ginseng, digitalis, staphys.;*

- a tébolyodástól: *alumina, calcarea, mercur.*
- Félelmesség, belszorongás (Angst): *arsenic, bellad., phosph., pulsat., veratrum*; éjjel: *caustic.*; alkonyatkor: *calcarea*; égi háboru alkalmával: *phosphor, natrum m.*
- Epedés (Gram): *ac. phosph., graphit., ignatia, lycopod., staphys.*
- Honvágy (Heimweh): *aurum, capsicum, carbo v., ac. phos., silica.*
- Életunottság: *arsenic, antimon., aurum, carbo v., phosphor, sepia, silica, staphys.*
- Öngyilkolási eszmékkel való foglalkozás: *alumina, antimon., arsenic., aurum, nux v., pulsatilla, rhus, secale, spigelia.*
- Ábrándozások a philosophiai téren: *sulphur.*
- Vallásos lelki bántalmak: *arsenic, veratrum, aurum, lycopod., platina, pulsat., sulphur, selenium, lachesis.*
- Irtózástól eredő bajokban: *calcarea, phosphor.*
- Elmeerőttestéstől: *calcarea, nux v., lachesis, bellad., sulphur, colchicum.*
- Megfeszítéstől irás alatt vagy után: *bryonia, cannabis, natrum m., sabina, silica.*
- Sok beszéléstől: *arnica, arsenic, aurum, bellad., calcarea, carbo v., cocculus, natrum m., nux v., cannabis, phosph., silica, stannum, sulphur.*
- Mások beszélésétől: *arsenic, ammonium, veratrum.*
- Társaságban fellépő bajokban: *baryta, aurum, pulsat., bellad., cicuta, conium, croctalus, cuprum, rhus, selenium, stannum, lycopodium.*
- Magányban felmerülő bántalmakban: *arsenic., stramon., phosphor.*
- Ember-gyüölés: *ledum, phosphor*; — a sértő egyént illetőleg: *natrum m.*
- Zenétől izgatottság: *ac. phosphor., calcarea, sepia.*
- Hajlam a sírásra: *bellad., bryonia, calcarea, aurum, chamom., ignatia, lycopod., pulsat., rhus, natrum m. platina, sulphur, staphys.*
- Alaptalan nevetés: *aurum, bellad., cicuta, hyosc., crocus, nux mosch., stramonium, ignatia, sulphur, veratrum.*

- Változékony kedély: *crocus, cyclamen, ignatia, platina, stramon., zincum.*
- Szerencsétlenség érzelme fontosb ok nélkül: *china, veratr.*
- Kétségbeesés: *arsenic, aurum, calcarea, carbo v., graphit., veratrum*; mások miatt: *aurum*; lelki üdv miatt: *lycopod., sulphur.*
- Képtelenség a szellemi munkálatra: *alumina, cyclamen, lycopod., natrum m., sepia, spigelia, ac. phosphor., silica.*
- Kelletlenség (Verdriesslichkeit): *ammonium m., aurum, evonymus, ledum, gratiola, ac. phosph., natrum s., staphys., ac. sulphur., strontiana, zincum.*
- Haragosság (Zornigkeit): *aurum, bryonia, causticum, nux v., petroleum, croton.*
- Csintalan vígság (ausgelassene Lustigkeit): *cofea, cannabis, stramonium.*
- Szelidség, engedékenység: *crocus, cuprum, lycopod., pulsat., silica.*
- Kislelkűség, csüggettség: *bellad., china, conium, plumbum, secale, sepia, silica, spigelia, sulphur, veratrum.*
- Leverettség (Niedergeschlagenheit): *bellad., colchic., colocynt., jod, sulphur, thuja.*
- Részvétlenség, közönyösség: *calcarea, cannabis, conium, lycopod., mercur, ac. phosph., rhodod., sepia.*
- Elégedetlenség: *angust., capsicum, china, cicuta, plumbum, ruta.*
- Nyugtalanság: *arsenic, asa, bellad., bryonia, cantharis, carbo, colocynt., dulcum., graphit., lachesis, mercur, nux v., phosphor, pulsat., rhus, sabadilla, silica, stannum, thuja, veratrum.*
- este: *carbo v., nux v., mercur, phosphor*; alkonyatkor: *calcarea*; magányban: *mezereum, phosphor.*
- Hypochondriai szeszély: *anacard., arnica, bellad., conium, gratiola, hellebor., nux v., phosph., pulsat., senega, staphys.*
- Hysteriái szeszély: *anacard., asa, conium, gratiola, moschus, viola od., cocculus, pulsat., sepia, platina, stramon.*
- Megvetéssel járó szeszély: *china, ipecac., platina, guaiacum.*
- Feledékenység: *baryta, bellad., crocus, croton, graphit, natrum m., phosphor, platina, rhodod., rhus, silica, zincum, asarum.*

Szórakozottság: *angust.*, *bovista*, *crocus*, *oleander*, *pulsat.*, *sepia*, *nux v.*, *graphit*, *mercur*, *sulphur*.

A szavaknak helytelen alkalmazása az illető tárgyakra: *alumina*, *ammonium*, *carb.*, *calcar.*, *caust.*, *lycopod.*, *natrum m.*, *nux v.*, *sepia*, *silica*, *sulphur*.

Képtelenség magát kifejezni és összefüggésben beszélni: *alumina*, *ammonium*, *bellad.*, *capsic.*, *carbo an.*, *china*, *conium*, *hepar*, *hyosc.*, *ignatia*, *lycopod.*, *natrum m.*, *nux m.* és *vom.*, *rhus*, *staphys.*, *thuja*, *zincum*.

Gyenge emlékező tehetség: *alumina*, *anacard.*, *natrum m.*, *sepia*, *spigelia*, *staphys.*, *sulphur*, *viola od.*

Gondolat-hiány (Gedankenlosigkeit): *bellad.*, *evonymus*, *nux mos.*, *ac. phos.*, *rhus*, *ruta*, *spigelia*.

Csaló képzelgések (Phantasie-Täuschungen): *bellad.*, *calcareia*, *mercur*, *opium*, *stramon.*, *ac. phos.*, *rhus*, *sabadilla*, *staphys.*; nappal: *opium*, *stramon.*; éjjel: *bellad.*, *ledum*, *mercur*, *phosphor*, *stramon.*

Eszméletlenség (Bewusstlosigkeit): *bellad.*, *camphora*, *cicuta*, *helleb.*, *hyosc.*, *opium*, *ac. phos.*, *platina*, *pulsat.*, *secale*, *stramon.*

Félrebeszélés láz nélkül: *bellad.*, *bryonia*, *camphora*, *cantharis*, *cuprum*, *hyosc.*, *lachesis*, *lycopod.*, *nux v.*, *opium*, *platina*, *plumbum*, *stramon.*

Mélaság (Melancholie): *arsen.*, *aurum*, *caustic.*, *helleb.*, *hyosc.*, *lycopod.*, *natrum m.*, *calcareia*, *graph.*, *croton*, *crotalus*, *platina*, *plumbum*, *senega*, *stannum*, *staphys.*, *sulphur*. Különösen:

- ha sok gond által emészti magát a beteg: *alum.*, *ammonium*, *caust.*; bú, bánat által: *ignatia*, *natrum m.*, *sepia*;
- ha vallásos tárgyakba merült: *arsen.*, *aurum*, *selenium*;
- ha a beteg ábrándozó: *arsen.*, *aurum*, *caust.*, *lycop.*, *pulsat.*, *sepia*;
- ha szelid: *castor.*, *veratr.*; ha ingerlékeny: *antim.*, *aurum*, *ac. nitri*, *ac. sulphur.*, *platina*, *sepia*;
- ha igen félénk: *granat.*, *lachesis*, *petrol.*, *ac. phosph.*, *sepia*;
- ha szerencsétlennek érzi magát: *chelid.*, *graph.*, *lycop.*, *rhus*, *sulphur*;
- ha epezti magát: *ignatia*, *natrum m.*, *pulsat.*, *sepia*, *sulph.*;

- ha kétségbe esett: *aconit.*, *graph.*, *lycop.*, *pulsat.*, *rhus*,
veratrum;
- ha halálát óhajtja: *lachesis*, *aurum*, *kreosot*, *stramon.*,
sulphur.
- Dühöngés (Manie, Wuth): *bellad.*, *cantharis*, *hyosc.*, *lyco-*
pod., *stramon.*, *veratrum*, *agar.*, *camphora*, *cannabis*,
cuprum, *plumb.*, *sabadilla*, *ac. nitri*.
- Örültség (Vesanie, Wahnsinn): *antim.*, *bellad.*, *canth.*, *ci-*
cuta, *crocus*, *cuprum*, *hyosc.*, *lachesis*, *lycop.*, *opium*,
nux mosch., *stramon.*, *veratrum sat.* Különösen:
- ha az örült énekel: *bellad.*, *stramon.*, *veratr.*; ha tán-
czol: *bellad.*, *cicuta*, *ac. phosphor.*, *hyosciam.*;
- ha ruháit tépi: *veratr.*; ha harap: *bellad.*, *cupr.*, *secale*;
- ha félénk: *bellad.*, *cuprum*, *stramon.*, *veratr.*; ha vallásos
tárgyakba merült: *lachesis*, *stramon.*, *veratrum*;
- ha szökni szeretne: *arsen.*, *bellad.*, *cuprum*, *digitalis*,
nux vom., *veratrum*;
- ha futásnak indul: *canth.*, *hyosc.*, *nux*, *stramon.*, *veratr.*;
- ha mindent összevissza beszél: *bellad.*, *hyosc.*, *stramon.*;
- ha nevetséges cselekvényei vannak: *hyosc.*, *nux mosch.*;
- ha nem ismeri az övét: *bellad.*, *hyosc.*, *mercur*, *veratr.*;
- ha nem tudja hogy hon van: *opium*;
- ha kísérteteket és egyéb tárgyakat lát: *arsen.*, *bellad.*,
stramon.;
- ha dühös: *agar.*, *arsen.*, *bellad.*, *canth.*, *hyosc.*, *lycopod.*,
opium, *plumbum*, *veratrum*;
- ha szerelem következtében örült meg: *ac. phosph.*,
hyosc., *ignatia*, *lachesis*, *platina*;
- ha szeszcs italokkal való visszaélés okozá az örültséget
(Delirium potatorum, Säufer-Wahnsinn): *arsen.*, *gel-*
semin., *hyosc.*, *nux vom.*, *opium*, *stramon.*, *calcareia*.

Az **elme bajokat** illetőleg*), több h. munkában köz-

*) E tárgyra vonatkozólag, jövőre még bővebben akarok érte-
kezni, azon szilárd meggyőződésemmel, mely szerint olmebete-
geket, czélszerű morális bánásmód mellett, anyagilag csak ha-
sonszonvi szerek által lehetséges jó sikerrel gyógyítani. Ezen ható-
dik kiadásra szántam ugyan e tárgy bővítését, de megkezdett
munkám sürgős teendőim miatt eddig be nem végezhetém.

lött és tulajdon tapasztalati adatok után ítélve, — figyelve egyszermind a szerek tulajdonaira, néhány körülmény és ezeknek megfelelő gyógyszerekre itt még különösen is figyelmeztetem olvasóimat.

Aconit. Vértorlódás, nagy izgatottságban. A szenvedő fél a haláltól, vagy bizonyos képzelt szerencsétlenségtől, például: a terhes nő a szerencsétlen szüléstől. Harag, ijedés, egyéb lelkiindulatok következtében fejlődött elmebántalmakban, nagy izgatottság mellett. (*Chronicus* bajokban, illetén körülményekben, más specificus orvosság mellett, közbevetőleg mint palliativ szer, — *acut* esetekben pedig egyedül használandó és minden órában veendő.)

Anacardium. Lelki gyengeségben; melancholia, elmezavarban: kivált önfertőztetés, mértékletlen közösülés miatt. A jelent összezavarja a multtal, vagy azt képzei a beteg, hogy lelke nincs összekötve testével. Minden összefüggés nélkül, mindent összevissza beszél.

Arsenic. Iszákosok örvongése (*Säuferwahnsinn*) ellen.

Aurum. A szívből eredő belszorongásban (*Anxietät*). Vértolulásban a fej felé. lelki fordulásból keletkező melancholiában. Majd mádkozik, majd sir a beteg. Öngyilkossági eszmékkel foglalkozik. Előunt: öngyilkosságra hajlandó.

Belladonna. Alhasbántalmak következtében fejlődött melancholiában. Fölingerelt nemi ösztön és szerelem okozta búskomolyságban. Meghiusult remény szülte elmebántalomban. Örvongésig exaltált lelki állapotban, rendkívüli testi erő mellett. A beteg álmatlan; nyugtalan. Minduntalan szökni akar. Majd sir, majd nevet. Mindent rombol; köpköd, káromkodik, mereven néz. Szemei fényesek, arca kékesvörös; nyelése, úgy látszik, gátolva van. Többször átfutja a forróság; testében néha remeg. Mindenkitől megijed, midőn szobájába lép valaki. Örülség a sok szeszes italtól.

Calcarea carb. Leirhatlan belszorongást érez a szenvedő, mihelyt az est közeledik. Egészségi állapota miatt tüdődik; annak visszanyerésére semmi reménye sincs. Rögeszinéje a halál és ezzel éjjel nappal kinozza hozzátartozandóit; e fölött melancholizál.

Cuprum. Hónapok óta legyőzhetlen szomorúság gyötri a beteget. Könnyen sir és fél attól, hogy megbolondul. Agyában oly érzése van, mintha ott valami eleven (féreg) mozogna. Belszorongás rohamai alatt majd kétségbeesik; egész testében fázik.

Digitalis. Valamint a melancholiában, ugy a maniában használhat, ha az ütérverés szapora, gyenge, rendetlen; a szívdobogás pedig erős. Az örültség időszakonként egyes rohamokban mutatkozik. Roham után nagy a gyengeség. Az emésztő tehetség általában rendetlen.

Helleborus. Búskomlyság; örültség, eltompult érzékenységgel. A beteg nem figyel arra, a mit lát és hall, noha mind látása mind hallása rendes állapotban van. Jó emésztés mellett, az étkek ízét nem érzi. A nem rég multakra is alig emlékezik. Semmire sincs kedve. Éjjel csak szunynyadoz és jól nem alszik.

Hyosciamus. Örültség, szerelemfáltésból. Az örült gonosz, sértő, bosszúálló; dühös. A körüllevőket, személyválogatás nélkül üti, veri; káromkodik; ruháit tépi. Se enni, se inni nem akar. A nők nagy hajlammal viseltetnek a férfiak iránt és viszont. Sebésen beszél a szerenesétlen; egyik eszme a másikat üti; de fő eszméje mindenkor a szerelem. Illetlenül beszél. Önfertőztetésre nagy hajlamot mutat. Minduntalan fél s alá jár és beszél a beteg; a töredékeny tárgyakat összetöri; gondviselőjét összeköpi. Arcza sápadt, beesett, szemei fényesek, tekintete vad. Közben, énekel, fütyül, nevet, szívesen csókolgat. Oly tünényeket lát, melyektől fél. Szökni igyekszik.

Ignatia. Gond, epekedés, szomorúság szellemi következményei ellen adandó. A leány különösen azt képzeli, hogy férje van és terhes. A beteg általában azt hiszi, hogy vétkezett és képzelt vétke miatt, szökni, vízbe ugrani készül. Magányában, ha nyugalmasan fekketik, igen nyugodt; ellenben, nyugalmlában zavartatva, felkiált, üt, szét-tép mindent, mihez fér. Barátjait nem ismeri meg és ugy szól hozzájuk, mint phantasiájának tárgyaihoz. Azt képzeli, hogy borzasztó magas helyen áll, honnét többé le nem jöhet. Legszívesebben van magányosan; szomorú gondolatokba merülve sir. Inni enni nem kíván. Jel-

lemző symptómák még a közönbösség, félelmisség, nagy gyengeség: midőn ezek az előbb említett szellemi okok kifolyásai.

Lachesis. Örültségig fokozott szerelemfáltás. Rendkívül beszédes a beteg. Folytonos beszédet tart; de minden összefüggés nélkül; hirtelen egyik tárgyról a másikra ugrik. Bizalmatlan. Büszke.

Mercur symptómái röviden ezek. Alig legyőzhető ösztön a gyilkolásra: elnyomott lábizzadás következtében. (Allg. hom. Ztg.) Melancholia és nyálfolyás, felváltva (organon).

Nux vom. Életuntságban, öngyilkosságra való hajlammal. Alhas-bántalmakkal összekötött szellemi bántalmakban; de különösen szeszes italok mértéktelen élvezete következtében fejlődött örültségben.

Opium. Az elnebeteg, vig, jó kedvű, el van ragadtatva; exaltált képzelődésével mennyek országában repked. Vagy ellenkezőleg a lelke egészen le van sujtva. Fél a haláltól. Vad állatok üldözik őt. Olyféle visiói vannak, mintha mindenféle apró kilykők kínoznák; kísérteteket, ördögöket lát, kik őt meg akarják gyilkolni. Szökni igyekszik félelem miatt: midőn t. i. skorpiókat lát. Máskor egereket szedeget le testéről. Vagy, ágyából semmikép sem lehet őt kicsalni; nyugodtan fekszik; semmire sem figyel; csak akkor felel, midőn vállára veregetnek és így mintegy fölébresztik mámorából; ekkor is, helyesen, vagy helytelenül, mindig „igen“-nel válaszol. Ha szivarra gyújt, egyikét szippantás után, szájában tartja ugyan a szivart, de a szivást elfelejt. Egészen eltompult (torpid) állapotban létezik. Azt sem hiszi, hogy tulajdon lakában van, hanem bizonyos távolságban gondolja magát. Jó barátjait sem ismeri meg azonnal. Tekintete vad. Álmos, de nem tud aludni. Arcza szinte ég a vértolulástól. Szorulásban szenved. Hasa puffadt. Vizeletét visszatartóztatja a szerencsétlen. Örültség, szeszes italok következtében.

Phosphor. Felizgatott szellemi állapotban. Mindent összetör, mit kezébe vesz a beteg. Heves, parancsoló hangon beszél. Felügyelőjét leköpdösi. Ruháit a nő szemtelenül fölemeli; minden összefüggés nélkül beszél. A roha-

mok legtöbbször álmából riasztják fel a szerencsétlent nappal is. Visioiban a férfi nőt lát az ablaknál; ennek következtében falhoz fordul, beszédet intéz a képzelt nőhöz majd versekben, majd prosában; máskor ismét vízben fuldokló, vagy vad állatok dühének kitett kedvesét akarja megmenteni a halál veszedelmétől. Ilyetén küzdésben ordít, dühbe jő és dühében mindent rombol. Ha véletlenül könyv fekszik asztalán, abból behunyt szemmel olvas; ha pedig papírt, tintát és tollat talál, ekkor versekben, vagy prosában ír kedvesének.

Phosphoricum acidum. Midőn honvággy érzetétől áthatva, mély gondolatokba merülve, semmire sem figyel. Kedvesének halála okozta szomorúság, szerencsétlen szerelem, bú, epekedés következtében fejlődött búskomolyságban.

Platina. Olyféle elmebántalmakban, melyeknek okai a méhvérfolyás, méhgörösök. Gyermekágyi melancholiában, örültségben (mania), méhdühben (nymphomania). Megelőző hysteria szülte elmebántalmak. A beteg ösztetett kezekkel buzgón imádkozik; igen fél a haláltól; sir és csak a magányt keresi. Vagy, — a beteg folytonosan beszél mindenről, különösen hivatlen szerelemről. Nevet, sir, tánczol, énekel, kezével gestikulál, arczát eltorzítja, szemait egy tárgyra szegezi. Exaltált vallásos érzelmekből kifolyó melancholiában *).

Pulsatilla. Indikált orvosság leginkább olyféle elmebántalmakban, melyek különféle női bántalmakból származnak; milyenek a rendetlen havitisztulás, terhesség, gyermekágyi anomaliák, szóval: a női nemi étellel összekötött zavarok. Az innét eredő symptómák e következők lehetnek. Például: a sápkórban szenvedő fiatal leány meg

*) H. gyógyszer használata mellett, az ilyféle betegeknek elkerülhetlen a moralis bánásmód. Szükséges általában az elmebetegeknek, hogy az orvos, legyen egyszersmind psycholog; de különösen a most említett esetben szükséges csakugyan, hogy az orvos, legyen nem csak psycholog, hanem egyszersmind theolog, philosoph és mint ilyen alkalmi beszédei által moraliter is hasson a vallásos érzelmek által elkapott elmebetegekre.

nem kaphatja tisztulását; e miatt szivdobogása van, légzése nehéz, hasában fájdalmat érez, végtagjai nehezek; lábai dagadtak, álmában feljedd, szomorú, sirásra hajlandó, elégedetlen, félénk, vízbe szeretne ugrani. — Rendetlen tisztulás miatt vértolulás a fej felé; álmatlanság; nagy nyugtalanság; lelki üdvössége miatt kétségbe esve, az imádságban keres lelki vigasztalást. Gondolatait nem bírja összeszedni, hogy összefüggésben beszélhessen. — Elnyomott gyermekági tisztulás által, a beteg félénk, körültekintget minduntalan és mihelyt valakit megpillant, azonnal takarójával fedi be fejét, hogy ne lássák. Szemei fénylenek; tekintete merev. — Első terhességében a nő komoly, bizalmatlan, arczvonásai elváltoznak, álma nincsen. Egy zugba rejti el magát; vagy ágyát az udvarban keresi. — Csendes természetű, szelid nőknél különösen indikált szer, midőn rögeszmék, örültségben szenvednek.

Secale. Nemi bántalmakból eredő, görcsökkel összekötött elmezavarokban használható. Így, nőknél a méhdühben (Nymphomanie); a férfiaknál gyakori magömlés, mértékletlen közösülés, önfertőztetés által előidézett melancholiában. Ide tartoznak szintén a *nuva rom., china, staphys., conium, calcarea, phosphor., anacardium, sulphur, sepia, natrum muriaticum* gyógyszerek: a férfiaknál említett okok miatt fejlődött szellemi bántalmakra nézve.

Sepia. Ezen szer azon elmebajokban használható, melyek különféle testi rendetlenséggel összekötve lépnek fel. Jó szolgálatot tesz a hypochondriában, hol a lélek igen le van hangolva. A beteg, képzelt sok gond által terhelve, senki iránt sem viseltetik bizalommal. Szive mélyéből igen gyakran felsohajt; vagy nem alszik, vagy mély álomba merül; női érzékenységet árul el és sirásra hajlandó. Fénytelen szemci, szomorú arczkifejezése, lomha járása, kétségbeesett embert jellemzenek. Kerüli az embereket, még tulajdon gyermekeihez sincs vonzalma. Bármilyen csekély tevékenység roppant erőltetésébe kerül. A hysteriában szenvedő nőnek tisztulása rendetlen; szivverése gyenge, oly érzés mellett, mintha szive nem is dobogna. Néha rángásai vannak; csekély alkalmi okra felkiált. Melancholiájában több óra lefolyásaig mit sem szól; röviden felel a hozzá in-

tézett kérdésekre. Gond és szomorúság által előidézett melancholiában, szintén igénybe vehető a *sepia*. Valamint elnyomott börbántalmak, különösen elnyomott rüh következtében fejlődött örültségben, mind a nőknél, mind a férfiaknál alkalmazható.

Stramonium. A betegek félelme és ijedése kitünően jellemzik e gyógyszerert. A gyermekágyas nők és iszákosok örültségében, vagy ijedés utáni illetén több esetben, ohajtott sikerrel használtatott. A beteg nyugtalan; kísértetekkel mulatja magát; fegyvert ragad, jobbra balra vagdal, hogy kiűzze szobájából az őt megragadni akaró ördögöt. Ekkép küzd egész éjjel; nappal nyugodt. Ezek mellett arcza piros, szemei fényesek, a nemi ösztön igen fel van izgatva. A gyermekágyas nő ágyában felülve, szünet nélkül cseveg nagy tüzzel: minduntalan szökni igyekszik; később néhány óráig csendesen viseli magát, hasára panaszkodik; széke nincs; néha tudja nélkül vizel; keveset alszik. De olykor egyes rohamokban annyira kitör a dühöngés, hogy erőszakot kell használnia az orvosnak. — Hasznos e szer a vallásos melancholiában, örültségben is. A beteg le van verve; azt hiszi, hogy nem érdemes az örök üdv elnyerésére; este több gyertyát akar gyújtani és kéri az övéit, hogy őt magányosan ne hagyják. Éjjel nem alhatik; imádkozik, vagy sír. Szótalanul ül, a kérdésekre igen röviden felel, legkisebb zöreijre annyira megijed, hogy majd összeroskad. Némelykor pedig kedélye változó; vagy minduntalan kaczag; kötéltánczosok módjára mesterséges ugrásokat produkál. Felügyelőit kutyaéknak tartja, erről ugatása által értesíti az illetőket. Zsidóul beszél, mit sohase tett; zsidókkal van dolga és azokra dühös. A beteg csókolatni akar; szemtelenül viseli magát; a nő, férjének hűtelensége miatt panaszkodik. *Stramonium* hatásköréhez tartoznak azonfölül: heves kiabálás, fütyülés, rombolás, rendkívüli nyugtalanság, mely kihágások miatt meg kell a beteget kötöztetni, a ki kötelékeit is legnagyobb gyorsasággal tépi szét. Heves fejfájás következtében fejlődött elmebántalom. Elmebántalmak görcsös rohamokkal összekötve. Az iszákosok dühöngése, örültség.

Sulphur. Minden betegség, de főleg chronicus köre-

tekben szükséges, hogy a testben létezhető dyscrasiára különös figyelmet fordítson az orvos. E körülményre figyeljünk az elmebetegeknél is; miután sokszor az eltűnt fekély, vagy külszerek által elnyomatott bőrbántalnak, például az elnyomott rüh, több testi betegség mellett, elmebajokat is okozhat. Ily körülményekben helyén leend a *sulphur*. A symptómák ezek lehetnek. Heves fejfájás; sápadt arc; fehér, kemény szék; belszorongás; a beteg aggódik jövő anyagi sorsa miatt; összekulcsolt kezekkel járkál fel s alá; szökni igyekszik; nyugtalanul alszik; álmában sokat beszél, felkiált, verekedni készül, mintha valaki ellen védeni akarná magát. Ezen észlelt symptómákon kívül, más symptómák is lehetnek a betegnél, melyeknek orvoslására, az említett oknál fogva, szintén a *sulphur* leend specificus gyógyszer, vagy a *pulsatilla*.

Veratrum. Az exaltált beteg igen nyugtalan; kiabál; énekel, vagy folytonosan névet; minden értelem nélkül feccseg; az idegenektől megijed; félénk; futni, szökni igyekszik, mindenkit ki akar űzni a házból. Külbenyomásokra, például harangozás miatt egészen örült, körül tánczol mindaddig, míg erőszak által le nem csillapítatik. Más esetben a beteg ruháit tépi szét, dühös annyira, hogy több egyén által alig fékeztethetik; ilyenkor a betegnek eltorzított, sápadt arca, vad tekintete, borzasztó ordítása szivreható benyomást gyakorol mindenkire. Ha a beteg kezét fogja meg valaki, ekkor kirúg és körül köpdös. Folytonosan mozgatja fejét, vagy egész testét. A hozzá intézett kérdéseket nem érti, azért azokra nem is felel. Oly állapotban is alkalmazható a *veratrum*, melyben, minden tudvalevő ok nélkül leírhatlan belszorongása (Angst) van a szenvedőnek és majd kétségbeesik; semmit sem eszik vagy iszik, nem alszik. Vallásos lelki bántalomban, melynél fogva lelki üdvét örökre veszve hiszi; öngyilkossági eszméssel foglalkozik. Az illetlen, immoralis beszédmód, a bujaság (Geilheit), *veratrum* fő symptómáihoz tartoznak (méhdüli, Nymphomanie); valamint a dühöngéssel járó örültség. Ilyetén betegek általában nem kívánnak enni inni; aludni nem tudnak; néha gyomor bántalomban, szorulásban szenvednek.

E gyógyszeréken kívül, a „gyógyszertanban“ más sze-

reket is találhatunk az elmebántalmakra nézve. A szereket, a „gyógytanban“ adott utasításom szerint (I. második köt. harmadik lap) alkalmazván, illendő szellemi bánásmód mellett sok szerencsétlent szabadítandhatunk meg oly bajtól, mely tán a halálnál is keservesebb.

IV.

A beteg **szervezete** (constitutiója), azonfölül az **érzelmek minősége** is irányt adand a gyógyszerek választásában.

Heves (sanguin.) temperamentumnak fő orvosságai: a *nux v.*, *arnica*, *aconit*.

Cholericus egyéneknek a: *bryonia*, *lachesis*, *nux v.*

Melancholikusoknál az *arsen.*, *lycopod.*, *graphit*.

Phlegmaticusoknál a *berberis*, *capsicum*, *jod*, *pulsat.*, *senega*.

Szelid egyéneknek illendő esetben: a *bellad.*, *lycopod.*, *pulsat.* kitünőleg működnek sat.

Rásztkóros (hypochondricus) férfiaknak hasznosak leginkább: *china*, *conium*, *gratiola*, *nux v.*, *phosphor*, *staphys.*, *sulphur*, *veratrum*.

Méhkóros nőknek (hysterische Frauen): *arsenic*, *asa*, *aurum*, *bryonia*, *cocculus*, *ignatia*, *natrum m.*, *pulsat.*, *platina*, *sepia*, *stramon.*, *sulphur*, *valeriana*, *viola od. sat.*

Görvélyes (scrophulös), rühes és a többi hibás vér-vegy (dyscrasie) ellen, keressük ott az orvosságokat, hol ezen kórok leírva léteznek.

Nyulánk egyéneknek: *nux v.*, *phosphor*.

Kövéreknek *): *antim.*, *calcare*, *senega*, *jod*, *asa*.

Öregeknek: *aurum*, *baryta*, *conium*, *opium*; gyengeségben: *china*, *baryta*.

Gyermekeknek kivált az *aconit*, *bellad.*, *calcare*, *chamom.*, *ignatia*, *ipecac.*, *lycopod.*, *nux vom.*

Vérszegénység (Anaemie, Blutarmuth) esetében: *ac. phosphor.*, *china*, *crotalus*, *ferrum*.

Vérbőségtől (Hyperaemie, Vollblütigkeit) eredő bántal-

*) Háj- vagyis **Zsirkór** (Fettsucht) ellen is használandók.

makban: *aconit*, *bellad.*, *calcarea*, *hepar*, *mercur*, *senega*.

Vérpezsgés (Blutwallung) ellen: *aconit*, *arnica*, *bellad.*, *calcarea*, *lycopod.*, *mercur*, *phosphor*, *sepia*, *kali carb.*

Idegesség (Nervosität): *chamom.*, *china*, *cofea*, *ignatia*, *nux v.*, *mercur*, *pulsat.*, *platina*, *rhus*.

Ideg-gyengeség: *baryta*, *calcarea*, *china*, *conium*, *phosphor*, *ac. phosph.*, *ignatia*, *silica*, *platina*.

Ideges fájdalmak (Nervöse Schm.): (*aconit*. kiállhatatlan fájdalmakban), *china*, *platina* sat.

Ideiglenes elgyengülés, vagy bágyadtság érzete: *nux v.*; rögtön a menésben: *conium*; sok járás, fáradozás után: *arnica*, *ruta*, *silica*.

+ Elgyengülés vagy másféle bántalmak, jó nedvek, u. m. vérvesztés, paráználkodás, önfertőztetés által: *anacard.*, *nux v.*, *conium*, *natrum m.*, *china*, *calcarea*, *ac. phosph.*, *staphys.*, *lycopod.*, *sulphur*, *phosphor*, *mos.*, *sepia*.

Elgyengülés az öregeknél: *aurum*, *baryta*, *china*, *conium*, *opium*, általában fő szerek az öregek bajaikban.

Vég-elgyengülés: *arsenic*, *carb.*, *veratrum*.

Belső száraz forróság: *aconit* (különösen), vagy még *arsenic*, *bellad.*, *bryonia*, *dulcam.*, *phosphor*.

Száraz forróság, csak a jobb vagy bal arczon észlelhető: *chamomilla*. Ha a test felső része forró, az alsó pedig hideg: *guaraea*.

Külső forróság, belső borzadozással: *ignatia*.

Ha a szenvedő részek forrók: *aconit*, *bryonia*, *sulphur*; hidegek: *mercur*.

Izzadás: nézzük tovább „a bőrbántalmak“ közt.

Fázékonyság, hiányzó állati melegség: *alumina*, *euphorb.*, *ferrum*, *jodat.*, *lycopod.*, *ledum*, *natrum m.*, *sepia*, *paris*.

Hidegség érzelme: *camphora*, *china*, *cicuta*, *berberis*, *conium*, *opium*, *veratrum*; a test alsó része hideg, a felső meleg: *guaraea*.

— oly érzéssel, mintha hideg lenne a vér: *lycopodium*.

Borzadozással járó fájdalmak: *arsenic*, *baryta*, *mercur*, *sepia*, *mezereum*.

Fázással járó bántalmak: *arsenic*, *bryonia*, *graphit.*, *lycopod.*, *pulsat.*, *mezereum*, *rhus*, *veratrum*.

- Növekedő és ismét alábbhagyó fájdalmak: *ac. sulphur, platina.*
- Nagy nyugtalansággal vagy ingerültséggel járó fájd.: *arsenic.*
- Kétségbeeséssel járó fájd.: *aconit, arsenic, carbo v., chamom., colchicum.*
- csak felkelés és járás által eltűrhetők: *arsenic.*
- Belszorongással összekötött fájd.: *arsenic, calcarea, phosphor, bellad., chamom., carbo v., rhus, veratrum.*
- Remegés, reszketés: *arsenic., bellad., cicuta, cocculus, jod, lycopod., phosphor, plumbum, secale, sepia, stramon.;* belszorongással: *ferrum, pulsat.;* este: *lycopodium;* megeröltetés után: *mercur.*
- Nehézség érzete: *arnica, baryta, ignatia, mezer., nux v., paris, pulsat., ruta, sabad., secale;*
- reggel felébredéskor: *natrum c., zincum;*
- ebéd után: *lachesis, staphys.*
- Hemzsegés — (Kriebeln): *ac, phosph., arnica, colchicum, rhodod., secale, solanum n., ranunculus, plumbum, stramon., sulphur, veratrum;*
- mint a hangyáktól: *carbo v., rhodod., ac. phosph., platina, secale, staphys.*
- Merevedés — (Steifigkeits-Gefühl): *angustura, bellad., lycopod., nux v., opium, platina, rhus, sulphur, veratrum, terebinthina.*
- Elhalás — (Absterben): például a tagok elhalása: *calcarea, lycopod., secale, chelidon., thuja, conium, nux, cicuta, phosph., zincum.*
- Eltikkadás — (Abspannung): *calcarea, carbo v., caust., conium, lycopod., natrum m.;* *senega, spongia, alum., phosphor.*
- Bénaság érzete (lähmige Schmerzen): *arnica, arsenic, cannabis, chamom., china, cocculus, colchicum, rhus, veratr.*
- Zsibbadás — (Einschlafen): éjjel: *crocus, thuja;* nyugalomban: *pulsat.;* ülésben: *mercur;* kézi munka után: *sepia;* midőn bizonyos tagjára fekszik valaki: *china, sílica;* általában pedig a tagok zsibbadásában haszno-

sak: *carbo v.*, *calcarea*, *cocculus*, *graphit.*, *ignatia*, *lycopod.*, *petrol.*, *sulphur*, *veratrum*.

Az inak ugrándozása (Flechsenspringen): *ac. sulphur.*, *conium*, *jod*, *rhus*, *pulsatilla*.

Ficzamodás érzelme (Verrenkungsschmerz): *ammonium*, *arnica*, *bryonia*, *carbo v.*, *causticum*, *natrum m.*, *rhus*, *sulphur*.

Sebszerü fájdalom (Wundheitsschmerz): *cantharis*, *cicuta*, *platina*, *pulsat.*, *rhus*, *zincum*.

Üresség érzete: *cocculus*, *cali*, *carb.*; teliség érzete: *ruta*, *conium*.

Oly érzés, mintha valamely testrész meg lenne kurtítva (Verkürzungsgefühl): *ammonium*, *baryta*, *causticum*, *graphit*, *pulsat.*, *rhus*, *natrum m.*, *sepia*, *sulphur.*;

— mintha nagyobb lenne: *alumina*, *aranea*, *mercur*;

— mintha be lenne bonyolódva (unwickeln): *anac.*, *plat.*;

— mintha valami eleven mozogná bizonyos testrészben: *crocus*, *berberis*, *ignatia*;

— mintha a hús elvált volna a csonttól: *ac. nitri*, *berberis*, *bryonia*, *ignatia*, *rhus*, *sulphur*;

— mintha czövektől eredne (Pflöck-Gefühl): *anacard.*, *ac. sulphur.*, *ignatia*, *platina*;

— mintha késsel vakarnák (Schaben): *ac. nitri*, *ac. phosphor.*, *bryonia*, *rhus*;

— minőt a szálkák (Splittern) okoznak: *ac. nitri*;

— mintha a vérkeringés megállott volna: *aconit*, *lycopod.*

Érliktetés érzete (Pulsiren): *clematis*, *graphit.*, *jod*, *pulsat.*, *sabina*, *sepia*, *thuja*, *glonoin*.

Villanyos liktetéshez hasonló érzés (electrische Rucke): *arnica*, *bellad.*, *nux v.*, *opium*, *lycopod.*, *sulphur*.

Összezütatás, összeveretés, ütés, törődés érzelme: *arnica*, *cocculus*, *rhus*, *nux*, *ruta*; ha száraz forrósággal jár: *aconit*.

A fájdalmak minőségének továbbá e szerek felelnek meg:

— égető: *arsenic.*, *carbo v.*, *euphorb.*, *phosphor*, *mezereum*, *sabina*, *secale*, *sepia*;

— nyomó: *anacard.*, *arnica*, *bellad.*, *capsic.*, *carbo*, *cuprum*, *cyclamen*, *ignatia*, *lycopod.*, *phosphor*, *stannum*, *veratr.*;

- fűró: *agaricus, helleb., sabadilla, ranunculus sc.*;
- kopogó: *bryonia, calcarea, carbo v., chamom., silica, lycopodium*;
- csipdeső: *cannabis, menyanthes*;
- mardosó, rágó (Nagen): *conium, ranunc., lachesis, natrum mur.*;
- vájó (Wühlen): *cocculus, nux mosch., berberis*;
- szaggató (Reissen): *agaric., ammon, aurum, baryta, bryonia, cannabis, calc., carbo, chamom., caustic., china, colchic., colocynt., graphit., pulsat., ledum, lycopod., mercur, mezer., nitri ac., rhus, phosphor, spigelia, staphys., sulphur*;
- szúró (Stechen): *aconit, bryonia, cannabis, lycopod., mercur, nux v., sepia, phosphor, spigelia, sulphur, thuja*;
- — finom, mint a tüktől: *arsen., cannabis, ledum, thuja, spongia, staphys., verbasc.*;
- — mint a balhaktól: *mercur, platina*;
- feszítő (Spannen): *angust., antim., arnica, euphorb., mezer., platina, nux rom.*; mozgás alatt: *bryonia*; menésben: *angustura*; nyugá lombau: *rhus*;
- szorító (Klammschmerz): *anacard., angust., caps., calcarea, coloc., conium, graphit., lycopod., secale, stram., ruta*;
- taszító (stossende Schm.): *cannabis, cuprum, platina*;
- kaparó, körömesélő (Kratzen): *sepia, silica, staphysagr.*;
- húzó (Ziehen): *antim., bryonia, carbo v., caust., cina, cocculus, lycop., mercur, ac. muriat., nux v., platina, plumbum, pulsat., rhodod., rhus, staphys., stramon., tart. emet.*;
- összehúzó (Zusammenziehen): *capsicum, colocynthis*; a sértett részben: *arnica*; egyes részekben: *lycopod.*;
- görbén összehúzó (Krummziehen): egyes részekben: *calc., coloc., graphit., hyosc., lycopod., mercur, phosphor, secale, silica, stramon.*;
- összefűző (Zusammenschnüren): *alumina, cocculus, ignatia, platina, plumbum*;
- metsző (Schneiden): *ac. muriat., angust., hyosc., argent., china, sabadilla*;

- tompa: *crocus, cuprum, cina, sepia, silica, pulsat., veratrum*;
- rángató (Zucken): *chamom., conium, cina, hyosc., jod, lycopod., plumbum, opium, secale, sepia, petrol., stramon.*
- Görcsök: nézzük „a nehéznagyavalyát“ sat.; oly érzés mellett, mintha a testen eger futna: *ac. nitri, bellad., sulphur*;
- gyermekeknél a fogzástól: *cham., ignatia, sat.*; hányás alatt: *guararea*;
- terheseknél: *cham., cicuta, hyosc.*; *gelsemin*;
- gyermekágyasaknál: *bellad., chamom., cicuta, ignatia, hyosc.*;
- méhkóros (hysterisch) nőknél: *bellad., cocculus, guararea, ignatia, ipec., chamom., stramon., platina*;
- havitisztuláskor: *cofea, cocculus, ignatia, pulsat.*; *cupr.*;
- gelisztáktól: *cina, hyosc., mercur., ignatia, valeriana, cicuta, marum v.*;
- ijedéstől: (*secale* kivált éjjel); *stramon., ignatia*;
- nagy fénytől: *bellad., stramon.*;
- folyadék nyeléstől: *bellad., hyosc., canth., stramon.*;
- külsértés vagy sebektől: *arnica, ruta, angust., rhus, sulphur*; fekélytől: *cocculus*;
- az idegrendszer gyengítő okok után: *arnica, china, ac. phos., lachesis, calcarea, silica, sulphur*;
- szenvedélyek következtében: *chamom., hyosc., nux v., opium, cuprum, platina*;
- meghülés után: *bellad., chamom., rhus, ignatia, nux v., cicuta, lachesis, china, silica*;
- visszaütődött kütég után: *calc., caust., ipec., lachesis, nux, stram., sulphur*;
- bor, sör, thea, dohány után: *bellad., chamom., cuprum, nux v., opium, ignatia, hyosc.*;
- érintés által előidézt: *angust., bellad., stramon., coccul.*;
- nevetéssel kezdő: *bellad.*;
- akarat elleni kiabálással: *bellad., crotalus, hyosc., lachesis, ignatia, opium*;
- szólani nem bírással: *stramon., cuprum*;

- hátra-hajlító (Rückwärtsbiegung des Körpers — Opisthotonus): *lachesis, angust., bellad., cicuta, ipecac., ignatia, opium, rhus, stramon.*;
- rendkívüli testmozgások, helyezések (positiók), erőszakos czomb- és láb-rángások, fájdalom nélkül: *tana-cetum.*

Fájdalmak a csontokban általában: *asa, aurum, china, cuprum, calc., cocculus, cyclamen, colchic., euph., lycop., mercur, ac. nitri, mezer., plumbum, phosphor, ac. phos., rhus, ruta, sabadilla, silica, staphys., sulphur.*
Egyébiránt nézzük a 8-ik cikket.

V.

A fájdalom **localisatiójára** (például a fej jobb, vagy bal oldalában), — vagy: **érintés, nyomás, mozgás** által, vagy **nyugalomban** érezhető nagyobb vagy kisebb fájdalomra nézve, — úgy a bántalmaknak változó vagy állandó **székhelyére**, — végre **külsérelmekre** (Verletzungen) nézve is — jellegző körülmények, szintén bizonyos szerekre utalnak:

A test bal oldalára, működő	a test jobb oldalára gyógyszerek:
Aconitum	Alumina
Apis	Belladonna
Arnica	Cantharis
Asarum	Causticum
Calcarea carb.	Crotalus
China-	Drosera
Colchicum	Hepar sulph.
Colocyntthis	Ignatia
Crocus	Moschus
Glonoin	Plumbum
Jod	Rhus
Lachesis	Ruta
Mercurius	Sabadilla
Nitri acid.	Sabina

Nux vom.
Rhododendron
Selenium
Spigelia
Sulphur
Sulphuricum acid.
Thuja

Sanguinaria
Staphysagria.

Egyik részről a másikra ugró fájdalmak: *pulsatilla*, *glonoin*.
Egyoldali fájd.: *ac. sulphur.*, *cantharis*, *mezer.*, *pulsat. cocculus*;

— keresztben, például a jobb karban és ballábszárban mutatkozó f.: *agaricus*.

Az ágybanfekvéskor rosszabb: *arsen.*, *calcareo*, *graphit*, *ignatia*, *lycopod.*, *nux*, *pulsat.*, *rhus*, *sepia*, *silica*;

— jobb: *bryonia*, *veratrum*.

Hanyatfekvéskor rosszabb: *phosphor*: — jobb: *ign.*, *pulsat*.
Oldalt rosszabb: *arsen.*, *graph.*, *pulsat.*, *silica*: — jobb: *phosphor*.

A fekvésnek jobbra vagy balra változtatása által érezhető nagyobb fájd.: *pulsat.*; — érezhető enyhülés: *ignatia*.

Fekvés a fájdalmas részre rosszabb: *arsenic*, *ignatia*; — jobb: *ignatia*.

Jobb oldalon lehetetlen: *bryonia*; — bal oldalon lehetetlen: *lycopod*.

Az ágyból felkeléskor rosszabbulás: *carbo v.*, *graph.*, *guajac*, *ignatia*, *veratrum*; — javulás: *aurum*.

Fekvő helyzetből fölegyenesedéskor rosszabbulás: *bellad.*, *sulphur*, *natrum m.*; — enyhülés: *pulsat*.

Ülés alatt rosszabb: *aconit.*, *arsen.*, *calc.*, *cina*, *china*, *euphrasia*, *natrum c.*, *platina*, *pulsat.*, *sulphur*, *zincum*;
— jobb: *ac. phosphor.*, *nux v.*, *petrol.*, *staphys.*, *veratrum*.

Ülésből felkeléskor rosszabbulás: *caust.*, *coniun.*, *natrum m.*, *pulsat.*, *sulphur*, *tart.*; — enyhülés: *veratrum*.

Ülésből felkelés után rosszabbulás: *alum.*, *carbo v.*, *rhus*, *gratiola*; — enyhülés: *pulsat*.

Állásban rosszabb: *ac. phos.*, *bryon.*, *cocculus*, *sulphur*; — jobb: *arsen.*, *calcareo*.

- Járás alkalmával rosszabb: *arnica, bellad., calcarea, carbo v., china, nux v., sulphur, veratrum*; — jobb: *arsen., dulcam., graphit, platina, pulsat., rhus, sepia.*
- Járás a szabadban rosszabb: *calcarea, carbo v., conium, ipec., ledum, nux v., sulphur, veratrum*; — jobb: *graphit, opium, sepia.*
- Szaladástól származott bajokban: *arnica, silica.*
(Nehezen járás a gyermekeknél: *calcarea, silica, sulphur.*)
- Elfáradás (Ermüdung): *arnica.*
- Magasb helyen vagy lépcsőkön fölfelé menve rosszabb: *aconit, aurum, bryonia, calcarea, carbo v., nux v., platina, plumbum, rhus, stannum, sulphur, thuja.*
- Hajólastól eredő bajokban: *aconit, bellad., calcarea, lycopod., natrum m., pulsat, rhus, sulphur.*
- Mozgás által növekedő fájdalmak: *aconit, bellad., bryonia, china, calcarea, mezer., graphit, mercur, phosphor, silica, spigelia, staphys.*
- enyhülés: *asa, cyelamen, dulcam., lycopod., pulsat., rhodod., rhus, senega, sepia, sulphur, natrum c.*
- Mozgás után rosszabbulás: *phosphor, pulsat., stannum.*
- Megfeszített testi munkásság után: *arnica, ruta, ac. sulphur., rhus.*
- Nevetés alatt mutatkozó bántalmak: *arsen., bellad., carbo v., stannum.*
- Tiüsszentés által előidézett vagy nagyobb fájdalom: *arnica, capsicum.*
- Orrfuvásra növekedő fájd.: *arnica.*
- Nyomás által növekedő fájd.: *bellad., bryonia, calcarea, nux v., mercur, mezer., silica, zincum*; — enyhülés: *phosphor, pulsat., stannum, natrum c.*
- Szorosb ruha el nem tűrhető: *bryonia, conium, nux vom.*
- Érintés által növekedő fájd.: *aconit, arsen., bryonia, colchicum, euphorb., hepar, ignatia, lycopod., nux vom., ranunc., sepia, spigelia, sulphur, staphys.*
- Nyugalomban rosszabb: *aurum, dulcam., lycopod., opium, platina, ac. phosphor., pulsat., rhus, sepia, silica, sulphur, magnesia cb., zincum*; — jobb: *aconit, bryonia, colocynt., ipecac., mercur, nux, veratrum.*
- Dörzsölés által enyhülés: *cantharis, indigo, natrum c.*

Kocsizástól roszabb: *carbo c.*, *cocculus*, *glonoin*, *graphit*,
petrol., *phosphor*, *sepia*, *silica*; — jobb: *ac. nitri*.

Lovaglástól roszabbulás: *arsen.*, *natrum m.*, *sepia*.

Sebes járás, táncz utáni fölhevülés lecsillapítására jó egy-
pár csepp erős bort, vagy rhumot önteni czukorra és
bevenni; még jobb az *aconit*, ez után az *arnica*.

Erőművi sérelmek (mechanische Verletzungen): esés, ütés,
nyomás, ficzamodás, törés sat. után: *arnica*, *conium*,
hepar, *rhus*, *ac. sulph.*, *symphytum*, *ruta*;

— emelés után: *calcarea*, *carbo v.*, *rhus*;

— megrántás vagyis hibbantás, rokkánás (Verstauchung)
után: *arnica*, *bryonia*, *rhus*.

VI.

Az **időviszonyokra**, zárt vagy szabad légre külön-
böző, melegségi fokra változó, meghűléstől eredő betegsé-
gekben figyelembe veendőek e gyógyszerek:

Tavaszkor fellépő bántalmakban: *aurum*, *carbo v.*, *crota-*
lus, *natrum m.*, *veratrum*, *rhus*.

Nyáron: *carbo v.*, *natrum m.*, *lycopod.*

Őszkor: *aurum*, *colchicum*, *mercur*, *veratrum*, *rhus*.

Télen, leginkább: *petrol.*, *sulphur*.

Időváltozáskor: *ac. nitri*, *calcarea*, *graphit*, *mercur*, *rhus*,
phosphor, *rhodod.*, *silica*, *sulphur*, *veratrum*, *manga-*
num.

Szeles időben: *aurum*, *carbo v.*, *conium*, *graphit*, *phosphor*,
platina, *lycopodium*.

Nedves időben: *calcarea*, *carbo v.*, *lycopodium*, *rhus*, *sepia*,
veratrum.

Nagyobb világosságtól eredő bántalmakban: *colchicum*,
lycopod., *stramon.*, *mercur*.

Holdváltozáskor: *calcarea*, *graphit.*, *lycopod.*, *sulphur*, *si-*
lica; különösen holdfogytával: *mezer.*; holdujulással:
alum., *sabadilla*, *silica*, — holdtöltével: ugyane sze-
rek és a *cyclamen*, *spongia*, — hold-nöttével: a *thuja*,
vagy az előbbi szerek.

Égiháború alkalmával: *caust.*, *silica*, *phosphor*, *rhododendr.*
Időszakonkint megjelenő bántalmak (periodische Be-

schwerden): *arsen.*, *aurum*, *bellad.*, *cantharis*, *carbo v.*, *ignatia*, *lycop.*, *nux v.*, *rhod.*, *sepia*, *silica*, *sulph.*, *valeriana*.

Jellegzett bántalmak (typische Beschwerden): *china*, *arsen.*, *ipec.*, *lycopod.*, *spigelia*, *veratrum*.

A meleg, szintén a meleg borogatás eltűrhetlen: *pulsat.*;
— enyhülést okoz: *arsen.*, *chamom.*, *lycopod.*, *rhus*, *sepia*, *sulphur*.

Az ágyi meleg roszabbulást idéz elő: *caustic.*, *graphit*, *sabina*, *thuja*, *veratrum*, *ledum*, *mercur*, *pulsat.*, *rhus*;
— enyhülést: *baryta*, *lycopodium*.

A hideg jótékony: *pulsat.*, *thuja*.

Hideg után roszabbulás: *agaricus*, *calcarea*, *mercur*, *nux mosch.*, *phosphor*, *sepia*, *sulphur*, *sat*.

Szabadban roszabbulás: *bryonia*, *calc.*, *caust.*, *cocculus*, *conium*, *ignatia*, *lycopod.*, *mercur*, *nux*, *petrol.*, *rhus*, *sulphur*, *veratrum*, *sat*.

— jobb: *asa*, *aurum*, *crocus*, *graphit*, *opium*, *pulsat.*, *rhodod.*, *sat*.

Hideg légtől roszabb: *bryonia*, *calcarea*, *camphora*, *carbo v.*, *nux m.*, *phosphor*, *rhus*, *sabadilla*, *sepia*, *veratrum*;
— jobb *antimon*.

Meghüléstől támadt bajokban: *aconit*, *bellad.*, *chamom.*, *dulcam.*, *lycopod.*, *nux v.*, *ac. nitri*, *pulsat.*, *sulphur*, *sat*.

— léghuzamban: *bellad.*, *calcarea*, *caustic.*, *china*, *sepia*, *sulphur*;

— hideg víz által külsőleg, belsőleg igen hideg viz-ivás által: *arsen.*, *pulsat.*;

— hideg ital után: *calc.*, *graphit*, *nux v.*, *spigelia*, *natrum*, *carb.*, *staph.*, *thuja*; hirtelen ivás után: *silica*.

Meghülés hideg vízben: *calcarea*, *rhus*; lábáztatás-, lábátnedvesítéstől: *silica*.

Roszabbulás reggel: *antim.*, *aurum*, *crocus*, *ignatia*, *opium*, *nux v.*, *phosphor*, *veratrum*, *sepia*, *sulphur*;

— délelőtt: *ac. sulphur.*, *sepia*, *phosphor*, *staphys.*;

— ebéd előtt: *arsen.*, *nux v.*, *stannum*, *zincum*;

— alkonyatkor: *calcarea*;

- az esti légnek rosz hatása esetében: *mercur*;
- éjfél előtt: *arnica, bryonia, pulsat., rhus*;
- éjfél után: *arsen., cannabis, graphit, silica, thuja*;
- éjjel általában: *arsen., aurum, caust., china, mangan., lycopod, mercur, ac. nitri, silica, spongia, sulphur, sat.*

VII.

A **bőr** és a bőr alatt fekvő részek **bántalmaikban** e következő egyes körülmények adhatnak irányt az orvosság választásában :

- Petyhüdt bőr (Schlaffheit der Haut): *china, jod, secale*;
- ránczos: *ac. phosphor, lycopod, calc., sepia, secale, sassap.*;
 - cserepes (schrundig): *alumina, aurum, calcarea, hepar, lycopod, mangan., sulphur, petrol., pulsat.*;
 - durva: *bellad., calcarea, graphites, jod, mercur, sepia*;
 - vastag, kemény bőr; szaryforma (hörnartig) kinövések: *antimon, graphit, ranunculus, sulphur.*
 - vörös ér-hálózat (Adernetz): *berberis, carbo v., causticum, lycop., thuja, platina*;
 - pergamentféle bőr: *arsenic, china, lycop., silica*;
 - száraz: *arsen., bellad., china, graphit, dulcam., ledum, lycopod., natrum, sepia, silica*;
 - nedves: *baryta, petrol., selenium.*
 - Izzadás: kevés mozgás után is: *bryonia, calcarea, china, cocculus, kali c., ferrum, graphit, lycopod., natrum c., sepia, stannum sat.*;
 - ülésben: *sepia, staphys., rhus, anacard, sulphur*;
 - beszéd közben: *graphit, jod, sulphur*;
 - álm kezdetén: *arsen., conium*; álomban: *ac. phosphor., agar., cham., china, ferrum, opium, kali cb., pulsat.*;
 - reggel: *bryonia, calcarea, carbo v., natrum m., phosphor, pulsat., rhus, sepia, silica, stannum, sulphur, veratrum*;
 - tapadozó: *arsen., lycop., phosphor, veratrum*;
 - hideg: *arsen., lycop., natrum c., veratrum*;
 - gyengítő: *carbo v., china, ferrum, cocculus, veratrum*;

— rothadt szagu: *staphys.*, *carbo veg.*; penész-szagu: *nux vom.*; mint a zsír: *bryonia*, *mercur*; mint a kén: *phosphor*; mint a fűszer: *rhodod.*; mint a hagyma: *bovista*; mint a vér: *lycopod.*;

— vizelet — : *ac. nitri*, *berberis*, *colocynt.*;

— savanyu — : *arnica*, *bryonia*, *lycopod.*, *nux v.*, *rhus*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, *veratrum*;

— бүдös — : *baryta*, *graphit*, *lycopod.*, *nux*, *pulsatilla*, *mercur*, *nitri ac.*, *rhodod.*

Bүдös lábizzadás: *baryta*, *silica*, *kali cb.*

Nem enyhítő izzadás a betegéknél: *mercur*.

Egyoldali izzadás: *pulsat.*, *nux v.*

Sárgára festő — : *graphit*, *mercur*, *lachesis*, *carbo an.*; sötétre: *bellad.*

Fájdalmakban hideg izzadás: *arsen.*, *veratrum*.

Vérizzadás: *calc.*, *crotal.*, *lachesis*, *nux vom.*

Elnyomatott habituális izzadás: *bellad.*, *bryonia*, *nux*, *silica*, *pulsat.*, *mercur*, *rhus*; a három utolsó elnyomott lábizzadás esetében.

Piszkos bőr-szin: *jod*, *mercur*; bronz-szini: *argentum nitricum*.

— vörös: *agaricus*, *bellad.*, *lycopod.*, *crocus*, *euph.*, *pulsat.*;

— barna-vörös csíkokkal (Streifen): *carbo v.*;

— vörös csíkokkal: *sabadilla*, *euphorbium*;

— sárga bőr: *calc.*, *carbo*, *china*, *digit.*, *jod*, *mercur*, *nux v.*, *plumbum*, *secale*, *sulphur*;

— kék: *arsen*, *digit.*, *lachesis*, *indigo*, *nux v.*, *opium*, *plumbum*.

Fekete izz-lyukak (Schweisslöcher): *ac. nitri*, *sulphur*, *graphit*.

Anyajegy (Muttermal): *calcarea*, *carbo veg.*, *graphit*, *sulphur*, *acidum sulphuricum*.

Szeplők: *ammon.*, *calcarea*, *graphit*, *lycopod*, *phosphor*, *sulphur*.

Bőr-hámlás: *aconit.*, *aurum*, *ammonium m.*, *colocynt.*, *digit.*, *mezereum*, *phosphor*, *ac. phos.*, *secale*, *veratrum*.

Daganat: fényes: *arnica*, *arsen.*, *bryonia*, *mercur*, *rhus*, *sabina*, *sulphur*;

- gyuladt: *aconit, apis, arnica, bellad., aurum, causticum, colchic., lycopod., pulsat., rhus, thuja sat.*
 - genyedző: *calc., silica, staphys., sulph., graphit, hepar s.;*
 - feszes: *bellad., bryonia, rhus, sulphur;*
 - kemény: *arnica, arsen., china, graphit, ledum, sepia, sulphur, thuja;*
 - vörös: *arnica, aurum, bellad., bryonia, hepar, mercur, pulsat., rhus, sabina;*
 - fehér (czomb, vagy térdfehér d., tumor albus): *arsen., bellad., calcarea, euphorb., graphit, jod, lycopod., mercur, pulsat., sepia, sulphur, rhus, sabina;*
 - csúzos, köszvényes, orbánczos: nézzük „ezen betegségeknél“;
 - bőr alatti, sejtszöveti vizkór (Wassersucht des Zellen-
gewebes, anasarca): *prunus* hosszú betegségek után;
china, vérvesztés után, vagy ha máj-bajjal van össze-
kötve; *mercur.* szintén ha máj-bajjal szövetkezett; *jod,*
arsenic, ha gyomor- szivbántalmakkal csatlakozott;
lycop., bryonia, ha szúrással jár; *hellebor.,* ha a vize-
let egészen el van nyomva, a beteg mindig szendergő
állapotban tapasztaltatik; *phosphor.* ha mell-bajokkal
mutatkozik.
- Mirigy-daganat (Drüsen-Geschwulst): *aurum, baryta, bel-
lad., calcarea, carbo an., clematis, cocculus, conium,
dulcam., graphit, hepar, jod, lycopod., mercur, silica,
spongia, staphys., sulphur, sat.;*
- csomók: *carbo an., clematis, dulcam., graphit, lycopod.,
phosphor, sulphur;*
 - kemény mirigy-dag: *baryta, bryonia, calcarea, carbo
an., cocculus, (conium főleg ütés után), dulcam., jod,
silica, spongia, sulphur.*
- Tömlős daganat (Balggeschwulst): *ac. nitri, calcarea, ba-
ryta, graphit, silica, hepar, spongia, sulphur, sabina.*
- Szalonna-dag (Speckgeschw., steatoma) főleg: *baryta carb.*
- Húsos dag (fleischig, sarcoma): *baryta, graph, lycop.,
sulph.*
- Vér-ér-dag vagy csomók (Adergeschw., varices): *arnica,
arsen., calcarea, carbo v., caustic., ferrum, lycopod.,
graphites, hamamelis;* — fekélyes *silica.*

- Üt-ér-dag (Pulsadergeschw., anevrysiná): *carbo v.*, *lachesis*, *lycop.*; vagy *guajac.*, *pulsat.*, *sulphur*; egyes esetekben: *arnica*, *arsen.*, *calc.*, *caust.*, *graphit.*, *hamamelis*, *natrium m.*, *ferrum*, *zincum*.
- Vértapló (Blutschwamm): *bellad.*, *calc.*, *carbo*, *lycop.*, *phosphor*, *sepia*, *silica*.
- Íztapló (Gliedschwamm): *antim.*, *kreosot*, *lachesis*, *silica*, *arsen.*, *lycop.*, *phosphor*.
- Velős rák (Markschwamm): *belladonna*, *carbo anim.*, *phosphor*, *thuja*.
- Vér-ömlék (Blutunterlaufung): *arnica*, *conium*, *dulcam.*, *ac. sulphur.*, *sulphur*.
- Fakadékok (Pusteln): *clematis*, *sulphur*, *thuja*;
— feketék: *arsen.*, *crotalus*, *secale*.
- Sebhedt bőr: *ammonium*, *barjta*, *chamom.*, *caustic.*, *graphit.*, *ignatia*, *lycopod.*, *sepia*, *sulphur*.
- Érzelmek: Érzékeny bőr: *china*, *pétrol.*, *sepia*, *silica*, *thuja*; — érzéketlen: *anacard.*
- Hemzsegség, hangya-mászás-érzelme: *ac. phosphor.*, *carbo v.*, *platina*, *rhodod.*, *secale*, *staphys.*, *zincum*.
- Bőr-égetés: *agaricus*, *arsen.*, *bellad.*, *carbo v.*, *euphorb.*, *hepar*, *selenium*, *sepia*, *rhus sat.*
- vakarás után: *ledum*, *mercur*, *gratiola*, *ammonium*, *silica*, *sulphur*.
- Viszketeg este: *carbo v.*, *cyclamen*, *lycopod.*, *nux v.*, *mercur*, *pulsat.*, *thuja*;
— lefekvéskor: *arsen.*, *cocculus*, *mezer.*, *nux v.*, *silica*;
— az ágyban: *carbo v.*, *lycopodium*, *mercur*, *pulsatilla*, *sulphur*;
— nappal a test fölmelegedésére: *lycopod.*; hidegben: *spongia*; vakarás után nagyobb: *anacard.*, *mezereum*, *pulsat.* (A viszketeg más helyen is le van írva).
- Sebszerű fájd.: *hepar*, *nux v.*, *platina*, *ferrum*.
- Szúró —: *bryonia*, *conium*, *pulsat.*, *thuja*;
— este: *cyclamen*, *thuja*, *zincum*.
- Metsző —: *belladon.*, *calc.*, *lycop.*, *ac. mur.*, *viola tric.*
- Kütegek (Ausschläge) láz nélkül; az acutusok, u. m. a skarlát, kanyaró, sat. le vannak írva.

- Kölesféle: *arnica*, *arsen.*, *bellad.*, *bryonia*, *caladium*, *mercur*, *phosphor*, *staphys.*, *sulphur*;
 - korpaféle (schuppig): *aurum*, *cicuta*, *clematis*;
 - rühes (a rüh le van irva);
 - koszos (schorfig): *alumina*, *arsen.*, *baryta*, *calcarea*, *cicuta*, *lycopod.*, *ac. muriat.*, *rhus*, *sassap.*, *sulph.*, *viola tricolor*;
 - tömötten egymás mellett álló: *agaricus*, *ac. phosphor.*, *calcarea*;
 - csomós (knotig): *alumina*, *antimon.*, *dulcam.*, *mezer.*, *natrum mur.*;
 - apró csomócskákban mutatkozó: *cocculus*, *ledum*, *spiegelia*, *staphys.*, *thuja*;
 - száraz küteg: *baryta*, *mercur*, *veratrum*, *evonymus*, *sassap.*
 - nedves: *calcarea*, *cicuta*, *graphit.*, *rhus*, *staph.*, *gratiola*, *oleand.*, *mercur*;
 - genyedő: *lycop.*, *mercur*, *sepia*, *silica*, *staphys.*;
 - eves (jauchig): *rhus*, *ranunc. sc.*;
 - felevő (fressend): *mercur*, *rhus*, *staph.*
- Mérges küteg: *calc.*, *graph.*, *ranunc. sc.*
- Vörös küteg: *apis*, *arnica*, *bellad.*, *graph.*, *sepia*, *rhus*;
- skarlát-vörös: *bellad.*, *euph.*, *lachesis*, *ac. phosph.*;
 - zöldes: *rhus*, *carbo v.*, *arsen.*, *veratr.*;
 - kékes: *ranunculus sc.*, *carbo v.*, *digit.*, *indigo*, *lachesis*, *opium*, *veratrum*;
 - sárgás: *euphorb.*, *mercur*, *crotalus*, *lycop.*, *sepia*;
 - barna: *antimon.*, *ac. nitri*, *phosphor*;
 - réz színű: *arsen.*, *carbo an.*, *kreosot*, *mezer.*, *rhus*, *veratr.*;
 - fehér: *arsenicum*, *pulsat.*, *agaricus*, *sulphur*, *thuja*, *zincum*;
 - fekete: *arsen.*, *bellad.*, *bryonia*, *lachesis*, *rhus*, *secale*, *silica*.
- Hólyagsák: *cantharis*, *ranunc.*, *rhus*.
- Hólyagok: *ammonium*, *antimon.*, *arsen.*, *bellad.*, *dulcam.*, *euphorb.*, *ranunc.*, *rhus*, *sulphur*.
- Vér-hólyagok: *arsen.*, *secale*, *natrum m.*
- Meghüléstől támadó küteg: *dulcam.*; szabad légben: *sassap.*; (szabadban elmuló: *calcarea*); meleg ágyban,

vagy éjjel: *antim.*, *mercur*, *pulsat.*, *rhus*, *veratrum*;
mozgás után: *conium*, *natr. mur.*; szalonna-evés után:
pulsatilla.

- Érzelmek: égető küteg: *arg.*, *arsen.*, *bryonia*, *ranunc.*,
mezer., *rhus*, *staphys.*, *sulphur*;
— csipdeső: *bryonia*, *mercur*, *platina*;
— felevő (fressend): *clematis*, *viola tr.*;
— szűrő: *antim.*, *natrum m.*, *viola*;
— viszkető: *ammonium*, *bryonia*, *rhus*, *mercur*, *ranunc.*,
sepia, *sulphur*, *thuja*;
— — este: *staphys.*;
— — az ágyban: *mercur*, *rhus*, *antim.*, *pulsat.*, *veratrum.*;
— — melegben: *cocculus*, *lycopod.*, *veratrum*.

Foltok: balha-csipéshez hasonlók: *aconit*, *graphit*;

- petécsfélék, vérfoltok: *arsen.*, *bryonia*, *calc.*, *opium*, *rhus*,
secale, *nux*, *phosphor*, *pulsat.*, *sulphur*;
— vörös foltocskák: *mercur*, *psorin*;
— — foltok: *bellad.*, *calcarea*, *lycopod.*, *sabadilla*, *sepia*;
— márványozott: *thuja*, *crotalus*;
— barna-vörös: *ac. nitri*, *cannabis*;
— barna: *carbo v.*, *conium*, *hyosc.*, *petrol.*;
— sárga: *crotalus*, *ferrium*, *natrum*, *phosph.*, *sepia*, *sulph.*;
— fehér: *arsen.*, *alumina*, *silica*, *sulphur*;
— máj-foltok: *crotalus*, *lycopod.*, *mercur*, *sulphur*, *ac. nitri*.

Érzelmek. Viszkető foltok: *lycopod.*, *graphit*, *mercur*,
ac. sulphur., *natrum m.*;

— égetők: *arsen.*, *ac. phosphor.*

Sömör (Flechten) más helyen is található.

- száraz: *calc.*, *dulcam.*, *ledum*, *mercur sol.*, *rhus*, *psorin*,
sulphur;
— koszféle (schorfig): *calc.*, *dulc.*, *graph.*, *lycopod.*, *psorin*,
ranunculus;
— korpaféle: *clematis*, *dulcam.*, *lycopod.*, *mercur*, *sulphur*;
— cserepes (schrundig): *lycopod.*, *graphit.*, *sepia*, *rhus*;
— nedves: *calc.*, *dulc.*, *graph.*, *lycopod.*, *ac. phosph.*, *kreosot.*
mercur;
— varas (grindig, krustig): *arsen.*, *calcarea*, *dulcam.*, *la-*
chesis, *mercur*, *graph.*, *lycopod.*, *rhus*, *sepia*, *sulphur*;

- hólyagos: *arsen.*, *bellad.*, *rhus*, *lycopod.*, *mercur*, *sepia*, *sulphur*;
 - genyedző: *arsen.*, *lycopod.*, *mercur sol.*, *silica*, *zincum*;
 - gyűrűforma sömör: *tellurium*, *sepia*, *natrum m.*, *clemat.*;
 - az egész testen elterjedő sömör: *dulcam.*, *psorin*, *ranunculus sc.*
 - vörös: *clematis*, *lachesis*, *ammonium*;
 - sárgás-barna: *crotalus*, *lycopod.*, *natrum*.
- Érzelmek. Égető sömör: *arsen.*, *bryonia*, *mercur*, *sepia*;
vakarás után égető: *staphys.*;
- viszkető: *caustic.*, *clematis*, *petrol.*, *graphit*, *staphys.*; e két utolsó kivált: éjjel.

Félkört (halben Cirkel) képző, tenyérszíni szélességű vörös kütég, melynek gyuladt fölületén apró fakadékok (Pusteln) támadnak: viszkető, szűrő, égető fájdalommal (öv, Gürtel, Zona): egy-két adag *aconit*, ha lázzal jár, ez után *rhus*, ha ez nem használna: *mercur*, különben hasznosak még különösen a *graphit*, vagy *arsen.*, *ac. nitri*, *euphorb*, *apis*.

Szemölcs (Warzen) *calc.*, *causticum*, *dulcam.*, *euph.*, *lycopod.*, *natrum m.*, *rhus*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, *thuja*.

A sebek- és fekélyekről más helyen.

VIII.

Csont-bántalmakban figyelemre méltók e főgyógyszerek:

Csont-gyuladásban: *aconit*, *asa*, *aurum*, *bellad.*, *calcarea*, *china*, *hepar*, *jod*, *lachesis*, *mercur*, *mezereum*, *ac. nitri*, *phosphor*, *pulsat.*, *silica*, *staphys.*, *sulphur*, *manganum*.

Csont-daganatban: *asa*, *aurum*, *calcarea*, *jod*, *clematis*, *guaiacum*, *lycopod.*, *mercur*, *mezereum*, *ac. nitri*, *phosphor*, *pulsat.*, *rhus*, *ruta*, *sabina*, *silica*, *staphys.*, *sulphur*.

Csont-csomó ellen (Ueberbein): *phosphor*, *silica*, *plumbum*.
Genyedés, csontszu ellen: *angustura*, *asa*, *aurum*, *hepar*, *lachesis*, *lycopod.*, *mercur*, *mezer.*, *ac. nitri*, *ruta*, *sabina*, *silica*, *staphys.*, *sulphur*.

- Csont-lágyulásban (Erweichung): *asa, calc., hepar, lycop., mercur, ac. nitri, phosphor, sepia, silica, sulphur.*
- Csont-porhanyósság: *asa, calcarea, mercur, phosphor, ac. phosph., staphys, silica, sulphur.*
- Csont-meggörbülés (Verkrümmung): *asa, calc., hepar, lycop., mercur, ac. nitri, ac. phosph., phosphor, pulsat., rhus, sepia, staph., sulphur.*
- Csont-törésben: *calcarea, lycopod., ruta, silica, symphytum, sulphur.*
- Csont-fene ellen (Brand): *sabina, secale, silica, calc., asa, phosph., arsen.*
- Érzelmek. Fúró fájdalom: *bellad., calcarea, mercur, lycop., natrum m., pulsat., sepia, silica, spigelia;*
- maró: *ammonium, lycop., phosph., ruta;*
- égető: *arsen, lycop., rhus, ruta, sabina;*
- viszkető: *cyclamen, phosph., veratrum;*
- kopogó: *calc., lycop., mercur, sabadilla, sulphur;*
- hemzsegő: *colchic., plumbum, secale, sepia;*
- szorító: *euph., mezer., ac. phosph., spigelia, platina;*
- szúró: *bellad., calc., caustic., china, conium, helleb., lachesis, mercur, pulsat., ranunc., ruta, sepia, sassaparilla;*
- vājó: *carbo an., cocculus, ruta, thuja, aranea;*
- húzó: *baryta, carbo v., caustic., china, lycopod., sabina;*
- rángató: *asa, calc., china, natrum m., pulsat.;*
- nyomó: *anacard., arg., aurum, bellad., colch., cuprum, cyclamen, graphit, ledum, mercur, mezer., platina, pulsat., rhus, sabina, staphys., thuja, veratrum;*
- sebszerü: *conium, ac. phosph., graphit;*
- szaggató: *agaricus, ammonium, arg., aurum, baryta, carbo v., caust., china, cyclamen, cuprum, lycop., mercur, ac. nitri, phosph., ruta, sabina, spigelia, rhodod., staphys., teucrium, veratrum, thuja.*
- Oly érzés, mintha a csontot valamivel vakarnák: *ac. phosphor, china, rhus, sabadilla;*
- mintha a csontban velő nem léteznék: *lycopod.;*
- mintha a hús el lenne válva a csonttól: *bryonia, ignatia, rhus, ac. nitri, nux v., stannum, staphysagria, sulphur, thuja.*

Hidegség érzelme: *calcareia, lycopod., zincum.*
Csont-törés, összezúzatás érzelme: *cuprum, sepia, ruta.*

IX.

A kezek és lábak bántalmai.

A kezek és lábak különféle bántalmaiban, egyes körülmények és symptómák szerint e szerekből választhatunk illendő orvosságokat, oly módon, hogy e symptómák, adott utasításom szerint, a többi symptómákkal és körülményekkel összehasonlíttassanak a „gyógyszertanban“.

A.

A kezekre nézve: kúteg ellen, ha ez a felső karon mutatkozik: *ledum, sepia, tartarus em.*, — a könyökön: *sulphur*, — az alsó karon: *bryonia, selenium, spongia*, — a kézen: *ammonium m., carbo v., hepar, lachesis, mercur, psorin, rhus, selenium, sepia, ac. sulphur.*, — a csuklókon: *hepar, ledum, rhus, tart. em.*, — az ujjakon: *graphit, lachesis, ac. muriat., ranunculus, rhus, sassapar., sepia, silica, spigelia*, — az ujj-csuklókon: *cyclamen*, — az ujjak közt: *ac. sulphur., pulsat.*

Lehámoló kúteg: *agaricus*, — hólyagos: *antim., cyclamen, psorin, pulsat., ranunc., rhus, sepia, spongia*. — gennyedző: *arsen., rhus, secale, sulphur, silica, sepia*, — fekete fakadékok (Pusteln): *arsen., secale*, — apró csomócskák: *carbo v., graphit., hepar*, — viszkető kúteg: *antim., carbo v., causticum, lachesis, ledum, rhus, sepia, spigelia, tart. em.*, — rühféle: *lachesis, selen., sepia, sulphur*, — szűrő: *pulsat.*, — vörös: *antim., cyclamen*, — fehér: *agaricus*.

Bőrhámítás a karon: *alumina, ammonium m., baryta, ferrum, sulphur*, — az ujjakon: *agaricus, baryta, sulphur*, — a köröm mellett: *eugenia, mercur, sabadilla*.

Száraz bőr a kezeken: *baryta, ledum, lycopod, natrum m., sabadilla, sulphur, thuja*.

Cserepes bőr a kezeken: *graphit*, — kemény bőr: *ammonium m., sulphur*, — fölrepedezett bőr a karon: *si-*

lica, — a kézen: *alumina*, *graphit*, *hepar*, *mercur*, *natrum m.*, *petrol.*, *rhus*, *silica*, *sulphur*, *zincum*, — mély, véres fölrepedezés: *mercur*, *petrol.*, — télen: *petrol.*

Kék kéz: *ammonium*, *baryta*, — vörös: *baryta*, *natrum s.*, *phosphor*, — sárgás kéz: *spigelia*, — kék foltok: *ac. sulph.*, — vörös folt.: *rhus*, *sulphur*, *sabadilla*, — érintésnél viszkető: *euph.*, — márványozott: *thuja*, — dagadt kézen: *plumbum*; barna foltok: *sepia*, *petrol.*; máj-f.: *lycopod.*; sárga f.: *petrol.*, *conium*, *sabadilla*.

Sömör (Flechten) a karokon: *conium*, *clematis*, *graphit.*, *mercur*, *natrum m.*, *silica*, *phosph.*, — a kézen: *dulcam.*, *ranunculus*, *causticum*, *staphys.*, *veratrum*, — égető: *conium*, *mercur*, — viszkető: *causticum*, *sulphur*, — lepergő: *mercur*, — száraz: *veratrum* (nézzük itt a „börbántalmakat“).

Felső kar-daganat: *bryonia*, *sepia*, *sulphur*, — alsó kar-d.: *antim.*, *mercur*, *sulphur*, — kéz-d.: *bellad.*, *bryonia*, *calcarea*, *cocculus*, *ferrum*, *hepar*, *hyosc.*, *lycopod.*, *rhus*, *secale*, *stannum*, — kézesukló-d.: *ammonium sabina*, *secale*, — ujj-d.: *alumina*, *arsenic*, *digit.*, *graphit.*, *lycopod.*, *mercur*, *ranunculus*, *rhus*, *spongia*, *sulphur*, *thuja*, — az ujjak csuklóiban d.: *bryonia*, *hepar*, *lycopod.*, *china*, *mercur*, *spongia*; sápadt d.: *bryonia*, — fényes: *bryonia*, *sulphur*, — vizenyös, puha dag.: *secale*, — kemény: *arsenic.*, *sulphur*, — vörös: *antim.*, *bryonia*, *lycopod.*, *mercur*, *thuja*, *sepia*, — világos vörös: *bellad.*, — fájdalom nélküli: *lycopod.*, — fájdalom: *antim.*, *china*, *hepar*, *sepia*, *thuja*, — ütés után: *sulphur*, — forró d.: *antim.*, *bryonia*, *cocculus*, *hepar*, *mercur*, *mezer.*, *rhus*.

Köszvény, (nézzük más helyen), — köszvényes bántalmak: *bryonia*, *hepar*, *lycopod.*, *mercur*, *petrol.*, *rhodod.*, *rhus*, *sabina*, *sassap.*, *spigelia*, — az alsó karon: *mercur*, — a kézen: *bellad.*, *cocculus*, *hepar*, *lycopod.*, *sabina*, — az ujjakon: *antim.*, *bryonia*, *carbo an.*, *hepar*, *lycopod.*, *rhus*, *rhodod.*, *sepia*, *spigelia*, — a kéz-csuklóban: *calcarea*, *ledum*, *rhodod.*, — az ujj-csuklóban: *calcarea*, *digit.*, *graphit.*, *ledum*, *lycopod.*, *rhodod.*,

staph., — köszvényes ujj-merevedés: *carbo an.*, *graphit.*, *lycopod.*; köszvényes csomók: *antim.*, *carbo an.*, *graphit.*, *ledum*, *lycopod.*, *nux*, *sabina*, — hosszadalmasak: *caustic.*, *lachesis*, *phosph.*, *ac. phosph.*, *silica*, *sulphur*, *staphys.*, *calcarea*.

Puffadt kéz: *chamom.*, a kéznek lelógásakor: *ammonium*, *phosphor*.

Kelés (nézzük más helyen): *aconit* után *sulphur*.

Kisebesedés az ujjak közt: *graphit*; fekélyek (nézzük más helyen): *sulphur*, *silica*, *calcarea sat*.

Duzzadt erek a kézen: *ammonium*, *arnica*, *baryta*, *calcarea*, *chelid.*, *indigo*, *pulsat.*, *phosph.*, *thuja*.

Csont-daganat: *dulcam.*, *mezereum*, *rhus*, *silica*, *sulphur*, — csont-csomók a kéz hátán: *ammonium*, *ac. phosph.*, *plumbum*, *silica*; ficzamosodás: helyreigazítás után: *arnica*, *ruta*, — megrántás után: *ammonium m*.

Fájdalmas köröm: *antim.*, — vastag: *graphit.*, — megcsonkult: *sepia*, *graphit*; köröm-méreg (nézzük más helyen): *sulphur*, *mercur*, *rhus*, *silica*.

Érzelmek. Ficzamosodás megrántás érzelme: a karokban: *ambra*, *arnica*, *ignatia*, *thuja*, *tereb.*; a vállakban: *ambra*, *asar.*, *natrum m.*, *ruta*, *sabina*, *sepia*, *tereb.*, *thuja*; a könyökben: *ambra*, *pulsat.*; a kezekben: *ambra*, *ammon.*, *arnica*, *bryonia*, *calc.*, *ruta*, *pulsat.*, *sabina*, *sulphur*.

Viszketeg a karokban és kezekben: *caust.*, *lycopod.*, *platina*, *pulsat.*, *ranunculus*, *selenium*.

Hemzsegés a karokban: *arnica*, *bellad.*, *capsic.*, *cannabis*, *rhodod.*, *secale*, *sulphur*, — a kezekben: *arnica*, *baryta*, *stramon.*, *veratrum*; — az ujjakban: *aconit*, *ammonium mur.*, *calcarea*, *colchic.*, *crocus*, *rhodod.*, *secale*, *sepia*, *sulphur*, *veratrum*.

Rángás a karokban: *bellad.*, *bryonia*, *caustic.*, *cicuta*, *cina*, *ignatia*, *lycopod.*, *mercur*, *opium*, *thuja*; — a kezekben: *bellad.*, *cuprum*, *sulphur*; — az ujjakban: *bryonia*, *chamom.*, *ignatia*, *jod*, *lycopod.*, *mercur*, *phosph.*, *rhus*, *sulphur*, *staphys*.

A karok nehézsége: *alumina*, *bellad.*, *crocus*, *ferrum*, *natrum m.*, *pulsat.*, *silica*, *rhodod.*, *spigelia*, *stannum*;

- gyengesége: *anacard.*, *calcarea*, *china*, *lycopod.*, *nux v.*, *petrol.*, *plumbum*, *sepia*, *sulphur*; — az ujjak gyengesége: *carbo v.*, *rhus*, *silica*;
- petyhüdtésége (Schlaffheit): *platina*; a kéznek: *calc.*
- merevedése (Steifigkeit): *cantharis*, *capsicum*, *chamom.*, *lycopod.*, *nux v.*, *rhus*, *sepia*; — a kézcsuklóknban: *bellad.*, *lycopod.*, *sabina*, *pulsat.*, *rhus*, *staphys.*; — az ujjak merevedése: *carbo v.*, *china*, *graphit.*, *lycopod.*, *pulsat.*, *rhus*, *sulphur*;
- bénulata (Lähmung): *bellad.*, *calcarea*, *cocculus*, *dulcam.*, *lycopod.*, *nux v.*, *secale*, *stannum*; — a fel-kar bénulata: *agaricus*, *chelidon.*; — az al-kar bénulata: *silica*; — az ujjak b.: *argent.*, *cannabis*, *cuprum*, *plumbum*, *silica*, *zincum*.
- Bénulás érzete: *calcarea*, *china*, *colchic.*, *cyclamen*, *ferrum*, *ignatia*, *natrum mur.*, *platina*, *sepia*, *silica*, *stannum*, *ac. sulph.*, *veratrum*.
- Fáradt karok: *angustura*, *calcarea*, *natrum m.*, *silica* (néz: zük: gyengeség); — nyugtalanság a karokban: *ferrum*.
- Zúzatás érzelme (Quetschungsschm.): *arnica*, *cicuta*, *cyclamen*, *ruta*, *platina*.
- Összeveretés érzelme: *arnica*, *crocus*, *veratr.*, *ruta*.
- Kar- vagy kéz-remegés, reszketés: *anacard.*, *bryonia*, *hyosc.*, *jod*, *opium*, *phosphor*, *silica*, *rhus*, *spigelia*, *thuja*; — megeröltetés után: *rhus*, *sepia*, *silica*; — finom munka után: *sulphur*; — valaminek kézbentartása alkalmával: *cofea*, *phosphor*; — az írásnál: *baryta*, *thuja*, *zincum*; — valaminek megragadásánál (bei Zugreifen): *ledum*, *veratrum*.
- A karok érzéketlensége (Taubheit): *alumina*, *bellad.*, *platina*, *pulsat.*, *rhus*, *strontiana*; — a vállak érz.: *pulsat.*; a kezek érz.: *cocculus*, *bryonia*, *hyosc.*, *lycopod.*, *pulsat.*, *strontiana*; — az ujjak érz.: *calcarea*, *carbo v.*, *caustic.*, *colchic.*, *conium*, *digit.*, *lycopod.*, *staphysagria*, *sulphur*.
- Az ujjaknak ügyetlensége (Unbehilflichkeit): *calcarea*.
- A karok vagy kezek elszibbadása (Einschlafen): *chamom.*, *crocus*, *graphit.*, *lycopod.*, *nux v.*, *petrol.*, *phosphor*,

sepia, silica, spigelia, thuja, veratrum; — az ujjak elzsibbadása: *baryta, calcarea, carbo an., digit., jod, lycopod., pulsat., stannum, zincum*; — éjjeli elzsibbadása a karoknak vagy kezeknek: *crocus, lycopod., nux v., pulsat., silica*.

Oly érzés, mintha a karok vagy kezek nagyobbak lennének: *aranaea*; — mintha rövidebbek lennének: *sepia*.

Teliség érzelme (Vollheitsgefühl): a karokban: *veratrum*; a kezekben: *causticum*.

Ropogás a csuklóokban: *mercur, tartarus em., thuja*.

Forró kezek: *carbo v., cocculus, lycopod., nux v., phosphor, rhodod., sulphur*.

Hideg kezek: *bellad., digit., ipecac., ac. nitri, petrol., ranunculus, thuja*; — hideg kar: *belladonna, ledum, opium, plumbum, rhus, secale, sepia, thuja, veratr.*

Kéz-izzadás: *calcarea, natrum m., nux v., sulphur, thuja*; a tenyerek izzadása: *anacard., conium, dulcam., ledum, mercur, psorin*.

Fúró fájdalom a kar- vagy kézben: *helléb., ranunculus*;

— kopogó: a karokban: *silica, thuja*; az ujjakban: *ammonium m., thuja*;

— égető a felső karban: *agaricus*, — az alsóban: *agaric., sulphur*, — a kar-csontokban: *rhus*, — a kézben: *bryonia, phosphor, platina, rhus, secale, sepia, stannum*, — a tenyerekben: *lycopod., petrol., phosphor, sepia, stannum*, — az ujjakban: *agaricus, alumina, crocus, platina, silica*;

— nyomó a karokban: *argent., bellad., clematis, cyclamen, ledum, pulsat., sassap.*, — a csontokban: *anacard., coloc., staphys.*, — a vállakban: *anac., bellad., bryonia, causticum, pulsat., staphys., sulphur*, — a kezekben és ujjakban: *argent., pulsat., sabina, sassap.*;

— görbén összehúzó a karokban: *lycopod., secale*, — a kezekben: *carbo v., cina, solanum n.*, — az ujjakban: *argent., calcarea, carbo v., causticum, china, cina, cocculus, colchicum, cyclamen, graphit, lycopod., mercur, nux v., phosphor, rhus, sabina, secale, spigelia, stannum*;

— szaggató a karokban: *sulphur, teucrium*, — a karcsón-

tokban: *china, helleb., rhodod., ruta, teucrium*, — a vállakban: *alum., ammon., bellad., bryon., ferrum, lycop., mangan., mercur, pulsat., rhus, sulph., thuja, zincum*, — a felső karokban: *bryonia, mercur, rhus, sabina, staphys.*, — a könyökben: *lycopod., rhus, ruta*, — az alsó karokban: *calcarea, carbo v., rhodod., ruta, sabina, sassaparilla, staphys.*, — a kezekben: *causticum, china, colchic., mangan., rhodod., sulphur*, — a kéz csuklóban: *argent., arsenic, aurum, bellad., carbo v., rhus., sabina, sassap., sulphur, zincum*, — a kézcsontokban: *argent., aurum, china, sabina, spigelia*, — az ujjakban: *ammonium m., argentum, china, colchicum, ledum, pulsat., ruta, sabina, staphys, sulphur*, — az ujj csuklóban: *aurum, lycopod., sassap., sulphur* (egyébiránt nézzük a csúzt, vagy közsvényt);

- szűrő a vállakban: *bryonia, ferrum, graphit., lycopod., ledum, pulsat., staphys., sulphur*, — a csuklóban: *sulphur, thuja*, — a felső karban: *bryonia, rhus, sabina, sassapar., staphysagria*, — az alsó karban: *antimonium, caustic., ranunculus, sabina, sassap., sabadilla, staphys.*, — a kezekben: *phosphor, staphys., sulphur, verbascum*, — a kéz-csontokban: *lachesis*; — a kézcsuklóban: *arsenic, bryonia, hellebor., sabina, sassap., sepia, spigelia, sulphur*, az ujjakban: *ammonium m., bryonia, ranunculus, sabina, staphys., sulphur, thuja, verbascum*. — az ujjcsuklóban: *helleb., sepia, spigelia, sassap., sulphur*.

Nagyobb fájdalmak a szenvedő rész érintése által: *aconit, agaricus, china*;

- mozgás által fájd. a vállakban: *bellad., cannabis, pulsat., mercur*; — felső karban: *cocculus, mercur*, — az alsóban: *crocus*, — a kéz-csuklóban: *bryon., hepar*; javulás mozgás által: *thuja*;
- a kazok lelógatásánál nagyobb f.: *alumina, thuja*, — a vállakban: *ruta*;
- varrástól f.: *lachesis*; az irástól: *aconit, euph., uc. sulphur.*, — ujj-fájd.: *aconit, bryonia, ac. muriat.*; nyugalomban nagyobb f.: *cocculus, dulcam, rhus, rhodod.*;

- meleg által nagyobbodó fájd.: *thuja*, *rhus*, — enyhülés: *ammonium*; — hideg légtől nagyobb f.: *ignatia*, *rhodod.*, — enyhülés hideg által: *thuja*; nedves időben f.: *rhodod.* Az időviszonyokra nézve: nézzük tovább.

B.

A **lábak** bántalmái ellen e körülmények és symptómák adhatnak irányt a gyógyszerek választásában. Küteg ellen általában azon szerek használandnak, melyeket a „bőr-bántalmaknál“ elősoroltam. Egyéb külbajok, u. m.:

- duzzadt erek ellen: *sulphur*, *graphit.*, *zincum*, *caust.*, *calcareia*;
- vérér-csomók: *arsenic.*, *calc.*, *carbo v.*, *graphit.*, *lycopod.*, *pulsat.*, *sulphur*;
- vérfoltok: *phosphor*; kemény, vastag bőr: *graphit*;
- tyukszem, — fagyás (másutt);
- vastag bőr: *graphit.*, — a talpon: *silica*;
- a czombon támadt fakadékok (Pusteln) ellen: *clematis*, *thuja*; — ha feketék: *arsenic*, *secale*; mérges hólyagok: *caustic.*, *graphit*, *sepia*, *silica*, *sulphur*;
- fekélyek ellen: *calcareia*, *graphit*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, — égetők: *arsenic*, *lycopod.*, — könnyen vérzők: *ac. phosphor.*, — szalonnás: *sabina*, (egyébiránt nézzük más helyen is);
- czomb- vagy térd-daganat: *bryonia*, *calcareia*, *colchicum*, *china*, *cocculus*, *ledum*, *lycopod.*, *mercur*, *pulsat.*, *sepia*, *silica*, *sulphur*; a lábaknak fehér daganata: *arsenic*, *bellad.*, *calcareia*, *graphit*, *jod*, *lycopod.*, *mercur*, *nux v.*, *rhus*, *sulphur*, — vörös: *antim.*, *arnica*, *bryonia*, *carbo v.*, *china*, *sabina*, *thuja*, — fényes: *arnica*, *arsenic.*, *bryonia*, *mercur*, *sabina*, *sulphur*, — forró: *aconit*, *arnica*, *bryonia*, *china*, *cocculus*, *colchicum*, — égető: *antim.*, *arsenic.*, *petrol.*, *ac. phosph.*, *pulsat.*, — átlátszó: *mercur*, *sulphur*, — járás után támadó: *phosphor*, — szűrő: *bryonia*, *graphit*, *ledum*, *lycopod.*, *pulsat.*, *petrol.*; feszes: *bryonia*, *china*, *ledum*, *thuja*, — vízkóros: *mercur*, (nézzük a vízkórt), — nagyobb adagban bevett *china* után támadó: *pulsat.*,

sulphur; organicus szivbántalmak után fejlődött vizkóros dag: *prunus spinosus*.

- térd-tapló (Knieschwamm) ellen: *antim.*, *sulphur*; — a térd fehér daganata: *brom*, *jod*, *calcarea*, *sabina*, *silica*, *sulphur*; térd-görbület (Krümmung) ellen: *lycopod.*, *sulphur*.
 - az inak megrövidülése (Flechtsen-Verkürzung): *mezereum*, — a térd-hajlásban: *ammonium m.*, *arsenic*, *graphit*, *natrum m.*;
 - ficzomodás, megrántás: *arnica*, *rhus*, *ruta*; körömbántalmakban: *antim.*, *graphit.*, *sepia*.
- Érzelmek. Kiabálásra ingerlő fájdalom a végtagokban: *sepia*;
- elhalása (Absterben) a czomboknak: *graphit.*, — a lábaknak: *calcarea*, *nux v.*, *rhus*, — a láb-vastagujjának: *chelid.*, *cyclam.*, *secale*;
 - zsibbadás a czombokban: *calcarea*, *carbo v.*, *china*, *graphit.*, *ledum*, *lycopod.*, *petrol.*, *sepia*, *silica*, *sulphur*, *veratrum*, *thuja*, — a lábfejen: *cocculus*, *nux v.*, *plumbum*, *silica*, — a talpban: *sepia*;
 - elfáradás érzelme a térdben: *anacard.*, *berberis*, — a lábokban: *alumina*, *cannabis*, *granatum*, *conium*, *ruta*;
 - rángások (Convulsionen), elcsavarása a lábaknak és czomboknak (Verdrehen): *cuprum*, *hyosc.*, *ignatia*, *ippecac.*, *moschus*, *nux v.*, *opium*, *plumbum*, *secale*, *spongia*, *squilla*; az inak ugráندozása: *jod*, *conium*, *rhus*, *pulsat.*; önkénytes sántítás (nézzük más helyen);
 - forróság a tomporban (Hüfte): *phosphor*, — a térdben: *ignatia*, *phosphor*, — a lábfejen: *aconit*, *ledum*, *petrol.*, *phosphor*, *stannum*, *staphys.*, — hidegség a czombokban: *bellad.*, *cicuta*, *ac. nitri*, *ippecac.*, *nux v.*, *opium*, *plumbum*, *rhodod.*, *secale*, *sepia*, — a lábokban: *anacard.*, *calcarea*, *carbo an. caustic.*, *conium*, *digit.*, *graphit.*, *ippecac.*, *lycopod.*, *mercur*, *ac. nitri*, *rhodod.*, *silica*, *sulphur*, — hidegség érzelme: *mercur*, *rhodod.*, *graphit*, *lachesis*, *lycop.*, *sulph.*, *veratr.*;
 - hemzsegés: *platina*, *rhodod.*, *secale*, *capsicum*, *sabdilla*, — a czombokban: *guajac.*, — a lábokban: *cro-*

- cus, arnica, capsic., caustic.*, — a nagy ujjban: *ammonium m., colchic., secale, ranunc., sulphur*;
- bénulás érzelme a tomporban: *argent., chelid., drosera, plumbum, solanum*, — a czombokban: *arsenic., carbo v., china, colchicum, ferrum, guajac*, — a térdben: *china, plumbum, anacard., aurum, ruta, sulphur*, a lábokban: *chamom., china, natrum m., plumbum*;
- bénulat (Lähmung): *bellad., cocculus, nux v., olean-der, opium, plumbum, rhus, secale, silica, stannum, sulphur, strontiana, zincum*, — térd-bénulat: *chelid.*, — lábfej-bénulat: az előbb említett szerek.
- a lábak nehézsége: *alumina, bellad., calcarea, graphites, nux v., pulsat., opium, rhus, sulphur*, — nehéz járás a gyermekeknél: *bellad., calcarea, silica, sulphur*;
- oly érzés, mintha az egész alsó végtag rövidebb lenne: *ammonium m., baryta, caustic., phosphor, silica, zincum*; mintha szalaggal lenne bekötve: *anacard., aurum, graphites*;
- a térdhajlást gátló állapotban: *coloc., graphit.*
- Merevedés a farban: *aconit., bärta, bellad., rhus, staphys., granatum*; — czomb-merevedés: *arsenic, graphit, natrum m., rhus, thuja*, — térd-mer.: *ammonium m., antim., arsenic., bryonia, carbo v., colocynt., graphit, ledum, lycopod., petrol., rhus, sepia, spigelia, sulphur*, — láb-mer.: *capsic., graph., ignatia, ledum, petroleum, ranunc., rhus, sepia, ac. sulphur., zincum*, — nagy ujj-mer.: *graphit, silica, sulphur*;
- nyugtalanság a czombok és lábokban: *anacard, arsenic., caustic., china, crocus, graphit., lycopod., mercur, ac. nitri, platina, sepia, sulph.*, — este: *lycopod., sepia*;
- ficzomodás érzelme: *arnica, carbo v., causticum, rhus*;
- a farban vagy térdben: *calc., caust., euph., natrum m., phosphor, rhodod., sulphur*; — a lábokban: ugyanczen szereken kívül a: *cyclamen*;
- zúzatás érzete a csontokban: *ledum, pulsatilla, ruta*;
- a farban: *arnica, ammonium m., ruta, sulphur*;
- a czombokban: *aconit, ammonium, cocculus, ledum, platina, ac. phosphor., spigelia, staphys.*, — a térdben:

- arsenic.*, *phosphor.*, *ledum*, *platina*, *staphys.*, *veratrum* ;
 — a lábszárban: *caustic.*, *crocus*, *mercur*, *pulsatilla* ;
 — a lábokban: *argentum*, *bryonia*, *arnica*, *granatum* ;
 — remegés a czombokban: *calcarea*, *cantharis*, *carbo v.*,
jod, *lycopod.*, *pulsat.*, *senega*, — a térdben: *anacard.*,
ledum, *nux v.*, *pulsat.*, *ruta*, *verbascum*, — a lábszár-
 ban: *cicuta*, *colocynt.*, *pulsat.*, *ruta*, — láb-remegés:
lycopod., *platina*, *stramonium*, *veratr.*, *zincum* ;
 Összehúzó fájdalom a czomb, vagy lábikra, sarkban: *caust.*,
lycopod. ;
 — sebszerü a czombokban: *china*, *graphit*, *hepar*, *lycopod.*,
petrol., *sepia*, *sulphur*, — a csontokban: *ledum*, — a
 sarkban: *ranunc.*, — a nagy ujjban: *arsenic.*, *cyclamen*,
ranunc. ;
 — fesztító a farban: *coloc.*, *conium*, *rhus*, — a czombban:
arnica, *chamom.*, *mezezeum*, *pulsat.*, *rhus*, *sabina*, *spigelia*,
sulphur, — a térdben: *arnica*, *bryonia*, *calcarea*,
conium, *ledum*, *nux v.*, *petrol.*, *pulsat.*, *rhus*, *sulphur*,
 — a lábszárban: *bryonia*, *causticum*, *chamom.*,
mezezeum, *pulsat.*, *rhus*, — a lábikrában: *alumina*,
anacard., *bryonia*, *caustic.*, *iguatia*, *nux v.*, *pulsat.*,
sabadilla, *zincum*, — a sarkban: *ledum*, — a lábban:
cannabis, *mezer.*, *rhus*.
 — szűrő a csontokban: *aurum*, *mercur*, *silica*, *thuja*, —
 — a farban: *bellad.*, *calcarea*, *coloc.*, *ferrum*, *mercur*,
rhus, *sabina*, *sepia*, *silica*, — a czombokban: az előbbi
 szereken kívül az *argent.*, *spigelia* — a térdben: *calcarea*,
hellebor., *petrol.*, *pulsat.*, *sepia*, *spigelia*, — a
 lábikrában vagy lábszárban: *bryonia*, *antimon.*, *china*,
rhus, *sepia*, — a sarkban: *graphit.*, *pulsat.*, *sepia*,
silica, — a talpban: *bryonia*, *graphit*, *pulsat.*, — a nagy
 ujjban: *ammonium m.*, *pulsat.*, *ranunc.*, *rhus*, *sabina*,
veratr., *verbasc.*, *zincum* ;
 — szaggató a csontokban: *agaricus*, *aurum*, *baryta*, *china*,
lycopod., *mercur*, *rhodod.*, *teucrium*, — a farban: *ammonium m.*,
arsenic., *calcarea*, *carbo v.*, *ferrum*, *graphit*,
mercur, *rhus*, *sepia*, — a czombokban: *aurum*,
caustic., *china*, *clematis*, *dulcam.*, *ferrum*, *mercur*,
rhus, *sabina*, *sepia*, *zincum*, — a térdben: *arnica*,

- bellad.*, *bryonia*, *caustic.*, *china*, *ledum*, *lycopod.*, *phosphor*, *sepia*, *silica*, *zincum*, — a lábszárban: *ammonium m.*, *bryonia*, *china*, *colchic.*, *lycopod.*, *rhodod.*, *rhus*, *sabadilla*, *spongia*, *staphys.*, — a lábikrában: *bryonia*, *sabadilla*, — a lábokban: *china*, *colchic.*, *cocculus*, *graphit.*, *lycopod.*, *rhodod.*, *sulphur*, — a lábesuklóban: *arnica*, *teucrium*, — a nagy ujjban: *ammonium m.*, *argentum*, *china*, *colchicum*, *graphit.*, *mezer.*, *teucrium*;
- nyomó: *angust.*, *cyclamen*, *ledum*, *oleander*, *ac. phosphor.*, *sassap.*, *stannum*, *staphys.*, *veratrum*; — mardosó: *ranunculus sc.*;
- égető a farban: *bellad.*, *carbo v.*, *rhus*, — a czombokban: *euph.*, *rathannia*, *rhus*, — a térdben: *lycopod.*, — a lábszárban: *anacard.*, *agaric.*, *lycopod.*, — a lábikrában: — *digit.*, — a lábokban: *arsenic*, *calcarea*, *graphit.*, *hepar*, *lycopod.*, *ac. phosphor.*, *secale*, *sepia*, *stannum*, — a sarkban: *pulsat.*, — a talpban: *anacard.*, *calcarea*, *epocus*, *lycopod.*, *petrol.*, *pulsat.*, *ac. phosphor.*, *silica*, *sulphur*, — a nagy ujjban: *agaric.*, *alumina*, *antimon.*, *arnica*, *carbo an.*, *dulcam.*, *sabina*, *staphys.*; — égető foltok: *lycopod.*;
- fúró: *cantharis*, *mercur*, *ranunculus*, — a czombokban: *ranunculus*, — a térdben: *hellebor.*, — láb és nagy ujjban: *ranunculus*, — a sarkban: *pulsat.*
- szorító a farban: *angust.*, *carbo v.*, *coloc.*, — a czombokban: *carbo v.*, *cyclamen*, *ac. phosphor.*, *ruta*, *sabina*, — a térdben: *bryonia*, *carbo v.*, *ledum*, — a lábszárban: *angust.*, *bryonia*, *caustic.*, *verbascum*, — a lábikrában: *anacard.*, *caustic.*, *euphras.*, *ledum*, *lycopod.*, — a lábokban: *angust.*, *argent.*, *ac. phosphor.*, *platina*, *verbascum*;
- húzó a csontokban: *china*, *conium*, *rhodod.*, — a farban: *antim.*, *calcarea*, *conium*, *natrum m.*, *plumbum*, *rhus*, *ruta*, *stannum*, — a czombokban: *arnica*, *caustic.*, *colchic.*, *mezereum*, *natrum m.*, *nux v.*, *pulsat.*, *ranunculus*, *rhus*, *sabina*, *squilla*, *stramon.*, *zincum*, — a térdben: *alumina*, *anacard.*, *bryonia*, *caustic.*, *jod*, *phosphor*, *pulsat.*, *sabina*, *sepia*, *staphys.*, *stannum*,

zincum, — a lábszárban: *agaric.*, *anacard.*, *bryonia*, *calcarea*, *carbo an.*, *caustic.*, *ferrum*, *natrum m.*, *rhodod.*, *rhus*, *sepia*, *silica*, *spongia*, *squilla*, *staphys.*, *zincum*, — a sarkban: *sepia*, — a lábakban: *cocculus*, *pulsat.*, *cannabis*, *caustic.*, *rhodod.*, *spongia*, *strontiana*, *veratrum*, *zincum*, — a nagy ujjban: *aurum*, *cocculus*, *mezereum*, *sepia*, *silica*, *strontiana*.

Lábikra-görcs (Wadenkrampf) esetében jól nyújtsa ki lábát a szenvedő, erősen dörzsölje, vagy vas kulccsal simogassa a görcs által összehuzott izmot; ha gyakrabban fordul elő, vegyen be *mercurt*, vagy *sulphurt*; ha pedig nyugalmas ülésben köszönt be a görcs, ekkor *rhus-t*.

Sok járásban való elfáradás: *antim.*, *arnica*, *petroleum*, — talp-fájás: *antim.*; járás által enyhülés: *ammonium*; járás alkalmával fájd. a farban: *agaric.*, *argentum*, *asarum*, *colocynt.*, *drosera*, *ac. phosphor.*, *solanum*, — a czombokban: *asarum*, *drosera*, *guajacum*, *ac. phosphor.*, *psorin*, *spigelia*, *staphys.*, — a térdben: *bryonia*, *capsicum*, *euphrasia*, *tart. em.*, — a lábszárban: *ignatia*, — a lábikrában: *alumina*, *anacard.*, *capsicum*, *ignatia*, *nux v.*, *sulphur*, *zincum*, — a lábakban: *agnus*, *caustic.*, *tart. em.*, — a talpban: *baryta*, *causticum*, *ignatia*, *ledum*, *lycopod.*, — a nagy ujjban: *arsenic*, *agnus*, *camphora*, *caustic.*, *cyclamen*, *natrum m.*

Ülésben fájd.: *agaric.*, *chamom.*, *jod*, *ac. phosphor.*, — a farban: *ac. phosphor.*, — a czombokban: *guajac*, *psorin*, *sepia*, — a térdben: *calcarea*, — a lábszárban: *ammonium*, — a lábakban: *alumina*, *valeriana*, — ülés után térd-fájás: *conium*.

A lépcsőkön, vagy fölfelé menet fájd. a farban: *plumbum*, *rhus*, — a térdben: *alumina*, *plumbum*, — a lábakban: *plumbum*; lefelé menet térd-fájd.: *veratrum*, — lábikra-fájd.: *argentum*.

Ülés utáni felkeléskor fájd. a farban: *ac. phosphor.*, *rhus*, — a czombokban: *ac. phosphor.*, *ac. nitri*, — a térdben: *nux v.*, — a sark vagy talpban: *graphit*.

A fölkelést gátló fájd. a czombokban: *lycopod.*, — a térdben: *ac. nitri*, *berberis*, — a lábakban: *ruta*.

Lépdeléskor (beim Auftreten) talp-fájd.: *bryonia, sulphur*,
— a nagy ujjban: *bryonia, ledum, thuja*.

Kinyújtáskor fájd. a farban: *ruta*, — a sarkban: *bryonia*.

Érintésnél fájd. a farban: *ruta*, — a lábszárban: *aconit.*,
— a sarkban és talpban: *pulsat.*, — a nagy ujjban: *ac.
phosphor., china*; érintés által nagyobb f.: *bellad.,
bryonia, nux v., platina*.

Mozgás által csont-fájd.: *mercur*, — fájdalom a farban:
mercur, nux v., sulphur, — a czombokban *cocculus,
mercur, spigelia*, — a térdben *mercur*, — a lábszár-
ban: *colchic.*, — a lábokban: *aconit, bryonia, pulsat.,
thuja*, — a talpban *pulsat.*, — a sarkban: *ammonium,
thuja*; — mozgás által növekedő f.: *bryonia, nux
v.*, — enyhülő: *agaricus*; térdhajlásban fájd. a térd-
ben: *spigelia*; hajolásban csipe-fájd. *natrum s.*

Evés alkalmával csipe-fájd. *ac. phosphor.*

Reggel érezhető f.: *caustic.*, — a farban: *ammonium, au-
rum, caustic.*, — a térdben: *tart. em.*

Éji fájd. a csontokban: *mercur*, — a farban: *bellad., fer-
rum, mercur, natrum s.*, — a czombokban: *euph., fer-
rum, mercur*, — a térdben: *lycopod., mercur, zincum*,
— a lábszárban: *ammonium m., crocus, lycopod.,
spongia*, — a lábikrában: *anacard., lycopod., saba-
dilla*, — a lábokban: *chamom. lycopod., phosphor, si-
lica, spongia*, — a talpban: *silica*, — a nagy ujjban:
ammonium, ledum, platina.

Fekvésben csip-f.: *coloc., plumb.*, — fekvés után f.: *aconit.*

Ágymeleg által előidézett fájd. a végtagokban: *sulphur,
mercur*, — enyhülés az ágymelegben: *ammonium*.

Időszakonkint (periodisch) megjelenő fájdalmak: *lycopo-
dium*: mindenkor, midőn meghül a lég: *bryonia, cal-
carea, carbo v., chamom., mercur, rhus, veratrum*; hi-
degben általában: *arsen., baryt., bell., calc., caps.,
caust., cocc., dulc., helleb., nux v., rhod., rhus, sabad.*;
szeles időben: *carbo v., cham., lachesis, lycop., sul-
phur*; nedves időben: *ammonium, calc., carbo v., dulc.,
lachesis, rhodod., rhus, veratr.*; zordon időben: *bryon.
rhodod., petrol., silica*; időváltozáskor: *calc., carbo v.,
dulcam., lachesis, mercur, rhus, silica, sulph., veratr.*;

midőn a hideg idő melegre fordul: *carbo v., lachesis, sulph.*; midőn a meleg idő fordul hidegre: *calcareo, dulc., mercur, rhus, veratrum.*

A kezek és lábak fájdalmaiban, ezeknek különféle természetéhez képest más helyen is, u. m. „a csúznál, köszvénynél, sat.“ találhatunk gyógyszereket.

Acutus fájdalmakban gyakrabban, — *chronicus* esetekben ritkábban veendő az orvosság, a mint erről azonnal tesztek említést.

Áttekintvén e rövid repertoriumot, arra nézve, hogy mindazokat, miket itt a gyógyszerek könnyebb választása kedvéért, csak utmutatás gyanánt, jellemszerűleg följegyeztem, kívánatos sikerrel fordíthassa hasznára az orvos úgy, mint a nemorvos, repertoriumom első lapján adtam bővebb utasítást.

A **gyógyszerek bevétele** illetőleg: *acutus* esetekben, ha a nyavalya sebes lefolyású, vagy igen élénkek a fájdalmak: 3—5 golyót tíz evőkanálnyi vízben felolvasztván, adjunk be minden $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ — 1—2 órában egy kanállal; — *chronicus* kór-esetekben elég reggel, este beadni három golyót két evőkanálnyi vízben felolvasztva, egyszerre, mindaddig, míg valami, bár csekély javulást nem érez a beteg; ekkor már két, három vagy több napi szünettel, azaz minden 4-ik 5-ik sat. nap veendő az orvosság reggel, este. *Chronicus* bajokban több hétig maradjunk egy orvosság mellett és csak akkor változtassuk a szert azon esetre, ha épen semmi sikerét sem tapasztaltuk. *Acutus* esetekben egy-két óra, vagy egy-két nap mulva változtathatjuk a gyógyszert (a mint igen sebes, vagy lassubb lefolyású a betegség, — a mint igen élénkek, vagy türethetők a fájdalmak), azon esetre, ha izzadást, vagy javulást nem okozott a beadott orvosság.

TARTALOM*).

	Oldal
Adag (dosis) hasonszenvi	46 és 79
— nézetem szerint	85
Álmatlanság, egyes sympt. nézve	485
Álmosság, egyes sympt. nézve	486
Alvajárás (Somnambulismus)	487
Anyajegy (Muttermal)	511
Boszorkány-nyomás, azaz mellfojtogatás (Alpdrücken)	486
Bőr-bántalmak, egyes sympt. nézve	510
Bőr-vizkór (Hautwassersucht)	512
Csillapító szerek (kalmierende Mittel)	487
Csont-bántalmak, egyes sympt. nézve	516
Csonttörés (Beinbruch)	517
Daganat (Geschwulst)	511
— czomb, térd fehér dag	512
— mirígy-dag (Drüsengeschwulst)	512
— tömlős (Balggeschwulst), húsos-dag (sarcoma); szalonna- dag (Speckgeschwulst, steatoma)	512
Diéta, hasonszenvi általában	95
— különösen	I. második kötet
— ingerlés (Manie, Wuth)	491
Élet és I. diéta	507
Eredet és (Ermüdung) után	507

A tartalomban csak egyes symptómákra vonatkozó szereket találunk a t. olvasó, melyek aztán a „gyógyszertanban“ leírt gyógyszerek egyéb symptómáival kombinálandók, oly kóresetekben, melyek munkám II. kötetében leírva nincsenek; — egyébiránt pedig mindenkor a második kötetben létező fő tartalomban keresendők a gyógyítandó betegségek.

	Oldal
Elme-bajok	491
Elmeerőltetés (Geistesanstrengung) utáni bajokban	488
Elmetébolyodás I. örültség	491
— sok ivástól (delirium potatorum).	491
Emelés után fejlődött bajokban	508
Erőművi sértések (mechanische Verletzungen)	508
Esés, ütés utáni bántalmak.	508
Fájdalmak minőségét illetőleg	499
— localisatiójára nézve	505
Félelem, szülte bajokban	487
— a kisértettől, magánytól, betegségtől, haláltól, mérge- zéstől, tébolyodástól, szerencsétlenség, jövődőtől	487
Félelmisség (Furchtsamkeit)	488
Ficzamodás (Vorroekung)	508
Forróság, száraz	500
Főlhevülés (Erhitzung), sebes járás, táncz után	508
Görcsök általában	504
— a lábikrában	529
Gyógyszerek hatásköre: egyenkint leírva (h. gyógy- szertan)	107—469
— kivonatban	107—469
HAHNEMANN ÉLETRAJZA	3—67
Háj-, vagyis zsírkór (Fettsucht)	499
Harag (Zorn) szülte bajokban	487
Heveny (acut) betegségek	93
Hibbantás (Verstauchung).	50°
Holdváltozáskor megjelenő bántalmak	5
Homoeopathia, elméleti	71—
Hon-vágy (Heimweb) szülte bajokban	88
Idgesség (Nervösität))
Ideggyengeség) 000
Időviszonyokra megjelenő bántalmak	508
Idült (chronicus) betegségek	93
Ijedés (Schreck) után keletkező bajokban	487
Izzadás, egyes sympt. nézve	510

	Olda
Ütér-dag (Pulsader-Geschwulst, aneurysma)	513
Ütés után fejlődött bajok	508
Vérbőség (Vollblütigkeit, hyperaemie)	499
Vérér-dag (Adergeschwulst)	512
Vérfoltok (Blutflecken)	524
Vér-izzadás (Blutschweiss)	511
Vérmérsékményre (Temperament) nézve illendő szerek átalában	499
Vérömlék (Blutunterlaufung)	513
Vérpezsgés (Blutwallung)	500
Vérszegénység (Blutarmuth, anaemie)	499
Vértapló (Blutschwamm)	513
Vérvesztés (érvágás) után fejlődött bajokban	500
Vizelethólyag-kő	110
Viz-ivás, hideg okozta bántalmak ellené	509
Vizkór; bőr (Hautwassersucht)	512

